XS
.V47
v.1

THE NEW YORK BOTANICAL GARDEN
PRO SCIENTIA POPULIQUE SALUTE
1891

LIBRARY

LIBRARY OF
THE NEW YORK BOTANICAL GARDEN
Scientific Educat. Fund
1928
Septemb 1899 R. W. Gibson Invt

634.94
Sv2

Skogsvårdsföreningens Tidskrift

1903

FÖRSTA ÅRGÅNGEN

UTGIFVEN

AF

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD

LIBRARY
NEW YORK
BOTANICAL
GARDEN

STOCKHOLM
1903.

XS
.V47
v.1

Redaktionskommitté:

ÖRTENBLAD, TH., Öfverjägmästare.
FREDENBERG, KARL, Öfverjägmästare, *kommitténs ordförande.*
KINMAN, J. E., Jägmästare.
WALLMO, UNO, Jägmästare.

Redaktör och ansvarig utgifvare:

SCHOTTE, GUNNAR, e. Jägmästare.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM, 1903.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Uppsatser:

Sid.

Bearbetningar och öfversättningar:

Meddelanden från Föreningen för skogsvård:

Från 1903 års riksdag:

Sid.

Statistik:

Trävarumarknaden:

Ekonomiskt:

Rättsfrågor:

Litteratur:

Bokanmälningar:

Notiser:

Tjänster och förordnanden:

Skogsvårds-Föreningens Tidskrift

1903

UTGIFVEN AF FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD, STOCKHOLM.

ANMÄLAN

Naturen blef människan i skapelsen öfverlåten till kungadöme; men hvarje välde, som ej tillika är vård, blir våld och verkar förstörande.

E. FRIES

Sedan skogsmöten hållits, i Halmstad hösten 1900 och i Stockholm sommaren 1901, därå diskuterats frågan om bildandet af en skogsvårdsförening, beslöts å ett nytt möte i Stockholm (den 6 oktober nästlidet år) att på bredare bas än hvad vid de två föregående mötena afsetts bilda »**Föreningen för skogsvård**», *hvars syfte är att söka främja en god skogsskötsel i landet och att i sammanhang därmed ägna jaktvården sin uppmärksamhet.*

Detta mål vill föreningen bland annat söka nå genom att utgifva sin tidskrift, hvars första häfte härmed öfverlämnas. Förutom sin speciella karaktär såsom organ för föreningen kommer därföre tidskriften att arbeta för att väcka och bibehålla intresse för allt, som kan antagas hafva någon betydelse för våra skogar och deras vård och föryngring. Den önskar således upptaga längre eller kortare uppsatser som i möjligaste populära form behandla såväl praktiska frågor som ock rent teoretiska och skogsvetenskapliga spörsmål eller mera djupgående undersökningar rörande våra skogar. Såvidt möjligt vill tidskriften äfven innehålla meddelanden om trävarurörelsen och skogspriser, litteraturanmälningar samt diverse notiser från in- och utlandet rörande skogsvård, hvilka kunna antagas intressera såväl skogsägare som

andra skogsmän. I någon mån kommer ock tidskriften hafva sin uppmärksamhet riktad på jaktvården, hvarjämte skogszoologiska uppsatser och belysande illustrationer komma att införas.

Förutom till alla skogstjänstemän vänder sig tidskriften äfven till den större allmänhet, som utgöres af skogsägare, förvaltare, trävaruhandlare m. fl., eller med andra ord till alla, som med eller utan visst syfte intressera sig för vårt fosterlands skogar.

Tidskriften utkommer med 10 häften årligen, däraf 2 dubbelhäften under sommarmånaderna, och sändes portofritt till alla medlemmar af föreningen. — Prenumeration kan i öfrigt ske dels å rikets postkontor, i hvarje bokhandel eller hos redaktionen *för ett pris af 5 kronor per år. — Rörande författarehonorar samt annonspriser se omslagets 3:dje och 4:de sidor.*

Stockholm den 15 januari 1903.

REDAKTIONEN.

Några drag ur de svenska skogarnes historia.

Af Gunnar Andersson.

Allt har sin historia, denna må nu utgöra en del af människolifvets eller naturens. Århundradens samlade erfarenhet har lärt oss, att densamma ofta är af afgörande betydelse för de förhållanden, som nu kunna iakttagas. De egenskaper, som t. ex. organismerna under sitt långa utvecklingslopp förvärfvat, och som alla ha sina förutsättningar i deras historia, äro ofta så djupt rotade i deras organisation, att denna fått lika stor eller större betydelse för deras lif och förekomst som den natur, hvilken nu omger dem och hvilken erbjuder dem föda och existensmöjlighet. Vi förstå alltid bättre och lättare den persons lif och handlingar, hvilkens lefnads- och släkthistoria vi känna. Så skall också våra skogars historia, när den en gång blir fullt och klart skrifven, gifva oss vinkar och idéer väl värda att beakta, då vi försöka länka deras öden i en riktning, som så nära som möjligt motsvarar deras naturliga möjligheter och vårt lands fördelar.

Det är från denna synpunkt som jag vågat tro, att några strödda anteckningar om hvad forskningen utrönt beträffande våra viktigaste skogsträds tillkomst och deras uppträdande på den mark, vi nu kalla svensk, skulle äga något intresse äfven för personer, hvilkas syn på skogen väsentligen måste vara af ekonomisk art.

I. Våra skogsträds första framträdande och tidigare historia.

Vår jords historia brukar i likhet med människans uppdelas i fyra hufvudskeden, en urtid, en forntid, en medeltid och en nyare tid. Från den första af dessa känna vi intet om lifvet, under den andra uppträder en rik djur- och växtvärld, hvilken senare är ganska väl känd ej minst däraf att den under ett skede — stenkolstiden — gaf upphof till det väldiga bränslemagasin, som ligger inbäddadt i jordens största och bästa stenkolslager. Af växtrikets sex stora hufvudstammar: alger, svampar, mossor, kärlkryptogamer (ormbunkar, fräken- och lummerväxter), kotteväxter eller gymnospermer (barrträd och cykadéer) samt blomväxter

eller angiospermer, funnos under jordens forntid representanter för de fem första. Kärlkryptogamer, i storlek täflande med nutidens jätteträd, bildade hufvuddelen af de skogar, som då täckte kontinenterna och väl äfven större delen af vårt land. Under den sista delen af denna stora period visa sig de första representanterna för den hufvudstam af växtriket, nämligen barrträden, hvilken än i dag spelar hufvudrollen i våra skogar. Granen och tallen, barrträdstypens viktigaste representanter i det nutida Skandinavien, tillhöra emellertid den yngsta och den väl också i våra dagar lifskraftigaste af de fem hufvudfamiljer, i hvilka barrträden låta gruppera sig. Granfamiljen (Abietaceæ) torde emellertid ej agt någon större betydelse under de millioner år af jordens medeltid, då barrträd och cykadéer gåfvo sin karaktär åt dess skogstrakter och under hvilken bland annat de jamförelsevis små stenkolslagren i Skåne uppstodo. Där funnos i dess ställe rikligt barrträd närmast besläktade med vår idgran o. a. Det är egendomligt att tänka sig, att i nejder, där nu den trygge skanske jordbrukaren plöjer sin fara utmed bokskogens rand, där ha en gång väldiga skogar af träd och örter vuxit, hvilkas närmaste släktingar vi nu till större delen ha att söka inom tropikernas aflägsna skogar, eller som Ginkgo inom Japans heliga tempellundar. De ormbunktyper, som här en gång bildade bottenskiktet i skogen, finna vi nu ej åter — möjligen med undantag för *Osmunda* — i Söderåsens och Kullens bergsskrefvor, men väl i de skånska magnaternas växthus. Hur egendomligt skulle det ej varit att vandra kring i dessa fullkomligt blomlösa skogar, där reptilier af de mest skiftande slag, öfverträffande i storlek och mångformighet sagans djärfvaste vidunder, utgjorde villebrådet!

Inom jordens medeltid kunna som bekant särskiljas tre hufvudafdelningar — trias-, jura- och krittiderna — och det är just på öfvergången mellan den första och den andra (den s. k. rhät-liastiden), som man funnit de äldsta spåren af det ena bland våra två viktigaste barrträdssläkten, *Pinus*. Detta tyckes vara en nordisk typ, af hvilken man mig veterligen funnit lämningar, som med något fog kunna föras hit, endast i Skånes rhätiska samt Spetsbergens, Frans Josefs lands och Sibiriens juralager. Det synes som om desamma i de yngre af dem blefve vanligare, men någon dominerande roll i den tidens skogar torde ifrågavarande släkte knappast ha spelat. Dock, vi veta så föga därom, några frön, några barr- och grenfragment, sönderbrutna, förkolade, det är allt. Materialet förslar knappast att med någon säkerhet säga, till hvilken grupp af tallens mångformade släkte dessa spillror äro att hänföra. Erinras bör, att vid detta skede i jordens historia likformigheten i skogsträdens fördelning öfver jorden var ofantligt mycket större än i våra

dagar. Man har däraf dragit den slutsats, att äfven klimatet varit likformigare, och enligt den allmänna uppfattningen var det såväl här i norden som inom polarområdet åtminstone varmtempereradt om ej rent utaf tropiskt. Den tanken har t. o. m. framkastats, att just tallsläktets uppträdande, rikare uppdelning i skilda arter och dessas begynnande allmännare utbredning, som man trott sig kunna spåra under juratiden, skulle vara en antydan att ett inträdande temperaturfall kring polen skulle gifvit utvecklingen nya impulser. Därom kunna vi dock än åtminstone föga veta.

Säkert är emellertid, att slutet af jordens medeltid eller kritperioden var en tid för storartad nydaning inom växtvärlden. Det var då grunden lades till den skapelse, som i våra dagar täcker jordens yta. De gamla typerna, som härskat så länge, trängdes småningom undan och nya spirade upp. Vid denna tid möta vi just de släkten, som framför andra torde intressera läsaren af föreliggande uppsats. I de undre kritlagren träffas nämligen mangenstädes och ganska artrikt *tall*släktet; men ej nog härmed, äfven kottar och andra lämningar, som visa den allra närmaste likhet med dem af *Picea* och *Abies* äro kända härifrån.

Det är dock ej blott den yngre barrträdstypen, granfamiljen, som på detta stadium af jordens historia framträder. Inom den undre kritan visar sig småningom i allt rikare tal den växttyp, som under följande skeden småningom lägger under sig större delen af jordens länder: *blomväxterna*.

Granfamiljen och blomväxterna stå nu bägge färdiga att börja sitt segertåg. Skogens historia såväl hos oss som annorstädes blir nu berättelsen om dessa typers segrar och inbördes strider. Af de släkten bland blomväxterna, som för oss ha särskildt intresse, äro *Salix* och *Populus* de tidigast framträdande, ty lämningar af dem ha påvisats redan i den undre kritan. Inom den mellersta och öfre afdelningen af samma formation finna vi *björkar*, *bokar*, *ekar*, *lönnar* samt bland släkten, som i nutiden hos oss äro företrädda genom buskar, *Cornus*, *Viburnum*, *Hedera*, *Myrica*. Grunden är lagd, under millioner år bygges det vidare pa densamma. Vi kalla, som nämndt, det följande tidskedet för jordens nyare tid. Dess äldre och längre afdelning är tertiärperioden, den yngre och kortare är kvartärperioden, människans tid, vår tid.

Såväl under krit- som tertiärtiden voro den högsta nordens i våra dagar istäckta länder hemvist för träd-, busk- och örttyper, som nu sammansätta vår flora. I de olika lagerserierna från tertiärperioden, som ej minst under de talrika svenska polarexpeditionerna blifvit undersökta, kommer det ena trädsläktet efter det andra till synes, somliga i äldre, andra i yngre lager. Utom de ofvan nämnda, utaf hvilka allt flera och

flera arter uppstå, finna vi i den äldre tertiärtidens bildningar t. ex. *alar*, *almar*, *askar*, *afvenbokar*, *hasslar* samt bland barrträden arter af *enen*. Det var dock icke blott inom polarländerna som dessa typer funnos, de voro helt säkert utbredda öfver vida områden af gamla och nya världens norra del. Under tertiärtidens lopp vinna kontinenterna inom bägge jordhalfvorna småningom allt större och större likhet med den begränsning och den relief de nu äga. Nutidens mest framträdande bergskedjor, såsom Pyreneerna, Alperna och Kaukasus i Europa, Anderna i Amerika, upptornas, och det stora centrala medelhaf, som täckt Europa och Asien från Frankrike till Kina, öfvergår småningom till det vidsträckta stepp- och präriland det ännu är.

Mot tertiärtidens midt finna vi så godt som alla de släkten, hvilka i dag sammansätta gamla och nya världens skogar, färdigbildade. Beträffande arterna ställa sig förhållandena väsentligen olika hos oss och t. ex. i Amerika. Där fortlefva nämligen äfven många af de arter, som träffas fossila i de arktiska trakternas, i Europas och Amerikas tertiärlager, antingen oförändrade eller under mycket närstående former.

Slutet af krit- och hela tertiärtiden är utan det minsta tvifvel en period för fallande temperatur, en vansklig tid för alla de gamla typerna med fasta, svårböjliga vanor. Det är därför icke utan fog som man i denna alltjämt fortgående värmeminskning velat se själfva hufvudorsaken till den nyskapelse, som bevisligen då ägde rum. Särskildt torde slutet af tertiärtiden (pliocän) ha varit af den yttersta vikt för anläggningen af de nuvarande europeiska skogstyperna, i all synnerhet för uppkomsten af ett nordligt bälte af barrskogar och ett sydligt af löfskogar. Inga växtförande arktiska aflagringar af pliocän ålder ha emellertid lämnat oss närmare upplysningar om dessa frågor, och vi veta därför icke med säkerhet huru de skogar sågo ut, som vid den alltjämt fortgående klimatförsämringen voro de sista inom de högnordiska länderna. Af allt att döma måste emellertid just detta temperaturfall ha beredt tallen och granen, hvilka vid denna tid funnos i nuvarande eller ytterligt närstående form, en utbredningsmöjlighet som förut saknats. Få träd förmådde till passa sig till de nya, ytterligt vanskliga förhållandena: kort vegetationsperiod med låg temperatur samt ringa eller ingen vattentillgång under årets långa kalla tid, vintern. De få arter, hvilka, såsom några tall- och grantyper samt ett par löfträdssläkten, ännu förmått bevara ungdomens plasticitet så väl, att de voro i stånd att öfvervinna sådana vanskligheter, blefvo i följd däraf skogbildare inom vidsträckta områden af det norra halfklotet. Sådan är enligt min uppfattning utvecklingsförutsättningen för de oändliga, enformiga barrskogssamhällen, som intaga norra delen af Asien, Europa och Amerika. Mot tertiärtidens slut hade de

helt säkert en fullständigt likartad fysiognomi som i nutiden. Huru olika var ej denna skogstyp mot de artrika blandskogar, om hvilka de något äldre tertiärlagren på Spetsbergen, Grönland m. fl. länder bära vittne.

Dessa sistnämnda skogssamhällen af den äldre typen veko med den tilltagande klimatförsämringen alltmer mot söder, och i Englands, Frankrikes, Tysklands, Italiens m. fl. länders ungtertiära lager finnas deras kvarlefvor massvis inbäddade. De i öster och väster gående hafven och bergskedjorna i Europa tilläto dem emellertid ej att vika undan så långt som erfordrades, utan, inklämda mellan å ena sidan köldzonen i norden och å den andra Sydeuropas fjälltrakter eller dess hafsstränder, skedde en allt kraftigare sortering; art efter art dog ut i Europa. I Nordamerika däremot, där intet hindrade dem att vika mot söder till varmare nejder, lefva de i stort antal ännu kvar. — Gallringen gaf som vanligt de kvarvarande plats, och så försiggick i Europa vid tertiärtidens slut sannolikt bildningen af just de *arter* bland löfträden, som nu äro de egentligen skogbildande eller såsom buskar spela någon mera betydande roll inom skogens växtsamhällen. Ett är säkert, att det är först i aflagringar från denna tid som man känner ett flertal af de arter, som nu bilda Europas skogar. Under det hundratusental år som minst torde förflutit sedan öfvergångstiden mellan tertiär- och kvartärperioden, ha de i det stora hela taget hållit sig oförändrade eller föga förändrats.

Fig. 1. Kartskiss visande den skandinaviska inlandsisens största utbredning samt omfånget af de landisar som samtidigt täckte Alperna och andra Europas berg. (Efter G. De Geer.)

Det är särskildt i södra Frankrike, i nordöstra Pyreneerna, Rhônedalen och Franska centralplatån samt i Tyskland ungefär vid den 50:de och 52:dra breddgraden mellan Rhens och Elbes tillflöden, inom Maindalen och Thuringen, som man funnit och undersökt aflagringar från den yngsta tertiarformationen (pliocantiden) samt öfvergangen från denna mot kvartärtiden. Denna senares äldre afdelning utgöres som bekant af en period, *istiden*, da temperaturen sjunkit sa lagt, att ingen högre växtlighet kunde existera inom det nordligaste Europa. Det fuktiga och kalla klimatet föranledde att hela dess nordvästra del täcktes af en mäktig

inlandsis, om hvars omfattning en blick på omstaende lilla kartskiss ger en god föreställning.

Det centrala Europas skogar synas ännu under tertiärtidens senare del ha varit synnerligen fattiga pa *barrträd*, de lämningar som anträffats inskränka sig till några enstaka fragment. Möjligt är emellertid att barrskogarne intogo de högre liggande partierna, från hvilka vi ännu icke känna några aflagringar.

Granens (Picea excelsa pliocenica) lämningar äro inom den Franska centralplatån iakttagna på en af de högst liggande lokalerna (Ceyssac i Haute-Loire) tillsamman med en flora af vida nordligare typ än man brukar finna i andra lägre liggande aflagringar. Inom Tyskland är granen funnen i yngre pliocäna aflagringar på ett par ställen nära Frankfurt am Main. Samtidiga med istidens olika skeden[1]) äro en hel serie aflagringar inom England, Tyskland, Frankrike, Ryssland m. fl. länder. I dessa ha granen s. a. s. med ett slag blifvit vanlig. Ej minst anmärkningsvard är dess förekomst inom södra England i de intressanta Forest-Beds , Rhens urgamla deltabildningar, utmed kusten af Norfolk. I våra dagar saknas däremot granen helt och hållet såsom vild på de Brittiska öarna.

Tallen (Pinus silvestris) är ej känd från säkra pliocänaflagringar i Frankrike, men hvad som från de nämnda ungpliocäna aflagringarna i Maindalen och Thuringen beskrifvits såsom egna utdöda tallarter är, af afbildningarna att döma, uppenbarligen ingenting annat än lämningar af vår vanliga tall. Äfven i bildningar af samma geologiska alder som istiden är tallen mångenstädes funnen fran England ända langt in i Ryssland.

Anmärkningsvärdt är, att man knappast någonstädes i Europa påvisat pliocäna lager, som ge rätt sluta till att bägge eller endera af de nämnda barrträden där varit skogbildande pa det sammanhängande och dominerande sätt, som nu är fallet i vår världsdels norra del. Möjligen ha dock sådana skogar verkligen funnits, ehuru deras kvarlefvor ännu icke blifvit vederbörligen beaktade.

Ännu oförklarad är orsaken såväl till granens försvinnande från västra Europa under istiden som ock till dess sena framryckande öster ifrån, något som vi i det följande blifva i tillfälle att ytterligare beröra.

Löfträdsflorans allmänna utbildning inom mellersta Europa under pliocän- och den äldre delen af kvartärtiden (istiden) visar ett allt full-

[1]) Det torde vara bekant, att man numera i allmänhet anser att istiden åtminstone tvenne gånger varit afbruten af perioder, »interglacialtider», som åt mellersta Europa gifvit ett klimat åtminstone lika gynnsamt för växtlighet som det nu i mellersta Sverige rådande. Inom större delen af vårt land kvarlåg emellertid isen under hela istiden.

ständigare närmande till de nutida förhållandena, vare sig den enskilda artens utbildning eller växtsamhällenas uppkomst tages i betraktande. Utrymmet tillåter oss emellertid icke att här dröja vid andra än de allra viktigaste bland de nutida arterna.

Ekens släkte representerades under den mellersta tertiärtiden i Europa af ett mycket stort antal arter, hvilka dock nästan alla ha sina närmaste nu lefvande släktingar inom Amerika, medelhafsländerna och Persien. Detta jämte flera andra skäl berättiga till den slutsatsen, att Quercus robur typen, till hvilken som bekant våra ekarter höra, är den yngsta grenen på ekssläktets stamträd, hvilken först under pliocäntiden uppträder fullt utvecklad. Ur de förut omtalade aflagringarna i Frankrike har man utpreparerat och under olika namn beskrifvit en hel rad hithörande former, af hvilka flertalet synes närma sig Quercus sessiliflora och närstående sydeuropeiska former. Säkert är, att Quercus robur, under hvilket namn man kan sammanfatta våra Q. pedunculata och Q. sessiliflora, var allmänt utbredd i England och norra delen af kontinenten under kvartärtidens förra del. Under de perioder, då isen hade sin största utbredning, trängdes arten något mera åt söder, och då isen drog sig tillbaka, utbredde den sig mot norr. Af allt att döma, synes eken ha spelat en ganska stor roll som skogbildande träd under dessa tider.

*Bok*släktet innesluter som bekant tvenne stora hufvudafdelningar, den ena representerad af de antarktiska särskildt sydamerikanska arterna, för den andra är vår vanliga bok en god typ. Denna senare har djupa rötter tillbaka i tiden och tillhör ett af de tidigaste blomväxtsläkten, som man känner. Redan under krittiden uppträder en bokart, Fagus prisca, och i de arktiska trakternas tertiär finna vi Fagus deucalionis, som tycks vara en direkt föregångare till den äfven i västra Europa allmänna Fagus pliocenica, af hvilken vår nuvarande Fagus silvatica kan betraktas endast som en föga skild varietet. Vid kvartärtidens inträde synes densamma ha haft ganska allmän utbredning, och inom mellersta Europas med istiden samtida bildningar är den flerstädes anmärkt såväl från England som från kontinenten.

En uppräkning af de arter, som äro kända vid kvartärtidens inträde, skulle gifva vid handen, att nästan alla de träd och buskar, som äga någon större vikt inom den nutida svenska floran, förefunnos redan vid början af denna period. Att ingen nybildning af arter i större skala försiggått är så mycket anmärkningsvärdare som de nu nämndas utbredningsområde upprepade gånger förskjutits och desamma under den långa tiden ställts under ganska växlande förhållanden.

Summan af hela den ofvan gifna framställningen är emellertid, att när den tid kom, då isen smälte och drog sig undan från Skandinavien,

vuxo inom länderna väster, söder och österut en skara arter, i främsta rummet skogsträd och med dem sammanlefvande växter, hvilka stodo beredda att taga det »nya landet» i besittning. Klimatförhållanden och inbördes konkurrens hade uppenbarligen redan föranledt en anordning af i hufvudsak samma grupper af växtsamhällen, som vi nu finna.

Nämnas bör ock, att redan då isen definitivt började afsmälta, den äldsta stenålderns folk lefde i mellersta Europa. Det dröjde emellertid länge innan människan för första gången uppträdde i Sverige.

II. De svenska skogarnes invandringsföljd.

Utgångspunkten vid alla framställningar af våra skogars historia är, dels att i dem ingående trädslag och öfriga växter vid istidens slut lefde inom mellersta Europa, dels att de spridt sig öfver småningom, årtusende efter årtusende allt längre och längre mot norr isfritt land. Detta senare hade dock ingalunda samma beskaffenhet eller samma gränser som i våra dagar, ty vidsträckta delar lågo, såsom motstående bild 2 anger, sänkta under hafvet. Det har erfordrats många årtusenden innan under vaxlande höjningar och sänkningar den nuvarande fördelningen mellan land och haf blifvit uppnådd. Hafvet afsatte emellertid inom mycket betydande områden öfver den från isens tid kvarlämnade stenbundna moränmarken jämna lerslätter, hvilkas jordmån och dräneringsförhållanden voro särskildt tilltalande för vissa af de arter, som stodo på vakt, färdiga att taga det nya landet i besittning.

Innan vi söka skildra förloppet härvid, är det af vikt att erhålla åtminstone någon föreställning om huru lång tid som åtgått för, om jag så får säga, ordnandet af våra skogar. Visserligen är det ej möjligt att med säkerhet uppskatta de geologiska tidrymderna i år, men ju närmare vi nalkas vår egen tid, desto mindre svårighet erbjuder sig för en ungefärlig beräkning. På grunder, som i detta sammanhang ej kunna framläggas, förefaller det som om det knappast kunde vara synnerligen mycket mindre än omkring femtiotusen år sedan den efter istiden första skogen började växa inom södra Skandinavien. Att det skulle kunna vara så månget tiotusental år längre sedan, synes ej heller vara sannolikt. Under denna tid ha således omkring tusen generationer af våra vanliga träd hunnit växa upp till fröbara, och om man sätter 300 år som åldersgräns för den svenska skogen, hvilken gräns den emellertid mera sällan torde ha nått, så ha det sydligaste Sveriges skogar hunnit omsättas ej mindre än 170 gånger. Dessa siffror äro naturligen endast tankefoster, ty ofantligt många förhallanden ha pa skilda platser i olika

grad stört skogens lugna utveckling, men de äro, oaktadt sina osäkra utgångspunkter, af ett visst värde för att skänka någon föreställning om, hvilka tidrymder det gäller och hvad som verkligen under dem bör kunna ha skett.

Vida säkrare upplysning härutinnan få vi emellertid af de växtlämningar, som inbäddats i de aflagringar af olika geologisk ålder, hvilka afsatts allt ifrån istiden samt benämnas sand- och lerlager, torfmossar och kalktuffer. Dem som vilja vinna en något mera ingående kunskap

Fig. 2. Fördelningen af land och haf mot istidens slut, det streckade området intogs af det senglaciala ishafvet (Yoldiahafvet). — Den fina linjen anger de nuvarande kusterna. (Efter G. De Geer och J. J. Sederholm.)

härom, måste jag hänvisa till speciallitteraturen [1]; här skall endast i korthet lämnas en öfversikt af de resultat forskningarna på detta fält gifvit, för såvidt de beröra skogarnas historia.

Det är uppenbart, att i t. ex. en torfmosse, som småningom bildas i en liten sjö, inlagras lämningar af den skog, som växer kring stränderna. Äro dessa lämningar så beskaffade, att de kunna bevaras, finnes det en möjlighet att utröna, huruvida skogen hela tiden den bildats varit likartad eller företett växlingar. Blir man i tillfälle undersöka mossar,

[1] En sammanfattning af denna till 1896 finnes i förf:s arbete »Svenska växtvärldens historia» 2:dra uppl. Stockholm 1896.

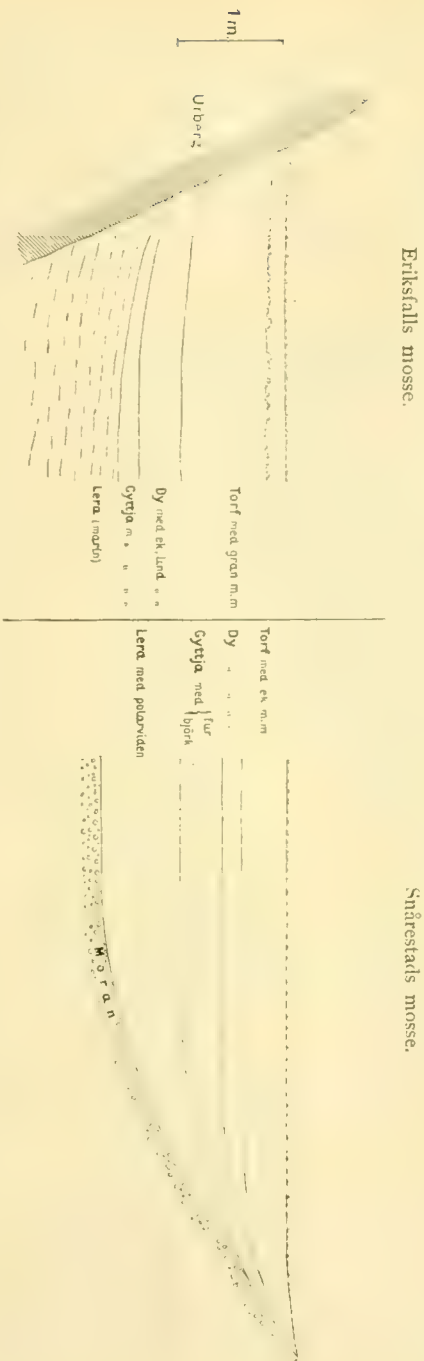

Fig. 3. Profiler genom tvenne mossar af i det närmaste samma mäktighet. Snårestads mosse i Skåne af hög ålder, Eriksfalls mosse i Västmanland vida yngre.

hvilkas bildning fortgått under hela postglacialtiden, och sådana träffas rätt talrikt i sydligaste Sverige, så skall man finna, att förändringarna öfver allt varit ofantligt likartade. Den lagerföljd, som plägar möta oss i laggen af en sådan mosse i Skåne och i Mälareprovinserna, framgår af vidstående bild. Man kallar den del af mossen, som karakteriseras t. ex. af rikliga talllämningar, men inom hvilken ek- och granfragment saknas, tallzonen, en sådan, där ek finnes för handen, för ekzonen etc. Sammanställa vi hvad som från olika delar af landet hittills är bekant, visar sig följande lagerföljd uppifrån räknadt vara den normala inom mossar och andra växtförande bildningar.

Sydliga Sverige
Granzon (t. norra Småland)
Ekzon
Furzon
Björkzon
Dryaszon

Mälareprovinserna
Granzon
Ekzon
(Hafsaflagringar)

Norrland till 64° n. b.
Granzon
Furzon rik på hassel, klibbal m. fl.
Furzon utan nämnda växter.

Med denna lagerföljd som utgångspunkt skola vi nu försöka följa skogens utveckling hos oss.

Den högnordiska florans tid kan man nämna den period, som följde omedelbart efter isens afsmältning. Det är bekant, att klimatets

vidrigheter inom polarområdet och på de högre fjällen tvingat de växter, som förmått uthärda där, att antaga dvärgartade former. Björksläktet t. ex. representeras här af låga, krypande buskar såsom dvärgbjörken, medan det sydligare antager våra björkträds resliga, vackra gestalt. Videsläktet äger i den högsta norden en serie representanter, som skicka sina krypande stammar genom markens öfversta lager, medan endast ett fåtal små blad skjuta upp öfver markytan. Dess sydligare växande släktingar antaga däremot videbuskarnas yppigare, stundom nästan trädartade skepnad. Det var en flora af dylika dvärgformer af arktiska viden, dvärgbjörk, fjällsippor, fjällsaxifragor, i allt något hundratal blomväxter, samt en del mossor, lafvar och svampar, som efter istiden först togo vårt land i besittning. Sötvattensleror inom länderna söder och sydost om Östersjön, i sydöstligaste Finland, i Danmark och inom Sverige i Skåne, Småland, Öland, Gotland, Västergötland och Närke hysa rikliga växtlämningar, som ådagalägga, att så varit förhållandet. Den ständiga förekomsten af vattenväxter, en artgrupp, som fullständigt saknas inom de nordligaste delarna af det arktiska området, såsom Spetsbergen och norra Grönland, visar emellertid, att klimatet i Sverige varit låg-arktiskt vid denna tid. Genom sammanställning af de nutida förekomstvillkoren för de växtsamhällen, af hvilka rester ligga inbäddade i våra äldsta sötvattensleror, är det möjligt att med ganska hög grad af sannolikhet bestämma sommarklimatets beskaffenhet i Sverige under detta första skede af postglacialtiden. Under början af detsamma varade sommaren blott fyra månader, vid slutet hade den vuxit till fem, och nedanstående siffror gifva ett uttryck i ° C. för den försiggångna klimatförbättringen:

	maj	juni	juli	augusti	september
Medeltemperatur vid början af den högnordiska florans tid	0°	1,5—2°	6°	4—5°	1—2°
» » slutet » » » » »	4°	7	9	7—8	3—4

Det är först då vegetationsperioden nått den längd som vid slutet af ifrågavarande skede och då den växterna till buds stående värmesumman blifvit så stor som de sistnämnda talen ange, som någon skogsväxt är möjlig. Det härdigaste af de skogsträd, hvilka söderifrån utbredde sig öfver Skandinavien, var björken, och vi skola nu öfvergå till en skildring af de äldsta skogar, hvilka lefde i vårt land under hvad man kallat

Björkskogarnas tid. Mellan de understa lagren i Sydsveriges torfmossar och kalktuffer samt de längst mot norr framskjutna skogarna i Skandinavien finnes en betydande analogi, när man fäster sig vid växtarterna, som ingå i bäggedera. Glasbjörkens, *Betula odorata*, förmåga att uthärda låg temperatur synes stå i närmaste samband med

huruvida en proportionsvis stor nederbörd och luftfuktighet förefinnes. Inom det atlantiska områdets kustländer, södra Grönland, Island och Skandinavien, är björken härdigare än barrträden, men inom norra Ryssland, Asien och Amerika är förhållandet motsatt. Då nu björkskog med mer eller mindre inblandning af *asp* (Populus tremula) bevisligen varit den första skogen i södra Sverige, kan man däraf sluta, att klimatet äfven då varit relativt fuktigt, ett påstående för hvilket äfven andra skäl tala. Om dessa första björkskogar ha vi dess värre alltför ringa kunskap, då de lager, i hvilka deras lämningar inbäddats, ej ännu äro tillräckligt ingående studerade. I det stora hela synas de dock haft stor likhet med fjällens nuvarande. I dem ha lefvat utom björk och asp talrika videarter, af hvilka dock icke alla synas ha följt med upp i fjälltrakternas nutida björkskogar. De olikheter, som i dessa afseenden förefinnas, stå sannolikt i samband med skillnader i fuktighetsförhållandena. Liksom i nutiden funno nog på olika lokaler olika växtsamhällen hägn under björkens skugga. Af de torrare med kråkbär, odon, mjölon m. fl. ha flerstädes påvisats spår. Det behöfver emellertid knappast framhållas, att under ingen tid hela Sverige varit täckt af endast björkskogar; dessa ha endast varit skogens förtrupper, efter hvilka tallskogens legioner sakta, men oemotståndligt följde, i samma mån som klimatet och särskildt temperaturen så förändrades, att deras fordringar tillfredsställdes.

Tallskogarnas tid. Under en mycket lång period, kanske bortåt två tredjedelar af den, som förflutit efter istiden, har tallen varit de svenska skogarnas enarådande herre. Då fanns ej granen, som är en senare inkomling från öster, ej heller eken, som ännu ej inträngt från söder. Bevisen härför äro de hundratusental grofva stubbar af tall och de massor af tallkottar, tallbarr m. m., som uppgräfts ur torfmossarnas undre delar ej minst i södra Skandinavien och äfven i trakter där, såsom i Danmark och södra Skåne, detta träd praktiskt taget icke funnits vildt i historisk tid.

Genom jämförande sammanställningar särskildt mellan tallskogens utbredning inom norra Ryssland och temperaturförhållandena inom de trakter, där dess gräns går fram, har det varit möjligt ådagalägga, att klimatet vid tiden för tallens invandring hos oss så förmildrats, att vegetationsperioden varade 5 à 6 månader, med början i maj, och att årets varmaste månad juli hade en medeltemperatur af 12° C. Ända till dess denna stigit till omkring 16° C. och vegetationsperioden i motsvarande grad förlängts, var tallen ensamrådande, sedan fick den inom södra och mellersta delarna af landet en svår konkurrent i eken. Att ifrågavarande omgestaltning af skogarnas allmänna karaktär skett småningom och att

den ena efter den andra af de nuvarande svenska träden och skogsväxterna infunnit sig, framgår vid studium af mossarnas och kalktuffernas furzon. De undre delarna af denna innehålla endast sådana arter, exempelvis björk, asp, rönn, sälg, kråkbär, lingon, odon samt mossor, som i våra dagar äro karaktärsväxter i det nordliga Sveriges tallskogar, men i de mellersta och öfre delarna af furzonen tillkomma allt flera löfträd och buskar, såsom *lind*, *klibbal*, *masurbjörk* och *hassel*, hvilka ännu äro bundna vid sydligare nejder. Vi känna visserligen hufvuddragen i dessa gamla skogars utseende, men synnerligen upplysande och intressanta vore helt säkert omfattande detaljstudier af såväl björk- som tallzonen inom några väl valda sydsvenska torfmossar. Därigenom skulle utan tvifvel ytterligare stöd vinnas för afgörande icke blott af flera betydelsefulla växtarters inbördes invandringstid, utan äfven af en fråga, som i viss mån äger praktisk innebörd, nämligen huruvida, såsom jag tror, i den äldre furzonens lager ingå lämningar af den högnordiska tallen (Pinus silvestris β lapponica). Kritiskt gjorda studier öfver tillväxtförhållandena m. m. i den tidens skogar skulle äfven vara af värde. Men framför allt skulle de leda till klarare insikt om likheter och olikheter mellan de forna, af människan alldeles orörda naturskogarna och de nuvarande. Såvidt man hittills vet, ha under den äldre furtiden de torra, risrika tallskogarna inom stora områden af vårt land haft en betydande utbredning. Den rikliga mängd kol, som dessa aflagringar innehålla, visar, att elden varit en ingalunda sällsynt gäst i dem. I den yngre furtiden möter däremot ofta en anmärkningsvärdt riklig inblandning af löfträd och örter i tallskogen. Det må dock ej förbises, att mossarna hufvudsakligen bära vittne om skogens utseende utmed stränderna af de forna sjöarne, där löfträd hade lättare att hålla stånd än inne i skogens djup.

Ett är emellertid säkert, tallskogen invandrade från söder och möjligen äfven från öster och utbredde sig jämförelsevis hastigt öfver landet. Det vill t. o. m. synas, som om den trängt fram alldeles inpå det i mellersta Norrlands nuvarande skogområde längst kvarliggande smältande partiet af den forna stora inlandsisen. Oaktadt alla undersökningar har det nämligen icke lyckats att här uppe påvisa någon särskild dryaszon och björkzon, utan tallzonen hvilar här alltid direkt på istidens bildningar. Ytterligare undersökningar äro visserligen af nöden, innan detta kan anses ådagalagdt, men i ty fall måste vi antaga, att vår nuvarande fjällflora tagit omvägen öfver Norge. Att fjälltrakterna utmed riksgränsen tidigare blefvo isfria än låglandet i öster, är, så egendomligt det kan låta, afgörande bevisadt.

Ekskogarnas tid. Tallens välde i skogen bröts af eken. Det fanns en tid då en bred landbrygga öfver de danska öarna förband Syd-

skandinavien med kontinenten. Den existerade redan vid istidens slut (se fig. 2) och ägde bestånd så länge, att vida områden af hvad som nu är haf inom det sydvästra baltiska området voro liksom det nuvarande landet täckta af frodiga ekskogar. Ännu på ett djup af 13 m. har man långt ute i sundet mellan Köpenhamn och Malmö funnit torfmossar med en ekzon, rik på lämningar af ekskogens karakteristiska växtarter, och inom andra dylika underhafsmossar hvilar ekzonen åtminstone flerstädes på en utpräglad furzon. Så fullständigt utträngde emellertid ekskogen inom Danmark och det sydligaste Sverige tallskogen, att man i mossarnas ekzon vanligen icke kan framleta det minsta spår af tallen, och dock ligga ett par decimeter djupare ned i torflager bildade under stridens tid de bägge trädens spillror intimt blandade med hvarandra. På större djup saknas hvarje spår af eken. Med eken förenade sig eller följde de växtarter, som än frodas t. ex. i de gotländska eller öländska löfängarna eller i de numera få och spridda ekskogarne inom södra Sverige upp mot Mälartrakterna. Lind, lönn, ask voro jämte björkarterna ständiga följeslagare till eken; talrika buskar såsom hassel, kornell, olvon, brakved m. fl. m. fl. träffas ständigt i mossarnas ekzon liksom i de ekskogar, som ej alltför omsorgsfullt »vårdats». Med ett ord, ekskogen har varit Skandinaviens artrikaste och yppigaste skogssamhälle.

Allt efter som klimatet blef blidare, framträngde ekskogen mot norr. De lärde tvista dock om den lyckades undantränga tallskogen öfverallt inom Småland och urbergsområdena i Svealand. För min del anser jag inga som helst bevis hafva lämnats härför, jag är tvärtom öfvertygad, att ekskogen inom dessa trakter intagit hufvudsakligen de områden, som kulturen sedermera lagt under sig, hvaremot den kargare och grundare marken i ej ringa omfattning varit bevuxen med tallskog och andra växtsamhällen. — Mossarnas vittnesbörd lära oss, att ekskogar fordom sträckt sig längre mot norr än i våra dagar. Dess nordgräns torde ha gått genom mellersta Värmland, södra Dalarne öfver Vessman och Runn, Gästriklands och södra Helsinglands kusttrakter, sannolikt ända upp mot Dellensjöarna.

Då den äldre stenålderns folk utbredde sig från Danmark utmed Sveriges kusttrakter till mellersta Sverige, var eken våra skogars herre, och det synes mig otvetydigt, att ett af människans hufvudarbeten under de omkring tiotusen år, som sedan dess torde ha förflutit, varit ekskogarnas förstörande. I allmänhet ha de ju fått lämna plats för åker och äng, men mångenstädes skulle de dock, om de ej misshandlats, till allmän nytta och glädje kunnat stå kvar.

Nyss nämndes att eken nått längre norrut än i våra dagar. Så

har jämväl varit fallet med många andra växter. Björken och tallen ha gått åtminstone 150—200 m. högre upp på våra fjälls sidor än f. n.[1] många träd, buskar och örter, såsom lind, lönn, alm, hassel m. fl.; ha en gång haft större utbredning mot norr. Det kan numera anses fastslaget, att förklaringen härpå är att söka i forna somrars större längd och högre medeltemperatur. Genom en noggrann detaljstudie öfver hasselns forna utbredning har jag kunnat visa, att

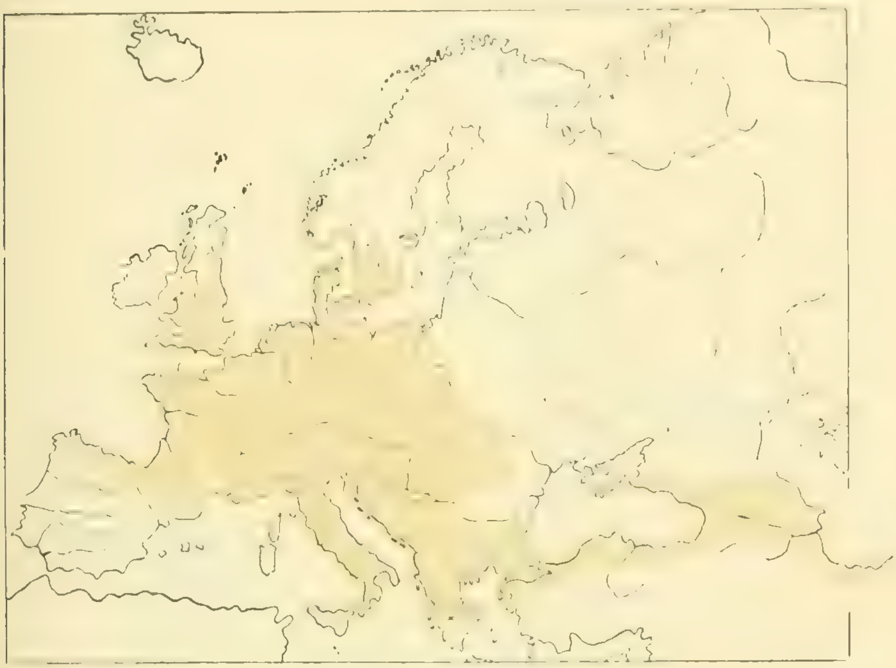

Fig. 4. *Bokens* (Fagus silvatica) utbredning i Europa; det med brunt markerade området. (Efter Drude, med rättelse för Skandinavien efter Alb. Nilsson.)

denna buske inom Värmland, Dalarne och Norrland upp till Jamtland och Västerbotten varit utbredd öfver ett område af omkring 84,000 kvkm. ytvidd, där den nu alldeles eller i det allra närmaste saknas. Då detta motsvarar hela Svealands storlek, inses lätt att förskjutningen i artens utbredning varit mycket betydande. Det har ock lyckats att med ganska stor säkerhet och noggrannhet bestämma, huru mycket temperaturen

[1] För alla, äfven de obetydligaste meddelanden om fynd af trädlämningar inom våra fjälltrakter utanför de nuvarande gränserna, är förf., hvars adress är *Statens Skogsförsöksanstalt, Stockholm*, synnerligen tacksam.

Fig. 5. *Bokskogens* (det svarta) nuvarande utbredning inom Skåne, södra Småland och södra Halland. Jfr sid. 20–21.

blifvit lägre sedan de mera sydliga arterna hade sin största utbredning. Sommarens medeltemperatur har nämligen aftagit med icke mindre än c. 2.5° C., ett mycket afsevärdt belopp.

Från praktisk synpunkt har detta för större delen af värt skogsområde knappt någon betydelse. Ekskogens förskjutning mot söder medför inga betänkligare följder, då hvarken i norr eller söder några nationalekonomiskt värdefulla ekskogar finnas; vid tallskogens försvinnande från en del af det nordligaste Lapplands tundramarker har man ännu åtminstone ej fäst något afseende, och hufvuddelen af våra barrskogar har fortfarande tillräckligt hög värmetillgang för sin utveckling. Det finnes dock ett område, där detta den teoretiska forskningens resultat lämnar praktiken en god fingervisning, nämligen beträffande våra fjällskogar. Det har ju sedan länge klagats öfver, att de ej föryngra

Fig. 6. *Bokskogens* (det svarta) nuvarande utbredning inom Blekinge och sydöstra Småland. Jfr sid. 20—21.

sig bra, att de aldrig återväxa sedan de en gang jämnats med marken. Så länge det var möjligt tänka sig lokala förklaringar till denna företeelse, kunde man tveka om lämpligaste sättet för desammas vård. Nu, då vi lärt oss inse, att en allmän klimatisk orsak gör de öfversta fjällskogarnas kamp för tillvaron nästan förtviflad, finnes, såvidt man vill bevara de härvarande byarnas existensmöjlighet, knappast någon annan utväg än att ställa dessa skogars skötsel helt och hållet på husbehofs drift, så att ej en industriell afverkning, såsom fallet är särskildt i vissa delar af Jämtland, hänsynslöst sköflar hvad som aldrig kan återställas.

Bok- och granskogarnas tid. Det kan synas egendomligt att boken och granen sammanställas, men skälet härtill är, att de bägge träden

inom olika delar af landet hvart för sig utgöra det mest betydande nyförvärfvet under den sista afdelningen af de svenska skogarnas historia.

Boken har, liksom de träd med hvilka vi hittills sysselsatt oss, kommit från söder. Det är dock svårt att, då man ser på dess nuvarande utbredning (fig. 4), förklara, hvarför den så sent som skett invandrat till Skandinavien. Ett par enstaka fynd från Danmark äro de enda man känner ur de postglaciala bildningarna. De synas emellertid visa, att enstaka bokbestånd, kanske närmast erinrande om de spridda förekomster, som i våra dagar finnas i Småland, rätt länge anträffats i de danska ekskogarna. Såsom i större omfattning skogbildande har dock trädet uppenbarligen ej förefunnits under den tid de hittills undersökta danska och skånska mossarna bildades. Det är likväl ej osannolikt att detta sakförhållande kan sålunda förklaras, att bokskogen aldrig haft samma utbredning som en gång ekskogen, i det att, då boken utbredde sig i Skåne, en jordbrukande befolkning redan tagit en stor del af slättlandet i besittning och ej tillät skogen att inkräkta på kulturmarken. Inom dennas små mossbäcken, hvilka företrädesvis äro de som hittills studerats, hade torfbildningen väsentligen afstannat med den omgifvande skogens försvinnande. I sammanhang härmed må påpekas, hurusom genom senare tiders forskningar ådagalagts, att den yngre stenålderns befolkning hos oss bedrifvit ett ganska omfattande jordbruk, grundadt på de tre sädesslagen korn, hvete och hirs, liksom ock att den haft en boskapsskötsel stödd på våra viktigare nutida husdjur. Denna kulturs begynnelse ligger enligt all sannolikhet mera än 5,000 år tillbaka i tiden. Nu antydda förhållanden torde förklara, hvarför lämningar af boken saknas inom stora områden särskildt af kustlandet, som, enligt hvad grafhögarnas vittnesbörd visa, till ett par eller några få mils bredd varit den tidigast odlade. Under de senaste århundradena ha emellertid stora vidder, som fordom varit bevuxna af bokskog, lagts under plogen.

Å andra sidan är ej heller uteslutet, att människan inom vissa trakter kunnat spela en direkt roll vid bokens spridning inom skogarna mellan de gamla kulturbyggderna, desto mera som ollonskogar, liksom ock bokveden, af gammalt varit högt skattade. En verklig och noggrann utredning af hithörande frågor saknas emellertid ännu för Sveriges vidkommande, ja ej ens bokskogens nutida utbredning inom de delar af landet, där den uppträder såsom i egentlig mening skogbildande, har hittills kunnat vederbörligen öfverskådas. Såsom framgår af fig. 5 (sid. 18), hvilken utgör ett å fotografisk väg åstadkommet sammandrag af en detalj i den genom K. Domänstyrelsens försorg till utställningen i Stockholm 1897 utarbetade skogskartan öfver landet, och hvilken godhetsfullt ställts till mitt

förfogande, saknas boken i våra dagar nästan helt och hållet inom det egentliga sydskånska slättlandet. Den har här en fristad endast inom den komplex af stora gods, som intager den kuperade terrängen från Ystad upp kring Romeleklint. De stora bokskogstrakterna i Skåne äro Söderåsen och Linderödsåsen. Nyligen har en ytterst omsorgsfull utredning publicerats öfver de talrika, spridda förekomsterna af lifskraftiga bokkolonier, som finnas så godt som i hela Småland, Västergötland och Bohuslän till den gräns, som ungefär å fig. 4 synes. Härigenom har på ett afgörande sätt visats, att boken är ett träd, som är stadt i framryckande. Att dessa kolonier i flera fall för sin tillvaro ha att tacka människans

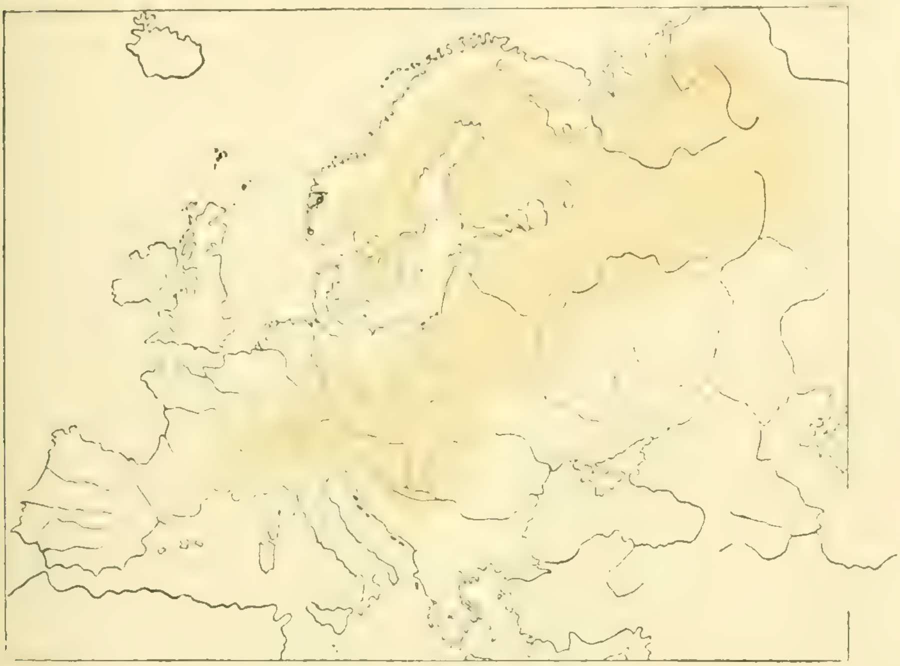

Fig. 7. Granens utbredning i Europa; det med brunt markerade området. (Efter J. Holmboe.)

intresse för det vackra trädet är bevisligt, men i ännu flera ytterligt sannolikt, ehuru både skriftlig och muntlig berättelse därom för länge sedan försvunnit. En antydan i denna riktning gifver t. ex. det nu af bokar nästan öfverskuggade järnåldersgrafffältet vid Alvastra, där bland den rikliga mängd kol, som tillvaratagits, intet enda af bok anträffats, medan ek- och andra löfträds kolade rester rikligt förekomma. Spridningssättet, huru intressant det än kan vara, har betydelse endast i andra rummet,

hufvudsaken är att boken inom så godt som hela Götaland visar sig fullt härdig och spridningsduglig. Mångenstädes kunde den därför vara värd ännu mera stöd och hägn än hittills inom den nordligaste delen af dess utredningsområde kommit densamma till del.

Inom de nyssnämnda trakterna mötas boken och *granen*, och vi skola sluta denna framställning med en kort erinran om det sistnämnda trädets historia i vårt land. Så snart isen smält bort, utbredde sig den arktiska floran och efter den äfven skogen utmed Östersjöns östra sida likaväl som utmed dess västra. Man synes ock af de få undersökningar, som hittills blifvit gjorda, kunna antaga samma utvecklingsgång inom Östersjöprovinserna och Finland som hos oss. Vid ett visst skede af postglacialtiden uppträdde, analogt med mongolinvasionerna årtusenden senare, granen inom dessa länders tall-, björk- och ekskogar. Orsakerna härtill äro fullkomligt gåtfulla och komma väl att förblifva så till dess det nordliga Rysslands växtförande postglacialaflagringar närmare studerats. Ett är emellertid säkert, att granens anlopp ej såsom mongolernas bröts inom Rysslands gränser, utan sedan den en gång infunnit sig, spred den sig uppenbarligen jamförelsevis mycket hastigt inom det finsk-svenska urbergsområdet. Det var först sedan eken och öfriga köldömmare löfträd redan nått sin största utbredning, som granen blef skogbildande inom Sverige. I Norrlands torfmossar finner man ofta mer än metertjocka torflager med rikliga granlämningar. Längre i söder bli de granförande lagren mindre mäktiga, och norra Småland hyser de sydligaste hittills kända mossar, där granlämningar träffats. Lika litet som boken synes granen inom den Skandinaviska halfön ha nått den utbredning, som de klimatiska förutsättningarna medgifva. Huru denna i själfva verket gestaltar sig, framgår af omstående kartskiss.

De nu framlagda hufvuddragen i de svenska skogarnas historia visar oss, att naturen själf hållit skogen i ett visserligen sakta fortskridande, men dock ständigt kretslopp. Med människans talrikare uppträdande har en ny, ofantligt viktig faktor i skogens historia tillkommit. Hon får dock icke glömma att hennes makt öfver skogen blir verkligt genomgripande först då hon lärt sig ej blott förstå utan äfven följa de eviga lagar, som länka både hennes eget och hennes skogars lif.

Om torrläggning af försumpad skogsmark.

Af **J. O. af Zellén.**

Betydliga områden af vårt land upptagas af sankmarker. Man har beräknat, att omkring 5 millioner hektar, eller 12,5 procent af landets ytvidd, utgöras af kärr och mossar. Äfven om en betydlig del af dessa är så belägen eller af sådan beskaffenhet, att dess torrläggning genom vattenafledning ej kan ifrågakomma, återstå likväl ansenliga vidder, som härför äro möjliga. Vid bedömandet af sådana arbetens ekonomiska bärighet måste hänsyn tagas ej allenast till markförvärfvet utan äfven till förbättrandet af vegetationsförhållandena å den närbelägna fastmarken. Stark tjälbildning, raa och kalla dimmor, tidiga höstfroster åtfölja försumpningarna och inverka menligt på den omgifvande skogens växtlighet. Genom öfverflödsvattnets bortförande förekommas dessa olägenheter, och betingelserna för vegetationen blifva då gynnsammare genom en tidigare vår och senare höst. En sådan ökning af växttiden med ett par veckor är af stor betydelse, i synnerhet på en så hög breddgrad som vår, och den förutvarande skogsproduktionens stegring skall mångenstädes göra i öfrigt för kostsamma vattenafledningsföretag ur ekonomisk synpunkt möjliga. Somligstädes kan äfven en mera ofullständig afdikning vara påkallad, där en mossvegetation hotar att utbreda sig öfver kringliggande låg fast mark, och år från år inkräktar på denna. Åtgärderna vid afdikningen inskränkas då till hvad som erfordras för att hindra denna mossväxternas utbredning.

För att ofvan nämnda fördelar af en fullständigare vattenafledning skola vinnas, måste sumpmarken helt och hållet torrläggas. Den åsikten hör man ofta uttalas, att afdikning för skogsproduktion ej behöfver göras så djup eller så fullständig som för odling till åker, men en sådan föreställning är alldeles oriktig. Trädens rötter tränga djupare ned än sädesväxternas och äro mycket känsliga för bottensyra.

Någon gång göres den invändningen mot torrläggning af kärr och mossar, att fara härigenom skulle uppstå att, till men för skogsväxtlig-

heten å angränsande fastmark, sänka grundvattnet i denna. Genom vetenskapliga undersökningar under senaste tredjedelen af förra århundradet hafva emellertid förutvarande såsom axiomatiskt ansedda meningar om skogarnes inflytande på markens fuktighet, på jordvattnet (skiktvatten) och grundvattnet fått lemna rum för andra, helt nya åsikter. Af dessa undersökningsresultat i »skogs- och vattenfrågan»[1] anse vi oss böra i största korthet lemna en redogörelse, så vidt däraf beröres här förevarande ämne.

Uti slutna skogsbestånd, i synnerhet af barrträd, stannar en betydlig del af nederbörden i trädkronorna. För tall- och granskogar i Tyskland angifves, att endast två tredjedelar af regnvattnet når marken. Men om alltså marken å fritt land tillföres en större vattenkvantitet, måste å andra sidan tagas i betraktande, att jordytans afdunstning är mindre i skogbeväxt mark och att därför en större procent af ytvattnet där upptages såsom silvatten i de lägre jordlagren. Vid lika beskaffenhet hos bestånden utöfvar intensiteten och mängden af nederbörden ett starkt inflytande på storleken af den vattenkvantitet, som kommer markytan till del. Svaga tillfälliga regn stanna helt och hållet i trädkronorna och blott å luckorna i skogen lyckas markytan få någon del däraf. I samma man nederbörden blir ihållande, minskas trädens återhallande förmåga, liksom naturligen skogens större eller mindre slutenhet därpå utöfvar inflytande. Skogbeväxt mark blir dock städse vattenfattigare, än den utan vegetation, till följd af att träden under vegetationstiden, liksom andra växter, genom rötterna upptaga högst betydliga vattenmängder ur jorden. Löfträden äga i detta hänseende större förmåga och fordra alltså för sina starkt transpirerande blad mer vatten, än barrträden, hvilka lättare anpassa sig efter förhållandena. Särskildt tallen kan visa sig vara mycket förnöjsam i fråga om vattenförbrukning. Om de täta barrskogarne detta oaktadt förete i det hela mindre fuktig markyta än löfskogarne, så beror detta af att de senare, såsom nyss angifvits, ej i lika hög grad uppfånga och bibehålla regnvattnet i kronorna. Förmågan att uttorka marken växlar i öfrigt högst betydligt efter beståndens täthet och blad-(barr)rikedom, men är störst i de slutna medelålders bestånden. Gamla, glesa skogar och ungskogar stå därutinnan långt efter. Vid jämförelse mellan andra växtsamhällens inflytande i sagda hänseende, har iakttagits, att under hela året vattenhalten är störst, särskildt i de djupare jordlagren, uti mossbetäckt mark, mindre uti bok- och granbeväxt och minst uti gräsmark, beträffande den sistnämnda i

[1] Efter Ernst Ebermayer, Einfluss der Wälder auf die Bodenfeuchtigkeit, auf das Sickerwasser. 1900.

synnerhet i det öfre jordlagret, hvarför också sommartorkan visar sig mest ödesdiger för ängarne. Mark utan vegetation visar sig visserligen stå efter mossmarken, men framför all annan i fråga om fuktighetens bibehallande. Täta, kraftigt växande skogsbestand uttorka de djupare jordlagren ojämförligt mycket mer än andra växter. Denna skogsträdens benägenhet att dranera det djupt liggande jordvattnet är beroende af bladverkets betydliga transpiration, uppgaende för löfträden pa en dag till 2 à 4 gånger vikten af bladens torrsubstans. Till och med barrträden afdunsta nära hälften af barrmassans torrvikt. Förhållandet mellan producerad organisk växtsubstans och den afdunstade vattenkvantiteten kan till och med uttryckas med siffror, och man har härpå grundat en enkel men säker metod för att bedöma vattenförbrukningen hos skogsträden gent emot hos åkerbruksväxterna. Om en växt för produktion af 100 gram organisk torrsubstans i blad, stam eller stängel, rot och frukt under tiden härför afdunstat 3 liter vatten, så angifves det relativa transpirationstalet med 300. Prof. Hellriegel har under åren 1868—1873 genom kulturförsök i sandjord pavisat, att de genomsnittliga relativa transpirationstalen för våra viktigaste kulturväxter vid normal växtlighet uppga till mellan 273 och 376 eller i medeltal 324. En klöfverskörd med 4,500 kg. torrsubstans per hektar och 310 såsom transpirationstal, pafordrar alltså 1,395,000 kg. vatten, motsvarande en vattenpelare af 140 mm:s höjd. En bokhögskog pa god standort producerar årligen på en hektar i medeltal 7,057 kg. torrsubstans, hvartill efter samma transpirationstal erfordras 218 mm. vatten. Häraf framgår, att skogsväxten, åtminstone af löfträd, behöfver en nära dubbelt sa stor vattenkvantitet som åkerbruksväxterna. Men då endast en del af nederbörden kommer vegetationen till godo, så följer däraf, att löfskogens existens är i fara öfverallt, där nederbörden belöper sig under 400 mm. Uti Tyskland falla under medelår 700 mm., i Sydtyskland 800 mm., och skogarnes vattenbehof är alltid där fullständigt tillgodosedt. Till och med på ryska stepperna falla nära 500 mm., fullt tillräckligt för darvarande vegetation, om regnet kunde utan förlust af jorden upptagas. Hos oss är nederbörden vida större än afdunstningen. Öfverskottet af rinner i våra betydliga floder. För hela landet angifves medeltalet af nederbörden till 501 mm., men för de tvenne nordligaste länen till endast 402 mm.; för det öfriga Norrland till 476, för Svealand 552 och för Götaland 574 mm. Rikast på nederbörd äro västra sluttningarna af småländska och västgötska höglanden.

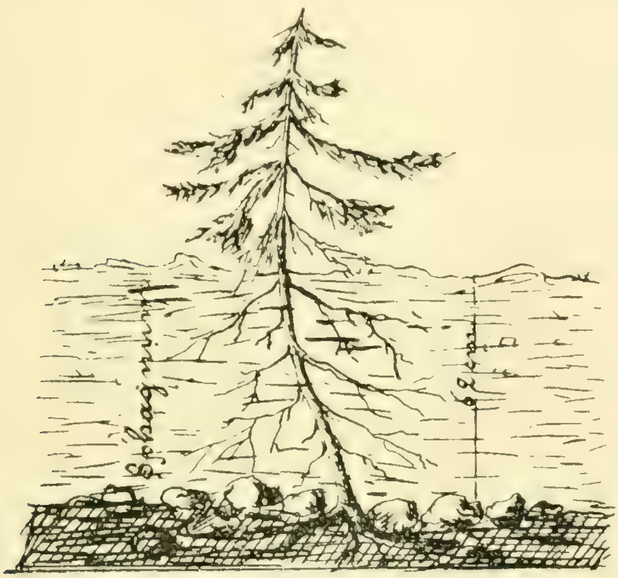
Intet tvifvel råder alltså därom, att ej bland alla vegetationsformer skogar med godt kronslut äro de största vattenkonsumenterna pa jorden, och att de således kraftigast bidraga att torrlägga marken. Med till-

tagande friställning af träden och genom luckor aftaga dock deras dränerande egenskaper. Man har iakttagit, att försumpad mark genom att försättas i skogbärande skick i samma mån torrlagts som skogen slutit sig och tillväxt samt att efter skogens afverkning eller utglesning den förutvarande försumpningen i regeln återkommit. Flera exempel kunna härpå anföras. Förklaringen är med det ofvan anförda gifven.

Skogarnes kolossala vattenförbrukning orsakar, att vid lika jordmånsförhållanden grundvattnet i skogsjorden är mindre än i omgifvande fritt land. På sommaren tillföres såsom silvatten undergrunden i skogen endast några få procent af nederbörden, då däremot på vintern och våren betydlig del däraf magasineras såsom skiktvatten till förbrukning under vegetationstiden. På fritt land nedsjunker hela året, alltså äfven på sommaren, en betydlig del af nederbörden till grundvatten. Det är också iakttaget, att grundvattnet vid lika nivåförhållanden står betydligt högre på fritt land än i skogen. Af den omständigheten, att skogbeväxt mark sålunda inom rötternas område i viss grad torrlägges, bör dock ej dragas den slutsatsen, att hvarje skogbeväxt mark blir på djupet mer vattenfattig än obrukadt land eller ängs- och åkermark i allmänhet, utan endast, att så är fallet vid i öfrigt lika förhållanden.

På grund af dessa exakta undersökningar måste åtminstone för slättlandsförhållanden fastslås, att den föreställningen, att skogarne öka grundvattnet och bilda vattenbehållare för källornas vidmakthållande ej håller streck. Däraf följer att brunnars och källors vattentillförsel ej ökas utan minskas af skogarne, så vidt det nu rör sig om slättlandstrakter. Äfven om skogarnes inflytande på markfuktigheten, på sil- och grundvattnet under vissa förhållanden måste blifva lika i bergstrakter som på slättlandet, så visa sig dock i höglägena väsentliga olikheter. Genom regn- och snövattnets ytliga bortflöde från berg och kala sluttningar tillföras de skogbeväxta markdelarne där betydligt mer vatten än på jämnt land. Naturligt är det äfven, att skogens vattenförbrukning och torrläggande inflytande aftager uti höglägena, emedan vegetationstiden i dessa är kortare och transpirationen hos träden mindre till följd af en lägre medeltemperatur och större relativ luftfuktighet. Differensen mellan vattenhalten hos en skogbeväxt och ej skogbeväxt yta blir därför mindre ju högre upp man kommer. Däraf kan förklaras vattenrikedomen uti höglägena, i synnerhet på högplatåerna. Ju mer terrängen där är ägnad såsom vattenbehållare, dess större blir vattenöfverflödet, medförande på kalhuggna områden benägenhet för försumpning och mossbildning.

Vid planläggning af ett torrläggningsföretag å försumpad skogsmark bör man söka vinna utredning om orsaken till försumpningen. I allmänhet låter detta sig göra utan vidare svårighet, ehuru så ej är förhållandet öfverallt. Utmynna myrmarkerna till sjöar eller spakvatten i åar eller älfvar, som årligen flöda öfver, är ju frågan klar. Vattnet tryckes där in och kvarhålles af myren eller mossen. Första åtgärden blir i ty fall att förhindra öfversvämningarne genom att sänka sjön eller fördjupa vattendragets strömfåra. Mångenstädes beror försumpningen åter däraf, att endast en mindre bäck med tillflöde från närmare eller fjärmare höjder träffar en jämn terräng och öfversilar denna. Så små-

25-årig gran å försumpad mark.

ningom tilltäppes det svaga afloppet af vattenväxter, hvilka i nästan bestämd ordning infinna sig och efter tillväxt bilda en mosse eller en myr. På andra ställen kunna skålformiga fördjupningar i marken förorsaka bildandet af försumpade områden. Uppkomsten af våra betydligare myr- och mossmarker torde dock ej kunna tillskrifvas uteslutande det lokala läget, utan hafva säkerligen äfven sin grund i förutvarande klimatförhållanden. Men om årtusenden somligstades förrunnit sedan den första vattenstagnationen inträffade och från sjö öfvergick till mosse, lider det ej något tvifvel att försumpning kan efter skogsafverkning fortskrida mycket raskt, så att en half människoålder är tillräcklig för att i detta hän seende ställvis omdana skogslandskapet. Vi hade tillfälle att för ett par år

sedan i Svärdsjö socken af Dalarne konstatera ett sådant förhållande. Figuren å föreg. sida torde tillräckligt tydliggöra observationen.

Särskildt i höglägen förekommer det att till och med på sluttande mark sumpväxternas invandring och utbredning befordras genom källsprång. Naturligen bidrager jämväl ytvattnet till sumpflorans trefnad. Dylika källsprång böra uppsökas, och strax nedom dem anbringas nästan vågräta uppfångningsdiken för vattnets direkta bortledande utför sluttningen i en temligen djup graf.

Vid alla arbeten i syfte att begränsa eller torrlägga vattenförsumpade områden gäller det såsom regel att börja nedifrån, så att det hastiga vattenafflödet, som befordras af vattenafledningen, ej må öfversvämma och medföra försumpning å nedanför belägen mark.

Den första åtgärd, som i de flesta fall bör vidtagas, är s. k. *bäckrensning*. Flerstädes hafva försumpningarne uppkommit allenast däraf, att de naturliga afloppen så småningom blifvit mer eller mindre tilltäppta af vindfällda träd eller af toppar och annat skogsaffall efter afverkningar. Arbetena vid bäckrensningen inskränkas dock ej till att blott bortskaffa det dämmande skogsaffallet och annan bråte, utan böra äfven utsträckas till att fördjupa själfva utloppen, därvid bankar och åsar i dessa genomskäras, hvarförutom uti sankmarken möjligen förekommande rännilar upprensas och fördjupas. Härigenom underlättas och påskyndas flodvattnets afgång och hindras således dess utflödande öfver myren. Där vid bäckdragens fördjupande större stenar eller berghällar möta och ej kunna kringgås, måste de genom sprangning bortskaffas. Slutligen böra för beteskreaturen eller virkestransporten behöfliga broar[1] anläggas, så att genom tramp eller tillfällig broläggning fördämningar i bäckdragen ej ånyo åstadkommas. De nu angifna arbetena kunna mycket väl utföras utan föregående undersökning genom afvägning och äro, då kostnaderna blifva jämförelsevis obetydliga, att förorda under alla förhållanden. Så synnerligen stora resultat beträffande torrläggningen af redan försumpad mark har man dock ej att däraf förvänta, ehuru flerstädes en betydlig minskning af den stagnerande vattenmängden skall iakttagas och därigenom kunna inledas och underlättas vidare arbeten för markernas genomgående torrläggning.

Dessa senare mera omfattande och kostsamma åtgärder böra, helst där större företag äro i fråga, grundas på noggranna undersökningar af

---

[1] Från Danmark beskrifves ett broslagningssätt, som under vissa förhållanden kan vara praktiskt. Där ej större öppning erfordras för vattenafloppet, kunna 5 à 8 fotogenfat, som lätt anskaffas hos närmaste landthandlande, användas sedan bottnarne borttagits. Faten anbringas tätt ihoplagda på grafvens botten, väl packad lera, torfjord eller grus pålägges och tilltrampas till vägplanets höjd.

sumpmarkens djup till fast botten och medelst afvägning om fallets höjd och riktning. Endast härigenom kan utrönas, huruvida fullständig torrläggning är möjlig utan alltför dryga omkostnader.

Högmossar med kupig yta och flera meters djup hvitmossa (Sphagnumarter), här och hvar afbrutna af gölar och tjärnar, äro i de flesta fall, så vidt syftet är att vinna mark för skogsproduktion, mindre lämpliga för en fullständig och omedelbar afdikning. Flerstädes sträcka sig dessa mossar milsvidt omkring och äro stadda i fortsatt om än knappt märkbar tillväxt åt sidorna och på höjden. Genom upprensning af alla naturliga aflopp och genomskärning af dämmande torf- och grusvallar samt genom anbringande af s. k. laggdiken à själfva mossarne kan dock försumpningens vidare utbredning förekommas. Laggdikena böra läggas längs mosskanterna, antingen rundt omkring eller åtminstone på kortare sträckor närmast utloppen. För att tjäna som afledare för vattnet i mosskanterna böra dessa diken anbringas ett stycke från fastmarken, men ej längre ut än att deras botten når fast grund, hvarigenom från omgifvande höjder nedrinnande vatten kan i dikena uppfångas och ledas mot afloppen, innan detsamma nått mossens djupare delar.

Vissa högmossar synas dock vara stadda i förmultningstillstånd, och deras tillväxande är då begränsadt. Uti Småland, Närke m. fl. landskap förekomma odlingar i kanterna af dylika mossar. Den ofruktbara högmossen ligger mångenstädes utanför odlingsmarken utan annan vattenafledning än den naturliga.

Utan alltför stora kostnader kan afdikning af högmossar äfven annorstädes låta sig göra, om förhållandena därför genom ett högt fall för afloppet äro gynnsamma. Vi hafva sett en sådan afdikad högmosse med flera ganska stora tjärnar, hvilka blifvit alldeles torrlagda eller högst betydligt sänkta. Genom flottning af torfven i grafvarna hade arbetskostnaden kunnat nedbringas. En framstående skogsman har äfven meddelat oss såsom sin erfarenhet om högmossars utdikning och torrläggning, att man måste upptaga djupa grafvar för att få någon effekt. Man vinner mera med dessa än med ett system af grunda diken, hvilka endast förmå hämma mossens tillväxt. Grunddikar man en högmosse medelst en djup kanal, blir sättningen kolossal, och mossen anlöpes snart öfverallt med tallskog. Ett system af 1 à 1 1/4 meters djupa diken förmår endast framalstra skog några meter från dikesbädden, och denna skogs framtid är mycket osäker.

Mossar och myrar med plan yta och fast botten på ett djup af högst 1 meter äro alltid möjliga att afdika för skogsproduktion. Torrläggningsarbetena böra dock ej göras brådstörtadt. Utom själfva afloppet och laggdikena upptagas dock hufvudgrafvarna genom mossen eller

myren på en gång. Först efter ett par års förlopp uppgräfvas, om så erfordras, tvärdiken för faltets fullständiga sönderdelande på lämpliga mellanrum.

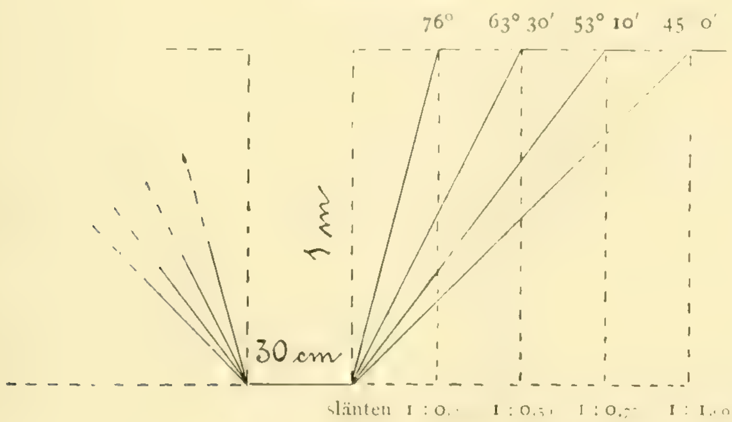
Med starrgräs, med buskar af björk, tall och gran beväxta, godartade myrar och kärr, liksom alkärr, äro naturligen fullt lämpliga för omedelbar torrläggning. Å sådana marker kan det somligstädes blifva nödvändigt att några år efter dikningens fullbordande afröja den förutvarande buskskogen, då densamma, trots pånyttfödelsen och rask växt under några år, ej är mäktig att utvecklas till fullgod skog, men blir ett spärrande hinder för den lifskraftiga återväxten.

Af det anförda framgår, att högmossarne i allmänhet måste anses odugliga att afdikas för skogsproduktion, såvida ej vid gynnsamma förhållanden vattnet kan med djupa kanaler bortföras från bottnen af mossarne, hvilka därefter lämnas att sätta sig under en följd af år och möjligen genom själfsådd från närliggande skog blifva skogbärande. För andra försumpade utmarksområden inskränker sig spörsmålet beträffande deras förvärfvande till skogsbörd genom vattnets afledande till en jämförelse mellan omkostnaderna för och vinsten af torrläggningsarbetet. Särskildt i fråga om mindre kärr- och mossmarker ställa sig kostnaderna mången gång höga i förhållande till vinstjordens storlek. All vattenafledning genom upprensning af uppdämda bäckar och andra vattenaflopp är dock såsom sagdt öfverallt på sin plats.

Öfvergå vi nu till afdikningsarbetets utförande, torde knappast behöfva erinras, att hufvudafloppet för vattnet i den försumpade marken anordnas kortaste vägen från områdets lägre delar dit fritt fall kan erhållas. Man bör härvid ej rygga tillbaka för att draga fram en aflopps-graf genom en mindre höjning i terrängen, om längden af grafven därigenom i betydligare mån minskas och det fria fallet snarare uppnås. Hufvudgrafvarne böra så vidt möjligt göras raka, och kostnader ej sparas för att i dem bortspränga mötande sten och hällar. Sidografvar, lagg- och stickdiken kunna däremot upptagas i krökningar för att kringgå hinder af alla slag, hvilkas undanskaffande skulle medföra afsevärda utgifter. »Fallet» i grafvarnas botten bör helst vara lika öfverallt, om möjligt större i hufvudgrafvarna och störst i afloppets nedre del. Som ett godt fall anses $^1/_2$ à 1 på hundradet af längden, men man måste för att nedbringa kostnaderna äfven vara tillfreds med 1 på 500 à 1,000. Grafvarnas djup rättas efter behofvet för att bortleda vattnet från försumpningens lägsta del. Deras bottenbredd tages i vanliga fall 30 cm., men bör för större vattenkvantiteter och tvärare »slänt» ökas till 40 à 60 cm. För att till det minsta möjliga nedbringa arbetskostnaderna är frågan om den lämpliga lutningen på grafväggarna af stor betydelse.

Ju tvärare dessa kunna göras, dess mindre blifva kostnaderna. Å andra sidan möter faran af grafvarnas igenrasande om lutningen å dikesväggarna tagits för liten. Vid under senare åren verkställda dikningsarbeten i skogsmossar och kärr har det likväl visat sig, att risken härutinnan ej är så stor. Flerstädes hafva grafväggarna i mosstorf tagits 76° mot horisontalplanet utan att ras inträffat. *Agnar Barth* framhåller äfven beträffande skogsdikningen, att i fast sammanfiltad torf och styf lera kunna grafväggarna utan större risk göras nästan lodräta. Man har äfven hos oss vid dikning i sammanhållande torf öfvergifvit grafväggar med 45° à 53°,10' lutning, och begagnar numera företrädesvis en slänt af 63°,30' à 76°, motsvarande 1 : 0,5 och 1 : 0,25. Uti blöt myr bör doceringen dock bibehållas vid 1 : 1, d. v. s. grafvens dagbredd tages lika med dubbla djupet med tillägg af bottenbredden. Följande normer torde härutinnan tjäna till någon ledning:

Tvärsektion.

45°	slänt,	1 : 1,	för	mosand, sand, grus, sten och blöt moss- eller myrjord.
53° 10'	»	1 : 0,75,	»	packad sand, oförmultnad torf, lös dyjord, kväslera, lera m. sandlager.
63° 30'	»	1 : 0,50,	....	fast torf af alla slag, fast lera, pinnmo och berg.
76°	»	1 : 0,25,		

Exempelvis må framhållas att om grafvens längd är 10 m., dess djup 1 m., dess bottenbredd 30 cm., blir den uppgräfda massan med en sidolutning af

1 : 1	— 45°	....	13,0 kbm.,
1 : 0,75	53°,10′	....	10,5 »
1 : 0,50	— 63°,30′	....	8,0 »
1 : 0,25	— 76°	....	5,5 »

Häraf framgår, att mer än dubbelt så stor kubikmassa uppkastas vid en slänt af 1 : 1 mot vid 1 : 0,25. Då kostnaderna i det närmaste stiga proportionellt med de uppgräfda massorna, inses lätt fördelen af att, där så låter sig göra, använda en svag lutning å grafväggarne. Många afdikningsföretag komma härigenom till utförande, som i annat fall slopats såsom alltför kostsamma. För större djup af grafvarne måste bottenbredden i allmänhet ökas, men detta är i all synnerhet nödvändigt, då mindre slänt användes. Den uppkastade massan, som i vanliga fall bör uppläggas minst 30 cm. från grafkanten och genomgräfvas på hvar 20 m., därvid rännor i marken om ett spadblads djup mångenstädes äro erforderliga, bör vid svagare lutning å grafväggarne kastas minst 60 cm. från grafkanterna. Oförmultnad hvitmossa, som uppgräfves, blir dock föga besvärande såsom dikesjord, då densamma efter torkning är synnerligen lätt och efter 3 à 4 år nästan försvinner.

Helst bör dikestorfven flottas bort, där så är möjligt. Betingelserna härför äro, att vatten uti tjärnar, sjöar eller bäckar finnes att uppdämma ofvanför afdikningssystemet samt att fallet från detta är godt. En primitiv damm lägges vid tjärnen eller i bäcken och förses med draglucka eller lösa bräder, som kunna borttagas för att påsläppa vattnet. Grafven upptages nu nedifrån och uppåt med minskadt djup mot vattenbehållaren. Härvid kastas en del af torfven nedåt i den upptagna grafvens botten, och grafväggarne göras till en början nästan lodräta. Vatten påsläppes därefter, och torfven flyter med detta bort ur grafven till nedanför lågt belägna områden. Sedan dämning ånyo verkställts, fullföljes gräfningen med nedschaktning af grafväggarne till bestämd docering, genom ökande af djupet och fortsatt gräfning mot vattenbehållaren. Genom ny påsläppning af vatten bortflottas torfven ånyo o. s. v. Med dylik torfflottning besparas betydlig arbetskraft, minst 10 à 15 %, ehuru dikningsarbetarne ej gärna vilja erkänna detta.

Under vissa förhållanden kan det vara nödvändigt att, i syfte att bibehålla tillgång af dricksvatten för beteskreaturen, uti någon hufvudgraf eller vid något källsprång under grafbottnens nivå anbringa en vattenbehållare, som äfven under den torraste delen af sommaren ej sviker. En sådan brunn bör ej göras med tvärbranta väggar. Till densamma bör genom nedschaktning af grafvens väggar åstadkommas lämpliga vägar för kreaturens nedgång. Såväl i Tyskland som i Norge till-

rådes att, där på jämn terräng mindre försumpningar kunna bero af undergrundens ogenomtränglighet för vatten, men detta lager ej är synnerligen mäktigt och underbäddadt af ett genomsläppande skikt, på de lägsta punkterna med passande mellanrum upptaga större runda grafvar, s. k. sänkbrunnar, i hvilka vattnet kan nedsjunka. Dessa brunnar fyllas med sten för att ej igenrasa och ånyo tilltäppas.

Äfven om vid en genomgående torrläggning full skogsproduktion är att förvänta och träden själfva öfvertaga en del af dräneringsarbetet, är det dock af vikt att sedermera städse vidmakthålla hufvudgrafvarne fullt rensade och öppna för öfverflödsvattnets bortledande. Skogskultur, där sådan behöfves för att erhålla skog å den afdikade marken, bör ej företagas innan torflagret å densamma hunnit väl sätta sig.

Jägmästaren Joh. Ahlgren har benäget ställt till vår disposition nedanstående af honom uträknade dikningstabeller.

Tabellernas användning.

Ex. Om dikesväggens sidolutning eller slänten är 1 : 0.75 (se tab. 2), bottenbredden 30 cm. samt ett dike i en viss punkt 0.8 meter djupt, hvilket tal uppsökes i venstra vertikalkolumnen, finnes bredvid motsvarande dagbredd 1.50 meter och sektionsarea 0.72 kvm., hvilket senare tal äfven angifver kubikmassan pr löpmeter. Är nu priset 20 öre pr uppgräfd kbm., hvilket tal uppsökes i den öfre horisontala kolumnen, finnes i tabellen arbetslönen pr löpmeter vara 14.4 öre.

Vore förenämda dike 120 meter i längd blir jordmassan 120×0.72 eller ur tabellen $72.0 + 14.4 = 86.4$ kbm.

	Kbm.	Dikeskostnad pr kbm. vid en dagspenning af:		
		2.00 kr.	2.50 kr.	3.00 kr.
Pr dag uppgräfver en van dikare:				
i moss- och dyjord, utan virke i nämnvärd mängd, sand	18	11 öre	14 öre	17 öre
i virkesrik eller seg moss- och torfjord, tufvig och blöt dito, grus, fet lera	12	16 »	20 »	25 »
i lera med gruslager, blöt eller hårdt torkad lera	7	29 »	36 »	43 »
i pinnmo, stenig och skärig mark	4	50 »	62 »	75 »

För bergsprängning betalas 2.50 à 3.50 kr. pr kbm. eller 1 kr. pr borrmeter, bortmakning inräknad.

Tab. 1.

Släntens lutning 1 : 1 eller 45°.

Djup i meter	Dagbredd i meter	Sektionsarea i kvm.	Kubikmassa i kbm. vid en dikeslängd i meter af: eller Arbetslön i öre pr löpmeter efter ett pris pr kbm. i öre af:															
			10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90	100
									Bottenbredd 30 cm.									
0.4	1.10	0.28	2.8	4.2	5.6	7.0	8.4	9.8	11.2	12.6	14.0	15.4	16.8	18.2	19.6	22.4	25.2	28.0
0.5	1.30	0.40	4.0	6.0	8.0	10.0	12.0	14.0	16.0	18.0	20.0	22.0	24.0	26.0	28.0	32.0	36.0	40.0
0.6	1.50	0.54	5.4	8.1	10.8	13.5	16.2	18.9	21.6	24.3	27.0	29.7	32.4	35.1	37.8	43.2	48.6	54.0
0.7	1.70	0.70	7.0	10.5	14.0	17.5	21.0	24.5	28.0	31.5	35.0	38.5	42.0	45.5	49.0	56.0	63.0	70.0
0.8	1.90	0.88	8.8	13.2	17.6	22.0	26.4	30.8	35.2	39.6	44.0	48.4	52.8	57.2	61.6	70.4	79.2	88.0
0.9	2.10	1.08	10.8	16.2	21.6	27.0	32.4	37.8	43.2	48.6	54.0	59.4	64.8	70.2	75.6	86.4	97.2	108.0
1.0	2.30	1.30	13.0	19.5	26.0	32.5	39.0	45.5	52.0	58.5	65.0	71.5	78.0	84.5	91.0	104.0	117.0	130.0
									Bottenbredd 40 cm.									
1.1	2.60	1.65	16.5	24.8	33.0	41.3	49.5	57.8	66.0	74.3	82.5	90.8	99.0	107.3	115.5	132.0	148.5	165.0
1.2	2.80	1.92	19.2	28.8	38.4	48.0	57.6	67.2	76.8	86.4	96.0	105.6	115.2	124.8	134.4	153.6	172.8	192.0
1.3	3.00	2.21	22.1	33.2	44.2	55.3	66.3	77.4	88.4	99.5	110.5	121.6	132.6	143.7	154.7	176.8	198.9	221.0
1.4	3.20	2.52	25.2	37.8	50.4	63.0	75.6	88.2	100.8	113.4	126.0	138.6	151.2	163.8	176.4	201.6	226.8	252.0
1.5	3.40	2.85	28.5	42.8	57.0	71.3	85.5	99.8	114.0	128.3	142.5	156.8	171.0	185.3	199.5	228.0	256.5	285.0
									Bottenbredd 50 cm.									
1.6	3.70	3.36	33.6	50.4	67.2	84.0	100.8	117.6	134.4	151.2	168.0	184.8	201.6	218.4	235.2	268.8	302.4	336.0
1.7	3.90	3.74	37.4	56.1	74.8	93.5	112.2	130.9	149.6	168.3	187.0	205.7	224.4	243.1	261.8	299.2	336.6	374.0
1.8	4.10	4.14	41.4	62.1	82.8	103.5	124.2	144.9	165.6	186.3	207.0	227.7	248.4	269.1	289.8	331.2	372.6	414.0
1.9	4.30	4.56	45.6	68.4	91.2	114.0	136.8	159.6	182.4	205.2	228.0	250.8	273.6	296.4	319.2	364.8	410.4	456.0
2.0	4.50	5.00	50.0	75.0	100.0	125.0	150.0	175.0	200.0	225.0	250.0	275.0	300.0	325.0	350.0	400.0	450.0	500.0
									Bottenbredd 60 cm.									
2.1	4.80	5.67	56.7	85.1	113.4	141.8	170.1	198.5	226.8	255.2	283.5	311.9	340.2	368.6	396.9	453.6	510.3	567.0
2.2	5.00	6.16	61.6	92.4	123.2	154.0	184.8	215.6	246.4	277.2	308.0	338.8	369.6	400.4	431.2	492.8	554.4	616.0
2.3	5.20	6.67	66.7	100.1	133.4	166.8	200.1	233.5	266.8	300.2	333.5	366.9	400.2	433.6	466.9	533.6	600.3	667.0
2.4	5.40	7.20	72.0	108.0	144.0	180.0	216.0	252.0	288.0	324.0	360.0	396.0	432.0	468.0	504.0	576.0	648.0	720.0
2.5	5.60	7.75	77.5	116.3	155.0	193.8	232.5	271.3	310.0	348.8	387.5	426.3	465.0	503.8	542.5	620.0	697.5	775.0

Tab. 2. **Släntens lutning 1 : 0.75 eller 53°10'.**

Djup i meter	Dagbredd i meter	Sektionsarea i kvm.	Kubikmassa i kbm. vid en dikeslängd i meter af: eller Arbetslön i öre pr löpmeter efter ett pris pr kbm. i öre af															
			10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90	100
Bottenbredd 30 cm.																		
0.4	0.90	0.24	2.4	3.6	4.8	6.0	7.2	8.4	9.6	10.8	12.0	13.2	14.4	15.6	16.8	19.2	21.6	24.0
0.5	1.05	0.38	3.4	5.1	6.8	8.4	10.1	11.8	13.5	15.2	16.9	18.6	20.3	21.9	23.6	27.0	30.4	33.8
0.6	1.20	0.45	4.5	6.8	9.0	11.3	13.5	15.8	18.0	20.3	22.5	24.8	27.0	29.3	31.5	36.0	40.5	45.0
0.7	1.35	0.58	5.8	8.7	11.6	14.4	17.3	20.2	23.1	26.0	28.9	31.8	34.7	37.5	40.4	46.2	52.0	57.8
0.8	1.50	0.72	7.2	10.8	14.4	18.0	21.6	25.2	28.8	32.4	36.0	39.6	43.2	46.8	50.4	57.6	64.8	72.0
0.9	1.65	0.88	8.8	13.2	17.6	21.9	26.3	30.7	35.1	39.5	43.9	48.3	52.6	57.0	61.4	70.2	79.0	87.7
1.0	1.80	1.05	10.5	15.8	21.0	26.3	31.5	36.8	42.0	47.3	52.5	57.8	63.0	68.3	73.5	84.0	94.5	105.0
Bottenbredd 40 cm.																		
1.1	2.05	1.35	13.5	20.2	27.0	33.7	40.4	47.2	53.9	60.6	67.4	74.1	80.9	87.6	94.3	107.8	121.3	134.8
1.2	2.20	1.56	15.6	23.4	31.2	39.0	46.8	54.6	62.4	70.2	78.0	85.8	93.6	101.4	109.2	124.8	140.4	156.0
1.3	2.35	1.79	17.9	26.8	35.8	44.7	53.7	62.6	71.6	80.5	89.4	98.4	107.3	116.3	125.2	143.1	161.0	178.9
1.4	2.50	2.03	20.3	30.5	40.6	50.8	60.9	71.1	81.2	91.4	101.5	111.7	121.8	132.0	142.1	162.4	182.7	203.0
1.5	2.65	2.29	22.9	34.3	45.8	57.2	68.6	80.1	91.5	102.9	114.4	125.8	137.3	148.7	160.1	183.0	205.9	228.8
Bottenbredd 50 cm.																		
1.6	2.90	2.72	27.2	40.8	54.4	68.0	81.6	95.2	108.8	122.4	136.0	149.6	163.2	176.8	190.4	217.6	244.8	272.0
1.7	3.05	3.02	30.2	45.3	60.4	75.4	90.5	105.6	120.7	135.8	150.9	166.0	181.1	196.1	211.2	241.4	271.6	301.8
1.8	3.20	3.33	33.3	50.0	66.6	83.3	99.9	116.6	133.2	149.9	166.5	183.2	199.8	216.5	233.1	266.4	299.7	333.0
1.9	3.35	3.66	36.6	54.9	73.2	91.4	109.7	128.0	146.3	164.6	182.9	201.2	219.5	237.8	256.1	292.6	329.2	365.8
2.0	3.50	4.00	40.0	60.0	80.0	100.0	120.0	140.0	160.0	180	200.0	220.0	240	260.0	280.0	320	360	400
Bottenbredd 60 cm.																		
2.1	3.75	4.57	45.7	68.5	91.4	114.2	137.0	159.9	182.7	205.5	228.4	251.2	274.1	296.9	319.7	365.4	411.1	456
2.2	3.90	4.95	49.5	74.3	99.0	123.8	148.5	173.3	198.0	222.8	247.5	272.3	297.0	321.8	346.5	396.0	445.5	495.0
2.3	4.05	5.35	53.5	80.2	107.0	133.7	160.4	187.2	213.9	240.7	267.4	294.1	320	347	374.4	427	481.3	534.8
2.4	4.20	5.76	57.6	86.4	115.2	144.0	172.8	201.6	230.4	259.2	288.0	316.8	345.6	374.4	403.2	460.8	518.4	576.0
2.5	4.35	6.19	61.9	92.8	123.8	154.7	185.6	216.6	247.5	278.4	309.4	340.3	371.3	402.2	433.1	495.0	556.9	618

Tab. 3.

Släntens lutning 1 : 0.5 eller 63°30′.

Djup i meter	Dagbredd i meter	Sektionsarea i kvm.	Kubikmassa i kbm. vid en dikeslängd i meter af: eller Arbetslön i öre pr löpmeter efter ett pris pr kbm. i öre af: 10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90	100
			Bottenbredd 30 cm.															
0.4	0.70	0.20	2.0	3.0	4.0	5.0	6.0	7.0	8.0	9.0	10.0	11.0	12.0	13.0	14.0	16.0	18.0	20.0
0.5	0.80	0.2[illegible]	2.8	4.1	5.5	6.9	8.3	9.6	11.0	12.4	13.8	15.1	16.5	17.9	19.3	22.0	24.8	27.5
0.6	0.90	0.[illegible]	3.6	5.4	7.2	9.0	10.8	12.6	14.4	16.2	18.0	19.8	21.6	23.4	25.2	28.8	32.4	36.0
0.7	1.00	0.4[illegible]	4.6	6.8	9.1	11.4	13.7	15.9	18.2	20.5	22.8	25.0	27.3	29.6	31.9	36.4	41.[illegible]	45.5
0.8	1.10	0.5[illegible]	5.6	8.4	11.2	14.0	16.8	19.6	22.4	25.2	28.0	30.8	33.6	36.4	39.2	44.8	50.4	56.0
0.9	1.20	0.6[illegible]	6.8	10.1	13.5	16.9	20.3	23.6	27.0	30.4	33.8	37.1	40.5	43.9	47.3	54.0	60.8	67.5
1.0	1.30	0.[illegible]	8.0	12.0	16.0	20.0	24.0	28.0	32.0	36.0	40.0	44.0	48.0	52.0	56.0	64.0	72.0	80.0
			Bottenbredd 40 cm.															
1.1	1.50	1.05	10.5	15.7	20.9	26.1	31.4	36.6	41.[illegible]	47.0	52.3	57.5	62.7	67.9	73.2	83.6	94.1	104.5
1.2	1.60	1.20	12.0	18.0	24.0	30.0	36.0	42.0	48.0	54.0	60.0	66.0	72.0	78.0	84.0	96.0	108.0	120.0
1.3	1.70	1.37	13.7	20.5	27.3	34.1	41.0	47.[illegible]	54.6	61.4	68.3	75.1	81.[illegible]	88.7	95.6	109.2	122.9	136.5
1.4	1.80	1.54	15.4	23.1	30.8	38.5	46.2	53.9	61.6	69.3	77.0	84.7	92.4	100.1	107.8	123.2	138.6	154.0
1.5	1.90	1.73	17.3	25.9	34.5	43.1	51.8	60.4	69.0	77.6	86.3	94.9	103.5	112.1	120.8	138.0	155.3	172.[illegible]
			Bottenbredd 50 cm.															
1.6	2.10	2.[illegible]	20.8	31.2	41.6	52.0	62.4	72.8	83.2	93.6	104.0	114.4	124.8	135.2	145.6	166.4	187.2	208.0
1.7	2.20	2.30	23.0	34.4	45.9	57.4	68.9	80.3	91.8	103.3	114.8	126.2	137.7	149.2	160.7	183.6	206.6	229.5
1.8	2.30	2.5[illegible]	25.2	37.°	50.4	63.0	75.6	88.[illegible]	100.[illegible]	113.4	126.[illegible]	138.[illegible]	151.[illegible]	163.[illegible]	176.4	201.[illegible]	226.[illegible]	232.0
1.9	2.40	2.7[illegible]	27.0	41.3	55.1	68.9	82.7	96.4	110.2	124.0	137.[illegible]	151.5	165.3	179.1	192.[illegible]	220.4	248.[illegible]	275.5
2.0	2.50	3.[illegible]	30.0	45.0	60.0	75.0	90.0	105.0	120.0	135.0	150.0	165.0	180.0	195.0	210.0	240.0	270.[illegible]	300.0
			Bottenbredd 60 cm.															
2.1	2.70	3.47	34.7	52.0	69.3	86.6	104.°	121.3	138.6	155.9	173.3	190.6	207.9	225.2	242.6	277.2	311.9	346.5
2.2	2.80	3.74	37.4	56.1	74.8	93.5	112.2	130.9	149.6	168.3	187.0	205.7	224.4	243.1	261.8	299.2	336.6	374.[illegible]
2.3	2.[illegible]	4.03	40.3	60.4	80.5	100.6	120.8	140.9	161.0	181.1	201.3	221.4	241.5	261.6	281.8	322.0	362.3	402.5
2.4	3.[illegible]	4.32	43.2	64.8	86.4	108.0	129.6	151.2	172.8	194.4	216.0	237.6	259.2	280.8	302.4	345.6	388.3	432.0
2.5	3.10	4.63	46.3	69.4	92.5	115.6	138.8	161.9	185.0	208.1	231.3	254.4	277.5	300.6	323.8	370.0	416.3	462.[illegible]

Tab. 4.

Släntens lutning 1 : 0.25 eller 76°.

Djup i meter	Dagbredd i meter	Sektionsarea i kvm.	Kubikmassa i kbm. vid en dikeslängd i meter af: eller Arbetslön i öre pr löpmeter efter ett pris pr kbm. i öre af:															
			10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90	100
								Bottenbredd 30 cm.										
0.4	0.50	0.16	1.6	2.4	3.2	4.0	4.8	5.6	6.4	7.2	8.0	8.8	9.6	10.4	11.2	12.8	14.4	16.0
0.5	0.55	0.21	2.1	3.2	4.3	5.3	6.4	7.4	8.5	9.6	10.6	11.7	12.8	13.8	14.9	17.0	19.1	21.3
0.6	0.60	0.27	2.7	4.1	5.4	6.8	8.1	9.5	10.8	12.2	13.5	14.9	16.2	17.6	18.9	21.6	24.3	27.0
0.7	0.65	0.33	3.3	5.0	6.7	8.3	10.0	11.6	13.3	15.0	16.6	18.3	20.0	21.6	23.3	26.6	29.9	33.3
0.8	0.70	0.40	4.0	6.0	8.0	10.0	12.0	14.0	16.0	18.0	20.0	22.0	24.0	26.0	28.0	32.0	36.0	40.0
0.9	0.75	0.47	4.7	7.1	9.5	11.8	14.2	16.5	18.9	21.3	23.6	26.0	28.4	30.7	33.1	37.8	42.5	47.3
1.0	0.80	0.55	5.5	8.3	11.0	13.8	16.5	19.3	22.0	24.8	27.5	30.3	33.0	35.8	38.5	44.0	49.5	55
								Bottenbredd 40 cm.										
1.1	0.95	0.74	7.4	11.1	14.9	18.6	22.3	26.0	29.7	33.4	37.1	40.8	44.6	48.3	52.0	59.4	66.8	74.3
1.2	1.00	0.84	8.4	12.6	16.8	21.0	25.2	29.4	33.6	37.8	42.0	46.2	50.4	54.6	58.8	67.2	75.6	84.0
1.3	1.05	0.94	9.4	14.1	18.9	23.6	28.3	33.0	37.7	42.4	47.1	51.8	56.6	61.3	66.0	75.4	84.8	94.3
1.4	1.10	1.05	10.5	15.8	21.0	26.3	31.5	36.8	42.0	47.3	52.5	57.8	63.0	68.3	73.5	84.0	94.5	105.0
1.5	1.15	1.16	11.6	17.4	23.3	29.1	34.9	40.7	46.5	52.3	58.1	63.9	69.8	75.6	81.4	93.0	104.6	116.3
								Bottenbredd 50 cm.										
1.6	1.30	1.44	14.4	21.6	28.8	36.0	43.2	50.4	57.6	64.8	72.0	79.2	86.4	93.6	100.8	115.2	129.6	144.0
1.7	1.35	1.57	15.7	23.6	31.5	39.3	47.2	55.0	62.9	70.8	78.6	86.5	94.4	102.2	110.1	125.8	141.5	157.3
1.8	1.40	1.71	17.1	25.7	34.2	42.8	51.3	59.9	68.4	77.0	85.5	94.1	102.6	111.2	119.7	136.8	153.9	171.0
1.9	1.45	1.85	18.5	27.8	37.1	46.3	55.6	64.8	74.1	83.4	92.6	101.9	111.2	120.4	129.7	148.2	166.7	185.3
2.0	1.50	2.00	20.0	30.0	40.0	50.0	60.0	70.0	80.0	90.0	100.0	110.0	120.0	130.0	140.0	160.0	180.0	200.0
								Bottenbredd 60 cm.										
2.1	1.65	2.36	23.6	35.4	47.3	59.1	70.9	82.7	94.5	106.3	118.1	129.9	141.8	153.6	165.4	189.0	212.6	236.3
2.2	1.70	2.53	25.3	38.0	50.6	63.3	75.9	88.6	101.2	113.9	126.5	139.2	151.8	164.5	177.1	202.4	227.7	253.[illegible]
2.3	1.75	2.70	27.0	40.5	54.1	67.6	81.1	94.6	108.1	121.6	135.1	148.6	162.2	175.7	189.2	216.2	243.2	270.3
2.4	1.80	2.88	28.8	43.2	57.6	72.0	86.4	100.8	115.2	129.6	144.0	158.4	172.8	187.2	201.6	230.4	259.2	288
2.5	1.85	3.06	30.6	45.9	61.3	76.6	91.9	107.2	122.5	137.8	153.1	168.4	183.7	199.1	214.4	245.0	275	306.3

Juldagsnattens storm i Halland.

Det var en hemsk natt, juldagsnatten 1902, en sådan där natt, som man önskar att aldrig mera i sitt lif få upplefva. Nordvästorkanen rasade med sin fulla våldsamhet, och västerhafvet var i fullkomligt uppror. Byggnader, halmstackar, telefon- och telegrafstolpar och mera annat slungades af den vilda orkanen långt från sina platser, och de höga, djupa hafsvagorna hvälfde sig fram öfver strandbädden, slående ned och bortsköljande hvad som fanns i deras väg; allt detta under det att täta åskblixtar glimtade till i fjärran, förlänande åt det nattliga natursceneriet en trolsk och storslagen relief.

Värst torde dock denna orkan hafva härjat i skogarna, synnerligen de, som ej varit i tillfälle att härda sig mot slika hemsökelser, det vill säga de fran hafvet aflägset liggande. Liksom krigare fallna på ett slagfält ligga i dessa skogar tallar och granar dels hopvis, dels enstaka uppryckta med rötterna eller afbrutna på olika afstånd på stammen. Markens frusna beskaffenhet har gjort, att träd med högt sittande kronor och långa, gängliga stammar vridits af mest på en höjd från roten af vid pass 4,5 meter. Träd med lågt sittande och yfvigare kronor hafva däremot gått upp med rötterna. I krökar på stammarna, orsakade genom ett toppskotts afbrytande eller af annan anledning, och där en svag punkt på stammen sålunda uppstått, har brott ofta skett.

Af de fällda trädens läge synes som skulle det hafva varit vissa stormilar, starkare än de andra, som rusat fram i en viss riktning genom skogarna, bildande breda linier, där träden se ut som hade de blifvit afskjutna med stora projektiler.

Närmast intill hafsstränderna ledo skogarna mindre, och det finnes flygsandsfält i Halland, där endast några få träd ligga fällda. Orsaken härtill är nog att söka i det förhållandet, att träden å dessa fält under uppväxttiden tillpassat sig efter stormen, äfvensom däraf, att de skyhöga hafsvagorna förmildrade dess kraft. Men så har å dessa områden i stället vattnet anställt förödelser. Det har bildat stora vattensamlingar å fälten, fört upp en mängd isstycken i skogsodlingarna och genomskurit eller jämnat med jorden en del sandkullar vid hafsstranden och på så sätt gjort områdena nästan oigenkännliga.

De ständigt gröna träden tallen och granen hafva, som vanligt, lidit mest, björken och boken endast något och eken helt ringa.

Den villervalla, som under denna några timmars nattliga storm åstadkommits i skogarna, skall nog kräfva tid för att till sina verkningar få undanröjd.

Det blir en kännbar förlust för mången skogsägare denna stormfällning af träden, allra helst de flesta brutits af och fördenskull endast kunna, i hvad det gäller granarna, gagna som massved. De skogsägare, som velat spara sin skog, måste nu göra sig af med den, där den ligger jämnad med jorden och i sin bästa ålder sköflad genom ett oblidt ödes vållande. Den har kommit att utgöra, denna hemsökelse, ett opåkalladt bidrag till skogsförödelsens styggelse här i landet.

*

Några nya erfarenhetsrön till skogens bevarande för stormskador har skogsmannen nog ej kunnat samla vid denna ödeläggelse, allra helst den torde få betraktas som en naturföreteelse af så abnorm art, att ingenting för framtiden därvid kan åtgöras. Men hvad skogsmannen däremot nu kan göra, är att uppmana en hvar skogsägare, som drabbats af olyckan, att genast tillgodogöra sig den fallna skogen, så att den ej får kvarligga och bilda insekthärdar, som lätteligen kunna taga stor utbredning, enär det är att antaga, att många stående träd så rotryckts, att deras lifskraft blifvit nedsatt, och de således mera än eljest gjorts mottagliga för insekt- och svampangrepp. *C. A. Hollgren.*

TRÄVARUMARKNADEN.

Årsskiftet är öfver. Den stillhet i trävarumarknaden, som alltid är en följd af helgen, synes dock ännu ej på allvar ha brutits, och ovisst är, om fullt lif i affärerna skall inträda så snart som man i allmänhet förutspått.

Tyskland, som i november och december var lifligast i marknaden, har försäkrat sig om en god del af sitt behof och torde näppeligen till nu gällande priser komma att forcera sina köp.

England har i det stora hela hittills intagit en skeptisk ställning och med förtret åsett tyskarnes optimism samt känner sig ej vidare benäget att anlägga priser, som faktiskt kunna stämplas som »made in Germany».

Hollands importörer, hvilka tillfölje tidiga inköp i fjol och god konsumtion inom landet böra kunna se tillbaka på ett synnerligen godt år, ha jämsides med Tyskland redan kontrakterat för en troligen icke oväsentlig del af sin import för 1903.

Frankrike däremot har hittills endast motvilligt gått i marknaden, och flere af dess störste köpare ha hållit sig passiva samt försäkra, att de icke på månader ännu äro öppna.

Syd-Afrika — ehuru köpare af furuplankor III, IV & V till synnerligen vackra priser — vill dock fortfarande vidhålla sina stipulationer om längdförhallanden och har icke ännu i nämnvärd män, sa som man gerna ville tro efter kriget skulle blifva fallet, visat sig vilja försöka importera andra än å denna marknad förut gängse dimensioner.

I förbigående må ock nämnas rörande *Australien*, att rapporter därifrån ingå om stora lager och ringa köplust.

Men om det ock skulle dröja något innan köparne i resp. länder besluta sig för att gå i marknaden, kan man å andra sidan tryggt påstå, att de svenske exportörerna med lugn och tillförsikt kunna vänta. Tillfölje det i det hela gynnsamma tjolåret har mången tung börda lyfts från deras skuldror. Flertalet har redan nu till fördelaktiga priser placerat en god del af f.ö.v.-lagren, hvarigenom intresset att hålla priserna uppe också öfverflyttats på köparne. Därtill kommer dels att finnarne genom stora höstskeppningar och ovanligt små lager böra kunna räknas såsom pålitliga bundsförvanter, dels att Hvita-hafs-exportörerna, hvilka för öfrigt knappast ännu varit i marknaden, låtit förstå, att de tillfölje reducerad timmerfångst och minskade lager ämna hålla fanan högt, och slutligen att amerikanskt virke på grund af såväl inhemsk konsumtion som högt uppdrifvet timmer- och produktionspris icke kan befaras komma att offereras som ett prisbilligt substitut.

Säljarnes ställning torde alltså kunna kallas synnerligen stark. Stark och därför också ansvarsfull! Det är dock att hoppas, att denna maktställning icke missbrukas. Det finnes bland trävaruindustriens representanter såväl *exportörer* som *spekulatörer*. Med fullt förtroende hoppas man, att i dessa sammanslagningarnas tider ledningen hvilar hos män af förstnämnda kategori. Då är man också förvissad om att ansvarskänsla finnes icke blott *inåt* emot eget land och egen industri utan ock *utåt* gent emot denna industris afnämare.

Vid Sundsvalls-mötet 1901 nöjde man sig med att önska, att genom minskad timmerfångst kunna förhindra ett ytterligare prisfall. Det lyckades öfver förväntan, och en fortsatt begränsning har hjälpt oss till de priser, vi nu inhösta; priser som ge oss ersättning för de uppoffringar vi gjort; priser som visa, att vi icke gärna unna våra afnämare någon synnerligen stor avans vid återförsäljning; priser som t. o. m. i *ett* fall blifvit prohibitiva, hvaraf följden är, att annat träslag arbetar sig in i marknaden. Ur ren exportsynpunkt bjuder klokheten att i *detta åsyftade fall* göra ett blott helt litet ·tillmötesgående för att fa lif i marknaden och bibehalla densamma för nordiskt trä. Säljarne äro, som påpekats, nog starka att utan risk kunna operera i denna riktning.

Men för öfrigt, må vi hålla på priserna och också ta dem när de bjudas!

Följande torde bl. a. vara acceptabla priser för *Mellan-Botten.*

		III	IV	V
3 × 9 furu	på Cape £	13 —	12 —	9.
	» Europa c:a 15 s/- lägre.			

3 × 9 gran 31 1/2 cent:s pr pied metr. basis för I, II, V med någon reduktion för III, IV.

2 1/2 × 7 furu	för Sundsvall	£ 8 10/-.
	» Hernösand	» 8 5/-.
2 1/2 × 7 gran	» Sundsvall	» 7 10/-.
	» Hernösand	» 7 5/-.

6"	granbräder	Hernösand	Mark	150
5 1/2"	d:o	»	»	140
5"	d:o	»	»	135
4 1/2"	d:o	»	»	120
4"	d:o	»	»	112.50.

7 Januari 1903.

»*Swordfish.*

Den nya tyska tulltariffen.

Den 31 sistlidne december offentliggjordes den nya tyska tullagen, och om arten af tullförhöjningarna i hvad de röra skogsprodukter torde nedanstående jämförelse gifva ett begrepp:

Trävaror.

Hittills:

obearbetadt eller blott i tvärriktning med yxa eller såg bearbetadt.

pr 100 kg.	0: 20
1 fastmeter (1 kbm.)	1: 20
tillhugget i längdriktningen eller annorlunda än vid skogsfällning bearbetadt eller sönderhugget, 100 kg.	0: 30
fastmeter	1: 80
i längdriktningen sågadt; ohyflade bräder, kandtsågadt virke och andra sågvaror, 100 kg.	0: 80
fastmeter	4: 80
Järnvägssyllar: icke särskildt upptagna.	
Byggnads- och snickerivirke, hyfladt, fogadt, spåntadt etc., pr 100 kg.	3: —

Nya tariffen:

100 kg.	0: 20
hårdt fastmeter	1: 80
mjukt fastmeter	1: 20
tillhugget i längdriktningen eller annorlunda med yxa bearbetadt: 100 kg.	0: 50

hårdt fastmeter	4: —
mjukt fastmeter	3: —
i längdriktningen sågadt eller annorlunda förarbetadt, icke hyfladt:	
100 kg.	1: 25
hårdt fastmeter	10: —
mjukt fastmeter	7: 50
Järnvägssyllar:	
100 kg.	0: 40
hårdt 1 fastmeter	3: 20
mjukt 1 fastmeter	2: 40
byggnads- och snickerivirke, hyfladt, fogadt, spåntadt etc., i rå form pr 100 kg.	6: —
bearbetadt	10: —

Trämassa:

Hittills icke särskildt upptagen, nu 3 mark pr 100 kg.

Dessa tullförändringar torde, såvida de blifva bestående, komma att göra svenska trävaruindustrien betydande afbräck. Förhoppningar finnas dock att Sverige genom en tarifftraktat med Tyskland kan erhålla någon jämkning härutinnan.

(Efter G. H. T.)

NOTISER.

SKOGSTAXATORER. Då Kongl. Maj:t vid fastställandet af generalförslaget till utgifter för skogsväsendet från reservationsanslaget för år 1903 beviljat medel till skogstaxatorer, torde Domänstyrelsens motiv till anslagskrafvet vara af intresse:

Vid sammanträde i november månad sistlidne år inför Styrelsen med öfverjägmästarne i de fem sydligaste distrikten förekom ånyo ett redan förut behandladt förslag om anställande inom sagda distrikt af särskilda skogstaxatorer, hvilkas uppgift skulle vara, att under öfverjägmästarnes kontroll granska upprättade skogsindelningsförslag såväl å marken som beträffande beräkningarna, att biträda öfverjägmästarne vid uppskattning och värdering af kronan till inköp hembjudna egendomar genom utförande af förberedande arbeten, att utföra revisioner af skogshushållningsplaner, när dessas tillämpningstid upphör eller anledning eljes förekommer till deras revidering, samt att slutligen, i den mån tiden det medgifver, verkställa undersökningar och upprätta planer med kostnadsberäkningar för torrläggning af vattensjuk mark å kronoparker och andra kronans skogar. Vid sammanträdet framhölls, att skogshushållningens nuvarande utveckling påfordrade större intensitet särskildt hvad anginge skogsbeståndens vård under hela deras växttid, som borde bättre beaktas vid planläggandet af skogsskötseln, att de yngre skogstjänstemännen, hvilka merendels utförde dessa skogsindelningsarbeten, i allmänhet ej ägde så stor erfarenhet i nämnda afseende, hvarföre förslagen behöfde, innan de fastställdes, undergå grundlig granskning i skogen, hvilket icke kunde medhinnas af öfverjägmästarne, hvilkas tid vore alltför upptagen af andra tjänstegöromål, och att skogstaxatorernas ofvanberörda biträde vid egendomsvärderingar vore så mycket önskvärdare, som detta maktpåliggande arbete försvårades genom täta ombyten af de biträden, som till dessa förrättningar nu funnes att tillgå. För att erhålla lämpliga personer till skogstaxatorer ansågs nödigt att den bereddes fast årsarfvode, utom

ersättning för resor och arfvoden för förrättningsdagar enligt taxan för skogsförrättningar. Domänstyrelsen finner äfven för sin del anställandet genom Styrelsen af fasta biträden för förrättningar af ofvan omförmälda granulaga beskaffenhet vara af behofvet påkalladt; och då till dessa befattningar böra utses därför särskildt väl kvalificerade personer, disponibla hela året uteslutande för ifrågavarande arbeten, torde deras aflöning böra sättas lägst till ett årsarfvode af 2,400 kronor för hvarje jämte rätt till reseersättning och dagarfvode under tiden för resor och arbete å förrättningsställen enligt arfvodestaxan för skogsförrättningar. Då dessa reseersättningar och dagarfvoden kunna inrymmas i den utgiftsstat, som i generalförslaget finnes uppförd med oförändradt belopp 60,000 kronor till kostnader vid skogsindelningarna, har för nu ifrågavarande ändamål ansetts nödigt särskildt införa endast 12,000 kronor till årsarfvoden å 2,400 kronor åt fem skogstaxatorer.

ÖKADT ANSLAG TILL ÅTGÄRDER MOT SKOGSELD I NORR- OCH VÄSTERBOTTEN. Till aflöning af s. k. brandrotemästare och till utdelning af gratifikationer åt dem bland dessa, hvilka genom nit och rådighet vid släckning af skogseld gjort sig förtjänta af sådan särskild uppmuntran, har Kongl. Maj:t af reservationsanslaget för skogsväsendet för år 1903 höjt anslaget från 3,272 kr. till 4,272 kr., hvilken ökning kommer på Norrbottens län.

FLOTTLED I KÖLSJÖÅN. För år 1903 äro beviljade 15,000 kr. för inrättande af flottled i Kölsjöån inom den mer än 37,000 har omfattande Hamra kronopark i Västra Hälsinglands revir.

REGLERING AF SKOGSSTATENS TJÄNSTGÖRINGSOMRÅDEN I NORRLAND. Kongl. Maj:t har förordnat: att Norrbottens, Västerbottens och Mellersta Norrlands skogsdistrikt från och med ingången af år 1903 skola vara fördelade i följande fyra distrikt nämligen: *Luleå distrikt* omfattande Pajala, Torneå, Tärandö, Juckasjärvi, Gellivare, Råneträsks, Ängeså, Kalix, Råneå, Bodens, Storbackens, Pärlälfvens och Jockmocks revir i Norrbottens län; *Skellefteå distrikt*, omfattande Varriså, Arjepluogs, Malmesjaurs, Öfre Byske, Arvidsjaurs, Älfsby och Piteå revir i Norrbottens län samt Jörns, Norsjö och Burträsks revir i Västerbottens län; *Umeå distrikt*, omfattande Degerfors, Norra Lycksele, Södra Lycksele, Åsele, Sorsele, Stensele, Wilhelmina, Fredrika, och Bjurholms revir i Västerbottens län samt Anundsjö revir i Västernorrlands län; samt *Mellersta Norrlands distrikt*, omfattande Tåsjö revir i Västerbottens och Västernorrlands län, Junsele, Härnösands och Medelpads revir i Västernorrlands län samt Norra Jämtlands, Östra Jämtlands, Västra Jämtlands och Härjeådalens revir i Jämtlands län.

DEN STARKA STORMEN DEN 25 OCH 26 DECEMBER 1902. För utom hänvisandet till den skildring af stormen dessa dagar i Halland, hvilken är införd å annat ställe i detta häfte, må ur de hittills inkomna rapporterna till Kongl. Domänstyrelsen från öfverjägmästarne och jägmästarne i sydvästra Sverige anföras följande:

Småland.

Västbo revir. Svårare stormhärjningar hafva ägt rum å kronoparkerna Mogård, Mårås, Sandvik, Remb och Nennesmo, å kronoegendomarna Finnanäs, Holgryte, Mellby och Ekenäs samt å ecklesiastika skogarne Södra Hestra, Långaryd, Gassljunga, Femsjö, Dufhult, Södra Unnaryd, Jälleratofta och Blängsbo.

Sunnerbo revir. Jägmästaren C. B. Christofferson meddelar: Natten mellan den 25 och 26 december gick en alldeles ovanligt svår orkan öfver Sunnerbo revir,

förorsakande svår förödelse å såväl hus som skog. Från de flesta af statens skogar hafva hit inkommit meddelanden om svår ödeläggelse af den största och vackraste skogen. Össjö kronopark*) uppgafs vara så godt som ödelagd. Vid mitt besök där visade det sig dock ej vara så svårt, men det var mig ej möjligt att på dagen öfverse skadan i hela dess vidd, då stora väldiga gator med nedmejad tät skog spärrade vägen litet hvarstädes. Enligt skogvaktarens uppgifter torde omkring $^1/_3$ af den äldre och medelålders skogen vara vindfälld. Den äldre, rena granskogen har till större delen strukit med.

Skåne.

Engelholms revir. Inom detta revir förmäla rapporterna om stormskador:

Å *Engelholms kronopark*, där å 1:sta blocket granskogen betydligt skadats samt af fröträdena på årshyggena 150 st. nedblåst, och å 2:dra blocket hafva vindfällena ansetts motsvara mer än ett års ordinarie afverkning;

å *Wittsjö annexhemman* dels å, dels utom årshyggena, skog till ett värde, enligt kronojägarens uppgift, af omkring 4,000 kr.;

å *Witseltofta kyrkoherdeboställe* skog för omkring 1,000 kr.;

å *prästlöningshemmanet Bodarp* skog, värderad till 300 à 400 kr.;

å *annexhemmanet Werum*, utom 75 stycken träd på hyggena 672 träd, värderade till 1,811 kr.; samt

å *Herrevadsklosters kungsgård* vindfällen af mindre betydenhet.

Inom *Malmöhus revir* äro ej stormskadorna af betydligare omfattning, men i *Blekinge-Åhus revir* torde stormskadorna vara större.

I **Halland** lära stormskadorna å de allmänna skogarna ej vara af betydligare omfattning.

På det de vindfällda träden å statens skogar snarast möjligt må kunna försäljas, har Kongl. Domänstyrelsen förordnat såsom biträden vid virkesstämplingarna:

Inom *Västbo revir* utexaminerade skogseleverna A. Malling, Nils Klein och H. Carbonier, hvarjämte öfverjägmästaren i Smålands distrikt äger dit beordra 6 st. extra kronojägare;

Inom *Sunnerbo revir* e. jägmästarne Hans Dahlberg och H. Pettersson under januari och februari månader; samt

Inom *Engelholms revir* och, om så behöfves, inom andra revir i södra distriktet e. jägmästaren C. Lilliecrona.

Från **KRONOPARKEN KLOTEN** i Kopparbergs län har Kongl. Domänstyrelsen till ingeniören E. M. Cassel för 96,700 kr. försålt 40,682 utstämplade timmerträd, med rätt för honom att under afverkningstiden (1 jan. 1903 till samma dag 1905) disponera den å platsen befintliga 3-ramiga ångsågen.

EKONOMISKT.

Aktiebolaget Skogsprodukter, Sala, utdelar för senaste räkenskapsåret 25 %.

I **Forss' Aktiebolags** styrelse har grosshandlare S. J. Hamberg i Hernösand inträdt i stället för grosshandlare Jonas Berglund.

Granviks sågverk å Seskarö, som ägts af **Haparanda Trävaru-Aktiebolags** konkursmassa och i bouppteckningen upptagits till cirka 330,000 kr., såldes den 6

*) Omkr. 310 tunnlands areal.

dec. med byggnader och inventarier för 175,000 kr. till bankaktiebolaget Stockholm-Öfre Norrland, som öfverlåtit köpet på grosshandlare William Olsson och firman Berner & Nielsen i London. För all Haparanda Trävaru-Aktiebolags egendom i ett köp bjöd samma bank 610,000 kr.

Hudiksvalls Trävaru-Aktiebolags delägare äro kallade till extra bolagsstämma den 24 dennes för att besluta om ifrågasatt inköp af skogsfastigheter m. m. Det synes sålunda, som om den i dagspressen synliga uppgiften om detta bolags sammanslagning med ett annat af Gefleborgs läns större bolag skulle bekräfta sig.

Hudiksvalls Trävaru-Aktiebolag, som bildades 1868, har ett aktiekapital af 500,000 kr. och har de senaste åren lämnat 20 % utdelning. Det omfattar Bergsjö, Forsa, Hybo, Håstaholms, Lerviks och Storåns sågverk jämte Klubbo tegelbruk. Styrelsen utgöres af hrr O. Midling, Th. R. Thuresson och Fr. Östman.

Karlsviks ångsåg invid Luleå nedlades med förra årets utgång och har verksamheten öfverflyttats till Altappens sågverk.

Kopparbergs och Hofors' Sagverksaktiebolags styrelse har i samband med en försäljning af aktiemajoriteten under sistlidna höst förändrats så tillvida, att öfverstelöjtnanten P. G. W. Hanngren, bruksägaren Martin Nisser och intendenten S. Månsson utträdt och ingeniören H. Funck, bruksägaren C. M. Nisser å Stjärnsund samt e. o. hofrättsnotarien A. Hernmarck inträdt, den sistnämnde som verkställande direktör.

Marma Sågverks Aktiebolag lämnar för 1902 5 % ränteutdelning pr aktie.

Nylands Träförädlings-Aktiebolag beslöt den 1 december sin upplösning.

Sandhems Trävaru-Aktiebolag beslöt å extra bolagsstämma den 18 december att öka aktiekapitalet till minst 150,000 och högst 450,000 kr. Utom åtskilliga skogsparker har bolaget nyligen inköpt Sundsereds ångsåg vid sjön Stråken i Skaraborgs län.

Strands Nya Aktiebolag, som konstituerades den 1 sistlidne november, har till ändamål att, efter inköp af Strands ångsåg med därtill hörande inventarier i Alnö socken af Västernorrlands län, idka trävarurörelse samt handel med trävaror. Aktiekapitalet är 150,500 kr. Styrelsen utgöres af herrar M. Nordin i Grimnäs, A. Erikson i Lit, R. G. Ljungberg å Strand, M. Söderberg i Indal och D. W. Höglund i Stöde.

Strandviks Trävaru-Aktieholag, som konstituerades den 6 dec. med ett aktiekapital af 150,000 kr., har inköpt Strandviks sågverk af firman Abraham Wiklund & C:o för 84,000 kr. Styrelsen utgöres af hrr H. Åslund, A. Wiklund och J. P. Öberg i Holm.

Sulfit-Aktiebolaget Mo och Domsjö, som bildades den 8 februari 1902, inregistrerades den 8 december. Bolaget har till ändamål att efter inköp af Mo och Domsjö aktiebolag tillhöriga hemman i Hörnetts by i Själevads socken, drifva fabriksrörelse för tillverkning på kemisk väg af pappersmassa och därmed närstående industriell rörelse och affärsverksamhet. Aktiekapitalet är 1,000,000 kr. Styrelsen utgöres af hrr Frans, Seth och Bernhard Kempe.

Stora sågverksaffärer i Norrland.

Genom förmedling af grosshandlaren William Olsson har aktiemajoriteten i Gideå och Husums aktiebolag, tillhörig hrr Olof Wijk & C:o i Göteborg och J. E. Francke i Stockholm, jämte öfriga aktier i samma bolag, tillhörande andra intres-

senter, öfvergått till hrr Frans och Seth Kempe. Dessutom ha sistnämnde herrar förvärfvat den firman J. E. Francke tillhöriga aktiemajoriteten i Hörneå aktiebolag. Aktierna komma att uppdelas på herrarne Kempes bolag, Mo & Domsjö Aktiebolag, Dals Ångsågs Aktiebolag och Sandö Sågverks Aktiebolag.

Mo och Domsjö Aktiebolag har af denna anledning med Hernösands Enskilda Bank och Skandinaviska Kredit-Aktiebolaget afslutat ett 5 % obligationslån å 2,250,000 kronor. Som säkerhet för lånet ligga första fastighetsinteckningar i Gideå och Husums Aktiebolag tillhöriga hemman med en areal af cirka 150,000 tunnland.

Likaså hafva *Dal* och *Sandö* kontraherat om 5 % obligationslån å 1,125,000 kr. hvardera.

Samtidigt med ofvannämnda aktieöfverlåtelser ha hrr Frans Kempe och S. M. Kempe till hr William Olsson sålt samtliga aktier i *Töre Aktiebolag*, hvilka hr Olsson i sin ordning hembjudit till Nordiska trävaruaktiebolaget. Antager detta sistnämnda bolag anbudet, blir detta bolag med undantag af de båda i Piteå befintliga Munksunds- och Storforsbolagen nära nog det enda stora trävarubolaget i Norrbotten.

I samband härmed har *Töre Aktiebolag* med Göteborgs Enskilda Bank afslutat ett 5 % obligationslån å 2,500,000 kronor. Hypoteket till lånet utgöres af första fastighetsinteckningar å 2,500,000 kr. i Töre sågverk och skogsegendomar, i areal cirka 206,000 tunnland, första förlagsinteckning å 500,000 kronor och åbobref till kronohemman med en areal af 28,000 tunnland.

Hr Frans Kempe lär förut i höst för Mo & Domsjö Aktiebolags räkning för 800,000 kr. köpt Jerfeds aktiebolags samtliga skogar, omkring 40,000 tunnland, samt för 60,000 kr. Alne aktiebolags skogshemman 12 seland Gålberget n:r 1 och 10 seland Innertillmo n:r 1 i Anundsjö socken.

Skogsköp.

Hörle stora egendom med underlydande har, enligt Sm.-Posten, för 500,000 kr. försålts till arkitekterna W. och A. Fussing från Köpenhamn. I beloppet ingick likvid för egendomens inventarier. Tillträde skedde den 1 dennes. Det uppgifves, att hrr F. äro ställföreträdare för ett svenskt-danskt konsortium af 16 personer. Hörle järnbruk anlades, enligt hvad Wieselgrens Smålands beskrifning omtalar, år 1659 af holländaren L. Back. Efter att en tid ha varit fideikommiss i Lilliecreutzska släkten köptes Hörle 1819, då fideikommissrätten öfverflyttades till Lundboholm, af major N. J. Eckerman, hvars kreditorer sålde det till grefvarne John och Jac. Essen Hamilton. Därefter öfvergick det till engelsmännen Pender och Ewing, hvilka 1871 för 618,945: 34 kr. försålde egendomen till ett svenskt bolag. Senast har densamma innehafts af Jehanderska konkursmassan.

Landtbrukarne J. Jakobsson i Hölje, A. E. Olsson i Andersgård och H. Eriksson i Husås, alla i Jämtland, ha till *Eriksdals Trävaru-Aktiebolag* försålt sina andelar af jord och skog i hemmanet n:r 1 Bjurhuskälen i norra Lit för en köpesumma af c:a 160,000 kr., meddelar Jämtlandskuriren.

TJÄNSTER OCH FÖRORDNANDEN.

Öfverjägmästaretjänsterna i öfre Norrland. K. M:t har förklarat att öfverjägmästarne i Norrbottens distrikt N. Sjöberg och i Västerbottens distrikt V. T.

Örtenblad skola från och med ingången af år 1903 innehafva, den förre Skellefteå distrikt och den senare Umeå distrikt.

Till öfverjägmästare i Luleå distrikt från samma tid har utnämnts jägmästaren i Norsjö revir H. V. Rosenberg.

Revirförordnanden. Kungl. Maj:t har beviljat jägmästaren i Askersunds revir C. E. Löwenhjelm tjänstledighet för hälsans vårdande under ett år från och med den 20 nästlidne november samt förordnat extra jägmästaren G. W. Kuylenstjerna att jägmästaretjänsten i nämnda revir under tiden förestå.

Att fortfarande under år 1903 förestå jägmästaretjänsten i Storbackens revir af Norrbottens län har K. M:t förordnat t. f. jägmästaren i samma revir Herman Andersson.

Sedan jägmästaretjänsten i Norsjö genom förre tjänsteinnehafvarens befordran till annan tjänst blifvit ledig, har K. Domänstyrelsen förordnat extra jägmästaren A. E. Sucksdorff att intill dess jägmästaretjänsten i sagda revir kan blifva i behörig ordning återbesatt densamma förestå.

K. Domänstyrelsen har beviljat jägmästaren i Värends revir, Frih. Ph. M. d'Albedyhll, tjänstledighet för sjukdom från den 31 dec. till dess af honom gjord ansökan om afsked kan blifva beviljad samt dels förordnat bitr. jägmästaren i reviret John Carlsson att jägmästaretjänsten i nämnda revir under denna tid förestå och dels e. jägmästaren Hugo Mattsson att under samma tid Carlssons befattning såsom biträdande jägmästare uppehålla.

Tjänstledighet har af K. Domänstyrelsen beviljats åt jägmästaren i Bjursholms revir Vallroth f. o. m. 22 december 1902 t. o. m. 21 januari 1903 med förordnande e. jägmästaren Fogelberg; åt jägmästaren i Herjeådalens revir Molander under tre månader f. o. m. 16 dec. 1902 med förordnande för e. jägmästaren H. M. Westin.

Skogsinstitutet. K. M:t har förordnat Fil. D:r G. Grönberg och extra jägmästaren P. W. Ekman att fortfarande under år 1903 vara extra lärare vid skogsinstitutet med undervisningsskyldighet, den förre i zoologi, geologi med mineralogi samt naturlära, den senare i skogsteknologi, geodesi, forstlig byggnadslära och bokföring.

Klotens skogsskola. K. D. S. har förordnat jägmästaren J. M. Pauli och e. jägmästaren H. Julius att fortfarande under år 1903 vara, den förre föreståndare och den senare underlärare vid nämnda skola.

Skogshalls skogsskola i Södermanlands län. Till föreståndare vid denna skogsskola under år 1903 har förordnats förutvarande föreståndaren, extra jägmästaren A. F. Kindstrand.

Forstliga försöksanstalten (*Statens skogsförsöksanstalt*). Till assistenter vid anstalten under år 1903 hafva förutvarande assistenterna extra jägmästaren Gunnar Schotte och fil. lic. Henrik Hasselman blifvit förordnade.

Statens skogsingeniörer. K. D. S. har förordnat förutvarande skogsingeniörerna J. F. von Heidskou, O. A. Kopp, A. G. Ericsson, Hj. Langberg, E. P. A. Hemberg och H. Nordenadler att jämväl under år 1903 vara skogsingeniörer, den förstnämnde dock endast tills vidare under året.

Biträdande jägmästare. Till biträdande jägmästare med arfvode under år 1903 hafva förordnats inom Härjeådalens revir (allmänna skogarna inom Hede tingslag) e. jägmästaren B. Enberg, inom Karlstads revir (Nyeds bergslag, Väse härad med undantag af Alsters socken, Ölme och Visnums härader samt vissa delar af Lungsunds och Bjurkärns socknar) e. jägmästaren H. Wolff, inom Vadsbo revir e. jägmästaren Mauritz Berggren och i Värends revir e. jägmästaren John Carlsson.

Aflönade assistenter. Till assistenter för år 1903 med arfvode under hela året hafva förordnats: extra jägmästarne K. T. Fredholm i Pajala revir, H. Samzelius i Torneå och Tärendö revir, O. E. Holm i Jukkasjärvi och Gellivara revir, C. Rothman i Råneträsks och Ängeså revir, P. O. Velander i Storbackens revir, J. Frick i Malmesjaurs revir, J. L. Asker å Arjepluogs sockens allmänningsskogar, E. V. Angeldorff i Jörns revir, A. Sucksdorf i Norsjö revir, H. af Petersens i Norra Lycksele revir, Olof Coos i Södra Lycksele revir, R. A:son Eneberg i Åsele revir, D. Frykman i Fredrika revir, H. Fogelberg i Degerfors och Bjurholms revir, O. Bohlin i Stensele revir, W. Wendt i Vilhelmina revir, H. Ouchterlony i öfre Byske och Arvidsjaurs revir, A. Holmgren i Elfsby revir, G. Sandberg i Piteå revir, Arv. Nilsson i Klotens revir, E. C:son Haller i Österdalarnas revir, C. G. A. Liedholm i Särna revir, D. af Wåhlberg i Transtrands revir, E. Barthelson i Dalslands revir, A. W. Schmidt i Bohus revir, N. H. Berggren i Ombergs revir, A. I. Petri i Tjusts revir, Fr. Nauchoff i Kinda revir, Gustaf Tamm i Askersunds revir och Lars C. Hårleman i Blekinge-Åhus revir.

Med arfvode under månaderna maj till och med oktober: extra jägmästarne T. Grenander i Burträsks revir, H. Pettersson i Vilhelmina revir samt E. Lundman i Åsele revir.

Afdikningsassistenter. Med uppdrag att uppgöra planer för sankmarkers afdikning å kronoparker hafva förordnats följande assistenter under hela året 1903. Extra jägmästarne David Eriksson, C. Fougberg och Hj. Sylvan inom de revir af Luleå distrikt, som af vederbörande öfverjägmästare anvisas.

Extra jägmästarne G. Halldin och I. Forsbeck inom de revir af Umeå distrikt, som af vederbörande öfverjägmästare anvisas samt e. jägmästaren E. H. M. Westin inom Östra, Norra och Västra Jämtlands samt Medelpads revir af Mellersta Norrlands distrikt, extra jägmästaren G. Welander inom de revir af Skellefteå distrikt, som af vederbörande öfverjägmästare anvisas.

Extra jägmästarne N. af Zellén och Hj. Humble inom Österdalarnes, Västerdalarnes och Transtrands revir, N. Delin inom Österdalarnes och eventuelt Västra Helsinglands revir samt K. Sjöstedt inom samtliga ofvannämnda revir af Gefle-Dala distrikt.

Korsnäs sågverksaktiebolag har till **skogschef** efter disponenten G. H. Fogelberg utsett förutvarande skogsförvaltaren vid Strömsbergs bruk, extra jägmästaren G. Zimmerman.

Marma sågverks-aktiebolag har till **skogsförvaltare** för sina skogar (omkring 150,000 tld) antagit förutvarande biträdande skogsförvaltaren under Korsnäs sågverksaktiebolag extra jägmästaren Paul Bellander.

Till **skogschef** vid Nordiska Trävaruaktiebolaget har antagits extra jägmästarne G. W. Trahn i Lule.

Lediga tjänster. Jägmästaretjänsten i Norsjö revir af Västerbottens län sökes före den 4 nästkommande februari kl. 12 hos Kongl. Domänstyrelsen.

Kronojägaretjänsten i Ragunda bevakningstrakt af östra Jämtlands revir sökes före kl. 12 på dagen den 31 januari hos jägmästaren E. Ouchterlony, adr. Östersund.

Kronojägaretjänsten i Bönälfvens bevakningstrakt af Kalix revir sökes före kl. 12 på dagen den 28 nästkommande februari hos jägmästaren G. Rosenlund, adress Nederkalix.

UTDRAG UR STADGARNE FÖR

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

§ 1.

Föreningens syfte är att söka främja en god skogsskötsel i landet och att i sammanhang därmed ägna jaktvården sin uppmärksamhet.

§ 2.

På föreningsmedlems anmälan äger styrelsen till ledamöter i föreningen intaga för skogs- och jaktvård intresserade personer.

Hedersledamöter väljas af föreningen till ett antal af tolf (12) stycken uppå förslag af styrelsen och genom sluten omröstning. Hedersledamöter erlägga ej någon afgift, men öfriga ledamöter betala sådan, antingen med fem (5) kronor årligen eller ock en gång för alla med etthundra (100) kronor såsom ständig ledamot. —

§ 7.

Föreningens årsmöte hålles i Stockholm under Mars eller April månader, å dag som af föreningens styrelse utsättes. —

Förslag till diskussionsämnen eller frågor angående föreningens angelägenheter att förekomma vid nyssnämnda årsmöte äger ledamot att före utgången af Januari månad till styrelsen ingifva. —

Skrifvelser till Styrelsen för Föreningen för Skogsvård torde sändas till sekreterarens adress, Östermalmsgatan 18, Stockholm.

Hvarje medlem af föreningen erhåller sig tillsänd portofritt föreningens tidskrift, som utkommer årligen med 10 häften om olika antal ark, dock så att årgången kommer att innehålla 16—20 arks text.

Tidskriften distribueras genom bokhandeln af A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm.

FÖRFATTARE-HONORAR.

Till tidskriften antagna uppsatser honoreras:

För originalafhandlingar o. dyl.:	Uppsatsens första halfark (8 trycksidor)	kr. 60.—
	» andra »	» 50.—
	» 3 och 4 »	» 37.50
	» följande »	» 25.—
För öfversättningar och bearbetningar....................	pr helark (16 trycksidor)	» 75.—
För svaromål m. anledn. af förut befintlig uppsats	» » »	» 50.—

hvarjämte hvarje författare erhåller, om så önskas, 25 separat af de respektive uppsatserna. Författare, som önska flera separat, må lösa sådana mot kostnaden för tryck och papper.

Tryckning och korrekturläsning underlättas genom att ärade författare blott skrifva på ena sidan af papperet och i stafningssätt följa svenska akademiens senaste ordlista (sjunde upplagan).

Ärade medlemmar och andra för skogsvård intresserade personer uppmanas att till tidskriften insända uppsatser samt smärre notiser om skogsvårdsförhållanden i hvars och ens hemtrakt (äfven om tjänstebyten m. m. i privat skogstjänst).

Skogsvårdsföreningens Tidskrift

utgifves af

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

Redaktionskomité: Öfverjägmästarne *Th. Örtenblad* och *Karl Fredenberg* samt Jägmästarne *J. E. Kinman* och *Uno Wallmo.*

Redaktör och **ansvarig utgifvare:** e. Jägmästaren *Gunnar Schotte,* adress *Östermalmsgatan 18,* Stockholm 5. *Rikstelefon* 63 88, hvardagar 10—2.

FÖRSTA HÄFTETS INNEHÅLL.

ANNONSPRIS.

Som tidskriften utkommer relativt ofta och vänder sig till en större läsekrets blir den ett lämpligt annonsorgan, dels för alla tjänster eller erbjudande af tillfälligt arbete i skogsvårdssynpunkt, dels för försäljning och köp af virke, frö och plantor samt för skogs- och kulturredskap, instrument vid skogstaxeringar och mätningar, litteratur rörande skogsbruk, jakt och naturvetenskap, kontorsartiklar, jaktredskap m. m. Annonspriset är **20** kr. för hel sida, **12** kr. för half samt **7** kr. för en kvarts sida. Minsta annonspriset är **3** kr. För stående annonser lämnas rabatt efter öfverenskommelse. Annonser böra insändas till redaktionen före den 5 i månaden för att inflyta i närmaste månadshäfte.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM, 1903.

Skogsvårds-Föreningens Tidskrift

1903

UTGIFVEN AF FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD, STOCKHOLM.

På mossen vid orrleken.

Af

C. A. Hollgren.

Bland jaktsätt å orre, som i prof. Nilssons fågelfauna — i upplagorna såväl af år 1835 som år 1864 — förordas, är det på: »orrlek eller spel», och hvilket äger rum, säges det där, »på sådana mossar, där orrarne samlas för att leka, och där jägaren byggt en skottkoja af ris med topparna ihoplagda upptill».

När jag som ung läste om detta jaktsätt, tilltalade det mig i högsta grad. O så härligt, tänkte jag, att i varmorgonens tidiga timme få sitta så där och skjuta den ena orren efter den andra, ja, flere i ett skott, när de, som prof. Nilsson säger, »lufvas med hvarann», och att så få skjuta med stöd sen; det låg någonting i dessa få rader, som satte det unga, gryende jägarsinnet i stämning; den som kunde få vara med om sådant ända! Något tillfälle gafs dock ej att få njuta af denna jakt, ty orren var i den jaktstadga — 1808 års — som gällde före den af år 1864, fridlyst från 1 augusti till 15 mars, och således ej föremål för vårjakt på spel, då han före denna tid — 16 mars — sällan åtminstone i mellersta Sverige börjar så där samlas till lek.

Händelserna ville emellertid foga sig så, att jag omsider skulle få i någon mån erfara de känslor, detta såsom jakt förr gouterade, men numera såsom krypskytte ansedda sätt att jaga orre kunde medföra å dess utöfvare.

Det begaf sig nämligen, att jag, då jag vid medlet af oktober månad år 1899 var sysselsatt med skogsarbeten på en kronopark i Halland, lade märke till, hurusom orrtuppar på morgonen voro samlade till lek på en större mosse, blåsande och kuttrande samt levererande bataljer med hvarandra.

När jag stod och beskådade detta sceneri, rann mig i sinnet som en dröm min ungdomstids önskningar, och kom jag att erinra mig innehållet i den bok, Nilssons Fauna, hvilken var min ungdoms ideal och för hvilken jag ännu i dag hyser en sublim vördnad — detta måhända mest därför, att den kom i mina händer i min ålders skära vår — i den tid, då ungdomens dagg låg på lifvet kvar. Skulle jag då för en gång försöka mig på detta af prof. Nilsson så lifligt skildrade spelskytte, tänkte jag. Ja, må ske! Det gällde nu visserligen höstskytte,

men det var ändå på spel vid leken. Orrtupparne hade jag dessutom ett godt öga till, enär de plägade afbita toppknopparna på å kronoparken planterade tallar; de kunde, de krabaterna, löpa plantraderna långs och knipa af hvarenda toppknopp på de där intill växande tallplantorna, vållande sådan missbildning i deras vidare växt, som framgår af närstående figurer (1—3). Då fåglarna voro mycket talrika på området och

Fig. 1. Tallplanta med af orrar afbitna toppknoppar, Halland, Krpk. Tönnersjöheden (Fot. efter insända tallplantor vid Statens Skogsförsöksanstalt af H. Hesselman).

dessutom visste att taga sig i akt under augustijakterna med fågelhund, så beslöt jag nu att söka glesna något på deras leder genom att så där möta dem på spelstället.

Efter det af prof. Nilsson uppställda receptet lät jag sålunda om kvällen iordningställa en riskoja ute på mossen i närheten af lekplatsen, och begaf mig morgonen därpå vid 4-tiden dit ut för att hålla mönst-

ring med dessa mina svartingar och att låta åtskilliga af dem med lifvet plikta för den förtret, de tillfogat mina planteringar.

Morgonen den 16 oktober var en af dessa härliga höstmorgnar, som ibland kan, äfven så där års, stå en till buds. Rimfrosten hade kommit ljungen att likasom stelna, så att det knastrade om fötterna, när kronojägaren och jag, ledda af en lyktas matta sken, trefvade oss fram i

Fig. 2. Tallgren, på hvilken toppknoppen afbitits, hvarigenom från sidoknopparna utvecklats fyra lika kraftiga skott (Fot. H. Hesselman).

höstmörkret öfver ljungmarkerna till den ute på mossen befintliga kojan. Vattnet å mossen var betäckt af ett under natten bildadt tunt istäcke, som brast vid hvarje steg vi togo.

Skjutkojan, fantastisk att skåda i det halfdunkla lyktskenet, befann sig i några större sammanhängande starrtufvor. Sedan jag kommit dit in och placerat mig på en på ända i mossen ditförd större, fyrkantig råttfälla, kände jag mig någorlunda behaglig till mods. Omsider bör

jade dock fällan, som var lång och smal, sjunka ned i dyn i följd af min kroppshyddas tyngd samt vinglade hit och dit, hvilket gjorde, att jag hade svårt att utan ansträngning hålla mig kvar på sittplatsen. För att undgå risken att trilla omkull i dyn, måste jag balansera med kroppen efter som fällan gjorde sina öfverhalningar. Men på jakter få rman ju ej vara kinkig i något afseende, och jag fann mig därför i situationen och började så klargöra mitt gevär och mina patroner, medan jag ännu kunde begagna mig af lyktans sken, hvarefter allt var redo till aktion.

Med fötterna i vattnet sitter jag nu i kolmörkret på min vacklande tron. Allt är så tyst och så ödsligt, intet ljud höres, blott sorlet från en skogsbäck fjärran bort, hvilkens belägenhet jag söker i minnet återkalla. Det är det s. k. »Danska fallet» uppe i »omarken», som brusar. Sägnen mäler, att det erhållit sitt namn däraf, att under ett krig mellan Danmark och Sverige många danska krigare under en nattlig reträtt störtat utför de höga klippor, som omgifva fallet, och däruti funnit sin graf. En af mig i närheten af detta fall i jorden hittad faschinknif kan måhända gifva stöd åt sägnens realitet. Tystnaden är graflik. Ändtligen ett ljud! Det är en enkelbeckasin, som ömsar plats i mossen och därvid låter sitt sträfva lockljud tona, hvilket så här i nattens mörker förefaller behagligare än eljest. Jag är då ej ensam lefvande varelse här.

Klockan lider nu mot 5, och den idoge landtmannen börjar sitt sträfsamma värf. Ett par tröskslagor afbryta morgonens stillhet och lifva genom sina jämna, rytmiska slag upp ens sinne. En arbetsvagn skramlar på den aflägsna frusna landsvägen. Dagen randas. De välbekanta tonerna från några förbiflygande domherrar och bergfinkar vittna att sommarens tid för länge sedan flytt.

Tst! Ett doft sus höres i luften och det rasslar till i de frusna starrtufvorna ute på mossen. Där ha vi första tuppen! Han kom innan det på långt när var skjutljust. Jag anstränger mig för att se honom i mörkret, men det är omöjligt. Han sitter stum och orörlig, kanske har han anat oråd — han har ej sett kojan förr. Efter en lång stunds spejande i halfdunklet, tycker jag mig finna honom mellan ett par tufvor och klipper till på »Guds försyn» — bom! Det var en tufva jag saluterade, och tuppen reser i väg.

Det dagas allt mera. En lätt dimma hvälfver sig som ett tunt skir öfver mossen, kommande denna att te sig som ett landlöst haf. Återigen slår en tupp ned och börjar genast blåsa »tjouisch», spänna ut sin vackra lyra och så slå an sitt bullrande spel, likasom ville han på en gång gifva tillkänna, att leken nu på allvar skulle taga sin början.

Apellen åtlyddes ock oförtöfvadt. I ett voro ett tiotal orrtuppar samlade, och nu började det sällsamma tornerspelet. Somliga af tupparne

Fig. 3. Cirka 7-årig tallplanta med häxkvastliknande grensystem, uppkommet därigenom att toppknopparna upprepade gånger afbitits af orrar (Fot. H. Hesselman).

hoppade mot hvarandra, blåste utmanande sitt tjouisch och lufvades, allt under det de lyrformiga stjärtarna applicerades i stridsställning. Andra tuppar, synbarligen mera stadgade till åldern, förhöllo sig passivare. De

blefvo sittande där de slagit ned med hufvudet indraget i kroppen och med lyran fredligt sänkt som det syntes likgiltiga för de yngre och lifligare kamraternas prestationer, dem de naturligtvis varit vana att åse, då dessa föreställningar pågått en tid bortåt hvarje klar och vacker morgon. [1]) Ibland ser man någon af de äldre tupparne likasom vakna upp ur sin slummer och utstöta ett lystrande ljud »krokokarrn», eljest äro de mera tystlåtna af sig, öfverlämnande åt de yngre att jämte det de utföra pajazzonumren äfven ansvara för att det musikaliska elementet under festen kommer till sin fulla rätt. Det är en idyllisk tafla att skåda denna orrlek; synnerligen vacker ter den sig, när den lätta dimman drages liksom ridån på en teater åt sidan, och solen träder fram öfver ljungkullarna, kastande sina strålar öfver de med iskristaller betäckta starrstråen å mossen, kommande dessa att skimra i en hvitglänsande prakt, vid sidan af hvilken de kolsvarta orrtupparne afteckna sig som lefvande silhuetter.

Men uppgörelsens timme nalkas omsider för dessa skogsåverkare. Ett skott, som ekar uppåt bergen, förpassar en af de, som jag tyckte, mest blaserade af deltagarne, synbarligen en mäkta gammal »probst», ur tiden.

»Hans blod blef sval
af dödens jägarlod.»

Skrämda af skottet och den skjutne kamratens dödsryckningar rusar sällskapet i vild fart från platsen och slår ned i de vid mossens kant befintliga tallarna, hvarest en höna förut hela tiden setat och åsett upptåget. Med sitt varnande ljud »kock» »kock» gifva de här tillkänna sin förundran. De hade nog ej kunnat riktigt fatta hvad som var på färde, då jag ej gick ut ur kojan för att upphämta den skjutna orren, och de således ej kunde ana, hvarifrån det lossade skottet kom.

Då de setat där en stund, kanhända reflekterande öfver lifvets förgänglighet, och njutit af en femton minuters paus, faller andan på dem igen, att de skola fortsätta den så snöpligt afbrutna festen, och så komma de åter till kojan, den ena efter den andra, för att göra slut på repertoaren. Länge få de nu ej hålla på; ett skott har samma verkan som det förra. Så pågår det till framemot kl. 8, då föreställningen synes lyktad, och de uppträdande begifva sig af åt skilda håll, kanske för att såsom hämnd å fallne kamrater frukostera på mina tallplantor på ljungen.

Glad att omsider få lämna den nu nästan i dyn nedsjunkna rått-

[1]) Under de mulna och dimmiga morgnarna var frekvensen å lekarna nästan ingen, beroende antagligen därpå, att under sådana morgnar orrarne lättare kunna öfverraskas af deras väntade fiende, dufhöken, framför allt när dimman står tjock (hökväder).

fällan, begifver jag mig ut ur kojan stel och frusen, framför allt om fötterna, hvilka dyvattnet i mossen låtit genomgå en kneipkur, kanhända ej så rekommendabel för reumatici. Sedan jag samlat upp de skjutna fåglarne, begifver jag mig hemåt, nöjd att en gång hafva fått pröfva på orrskytte på lek, som sedan ungdomens tid hägrat för min inre syn. Detta skytte förefaller måhända — om än så skadligt — mera stämningsfullt i vårens dagar, då djur och växtlifvet står i begrepp att fira sitt lifs högtid, och den mänskliga anden fylles af förtröstan och hopp om ett snart återuppvaknande af den slumrande naturen.

Medan jag så vandrar hemåt och kastar en blick på de skjutna orrarne, som nu synas hafva anlagt sin vackra vinter- och vårskrud med den svarta, i grönt skimrande halsen, faller tanken på den omständigheten, hvarför orrarne samlas till lek så här års, då vintern med sin is och snö står för dörren. Är det därför, att de vilja påminna sig vårens fröjdefulla dagar? Vi veta det ej. Men hvad vi veta, är att orrfågeln vid dessa, om vi så må säga, höstsammanträden samlar sig i större eller mindre flockar, som sedan hålla tillsammans en lång tid bortåt, bistående hvarandra i afvärjandet af faror enligt den gamla regeln, att många ögon se mera än två. Hvad som i afseende å dessa lekar eller samlingsplatser befinnes egendomligt är, att fåglarne i en trakt icke samlas på ett lekställe utan på flera och detta oaktadt dessa ställen ibland ligga så nära hvarandra, att orrspelet med lätthet höres från ena stället till det andra. Synbarligen måste det vara orrarne från vissa områden, som samlas på en år från år gifven plats, inom denna trakt och som ej tillåta andra från ett annat område att där närvara. Jag fick den uppfattningen, då jag flere morgnar å rad erfor, hurusom orrarne, då de flögo från lekplatserna, och då ännu skilda, ej styrde kosan till den andra lekplatsens område, utan höllo sig inom sitt. Huruvida detta deras beteende berodde på klasshat inom släktet eller framkallades af oenighet mellan närboende stammar af samma släkte, därom vågar jag ej yttra mig, utan öfverlämnar det till biologiens afgörande.

Några intryck från Nykyrka lärkträdspark i Finland.

Tyvärr finnas ej inom vårt land några större bestånd af det sibiriska lärkträdet (Larix sibirica), hvaraf man skulle kunna döma om detsammas utseende, virkets användbarhet o. s. v. vid afverkningsbar ålder. Inom våra bergslagstrakter kan man visserligen träffa ett eller annat exemplar, som uppnått en ålder af 40 år. I vårt grannland Finland, hvarest skogsförhållandena på det hela taget äro ganska lika våra, har man däremot ett utmärkt exempel härå.

I närheten af Raivola station belägen ungefär halfvägs mellan Viborg och S:t Petersburg, strax intill ryska gränsen, ligger Nykyrka lärkträdspark. Hela området, som upptager en areal af c:a 35 tunnland, utgör ett rent, likformigt bestånd af sibiriska lärkträdet. Marken består af vanlig djup mosand. Den omgifvande skogen, som utgöres af vanlig tall, björk och gran i andra åldersklassen, hvari en och annan lärk finnes insprängd, troligen uppkommen efter självsådd, har liksom skogsmarken ett mera sterilt utseende, sådant vi ofta träffa på afverkade skogar, där ej sörjts för återväxten. Inom lärkträdsbeståndet däremot råder en rent af ymnig vegetation, troligen förorsakad af det rika barraffallet, hvilket här bildat ett djupt humustäcke på den för öfrigt ganska magra skogsmarken. Inom stora delar af beståndet har dock nyligen underväxt af gran jämte björk och rönn uppkommit, hvilken förstnämnda här delvis kväft markvegetationen. På några ställen, där granen saknas och där slutenheten ej är så stor, ser man ovanligt storväxta exemplar af Convallaria majalis, Pteris aquilina, Geum rivale, Melampyrum silvaticum, Veronica chamædrys, m. fl.

Hvad självfva beståndet beträffar, har det 1897 kuberats* och utgjorde kubikmassan 951 kbm., antalet stammar var 402 och grundytan 58 kvm. allt per har. Medelhöjden utgjorde 35,5 m. och medeldiametern vid brösthöjd 41 cm. Minsta diametern var 16 cm. och största 73 cm.**

* Bernh. Eriksson: Finska Forstföreningens meddelanden år 1900 sid. 216.

** Ett godt exempel på att synnerligen vackra, raka, kvistfria bestånd kunna erhållas i Sverige af europeiska lärkan (L. europæa) har man vid Lesjöfors bruk i Värmland, där två 40-åriga rena bestånd finnas. Brösthöjdsytan utgör här 25 kvm., trädantalet 1,220 och kubikmassan 277 kbm., allt per har. Under de senare åren hafva utgallrats 120 kbm. Träden, som äro synnerligen raka med en liten krona på 1/6 af stammen, hafva en medelhöjd af 24 m. Då detta bestånd är ovanligt slutet, betydligt mera slutet än det å Ombergs kronopark befintliga, träden raka och kvistfria, medeltillväxten stor (7 kbm.) och då undertryckta individer saknas, synes beståndet vara uppdraget och skött på bästa sätt äfven om också de ofta förordade starka gallringarna ej företagits.

Barkens tjocklek har synts mig uppgå till c:a 3 à 4 cm. vid brösthöjd. Beståndet lär ha uppdragits år 1738 genom sådd, men sedan dess torde hjälpplanteringar hafva ägt rum till år 1821. Träden hafva uppdragits i förband med 4 m. afstånd.

Märkligt nog saknas fullständigt de risiga, sabelformiga, korkskrufliknande, rottjocka exemplar, som vi ofta se i våra lärkträdsbestånd äfven, ehuru i mindre grad, när dessa äro slutna. Träden, som äro ovanligt jämntjocka, kvistfria och *fullt* raka utan minsta krök, likna mest våra allra vackraste motallar, fast lärkträden äro ojämförligt mycket högre. Ungefär en sjättedel — undantagsvis så mycket som en fjärdedel — af stammen upptages af kronan. Grenarna äro korta, sällan äfven i slutna bestånd öfver 2 m. långa. Annat är gifvetvis förhållandet i beståndets ytterkanter samt i luckorna. De torra kvistarna synas i allmänhet hafva bortfallit. A de partier, där *starka* gallringar hafva företagits gå de friska grenarna längre ned — ofta ända till en tredjedel af stammen. Svartkvistarna hafva i allmänhet här ej bortfallit.

Att döma af de mångenstädes fällda stammarna synes tillväxten hafva varit starkast under de 50 första åren, men sedan aftagit.

Märkvärdigt nog syntes inga angrepp af lärkträdskräftan. —

Man må dock ej tro att sibiriska lärken under alla förhållanden erhåller samma vackra växtform. I botaniska trädgården i Petersburg, som är belägen på lerjord med ett synnerligen djupt och rikt matjordslager finnas flera olika lärkträdsarter såsom L. sibirica, europæa, dahurica, pendulina om 80—100 års ålder. Dessa, äfven L. sibirica, som uppvuxit enstaka, hafva på det hela taget den sabelformiga och rottjocka växt, som vi här äro vana att se. Samma är förhållandet med de sibiriska lärkträd, som finnas i ryska skogsinstitutets park.

Det är ju för öfrigt antagligt, att om lärken uppdrages i för detta trädslag ej passande omständigheter, skall detta återverka på individen. — Om våra vanliga furor uppdragas med för stor ljustillgång och å allt för god jordmån erhålla träden ju ett näringsöfverskott och rottjocka, kvistiga exemplar bildas. Att döma af Nykyrka lärkträdspark, synes för trädslaget bäst lämpa sig en ej allt för god, men djup jordmån, hvarjämte trädslaget bör uppdragas i rena bestånd, där slutenhetsgraden kan hållas lika stor, som i våra vanliga tallskogar. Små gallringar böra ofta företagas.

Wilh. Ekman.

Kott- och frötillgången innevarande säsong.

I stort sedt hafva alla skogsträd med undantag af granen i södra och mellersta Sverige och eken å vissa trakter inom sitt utbredningsområde blommat rikt under förra året, men tillföljd af mer eller mindre ogynnsam väderlek har blomningens resultat blifvit mycket växlande.

Barrträden:

Tall. Tillgången på 2-åriga tallkottar är detta år större än förlidet år. Störst är tillgången i mellersta delarna af landet (Mälartrakten och Kolmården), där den här och hvar kan anses riklig. I södra och östra delarna af Småland samt närmare västkusten (Halland och Bohuslän) är äfven kott-tillgången rätt god. I öfrigt växlar tillgången afsevärdt. I Norrland är den så t. ex. i allmänhet ringa, dock bäst i vissa delar af Lycksele socken, särskildt dess norra och östra del, samt i Fredrika socken. Från vissa delar af Ångermanland och östra Dalarne uppgifves äfven god kott-tillgång.

Kott-tillgången, hvad landet i dess helhet beträffar, kan såsom totalomdöme betraktas som svag och synes ej kunna tillfredsställa behofvet af tallfrö, så mycket mer som alla lager äro totalt slutsålda och tillräckliga kvantiteter ej hinna utklängas till kulturtiden. Kottarna äro i allmänhet små och något outvecklade, hvadan i år mer än vanligt gäller den gamla regeln, att klängningen för vanlig tall ej bör börja för tidigt. I år liksom förra året äro således höga tallfröpriser att emotse så mycket mera som från flera trakter af landet uppgifves, att företagna profklängningar lämnat ovanligt ringa utbyte.

Tallens blomning förra sommaren har i stort sedt varit ganska riklig öfver hela landet, hvarför till nästa år är att vänta ett rikligare froår, än detta år. Kottämnena förekomma visserligen i ringa mängd i Norrbotten, men i Västerbotten, särskildt närmare kusten, ända till rikligt. God tillgång kan vidare antecknas från östra Jämtland, västra Hälsingland, östra och norra Dalarne, Mälartrakten, Kolmården, Tiveden, södra och mellersta Småland, Bohuslän och norra Halland.

Gran. Tillgången på grankott är god-riklig i norra delen af landet och aftager sedan söderut, där grankottar i allmänhet saknas. Så är tillgången god i hela Norrbottens och större delen af Västerbottens län, där särskildt vissa delar af Lycksele socken utmärka sig för nästan rik-

lig kott-tillgång. Inom Jämtland, Ångermanland och Hälsingland är förekomsten betydligt svagare. Söder om dessa landskap saknas i regel grankott, men uppgifves* dock från en del lokaler såsom riklig inom Grönbo revir (Västmanland), god inom Särna socken (Dalarne), Bäckaskog (Skåne) och sydvästra Upland, mindre god å Nålåsen, Halleberg (Västergötland) och Harasjömåla (Blekinge) samt såsom ringa å en del lokaler här och hvar.

Trots 1901 års varma sommar finnes som nämndt i stort sedt endast grankott i Norrland. Där klänges visserligen i allmänhet ännu obetydligt frö, men någon brist på granfrö behöfver ej befaras, då alla fröklängare ligga inne med stora lager. Granfröpriset torde därföre ej komma att ställa sig högre än fjolårets.

Huruvida något fröår för gran är att förvänta nästa år torde med hänseende till sista sommarens våta och kalla väderlek vara ganska ovisst.

Hvad beträffar främmande barrträd, som lämna grobart frö hos oss, må här anföras följande.

Bergtallen gifver i Halland god kottskörd med stort, vackert och utveckladt frö.

Hvitgranen hade i södra Sverige liksom på Omberg mycken kott, men de flesta kottar, åtminstone i Halland, hafva varit tomma eller lämnat obetydligt med frö.

Af *silfvergranen* har höstens skörd varit ytterst ringa, hvilket äfven gäller de vackra silfvergranbestånden på Bornholm.

Löfträden:

Eken hade hösten 1901 ett ovanligt rikt ollonår, hvarföre, såsom var att vänta, förra hösten ollon endast förekommo sparsamt på några ställen. God ollonsättning omtalas dock från Mo härad* och Hessleby i Småland och västra delen af Kinne härad i Västergötland samt ringa tillgång från en del spridda ställen i mellersta och södra Sverige.

I allmänhet äro dock alla ekollon slöa, hvarföre grobara svenska ollon i år ej torde kunna anskaffas.

Boken. Förra vintern bebådade bokens svällda knoppar ett godt ollonår till hösten 1902. Den blommade äfven rikt, men har väderleken såväl under blomningen som senare på året menligt inverkat på fruktsättningen. Ollontillgången uppgifves på bokarna å Karestad (Småland) såsom riklig, god i Mo härad (Småland) och Blekinge, mindre god från en del trakter af södra Småland och norra Halland samt endast ringa från Skåne och södra Halland. Liksom ekollonen torde äf-

* I Kronojägarnes rapporter om frötillgången, hvilka genom jägmästarne insändas till Domänstyrelsen.

ven bokollonen i allmänhet varit slöa, hvadan jämväl svenska bokollon i år ej torde förekomma i marknaden.

Björk. Förekomsten af björkfrö i höstas var mycket växlande från god-riklig i Norrland till mera svag i södra Sverige. Ofta har fröet varit slött.

Alfrö förekom rikligt, åtminstone i södra Sverige, men äfven det ibland slött.

Asken har lämnat rikligt med frö, som dock flerstädes frusit före mognaden.

Lönnen har i allmänhet gifvit riklig skörd.

Rönn. Rönnbär förekomma ganska rikligt, men uppgifves det från flera trakter af landet, såsom Särna och Transtrands socknar af Kopparbergs samt större delen af Västerbottens och Norrbottens län, att de ej hunnit mogna.

Sedan ofvanstående var tryckt, föreligga en del uppgifter * om skogsfrötillgången utomlands, hvaraf följande utdrag torde i detta sammanhang vara af intresse:

Granen har blott i Schwaben, Bayern och Baden i några trakter en mindre kottmängd, hvarför insamlingen där i år ställer sig dyrare. Huruvida svenskt granfrö dock kan finna någon marknad i Tyskland i år, är kanske tvifvelaktigt, då tyskarne förmoda, att deras granfrö skall falla fram på våren.

Lärken har i Tyrolen och angränsande länder blott en svag skörd. I Hessen däremot finnes en medelgod skörd af tillfredsställande kvalitet till väsentligt billigare pris.

Silfvergranen har likaledes blott på enskilda ställen en mindre frömängd och af skiljaktig kvalitet. 40—45 % grobarhet får i år anses som särdeles tillfredsställande.

Af *ekarna* har stjälkeken blott på några aflägset belägna produktionsområden en tillfredsställande skörd af utmärkt kvalitet till något dyrare priser än normala år, medan drufeken förefinnes i mindre kvantitet och sämre kvalitet, hvarigenom den i år ej lämpar sig för vårsådd.

Boken har likaledes blott på några enskilda områden gifvit en ringa skörd, som är duglig till sådd. Dess ovanligt små lager torde tidigt blifva slutsålda till högt pris.

Medan således skogsfröskörden äfven i Tyskland liksom hos oss är svag, hafva däremot de amerikanska barrträden en ganska god skörd.

G. Sch.

---

* Forstwissenschaftliches Centralblatt 1903, h. 1, och Allgemeine Forst- und Jagdzeitung 1903, h. 1.

Lagbestämmelser angående vården af enskildes skogar i Schweiz.

Den 11 oktober förlidet år antog förbundsförsamlingen i Schweiz en lag angående edsförbundets öfverinseende öfver skogsvården å allmänna och enskildes skogar. Ehuru skogsförhallandena i Schweiz äro olikartade våra, kan dock ett och annat ur nämnda förordning vara af intresse äfven för svenska läsare, då frågan ju står på dagordningen hos oss och kommer att behandlas af den nu församlade riksdagen. Vi meddela för den skull här nedan ett utdrag ur den schweiziska förordningen:

I. Allmänna bestämmelser.

§ 1. Öfverinseendet öfver skogsvården inom det schweiziska edsförbundets område utöfvas af förbundet.

§ 2. Samtliga skogar äro ställda under detta öfverinseende.

Med skogar förstås i denna förordning — betesskogarna (Wytweiden) inbegripna —:

a) Allmänna skogar, d. v. s. stats-, kommun- och korporationsskogar samt sådana skogar, som förvaltas af offentlig myndighet; och

b) enskildes skogar jämte samfällda skogar (§§ 26 och 28).

Uppdelningen af skogarna i dessa grupper verkställes af kantonerna under förbehåll af förbundsrådets godkännande.

§ 3. Skogarna indelas i skydds- och icke-skyddsskogar.

Till de förra räknas sådana skogar, som äro belägna uti vildbäckarnas källområden, äfvensom sådana, som genom sitt läge bjuda skydd mot skadliga klimatiska inflytanden, mot laviner, isgång, sten- eller jordskred eller mot ovanligt höga vattenstånd.

§ 4. Skogarnas fördelning i skydds- och icke-skyddsskogar verkställes af kantonerna, dock skall dessas beslut fastställas af förbundsrådet.

Om uti edsförbundets hittillsvarande skogsområde dylik uppdelning redan skett, äger den bestand, dock kunna förändringar vidtagas. I det öfriga Schweiz skall uppdelningen verkställas inom tvenne år sedan denna förordning trädt i kraft.

II. Organisation.

§ 5. Förbundsrådet öfvervakar, att denna förordning efterlefves liksom ock hithörande bestämmelser i kantonernas lagar och förordningar. För den skull lyder under förbundsrådet ett öfverskogsinspektorat, hvars organisation bestämmes genom en särskild förordning.

§ 6. Kantonerna indela sina områden i lämpligt begränsade skogskretsar, hvilken indelning fastställes af förbundsrådet.

§ 7. För att genomföra denna förordning äfvensom kantonernas verkställighetsförordningar skola kantonerna anställa och aflöna erforderligt antal skogsingeniörer, hvilka erhållit edsförbundets intyg om valbarhet.*

Förbundet bidrager till aflöningen (§ 40).

* Inrikesdepartementet utfärdar åt forstmännen intyg om deras kompetens för att kunna väljas till de högre platserna i skogsadministrationen.

§ 8. Likaledes bidrager förbundet till aflöningen af de skogstjänstemän, som förvalta kommun-, korporations- och samfällighetsskogar (§ 2 mom. 2), om dessa äga intyg om valbarhet till skogsingeniör.

§ 9. Kantonerna sörja för utbildandet och anställandet af den lägre skogspersonalen. För utbildandet af denna personal inrättas för hvarje kanton eller för flera gemensamt skogskurser, hvilka understödjas af förbundet (§ 41).

§ 10. Förbundet bidrager äfven till aflöningen af de skogsbetjänte, som med framgång besökt de i § 9 omnämnda skogskurserna och hvilkas årsaflöning uppgår till minst 500 francs.

§ 11. Förbundet lämnar därjämte bidrag till olycksfallsförsäkring af den i föregående § omnämnda personal inom de gränser verkställighetsförordningarna ange.

§ 12. De kantoner eller föreningar, som anordna eller understödja vetenskapliga skogskurser, kunna erhålla bidrag på villkor förbundsrådet bestämmer.

III. **Allmänna skogar.**

(Skydds- och icke-skyddsskogar.)

§ 13. Gränserna omkring allmänna skogar skola uppgås och rösläggas enligt de särskilda instruktioner vederbörande kantonsmyndighet meddelar.

— — — — — — — — — — — — — — — —

§ 18 — — — Kalhyggesmetoden får i regel ej användas å skyddsskogar.

§ 19. Kantonernas instruktioner för uppgående och rösläggning af gränserna (§ 13) — — — — — — — — skola fastställas af förbundsrådet.

§ 20. Å de allmänna betesskogarna skall den nuvarande beståndsslutenheten bibehållas genom lämpliga åtgärder.

§ 21. De å allmänna skogar hvilande tjänstbarheter och nyttjanderätter till biprodukter skola, därest desamma ej äro förenliga med en god skogsvård, inlösas, om så erfordras tvångsvis. Dock skall hänsyn härvid tagas till ortsförhållandena.

Inlösningsskyldigheten bestämmes af vederbörande kantonsmyndighet, öfver hvars beslut besvär kunna anföras hos förbundsrådet.

Förbundsrådet utsätter viss tid, inom hvilken inlösningen skall vara verkställd.

§ 22. Ersättningen utgår vid alla inlösningar i regel i reda penningar, och blott där detta ej låter sig göra, genom afträdande af ett visst skogsområde, motsvarande tjänstbarhetens värde.

I sistnämnda fall fordras dock kantonsstyrelsens bifall.

§ 23. De allmänna skogarna kunna endast med förbundsrådets och vederbörande kantonsstyrelses medgifvande belastas med nya tjänstbarheter och nyttjanderätter, som menligt inverka på en god skogsvård.

Aftal, som strida häremot, äro ogiltiga.

§ 24. Där nyttjandet af biprodukter förhindrar en god skogsvård, såsom fallet är med betning och ströhämtning, skall detta förbjudas eller tillåtas endast i ringa omfattning.

§ 25. Det står förbundet öppet att å skyddsskogar lämna bidrag till byggandet af utfartsvägar eller andra lämpliga ständiga anläggningar för virkestransporten.

Står en dylik anläggning icke i omedelbar eller tillräcklig förbindelse med allmän väg, har skogsägaren rätt att begära expropriation mot skälig ersätt-

ning till vederbörande jordägare. Äfven till arbetet å dessa förbindelsesträckor lämnar förbundet bidrag.

De jordägare, som begagna dylik väg, skola deltaga i densammas underhåll. Kunna deltagarne icke enas om väganläggning eller densammas underhåll eller de grunder, efter hvilka deras bidrag skall utgå, afgöres tvisten af kantonsmyndigheten.

IV. Enskildes skogar.

a. *Allmänna bestämmelser.*

§ 26. Sammanslagningen af enskildes skogar, så att de kunna vårdas och brukas gemensamt, bör gynnas. Närmare bestämmelser utfärdas af kantonerna.

Förbundet bestrider kostnaderna för denna sammanslagning, kantonerna den kostnadsfria skötseln genom sin skogspersonal.

En sammanslagning får utan kantonsstyrelsens medgifvande ej åter upplösas.

b. *Skyddsskogar.*

§ 27. För de enskildes skyddsskogar gälla följande bestämmelser, som äfven röra de allmänna skogarna, nämligen:

13 § (om gränsernas uppgående och rösläggning);
18 § sista punkten (om kalhygge);
20 § (om bibehållande af beståndsslutenheten å betesskogar);
21 § (om inlösning af skadliga tjänstbarheter och nyttjanderätter);
22 § (om inlösningssättet);
23 § (förbud mot inrättandet af nya tjänstbarheter och nyttjanderätter);
24 § (förbud mot nyttjande af biprodukter);
25 § (om bidrag till anläggningar, som befordra virkestransporten).

§ 28. För större sammanhängande områden af enskildes skyddsskogar i särdeles farliga lägen, i synnerhet inom vildbäckarnas källområden, kan vederbörande kantonsstyrelse eller förbundsrådet pafordra en sammanslagning enligt § 26.

För en sådan tvångssammanslagning gälla bestämmelserna i § 26 mom. 2.

§ 29. Kantonerna äro skyldiga att vidtaga nödiga anordningar, så att de enskildes skyddsskogar bibehållas oförminskade för sitt ändamål. De skola i synnerhet öfvervaka, att inga kalhyggen verkställas i högskog utan vederbörandes tillstånd, samt att ingen afsevärd afverkning äger rum vare sig till afsalu eller till ett skogsägarens egna industriella yrke, som hufvudsakligen kräfver trävirke.

c. *Icke-skyddsskogar.*

§ 30. Med afseende å de enskildes icke-skyddsskogar tillämpas endast:

20 § (om bibehållandet af beståndsslutenheten å betesskogar);
31 § (om förbud för uppröjningar);
32 § (om hyggenas föryngring);
42 § mom. 4 (om bidrag till anläggningar för virkestransporten);
47 § (om arbetens utförande, då skogsägaren tredskas);

V. Bibehållandet och ökandet af skogsarealen.

§ 31. Skogsarealen i Schweiz skall bibehållas oförminskad.

Tillstånd till uppröjningar meddelas å icke-skyddsskogar af kantonsstyrelsen, å skyddsskogar af förbundsrådet.

Om och i hvilken omfattning ersättning genom nykultiverad mark skall lämnas för på detta sätt minskad skogsareal, bestämmes för icke-skyddsskogar af kantonsstyrelsen, för skyddsskogar af förbundsrådet.

§ 32. Kantonerna skola öfvervaka, att alla hyggen eller genom eld, storm, laviner etc. uppkomna kalmarker äro försedda med fullt nöjaktig återväxt inom en tidrymd af 3 år. Lavinskador dock endast för så vidt de kunnat förebyggas genom skyddsbyggnader.

§ 33. Skiftandet af allmänna skogar i ägande- eller nyttjanderätter får endast ske med kantonsstyrelsens medgifvande och för offentligt ändamål.

Mot kantonsstyrelsens beslut får besvär anföras hos förbundsrådet.

§ 35. Kommun- och korporationsskogar få icke afyttras utan kantonsstyrelsens medgifvande, äfven om försäljning författningsenligt kan ske.

§ 36. Kala marker, som genom kultur kunna blifva skyddsskogar enligt § 3, skola göras skogbärande.

Förbundet eller kantonen kan anordna bildandet af skyddsskogar liksom ock byggandet af fördämningar mot laviner och stenskred, om härigenom redan befintliga eller nyuppdragna skogsbestånd kunna skyddas.

§ 37. Förbundet och kantonen lämna bidrag:

a) till bildandet af skyddsskogar och till därmed förenade afdikningar och fördämningsarbeten;

b) till hägnader och ibättringar i kulturer, om ibättringar utan skogsägarens förvållande blifva nödvändiga inom 3 år efter sedan luckorna uppstått;

c) till återuppförande af skadade skyddsbyggnader, när skadan är af större omfattning och uppstått trots byggnadernas noggranna underhåll.

§ 38. Är mark, hvarå kultur eller fördämningsbyggnader begäras, i enskild ägo, kan jordägaren fordra att få afyttra marken eller att densamma exproprieras.

Likaledes kan nyttjanderättsinnehafvare göra anspråk på godtgörelse för mist nyttjanderätt.

Köp eller expropriation får dock endast ske för en kantons, en kommuns eller en offentlig korporations räkning.

§ 39. Förbundet äger att anlägga en fröklängningsanstalt eller att understödja inrättandet af en sådan och dess verksamhet.

VI. Närmare bestämmelser angående storleken af förbundets bidrag.

§ 40. Förbundets bidrag till skogspersonalens löner och dagarfvoden uppgår till:

a) för de högre skogstjänstemännen i kantonerna (§ 7): 25—35 %;

b) för de högre skogstjänstemännen hos kommunerna, korporationerna och erkända skogsföreningar (§§ 8, 26 och 28): 5—25 %;

c) för den lägre skogspersonalen (§§ 9 och 10): 5—20 %.

Förbundet bidrager med $^1/_3$ af kostnaderna för olycksfallsförsäkring af den i § 11 omnämnda skogspersonalen.

§ 41. I kostnaden för skogskurserna deltager förbundet genom att aflöna lärarne och anskaffa undervisningsmateriel.

§ 42. Vidare lämnar förbundet bidrag:

1) — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

2) Till anläggande af nya skyddsskogar och därvid ifrågakommande afdikningar samt till fördämningsarbeten mot laviner och stenskred för att freda

skyddsskogar 50—80 %, till andra skyddsbyggnader för skogsändamål och till nödvändiga inhägnader intill 50 %. Förbundet utbetalar därjämte till jordägaren en penningersättning af 3—5 ganger årsafkastningen af den ifrågavarande marken efter medeltalet för de senaste 10 åren. Sker expropriation eller köp för allmän räkning (§ 38), utbetalar förbundet ända till 50 % af ersättningen.

3) Till kostnaden för kulturer å skyddsskogar vid ovanligare fall, såsom större skogseldar, insektshärjningar, lavin- eller stormskador eller om kulturen fordrar en föregående afdikning eller fördämningsbyggnader eller i utförandet erbjuder större svårigheter 30—50 %.

4) Till byggandet af utfartsvägar eller andra lämpliga ständiga anläggningar för virkestransporten intill 20 % (§ 25). Ersättningen för upprättandet af kostnadsförslag inbegripes i anläggningskostnaden.

VII. **Expropriation.**

§ 45. Frånhändandet af enskildes rätt jämlikt §§ 16, 21, 25, 27 och 36 skall ske enligt kantonslagarna, dock alltid med den inskränkningen, att vederbörande kantonsmyndighet bestämmer om skyldigheten att afträda mark eller verkställa inlösningar. Mot kantonsmyndighetens beslut kunna besvär anföras hos förbundsrådet inom 14 dagar.

VIII. **Straffbestämmelser.**

§ 46. Öfverträdelser mot denna förordning medföra, förutom skyldighet att utgifva full skadeersättning, följande böter:

1) — — — — — — — — — — —

2) Uraktlåtes att inom fastställd tid uppgå och röslägga skogsgränserna (§§ 13 och 15): 5—50 fr.

3) Uraktlåtes att inom fastställd tid inlösa tjänstbarheter (§§ 21 och 27) eller medgifvas nya sådana, eller utvidgas redan befintliga sådana, som äro till skada för skogen (§§ 23 och 27): 10—500 fr.

4) Skördas biprodukter i trots af utfärdadt förbud eller mot föreskrifterna i §§ 23, 24 och 27 i denna förordning: 10—500 fr.

5) — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

6) Uraktlåtes att iakttaga de föreskrifter, som af kantonsmyndighet meddelas för enskildes skyddsskogar eller försummas skogsodling enl. § 32 intill 50 fr.

7) Verkställas olofliga afverkningar: 2—10 fr. för hvarje fastmeter.

8) Förminskas skogsarealen utan vederbörandes medgifvande (§ 31): 100—500 fr. för hvarje hektar, hvarjämte skyldighet att åter skogsodla kan ifrågakomma.

9) Skiftas eller afyttras skogsmark mot föreskrifterna i §§ 33 och 35: 10—100 fr. för hvarje hektar.

10) Uraktlåtes att inom fastställd tid verkställa föreskrifna skogsodlingar för att bilda skyddsskogar (§ 36): 20—100 fr. för hvarje hektar.

Åt vederbörande kantonsmyndighet öfverlåtes att undersöka och bedöma ofvannämnda straffarter, liksom ock att bestämma, hvartill böterna skola användas.

§ 47. Tredskas skogsägare att utföra påbjudna arbeten, låter kantonsmyndigheten verkställa desamma på skogsägarens bekostnad.

Ms.

FRÅN 1903 ÅRS RIKSDAG.

Statsverkspropositionen.

1903 års statsverksproposition upptager de ordinarie anslagen för år 1904 till skogsväsendet med samma belopp som föregående års.

Bland extra anslag äskar Kungl. Maj:t (förutom till dyrtidstillägg för innevarande år) i likhet med föregående år:

till *arfvoden åt amanuenser och extra biträden å domänstyrelsens skogsafdelning* 6,100 kronor;

till *beredande af ökade extra lärarekrafter vid skogsinstitutet* 5,000 kronor;

till bestridande af kostnader för *afdikningar å kronans skogar i de norrländska länen och i Kopparbergs län* 150,000 kronor;

till bestridande af kostnader för *reglering af flottleder i Norrbottens, Västerbottens och Kopparbergs län* 100,000 kronor förutom de afgifter, som läggas å flottningen, hvilka hemställas få disponeras för enahanda ändamål;

till *skogsodlingens befrämjande* 70,000 kronor, att ställas till Kungl. Maj:ts förfogande för att i mån af tillgång tilldelas landsting och hushållningssällskap, som understödja enskilde skogsodlare genom tillhandahållande af skogsfrö och plantor till billigt pris eller beredande af kostnadsfritt biträde vid skogsodlingsarbeten, dock med villkor att statsbidrag icke må till något län utgå med högre belopp än det, hvarmed landsting och hushållningssällskap tillsammans eller ettdera af dem till ändamålet bidragit, ej heller till högre belopp än 4,000 kronor för hvarje landstingsområde, äfvensom att efter årets utgång redogörelse öfver användningen af de af staten samt af landstingen och hushållningssällskapen lämnade bidragen af vederbörande afgifves till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet;

för *inköp af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark* 170,000 kronor med rätt för Kungl. Maj:t att beloppet under innevarande år förskottsvis af under händer varande medel utanordna — ett belopp, som motsvarar värdet å vissa delar af den till kronopark inköpta egendomen Bona i Östergötlands län, hvilka skola från och med den 14 mars 1904 upplåtas till anordnande af en af staten inrättad tvångsuppfostringsanstalt.

Motioner, som mer eller mindre beröra skogsvården.

Släckning af skogseld.

Hr *A. Wiklund* (andra kammaren) hemställer, med påvisande huru föråldrade de nuvarande bestämmelserna äro och huru värdet af skogarna stigit,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till ändring af nu gällande föråldrade föreskriften till förekommande och hämmande af skogseld i syfte, dels att skyldigheten till inställelse vid släckning af skogseld måtte utsträckas, dels att tydligare bestämmelser om hvilka denna skyldighet åligger må meddelas, dels att föreskrifter må meddelas angående anställande af brandfogdar eller tillsyningsmän, hvilka böra åtnjuta samma vitsord som af Konungens befallningshafvande förordnade polismän, dels att ersättning må beredas

dem, hvilka på kallelse inställa sig vid brandstället, och dels till skärpta bestämmelser om straffpåföljd för dem, som underlåta att inställa sig vid och biträda med släckning af skogseld.

Med hänvisande till lagutskottets yttrande förra riksdagen hemställer hr *A. Olsson* i Mårdäng (andra kammaren) med instämmande af hr O. Emthén,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till lag, innefattande föreskrifter rörande skogselds släckning.

Bränntorfs användande af staten.

Hr *P. Em. Lithander* (första kammaren) med instämmande af 40 kammarledamöter och hrr *Oscar Nylander*, *J. Bengtsson och P. Zimdahl* (andra kammaren) med instämmande af 60 kammarledamöter önska,

att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller, det Kungl. Maj:t täcktes förordna:

att vid statens järnvägar användning af torf till eldning af godstågslokomotiv må utsträckas till alla linjer, där medelgod torf kan köpas till högst 9,50 kronor per ton vid statens järnvägsstationer;

att statens järnvägars väntsalar må eldas med torf i den mån sådan finnes att tillgå i stället för med ved eller kol, och att statens öfriga verk likaledes uppvärmas medels eldning med torf, när i dessa bägge fall torf kan köpas till ett med ved efter vikt konkurrerande pris, därvid kostnaden för sågning och huggning medräknas; samt

att Kungl. Maj:t må, om så finnes lämpligt, till ledning lämna den föreskriften att med medelgod torf menas sådan bränntorf, som per hektoliter väger minst 30 kg., och ej innehåller öfver 30 % hygroskopiskt vatten och ej mer än 6 % aska.

I motiven för de båda motionerna framhålles, hvilket ekonomiskt och politiskt lifsvillkor för landet det är att hafva inhemskt bränsle i tillräcklig mängd. Den mera indirekta vinsten af större torfafverkning framhålles med skärpa genom följande beräkningar. För hvarje million ton torf, som tillverkas i landet, skulle utbetalas tre och en half millioner kronor i arbetslöner. För hvarje million ton ny tillverkning af torf komma cirka 25,000 hektar torfmosse att torrläggas, hvilket för kringliggande åkerjord medför minskad frostländighet, alltså bättre skördar samt bättre sanitära förhållanden. Efter afverkning lämpa sig många mossar hos oss för odling. I Holland vinnas årligen 400 hektar åkerjord genom torfafverkning. Sedan 16:de århundradet har Holland vunnit mellan 80 och 90 tusen hektar åker och äng å afverkade mossar. Vårt behof af 6 millioner ton torf skulle årligen kunna gifva oss betydligt ökad areal odlingsbar mark. Sant är visserligen, att våra mossbottnar äro svårare att odla än de holländska, men så är förhållandet med nästan all odling i Sverige. Vi odla ändå, emedan vi *måste* göra det. Skulle vi här i landet endast göra sådant arbete som vore lika lätt som i sydligare länder, så blefve å många områden föga att göra för oss.

Uppgifterna om vedförbrukningen i Sverige variera mellan 7 och 20 millioner kubikmeter årligen. Endast 7 millioner kubikmeter motsvara, om de antagas vara ensamt barrved, 1,800,000 ton torf årligen, ett kvantum som är lätt att åstadkomma, blott man *ville* använda torf. Skogsafverkningen öfverstiger den användbara återväxten med cirka 3 millioner kubikmeter om

året. Genom att använda 900,000 ton torf om året i stället för ved, motsvarande halfva vedkonsumtionen, skulle alltså återväxt och afverkning af skogen gå ihop, en fördel som är lika beaktansvärd som en minskad utgift för stenkol.

Skogen är för värdefull att i våra dagar brännas upp. Vi skola belysa detta med ett exempel. Om endast 1,5 millioner kubikmeter granved — så mycket brännes säkert upp i vårt land — användes till pappersmassa, skulle däraf erhållas cirka 375,000 ton mera pr år än nu, motsvarande enligt medelvärdet för kemisk och mekanisk torr massa med nu gällande pris cirka 35 millioner kronor pr år.

Äfven träkol skulle, såsom erfarenheten visat, i många fall kunna ersättas af torfkol, — erfarenheten från Tyskland och Ryssland bevisar detta — och torfkol kunna numera beredas billigare än träkol och därigenom ytterligare skogsbesparing uppstå.

Åtgärder med anledning af den nya tyska tulltariffen.

Hr *J. S. F. Stephens* och 32 ledamöter af första kammaren samt hr *Hugo Hammarskjöld* och 12 ledamöter af andra kammaren hemställa, hvarvid i motiven omnämnes att år 1901 exporterades till Tyskland byggnads- och slöjdvirke, snickeriarbeten, cellulosa och slipad trämassa för 32,2 millioner riksmark,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t, efter verkställd utredning i ämnet, täcktes taga under öfvervägande, hvilka åtgärder som kunna vidtagas för att i möjligaste mån mildra de olägenheter, hvilka skulle komma att förorsakas Sveriges näringar genom de nyligen beslutade förhöjda tyska tullsatserna, och så snart ske kan, helst redan innevarande år, till Riksdagen göra den framställning i ämnet, hvartill omständigheterna kunna föranleda.

Förbud för bolag att förvärfva fast egendom.

Hr *D. Persson* i Tällberg hemställer med instämmande af 35 ledamöter af andra kammaren,

att Riksdagen ville, i anslutning till hvad Norrlandskommittén hos Kungl. Maj:t föreslagit, för sin del antaga följande

»*Lag*

angående förbud i vissa fall för bolag och förening för ekonomisk verksamhet att förvärfva fast egendom.

1 §.

Bolag eller förening för ekonomisk verksamhet må ej förvärfva fast egendom å landet inom Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands eller Gäfleborgs län eller inom Nedan-Siljans, Ofvan-Siljans och Väster-Dalarnes fögderier eller Envikens och Svärdsjö socknar i Falu fögderi af Kopparbergs län, där ej Konungen för visst fall därtill lämnar tillstånd.

Hvad sålunda är stadgadt gälle dock ej, när fråga är allenast om tomt, upplagsplats eller annat dylikt område, hvilket erfordras för bolagets eller föreningens omedelbarna verksamhet, eller om stenbrott, grustag, lertäkt, torfmosse, vattenfall, fiske eller annan dylik lägenhet, och ej heller i det fall, att egendom förvärfvas från bolag eller förening, som nyss är sagd.

2 §.

Har aftal tillkommit utan Konungens samtycke, där sådant enligt denna lag erfordras, vare aftalet ogillt.

3 §.

Bank eller annan penninginrättning, så ock försäkringsanstalt vare ej underkastad denna lags bestämmelser.

Denna lag skall gälla tills vidare intill den 1 september 1906.»

Inskränkning i ägostyckningsförfarandet.

Hr *O. Emthén* (andra kammaren) med instämmande af 6 kammarledamöter önska,

att Riksdagen ville för sin del antaga följande

Lag

angående inskränkning i ägostyckningsförfarandets tillämpning.

Härigenom förordnas, att hvad lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring den 27 juni 1896 stadgar i afseende å ägostyckning, tills vidare ej skall äga tillämpning inom Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands och Gäfleborgs län, dock skola redan påbörjade ägostyckningar i enlighet med lagen fullföljas.

Denna lag skall gälla tills vidare intill den 1 september 1906.

Kommunikationsplan för Norrland.

Hr *Alb. Bergström* (första kammaren) hemställer under omnämnande af behofvet af billiga *sekundära* transportleder för bland annat tillvaratagandet af ej flottbart virke och skogsaffall,

att Riksdagen ställer till Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag af 200,000 kronor, att användas för uppgörande af en plan till Norrlands mellan tvärbanorna förseende med kommunikationer, lämpade för därvarande förhållanden och behof.

Skogsafverkningsrörelses beskattning.

Under framhållandet af huru ringa fördel respektive socken ofta har af de betydande årliga afverkningarna till följd af den stora hop tillströmmande skogsarbetare, som delvis snart försvinna, vill hr *S. J. Enander* (andra kammaren) att all skogsafverkningsrörelse skall beskattas, där skogen är belägen, och föreslår,

att till gällande bevillningsförordning § 8 mom. 2 a) måtte fogas en punkt af följande innehåll:

försäljning af skog eller skogseffekter från egen eller annans mark, virkesfångst från egen eller annans mark för annat ändamål än husbehof äfvensom virkesfångst från skogsområde, som blifvit af staten upplåtet till bergshandteringens understöd, till sågverk eller kanalbolag;

eller eventuellt i korthet sagdt:

skogsafverkningsrörelse för annat ändamål än husbehof;

samt att äfvenledes till samma förordnings § 12 måtte fogas ett moment af följande lydelse:

för inkomst, hvarom i § 8 mom 2 a) (och i denna motion) sägs, *där skogsområdet är beläget.*

Skifte för utbrytning af rätt till skogsfång eller mulbete.

Hr *Fr. Pettersson* från Jönåker (andra kammaren) föreslår det Riksdagen behagade besluta,

att antingen bestämma, det 76 § Kungl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 november 1866 måtte erhålla sådan förändrad lydelse, att hemman eller by, som å annat hemmans eller annan bys mark äger rätt till skogsfång eller mulbete, eller till bådadera, må i likhet med det hemman eller den byn, å hvars mark sådan last ligger, tillerkännas rättighet att i och för utbrytning af dylik rätt påkalla därför erforderligt skifte;

eller att vid lämplig paragraf i samma skiftesstadga foga sådan bestämmelse, att hemman eller by, som äger rätt till skogsfång eller mulbete, eller till bådadera, å annat hemmans eller bys mark, må tilldelas samma vitsord, eller rättighet att begära skifte i och för utbrytning af denna sin rätt, som det tillkommer afgärda hemman att å bolbys mark begära skifte i och för utbrytning af sin afgärda rätt.

Åtgärder mot indragning af smärre lägenheter å kronoegendomar.

Hr *James Kennedy* (första kammaren) vill fästa Riksdagens uppmärksamhet att indragande af mindre lägenheter å kronans egendomar strider emot den förefintliga strömningen för »egna-hem» och hemställer,

att Riksdagen ville i skrifvelse hos Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes för vederbörande myndigheter utfärda sådana föreskrifter, att vid inköp eller utarrendering af kronan tillhöriga egendomar måtte, där så i öfrigt lämpligen kan ske, vidtagas åtgärder till förhindrande af att å egendomarna redan befintliga smärre lägenheter indragas och deras befolkning afhyses.

Ändrade bestämmelser om deltagande i vattenafledningsföretag för staten tillhörig jord.

Under framhållande af att i vissa fall enligt nuvarande bestämmelser, då deltagande i vattenafledningsföretag göres beroende af en boställshafvare eller arrendator eller vederbörlig ämbetsmyndighet, delar af statens jord kunna komma att utbrytas som vinstjord, när samtidigt den rättsåskådning gjort sig gällande, att en jämförelsevis obetydlig och för jordbruksändamål nästan värdelös jordareal icke kan afhändas staten utan att efter en sorgfällig utredning dylik fråga underställes Riksdagens pröfning, hemställer hr *James Kennedy*,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till förändrade bestämmelser om deltagande i vattenafledningsföretag för boställen och annan staten tillhörig jord.

TRÄVARUMARKNADEN.

Det är icke mycket att förtälja om trävarumarknaden under den gångna januari månad. Säkerligen ha icke många kontrakt under månaden kommit till stånd, eller ock har, hvad stort skett, skett tyst.

Från *Frankrike* ha visserligen några försök gjorts att genom underhaltiga offerter sondera ställningen; men säljarne ha hållit i sig, och furubattenspriset är fortfarande ofixeradt, då säljarnes och köparnes idéer differera c:a 5 francs pr stand. Från Sundsvall säges försäljning ha skett, om än ej ledande, till 210 francs för $2^1/_2 \times 7$ furu, och i betraktande af den reducerade tillgången — f.ö.v.-stockarne inom Hernösands distrikt upptaga exempelvis 25 % mindre kvantum furubattens i år än 1902 — samt de faktiskt förefintliga behofven, synes någon anledning att acceptera under 210 och 205 francs för Sundsvall och Hernösand resp. icke vara för handen. Granplankor ha, såsom förut antydts, hvad beträffar III & IV, funnit en beaktansvärd konkurrent i varor från Bosnien, hvarigenom orsakats en reduktion i priset med åtminstone en centime pr pied, med fortfarande svårighet likväl att sälja. Köparne söka komma åt endast I, II & V, med uteslutande af III & IV, men att i detta afseende släppa efter, vore helt säkert att skapa en för framtiden högst skadlig och besvärlig coutume.

Äfven i *Tyskland* är det för tillfället stilla. Ett parti 5-tums furubräder från Hernösand rapporteras vara sålda till $132^1/_2$ mark.

Danmark har köpt 7-tums furubräder till £ 8 $^7/_6$ à 8 $^{10}/$- osorterade samt samma dimension i gran till £ 7 $^{12}/_6$.

I *England* diskuteras lifligt, att döma af Timber Trades Journal, frågan om f.o.w.-priserna, men det synes dock ej ännu ha skridit längre än till diskussion. En affär är likvisst känd från Hernösand till £ 8 $^5/$- för $2^1/_2 \times 7$ och £ 8 för $2^1/_2 \times 6^1/_2$ furubattens samt för

$2^1/_2 \times 7$	gran	£ 7	$^{10}/$-
2×5	d:o	6	$^{15}/$-
2×4	d:o	6	$^{10}/$-

I granbattens torde för öfrigt icke mycket vara att få, då *Skottland* i medio af januari med mycken liflighet kastade sig in och försäkrade sig härom till priser, som slutligen uppnådde £ 7 $^{15}/$- och 7 $^{10}/$- för resp. Sundsvalls och Hernösands $2^1/_2 \times 7$ & $6^1/_2$ gran. Men då stocknotorna snart voro rensade från denna vara, upphörde därmed också den lilla fläkten i marknaden.

Möjligen ha vi dock att under innevarande månad vänta den »tändande gnistan»; i annat fall torde nog äfven den i allmänhet lugna mars också få löpa ut, innan kampanjen väckes till fullt lif.

Apropos den i T. T. J. diskuterade frågan om produktionsvärdet å den sågade varan, ha vi satts i tillfälle meddela följande tablå öfver köptimmerprisets vaxlingar jämfördt med t. ex. furubattenspriset under åren 1896—1902. Jämförelsen afser Ångermanälfvens flodområde, och 1896 års resp. priser ha satts som basis, hvarå följande årens stegring och sänkning uttryckts i procent sålunda:

	Pris å köptimmer	*Pris å furubattens*
1896	= *basis*	= *basis*
1897	+ 14,3 %	+ 7,1 %
1898	+ 31,5 »	+ 10,7
1899	+ 42,8 »	+ 14,3 »
1900	+ 57,1 »	+ 21,4 »
1901	+ 31,5 »	— 14,3 »
1902	+ 42,8 »	± 0 »

Härtill bör endast nämnas, att köptimmerprisen upptagits till *lägst* gällande siffror. I öfrigt må tablån tala för sig själf.

5 februari 1903.

»*Swordfish.*»

Trämassemarknaden.

Beträffande kemisk trämassa visar sig — heter det i Affärsvärlden — en afgjordt och stadigvarande fast hållning i *sulfitmarknaden*, särskildt beträffande bättre kvaliteter, men äfven lägre kvaliteter röna efterfrågan i samma mån lagren utomlands utrymmas.

De inhemska lagren minskades väsentligt under sista kvartalet förra året: den 1 januari 1903 uppgingo de sålunda endast till cirka hälften så stor kvantitet som den 1 oktober 1902. Dock torde marknaden ej tåla vid att mycken sulfitmassa från nya fabriker införas förrän prisen åter blifva ruinerande. De nya norrländska fabrikerna göra därför klokt i att med största diskretion sköta sina försäljningar om de vilja undgå att fördärfva marknaden. Marknaden för *natronmassa* har äfven något förbättrats utan att dock några större försäljningar torde ägt rum.

Med afseende på den *mekaniska* trämassan förtjänar anmärkas, att den befarade vattenbristen synes blifva en verklighet, hvadan produktionen minskas för hvarje dag. Skandinaviska säljare hålla sig tillbaka, och relativt höga pris ernås för promt leverans.

Trävarulagren vid f. ö. v. 1903.

Sagverks- och Travaruexport-Foreningen i Stockholm har genom insamlade uppgifter fran 62 nordsvenska (Norrland och Dalarne) och 7 sydsvenska exportörer uppstallt foljande berakning af lagren for skeppning vid första öppet vatten 1903 jämförda med de 2 föregående årens vårlager:

	Lager våren 1901			Lager våren 1902			Lager våren 1903				
	furu	gran	summa	furu	gran	summa	furu	gran	summa	ökn. fr. vårlagret 1902	minskn. fr. vårlagret 1902
	stds	stds	stds	stds	stds	stds	stds	stds	stds	stds	stds
I Gefle .... distrikt	41,777	10,468	52,245	49,609	13,098	62,707	55,848	15,018	70,866	8,159	—
» Söderhamns .... »	43,634	20,188	63,822	45,992	16,086	62,078	36,774	15,388	52,162	—	9,916
Hudiksvalls ..	15,222	10,149	25,371	20,354	15,578	35,932	17,031	16,021	33,052	—	2,880
» Sundsvalls .... »	56,305	39,966	96,271	50,591	33,684	84,275	46,560	30,904	77,464	—	6,811
» Hernösands och Örnsköldsviks	50,676	52,620	103,296	56,339	46,098	102,437	53,150	56,444	109,594	7,157	—
» Umeå, Skellefteå, Piteå, Luleå och Haparanda .... »	115,153	30,036	145,189	101,960	17,636	119,596	100,085	20,454	120,539	943	—
Summa standards	322,707	163,427	486,104*	324,845	142,180	467,025	309,448	154,220	463,677	–	3,348
Södra Sverige	—	—	—	16,844	7,801	24,645	13,150	3,305	16,455	—	8,190
Totalsumma	—	—	—	341,689	149,981	491,670	322,598	157,534	480,132	—	11,538

*) Totalsumman för år 1901 bör ökas med omkring 25,000 stds, hvilken kvantitet utgjorde det beräknade vårlagret hos sex exportörer, som icke till detta år blifvit medräknade, men hvars behållningar äro inberäknade i 1902 och 1903 års sifferuppgifter.

Sveriges utförsel af trävaror och pappersmassa åren 1898—1902.

Trävaror:		1898	1899	1900	1901	1902
oarbetade, bilade eller sågade; af furu eller gran:						
timmer, mastträ och spiror (t. o. m. år 1900)	kubikmeter	165,000	117,700	115,800	—	—
timmer och mastträ af minst 25 cm.	»	—	—	—	43,100	30,600
spiror, timmer och mastträ af mindre diameter	»				58,400	71,600
bjälkar och sparrar (t. o. m. år 1900)	»	320,000	371,000	345,300	—	—
bjälkar af minst 20 cm. tjocklek	»	—	—	—	63,300	67,600
sparrar (af mindre tjocklek)	»				222,500	288.900
syllar (sleepers)		—	—	—	31,500	33,900
grufstolpar (pitprops)	»	798,000	890,000	1,096,000	974,000	1,034,600
plankor och battens (t. o. m. år 1901)	»	2,670,000	2,615,200	2,576,500	2,174,500	—
bräder (t. o. m. år 1901)		1,624,000	1,649,600	1,676,600	1,509,300	—
plankor och bräder, ohyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	—	772,500
» gran	»	—	—	—	—	234,700
battens och bräder, ohyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	—	1,040,000
» gran	»	—	—	—	—	716,700
battens, scantlings o. bräder, ohyflade under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	—	769,000
» gran	»	—	—	—	—	619,000
hyflade bräder (t. o. m. år 1901)	»	455,000	532,000	464,300	537,700	—
bräder, hyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	—	29,500
» gran	»	—	—	—	—	41,600
bräder, hyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	—	187,000
» gran		—	—	—	—	124,600
bräder, hyflade, under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	—	68,200
» gran	»	—	—	—	—	87,600
bräd- och plankstump	»	—	—	—	395,300	331,800
lister, läkter och ribbor	»	—	—	—	45,000	69,700
arbetade: snickarearbete etc.:						
byggnadsmateriel (dörrar, fönsterramar m. m.)	kronor	—	—	—	4,558,000	5,510,000
alla andra slag	»	—	—	—	4,641,000	4,620,000
Pappersmassa (trämassa):						
kemisk, torr	»	77,462,000	110,747,000	132,757,000	144,084,000	178,431,000
» våt	»	8,583,000	4,657,000	10,429,000	10,365,000	10,561,000
mekanisk, torr	»	47,169,000	53,286,000	49,114,000	41,931,000	36,346,000
» våt	»	48,845,000	41,079,000	36,829,000	35,808,000	61,843,000

EKONOMISKT.

Å **Aktiebolaget Båtskärsnäs'** aktiekapital, hvilket bolags styrelse har sitt säte i Nederkalix' socken, har inbetalts ytterligare 140,000 kr., hvadan aktiekapitalet nu utgör 980,000 kr.

Som ledamöter i **Aktiebolaget Kroppstadfors' Bruks styrelse** hafva i stället för hrr Alb. Nilsson och J. A. Olson inträdt grosshandlarne G. C. Hansen i Kristiania och R. Hansen å Kroppstadfors, hvilken sistnämnde äfven tecknar firman.

Aktiebolaget Pease's & Tenows patentträbyggnader, som bildades den 20 sistlidne januari, har till ändamål att, efter inköp af Stockviks såg och lastageplats i Njurunda i Västernorrlands län äfvensom af vissa patent eller uppfinningar, som kunna befinnas lämpliga, drifva fabriksrörelse för tillverkning af träbyggnader och därmed närstående industriell rörelse och affärsverksamhet. Aktiekapitalet uppgår till 200,000 kr. i aktier å 500 kr. till viss man. Styrelsen med säte i Stockholm utgöres af grosshandlaren P. F. Luck, ingeniören A. J. Tenow och Ragnar Sundström i Stockholm.

Gideå och Husums Aktiebolag har till styrelse valt hrr Bernhard, Frans och Seth Kempe, den sistnämnde som disponent. Samtidigt har bolagsordningen ändrats därhän, att aktierna äro å 5,000 kr. och maximikapitalet höjts från 2,000,000 till 3,000,000 kr.

Hudiksvalls Trävaruaktiebolag har vid den 24 jan. under ordförandeskap af direktör Thuresson hållen extra bolagsstämma godkänt det af disponenten för aktiebolaget Iggesunds bruk, kapten Lindman, för egen del samt på grund af fullmakter i samråd med bruksägaren Hugo Tamm gjorda erbjudandet, att efter ett pris af 6,000,000 kr. för samtliga aktier till Hudiksvalls Trävaruaktiebolag försälja sina ägande andelar i Iggesunds bolag med undantag för andelar i Dannemora grufvor, Strömbacka bruk och underlydande, som fortfarande skulle förblifva i de gamla delägarnes besittning och för sådant ändamål från Iggesund afsöndras.

För köpet erforderliga medel hafva erhållits genom att Aktiebolaget Iggesunds Bruk med Skånes och Sundsvalls enskilda banker afslutat ett 5 % obligationslån å kr. 6,000,000, att amorteras inom 20 år. För detta lån har Hudiksvallsbolaget tecknat borgen, hvarförutom som säkerhet lämnats första inteckningar i fastigheter och förlager.

Aktiebolaget Iggesunds Bruk har vid extra bolagsstämma den 31 januari godkänt de i sammanhang med försäljningen af bolagets aktier gjorda bestämmelser, hvaribland försäljningen till Strömbacka bruks aktiebolag af de gamla Tammska Strömbackaverken med underlydande samt afsättning till en pensionsfond för bolagets tjänstemän och arbetare vid Iggesundsverken af 650,000 kr.

Vid extra bolagsstämma den 2 dennes valdes till verkställande direktör kapten A. Lindman samt till öfriga styrelseledamöter direktör O. Midling i Hudiksvall och direktör Th. R. Thuresson i Sundsvall.

Hörneå Aktiebolag beslöt vid extra bolagsstämma den 2 dennes sin upplösning, hvilket beslut dock skall bekräftas af en ny stämma.

Lessebo Aktiebolags styrelse utgöres numera af hrr R. Dickson i Lund, Arvid Svenson i Norrköping och E. W. Bosæus å Lessebo.

Strömbacka Bruks Aktiebolag bildades den 31 sistlidne januari med ändamål att, efter inköp af Strömbacka och Hedvigsfors bruk i Bjuråkers socken af

Gäfleborgs län jämte hemman och lägenheter till densamma, därstädes idka järntillverkning, jordbruk och skogsdrift samt de andra näringar, hvartill egendomarnes beskaffenhet eller andra förhållanden inom orten gifva anledning. Aktiekapitalet är 1,500,000 kr. i aktier å 2,500 kr. till viss man. Till styrelseledamtöer utsågos hrr Hugo Tamm, Arvid Lindman och Carl Tamm, med e. jägmästaren Gust. Tamm som suppleant.

Till revisorer valdes hrr Oscar Tamm och Adolf Tamm, med hrr grefve S. Cronstedt och O. W. Hägg till suppleanter.

Statens markinköp.

Kungl. Maj:t har bemyndigat vederbörande länsstyrelser att för statens räkning inköpa $^1/_2$ mtl. Ö. Ekenäs i Hassle s:n, N. Vadsbo hd i Skaraborgs län för 10,600 kr.;

Utjorden Näset, tillhörande hem. $^1/_6$ mtl. Mjösingsmåla i Backebo s:n, N. Möre härad i Kalmar län för 6,200 kr.;

Hem. Modaröd och Hunseröd i Färingtofta s:n, N. Åsbo hd i Kristianstads län för 53,000 kr.; samt

$^1/_4$ mtl. Hagen i Nafverstads s:n, Bullarens hd i Göteborgs och Bohus län för 8,000 kr.

Skogsköp.

Efter af Sydsvenska Skogsbyrån i Växiö verkställd värdering har *Tingstads trävaruaktiebolag* i Göteborg af Lessebo aktiebolag inköpt hemmanen Åryd med Tofta, Skogstorp, Nyatorp, Hemset, Risinge, Furuby Getingegård, Kårestad, Fägersta, Högstorp, Klerbohult och Attsjö, alla under Åryds bruk i Hemmesjö och Furuby socknar. Priset var 1,150,000 kr.

Tingstads trävaruaktiebolag, som bildades den 20 april 1899 med ändamål att idka träförädling och trävaruexport, har ett aktiekapital af 300,000 kr. Styrelsen, med säte i Göteborg, utgöres af hrr Aug. Edvin Ohlsson, O. M. F. Corin och J. F. Osterman.

RÄTTSFRÅGOR.

Prejudikat

angående utsyningsförrättningar i Västerbottens län.

OSCAR etc. — Vår ynnest etc. — Hos OSS hafva C. E. Hällsten, Johannes Nelsson, J. F. Lundqvist och N. T. Lundqvist i Springliden, A. Eriksson, Eva Sundström, Anton Lundström och J. Jul. Sjöström i Östra Lainejaur, P. E. Bergström, Jonas Johansson, Efraim Lundström, Oskar Lundström, Jonas Lindqvist och Evelina Höglund i Västra Lainejaur samt E. F. Sandström i Sandfors i underdånighet anfört besvär däröfver att,

sedan klagandena., med undantag af N. T. Lundqvist, i en till Eder ingifven skrift af den 18 Oktober 1900 — med förmälan hufvudsakligen *att*, efter det för de till bemälde klagandes hemman inom Springlidens, Östra Lainejaur, Västra Lainejaur och Sandfors' byar i Malå socken i Västerbottens län hörande skogar afverkningsplaner blifvit upprättade samt klagandena sedermera, utan att öfverlåta utsyningsrätten, på viss tid upplåtit afverkningsrätten till omförmälda skogar, därvid köpe-

skillingen blifvit bestämd med hänsyn till det antal träd, som enligt de upprättade afverkningsplanerna kunde komma att under upplåtelsetiden afverkas, vederbörande skogstjänsteman på afverkningsrättsinnehafvarnes begäran under 1900 års sommar verkställt utsyning å ifrågavarande hemmansskogar och därvid företagit ny uppskattning af skogsafkastningen samt med stöd af denna uppskattning utstämplat ett betydligt större antal träd än som enligt de vid afverkningsrättigheternas upplåtande gällande afverkningsplanerna bort utsynas, uti hvilken utsyning dock rättelse å en del hemmansskogar sedermera skett, *att* klagandena icke blifvit kallade till de under nyssnämnda år sålunda verkställda utsyningsförrättningar, *samt att* klagandena, oaktadt hos vederbörande förrättningsman därom framställd begäran, icke erhållit del af de vid samma förrättningar förda protokoll — hemställt, att I måtten vidtaga åtgärder för vinnande af rättelse i omförmälda hänseenden,

I, efter inhemtande af yttranden från vederbörande förrättningsman, jägmästare och öfverjägmästare äfvensom från afverkningsrättsinnehafvarne, hvilka bestridt klagandenas uppgift därom, att köpeskillingen för afverkningsrättigheterna blifvit bestämd efter det antal träd, som enligt den före köpet verkställda uppskattningen skolat från skogarna uttagas, genom resolution den 10 December 1901 Eder utlåtit, att I funnen den omständigheten, att någon särskild utsyningsrätt ej vid afverkningsrättens försäljning blifvit å afverkningsrättsinnehafvarne öfverlåten, icke hafva utgjort hinder för förrättningsmannen att på afverkningsrättsinnehafvarnes ansökning åt dem lämna författningsenlig utsyning; att hvad åter anginge frågan därom, att å de hemmansskogar, å hvilka ändring i stämplingsbeloppet ej redan vidtagits, ej flere träd bort åt afverkningsrättsinnehafvarne utsynas än som varit i öfverensstämmelse med den afverkningsplan, som vid tiden för köpet varit gällande och efter hvilken plan priset enligt klagandenas uppgift blifvit bestämdt, I ansågen klagandenas i sådant afseende framställda yrkande, därest uppgiften därom, att köpeskillingen blifvit bestämd med hänsyn till den omförmälda afverkningsplanen, vore ostridig, hafva giltiga skäl för sig, men att I emot afverkningsrättsinnehafvarnes bestridande af berörda uppgift funnen det icke tillkomma Eder att i denna del af saken besluta, utan hänvisades klagandena att sin talan därutinnan vid vederbörande domstol föra; att vidkommande därefter klagandenas anhållan att bekomma handlingar rörande uppskattning, afverkningsberäkning och utsyning, I föreskrefven, att vederbörande revirförvaltare hade att, på af klagandena därom gjord begäran, lämna dem afskrift af vederbörligt synesinstrument eller utsyningsprotokoll; samt att I funnen hvad klagandena i öfrigt anfört och yrkat icke föranleda vidare yttrande;

i anledning af hvilka underdåniga besvär — däruti klagandena yrkat, att OSS täcktes, med ändring af öfverklagade resolutionen, förklara, att afverkningsrättsinnehafvarnes ansökan om revidering af för skogarna före upplåtelsen af afverkningsrätten upprättade afverkningsplaner icke bort föranleda vederbörande jägmästare att utan klagandenas medgifvande eller hörande verkställa sådan revidering, att det skulle hafva tillkommit klagandene själfve att i vederbörlig ordning erhålla utsyning af det antal träd, som vid revidering visade sig kunna å skogarna afverkas utöfver det stämplingsbelopp, som enligt förut fastställd plan blifvit beräknadt, att vederbörande jägmästare skulle hafva varit skyldig att vid utsyning eller revidering af afverkningsplan tillkalla klagandena samt att utsyningsförrättaren skulle varit pliktig att omedelbart efter förrättningens afslutande å hvarje skog lämna hemmansägaren del af utsyningsprotokollet — I inkommit med underdåniga yttranden af vederbörande förrättningsman, jägmästare och öfverjägmästare samt eget underdånigt utlåtande af den 29 sistlidne April.

Detta besvärsmål hafve VI nu låtit OSS föredragas; och enär vid den tid, då berörda aftal om upplåtelse af rätt till afverkning å klagandenas ifrågavarande hemman afslutats, i vederbörlig ordning upprättade planer beträffande afverkningen å samma hemmans skogar varit gällande, samt klagandena påstått, att afverkningsrättsinnehafvarne icke på grund af sagda aftal ägt rätt att afverka större antal träd än som enligt omförmälda afverkningsplaner beräknats; alltså och då vid sådant förhållande revidering af samma afverkningsplaner och däraf föranledd ökad utstämpling icke bör äga rum, förrän den sålunda uppkomna tvisten angående omfånget af afverkningsrättsinnehafvarnes rätt i förenämnda afseende blifvit af domstol i behörig ordning pröfvad, hafve VI, med ändring därutinnan af Eder öfverklagade resolution, funnit skäligt till all kraft och verkan upphäfva förenämnda under år 1900 å ifrågavarande skogar verkställda utsyningsförrättningar. Hvilket, äfvensom att resolution för klagandena utfärdas, Eder till egen och vederbörandes kännedom härigenom meddelas. De hos Eder i målet pröfvade handlingar varda härmed återställda. Stockholms slott den 21 Juni 1902.

OSCAR.

Theodor Odelberg.

Tunabergs kopparverks rätt till skogsallmänning. Svea hofrätt har, med afslag å kronans anhållan om vittnesförhör, ej funnit skäl göra ändring i Jönåkers häradsrätts utslag 1901 i målet mellan kronan och ägarne af Tunabergs kopparverk, änkefru Sophie Sederholm, född Nordenskiöld, bruksägaren J. Sederholm och Anna Sederholm, alla å Näfvekvarn, m. fl. angående rätt till allmänning m. m. Kronan hade yrkat förpliktande för fru Sederholm och hennes medparter att till kronans fria disposition afträda den till kopparverket anslagna skogen. Häradsrätten ansåg den omständigheten, att driften vid kopparverket under de senare åren varit af ringa omfattning och hufvudsakligen inskränkt sig till försöksarbeten, ej föranleda därtill, att kopparverkets delägare kunde anses ha brustit i uppfyllandet af de villkor, som föreskrifvits för fortsatt åtnjutande af upplåten nyttjanderätt till Tuna bergslags allmänning. Då änkefru Sederholm och hennes medparter ej kunde anses ha förverkat sin rätt, ogillade häradsrätten kronans talan.

LITTERATUR.

Om Sveriges skogar. Bilder ur vår växtvärd af J. F. NORDWALL, Stockholm 1902, P. A. Norstedt & Söners förlag (Föreningen Heimdals folkskrifter n:r 75). Pris: 75 öre.

Föreliggande häfte om 60 sidor utgör en skildring af våra skogar från hufvudsakligen botanisk synpunkt. Det innehåller i allmänhet ej några nya egna iakttagelser, men på ett kort och trefligt språk redogöres för hvad i litteraturen de senare åren framkommit i den vägen.

Mera inledningsvis behandlas först våra skogars utbredning och allmänna lifsvillkor, hvarvid omnämnes jordarealens fördelning i Sverige år 1898 med hänvisande till en häftet bifogad tydlig grafisk framställning. Till s. k. ofruktbar mark har författaren äfven räknat sydvästra Sveriges ljunghedar. Efter omnämnandet af klimatets, markens och kulturens inflytande på skogarnas utbredning samt

skogarnes vegetation ur mera allmän synpunkt, öfvergår författaren till skildrandet af barrskogarne. Mera detaljeradt omtalas här tallhedar, mossrika tallskogar (författaren använder den mindre betecknande benämningen »mossig»), mossrika barrblandskogar och granskogar, försumpade barrskogar samt gräs- och örtrika barrskogar. I en särskild afdelning skildrar författaren vegetationens utveckling efter skogseldar.

Under rubriken löfskogar omtalas björkskogar, aspdungar, strandsnår, lunddälder, löfängar, lundbackar, ekskogar och bokskogar. Det skildrade förloppet af björkskogens förvandling till barrskog håller ej alltid streck, då t. ex. i södra Sverige björken (B. verrucosa) ibland förmår undantränga tallen. — Då författaren anger, att boken som skogsbildande träd är inskränkt till förutom Skåne och södra Blekinge, sydvästra Halland, beror det säkert på ett misstag, emedan de återstående bokskogarna i Halland, frånsedt något å östra delen af Hallandsås, finnas mest i mellersta Halland öster om Varberg och norr om Halmstad. Bokens och granens täflan utfaller ej alltid till bokens fördel utan man ser äfven ofta exempel på motsatsen, t. ex. genom spridda yngre och medelålders granars förekomst i bokskogen.

Beskrifningen öfver skogarnes utbredning åtföljes af en ypperlig karta, som tydligt i stora drag angifver våra skogsträds utbredning. Kartan skiljer mellan fjällregionen, björkregionen, norra barrskogsregionen, södra barrskogsregionen (bättre och mera betecknande benämning för den förr s. k. ekregionen) samt bokregionen.

Till sist lämnas en kort redogörelse öfver våra skogars historia.

Arbetet prydes förutom af den omnämnda kartan af 5 verkligt goda illustrationer af några skogstyper samt 3 sidor med mycket trefliga reproduktioner af pressade exemplar öfver de vanligare markväxterna i våra skogar. Skada är att, när dessa i texten omtalas, endast det svenska namnet förekommer. De flesta torde nog ej veta hvad t. ex. rotjäske, hultabräken, skogskorsörten och hömjölken är. I vårt land, där artkännedomen af växter står ganska högt, äro nog ofta, äfven för mindre belästa personer, de latinska namnen mera populära och bättre kända än ovanliga svenska.

Det lilla häftet rekommenderas till alla, hvilka önska en kort sammanfattning af hvad som hittills är skrifvet om våra skogar från mera botanisk synpunkt.

De nordiska trädens arkitektonik af F. R. KJELLMAN, Stockholm 1902, P. A. Norstedt & Söners förlag (Föreningen Heimdals folkskrifter n:r 77). Pris: 20 öre.

Författaren skildrar trädkronornas form, hvarvid trädens arkitektoniska olikheter ange, att deras uppbyggande sker efter olika lagar. Härvid karakteriseras tre skilda hufvudtyper. Den första af dessa företrädes af granen, hos hvilken hvarje nytt årsskott ligger fullständigt i samma axel eller samma räta linie som föregående årsdel. — I den andra gruppen arbetar hvarje växtpunkt endast ett år, hvarefter den ersättes af en på sidan om den, men i dess omedelbara närhet nyanlagd växtpunkt, hvilken året efter det moderskottets längdtillväxt upphört utväxer till ett nytt moderskott etc. Detta sidoskotts längdaxel sammanfaller med moderskottets och bildar skenbart ett helt med detta. Denna grupp representeras af almen och linden. — Till den tredje gruppen räknas lönnen och rönnen, hos hvilka trädens förgrening föranledes af blombildning i grenens eller skottets topp. En del skott hos dessa träd tillväxa dock i längd under en följd af år liksom hos granen, tills blomning sker och förgrening inträder. Medan lönnen af våra trädslag har den minst rediga (mest risiga) kronan, är arkitektoniken hos granen mest

fulländad, hvarför också denna kunnat tämligen snabbt utbreda sig i vårt land och tillkämpa sig stort herravälde.

Häftet om 32 sidor prydes af 10 helsidsillustrationer öfver olika trädkronor. —

Hasseln i Sverige fordom och nu. En geologisk-växtgeografisk undersökning, belysande frågan om klimatets förändring sedan litorinatiden af GUNNAR ANDERSSON (Sveriges geologiska undersökning, ser. Ca n:r 3), Stockholm 1902.

Då författaren själf i tidskriftens första häfte redogjort för det viktigaste af dessa vidtomfattande undersökningar, hänvisas därtill, men för den som närmare önskar sätta sig in i ämnet, torde afhandlingen vara af mycket intresse. Arbetet, om 168 sidor i kvartformat med 18 figurer i texten, åtföljes af en större utmärkt karta.

Kubikerings-Bok *med Tabeller för Rundt, Sågadt och Fyrkantigt Trävirke efter 12-deladt mått*, utarbetad af K. G. E. SVAHN och A. J. CARLSON, Eksjö 1902. Pris: 85 öre.

Dessa tabeller, som en längre tid varit använda vid Askeryds ångsåg (Aneby), äro enkla och rediga samt praktiskt uppställda, hvarför de rekommenderas till hvar och en som sysslar med virkesafverkning. Arbetet, om 84 sidor, har godt tryck och är särdeles prisbilligt.

G. Sch.

Utkomna tidskrifter:

Svensk Trävaru-Tidning 1903 n:o 1, 2 och 3.

Tidsskrift for skogbrug (norsk) 1903 n:ris 1 med innehåll: Skogsagen i 1902. — Til amtsskogselskaberne. — Forstmester Philip Aars. — Skogkulturen i Stavanger amt. — Torvdrift i statsskogene. — Skog og Klima. — Ödelagt Birkeskog. — Om hackspetten. — Granens Invandring til Fæmundtrakten. — Forskjellige Meddelelser.

Tidskrift för Jägare och Fiskare (finsk) 1903 n:o 1. Innehåll: Zoologiska meddelanden och notiser med färglagd afbildning af Mänken (Foetorius lutreola). — Lojakter i Solkamo. — I handgemäng med ett lejon. — Strödda meddelanden. — Från jaktvårdens område. — Den gamle kämpens slut. — Ett »partie de pêche». — Skyttesaker. — Fiskredskap. — Minnesord. — Notiser. — Litteratur.

Tillväxtyxan, konstruerad af WILH. ÅLUND, Umeå. Pris: 4: 50.

Detta instrument är konstrueradt för att utröna sista årsringarnas bredd hos trädet fortare och enklare än genom den presslerska tillväxtborren. Yxans hammare är nämligen förlängd till en graderad hålstamp, med hvilken kan uttagas spån af omkr. 1 centimeters längd. Själfva yxan kan användas vid trädens utmärkning, medan det graderade skaftets användning som klafve ej är stor då den fasta skänkeln, (yxans förlängda hammare) är ganska kort.

Tillväxtyxan lämpar sig ej så väl för exaktare undersökningar bland annat därigenom, att årsringarna äro svåra att räkna genom hålstampens smala öppning, men för en del praktiska behof, t. ex. då man vid stämplingar vill se trädets ungefärliga tillväxt senaste tiden, torde den erhålla stor användning, så mycket mer som den är mycket lätthandterlig och har ringa vikt.

G. Sch.

NOTISER.

NYA FÖRESKRIFTER RÖRANDE SKOGSODLINGARNA I GÖTEBORGS OCH BOHUS LÄN. Sedan hushållningssällskapet beslutit sälja sina förut till skogskultur inköpta ljungmarksområden för 90,000 kr. till staten, kommer hushållningssällskapet i stället för att själf vara stor skogsodlare å egna marker att endast lämna sitt understöd till enskilda skogsodlare.

För att utarbeta förslag till huru detta skall ske, tillsattes i fjol en kommitté bestående af hrr G. Kilman, J. E. Palmér och e. jägmästaren A. W. Schmidt, med uppdrag att utreda frågan och inkomma till förvaltningsutskottet med utlåtande och förslag. Detta har enl. G. H. T. nu skett, och förvaltningsutskottet har uttalat sitt gillande af de af kommitterade föreslagna åtgärderna.

För skogsodlingsarbetena inom länet har sålunda antagits följande i dess allmänna drag angifna program:

Hushållningssällskapet anvisar för ändamålet, relativt till dess inkomster, lika stora årsanslag som hittills.

Skogsfrö och plantor utdelas fritt blott med de inskränkningar i kvantitativt hänseende, som finnas nödiga för tillgodoseende af ingångna anmälningar om erhållande däraf.

All sådd och, så vidt ske kan, äfven all plantering utföres under ledning eller kontroll af plantörer eller planteringsförmän, hvilka vid besök hos rekvirenterna, så långt ske kan, till fritt begagnande medföra nödig sånings- och planteringsredskap.

Hushållningssällskapet ordnar på olika ställen inom länet, å arrenderad eller för en följd af år upplåten mark, större egna plantskolor för frösådd och omskolning, och böra sällskapets fast anställde plantörer för skötseln af desamma, så vidt möjligt, vara i deras närhet bosatte.

Bildandet af skogsodlingsföreningar uppmuntras så mycket som möjligt, och böra dessa erhålla lika höga — i särskilda fall än högre — anslag som hittills, dock alltid under förutsättning att äfven kommuner eller enskilde till dem lämna bidrag. Skogsodlingsföreningars uppgift bör hufvudsakligast vara omskolning och därefter gratis utdelning af från hushållningssällskapets egna plantskolor erhållna fröplantor samt undervisning åt skolbarn i sånings- och planteringsarbeten.

Då flere jordägare förenat sig om skogsodling å större sammanhängande eller åtminstone intill hvarandra närliggande områden, bör sällskapet liksom hittills under någon form, exempelvis genom mera plantörsbiträde, större gratisutdelning af frö m. m., visa särskildt tillmötesgående.

Hushållningssällskapets egna liksom skogsodlingsföreningarnas plantskolor samt inom länet förekommande större skogsodlingsföretag böra årligen bli föremål för inspektion, eventuellt med anlitande af statens skogsingeniör.

För genomförandet af detta program kommer att tillsättas en skogskommitté, till hvars förfogande stå af hushållningssällskapet anslagna 20,000 kronor samt statsanslaget, 4,000 kronor. Ensamt inköpen af skogsfrö för utdelning beräknas i år uppgå till 10,000 kronor.

DEN STARKA STORMEN DEN 25 OCH 26 DECEMBER 1902. Som tillägg till denna notis i tidskriftens första häfte må hvad beträffar **Västergötland** enligt af vederbörande öfverjägmästare till K. Domänstyrelsen ingifven rapport anföras, att stormen anställt svåra skador å allmänna skogarna i Marks revir, där bland annat å kronoegendomen Smälteryd i Sätila socken nedblåst 2,351 såg- och byggnadstimmerträd, och i Svältornas revir. Beträffande däremot öfriga revir är det endast å kronoparkerna Hunneberg i Hunnebergs revir och Rådaås i Slättbygds som vindfällen af någon betydenhet uppkommit.

I **Halland** ha nedblåst å Ekås komministerboställe i Torups socken 1,111 träd, å Torups kyrkoherdeboställe 1,825 träd och å Kyrkobolet i Kinnareds socken 823 träd.

KRONOPARKERNAS TILLÖKNING. För bildande af nya eller utvidgning af förut befintliga kronoparker hafva under år 1902 köp afslutats om 12,545,45 hektar för en köpeskilling af 958,439 kronor.

SKOGSINGENIÖRERNAS VERKSAMHET. Till enskilda skogsägares tjänst hafva jämväl under år 1902 varit anställda sex skogsingeniörer, hvilkas verksamhet tagits i anspråk vid 153 särskilda förrättningsställen under sammanlagdt 557 arbetsdagar.

SKADEINSEKTEN NUNNAN. Skadeinsekten nunnan har fortfarande under år 1902 på planmässigt sätt bekämpats, där så ännu befunnits nödigt, dels genom afverkningar, såsom på Askön under kronoparken Tullgarn och å Fiholms m. fl. egendomar vid Mälaren, dels ock genom limning för befordrande af larvpesten såsom å Björksundsområdet nära Nyköpings stad. Numera tyda alla tecken på att härjningarna kunna anses öfvervunna.

SKOGSSKÖFLINGEN I HÄLSINGLAND. I de berättelser, som hushållningsgillena afgifvit till Gefleborgs läns hushållningssällskap, klagas öfver skogssköflingen inom Hälsingland.

Sålunda förklarar Enångers tingslagsgille, att »å bondehemman är total afverkning vanligast och bedrifves sålunda på ett ruinerande sätt», medan å brukshemmanen afverkningen försiggår på ett fullt rationellt sätt. Såsom en behöflig åtgärd framhålles, att skogskommitténs af landstinget förordade lagförslag måtte antagas såsom lag.

Hudiksvall—Forsa gille skildrar missförhållandena i följande ordalag: »Total afverkning är det vanliga och bedrifves så, att skogen utödes. För återväxten sörjes icke. Ingen skogssådd eller plantering, om ej möjligen å bolagens skogar. Icke ens fröträd kvarlämnas. Insamling af skogsfrö äger ej rum. För befrämjande af en rationell skogshushållning är det nödvändigt att arbeta för en lagstiftning, som hämmar skogssköflingen, särskildt af ungskogen, och ålägger att sörja för skogens återväxt.»

Från Järfsö—Ljusdal—Färila—Ramsjö vidsträckta gillesområde säges: »Skogssköflingen är snarare i till- än aftagande. Inga åtgärder för skogsåterväxten vidtagas. Lagstadganden till hindrande af skogssköfling behöfliga.»

SÅGVERKS- OCH TRÄVARUEXPORTFÖRENINGENS herrar ledamöter äro kallade till årsmöte tisdagen den 24:de innevarande februari kl. 11 f. m. i Stockholm å Börsen, Bevillningsberedningens lokal, ingång från Trångsund.

ALLMÄN PLANTERINGSDAG I FINLAND. Finska Forstföreningens bestyrelse har beslutit vända sig till skolöfverstyrelsen med framställning om, att denna ville bestämma en viss dag på våren till allmän planteringsdag i alla Finlands folkskolor. Därjämte har bestyrelsen beslutit att i tills vidare tre af landets län anordna planteringskurser för folkskollärare.

TJÄNSTER OCH FÖRORDNANDEN.

K. Domänstyrelsen. Till e. o. tjänsteman hos K. S. har antagits extra jägm. Henrik Petterson.

Revirförordnanden. Kungl. Maj:t har beviljat jägmästaren i Kalix revir A. R. Brodin tjänstledighet under ett år från den 1 januari 1903 samt förordnat e. jägm. G. Rosenlund att tjänsten under samma tid förestå.

Sedan jägmästaretjänsten i Värends revir genom förre tjänsteinnehafvaren beviljadt nåd. afsked blifvit ledig, har K. Domänstyrelsen förordnat biträdande jägmästaren i reviret John Carlsson och extra jägmästaren Hugo Mattsson att under vakanstiden uppehålla den förre jägmästaretjänsten i Värends revir och den senare Carlssons biträdande jägmästarebefattning.

Tjänstledighet har beviljats åt jägmästaren i Köpings revir Willner under sex veckor f. o. m. den 8 januari med förordnande för e. jägm. Stuart, åt jägmästaren i Vadsbo revir Barthelson under sex veckor f. o. m. den 14 januari med förordnande för e. jägm. M. F. Berggren, åt jägmästaren i Kinda revir Gripenberg under två månader från den 10 januari med förordnande för e. jägm. Nauckhoff samt åt jägmästaren i Kinne revir f. o. m. 1 februari till dess nådigt afsked kan varda honom, som den 19 i samma månad uppnår pensionsålder, beviljadt.

Sedan jägmästaren i Dalslands revir Edvard Gerhardsson Stuart aflidit i Vänersborg den 25 sistlidne januari, har K. Domänstyrelsen förordnat e. jägm. E. H. Barthelson att uppehålla jägmästaretjänsten i reviret intill dess densamma kan blifva i vederbörlig ordning återbesatt.

Forstliga försöksanstalten. *(Statens skogsförsöksanstalt.)* Kungl. Maj:t har förordnat lektorn vid skogsinstitutet A. E. A. F. Maass och fil. d:r Gunnar Andersson att under år 1903 bestrida den förre föreståndare- och den senare botanistbefattningen vid anstalten.

Ombergs skogsskola. Jämte det K. Maj:t förordnat underläraren vid Ombergs skogsskola extra jägm. S. V. Söderqvist att under år 1903 uppehålla en lektorsbefattning vid skogsinstitutet, har K. Maj:t förordnat extra jägm. Joh. Dahlgren att under samma tid bestrida underlärarebefattningen vid samma skola.

Flottledsingeniör. K. Domänstyrelsen har förordnat ingeniören J. A. Melkersson att under år 1903 vara flottledsingeniör inom Norrbottens län och att i sådan egenskap beträffande kronans flottleder såväl omhänderhafva den allmänna tillsynen som ock öfvervaka utförandet af de arbeten som erfordras för nya flottleders inrättande och förutvarandes vidmakthållande äfvensom verkställa härför nödiga undersökningar.

Till **förvaltare** vid Mons sågverk vid Sundsvall har antagits verkets förutvarande kassör Sven Valberg.

Lediga tjänster. Jägmästaretjänsten i Dalslands revir af Älfsborgs län sökes före 26 nästkommande mars kl. 12 hos Kungl. Domänstyrelsen.

Jägmästaretjänsten i Värends revir af Kronobergs län sökes före den 2 nästkommande april kl. 12 hos Kungl. Domänstyrelsen.

Till lediga jägmästaretjänsten i Norsjö revir af Västerbottens län hade före fatalietidens utgång ansökningar inkommit från: t. f. jägm. i Burträsks revir F. von Sydow, assistenten i Södra Lycksele revir e. jägm. O. O:son Coos, assistenten i Åsele revir e. jägm. R. A:son Eneberg, assistenten i Öfre Byske revir e. jägm. H. Ouchterlony samt t. f. jägm. i Storbackens revir Herman Andersson.

På underd. förslag till återbesättande af lediga jägmästaretjänsten i Västerdalarnes revir har Domänstyrelsen uppfört lektorn vid skogsinstitutet A. Maass, underläraren vid Klotens skogsskola F. H. Julius samt t. f. jägmästaren i ifrågavarande revir G. Englund i nu nämnd ordning med förord för Maass.

KUNGÖRELSE

om

RESESTIPENDIER FÖR SKOGSTJÄNSTEMÄN.

Sedan för innevarande år ett belopp af tillhopa 2,000 kronor anvisats att såsom resestipendier utdelas åt skogstjänstemän i och för studieresor inom eller utom landet, äga sökande till sådant stipendium att därtill före den 1:a nästkommande Mars hos Kongl. Domänstyrelsen sig skriftligen anmäla; varande stipendiat skyldig till K. Styrelsen ingifva berättelse om studieresan inom sex månader efter återkomsten från densamma.

Stockholm den 20 Januari 1903.

Kongl. Domänstyrelsen.

UTDRAG UR STADGARNE FÖR

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

§ 1.

Föreningens syfte är att söka främja en god skogsskötsel i landet och att i sammanhang därmed ägna jaktvården sin uppmärksamhet.

§ 2.

På föreningsmedlems anmälan äger styrelsen till ledamöter i föreningen intaga för skogs- och jaktvård intresserade personer.

Hedersledamöter väljas af föreningen till ett antal af tolf (12) stycken uppå förslag af styrelsen och genom sluten omröstning. Hedersledamöter erlägga ej någon afgift, men öfriga ledamöter betala sådan, antingen med fem (5) kronor årligen eller ock en gång för alla med etthundra (100) kronor såsom ständig ledamot.

— —

§ 7.

Föreningens årsmöte hålles i Stockholm under Mars eller April månader, å dag som af föreningens styrelse utsättes. — — — — — — — — — — —

— —

Ärade medlemmar uppmanas att till styrelsen anmäla personer, som äro villiga att ingå i föreningen.

Skrifvelser till Styrelsen för Föreningen för Skogsvård torde sändas till sekreterarens adress, Östermalmsgatan 18, Stockholm.

Hvarje medlem af föreningen erhåller sig tillsänd portofritt föreningens tidskrift, som utkommer årligen med 10 häften om olika antal ark, dock så att årgången kommer att innehålla minst 16—20 arks text.

Tidskriften distribueras genom bokhandeln af A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm.

FÖRFATTARE-HONORAR.

Till tidskriften antagna uppsatser honoreras:

För originalafhandlingar o. dyl.:	Uppsatsens första	halfark (8 trycksidor)	kr. **60**.—
	» andra	»	» **50**.—
	» 3 och 4	»	» **37**.50
	» följande	»	» **25**.—
För öfversättningar och bearbetningar		pr helark (16 trycksidor)	» **75**.—
För svaromål m. anledn. af förut befintlig uppsats	»	»	» **50**.—

hvarjämte hvarje författare erhåller, om så önskas, 25 separat af de respektive uppsatserna. Författare, som önska flera separat, må lösa sådana mot kostnaden för tryck och papper.

Tryckning och korrekturläsning underlättas genom att ärade författare blott skrifva på ena sidan af papperet och i stafningssätt följa svenska akademiens senaste ordlista (sjunde upplagan).

Ärade medlemmar och andra för skogsvård intresserade personer uppmanas att till tidskriften insända uppsatser samt smärre notiser om skogsvårdsförhållanden i hvars och ens hemtrakt (äfven om tjänstebyten m. m. i privat skogstjänst).

Skogsvårdsföreningens Tidskrift

utgifves af

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

Redaktionskomité: Öfverjägmästarne *Th. Örtenblad* och *Karl Fredenberg* samt Jägmästarne *J. E. Kinman* och *Uno Wallmo.*

Redaktör och ansvarig utgifvare: e. Jägmästaren *Gunnar Schotte,* adress *Östermalmsgatan 18,* Stockholm 5. *Rikstelefon* 63 88, hvardagar 10—2.

ANDRA HÄFTETS INNEHÅLL.

ANNONSPRIS.

Som tidskriften utkommer relativt ofta och vänder sig till en större läsekrets blir den ett lämpligt annonsorgan, dels för alla tjänster eller erbjudande af tillfälligt arbete i skogsvårdssynpunkt, dels för försäljning och köp af virke, frö och plantor samt för skogs- och kulturredskap, instrument vid skogstaxeringar och mätningar, litteratur rörande skogsbruk, jakt och naturvetenskap, kontorsartiklar, jaktredskap m. m. Annonspriset är **20** kr. för hel sida, **12** kr. för half samt **7** kr. för en kvarts sida. Minsta annonspriset är **3** kr. För stående annonser lämnas rabatt efter öfverenskommelse. Annonser böra insändas till redaktionen före den 5 i månaden för att inflyta i närmaste månadshäfte.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM, 1903.

Skogsvårds-Föreningens Tidskrift

1903

UTGIFVEN AF FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD, STOCKHOLM.

Från Upplandsskogarne*

af

Fr. Edelstam.

Skogshushållningen inom Uppland räknar icke gamla anor, något som för öfrigt gäller om öfriga landskap med undantag af södra Skåne, hvarest utvecklingen af denna hushållning förlupit ungefär jämsides med den danska. I medlet af 1830-talet bröt sig emellertid omsider äfven i de gammalsvenska bygderna den uppfattningen igenom bland ägarne af större skogar, att det i skogstillgången liggande kapitalet icke vore outtömligt och att detsamma under lämplig skötsel kunde och därför borde förökas för att i framtiden lämna en säker afkastning, motsvarande skogsägarnes och landets stigande behof.

Det under 1820-talet flerstädes å statens skogar införda trakthyggesbruket kom sålunda efter hand allt mera till användning äfven å enskildes skogar inom Uppland, sedan erfarenheten äfven å bruksskogarna, å hvilka kolvirket ofta uttagits genom afverkning af smärre, i den bästa kolskogen förlagda kalhyggen, till fullo adagalagt, att detta skogsbrukssätt hade gifna företräden framför det hittills vanligen använda oordnade blädningsbruket, som med nödvändighet förde till tallens försvinnande ur barrträdsbestånden. Före nämnda tid utplockades, i mån af jordbrukets och järnhandteringens inom landskapet behof, det för dessa näringsgrenar lämpligaste virket, där det lättast var tillgängligt; de kvistigaste, sjuka eller eljest tekniskt olämpliga träden lämnades att kvarstå; små luckor, som i saknad af tillräckligt ljus ej medgåfvo tallens fortkomst, intogos af den skuggfördragande granen, hvilken under sådana förhållanden lätt sprides genom själfsådd, men som inom landskapets stora moränområden vanligen blir sjuklig. Då denna oordnade beskattning af skogen å stora vidder ägt rum under århundraden, hafva ock dess verkningar varit genomgående och ofta af ödesdiger betydelse för skogsbeståndens ränta

* Utdrag — med vederbörligt tillstånd — ur författarens uppsats: »Skogarne och Jakten» uti senast utkomna del af K. Humanistiska Vetenskaps-Samfundets i Uppsala publikation »*Uppland*, skildring af land och folk».

bilitet å moränmarkerna, hvarest den degenererade, af stormskador, insektsangrepp och svampsjukdomar oftare än å andra orter hemsökta granskogen numera lämnar ett jämförelsevis ringa utbyte af gagnvirke.

Förr än vi öfvergå till en skildring af skogshushållningens nuvarande ståndpunkt och utvecklingsmöjligheter inom landskapet, torde en öfversikt af utmarkens *ytvidd* och skogarnas kamerala natur vara af nöden.

Till de inom landskapet befintliga 7,568 mantalen höra 644,476 hektar skogs- och hagmark, fördelade å

Uppsala län med	279,551	hektar
Upplandsdelen af Stockholms län med . .	284,185	»
Västmanlands län med	80,740	»

Af denna areal upptaga:

583 st. statsskogar	69,106	hektar
287 » skogar till stiftelser m. m.	19,174	»
6 städers skogar	1,100	
Enskildes skogar	555,096	
tillsamman	644,476	hektar.

Statens skogar inom landskapet voro vid 1800-talets ingång större än nu. En på föranstaltande af rikets ständer den 4 februari 1811 utfärdad k. kungörelse föreskref emellertid, att de hufvudsakligen till järnhandteringens understöd anslagna rekognitionsskogarna finge till bruken skattförsäljas, med anledning hvaraf ock inom riket en skogsareal af minst 333,750 hektar för en ytterligt ringa penning (30,604: 33 kr.) afhändes kronan. Tillförlitliga arealuppgifter i detta afseende beträffande Uppland hafva emellertid icke stått mig till buds; ytvidden å de inom landskapet försålda 12,63 mantalen torde dock icke understiga 12,500 hektar, försålda för 1,446: 80 kr. En ytterligare minskning af statens skogsegendom följde efter utfärdandet af det äfvenledes på rikets ständers initiativ den 16 mars 1824 tillkomna k. brefvet angående kronoskogars försäljning; dock öfvergingo i stöd af detta nådiga bref inom landskapet icke mera än omkring 1,158 hektar i Uppsala län till enskild ägo. Skatteköpeskillingen utgjorde tillsamman 2,096: 98 kr. Af härads- och sockenallmänningarna blefvo åtskilliga i stöd af samma författning försålda eller ock uppdelade å hemmanen. Af hela den areal (c:a 78,450 hektar) sådana skogar, som blifvit försålda till enskilda eller uppdelade, komma 9,402 hektar på Uppland, och äro dessa nu med undantag af för ett fåtal ägolotter sköflade.

Af enskildes skogar inom landskapet tillhöra nu, såvidt uppgifter kunnat erhållas, minst 76,867 hektar fideikommissegendomar; denna ytvidd är fördelad ungefärligen sålunda:

Fig. 1 Tallbestånd med inträngande gran å frisk grusmark. Strömsbergs bruk.

Uppsala län . . . . 41,214 kektar
Upplandsdelen af Stockholms län . . . . . 33,848 »
Västmanlands län 1,805

Statens äfvensom de allmänna stiftelsernas skogar äro, med undantag af några få af ringa omfattning, indelade till ordnad hushållning.

Det i hushållningsplanerna för dessa skogar allmännast bestämda afverkningssättet är det, som går under benämning »trakthuggning med kvarlämnande af fröträd» (i många fall, särskildt å de större skogarna, jämväl af s. k. öfverståndare; bild 2). Vid denna afverkningsform — som bör förberedas genom sådana beståndsvårdsåtgärder som en de missbildade och sjuka trädindividerna omfattande »beredningshuggning» och påföljande upprepade »hjälpgallringar», hvilka afse att med uppoffrande af tekniskt sämre och efterblifna stammar förlägga massatillväxten till sådana, som kunna lämna största värdetillväxten å skogsbestånden — kan en tillfyllestgörande föryngring genom självsådd i regel påräknas, där lämpliga fröträd finnas och där marken ej ogräsbindes. Detta afverkningssätt, som i sina detaljer likväl är ganska växlande med hänsyn till skogsproduktionens ändamål samt skogsbeståndens och skogsmarkens beskaffenhet, har, såsom ganska öfversiktligt, jämförelsevis lätthandterligt, billigt och därjämte tänjbart, numera vunnit burskap jämväl å de större, enskilde tillhörande skogarna inom landskapet. Å en och annan af de större jordbruksegendomarnas och några af brukens skogar, hvarest skogshushållningen uppnått en större intensitet, föregås vid detta

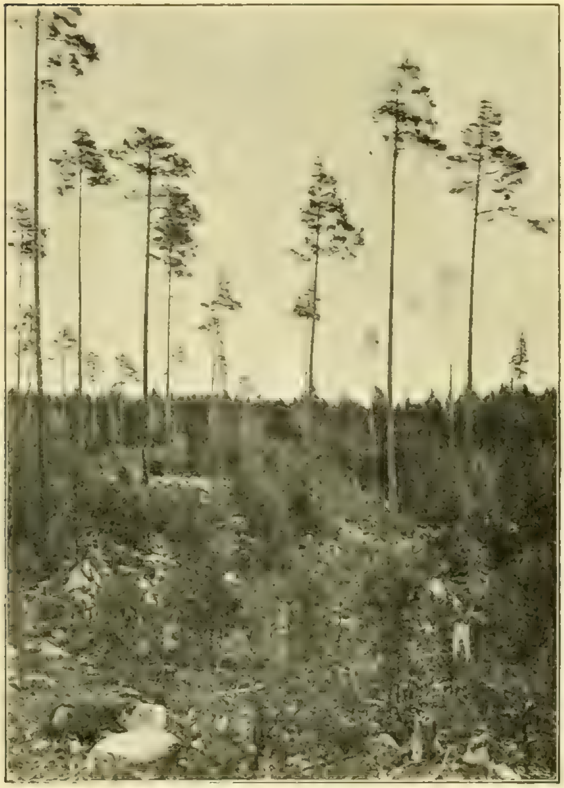

Fig. 2. Trakthygge med självsådd och öfverståndare. Vattholma bruk.

skogsbrukssätt (hufvudafverkningen), vid hvilken den öfvervägande delen af timmer-, ved- och kolvirket tillgodogöres, af upprepade ljushuggningar, hvilka, likasom de förutgångna hjälpgallringarna, asyfta ett uppnående af största möjliga värdetillväxt, men därjämte hafva till syfte dels att förbereda de stammar, som äro afsedda att kvarlämnas såsom fröträd eller timmerämnen, på en friare ställning, dels ock att inleda självföryngringen. Den ljusbehöfvande och i ungdomen jämförelsevis snabbväxande tallen får genom denna afverkningsform ett för den uppländska, till skogsproduktion afsedda moränmarkens räntabilitet värdgörande försprang framför den sig sedermera åter inställande eller införda granåterväxten.

I de dess bättre inom landskapet ej mycket omfattande fullt rena granskogarna kan med hänsyn till markens allmänna topografiska och fysikaliska beskaffenhet samt granens hufvudsakligen däraf föranledda degeneration ofvan anförda afverkningssätt sällan med fördel användas. En af nödiga beståndsvårdsåtgärder föregången, af hjälpkultur och af dikning efterföljd (blädning), vid hvilken befintliga luckor i beståndet försiktigt utvidgas för möjliggörande af tallens utveckling, kommer däremot härstädes vanligen till användning, därest icke omständigheterna, såsom ofta sker, tvinga till kalafverkning och däraf betingade skogsodlingsåtgärder. Att föredraga framför den under de senare åren mycket omdisputerade och af en och annan äfven inom Uppland försökta afverkningsform, som, öfverförd till vårt land, benämnes (blädningsgallring), är gifvetvis å den uppländska moränmarken en kalhuggning af den till afverkning bestämda rena granskogen. Ett allmännare användande af blädningsgallringen därstädes, likasom i den barrblandskog, där granen ingår i någon afsevärd proportion, skulle efter några år sakerligen gifva upphof till grantorka och stormfällning af den omfattning, att de uppländske skogsägarne icke skulle kunna tillvarataga allt det därvid uppkomna rensningsvirket af gran och att skogsmarken skulle komma att förvildas och än ytterligare försämras till obotlig skada för en mycket lång framtid.

Äfven där självsådd från fröträd eller kringliggande skog kan påräknas, tillgripas ofta skogsodlingsåtgärder i syfte att påskynda återväxten och att reglera det blifvande skogsbeståndets sammansättning. De delar af trakthyggesskogarna, där vid ljushuggningarnas afslutande granåterväxten i önskad proportion icke inställt sig, besås sålunda ofta medelst granfrö eller hjälpkultiveras medelst granplantering, så att ett ändamålsenligt blandningsförhållande kan uppkomma vid den efterföljande självföryngringen af tall. Äfven å den bästa tallmarken är nämligen en om ock allt mera efterblifvande granåterväxt af synnerligt värde såsom

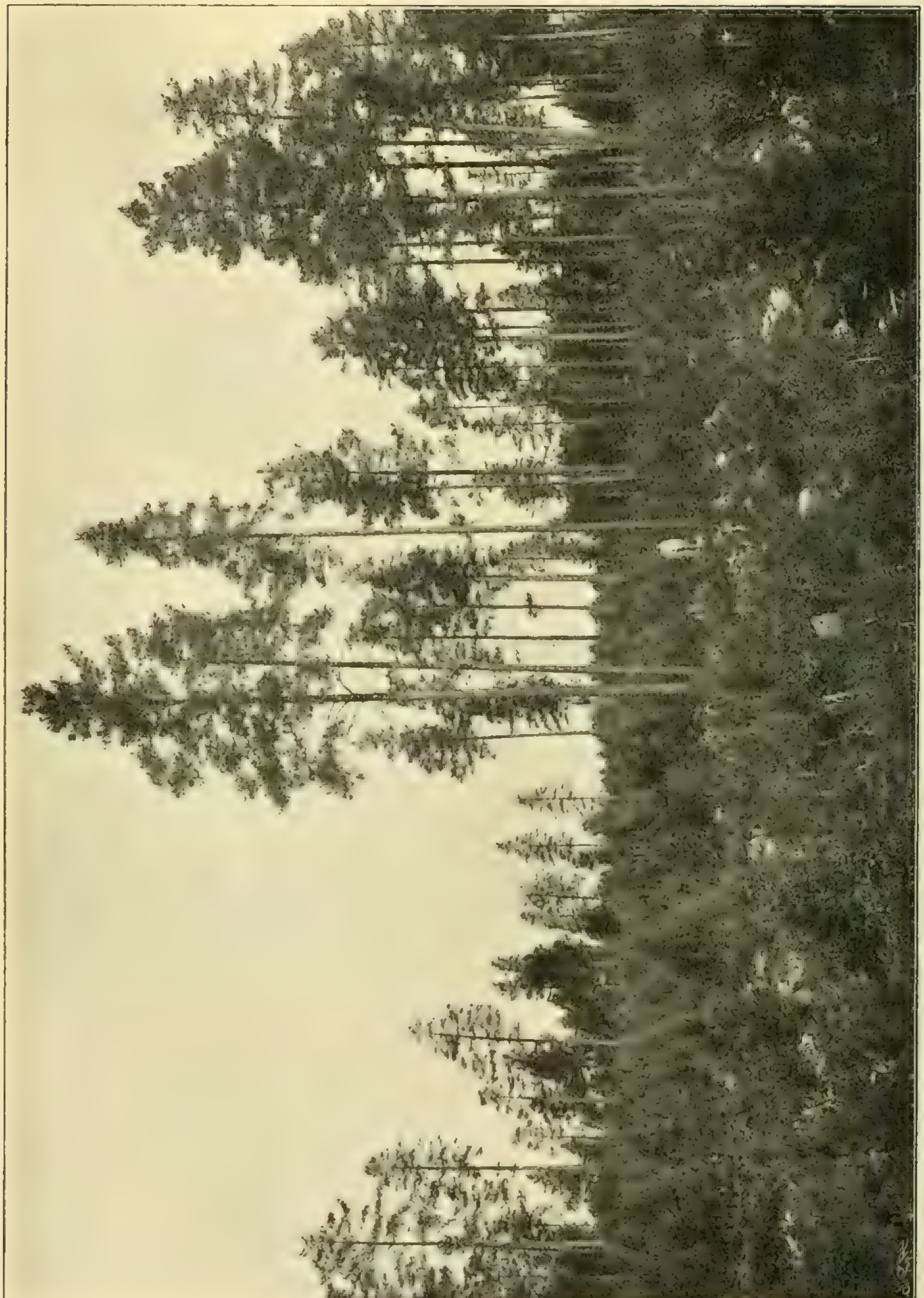

Fig. 3. Naturlig tallföryngring å bättre moränmark. Strömsbergs bruk. Öfverståndarne å bildens högra parti äro afsedda att ytterligare något glesställas.

markskyddande, hvarjämte den i sin mån bidrager till tallarnas tvingande i höjden och deras naturliga uppkvistning.

I få trakter af landet torde skogsmarken hafva allmännare behof af afdikning än inom Upplands centrala delar. Försumpningssymptom visa sig naturligt nog mycket ofta å de mestadels flacka moränmarkerna, i hvilka mycket omfattande och sig alltjämt utbredande kärr- och mossmarker äro nedsänkta.

Fig. 4. Hufvudaflopp upptages vid större afdikning af hvitmosse för skogsbörd. Vattholma bruk. Vinterväg anlägges samtidigt utmed afloppsgrafven.

Att därför äfven å enskildes skogar mycket gjorts och fortfarande göres, emedan flertalet skogsägare numera inse den vinst dessa i sitt nuvarande tillstånd intet eller föga afkastande sumpmarker kunna bereda, må här framhållas; och af här nedan meddelade sammandraget framgår omfattningen af dylika, jämväl de vattensjuka, skogbärande moränmarkerna berörande arbeten, som de större bruken inom landskapet under åren 1896—1900 verkställt. Skogshushållningens stigande intensitet kommer säkerligen, där oöfverstigliga topografiska hinder ej möta, snart nog att reducera denna skogsmarkens sedan årtusenden pågående försumpning till ett minimum och relativt snart återvinna för skogsbörd vidsträckta, nu improduktiva eller ringa afkastning lämnande vattensjuka

Sammandrag, omfattande de större brukens med underlydande i Uppland skogar åren 1896—1900.

Namn	Mantal	Utmarkens ytvidd i hektar: Skogsproduktiv mark	Utmarkens ytvidd i hektar: Impediment och inägor på utmarken	Utmarkens ytvidd i hektar: Summa	Årsafverkningen utgjorde i *medeltal* för hvart af åren 1896—1900: Antal sågtimmer	Årsafverkningen: Läster kol à 20 hl.	Årsafverkningen: Pappersmasseved i kbm.	Årsafverkningen: Byggnadsvirke i kbm.	Årsafverkningen: Brännved i kbm.	Årsafverkningen: Landtbruksvirke i kbm.	Skogsodlingsarbetena omfattade under åren 1896—1900 tillsamman: Skogsodlad ytvidd i hektar	Skogsodlingsarbetena: Användt barrträdsfrö i kg.	Skogsodlingsarbetena: Använda skogsplantor st.	Skogsodlingsarbetena: Summa skogsodlingskostnader i kronor	Skogsdikningsarbetena omfattade under åren 1896—1900 tillsamman: Afdikad areal i hektar	Skogsdikningsarbetena: Nyupptagna dikens längd i meter	Skogsdikningsarbetena: Summa dikningskostnad i kronor*
Forsmarks bruk	$33\frac{101}{240}$	[1]	[1]	17,280	42,292[2]	1,385	14,910	375	6,363	200	550	450	—	3,000	242	32,610	8,320
Gimo bruk	$63\frac{19}{24}$	11,000	300	11,300	15,755[2]	5,493	—	293	8,212	200	571[5]	393	207,000	10,657	39	2,718	3,694
Rånäs bruk	$65\frac{1}{72}$	10,000	880	10,880	16,387[2]	2,649	—	130	9,118	700	526[5]	456	61,157	9,910	150	5,759	3,949
af Gysinge bruk	$9\frac{11}{12}$	3,137	279	3,416	4,500[2]	1,153	855	95	1,782	478	78	40	10,000	1,900	—	—	—
Hargs bruk	$49\frac{13}{24}$	15,329	3,850	19,179	25,730[2]	5,444	—	733	9,561	476	458	413	45,900	4,739	[1]	10,960	1,603
Lenna bruk	$27\frac{5}{216}$	5,687	3,100	8,787	13,859[3]	3,596	—	203	3,497	116	602	619	64,110	3,005	60	10,622	2,644
Vattholma bruk	$43\frac{3317}{4352}$	7,149	3,035	10,184	13,207[2]	3,934	21	414	4,839	190	377	382	116,530	4,138	110	5,562	3,428
Schebo bruk	$36\frac{1}{2}$	10,064	1,311	11,375	30,210	3,990	—	980	9,600	563	287	260	425,000	4,240	11	3,030	985
Skattmansö bruk	$20\frac{373}{960}$	3,507	374	3,881	8,000[2]	250	—	100	4,900	75	173		—	1,500	25	969	525
Strömsbergs bruk	36	9,182	2,903	12,085	8,500[1]	10,600		300	7,700	300	[1]	689	54,800	[1]	666	[1]	17,500
Ullfors bruk	$68\frac{1}{2}$	7,849	3,604	11,453	13,000[1]	5,800		225	6,150	260	[1]						
Leufsta m. fl. bruk	$98\frac{1}{2}$	[1]	[1]	31,783	20,000[4]	15,000	—	1,200	20,000	3,000	55	[1]	[1]	[1]	—	—	—
af Söderfors och Älfkarleö bruk	$56\frac{1190}{5923}$	21,325	101	21,426	17,572[2]	8,241	420	270	15,757	209	217	[1]	[1]	[1]	[1]	[1]	15,000
Österby bruk	$111\frac{323}{1400}$	19,581	4,709	24,290	28,000[1]	10,000	—	700	14,000	1,000	690	540	70,000	14,100	350	36,000	11,000

Rensningskostnader däri inbegripna. [1] Speciella uppgifter saknas. [2] Om minst 6 eng. tums topp. [3] Om minst 5 1/2 eng. tums topp. [4] Om minst 7 eng. tums topp. [5] Hjälpkulturer å äldre hyggen ej medräknade.

marker (bild 4). De senare årtiondenas sträfvan äfven inom Uppland att genom vattenafledningar vinna moss- och myrmarker för sädespro duktion har i stor utsträckning kommit äfven skogsproduktionen till godo, i det att kärr, mossar och vattensjuka moränmarker, som omgifva odlingarna, fått aflopp, hvarjämte, i den man insikten om skogshushållningens räntabilitet blifvit allmännare, en stor del af odlingarna utlagts till skogen för att af denna förräntas.

Mängden af de till olika ändamål använda, inom Uppland producerade virkesslagen låter sig icke så noggrant beräknas, att en kalkyl i detta afseende kan hafva något egentligt värde.

Genom välvilligt tillmötesgående af vederbörande skogsägare och skogsförvaltningar är jag emellertid har satt i tillfälle lämna en öfversikt af bland annat de större brukens skogsafverkningar inom landskapet under åren 1896—1900, hvarvid märkes, att siffrorna för dessa utgöra *medeltal* för nämnda år (sid. 92).

Omkring 65 inom landskapet verksamma ång- och vattensågar, af hvilka emellertid de vid Dalälfven belägna till större delen och de vid Östersjökusten i mindre omfattning konsumera utom Uppland produceradt timmer, förarbeta det timmerdugliga virket, som till öfvervägande del sedermera exporteras till utlandet öfver Gäfle och Stockholms skeppningsdistrikt.

Medeltalen för åren 1896—1900 af virkesproduktionen vid Stora Kopparbergs bergslags aktiebolags sågverk och fabriker vid Skutskär (som sysselsätta öfver 1,200 arbetare och förfoga öfver 24 sågramar) bifogas här såsom varande af intresse, ehuruväl virket nära nog i dess helhet producerats utom Uppland.

Medeltal för åren 1896—1900:

1,304,000 sågtimmer som lämnat:

40,940	St. Petersb. Standards	plank, battens och bräder,
652	» » »	mouldings och käppar,
70	» » »	laths,
3,296	» » »	splittved,
1,268	» » »	staf,
413	» » »	lådor,
eller tillsammans 46,639	S:t Petersb. Standards	

Af vid dessa tillverkningar ej användbara ribb och bakar hafva i medel tal för samma år därstädes producerats 7,084 tons pappersmassa samt 23,260 läster kol (à 20 hl.).

Ehuru verklig skogsbrist råder inom ett flertal socknar, förnämligast på och vid Uppsala- och Enköpingsslätterna, i Stockholmstrakten och i

Södertörn, torde knappast något annat landskaps bebyggare vara så slösaktiga i fråga om virkeshusbehofvet som uppländingen. Långt behöfver man icke fara å landsbygden, särskildt inom Uppsala län, förr än man förvånas öfver det skogsförödande slöseriet med husbehofsvirke. Såsom uppländsk regel, från hvilken undantagen äro få, gäller tyvärr, att förbrukningen af hägnadsvirke är proportionsvis störst å de mindre hemmanen; obetydliga och föga gifvande hagmarker afstängas med stor uppoffring af arbete och af den bästa tillväxande granskogen; till och med ett ytterligt klent skogsbete, som vid tidig årstid tages i anspråk och sent upphör, och hvars begagnande därför ock verkar absolut skadligt på skogsåterväxten, gifver oftast den uppländske odalmannen anledning till uppsättande och underhållande af långa, ytterligt oekonomiska gärdesgårdar. Ägarne af de större godsen och bruken likasom ock den jordbesittande allmogen inom de delar af landskapet, som ligga Mälaren närmast, hafva dock dess bättre under de senare två årtiondena i sammanhang med jordbruksnäringens uppdrifvande efter hand betydligt reducerat hägnadskontot och flerestädes nått det minimum, som rågrannars stängselvitsord betingat. De forna inhägnade slåtterkärren äro af de större skogsägarne numera mångenstädes utlagda till skogsmarken, och lämna nu, sedan de afdikats, långt bättre behållning såsom skogbärande än hvad de oftast sparsamma, näringsfattiga starrgräsen förut kunnat gifva.

Årligen förfaras än i dag å Upplands utmarker betydande mängder till bränsle förträffligt skogsaffall, såsom toppar, grenar och dylikt, som nu i allmänhet, äfven där sådant med synnerlig vinst kunde tillgodogöras, lämnas att ruttna i skogen. Ett och annat 10,000-tal kubikmeter till andra ändamål än bränsle dugligt virke skulle årligen kunna inom landskapet inbesparas, därest allt skogsaffall, för hvilket samlings- och transportkostnaderna icke öfverstiga deras verkliga brännvärde, toges till vara, såsom numera sker i stora trakter af vårt land, bland andra äfven i de angränsande provinserna. Åtskilliga större skogs- och bruksägare hafva dock äfven inom detta landskap jämväl i sist berörda hänseende börjat föregå med efterföljansvärda exempel.

Att en betydande afverkning utöfver den årliga tillväxten under de sistförflutna 30 åren ägt rum å nära nog alla enskildes skogar inom landskapet — såsom för öfrigt inom hela riket — är obestridligt. Skogskapitalet har afpressats en ranta, som skolat fylla de penningebehof, som skogsägarens öfriga förvärfsgrenar ej kunnat fylla; och skogen har därjämte i sämre virkestider fått göra större uppoffringar utan att inträdande gynnsammare afsättningsvillkor för skogsprodukterna annat än undantagsvis gifvit anledning till minskad beskattning af skogskapitalet.

Emellertid torde i de fall — och dessa äro nu dess bättre många och omfattande — då skogsägarne låtit sig angeläget vara att sörja för en snar och lämplig återväxt och genom beståndsvårdsåtgärder, afdikningar samt förbättrande af transportvägarna för de framtida skogsprodukterna afsevärdt höjt skogsbeståndens och markens produktionsförmåga, något berättigadt klander ur allmän ekonomisk synpunkt icke kunna uttalas öfver ett tillgodogörande af skogskapitalet utöfver tillväxten, då de skogar, som den nu lefvande generationen fått i arf inom Uppland, mestadels varit af sådan beskaffenhet, att de icke skulle kunnat uthålligt förränta sig så som med visshet kan förväntas af den nya, omsorgsfullt uppdragna och vårdade skogsgeneration, som nu håller på att träda i den gamlas ställe.

Den uppländska skogsmarken, till större delen moränartad eller bergbunden, kan icke antagas komma att, såsom i stora trakter af vårt land sker, tagas i anspråk för annat än skogsproduktion. Upplands natur af öfvervägande skogslandskap förblifver därför säkerligen beståndande. Efter medlet af det nu ingångna århundradet skall därför, därest en ordnad, intensiv skogshushållning, såsom är att hoppas, fortfarande vinner terräng och under några årtionden fått verka, inom den långt öfvervägande delen af landskapets skogsmarker den därstädes till högst 2,1 kub.-meter pr hektar skogsmark uppskattade nuvarande tillväxten säkerligen hafva nära nog fördubblats och en uthållig, endast af oöfvervinneliga naturförhållanden begränsad skogsproduktion, betydligt större och mångfaldigt värdefullare än den nu möjliga, fylla de ökade behofven. Ett godt vittnesbörd om hvad ett lämpligt afverkningssätt och ändamålsenliga skogsodlingsåtgärder i förening med en omsorgsfull beståndsvård äfven inom Uppland kunna åstadkomma, lämna de å skilda orter medelst själfföryngring eller kultur grundade bestånd, som nu flerestädes och ofta förr än de nått 50 års ålder hålla en virkesmassa, afsevärdt större på ytenheten än den, som å samma plats lämnats af den förutgångna, mera än dubbelt äldre skogen.

TRÄVARUMARKNADEN.

Då stocknotornas gran, med undantag af 3×9, redan länge varit placerad, har senaste veckornas brännande fråga varit furupriserna och huruvida Frankrike eller England skulle göra det första acceptabla budet af ledande betydelse. — Det blef Frankrike. Efter många försök till underhandling pa lägre basis ha dock till sist nordfranska importörer ingått på 205 francs för Hernösands furubattens $2\frac{1}{2} \times 7$ och — isen är bruten. Betydande försäljningar ha raskt gjorts, omfattande i hufvudsak följande dimensioner och priser:

3×9	furu	I	à 400: — francs	
	d:o	II	» 350: —	
»	d:o	V	» 200: — »	
$2\frac{1}{2} \times 7$	d:o	I-IV	» 205: — »	V 167: 50
$2\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$	d:o	I-IV	190: — à 192: 50,	V 155: —
$2\frac{1}{2} \times 6$	d:o	»	» 180: —	V 145: —
$1 \times 4\frac{1}{2}$	furusparr.		» 150: —	
1×4	d:o		» 140: —.	

Äfven granplankor ha blifvit något fastare, i det flere kontrakt afslutats på basis af 31 centimes med alla fallande kvaliteter, hvilket kan anses utgöra en förbättring af minst $\frac{1}{2}$ centime på förra månadens pris för denna dimension.

Marknadens läge är sålunda ganska klart och det återstår synbarligen för England intet annat val än att följa Frankrike i spåren, i synnerhet sedan äfven ryska exportörer vid ett nyligen i London hållet möte bestämdt vägrat sänka sin prisskala. Denna på månget håll oväntade enighet i förening med svenska exportörers fasthet tillintetgjorde ändtligen importörernas förhoppning om »baisse».

Då som nämndt gran praktiskt taget icke mer finnes att få, är det endast som en kuriositet man kan nämna, att bräder på Tyskland ab Hernösand obtinerat följande »fancy-figures»:

6″	Mark	155: —
$5\frac{1}{2}$″	»	142: 50
5″	»	137: 50.

20 Febr. 1903.

»*Swordfish*».

Sveriges utförsel af trävaror och pappersmassa under Januari 1899—1903.

Trävaror:		1899	1900	1901	1902	1903
oarbetade, bilade eller sågade; af furu eller gran:						
timmer, mastträ och spiror (t. o. m. år 1900)	kubikmeter	1,580	1,930	—	—	—
timmer och mastträ af minst 25 cm.	»	—	—	50	20	100
spiror, timmer och mastträ af mindre diameter	»	—	—	550	1,600	2,900
bjälkar och sparrar (t. o. m. år 1900)	»	2,100	1,800	—	—	—
bjälkar af minst 20 cm. tjocklek	»	—	—	1,800	1,460	3,500
sparrar (af mindre tjocklek)	»	—	—	300	770	300
syllar (sleepers)	»	—	—	3,000	2,100	1,700
grufstolpar (pitprops)		37,000	49,800	61,600	52,700	51,200
plankor och battens (t. o. m. år 1901)	»	15,400	15,600	14,900	—	—
bräder (t. o. m år 1901)	»	7,600	7,000	7,000	—	—
plankor och bräder, ohyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	2,180	7,400
» gran	»	—	—	—	1,590	400
battens och bräder, ohyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	5,060	4,800
gran	»	—	—	—	1,300	2,400
battens, scantlings o. bräder, ohyflade under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	6,600	4,900
» gran	»	—	—	—	1,410	1,400
hyflade bräder (t. o. m. år 1901)	»	6,900	4,760	9,700	—	—
bräder, hyflade, 21 cm och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	400	-
» gran	»	—	—	—	370	300
bräder, hyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	1,440	3,200
» gran	»	—	—	—	630	1,600
bräder, hyflade, under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	940	300
» gran	»	—	—	—	870	1,500
bräd- och plankstump	»	—	—	—	—	100
lister, läkten och ribbor	»	—	—	100	280	100
arbetade: snickarearbete etc.:						
byggnadsmateriel (dörrar, fönsterramar m. m.)	kronor	—	—	226,000	242,000	293,000
alla andra slag	»	—	—	299,000	255,000	354,000
Pappersmassa (trämassa):						
kemisk, torr	kilogram	5,219,000	8,312,000	4,930,000	8,940,000	10,177,000
vat	»	920,000	188,000	1,135,000	703,000	951,000
mekanisk, torr	»	2,648,000	3,548,000	3,661,000	1,804,000	2,567,000
vat		1,371,000	25,000	1,370,000	60,000	821,000

EKONOMISKT.

Aktiebolaget Båtskärsnäs hade den 20 febr. extra stämma i Stockholm, hvarvid styrelsen bemyndigades att utfärda inbjudan till teckning af preferensaktier till ett belopp af 560,000 kr. Likaledes bemyndigades styrelsen att underhandla om upptagandet af ett obligationslån å 3,500,000 kr.

J. A. Enhörnings trävaruaktiebolag har för omkring en million kr. tillhandlat sig tre fjärdedelar af aktierna i Lars Lithanders trävaruaktiebolag. Lithanderska bolagets inbetalda aktiekapital utgör 400,000 kr. i aktier à 1,000 kr. Det äger bland annat 5,000 tunnland skogsmark och disponerar därjämte afverkningsrättigheter för vissa år å tillhopa 25,000 tunnland, allt beläget inom Jämtlands län.

De i köpet afyttrade aktierna ha tillhört grosshandlarne Conrad Hammarström och Carl Lithander i Östersund samt aflidne grosshandlaren Lars Lithanders änka och barn i Stockholm. I samband härmed har förändring af styrelsens sammansättning i Lithanderska bolaget ägt rum.

Fagervikens såg- och Industri Aktiebolag, som bildades den 25 okt. 1902 med ändamål att inom Hållnäs socken af Uppsala län drifva kvarn-, sågverks- och träförädlingsrörelse samt annan industriell verksamhet, registrerades den 16 dennes. Aktiekapitalet utgör 30,000 kr. i aktier å 500 kr. Bolagets styrelse med säte i Gäfle utgöres af handlanden B. A. Nordholm och brädgårdsinspektoren P. O. Holmgren i Gäfle och fjärdingsmannen C. Elfverström i Hållnäs.

Fjugesta Träförädlings Aktiebolag hade den 10 febr. konstituerande bolagsstämma, hvarvid till styrelse valdes hrr A. P. Gustafsson i Sjögesta, Aug. Larsson, V. Sandström och A. Kjellin i Fjugesta samt fabrikör Viktor Eklund i Örebro, den sistnämnde verkst. direktör. Minimikapitalet är 50,000 kr.

Hålsjö Sågverks- och Tegelbruks-Aktiebolag, som har till ändamål att drifva sågverks-, tegelbruks- och kvarnrörelse samt därmed förenlig handel, registrerades den 16 dennes. Aktiekapitalet uppgår till 60,000 kr. i aktier å 500 kr. till viss man. Styrelsen utgöres af handlanden M. Norin, trävaruhandlaren J. Jonson, hemmansägaren J. Blom, C. E. Bärlin och J. Larsson.

Å **Mackmyra Sulfit Aktiebolags** aktiekapital, hvilket bolags styrelse har sitt säte i Valbo socken af Gäfleborgs län, har inbetalts ytterligare 75,000 kr.

Sveriges Snickeriexportförening hade den 18 febr. ett mangrant besökt extra sammanträde under ordförandeskap af generalkonsul O. Blanck, därvid bl. a. frågan om den nya tyska tulltariffens inverkan på Sveriges utförsel af snickerivaror behandlades. Den nya tullsatsen är tre gånger större än den nu gällande och måste nödvändigtvis verka såsom ett totalt införselförbud, hvadan utsikterna för våra snickerifabriker, i synnerhet för de många mindre sådana uti mellersta Sverige, hvilka nästan uteslutande arbeta på Tyskland, icke äro lysande.

Snickerimarknaden är, fråusedt de för tillfället något rikligare inkomna tyska beställningarna, mycket flau; prisen stå ingalunda i förhållande till de nu rådande höga trävarupriseu.

Den 10 januari 1903 antogs bolagsordning för **Trävaruaktiebolaget H. Cornelius,** som har till ändamål att, efter inköp af egendomen Åby med därå varande verk och inrättningar samt tillhörande inventarier och lösören, huset och tomten n:r 2 i Gamleby Köping och hemmanet $^1/_4$ mantal Borghult n:r 1 i Gamleby och Hallingebergs socknar af Kalmar län äfvensom efter öfvertagandet af samtliga handelsbolaget under firma H. Cornelius tillhöriga sågverk, lager af sågade och oså-

gade trävaror samt skogar, idka sågverks- och handelsrörelse samt verkställa reparationer å maskiner och förfärdiga nya sådana. Aktiekapitalet utgör 425,000 kr. i aktier å 1,000 kr. till viss man. Styrelsen som har sitt säte i Gamleby, utgöres af grosshandlaren J. C. H. Cornelius, kamreraren J. A. Nyberg och bokhandlaren K. P. Peterson.

Töre Aktiebolags styrelse utgöres numera af disponenten C. E. Lallerstedt i Luleå, förvaltaren A. G. Andersson i Råneå och grosshandlaren William Ohlsson i Stockholm med v. konsul H. Örtenblad i Luleå till suppleant.

Såsom ledamot af **Åsele Sågverks Aktiebolags** styrelse, som har sitt säte i Åsele socken af Västerbottens län, har i stället för bryggmästaren K. E. Nordström inträdt disponenten L. A. Gradin.

Egendomsköp.

Öfverfältintendenten T. Holmquist i Stockholm har af kammarherren frih. C. Raab för 750,000 kr. köpt *Åkerholm* och *Helgerum* med underlydande egendomar, öfver 20 mantal med två tegelbruk, två kvarnar, pappersbruk, såg och garfveri, inom Lofta och Vestrums socknar af Kalmar län.

LITTERATUR.

Utkomna tidskrifter:

Svensk Trävaru-Tidning 1903 n:o 4. (16 febr.)

Tidskrift för Skogshushållning 1903 n:o 1. Innehåll: Humusfrågor. — Om skogsmarkens humuslager. — Böra nyare principer användas vid våra skogsmätningar? — Nunne-perioden 1898—1902. — Lärkträdet i Norrbotten. — Om uppdragning af lärkträd. — Notiser. — Litteratur. — Prejudikat. — Officiellt.

Tidsskrift for Skovvæsen (dansk) 1903 n:o 1. Innehåll: Livsvilkaarene for dansk Skovbrugslitteratur. — En Oplysning. — Administration. — I anledning af Stormen 1902. — Lidt om Stormskade, særlig i Naaletræskove. — Læ.

NOTISER.

SÅGSPÅNETS ANVÄNDNING. Vid landtbruksakademiens sammanträde den 16 febr. höll prof. Sellergren ett föredrag rörande frågan: »Kan sågspån från våra sågverk på ett ekonomiskt sätt tillgodogöras?»

Vårt land har god tillgång på råmaterial, hvarför här en storartad trävaruindustri uppstått, och vår virkesexport motsvarar ungefär hälften af landets årliga export.

Det säger sig därför självt att vid de 1,700 ramsågverk som finnas i Sverige en väldig massa sågspån skall uppstå. I medeltal kan man säga att ett sågverk lämnar 3- till 4,000 kubikmeter sågspån. Det mesta användes till bränsle för ångmaskinerna, åtskilligt säljes åt landtbrukare till strö, en del begagnas till täckning af kolmilor o. s. v. och en annan del till allehanda biändamål. Och på så sätt har det ej blifvit mycket sågspån öfver.

En del värmeteknici hölle emellertid före, att det vore bättre söka förädla sågspånen till briketter. Vid Källskär och Skönvik ha ock försök gjorts att framställa såväl okolade som half- och helkolade sågspånsbriketter.

Men äfven inom andra industrigrenar har det experimenterats med sågspån. Så har man genom spånets förvandling till nitrocellulosa lyckats framställa artificiellt silke, men detta torde ej få någon större marknad på grund af den vidlådande mörka färgen.

Däremot torde framställande af tråd ställa sig mera praktiskt, men härmed ha ännu ej några experiment företagits i Sverige.

I Tyskland har däremot sågspånsindustrien gjort ett stort och afgjordt praktiskt framsteg genom framställandet af fiber, garn och väfnader; sådant garn är ej så starkt som bomullsgarn, men kan dock få en stor användning, särskildt som hopspunnet med bomull, och det låter väl bleka sig. Det hade äfven kunnat användas till tyg, hvilket blott likväl kunnat produceras af de stora textilanläggningarna. Då trämassan emellertid kan användas till detta ändamål äfven inom hemslöjden, vore dess framtid gifven.

Men ännu torde den tiden ligga långt borta, då bonden, som är i behof af en kostym, blott behöfver gå ut i skogen för att anskaffa de nödiga materialierna. Men kanske den tiden kommer.

SKOGSMÖTET I STOCKHOLM DEN 3 APRIL 1903. Herrar medlemmar behagade observera det häftet åtföljande programmet för *Föreningen för skogsvård* ordinarie sammanträde den 3 april kl. 11 f. m. Till följd af det trånga utrymmet vid skogsinstitutet, kan ej mötet denna gång äga rum där, utan blir i stället å Grand Hôtels stora sal.

TJÄNSTER OCH FÖRORDNANDEN.

Kungl. Domänstyrelsen. K. Domänstyrelsen har beviljat notarien hos Styrelsen E. G. Sundberg för sjukdom tjänstledighet f. o. m. den 27 januari t. o. m. den 26 påföljande juli samt förordnat amanuensen, extra jägmästaren K. G. G. Norling att Sundbergs notarietjänst under samma tid förestå.

Jägmästaretjänsten i Västerdalarnes revir. Till jägmästare i Västerdalarnes revir af Kopparbergs län har Kungl. Maj:t utnämnt och förordnat lektorn vid K. Skogsinstitutet A. E. A. F. Maass.

Revirförordnanden. Tjänstledighet har beviljats jägmästaren i Gottlands revir A. Malmberg under 2 månader från den 2 februari med förordnande för extra jägmästaren H. Nyman, åt jägmästaren i öfre Byske revir C. A. Carlsson från 7 februari till den 10 april med förordnande för extra jägm. H. Ouchterlony.

K. Skogsinstitutet. Sedan e. o. läraren i skogsförfattningar m. m. vid institutet E. G. Sundberg beviljats tjänstledighet har K. Domänstyrelsen förordnat amanuensen hos K. Styrelsen extra jägm. K. Hanström att för tiden f. o. m. 1 februari till den 1 påföljande augusti ifrågavarande lärarebefattning förestå.

Statens skogsingeniörer. Tjänstledighet har beviljats skogsingeniören Hj. Landberg under sex veckor från den 25 januari med förordnande för e. jägm. C. A. Öhrström.

Rättelse af i 2:a häftet anmärkta tryckfel å supplementet I.

sid 12 rad 19 uppifrån står *K*, skall vara *k*.
» 14 » 15 » » *bestånd* skall vara *bestämd*.
» 26 » 1 » » *Engelskt Mått utgår eller öfverflyttas till tabell V.*

UTDRAG UR STADGARNE FÖR

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

§ 1.

Föreningens syfte är att söka främja en god skogsskötsel i landet och att i sammanhang därmed ägna jaktvården sin uppmärksamhet.

§ 2.

På föreningsmedlems anmälan äger styrelsen till ledamöter i föreningen intaga för skogs- och jaktvård intresserade personer.

Hedersledamöter väljas af föreningen till ett antal af tolf (12) stycken uppå förslag af styrelsen och genom sluten omröstning. Hedersledamöter erlägga ej någon afgift, men öfriga ledamöter betala sådan, antingen med fem (5) kronor årligen eller ock en gång för alla med etthundra (100) kronor såsom ständig ledamot.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 7.

Föreningens årsmöte hålles i Stockholm under Mars eller April månader, å dag som af föreningens styrelse utsättes. — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ärade medlemmar uppmanas att till styrelsen anmäla personer, som äro villiga att ingå i föreningen.

Skrifvelser till Styrelsen för Föreningen för Skogsvård torde sändas till sekreterarens adress, Östermalmsgatan 18, Stockholm.

Hvarje medlem af föreningen erhåller sig tillsänd portofritt föreningens tidskrift, som utkommer årligen med 10 häften om olika antal ark, dock så att årgången kommer att innehålla minst 16—20 arks text.

Tidskriften distribueras genom bokhandeln af A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm.

FÖRFATTARE-HONORAR.

Till tidskriften antagna uppsatser honoreras:

För originalafhandlingar o. dyl.: Uppsatsens första halfark (8 trycksidor) kr. **60.—**
» andra » » **50.—**
» 3 och 4 » » **37.50**
» följande » » **25.—**
För öfversättningar och bearbetningar.................... pr helark (16 trycksidor) » **75.—**
För svaromål m. anledn. af förut befintlig uppsats » » » » **50.—**
hvarjämte hvarje författare erhåller, om så önskas, 25 separat af de respektive uppsatserna. Författare, som önska flera separat, må lösa sådana mot kostnaden för tryck och papper.

Tryckning och korrekturläsning underlättas genom att ärade författare blott skrifva på ena sidan af papperet och i stafningssätt följa svenska akademiens senaste ordlista (sjunde upplagan).

Ärade medlemmar och andra för skogsvård intresserade personer uppmanas att till tidskriften insända uppsatser samt smärre notiser om skogsvårdsförhållanden i hvars och ens hemtrakt (äfven om tjänstebyten m. m. i privat skogstjänst).

Skogsvårdsföreningens Tidskrift

utgifves af

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

Redaktionskomité: Öfverjägmästarne *Th. Örtenblad* och *Karl Fredenberg* samt Jägmästarne *J. E. Kinman* och *Uno Wallmo.*

Redaktör och ansvarig utgifvare: e. Jägmästaren *Gunnar Schotte,* adress *Östermalmsgatan 18,* Stockholm 5. *Rikstelefon* 63 88, hvardagar 10—2.

TREDJE HÄFTETS INNEHÅLL.

ANNONSPRIS.

Som tidskriften utkommer relativt ofta och vänder sig till en större läsekrets blir den ett lämpligt annonsorgan, dels för alla tjänster eller erbjudande af tillfälligt arbete i skogsvårdssynpunkt, dels för försäljning och köp af virke, frö och plantor samt för skogs- och kulturredskap, instrument vid skogstaxeringar och mätningar, litteratur rörande skogsbruk, jakt och naturvetenskap, kontorsartiklar, jaktredskap m. m. Annonspriset är **20** kr. för hel sida, **12** kr. för half samt **7** kr. för en kvarts sida. Minsta annonspriset är **3** kr. För stående annonser lämnas rabatt efter öfverenskommelse. Annonser böra insändas till redaktionen före den 5 i månaden för att inflyta i närmaste månadshäfte.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM, 1903.

Skogsvårds-Föreningens Tidskrift

1903

En allmän planteringsdag.

I samband med stegrad virkesförbrukning och förhöjda virkespris har å ett flertal enskilda hemman och egendomar öfverafverkning, d. v. s. skogssköfling, uppstått och på sina håll föranledt allvarsamma farhågor för skogens framtida bestånd, då nämligen hvarken omsorg eller kostnad agnats efterväxten. Marken har lämnats i härjadt skick för att så småningom alldeles förvildas, och ränteafkastningen från gårdens kapitaltillgång i skogsmarken har därigenom — och genom en planlös eller tanklös afverkning i öfrigt — oupphörligt förminskats. Den enskilda företagsamheten och omvårdnaden, frivillig eller föranledd af tvångsbestämmelser, måste under sådana förhållanden gripa in för att genom lämplig markberedning samt sådd och plantering åstadkomma återväxt och vidmakthålla den för skogsproduktion afsedda markens afkastningsförmåga. Sådan utmark, som ej gärna lämpar sig för odling eller åtminstone icke lämnar odlaren skälig lön för möda, bör aldrig flera år i följd få ligga kal och skoglös. I flera kulturländer finnas återväxtlagar med tvångsbestämmelser rörande skogsmarkens rätta brukande, men äfven på frivillighetens angenämare väg uträttas såväl där som i andra länder betydande arbeten till skogsåterväxtens främjande.

En synnerligen sympatisk form af dessa arbeten är folkskolebarnens sysselsättning några dagar på våren med skogskulturer. Friheten från läxorna på skolbänken kännes ljuflig, lärkan drillar och alla spirande örter dofta, solen lyser härligt öfver hygget och vinden svalkar — en sådan dag, under gemensam vandring fram och tillbaka genom skogen,

under gemensamt arbete och glädtigt delande af den medförda matsäcken, lära sig barnen älska skogen och få inpräntadt i sitt under denna ålder mottagliga sinne att sörja för skogens bästa. Råheten eller tanklösheten förgriper sig icke heller gärna på de plantor, som spira af frön, hvilka såddes och myllades ned en dylik solomstrålad friluftsdag, men omvårdnaden tillser i dess ställe att plantorna sedermera trifvas och att deras tal må varda förökadt. Här går en säker väg till utbildande af ansvarskänsla och samvetsömhet i fråga om skogens behandling och vård.

Både i Sverige och Norge utföras numera ganska afsevärda skogsodlingsarbeten med tillhjälp af skolbarn. Naturligt är, att barnen i de öfre klasserna och med en ålder af 12—15 år vid dessa arbeten visa mera ambition och uthållighet än sina yngre kamrater. Inom de flesta län i mellersta och södra Sverige finnas också skogsodlingskommittéer med af landsting och hushallningssällskap valda ledamöter, som anordna dessa nyttiga sådder och planteringar under ledning af en erfaren fackman, en jägmästare eller skogvaktare. I många län har hushållningssällskapet självt direkt öfverinseende öfver arbetena och aflönar särskilda plantörer såsom handledare, och på andra håll gifvas skogsvårds- eller skogsodlingsföreningar med föresatt mål att verka för ökade skogskulturer inom respektive distrikt med tillhjälp af skolbarnen i församlingarna.

På grund af dessa förhållanden samt då man insett arbetsfältets stora omfattning och den ur alla synpunkter höga betydelsen af dylika skogsodlingsarbeten i ungdomsåren, har man på flera håll i mellersta och södra Sverige börjat att med all energi sträfva för inrättandet af en viss planteringsdag och uttalat önskvärdheten af att denna om möjligt gjordes gemensam för hela riket eller åtminstone för de nämnda landsdelarna, som däraf företrädesvis vore i behof. Säkerligen vore införandet af en *allmän, nationell planteringsdag* i flera hänseenden af största värde för vårt folk och dess uppväxande ungdom. Motsvarigheter utomlands gifvas flerstädes. Så t. ex. finnes i vissa stater inom nordamerikanska unionen en trädplanteringsdag, en »arbor day», som till på köpet är laglig helgdag. Också i Schweiz har man trädplanteringsdagar, och i Kina uppgifves hvarje skogsägare vara skyldig att så skogsfrö på fyra sidor om stubben, sedan ett träd blifvit afverkadt.

Inom Sverige har *1 maj* — *Valborgsmässodagen* — i flera orter blifvit en dylik allmän planteringsdag, och att så kunnat ske, har ytterst framkallats af det lifskraftiga Svenska skogvaktareförbundet och länder detta till största heder. Framställningar om anläggande vid hvarje folkskola af en plantskola, om anordnande af en särskild planteringsdag hvarje vår under ledning af sakkunnig plantör samt att skogsodling

måtte inga som läroämne vid folkskolelärareseminarierna hafva nämligen genom förbundet eller dess lokala afdelningar blifvit gjorda åtminstone hos ärkebiskopen i Uppsala samt biskoparne i Västerås, Växjö, Kalmar, Karlstad, Skara och Göteborg, af hvilka de tre sistnämnda utfärdat cirkulär i antydd anda till skolråden inom sina stift.

I den finska tidningen »Hufvudstadsbladet» skref undertecknad i början af januari månad en artikel »Planteringsdag» i syfte att inom dotterlandet mana till uppmärksamhet på denna betydelsefulla fråga och om möjligt ett behjärtande däraf. Redan i slutet af februari månad hade jag också glädjen att i tidningarna läsa att »Forstföreningens bestyrelse har beslutit vända sig till skolöfverstyrelsen med framställning om, att denna ville bestämma en viss dag på våren till planteringsdag i alla Finlands folkskolor. Därjämte har bestyrelsen beslutit att instundande höst i tillsvidare tre af landets län anordna planteringskurser för folkskollärare. Kurserna skulle fortgå en eller ett par dagar, och undervisningen vore såväl teoretisk som praktisk. Föreningen skulle bestrida kostnaderna för dagtraktamente åt lärare och forstvårdskonsulenterna samt plantorna och fröna.»

Jag tillåter mig till sist att citera några ord ur en min uppsats om »Skogvaktaren och hans yrke» i 2:a häftet af tidskriften »Skogvaktaren», årg. 1902: »Vi äro nu inne på ett område, där skogvaktarens verksamhet ej torde vara minst betydelsefull. Är man genomsyrad af hängifvenhet för en ideell sak och alltså genom hela sitt lif, sina sträfvanden och sitt framträdande däråt ger uttryck, måste man efter hand ofelbart påverka andra med den starka, goda viljans makt. På detta sätt skulle hvarje skogvaktare i vårt älskade fädernesland kunna vara en eld, som spred gnistor och ljus omkring sig. Detta behöfver på intet sätt ske med något slags extra sprakande — ty sådant kan skrämma bort andra eller slunga yra, förödande gnistor i håret på folk, utan den jämna, lugna elden är nog bäst. Den värmer ända in i hjärtat och manar med det goda föredömets makt. Pustar man sedan på med ett litet ärligt och manligt ord ibland, lär det nog bli flamma till sist och så småningom flera eldar. Min mening är att här framhålla den stora, fosterländska uppgift, som skogvaktaren har alldeles osökta tillfällen att tillgodose under sina arbeten i skog och bygd: att lära hvarje skogsägare att vårda sig om skogen, så att denna icke lättsinnigt förödes utan i stället bringas i allt högre afkastning. Alla, som äro lyckliga att få bo på landet och slippa lefva i stora stadssamhällen, hafva redan från tidiga barnaår en mer eller mindre medveten kärlek till skogen. Men det är här som eljest: lättsinnet bringar den rena kärleken om lifvet! Nu är det nog så, att en och annan af de äldre till sist tröttnar på lättsinnet — och då är rätta

tiden inne för att få dessa att ändra kurs —, men de bästa och varaktigaste resultaten vinnas nog genom att söka nå barnen, som äga kärleken ogrumlad och äro mest mottagliga för intryck. Därför äro alla goda sätt, på hvilka man genom små lättfattliga föredrag och lagom vidlyftiga sådder eller skogsplanteringar kan väcka barnens intresse för skogen, dess lif och dess vidmakthållande, af utomordentlig betydelse för vårt land och dess framtid.* De från tvånget på skolbänken befriande planteringsdagarna i härliga vårtider blifva för barnen ljusa, vackra minnen, som följa genom hela lifvet. I hemtrakten växa och spira de träd, man som litet barn satte ned i mullen, och man lär ej kunna undgå att ägna det trädet en kärleksfull tanke och att eftersinnande stanna framför det, där det år efter år växer sig präktigare och stoltare. Det är på det sättet, som känslan af oeftergiflig skyldighet att vårda sig om skogen skall *ympas in i blodet* hos vårt folk, och här kan och bör skogvaktaren med tillhjälp af en intresserad lärarepersonal och med skolrådets begifvande vara verksam såsom »vaksinatör». Finnes icke ett sådant intresse för handen hos vederbörande, måste det väckas.»

Ja, folkskolebarnens — och hvarför så icke äfven de äldres, de fullväxtas — sysslande med skogssadd och plantering på kalmarkerna är verkligen ägnadt att rotfästa och föröka fosterlandskärleken, att vidga blicken för det estetiskt sköna och värma hjärtat samt att ur nyttans synpunkt fastslå våra skogars utomordentliga betydelse i ekonomiskt och klimatiskt hänseende. En allmän, nationell planteringsdag — *första maj i skogen* — vare lösen inom alla svenska ungdomslag!

HUGO SAMZELIUS.

* Att skolbarnens planteringsfråga äfven beaktats inom riksdagen framgår af de båda motioner, som väckts af hrr C. P. af Burén i första kammaren och C. H. P. Burén i andra kammaren och hvilka återfinnas i utdrag å annat ställe i denna tidskrift.

Om uppdragning af tallplantor.

(Referat.)

Ju mera vi lära känna våra skogsträds sjukdomar, desto mera inse vi, att alla våra sträfvanden måste vara riktade på att erhålla plantor med den möjligast kraftiga växtenergi, hvilka bättre än svaga individer kunna motstå angrepp af insekter och svampar. Vi måste också därför taga vara på hvarje åtgärd, som med säkerhet bidrager om ock i ringa grad till erhållandet af godt kulturmaterial, särskildt om sådant mål kan nås utan några synnerliga kostnader.

Helt nyligen har så den kände skogsmannen och mykologen, professorn d:r *A. Möller*, ledare vid den år 1899 grundade mykologiska afdelningen under det forstliga försöksväsendets hufvudstation i Eberswalde, med uppdragande af tallplantor verkställt en del kulturförsök, som äro af ytterst stort intresse[1]. Ehuru dessa ännu hafva karaktären af orienterande försök, hafva de dock redan lämnat mycket oväntade och säkerligen för framtiden genomgripande resultat, hvarför ett referat af desamma redan nu torde vara af intresse för svenska skogsmän.

Vid dessa försöksodlingar har d:r Möller utgått från marken i ett omkring 100 årigt tallbestånd af III godhetsklassen för tall i trakten kring Eberswalde. På sådant ställe utgöres markfloran (a å fig. 1) af blåbärs- och lingonris samt i bottenskiktet af mossorna Hylocomium parietinum och proliferum.

Under den lefvande markbetäckningen ligger ett 8 cm. mäktigt lager af trådig torf eller råhumus (b), hvari det organiska affallets struktur framträder mer eller mindre tydligt. Detta lager låter lätt skilja sig med handen från det därunder liggande mörka, nästan svarta mull-(humus-) lagret (c) om cirka 4 cm. mäktighet. Vi finna härefter 11 cm. blysand (d), hvilken har en grå eller blågrå färg och som är det starkast förvittrade och genom urtvättning af mineralämnen det mest näringsfattiga

[1] Se Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen, 34 årg., häfte 4 (april) för år 1902, sid. 197—215: »Ueber die Wurzelbildung der ein- und zweijährigen Kiefer im märkischen Sandboden».

af marklagren. Under blysanden och tydligt skild från denna ligger den gula mineralsanden (e), hvars öfre del utgör markens egentliga förvittringszon. Enligt denna beskrifning synes skogsmarken i åtskilliga trakter af vårt land i flera hänseenden likna den mark, som varit föremål för d:r Möllers försök.

För att utröna huru tallplantan och särskildt dess rötter förhåller sig till hvart och ett af dessa jordlager samt hvilket lager sålunda alstrar de kraftigaste plantorna, uppgräfde d:r Möller hvarje jordlager för sig och lade dem i 35 cm. djupa trälådor. Därpå fördes lådorna till hans trädgård, där de nedgräfdes i marken, och i hvarje låda såddes så tallfrö. Jorden vattnades ej och skyddades endast genom ståltrådsnät för åverkan af människor eller djur. För öfrigt voro lådorna så inrättade, att en del plantor kunde upptagas till undersökning vid växtperiodens slut i oktober utan att de andra skadades. Vid slutet af andra växtperioden upptogos alla plantorna. Härefter hafva nya försöksserier påbörjats med samma resultat som de första.

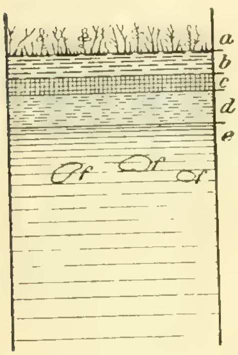

Fig. 1.
a) Markflora: Blåbärs- och lingonris.
b) Torf (råhumus) 8 cm.
c) Mull (humus) 4 »
d) Blysand 11 »
e) Gul mineralsand.
f) Började bildningar till ortsten (al).

Svaret på frågan, i hvilket af dessa jordlager tallplantorna växte bäst, visade sig fullkomligt tydligt och klart, men motsvarade dock ingalunda det förmodande, som man med all rätt förut kunnat göra. Om tidskriftens ärade läsare nämligen skulle besvara detta spörsmål efter föregående erfarenhet eller med stöd af förut befintlig litteratur på detta område, skulle säkerligen de flesta hafva den bestämda uppfattningen, att de kraftigaste plantorna måste växa i mullen (lagret c å fig. 1). Helt säkert skulle man ock tro, att de sämsta plantorna borde växa i blysandslagret (d), då vi veta, att detta lager är fattigast på lösliga mineraliska näringsämnen. Också skulle man kunna förmoda, att tallarna måste växa dåligt i det öfversta lagret (b), i torfven. Förekomsten af denna torf anses ju t. o. m. såsom en degeneration af skogsmarken och är upphofvet till de ortstensbildningar, som (särskildt utomlands) kunna uppstå i skogsmarken. Helt nyligen har också v. Bentheim i sitt arbete: »Anregungen zur Fortbildung von Forstwirthschaft und Forstwissenschaft im 20. Jahrhundert» uppmanat till kamp mot råhumusen (torfven) i alla dess former».

Det oväntade resultatet af försöken blef dock, att i den trådiga, oförmultnade och »elakartade» torfven växte tallplantorna bäst och till

och med så frodigt som de öfver hufvud taget utan användande af gödningsämnen kunna uppdragas i en plantskola. I två på hvarandra följande år gåfvo de båda försöksserierna detta resultat med all önskvärd tydlighet. Plantorna växte kraftigast i torfven (b), mindre bra i mullen (c), sämre i blysanden (d) och sämst i den gula sanden. Tallplantornas medelhöjd, mätt från marken till barrens öfversta spets, visade sig vara:

	i torf cm.	i mull cm.	i blysand cm.	i gul sand cm.
Vid försöket 1900—1901:				
vid slutet af första året (*1-årig planta*)	9,4	6,1	4,1	3,5
» » » andra » (*2-* » »)	15,0	11,7	5,8	4,3
Vid försöket 1901:				
vid slutet af första året (1-årig planta)	8,2	5,9	4,2	3,5

De längre fram omtalade försöken i blandad jord bestyrkte äfven det oförmodade resultatet, att torfven befordrar plantornas växtlighet.

Å sid. 108, 109 förekomma fotografiska afbildningar öfver ett urval försökslådor vid slutet af andra året. Först synes på fig. 2 a och 2 b den påfallande stora skillnaden mellan de i torf och i gul mineralsand växande plantorna. Båda lådorna hafva blifvit besådda samma dag och sedan stått under fullkomligt lika förhållanden. Den största höjden på torfjordsplantorna steg till 23 cm. och var i medeltalet 15 cm., medan den högsta sandjordsplantan blott var 8 cm. och medelhöjden uppgick ej till mer än 4,3 cm. I ringa antal voro äfven inblandade några granar och lärkar, hvilka visade liknande och påfallande skiljaktigheter. Den högsta granen å torf var 14 cm. och den högsta i den gula sanden endast 7 cm.; den högsta lärken i torfven var ända till 52 cm. hög, medan den högsta i sanden endast uppnådde 18 cm.[1]

Betrakta vi så fig. 3 a, b och c finna vi tre försökslådor bredvid hvarandra. Till vänster (3 a) synes samma låda med gul sand som å fig. 2 a, medan lådan till höger (3 c) är fylld med mull. Plantorna i den sista lådan äro ganska ansenliga, men dock mindre än torfjordsplantorna (fig. 2 b), hvilket särskildt framgår af förut lämnade tabell. Den mellersta

[1] Å kronoparken Tönnersjöheden i Halland har undertecknad iakttagit något liknande, ehuru mätning af plantorna därstädes ej företagits. Å t. ex. platser närmast mossar, som varit använda såsom torftorkningsplatser, äro de unga skogsplantorna, särskildt granarna, mycket större och kraftigare än sina syskon på samma mark, där ej torf torkats. Torfven har där således synbarligen tjänat som gödningsämne.

lådan (3 b) är fylld med en blandning af jorden i den högra och vänstra lådan till lika delar. Växtresultatet visar också ett medeltal.

Fig. 2 a (i gul sand). Fig. 2 b (i torf).

Fig. 3 a (i gul sand). 3 b (i gul sand + torf). 3 c (i mull).

Äfven å fig. 4 är längs till vänster (4 a) för jämförelse afbildad samma låda med gul sand som förekommer å fig. 2 a och 3 a. I den mellersta lådan (4 b) är jorden till lika delar blandad af den gula sanden och torfven. Blott en blick på fig. öfvertygar oss om, att plantorna i denna blandning äro kraftigare än den å fig. 3 b med gul sand och mull. Af

särskildt intresse är också lådan till höger å fig. 4 c. Här är jorden lagervis blandad af gul sand och blysand. Af tabellen se vi, att blysanden har att uppvisa bättre plantor än den på mineralämnen rikare gula sanden, men skillnaden är blott ringa, 4,2 cm. mot 3,5 cm. Växtlighetens stegring genom en blandning (4c) af blysand och gul sand mot enbar gul sand (4 a) kan dock endast blifva ringa, men framträder ändå vid jämförelse af de båda fig. 4 a och 4 c.

Ännu starkare och tydligare än hos den öfverjordiska delen af plantorna framträder de olika jordlagrens inverkan på plantornas underjordi-

Fig. 4 a (i gul sand). 4 b (gul sand + torf). 4 c (gul sand + blysand).

ska del, på roten. Denna olikhet visar sig starkast hos de 2-åriga plantorna, hvarför d:r Möllers skildring af de 1-åriga plantornas utseende här kan förbigås, så mycket mera, som det ej lyckats nöjaktigt reproducera hans bilder af 1-åriga plantor, medan några 2-åriga plantor däremot finnas afbildade å sid. 110, 112.

Å fig. 7 finna vi så en 2-årig tallplanta, hvilken växt i markens öfversta lager (fig. 1 b), i den rena torfven (råhumusen). En öfverjordisk höjd af 20 cm. med rik förgrening och ett så yppigt rotsystem tala för sig själfva. Bättre äro icke plantorna i den bäst gödslade och skötta plantskola och bättre resultat uppnådde icke d:r Möller på något annat markslag eller genom någon jordblandning. Dessa plantor varna för ensidigt fördömande och bekämpande af råhumusen. Ett material, i hvilket sådana tallar kunna växa, förtjänar väl dock hänsyn och skonande behandling. Det är visserligen att beteckna som ett väsentligt och för

praktiken viktigt framsteg i vårt vetande, att vi i råhumusen hafva en bildning, som icke öfverensstämmer med markvården, och med glädje bör hälsas, att senare tiders markforskning, tack vare Ramanns uppträdande, med intresse upptages af praktiken i skogshushållningen, men vi böra akta oss för att af vunna erfarenheter (t. ex. om råhumusens skadlighet) draga för öfverdrifna slutsatser.

Fig. 5.

Fig. 6.

Fig. 7.

En del invändningar komma väl dock att göras mot de här framhållna åsikterna. Man skall t. ex. säga: skola vi kanske så på den fritt liggande torfven? Då torkar ju vårvinden den torfaktiga jorden, och intet frö gror. Så är icke heller d:r Möllers afsikt. Vid ett ringa torflager skall ett relativt tunnt lager sand vara nog för att hämma sådan uttorkning. Men där en vidlyftigare markberedning framför allt i plantskolorna kan ske, där bör man blanda den sönderhackade torfven med den underliggande jorden. Vidare skulle kanske kunna göras den anmärkningen, att sådana plantor, som den afbildade (fig. 7), hafva för

rikt utveckladt rotsystem och därför borde vara svår att taga upp ur torfven, om de skola planteras med bara rötter. Den afbildade plantan är dock blott ett försöksobjekt och det är långt ifrån d:r Möllers afsikt att förorda uppdragning af plantor endast i råhumus. Men innan man köper konstgjorda gödningsämnen, bör man ej låta gå sig ur händerna särskildt i plantskolorna det förträffliga naturliga gödningsämne, som torfven synes erbjuda, menar helt riktigt d:r Möller.

Ännu är icke sista ordet sagdt i humusteorien. När vi betrakta sådana torfjordsplantor måste vi alltid återkomma till det förmodandet, att i den råa humusen ändå kanske finnes mera för plantorna näringsrika ämnen, än hvad man kan finna af torfvens fysikaliska egenskaper och dess ringa halt af lösliga, upptagbara näringssalter. Den vidsträckta hittills alls icke eller otillfredsställande iakttagna förekomsten af svampmycelier i det inre af friska plantor skall kanske ännu en gång lämna nyckeln till förståendet af den i denna punkt sedan länge, men alltid ånyo framträdande motsägelsen mellan teori och praktik.

Betänkligt skrala äro de plantor, som uppdragits i ren gul mineralsand och hvilka finnas afbildade å fig. 5. De uppnådde en medelhöjd af blott 4,3 cm., och rotsystemet ser nästan ut, som det tillhörde en annan växtart vid jämförelse med fig. 7. Denna gula sand, som vid alla undersökningarna lämnade det sämsta resultatet, är dock ansedd som markens egentliga förvittringszon. Den är nämligen, såsom Ramann påvisat, rikast på upptagbara, lösliga, mineraliska ämnen. Hvad som däremot fattas den, särskildt vid jämförelse med humusen, kan efter vår nuvarande kännedom ej vara annat än kväfve.

Mycket intressanta äro, hvad rotsystemet beträffar, äfven försöken med blandning af jordlagren. Å fig. 6 synes en 2-årig planta uppdragen i till lika delar blandad sandjord och torf. Plantan har ett likformigt rotsystem af samma karaktär som torfplantans, ehuru svagare. Äfven denna plantas öfverjordiska del var 10,4 cm. kortare än torfjordstallen. Erinra vi oss, att den rena sandens tallplanta blott nådde 4,3 cm., så måste vi erkänna, att en blandning af hälften torf till sanden varit nog för att frambringa särdeles goda och kraftiga plantor.

Blefvo samma mängd torf och gul sand icke, såsom förut beskrifvits, blandade, utan ordnade i tvänne lager med sanden under och humusen öfver, så medförde detta en intressant följd. På dessa tallplantor kunde visserligen ej märkas någon särskild höjdskillnad mot torfjordsplantorna och äfven rotens allmänna karaktär var densamma, men rotbildningen var rikare i det öfre lagret (torfven), hvadan rotsystemets tyngdpunkt så att säga flyttats uppåt.

Helt annan blef däremot rotbildningen, då en omvänd anordning af lagren användes med torfven underst och sanden öfverst. Här kunde (fig. 8) tydligen konstateras starkare och kraftigare rot, när den nått ned till torflagret. I öfre delen af sandlagret funnos endast några korta sidorötter, hvarefter följde en lång, rak pålrot, som slutligen starkt förgrenade sig i torflagret. Denna rotbildning kan knappast betecknas som normal. Blir t. ex. i en plantskola jorden bearbetad genom rajolering efter det sålunda här framställda mönstret, skall lätt uppstå plantor af nyss skildrad rottyp. Hvarje praktiker måste dock inse, att vid sådana plantors upptagande de räddningslöst skola gå af på det ställe, där roten inträder i torflagret. Detta visade sig äfven vid försöksplantornas upptagande, hvarvid naturligtvis den tänkbart största försiktighet måste iakttagas. Vid praktisk tillämpning blefve det helt enkelt omöjligt undgå att rycka af plantorna.

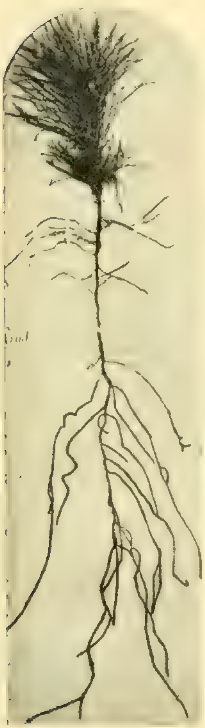

Fig. 8.

Följden af en sådan behandling blir då, att plantor, hvilkas öfverjordiska del se förträffliga ut, blott hafva ett halft rotsystem, som lätt kan gifva den oerfarne intryck af fullständighet, ehuru den bästa delen fattas. Om sedan planteringen vid tiden för något besök står dålig, får man ej skylla på torka eller något dylikt; det är nämligen naturligt att plantor med sådant missförhållande mellan rot och barr ej skola trifvas. Samma motsats, hvilken som ofvan beskrifvits, när lådorna endast fylldes med torf och gul sand, framträdde äfven, ehuru ej så skarpt, när de naturliga lagren i marken, torf, mull, blysand och gul sand vändes upp och ned såsom sker, då »fyllda gropar» upptagas med spade. I detta fall erhölls ett missbildadt rotsystem, liknande det nyss beskrifna, men då lagren lågo normalt, ehuru väl luckrade och något blandade, erhölls ett rotsystem, hvars förgrening aftog nedåt. Ett sådant rotsystem är utan tvifvel önskvärdt för att en kultur skall lyckas väl.

Då såsom förut har nämnts, de nu skildrade såddförsöken endast hafva karaktären af orienterande försök, har d:r Möller ej kunnat lämna någon närmare förklaring af de rätt uppseendeväckande resultat, hvartill han kommit. För praktiken kan man dock redan lära ett och annat af stort intresse.

Som ett kraftigt gödningsämne verkar icke blott den goda humusen (mullen) utan äfven den rena råhumusen (torfven), om den i sönderstyckad

form blandas med den öfriga jorden och detta t. o. m. i högre grad, ju mera torf som användes.

Öfverallt hvar plantor uppdragas i plantskolor, är det oriktigt att gräfva ned den humusrika jorden i botten och lagga sand ofvanpa, emedan plantorna då erhålla ett för utplantering obrukbart rotsystem.

I alla fall (t. ex. äfven vid utplantering) är en luckring af marken, genom hvilken den naturliga ordningen af jordlagren icke ändras att föredraga, särskildt da kostnaderna ej härigenom ökas, framför en omstjälpning af jordlagren.

De pafallande dåliga tallarna just i den pa mineraliska naringsämnen rika gula sanden öfvertygar oss på nytt om, huru nödvändiga fortsatta försök och undersökningar äro öfver trädens ännu fortfarande oklara kväfvenäring.

Rörande tallens mycorhiza har d:r Möller varit i tillfälle att i detta sammanhang göra en del markliga iakttagelser, som dock ännu sa länge hafva mera teoretiskt intresse, hvarför de här blott skola helt kort omnämnas. Som bekant har *Frank* framhallit, att de organiska humusbeständsdelarna i marken assimileras genom mycorhizasvampar, som där igenom tillföra träden näring. Nagon närmare förstaelse af detta inflytande på trädens biologi har dock knappast funnit nagot rotfäste, och tallens mycorhizabildningar hafva ej blifvit så mycket undersökta, som man skulle väntat. Frank nämner t. ex. blott ektotropha mycorhizor (som visa sig säsom sma korta gaffelgrenar a roten) hos barrträden, men äfven entotropha mycorhizor (svamptrådar, som förekomma i rotens barkceller och förgrena sig i cellernas inre) fattas ej heller. *Sarauw* har nämligen funnit sadana hos enen och *von Tubeuf* hos idegran samt en del japanska och amerikanska barrträd. Möller har dock vid sina kulturförsök kunnat pavisa äfven entotropha mycorhizor hos tallen. Det ligger icke sa liten humor för skogsbotanisterna däri, att denna svamps förekomst först var känd hos japanska barrträd, innan den nu slutligen observerats hos tallen, menar d:r Möller.

Enligt Franks pastaende skulle äfven mycorhizornas utveckling falla eller stiga med markens halt af humus. Möller har däremot konstaterat motsatsen, hvad tallen beträffar, i det han funnit de ektotropha mycorhizorna endast i humusfri eller mycket humusfattig jord — en sak, som ställer mycorhizafrågan i nytt ljus.

Gunnar Schotte.

Tallvirkets impregnering genom stammens barkning å rot.

af

Wilh. Ekman.

(Föredrag vid Föreningens för skogsvård sammanträde den 3 april.)

Göres med en yxa ett inhugg i stammen på något af våra barrträd, utsipprar i allmänhet snart nog kåda. Endast några få barrträd äro icke kådförande, t. ex. en och idegran, hvarjämte silfvergranen har sina hartskanaler förlagda till barken. Hartskanalerna i våra vanliga barrträd, tallen och granen, löpa i vertikal och horisontal led, men under det att hos tallen de vertikala kanalerna äro öfvervägande, äro de horisontala de allmännaste hos granen. En gifven följd häraf är, att om man vill åstadkomma kåda från en gran, bör man barka densamma, då de horisontala hartskanalerna öppnas, under det att om största möjliga kådutflöde från en tall skall vinnas, göres ett horisontalt inhugg i stammen. Detta förhållande var väl bekant på 1870-talet, då så många träoljefabriker uppväxte, hvilka just insamlade den för harts och terpentinkokningen erforderliga kådan på sätt som nu omnämnts.*

I det följande kommer endast uppmärksamhet att fästas vid tallens förhållande vid dylikt kådutflöde.

Såras en tall, detta må nu vara i vertikal eller horisontal led, sträfva en massa svampsporer att inkomma i det öppna såret för att där utveckla sig. Trädet söker skydda sig häremot genom afsöndring af kåda, som täcker sårytan och hindrar sporerna från att komma i beröring med veden. Är då kådutflödet tillräckligt stort för att hela ytan skall täckas, finna sporerna ej lämplig grobädd, men är förhållandet omvändt, uppstå de sedvanliga rötorna. Exempel härå ha vi i de vanliga små bläckorna, där å tallen sällan röta uppträder, och på motsatsen i de stora brandlyrarna, som ofta på något ställe bli rötskadade.

* A. W. Söderhjelm: Iakttagelser rörande tillverkning af terpentin, tjära, harts, m. m. Västerås 1869.

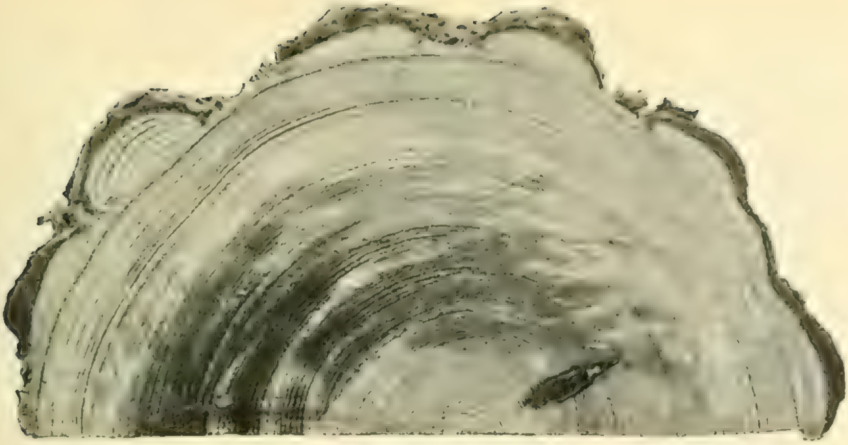

Fig. 1. Tvärsnitt, visande, att törebildning rikast bildas i de grofre årsringarna.

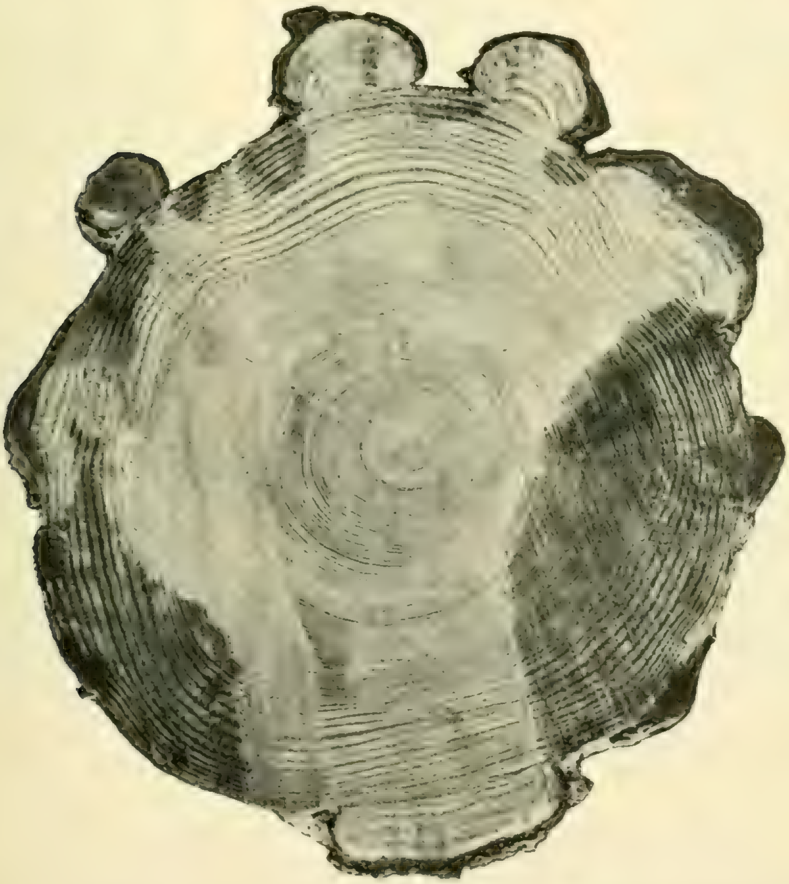

Fig. 2. Tvärsnitt af tallvirke, impregneradt genom randbarkning och horisontala inhugg vid trädens bas. Å öfre sidan hafva flera smala bläckor gjorts.

Kådan utsipprar, som bekant, i en afskärningsyta ur splinten och ej ur kärnan.* Afhugges en kvist, hvari ju i allmänhet en stor kärnbildning finnes, öfverdrages ju denna sällan med kåda från splinten, hvarigenom de sedvanliga rötkvistarna uppstå. Har genom en större bläckning virket omkring kvisten blottats, afdunstar vattnet från splinten, cellerna dö, hvarjämte de förlora sin förmåga att öfvervalla kvisten.

Skall man alltså genom barkning framlocka hartsutgjutning få alltså bläckorna ej göras för stora,** hvarjämte endast kvistfria delar af stammen få barkas.

Men hartserna uppstå ej endast på ytsidan af träden utan äfven inne i själfva virket (töre). Denna bildning möjliggöres genom terpentinens oxidation. Huru denna bildning sker känner man ännu ytterst ofullständigt.

Processen försiggår i döda, icke vattenförande celler, enär annars oxidation skulle vara omöjlig. Exempel härå se vi i kärnan hos tallen, som ju ej är vattenledande och vida hartsrikare än splinten.

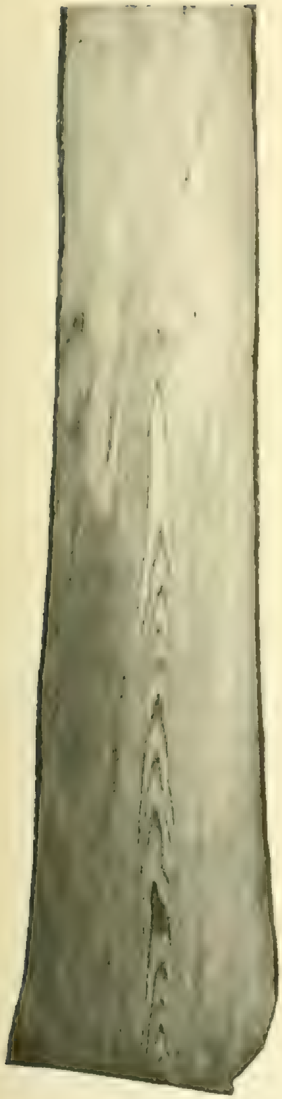
Göres ett horisontalt inhugg i splinten vid nedre delen af en tall, upphör splintens vattenledande förmåga inom den ofvan inhugget belägna delen, hvarefter gifvetvis luft upptränger i de tomma cellerna. Såras samtidigt trädet genom barkning i vertikal led, uppstår så att säga en retning, hartsutflöde äger rum och genom den luft, som lätt kan upptränga genom de nu tomma cellerna i splinten, äger oxidationen rum, hvaraf en törebildning blir en följd från inhugget och ett stycke, c:a 1 dm., ofvan det ställe, där barkningens lutar. Äfven på utsidan af trädet uppstår ett tjockt kådlager. Det är gifvet, att största törebildningen skall äga rum vid ytsidan af splinten och att densamma skall minskas undan för undan inåt. Där den upphör, synes dock en tvär gräns, enär de utanför belägna vedpartierna äro vattenförande och i dessa är ju törebildning omöjlig. Det är gifvet att törebildning äfven uppstår i den under inhugget belägna delen af virket (fig. 2).

Gynnsamt för processen torde det vara, om årsringarna äro breda, d. v. s. de vattenförande cellerna stora, då oxidation lätt kan ske, hvaremot törebildningen går saktare, om årsringarna äro mycket små (fig. 1). Följaktligen böra de friställda tallarna vara de för impregnering genom törebildning lämpligaste.

Får en barkad eller obarkad timmerstock kvarligga i skogen, börjar denna snart nog »blåna», d. v. s. öfvergå till förruttnelse innan töre-

* H. Mayer, Das Harz der Nadelhölzer. Berlin 1894.

** Bläckorna göras olika stora hos olika träd, så att å frodvuxna tallar, som ha största kådutflödet, göras bläckorna störst och hos de marvuxna minst. Se Beskrifning om tall- och grankådans användande. Stockholm 1830.

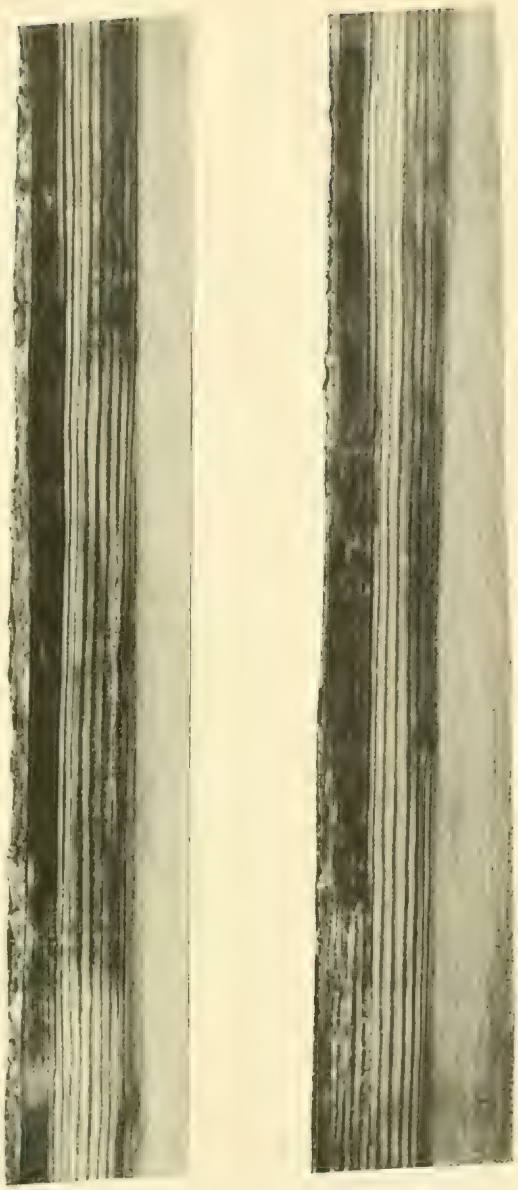

Fig. 3. Längdsnitt å tallvirke, impregneradt genom helbarkning. Törebildning förekommer mest i kärnan. Blåyta synes här och hvar i splinten.

Fig. 4 och 5. Längdsnitt af samma träd, hvarå ett tvärsnitt finnes å fig. 2.

(Samtliga fig. 1—5 äro fot. vid Statens skogsförsöksanstalt af H. Hesselman.)

bildningen gjort sig gällande, emedan ytan blir alltför stor. Törebildningen går ganska sakta, beroende på sårets storlek. I allmänhet torde det dröja en tid af bortåt två år, innan törebildningen blir på ett iögonfallande sätt framträdande, och långt innan två år har ju virket börjat blåna. Af denna orsak ser man aldrig vanligt sågtimmer med törebildning orsakad på nu omnämnda sätt. Den del af trädet, som längst motstår förruttnelsen, eller kärnveden, kan också efter fällningen, och sedan splinten förmultnat, erhålla törebildning, men i allmänhet är denna på grund af urlakning ganska obetydlig. Då de nedre partierna af träden äro hartsrikare, uppstår i dessa större grad af töreutveckling än i de öfre, t. ex. törestubbar.

Af nu framhållna skäl torde det vara klart, att om impregnering genom törebildning skall lyckas, bör denna framlockas å växande träd, där tillväxten senare åren varit god (årsringarnas bredd böra ej gärna understiga 0,25 mm.). Trädens ålder spelar då ingen roll. Vid de gjorda försöken har törebildning erhållits såväl å träd som varit relativt unga, 50 år, med en diameter af c:a 15 cm., som upp till 150-åriga träd om c:a 40 cm. vid brösthöjd. Medelålders fritt växande träd om 60—100 år ha lämnat det bästa resultat.

Genast torde påpekas, att dylik barkning ej är något så särdes nytt här i Sverige. På 1600-talet var det ännu i Finland brukliga sättet att barka (kata) tallar här ganska vanligt för att erhålla råmaterial vid tjärbränning, som på den tiden allmänt idkades. Datida författare tillskrifva dylikt virke en otrolig varaktighet. För c:a 20 år sedan har ock genom byråchefen J. O. af Zellén vid Söderfors virke barkats för att användas som sleepers.

De försök, som nu föreligga, ha utförts å Lesjöfors' Aktiebolags skogar i Värmland. Afsikten med desamma var att erhålla lämpligt virke till en telefonledning, hvarjämte några träd afbilades som prof till sleepers. Försöken gjordes på 60—100-åriga tall-öfverståndare, hvaraf en del helbarkades och andra förseddes med olika antal barkränder så högt som en karl kunde nå. Då stolparna endast röta i jordbandet, behöfver barkningen endast göras 2 m. högt. Erfordras högre barkning, torde denna lätt kunna göras med en lång risknif. Å några träd gjordes horisontala inhugg vid deras bas. Barkningen gjordes på våren före saftiden.

De träd, som helbarkats, växte i flera år, men under senaste året ha några börjat skatta åt förgängelsen. I dessa träd utvecklades nog ganska stor kvantitet töre, men då splinten ännu var vattenledande, ehuru i nedsatt grad, förekom törebildningen mest i trädens inre partier. I splinten däremot syntes ej så stora märken af densamma. Här och hvar hade splinten också börjat angripas af blåyta. Med afseende på

blåytan uppträdde denna bjärt i den ofvan barkningen belägna delen, under det att i de barkade partierna blåytan endast förekom sporadiskt (se fig. 3). Tydligt syntes ock, att de mot söder vettande partierna voro mindre impregnerade än de öfriga. Blåytan här var också större. Den impregnerade karnveden har användts till hyfling af takstickor, hvartill den visat sig alldeles utmärkt.

Å de rundbarkade träden däremot har blåyta icke i något fall kunnat observeras. Barkningen har utförts successivt. Första året upptogs ett antal barkränder, två år efteråt utvidgades dessa o. s. v. Af största betydelse är, att ej allenast korkbarkslagret, utan äfven det egentliga ledande ämnet, basten, noggrannt borttages. Tagas barkränderna allt för smala, uppstår ej så stark törebildning, som om desamma tagas lagom breda. Den i fig. 2 framställda tvärgenomskärningen visar detta förhållande.* Fig. 4 och 5 framställa ett längdsnitt af samma träd.

En ofantlig skillnad synes nu mellan de träd, som försetts med inhugg vid roten och de som saknade dessa. De förra äro nu vida mera kåddränkta.

För att sammanfatta de resultat, som undersökningen hittills synes lämna, skulle man kunna säga att:

1. Barkningen bör utföras å fritt växande, kvistfria tallar om 60—100 år.

2. Helst tre breda, in till veden gående barkningsränder upptagas och mellan dessa lämnas ett stycke orörd bark på en c:a 1 à 2 tums bredd. Under hvarje barkrand göres ett horisontalt urhugg. De kvarvarande listerna kunna sista åren borttagas.

3. Utföres barkningen på detta sätt, uppstår å de barkade partierna en törebildning, som blir mest intensiv närmast ytan. Tillräcklig impregnering, 2″ djup i midten, vinnes efter 5 à 6 år.

4. Genom denna törebildning skyddas det inre virket såsom af ett beslag, hvarigenom virket ej så lätt spricker och hvarigenom virket i hög grad skyddas för röta.

Det torde vara ganska antagligt, att virke, impregneradt på sätt som å fig. 2 och 3 synes, skall få hög grad af varaktighet. I allmänhet anses en telefonstolpe kunna stå högst 10 år och en sleepers i 8 år.

Järnvägsstyrelsen har genom byråassistenten J. O. Rydelius och ingeniör Alf. Larson gjort undersökningar om olika förefintliga impregneringssätt.** Häraf framgår, att genom zinkklorid höjes varaktig-

* Då genom hyfling af afskärningsytorna törebildningen blifvit dunkel, har densamma fuktats med vatten. Någon liten ojämnhet har därvid uppstått, dock utan all praktisk betydelse.

** Tekn. Tidskrift 1901—1902.

heten hos sleepers till 14 år och genom tjäroljor till 18 år. Då de naturliga hartserna antagligen äro de bästa impregneringsämnena, torde på detta sätt impregnerade stolpar stå minst lika länge om ej längre än de med tjäroljor impregnerade stolparna göra.

Hvad kostnaderna för de nu omnämnda impregneringssätten beträffa, uppgår impregnering af sleepers med zinkklorid till 30 à 40 öre pr st. och med tjäroljor — hvilket sätt nu anses som det bästa och som äfven användes af statens järnvägar till 90 öre à 1: 20 kr. Genom impregnering af växande skog har barkningskostnaden uppgått till 3 à 5 öre pr styck. Å det lilla barkade stycket erhålles ingen tillväxt, och å den ofvanför varande stamdelen blir tillväxtminskning en gifven följd. Med en kostnad pr stolpe af 3 kr. torde medelvärdetillväxten pr år vara 4 öre (trädets ålder 80 år) och för 5 år utgöra 20 öre. Hela kostnaden skulle alltså uppgå till 25 öre. Kan stolpen stå längre tid än vanliga stolpar göra, bör man ihågkomma, att en värdetillväxt äger rum, ty betingar nu en stolpe ett pris af 3 kronor, betingar en liknande 10 år härefter ett högre pris och 20 år senare ett ändå mycket högre värde.

Sleepern måste för att bli fullt impregnerad bilas, när trädet växer, hvilket är ett ganska tungt arbete. Densamma blir dock väl impregnerad.

Särskildt för skogsägare, som ha telefon- eller kraftledningar, torde barkning af träd i närheten af linierna vara att förorda, dels därigenom att ett varaktigt virke erhålles, men äfven på den grund, att de långa transporterna till och från impregneringsverken undvikas.

Borrmusslan (Teredo navalis) i Halland.

(Meddelande vid Föreningens för skogsvård sammanträde den 3 april 1903.)

Trädets impregnering är en mycket viktig sak, ty därigenom kunna skogarna sparas. Men det finnes dock fall, där sådan åtgärd ej hjälper. För omkring 3 år sedan t. ex. nedsattes utanför Halmstad många hundra pålar, hvilka skulle bilda den yttre hamnen. Alla dessa pålar äro nu i det närmaste förstörda och hafva under julstormen 1902 bräckts af, hvarför den dyrbara pålningen med mycket stora kostnader måste ersättas med stenkaj.

Angrepp af Teredo navalis. (Fot. H. Hesselman).

Några fot under vattenytan hafva pålarna (se figuren här ofvan) befunnits vara angripna af *Borrmusslan* (*Teredo navalis*), hvilken torde blifvit införd med fartyg utifrån. Fartyg, hvilka segla i varmare landers haf, måste som bekant kopparförhydas för att ej blifva skadade af borrmusslan.

C. A. Hollgren.

Är statens kontroll öfver afverkningen å privat=skogarna önskvärd?

Sveriges ojämförligt största exportartikel utgöres af trävaror, hvilka mera än landets samtliga öfriga exportvaror bidraga till de betydande belopp, som vår utrikes handel inbringar. Häraf följer alltså, att landets ekonomi i hög grad är beroende af trävaruexporten, och att ett varaktigt nedgående af denna skulle vara ödesdigert för vårt ekonomiska lif. Det är nämligen ej blott inom de egentliga skogsdistrikten, som befolkningen är beroende af trävarurörelsen. Flertalet näringsgrenar stå i ett visst samband med de industrier, som hämta sin råvara direkt ur skogarna, och antalet af dessa senare ökas, i mån som virkets förädling före exporten stiger.

Frågan angående en jämn inkomst af landets trävaruexport blir alltså en af de för vår nationalekonomi viktigare. Denna inkomst åter är afhängig dels af exportvarans belopp, dels af hennes pris. Beträffande det senare kan man med visshet förutse, att det i stort sedt skall vara i uppgående. Visserligen sjunka de exporterade trävarornas dimensioner, hvarigenom alltså de värdefullare varorna utgöra en allt mindre procent af exportmassan. Men samtidigt härmed ökas alltjämt intensiteten af virkets förädling, hvilket förhållande, kombineradt med den stegrade förbrukningen och den däraf framkallade större efterfrågan, visat sig vara i stånd ej blott fullt motväga utan till och med i någon mån öfverväga det af dimensionernas nedgående i annat fall framkallade lägre priset å exporterade trävaror.

Beträffande åter de exporterade trävarornas mängd, torde man icke utan skäl hysa oro för att en minskning med tiden måste inträda. Tiden, då denna minskning torde blifva mera märkbar, uppskjutes likväl af vissa gynnsamma omständigheter. Genom de sjunkande dimensionerna å exportvaran blifva vi i tillfälle efter hand insätta i marknaden varor, som tillförene icke kunnat vinna afsättning. Härtill bidraga ock de förbättrade kommunikationerna och framför allt de förbättringar, som vidtagas rörande virkets flottning. Desslikes kunna härigenom sådana skogsprodukter nyttiggöras, som förut ingingo bland affallet vid virkets afverkning och

förädling. Affallsprocenten är alltså i nedgående. Betydelsen häraf inser man till fullo, då denna procent för norra delarna af landet beräknats uppgå till 40 % mot 5 % i södra Sverige. Slutligen må man ej heller förglömma, att sparsamheten ökas rörande »husbehofsvirket», d. v. s. landets eget behof af virke. Likväl ökas behofvet af byggnadsvirke med befolkningens stigande antal, i den mån stenhus icke få ersätta trähusen. Men virke besparas genom en ökad användning af bränslesurrogat, såsom torf m. m., våra naturliga kraftkällors (vattenfallens) användning i stället för ångmaskiner o. s. v.

Men trots allt detta rufvar öfver oss faran för ett nödtvunget nedgående af den exporterade virkesmassan. Detta motsedda nedgående står i direkt samband med öfverafverkningen å landets privatskogar. Denna öfverafverkning vitsordas allmänt af skogstjänstemannen i deras yttranden till skogskommittén. Och en därmed öfverensstämmande åsikt uttalades den 2 april 1894 af direktören för skogsinstitutet uti ett föredrag, som af honom hölls i landtbruksakademien, berörande skogsafverkningen i Norrland. Öfverafverkningen vitsordas jämväl af grosshandlaren Frans Kempe, hvilken på detta område anses äga en betydande erfarenhet. Han uttalade nämligen i sin afhandling om den norrländska skogsfrågan sid. 129 den farhågan att, därest afverkningen får fortgå på samma sätt som hittills, så finnas om 20 år knappast hälfva antalet kvar af 150 à 200 nuvarande sågverk. Uti Ekonomisk Tidskrift yttrar öfverjägmästaren Fredenberg farhåga, för att virkesexporten redan inom 10 år härefter måste i följd af öfverafverkningen hafva högst betydligt sjunkit.

De mest betydande privatskogarna åtminstone i norra Sverige disponeras under viss tid eller såsom evärdlig egendom af bolag utan personlig ansvarighet. Aktieägarne i dessa bolag söka af helt naturliga skäl bereda sig största möjliga inkomst af sin egendom, hvilket bland annat framkallar ett aktiejobberi och en rörlighet i äganderätten till aktierna, hvilken man hittills icke kunnat ana. På samma sätt förhåller det sig med de obligationer, genom hvilkas försäljning många bolag skaffat sig rörelsekapital. Stundom stå dessa försäljningar i samband med en alltför stor kredit i förhållande till bolagens tillgångar. Dessa tillgångar äro nämligen icke underkastade kontroll. De bestå till öfvervägande del af timmerförrådet i skogarna, hvilket genom öfverafverkning kan utan aktieägarnes vetskap nedbringas till en obetydlighet. Beröfvade timmerförrådet, hafva egendomarna så ringa värde, att en inteckningshafvare har liten eller ingen utsikt att få valuta för sin fordran vid en eventuel försäljning af egendomen; att aktiernas värde under sådana förhållanden skall blifva illusoriskt, torde vara mer än klart äfven

för dem, som icke varit ägare af dylika papper. Ofta nog är det en lika stor allmänhets ekonomi, som beror på ett sågverksbolags aktier, som den allmänhets ekonomi, hvilken hvilar i ett bankbolag. Men för bankbolagen finnes en sträng lagstiftning med i vissa afseenden nöjaktig kontroll. Utsträckes emellertid bankernas verksamhet till att mot hypotek af skogsegendom förse trävarubolag med rörelsekapital, hvilket är ytterst vanligt, uppstår en lucka i kontrollen. Denna lucka består däri, att hypotekets värde genom afverkning kan minskas utan bankens vetskap. Hypotiserad skogsegendom borde alltså i detta fall stå under laglig kontroll; och något motsvarande borde finnas i fråga om de bolag, som grunda sin verksamhet och tillvaro på skogsegendom.

För att fordringsägarne skola hafva någon verklig säkerhet, vore önskvardt, att skogarna sköttes efter uthållighetsbruk. De härför nödiga planerna eller afverkningsberäkningarna borde underställas Kungl. Domanstyrelsens pröfning och godkännande, hvarefter genom samma myndighet borde tillses, att afverkningen under en viss period — förslagsvis 10 år — icke finge öfverstiga den, som motsvarar skogens tillväxt under lika lång tid.

Nu säges väl, att flera större trävarubolag sköta sina skogsegendomar nöjaktigt med hänsyn till en uthållig timmerafkastning. Och i vissa fall motsvaras en större eller mindre afverkning därmed, att man genom sumpmarkens afdikning och kalmarkskulturer återvinner mera, än hvad öfverafverkningen skulle minska skogsvärdet. Dock karaktäriseras sådant tal stundom såsom självbedrägeri, hvarigenom en godtrogen allmänhet missledes. Förnekas kan likväl ej, att vissa bolag verkligen bedrifva ett uthålligt skogsbruk. Men äfven i de få fall, då ett så lyckligt förhållande *nu* förekommer, kunna snart andra åsikter blifva rådande och ledande. Hvilken omstörtning hafva vi ej under senaste året fått bevittna i sammansättningen af vissa bolags styrelser, samt i äganderättens växling i samband med aktiemajoritetens öfvergång i nya »händer», hvilka i handling förrådt en helt annan vilja än »rösten».

Vi anse alltså, att en permanent säkerhet för aktieägare och i allmänhet för i trävaruaffärer insatta kapital fordrar *kontroll öfver uthålligt skogsbruk* och i samband därmed för aktieägarne — helst äfven för allmänheten — tillgängliga statistiska (om möjligt kontrollerade) uppgifter rörande afverkningen.

Tomta i Mars 1903.

C. M. Sjögreen.

FRÅN 1903 ÅRS RIKSDAG.

Kungl. propositioner.

Upplåtelse af mark från Muonio kronopark.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift anhöllo Enontekis socknemän, att, enär den skogstrakt, som på grund af Kungl. Maj:ts nådiga bref af den 19 oktober 1894 blifvit till allmänning afsatt, vore i anseende till ringa virkestillgång och dryga utdrifningskostnader fullkomligt värdelös såsom inkomstkälla för kommunen, samt någon annan för ändamålet mera lämplig skogsmark icke funnes inom socknen, hvarest all befintlig skog erfordrades till husbehof, men socknens till ett antal af allenast omkring 450 personer uppgående bofasta befolkning, som vore för sin utkomst hufvudsakligen hänvisad till sina svaga hemman, och hvars redan förut hårdt tryckande utskylder i den närmaste framtiden komme att ytterligare ökas genom bidrag till kostnaden för byggande af allmän väg mellan Karesuando kyrkoby och Juckasjärvi sockenrå, vore i stort behof af någon lindring i sina hårda existensvillkor, Kungl. Maj:t täcktes i nåder anvisa någon utom socknens område men helst i närheten däraf belägen skogstrakt till allmänning åt socknen.

Med anledning häraf har Kungl. Maj:t, sedan vederbörandes yttranden infordrats, föreslagit Riksdagen medgifva,

att ett närmare angifvet område om 6,994,50 hektar må från Muonio kronopark i Muonionalusta församling af Norrbottens län till Enontekis kommun såsom kommunens samfällda egendom upplåtas, under villkor:

att det inom Enontekis socken vid afvittringsberedningen till allmänning afsatta området öfverlämnas till kronan;

att det område, som till kommunen upplåtes, skall i allt hvad skogshushållningen vidkommer stå under skogsstatens vård och förvaltning;

att utsyning och försäljning af virke från sistnämnda område skall äga rum på sätt och i den ordning, Kungl. Maj:t på förslag af Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämmer;

att inom samma område befintligt mulbete och höslåtter, som ej vid afvittringen till äfventyrs tilldelats nybyggen och hemman, må utarrenderas, där sådant pröfvas kunna utan men för skogsvården äga rum, på sätt och i den ordning, som för kronopark å belägna dylika lägenheter finnes föreskrifvet;

samt att de genom försäljning af skogsalster från området samt genom upplåtelse af mulbete och höslätter inflytande medel skola inlevereras till Kungl. Maj:ts befallningshafvande för att göras fruktbärande, förvaltas och användas enligt de grunder, Kungl. Maj:t, på förslag af Kungl. Maj:ts befallningshafvande och sedan Enontekis socknemän därom yttrat sig, bestämmer.

Inköp af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

Kungl. Maj:t föreslår Riksdagen medgifva,

att köpeskillingarna för de kronoegendomar samt till inköpta skogsegendomar hörande områden, rörande hvilkas försäljning beslut jämlikt kungl. brefven den 18 maj 1888, den 29 maj 1891 och den 23 maj 1902 fattas

under tiden till och med utgången af år 1906, må för inköp af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark af Kungl. Maj:t disponeras och följaktligen på Kungl. Maj:ts rekvisition från riksgäldskontoret utbetalas.

Ny skogsskola i Västerbottens län.

Uti underdånig skrifvelse den 10 nästlidne februari hade domänstyrelsen väckt förslag om inrättande af en ny skogsskola i Norrland och som skäl härför anfört bland annat följande.

Af de statens skogsskolor, till antalet fem, som hade till uppgift att utbilda kronojägare eller skogvaktare, vore blott en belägen i Norrland, nämligen den vid Bispgården i Jämtland förlagda. Hvad åter beträffade den till Grönsinka kronopark vid gränsen mellan Dalarne och Gästrikland förflyttade, förut vid Marma i Uppland förlagda skogsskolan, vore denna genom sitt läge fortfarande mera ägnad att tillgodose Dalarnes och Bergslagernas än Norrlands behof. Ehuru vid statens skogsskolor till en början endast 10 elever mottagits, hade, efter hand som tilloppet af inträdessökande blifvit större, elevantalet vid flera af dessa skolor och däribland Grönsinka och Bispgården ökats till 14 eller 15. Men därutöfver hade någon väsentlig ökning ej kunnat med skolornas nuvarande organisation åvägabringas, enär i sådant fall lärarepersonalen måst väsentligen förstärkas, hvartill komme svårigheten att för ett större antal elever bereda tillfälle i skolans närhet för omväxlande och instruktiva öfningsarbeten.

Att allenast med elever från Bispgården rekrytera såväl kronojägarepersonalen i de norrländska länen, utgörande, förutom tillfälligt tjänstgörande, 173 ordinarie och 80 extra kronojägare, som ock den personal, som för enskilde skogsägares räkning toges i anspråk, läte sig påtagligen icke göra. Redan den omständigheten, att antalet inträdessökande vid Bispgården mångdubbelt öfverstege det antal, som kunde i skolan intagas, och att detta antal år från år stegrades, tydde på de nuvarande skolornas otillräcklighet. Under år 1899 hade de inträdessökandes antal vid Bispgården uppgått till 58, år 1900 till 80 och år 1901 till 100.

Under åberopande af detta förslag har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen medgifva,

att, för uppförande å lägenheten Kronlund på kronoparken Skatan i Degerfors socken af Västerbottens län af för inrättande af en ny skogsskola erforderliga byggnader i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af domänstyrelsen till Kungl. Maj:t ingifna ritningar och kostnadsförslag, af innevarande och nästkommande års skogsmedel må användas sammanlagdt högst 34,000 kronor.

Skogsutskottet.

Riksdagens särskilda utskott n:o 2, till hvars behandling hänvisats Kungl. Maj:ts propositioner n:is 46, 47, 48 och 49 samt de inom kamrarne väckta skogsmotionerna, är sammansatt af följande

ledamöter:

från Första Kammaren	från Andra Kammaren
Herr C. U. S. Lybeck,	Herr A. Henricson,
» Hugo P. P. Tamm, (ordförande).	» J. P. Jansson i Saxhyttan,

Herr A. Bergström,	Herr J. Johnsson i Bollnäs,
» J. Rettig,	» C. A. Trolle,
» J. S. F. Stephens,	» J. Widén,
» Axel Gustaf Andersson,	» P. O. Lundell,
» G. Benedicks,	» J. Olofsson,
Grefve W. von Hallwyl,	» A. Wiklund och
Friherre W. S. von Schwerin,	» K. A. Staaff.

samt suppleanter:

Herr H. E. Montgomery,	Herr H. Öhngren,
» C. D. T. Uppström,	» C. R. Höök,
» A. L. Apelstam,	» S. L. Olsson i Älfdalsåsen,
» P. O. Liedberg,	» L. Lindewall,
» C. H. von Mentzer.	» C. E. Johansson i Berga,
	» B. Dahlgren,
	» C. J. Berggren,
	» S. J. Enander och
	A. Ekman.

Skogsmotioner.

Ändringar (mera allmänna) eller tillägg med anledning af lagförslaget angående vården af enskildes skogar.

Hrr *J. P. Dahlberg* och *E. Hägglund* (Första Kammaren, motion n:o 54) samt hrr *O. Emthén, E. G. Åkerlind, P. Hörnstén, W. Styrlander* och *Joh. Er. Nordin* (Andra Kammaren motion, n:o 171) framhålla, att de hafva bibringats den bestämda uppfattningen, att en så kallad dimensionslag i skogsvårdshänseende icke skall komma att bli gagnelig åtminstone för Västernorrlands och Jämtlands län — en uppfattning, som erhållit än ytterligare stöd af de många uttalanden, som i frågan framställts af det stora flertalet af ägare utaf de enskilda skogarna inom nämnda län. Såsom bevis för detta sitt påstående åberopa de den af mer än 6,000 skogsägare inom Västernorrlands och Jämtlands län till Kungl. Maj:t på sin tid framburna petitionen emot antagande och godkännandet af det utaf landstingen i de båda nämnda länen beslutade förslaget till dimensionslag.

Det af Kungl. Maj:t för Riksdagens pröfning framlagda lagförslaget synes motionärerna däremot äfven oantagligt, emedan dess bestämmelser flerstädes äro så ytterst obestämbara och tänjbara, så att desamma kunna gifva anledning till rätt olika och emot hvarandra stridande tolkningar och tillämpningar — särskildt hafva de i detta hänseende fäst sig vid ordalydelsen i 1 § af lagförslaget, hvarför de väckt motion, i afsikt att gifva lagen mera enkla och klara bestämmelser, så att skogsägaren af lagens innehåll kan erhålla upplysning om hvilka åtgärder han har att vid skogsafverkning iakttaga för att icke »äfventyra skogens föryngring».

Vidare önskar motionärerna, att frågan huruvida skogsägaren eller den, som innehar afverkningsrätten, må anses hafva verkställt öfverafverkning eller ej, underställes domstols pröfning och ej skogsvårdsstyrelsens och Konungens befallningshafvandes omdöme och beslut, samt föreslå med den finska skogslagen delvis som mönster,

att Riksdagen måtte antaga förändrad lydelse af 1 § i det föreliggande kungl. skogslagsförslaget — af följande innehåll:

§ 1.

Skogsmark, tillhörig enskilde, må ej ödeläggas; och bör jordägare eller innehafvare af afverkningsrätt, vid afverkning tillse, att å marken, så vidt den ej brukas till trädgård, åker eller äng, eller användes till byggnadstomt eller annat dylikt ändamål, fröträd kvarlämnas eller annan åtgärd för befordrande af skogens återväxt vidtages.

Uraktlåtes detta, må domstol vid vite förbjuda allt anlitande af skogen å ifrågavarande lägenhet till annat än husbehof, intill dess jordägaren eller afverkningsinnehafvaren styrkt, att ny skog å det förödda fältet uppspirat.

Afbrytes ej slik förödande skogsafverkning så snart vederbörande åklagare låtit därom bevisligen tillsäga den, som arbetet leder, äger Konungens befallningshafvande, på anmälan, däremot förelägga vite, intill dess domstol i saken förordnat.

Öfverträdes vitesförbudet, meddele Konungens befallningshafvande oförtöfvadt till öfverträdelsens förhindrande handräckning, och den skyldige ersätte däraf härflytande kostnader;

samt att i öfriga §§ af skogslagsförslaget sådana förändringar och bestämmelser, som blifva en följd af den utaf oss föreslagna förändrade lydelsen af lagförslagets första paragraf, af Riksdagen vidtagas.

Skulle detta förslag, till följd af formella skäl, icke vinna Riksdagens godkännande, anhålla motionärerna,

att Riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om ny utredning och förslag i den riktning, som de i denna motion begärt.

Hr *A. T. Carlheim-Gyllensköld* (Andra Kammaren, motion n:o 147) anser, att skogsvårdsstyrelsen i första hand bör vara den undersökande, rådgifvande och förmedlande länken emellan den enskilde å ena sidan och den dömande eller beslutande myndigheten (Konungens befallningshafvande) å den andra, och att därför den anmälan, som i lagförslagets § 2 omförmäles om vanskötsel, bör ske till skogsvårdsstyrelsen och icke till Konungens befallningshafvande. Vidare önskar motionären, att i lagförslaget må angifvas, hvad som är att hänföra till skogsmarks eller skogs vanskötsel och föreslår därför ett tillägg till § 2, att som vanskötsel skall räknas:

a) *om* skog på skogfattig ort är så totalt kalhuggen, att den icke har visst minimiantal t. ex. 25 stycken grobart frö gifvande fröträd per hektar med jämn fördelning af träden på arealen. (Är kalhygget åter på alla eller de flesta och största sidorna omgifvet af skog, som sätter grobart frö, så synes ingen föreskrift om kvarstående fröträd erfordras, såvida kalhygget icke är mycket stort.)

b) *om* uppväxt efter kalhuggning obehörigt betas af får och getter under de tio första åren af ungskogens växttid,

c) *om* på kal ljungmark ljungen afbrännes,

d) *om* skogen genom ägarens vållande är brandskadad, och

e) *om* skog eller del däraf genom ägarens åtgärd lider af vattendämning, så att marken blir försumpad.

Då dessa föreskrifter endast kunna gälla barrskog och björk, ifrågasätter motionären, att till vanskötsel af bok- och ekskog bör hänföras:

om dessa slag af skog så starkt blädas, att stormskador måste uppstå bland de kvarstående träden, samt

om stark betning sker af nötkreatur, hästar och får, men att det till god skötsel bör räknas, om en äfven starkt bländad bok- eller ekskog vinterbetas af ollonsvin.

I den kungl. propositionen talas ej om återställande af skogsbörd i det fall, att skogseld härjat, hvarför motionären hemställer, att i lagförslaget införes en ny § af lydelse:

Nu har enskild skogsägare utan eget vållande fått sin skog härjad af eld. Anmäle han det då inom 30 dagar från eldens släckning till skogsvårdsstyrelsen, hvilken ofördröjligen föranstaltar sådan undersökning, som i § 2 af denna lag säges om skogs vanskötsel, och företage skogsvårdsstyrelsen vid samma tillfälle, eller senare, om förhållandena därtill gifva anledning, personlig undersökning å det brandskadade stället, ombesörjer kartcroquis öfver brandskadade arealen, jämte beskrifning öfver brandskadans art och beskaffenhet (hel eller delvis ödeläggelse), lämnar uppgift, om marken är helt eller blott ställvis skadad eller fördärfvad för framtida skogsbörd, meddelar skriftliga råd och anvisningar, huru med marken bör förfaras för att återfå den i skogbärande skick, samt föreslår, efter utredning, om skogsvårdsstyrelsen icke direkt kan anvisa det penningbelopp, den brandskadade bör på en gång eller årligen under en följd af år emot borgen tillerkännas, för att han åter, och inom viss föreskrifven tid, må kunna förse brandstället med skog.

Vidare önskar motionären, att *tillsyningmännens* behörighet att åtala förbrytelse och beslaglägga virke skall ur lagförslaget utgå, hvad beträffar Göta land, då i dess tätare liggande bygder det vore tillräckligt, att denna rätt inskränktes till kronobetjänt och skogsvårdsstyrelsens tjänstemän. Motionären anser skogskommitténs förslag om, att bolag och enskild person med viss större skogsareal skall vara skyldig hafva såsom skogsförvaltare anställd en forstligt bildad man praktiskt och önskar upptaga densamma med den förändringen, att Konungens befallningshafvande ej skulle få meddela afverkningsförbud, utan endast böter, om en ny ägare till skogen inom tre månader ej gjort anmälan, att han tillsatt skogsförvaltare. Först när skogskapitalet på ett eller annat sätt enligt lagen missbrukats, finge afverkningsförbud meddelas.

Motionären påpekar, att det särskildt i södra Sverige finnes en mängd små skogslotter, oftast under 50 hektar, som vanligen äro glest bevuxna med blandad barrskog, asp, björk och enbuskar och som af ägaren begagnas till bete. Då dessa små arealer ej hafva någon betydelse för skogsfrågan i sin helhet, hemställes,

att Konungens befallningshafvande i hvarje län må på skogsvårdsstyrelsens förslag fastställa den minimiareal af skog, som för hvarje jordägare skall inordnas under lagens kontroll.

Vidare anses i motionen lyckligt, om lagförslaget fullständigades så, att i de län, där hushållningssällskap omhändertagit och upprätthåller skogsodling på enskildes jord, skola dessa odlingar, utan hinder af denna lag, fortfarande få utöfvas af vederbörande hushållningssällskap, intill dess att hushållningssällskapet upphör med sin skogsodlingsverksamhet.

Till sist hemställer motionären, att utskottet måtte revidera skogskommitténs förslag till stat för skogsvårdsstyrelsens tjänstemän och tillsyningsmän, samt meddela Riksdagen uppgift, om den beräknade kostnadssumman, 150,000 kronor, anses för ändamålet tillräcklig.

Hr *J. Bengtsson* i Bjärnalt (Andra Kammaren, motion n:o 169) önskar en lag, hvarigenom helt allmänt fastslås, att det åligger skogsafverkare att tillse, att å skogsmark afverkning ej så bedrifves, att skogens återväxt för framtiden omöjliggöres eller äfventyras, och att närmaste uppsikten och handhafvandet af vården öfver de enskilda skogarne lägges i vederbörande kommuners och landstings händer, hvarigenom mycket skulle vara vunnet för en framtida vidare utveckling å nu ifrågavarande lagstiftningsområde. Han anser, att genom öfverlämnandet af uppsikten och vården öfver enskildes skog till myndigheter, å hvilkas sammansättning och funktioner enskild man öfvar inflytande, skulle det förhatliga skenet af poliskontroll försvinna, på samma gång lagstiftaren vädjar till den enskilde skogsinnehafvarens eget goda förstånd och ansvarighetskänsla vid handhafvandet af den egna skogen, och hemställer,

att Riksdagen ville, med afslag å Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående skogsvårdsstyrelser och till förordning angående skogsvårdsafgifter, för sin del antaga eller i skrifvelse till Kungl. Maj:t begära framläggande af förslag till lag angående vård af enskildes skogar i den riktningen:

att vederbörande landsting gemensamt med vederbörande hushållningssällskap skall träffa de närmare för hvarje landstingsområde anpassade bestämmelser till förklaring och utveckling af hvad med skogsförödelse inom orten förstås;

att uppsikt öfver enskild skog tillerkännes, förutom ett af landsting och hushållningssällskap, i analogi med förhållandet å Gottland, tillsatt permanent skogsförvaltningsutskott, hvilket utskott bör tillkomma sådan myndighet, som föreslagits att läggas i skogsvårdsstyrelsens hand, dessutom vederbörande kommunalnämnder inom respektive kommuner eller också särskilde af kommunalstämmor utsedde tillsyningsmän;

att det bestämmes, att af de två gode män, som skola biträda skogsstatens tjänstemän vid den af Konungens befallningshafvande jämlikt 2 § i lagförslaget anbefallda besiktning, förrättningsmännen och vederbörande skogsafverkare utse hvar sin; samt att den i 9 § af lagförslaget stadgade fördelning af böter m. m. ändras till förmån för skogsvården inom länet, så att allmänna åklagaren allenast må bekomma $^1/_4$ och förvaltningsutskottet $^3/_4$.

Hr *D. Persson* i Tällberg (Andra Kammaren, motion n:o 186) påpekar, att af Kungl. Maj:ts lagförslag framgår, att den, för hvars räkning afverkning sker, också är skyldig att vidtaga och bekosta de åtgärder, som erfordras för skogens föryngring, oafsedt om han är ägare till marken eller icke. Man torde ock få antaga, att hvarje framsynt och omtänksam skogsägare skall finna med sin fördel förenligt att ställa sig lagens föreskrift härutinnan till efterrättelse. Men helt annorlunda kan förhållandet blifva med den, som endast förvärfvat sig afverkningsrätt till skog. Hans intresse torde i allmänhet icke komma att sträcka sig utöfver hvad som är ägnadt att bereda honom största ekonomiska fördel. Och den möjligheten är ingalunda utesluten, att vid ingående af nyttjanderättsaftal köparen kan komma att genom intagande af vissa bestämmelser i kontraktet söka skydda sig från de skyldigheter, han eljest enligt lag vore pliktig att fullgöra. Motionären anser därför, att betryggande bestämmelser härutinnan böra i lagen inflyta; helst som man kan befara, att den, som upplåter afverkningsrätt, icke alltid är mäktig att säkert bedöma ett kontrakts innebörd.

Därför hemställer motionären, att Riksdagen måtte besluta, att 1 § i förslag till lag angående vården af enskildes skogar måtte få följande lydelse:

1 §.

Å skogsmark, tillhörig enskilde, må ej afverkning så bedrifvas eller marken så *vanvårdas*, att skogens *återväxt* eller föryngring äfventyras. Äro i följd af afverkningen särskilda åtgärder erforderliga för skogens *återväxt*, åligger det den, som låtit verkställa afverkningen, att sådana åtgärder vidtaga; *och vare förty häremot stridande aftal eller kontraktsbestämmelser utan verkan.*

Uppsikten öfver hvad här ofvan stadgas tillkommer skogsvårdsstyrelse, — — — — — (lika som Kungl. Maj:ts förslag).

Knappast torde i någon allmän fråga en mera enhällig opinion vara rådande än den, att *kraftiga* åtgärder *måste* skyndsamt vidtagas till förhindrande af den alltjämt fortgående skogssköflingen, om icke ett af de fordom skogrikaste länder i Europa snart skall vara ett armt och förödt land, framhåller hr *C. E. Ljungberg* (Första Kammaren, motion n:o 51) och hemställer, under hänvisande till en kortare historik om, huru en del andra länder såsom Baden, Ungern, Ryssland och Danmark hafva effektiva skogslagar,

att Riksdagen, för bevarande af våra skogars bestånd och landets däraf beroende välstånd, måtte vidtaga de förändringar och tillägg i det kungl. lagförslaget,

1. att all kalhuggning utan forstlig myndighets medgifvande förbjudes;
2. att i regeln skog ej får nedhuggas utom till skogsbörd samt skogsmark ej utan anmälan användas till odlad mark;
3. att bolag eller ägare af större skogar må förpliktas att bruka dessa enligt af vederbörade fastställda hushållningsplaner; och
4. att rätt till afverkning icke må upplåtas för längre tid än *fem* år, och då med villkor, att $^1/_{10}$ af köpeskillingen nedsättes såsom säkerhet för de utgifter, som tillskyndas länets skogsväsende.

Dessutom framhåller motionären, att åtminstone hälften af skogsvårdsafgifterna borde kunna aflämnas till statsverket.

Dimensionslagar.

Hrr *J. Bromée, S. J. Enander, Karl Karlsson, Karl Starbäck, Johan Olofsson* och *Henric Öhngren* (Andra Kammaren, motion n:o 144) hemställa,

att Riksdagen måtte, såvidt Västernorrlands och Jämtlands län angår, afslå Kungl. Maj:ts ifragavarande förslag till författningar om vården af enskildes skogar, om skyddsskogar, om skogsvårdsstyrelse och om skogsvårdsafgifter samt i stället för nämnda län antaga hvad landstingen i enlighet med sina kommitterades betänkande i dessa afseenden föreslagit, eller en dimensionslag, hvars kontenta kan anses sammanfattad i förslagets

§ 1.

Barrträd, som, efter hvad här nedan i § 2 sägs, är att anse såsom undermåligt, må icke afverkas annat än till skogsägarens eget eller annans husbehof samt till flottningsanordningar eller allmänt behof, allt inom det län, där skogsmarken är belägen, så framt icke trädet är torrt eller vederbörligt tillstånd, på sätt i § 3 stadgas, är gifvet till trädets afverkning.

§ 2.

Mom. 1. Såsom undermåligt anses träd, som afverkadt ej håller uti någon riktning minst nedannämnda mått i genomskärning på ett afstånd af 1,5 meter från storändan, nämligen

med bark: tallträd 25 cm. samt granträd 19 cm. inom Västernorrlands län och 21 cm. inom Jämtlands län, eller utan bark: tallträd 21 cm. samt granträd 17 cm. inom Västernorrlands län och 19 cm. inom Jämtlands län.

Mom. 2. Virke af trädets öfre del må ej hänföras till undermåligt virke, där det icke ådagalägges, att virket är taget af träd, som är undermåligt.

Mom. 3. Sparre, som är bilad så, att ursprungliga tjockleken vid 1,5 meters längd från storändan icke kan utrönas, skall, för att icke anses undermålig, hålla i omkrets vid sagda längd minst följande mått, nämligen

sparre af tall 61 cm. samt sparre af gran 49 cm. inom Västernorrlands län och 55 cm. inom Jämtlands län.

§ 3.

Mom. 1. Afverkning af undermåliga träd, med rätt till fritt förfogande öfver virket, må, på sätt och villkor här nedan föreskrifvas, äga rum

1) om träden böra för skogens ordentliga vård och föryngring borttagas, äro skadade eller undertryckta, stå å försumpad eller vattensjuk mark eller äro af beskaffenhet, att vidare tillväxt af dem icke är att förvänta;

2) om trädens fällande erfordras för skogsmarkens uppodling.

— —

Hr *Karl Starbäck* med instämmande af hrr M. Sundström, Ol. Olsson och Halvar Eriksson påvisar, att afverkningen af skog till mindre dimensioner, åtminstone i vissa delar af Gäfleborgs län, tagit en sådan utsträckning, att något med det första måste göras för att hämma densamma och hemställer,

att Riksdagen ville, såvidt angår Gäfleborgs län, afslå Kungl. Maj:ts förslag till lagstiftning om vården af enskilda skogar, om skogsvårdsstyrelser och om skogsvårdsafgifter samt i stället för nämnda län i berörda afseenden antaga en lagstiftning af samma innehåll, som i särskild motion af herrar J. Bromée m. fl. föreslagits för Västernorrlands och Jämtlands län.

Hr *F. O. Bremberg* (Första Kammaren, motion n:o 50) hemställer,

att Riksdagen ville besluta att med afslag å Kungl. Maj:ts proposition n:o 46, såvidt angår Jämtlands och Västernorrlands län, i stället till dessa län utsträcka tillämpningen af Norr- och Västerbottenslagen med de tillägg Kungl. Maj:t däri föreslagit.

Motionären påpekar den ohejdade skogsafverkning, sträckande sig ända ned till ungskogen, som under flera år pågått och pågår för närvarande i Jämtland och Västernorrland, hotande med skogsförödelse i vidsträckt omfattning. Pappersmassetillverkningen samt exporten af pitprops och sparrar utgöra därstädes den största faran för skogens bestånd.

Enda sättet att i tid sätta en damm för denna skogsförödelse anser motionären ligga i införande af Norr- och Västerbottenslagen med de tillägg Kungl. Maj:t föreslagit, ehuru ur teoretisk synpunkt ett och annat kan invändas mot denna lags ändamålsenlighet.

Hrr *Ad. Wiklund, N. Boström, P. Zimdahl, J. Andersson* i Baggböle och *A. Fr. Burman* (Andra Kammaren, motion n:o 185) föreslå,

att Riksdagen ville besluta, att 1 § i Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län måtte erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Barrträd, som ej är torrt och som, efter hvad — — — — — — — — —. Dock vare hemmansägare eller åbo ej förment att, äfven utan sådant tillstånd, af hemmanets skog, för eget eller annans husbehof eller för allmänt ändamål inom Västerbottens och Norrbottens län eller för statens behof, låta försåga undermåligt virke å sådana sågInrättningar, hvilka ej äro afsedda till försågning af virke för export.

Skogsvårdsafgifter och deras användning.

Hr *C. P. af Burén* (Första Kammaren, motion n:o 46) hemställer,

att, under förutsättning att Riksdagen bifaller Kungl. Maj:ts förslag om skogsvårdsafgifter, Riksdagen behagade besluta, att dessa finge jämväl användas till markinköp inom länen för bildandet af allmänningsskogar, samt att vid bifall härtill Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes förelägga Riksdagen förslag till dessa allmänningars skötsel och vård och på hvad sätt blifvande därifrån inflytande inkomster skola användas.

Motionären omnämner, att man nu ändtligen börjat inse, att bildandet af allmänningsskogar är det enda sätt, hvarigenom skogshushållningen i vårt land kan komma till afsevärd och varaktig nytta. Så har Östergötlands län under sitt lagtima landsting förlidet år beslutat tillsätta en kommitté för att utreda frågan om markinköp för bildandet af allmänningsskogar, och helt visst skulle intresset för denna fråga äfven inom andra län väckas och ökas, om Riksdagen antoge Kungl. Maj:ts förslag till förändring angående skogsvårdsafgifter att användas för sådant syfte.

Motionären tviflar på, att den skogslag, Kungl. Maj:t föreslagit, kan leda till rationell, uthållig skogshushållning, samt anför ett utdrag af A. G. Blomqvists arbete »Några ord till belysande af den närvarande skogsfrågan i Finland. II. Skogshushållning och lagstiftning», Helsingfors 1874, för att söka ådagalägga skogslagars vanmakt. — I motionens statistiska del har motionären uträknat några intressanta siffror för att visa skogarnes afkastningsförmåga. Statens skogar hafva t. ex. i Kinne revir för år 1899 lämnat 30 kronor och för år 1900 i Södra Lycksele revir lämnat 5 kr. 17 öre, Åsele revir 4 kr., Västra Helsinglands revir nära 10 kr., Engelholms revir nära 27 kr., Ombergs revir 9 $^{1}/_{2}$ kr., allt netto per hektar.

Enligt hr *F. O. Brembergs* förmenande (Första Kammaren, motion n:o 49) böra skogsvårdsafgifter uttagas medelst en särskild afgift för all verklig inkomst af skogsafverkning utöfver husbehof å egen eller annans mark.

Skogsägare bör för sådant ändamål till bevillningsberedningen ingifva uppgift å det virke, han under föregående år försålt eller afverkat till försäljning, äfvensom å den ungefärliga arealen, som afverkats, samt huruvida fröträd blifvit lämnade eller dikning tarfvas. En viss procent af köpeskillingen

för försålda skogen skulle af skogsägaren uttaxeras och af honom erläggas samtidigt med öfriga utskylder. Denna skogsskatt eller accis skulle ingå till vederbörande Konungens befallningshafvande och där godtskrifvas den fastighet, hvarå afverkningen skett, och bilda en för fastigheten afsedd skogskultiveringskassa.

Den sålunda uttaxerade afgiftens storlek borde bestämmas i förhållande till det afverkade områdets areal, dess behof af återkultivering, huruvida fröträd därstädes blifvit kvarlämnade eller afdikning därstädes bör äga rum, om hvilka förhållanden skogsägaren jämväl under deklarationsplikt borde lämna meddelande i samband med förut angifna uppgift. I samma mån kultivering, dikning eller andra lämpliga åtgärder för skogsmarkens försättande i skogsbördigt skick ägde rum, skulle han äga hos Konungens befallningshafvande lyfta ersättning för de kostnader, som därtill åtginge, ur fastighetens skogskultiveringskassa.

Motionären föreslår,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes efter verkställd utredning för Riksdagen framlägga förslag i ofvan föreslagna riktning beträffande skogsvårdsafgifterna.

Under åberopande af motionen n:o 51 erinrar hr *C. E. Ljungberg* (Första Kammaren, motion n:o 53) mot Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående skogsvårdsafgifter, att den alltför ringa afgiften 10 öre per kubikmeter för utförsel af virke, stäfver m. m., som nu blifvit föreslagen, bör höjas till 15 öre, helst afgiften i ett grannland, Norge, är 20 öre pr kubikmeter, samt att af inflytande skogsvårdsafgifter halfva beloppet bör ingå till statsverket, och hemställer,

att Riksdagen måtte vidtaga den förändring i nämnda, af Kungl. Maj:t föreslagna förordning, som af denna erinran påkallas.

Herr *G. A. E. Kronlund* (Andra Kammaren, motion n:o 154) anser den enda säkra vägen i sträfvandet att rädda skogskapitalet åt landet var den väg, hvarpå staten redan inslagit, nämligen att söka åt staten och det allmänna förvärfva så mycken skog och skogsmark som möjligt och ställa denna under tidsenlig forstlig förvaltning.

Skogsvårdsafgifterna borde därför i första hand användas till inköp af skogsmark för kommunens, landstingsområdets eller länets räkning för att sedermera i form af afkastning af den inköpta skogen komma skogsägaren till godo, hvarför motionären hemställer,

att Riksdagen antingen ville besluta, att en särskild afgift utgår för all inkomst af skogsafverkning från enskildes skogar utöfver husbehof å egen eller annans mark efter uppskattning i samma ordning som bevillningstaxeringen, samt att dessa afgifter, hvilkas storlek torde föreslås af vederbörande utskott med ledning af de utaf Kungl. Maj:t föreslagna skogsvårdsafgifter, skola användas till inköp af mark för lämpliga allmänningsskogar, med de föreskrifter i öfrigt, som vederbörande utskott kan finna lämpliga, eller ock måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning och inkomma med förslag i ofvan angifna riktning, äfvensom till de bestämmelser i öfrigt, som kunna vara för sådant ändamål erforderliga.

Uthålligt skogsbruk å enskildas skogar. Statsinköp.

Hr *C. A. Lindhagen* (Andra Kammaren, motion n:o 150) citerar C. A. Agardhs för 50 år sedan nedskrifna sats: »Man kan utan tvekan förklara, att Sveriges tillvaro såsom en själftständig stat, såsom ett civiliseradt land, beror däraf, om det har skogar eller icke», samt anser, att hvarken skogskommittén och ännu mindre Kungl. Maj:t ägnat tillbörlig uppmärksamhet åt bevarandet af själfva skogskapitalet och åt de särskilda utvägar, som härför af förhallandena osökt erbjuda sig, nämligen att *dels* förvandla enskilda skogar till allmänna skogar och *dels* utsträcka den på de sistnämnda alltid tillämpade grundsatsen om uthålligt skogsbruk äfven till skogar af mera betydande omfattning, hvilka ägas af bolag eller enskilda personer.

För att vinna det bästa möjliga med statens markinköp anser motionären, att kronan bör med uppmärksamhet begagna de tillfällen, som erbjuda sig att för billigaste pris komma öfver större skogsområden, särskildt sådana, som ägas af eller, i händelse kronan ej mellankommer, skola öfvergå till bolag eller enskilda skogsspekulanter. Stora försummelser i detta afseende ligga kronan till last.* Detta beror på de tunga och långsamma formerna, som gälla för inköpen. Ingen har till uppgift eller ens utväg att planmässigt fullfölja en spekulation å kronans vägnar. Framföres en sådan fråga under hand, hänvisar den ena ämbetsmyndigheten till den andra. Kommer frågan sedan verkligen upp officiellt, skola yttranden från skilda håll afgifvas och ärendet slutligen pröfvas af Kungl. Maj:t, äfven om det gäller den minsta småsak. Det kan sålunda endast undantagsvis ifrågakomma, att kronan är besjälad af sin uppgift och tager egna initiativ. Vanligen grunda sig därför kronans inköp på köpeanbud, som framställts i förhoppning att af kronan få högre betalning, än som erbjudes på andra håll.

Det måste följaktligen åvägabringas någon ändring i organisationen och förenkling i formerna för kronans inköp af enskildes skogar. Härtill kan läggas, att det äfven behöfves mera penningar. Det måste betecknas såsom ytterst oekonomiskt, att just från och med år 1902 det extra anslaget för ändamålet af skogsmedlen indragits, i följd hvaraf kronan blifvit för inköpen hänvisad endast till köpeskillingarne, som inflyta genom försäljning af smärre kronodomäner. Jordbruksministern yttrade också nämnda år, att det »varit ytterst motvilligt som jag, af hänsyn till de stora kraf, som för andra ändamål för närvarande ställas på statskassan, sett mig nödsakad afstå från tanken på utverkande af särskilda anslag för innevarande och nästkommande år för skogsinköp».

Rörande den andra framhållna utvägen att bereda uthålligt skogsbruk å enskildes skogar, nämligen ett lagligt åläggande i sådant afseende för *bolag eller enskilda personer, som äga mera betydande skogsområden,* hvilka brukas företrädesvis i industriellt eller merkantilt intresse, framhåller motionären, att just dessa skogsägare måste antagas hafva ett omedelbart intresse af att sköta sina skogar efter rationella grunder. Ett fastslående i lag af att så bör ske är således ingen tunga för dem, som följa sitt intresse, och endast en god sak för sådana större skogsägare, som visa sig icke förstå sitt eget bästa.

Att det under alla förhållanden är en viktig samhällsangelägenhet att här ingripa, framstår så mycket tydligare, som äfven i de fall, där ordentlig

* I motionen anföres ett exempel härpå rörande ett ifrågasatt köp i Norrbotten 1891.

skogsvård tills vidare äger rum, faran eller rättare sannolikheten dock städse står för dörren, att en omfattande skogssköfling skall verkställas af någon ny ägare. En patriarkalisk skötsel af stora skogsegendomar kommer nämligen icke att med visshet i längden äga bestånd. Förr eller senare inträda i affären arfvingar eller andra nya delägare, som ropa på högre utdelning för sig själfva utan att bekymra sig om kommande släkten. Aktiespekulationen skall äfven förr eller senare ofördrutet gripa in i samma syfte. Det hela leder sedan till sammanslagningar och försäljningar till uppjagade värden. Och så tvingas de nya ägarne att drifva ut hela skogen på kort tid för att få erforderlig valuta.

Till sist hemställer motionären,

att Riksdagen ville, för befrämjandet af en *uthållig* skogshushållning på afsevärda delar af de skogar, som för närvarande ägas af enskilde,

dels i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta själf vidtaga eller föreslå Riksdagen åtgärder i syfte, att kronan må blifva i tillfälle att på ett mera effektivt sätt, än hitintills kunnat äga rum, begagna sig af gynnsamma tillfällen till förvärfvande af skogsmark för kronans räkning;

dels för sin del antaga eller i skrifvelse till Kungl. Maj:t begära framläggande af förslag till en lagstiftning, hvarigenom bolag och enskilda personer, som äga skogar af mera betydande omfattning, åläggas att bruka dessa enligt hushållningsplaner, som fastställts af vederbörande myndighet.

Hr *C. P. af Burén* (Första Kammaren, motion n:o 47) anser, att dels *de enskilda skogar, som äro af fideikommissnatur* och således icke äro annat än nyttjanderättsskogar, och dels *sådana enskilda skogar, som tillhöra omyndige och hafva en areal af minst 500 hektar,* äfvensom *skogar, hvilkas ytvidd är af mera betydande omfattning och som ägas af bolag och enskilde*, böra åtnjuta samma skötsel och vård som kronans utarrenderade jordbruksdomäner tillhörande skogar, civila och militieboställens skogar och ecklesiastiska boställens skogar, som blifvit till ordnad hushållning indelade, hvarför i motionen föreslås,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af kungl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894, att de i § 7 af samma förordning, sådan den lyder i Kungl. Maj:ts till innevarande Riksdag aflåtna nådiga proposition, eller »häradsallmänningarne skola under domänstyrelsens öfverinseende stå under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning», äfven måtte tillämpas å enskilda skogar, där framställning i sådant syfte hos Kungl. Maj:t i viss i förordningen bestämd ordning göres.

(Se dessutom hr C. E. Ljungbergs motion n:o 51 å sid. 131)

Härads- och sockenallmänningarnas förvaltning.

Hrr *Joh. Ström* och *Smeds Lars Olsson* (Andra Kammaren, motion n:o 163) hålla före att bättre garantier för en god skogsvård å sockenallmänningarna skulle ligga däri, att skogsägarne själfva få, enligt i vederbörlig ordning fastställdt reglemente, välja allmänningsstyrelse samt utse en forstligt bildad

skogsförvaltare, än om de stå under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, hvarför de hemställa,

det Kungl. Maj:ts förslag till lag angående förvaltningen af besparingsskogar, åtminstone i hvad detsamma afser Kopparbergs län, icke må af Riksdagen i vidsträcktare mån bifallas, än att domänstyrelsen måtte äga granska och fastställa de för skogarna upprättade hushållningsplanerna samt öfvervaka desammas tillämpning.

Hr *J. A. Jonsson* i Hökhult (Andra Kammaren, motion n:o 165) söker framhålla, med hänvisande till skogskommitténs vitsord, att »häradsallmänningarne kommit i åtnjutande af en verkligt god skötsel samt af delägarne omfattats med ett mycket stort intresse», att ej nu finnes något skäl att beröfva allmänningsägarne rätt till den själfstyrelse, som nu finnes stadgad i kap. 2 § 7 i kungl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne och yrkar därför,

att Riksdagen behagade afslå den i Kungl. Maj:ts nådiga proposition n:o 47 till denna Riksdag föreslagna ändringen af kap. 2 § 7 i kungl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894.

Äfven hr *C. F. Vahlqvist* (Andra Kammaren, motion n:o 175) anser, att skäl saknas för den af Kungl. Maj:t föreslagna förändringen angående allmänningarnas förvaltning, och föreslår,

att Riksdagen behagade afslå de i nådiga propositionen n:o 47 till årets Riksdag föreslagna ändringarna i kap. II § 7 i kungl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894 samt

att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t ville hemställa, att Kungl. Maj:t ville för en kommande Riksdag framlägga ett nytt förslag i ämnet, däri åt länsstyrelserna i respektive län eller annan lämplig myndighet lämnades att inom vissa vidare, af lagstiftningen uppdragna, gränser förordna angående vården och hushållningen med inom länet befintliga allmänningsskogar.

Betesfrågan.

Hrr. *J. Ström* i Transtrand och *S. L. Olsson* i Älfdalsåsen (Andra Kammaren, motion n:o 162) med instämmande af hrr Ollas A. Eriksson, Sam. Söderberg, B. P. Ersson, A. Hansson och D. Persson påvisa, att jordägarne i vissa trakter hafva till följd af socknarnas och därinom varande byars och gårdars lägen fått sina skogsskiften utlagda vanligast i stor längd, men ringa bredd — det lär icke vara ovanligt att finna skogsskiften en half mil i längd och endast 15 à 25 meter i bredd.

Om en jordägare därför blefve hänvisad att uteslutande beta sina kreatur på en sådan skogsmark, till följd af att hans granne besått vissa delar af sitt bredvid liggande skifte med skogsfrö och därför äger rätt att utan stängsel hafva det fredadt, så anse motionärerna det för den förstnämnde vara omöjligt att hålla sådan vård om sina hemdjur, att de icke komme in på grannens besådda marker. De hemställa därför,

att Riksdagen måtte, åtminstone såvidt angår Kopparbergs län, afslå den af Kungl. Maj:t föreslagna ändringen om tillägg till § 5 i förordningen

den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet.

Tiden för afverkningsupplåtelses giltighet.

Hr *C. A. Lindhagen* (Andra Kammaren, motion n:o 151) framhåller, hvilken skada för Norrland och Dalarne de gamla femtioårsupplåtelserna af skogsafverkningsrätt haft, hvilket föranledde 1889 års lag, som bestämde tiden till 20 år. Äfven denna långa afverkningstid verkar skadligt, hvarför framställningar nu allmänt göras i syfte, att tiden måtte nedsättas till åtminstone fem år eller till och med att rätt till afverkningsupplåtelser skulle alldeles afskaffas. Skogskommittén, domänstyrelsen och alla befallningshafvande, utom tre, hafva förordat fem år.

Kungl. Maj:t har emellertid funnit, att man nu bör gå till väga på samma sätt som år 1889 och stanna vid halfva vägen eller tio år.

Motionären anser dock, att härigenom ingen får det bra, utan det ställes medeldåligt från alla synpunkter, hvarför han hemställer,

att Riksdagen, med afslag å Kungl. Maj:ts förslag, ville bestämma tiden för afverkningsupplåtelses giltighet till högst fem år.

(Se äfven hr C. E. Ljungbergs motion n:o 51 å sid. 131.)

Undervisning i skogsvård.

Att väcka intresse för och hos vår ungdom inplanta känslan om behofvet af en god skogsvård, framhålla hrr *C. P. af Burén* (Första Kammaren, motion n:o 48) och *C. H. P. Burén* (Andra Kammaren, motion n:o 155) vara af stor vikt. De vilja därför i våra skolor införa obligatorisk undervisning i till skogsvård hörande ämnen genom att vissa dagar under läsåret anslås till verkställande under sakkunnig ledning af sådd och plantering samt gallring af slutna, likåldriga skogsbestånd m. m. å våra kronoparker, allmänningar och boställsskogar, som blifvit till ordnad skogshushållning indelade, samt å enskilda skogar, där uthålligt skogsbruk är infördt. Härigenom skulle man gifva vårt folk en allmän och riktig uppfattning om våra skogars värde och betydelse.

Med anledning häraf hemställa motionärerna,

att Riksdagen må i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville vidtaga åtgärder i syfte, dels att obligatorisk undervisning i skogsvård och därtill hörande ämnen må införas ej allenast i vårt lands folkskolor, utan äfven i våra elementarläroverk;

dels ock att under vårtermin vissa dagar må af skolornas lärjungar användas till att under sakkunnig ledning å kronoparker, allmänningar och boställsskogar, som blifvit till ordnad hushållning indelade, äfvensom å enskilda skogar, där uthålligt skogsbruk är infördt, verkställa skogsarbeten med sådd, plantering och gallringar af slutna, likåldriga skogsbestånd, m. m.

MEDDELANDEN FRÅN FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

Protokoll, *fördt vid ordinarie sammanträde med Föreningen för skogsvård, i Stockholm den 3 april 1903.*

Förhandlingarna öppnades af byråchefen J. O. af Zellén, då styrelsens ordförande, generaldirektören, grefve Fr. Wachtmeister till en början var af gemensamma voteringar i riksdagen förhindrad närvara, och hemställde, dels att grefve Wachtmeister måtte utses till mötets ordförande och dels att föreningen ville anhålla, att f. d. landshöfdingen C. A. T. Björkman behagade leda förhandlingarna till dess grefve Wachtmeister kunde anlända, hvilka förslag föreningen biföll. Landshöfdingen Björkman helsade mötesdeltagarne, bland hvilka han såg förutvarande kamrater, lärjungar och lärjungars lärjungar, välkomna och uttryckte sin glädje att åter befinna sig en krets, där han sedan gammalt kände sig väl hemmastadd.

§ 1.

Byråchefen af Zellén föredrog styrelsens

Årsberättelse för 1902.

Föreningen bildades som bekant på skogsmötet den 6 oktober 1902, därvid styrelse valdes och stadgeförslag antogs. Då bland i hufvudstaden boende styrelsemedlemmar ej fanns någon, som var i tillfälle bestrida den maktpåliggande befattningen som föreningens skattmästare eller som dess sekreterare, valde styrelsen därtill extra jägmästaren G. Schotte och fann sig af denna anledning vid justering af stadgarna föranlåten, hvad angår dessa befattningar, omformulera dessa på sätt som skett.

Fyra styrelsesammanträden hafva under berättelseåret hållits, nämligen den 7 oktober, den 6 och 20 november samt den 13 december, vid hvilka beslut fattats om inval af medlemmar i föreningen, hvilkas antal för det närvarande utgöres af 1,155.

Vidare beslöt styrelsen att under namn af »Skogsvårdsföreningens tidskrift» utgifva en publikation att utkomma med 10 häften årligen samt valde för denna en redaktionskommitté. Till redaktör för tidskriften antogs jägmästaren Schotte. Under den korta tid föreningen verkat har den haft tillfredsställelsen af en synnerligt stor tillslutning af medlemmar, och styrelsen hyser förhoppning att så måtte alltjämt fortfara.

Stockholm den 31 mars 1903.

Styrelsen.

§ 2.

Sekreteraren uppläste följande

Revisionsberättelse.

Undertecknade, utsedda revisorer för granskning af Föreningens för skogsvård styrelses räkenskaper och förvaltning för år 1902, få efter verkställdt uppdrag afgifva följande berättelse.

Föreningens *inkomster* utgjorde:

5 afgifter från ständiga ledamöter	kr.	500: —
3 årsafgifter för 1903	»	15: —
Summa inkomster kronor		515: —

och *utgifter* för

porton för post och telegram	kr.	23: 28
skrifmaterialier	»	16: 25
inventarier och expeditionsböcker	»	33: 55
tryckning af kvittenser, stadgar, cirkulär m. m.	»	106: —
tidskriften (teckning af omslaget)	»	30: —
Summa utgifter kronor		209: 08
hvadan *behållningen* till år 1903 utgjorde	kronor	305: 92
Summa kronor		515: —

Räkenskaperna äro ordentligt förda och försedda med fullständiga verifikationer; och få vi på grund af den verkställda granskningen tillstyrka föreningen att bevilja dess styrelse och skattmästare full och tacksam ansvarsfrihet för förvaltningen under år 1902.

Därjämte tillåta sig revisorerna föreslå, att de afgifter, som influtit och komma att inflyta från ständiga ledamöter, må afsättas till en fond, hvaraf endast räntan användes till föreningens utgifter, och att de fondmedel, som med anledning af föreningens ekonomi måste, såsom naturligt är åtminstone under första skedet af föreningens tillvaro, anlitas till löpande utgifter, må anses och bokföras såsom räntefria lån från fonden.

Stockholm den 26 mars 1903.

C. G. Holmerz. *J. Meves.*

Föreningen biföll revisorernas förslag om decharge för år 1902 samt om de ständiga ledamotsafgifternas fondbildning.

§ 3.

Till **revisorer** för år 1903 utsågos:

Byråchefen *J. Meves* och direktören *C. G. Holmerz* med jägmästarne *Carl Hanström* och *Hj. Modigh* till suppleanter.

§ 4.

Till föreningens **hedersledamöter** valdes på förslag af styrelsen:

Hans exc. statsministern *G. Boström*, hans exc. riksmarskalken, friherre *Fr. von Essen*, chefen för K. Jordbruks-departementet, statsrådet *A. Th. Odelberg*, öfverhofjägmästaren *V. Ankarcrona*, f. d. landshöfdingen *C. A. T. Björkman*, f. d. generaldirektören *O. Evers*, landshöfdingen, grefve *M. G. De la Gardie*, godsägaren *Hugo Tamm*, f. d. jägmästaren *C. M. Sjögreen* och f. d. jägmästaren *J. E. Bohman*.

Byråchefen af Zellén framförde föreningens vördnadsfulla hälsning till landshöfdingen Björkman såsom hedersledamot, för hvilket denne tackade genom att uttrycka en förhoppning om föreningens välgång och vidare utveckling i den fosterländska skogsvårdens tjänst.

§ 5.

Höll läraren vid skogsinstitutet, *e. jägmästaren Wilh. Ekman,* ett med rikhaltigt åskådningsmaterial illustreradt föredrag om »**Tallvirkets impregnering genom stammens barkning å rot**», hvilket föredrag återfinnes å annat ställe (sid. 114—120) af detta häfte.

Med anledning af föredraget förevisade dels *jägmästaren Gust. Gyllenhammar* några borrspån från med förebildning väl impregnerade tallar, dels *jägmästaren H[illegible]gren* furuvirke från hamnanläggningen i Halmstad, hvilket förstörts af skeppsmusslan, Teredo navalis (se vidare sid. 121 i detta häfte).

§ 6.

Af de för mötet uppställda öfverläggningsämnen, diskuterades först: **Är en sammanslutning mellan hittillsvarande föreningar till skogsvårdens främjande inom landet önskvärd och, om så är, på hvad sätt bör en sådan sammanslutning åstadkommas?**

Öfverjägmästaren Tigerhielm redogjorde för diskussionen i denna sak vid »Föreningens för skogsvård i Norrland» sammanträde den 20 sistlidne december, hvaraf framgick, att något förslag till sammanslutning ej då framkom, emedan sådant väntats från »Föreningen för skogsvård» såsom den yngre föreningen. Då nu dock frågan blifvit väckt, föreslog talaren, att föreningen borde uppdraga åt sin styrelse att underhandla och besluta om samarbete mellan föreningarna. Talaren hade till en början tänkt sig saken ordnad så, att Norrlandsföreningen finge mot ersättning disponera utrymme motsvarande 1 à 2 häften af Skogsvårdsföreningens Tidskrift och däraf erhålla separat. Härigenom skulle Norrlandsföreningen få sina uppsatser bekantgjorda öfver hela landet, hvarigenom intresse för norrlandsfrågor väcktes. Föreningen för skogsvård skulle däremot genom ett sådant arrangement erhålla ökad läsekrets för sin tidskrift, särskildt i Norrland, då det vore troligt att norrlandsföreningens medlemmar ej blott önskade de omnämnda separaten utan hela årgången af tidskriften.

Byråchefen af Zellén föreslog, att Föreningens för skogsvård styrelse skulle få fullmakt af föreningen att underhandla och besluta om villkoren för samarbete eller sammanslutning med *alla* svenska föreningar som arbeta i samma syfte som denna.

Jägmästaren J. O. Sylvan ansåg det ej välbetänkt att i vårt vidsträckta land sammanslå alla skogsvårdsföreningar, som hvar på sin ort verka gagnande, och trodde, att mötena ej skulle blifva så talrikt besökta, om de blefve centralt förlagda.

Byråchefen af Zellén framhöll, att hans mening varit, att Föreningen för skogsvård borde utgöra en centralförening med bibehållandet af befintliga kretsföreningar, hvarjämte föreningen borde sträfva för bildandet af nya sådana.

Kammarherren, grefve Claës Lewenhaupt instämde lifligt med byråchefen af Zellén och trodde, att den meningen delades af många. Han hänvisade till Svenska jägarförbundets organisation.

E. jägmästaren Schotte trodde, att intresset för samarbete med andra föreningar i landsorten var stort, och uppläste såsom ett uttryck härför, utdrag ur ett bref från ordföranden i »Västra Sveriges skogsvårdsförbund», godsägaren L. Olén, hvari denna på det allra lifligaste önskade en sammanslutning mellan olika skogsvårdsföreningar med hänvisande till »Det norske skogsselskab».

Jägmästaren Sylvan förklarade sig nu instämma i byråchefen af Zelléns förslag.

Skogvaktaren, redaktör C. A. Gustafsson hade såsom ordf. i Svenska skogvaktareförbundets centralstyrelse rest ned till mötet af intresse för den uppställda frågan. Han ansåg för sin del samarbete mellan landets olika skogsvårdsförbund böra ske i ungefärlig likhet med organisationen af »Det Norske skogsselskab». I Norge finnas nämligen en mängd lokala skogsvårdsförbund, som erhålla anslag från det norska skogssällskapet, hvilket i sin tur disponerar ett årligt statsanslag af öfver 100,000 kronor.

De svenska skogsmanna- och skogvaktareförbunden hade fört fram frågan om en årlig, allmän skogsplanteringsdag — att börja med vid folkskolorna. De lärdomar, som därvid inplantas i de ungas sinnen, skola helt säkert bära frukt och väcka kärlek till skogen med dess djur- och växtlif. Skogsvården kan aldrig framtvingas genom ett lagbud, utan främjes endast genom att öfvertyga folket om nyttan och nödvändigheten att vårda skogen. Därför måste den sanningen fastslås i folkmedvetandet, att *utan skog är vårt land så godt som värdelöst och obeboeligt.* Skogsvårdsfrågan har härigenom lika stor betydelse som tull- och försvarsfrågorna och tränger till en god och rätt lösning, utan att lägga för tunga bördor på folkets skuldror. Men ett må vi minnas: Folkopinionen måste väckas mot skogssköflingen, ty i annat fall blir skogslagstiftningen utan betydelse. Till sist slutade talaren med en önskan om samarbete för skogsplanteringen och för väckandet af folkets kärlek till skogen. (Bifall.)

Hofjägmästaren Edelstam redogjorde, då han deltagit i frågans föregående behandling, för styrelsens uppfattning i frågan och meddelade, att den redan i sommar hade tänkt sig få till stånd ett möte mellan representanter från lokalförbunden för öfverläggning om samarbete.

På af herr Ordföranden framställd proposition biföll föreningen det af byråchefen af Zellén framlagda förslaget, att *åt Föreningens styrelse uppdrages att underhandla och besluta om villkoren för samarbete eller sammanslutning med alla redan varande svenska föreningar, som arbeta i samma syfte som denna, äfvensom att söka åstadkomma bildande af nya lokalföreningar.*

Härefter ajournerades mötet under en timme.

Klockan 2 e. m. öppnades åter förhandlingarna af generaldirektören, grefve Wachtmeister, som nu anländt, och hälsade han de tillstädeskomna ledamöterna af 1:a kammaren, hans exc. riksmarskalken, friherre Fr. von Essen och godsägaren Hugo Tamm, välkomna såsom hedersledamöter, hvarvid han framhöll, att föreningen velat visa sitt erkännande af deras verksamhet som ledamöter af skogskommittén, folkrepresentanter och enskilda skogsägare.

Excellensen, friherre von Essen uttalade sin tacksamhet för denna föreningens uppmärksamhet, på hvilken han satte dess mer värde, som han städse haft det lifligaste intresse för alla frågor rörande skogsvården.

§ 7.

Andra frågan upptog

Vid innevarande års riksdag föreliggande förslag till skogslagar.

Godsägaren Hugo Tamm höll, sedan han tackat för hedersledamotskapet, ett längre med spänd uppmärksamhet åhördt föredrag öfver skogsfrågans nuvarande ställning vid den församlade riksdagen.

Den s. k. skogssköflingen i vårt land berodde nog mindre därpå, att det afverkas för mycket, utan fastmer därpå, att för litet göres för föryngringen, så att det förbrukade ej ersättes. Detta kan endast rättas genom en förbättrad skogsskötsel.

De k. propositionerna till innevarande riksdag föreföllo talaren lägga väl mycken vikt vid själfva lagen, under det att 1896 års skogskommitté framför allt sökt insätta lefvande organ som drifkrafter i skogsskötseln. Det är fruktlöst att med lagbud tvinga folk att sköta sig väl och ekonomiskt: en lag kan endast på sin höjd hindra de värsta missbruken; god skogsskötsel kan den aldrig framalstra.

Till detta mål kan staten endast medverka på två sätt: genom eget exempel af god ekonomisk skogsskötsel på under statsförvaltning stående skogar och genom att stödja, vägleda, bispringa den enskilde skogsägaren i hans sträfvanden för god skötsel af sin skog. Vikten af detta första ser man däraf, att från orter, där statens skogar äro bäst skötta och gifva god uthållig afkastning, finnes det starkaste intresset för och tron på skogsfrågans lyckliga lösning, under det att i orter, där förhållandet är motsatt, motståndet tager den form, att forstliga fackmän äro obehöfliga, forstlig kunskap af intet värde samt att kontroll och vård öfver skogarna skötas bäst af kommunala besiktningsmän.

Det andra sättet, hvarpå staten kan befordra skogsskötseln i landet, är såsom vägledande och understödjande. Talaren ansåg därför förslaget om skogsvårdsstyrelsers inrättande såsom det viktigaste af de nu framlagda. Om dessa med intresse och kraft toge sin uppgift — mindre som polismyndigheter än som undervisande, stödjande, uppmuntrande — och därvid understöddes af verkligt goda forstliga krafter, vore talaren öfvertygad, att ett godt uppslag vore gjordt i skogsfrågan, men därtill kräfdes också, att dessa styrelser hade till sitt förfogande medel för att kunna åstadkomma resultat med sitt arbete.

I detta hänseende hade K. Maj:t upptagit ett gammalt förslag, äfven af skogskommittén förordadt, nämligen det om skogsvårdsafgifter. Mot detsamma kunna nog anmärkningar framhållas, och man må ej undra öfver, att motstånd mot detsamma reser sig, i synnerhet om dessa betraktas som rena skatter, af staten pålagda en viss näring, hvilken åsikt skarpast framträder hos en motionär i 1:a kam., som vill att dessa afgifter delvis skola, utan att komma skogsvården till godo, inflyta till statsverket bland öfriga statsinkomster. Dessa betänkligheter försvinna dock väsentligt, om dessa afgifter återgå till den ort, hvarifrån de härflutit, till ortens skogars fromma.

Den nu föreslagna lagen torde från synpunkten af ingrepp i den enskildes fria dispositionsrätt innehålla ett minimum, så vidt man alls vill söka förebygga, att den ena stora landssträckan efter den andra af vårt land ödelägges och göres skoglöst.

En utarbetad motion, som föreslår en s. k. dimensionslag för särskildt Västernorrlands, Jämtlands och Gefleborgs län, föreligger äfven. Denna lag afser något helt annat än den af K. Maj:t framlagda, nämligen att i dessa på skogsmark rika trakter skydda skogsbeståndet genom att endast träd af grofva dimensioner få afverkas och på samma gång upprätthålla den sågverksindustri, af hvilken dessa orter äro så beroende. Mot en sådan lag ställde sig talaren ej afvisande, förutsatt att till afverkning tillåtna dimensioner ej sättas för

laga och att undantag för förbrukning till eget och annans behof ej neutralisera lagen och göra densamma verkningslös.

Frågan må nu falla vid denna riksdag eller icke: skogen är för vårt nordliga land af sådan oerhörd betydelse, att *hjälp* och *snar* hjälp och *kraftig* hjälp måste bringas mot den allt mer öfverhandtagande förödelsen, som hotar oss.

Jägmästaren Hollgren gendref uppfattningen om den fara för trakasserier, som befaras kunna inträffa vid tillämpningen af skogslagförslaget beträffande tillräckligheten af vidtagna åtgärder för återväxtens främjande. Talaren föreställde sig dock, att då det blefve skogsstatens medlemmar, som komma att fälla omdömet, torde detta ej utfalla alltför hårdt gent emot den enskilde, då de nog skola inse, att öfvertygelsens väg särskildt härvidlag är den bästa. Afverkningsförbuden kunna ej synas stränga, ty de hafva sin motsvarighet på andra håll, t. ex. hvad beträffar jakten, då totalförbud, orsakade genom allt för strängt anlitande af villebrådsstammen, förhindra markägaren att i åratal få tillgodogöra sig villebrådet på sina ägor. Men för att det stora målet skall vinnas, får man äfven bereda sig på uppoffringar i ett eller annat afseende.

Vidare framhöll talaren, att allt bör göras för sakens framgång nu, och att det vore en riksolycka, om den längre uppskjutes, ty man vet ej, huru länge det kunde dröja, innan den åter kunde arbeta sig fram.

En del ville kanske invända mot lagförslaget, att det ej passar för enskildes skogar, utan att staten, hvars framtid är obegränsad, endast är i stånd ägna skogarne sådant skydd. Men samma förhållanden som röra statens skogar ansåg talaren gälla de enskildes, om de tagas i kollektivbemärkelse, då det blir nationen det gäller. Den stora insatsen skogarne göra i det nationella lifvet genom att förse landet med virke och bidraga med omkring 80 % till värdet af exporten, vore härför ett talande bevis. Ville man ingå i detaljer, funne man också, huru stor roll skogarne spela i ekonomien. Många af våra järnvägar äro anlagda med hänsyn till skogstillgången; utsinar denna, gå järnvägarne med förlust; stora anläggningar vid lastageplatser och hamnar för virkesupplag blifva ej vinstgifvande, och hamnumgälder för skeppsfarten minskas, hvilket allt beröfvar bolag och enskilda samhällen påräknade inkomster och därigenom återverkar på individerna genom högre skatter. Skogshemmanen förlora i värde och deras ägare få svårt att reda sig på endast det torftiga jordbruket, hvarigenom emigrationens väg beträdes.

Skogens stora betydelse i ekonomien manar således till att göra allt för dess bevarande. Man talar om våra slumrande millioner i torfmossar och berg, man talar om våra i skogarne »ruttnande millioner», hvilkas betydelse öfverskattats, då det virke, som afses, är för svåråtkomligt för att få behållet saluvärde, men man talar ej så mycket om de millioner för att ej säga hundratals millioner, som döda ligga i våra stora kalmarker, hvilka dock äro lätta att göra räntebärande, då många af dem finnas i närheten af goda afsättningsorter. Huru stor nationalförlusten häraf vore, belyste talaren med ett exempel. I Halland äro bortåt 185,000 hektar ljungmarker kala, utan att de lämna någon afsevärd inkomst. Vore dessa beväxta med 100-årig någorlunda sluten skog, kunde man beräkna dem hafva minst 28,000,000 kbm., värda efter 2 kr. pr kbm. 56,000,000 kr. Detta är blott Hallands kalmarker; medtagas i beräkningen alla andra kalmarker, blefve summan ofantlig.

I sådana fall som dessa borde man kunna begära hjälp af nationens målsmän, af Riksdagen. Till den vädja vi nu om beskydd för den helgedom,

vi äga i våra skogar, hvilkas bevarande såväl i fredens som i ofredens dagar skall blifva till stort gagn. Svåra tider kunna stunda, våra hem och våra gårdar kunna blifva ödelagda, landet kan utarmas genom krig. Att då i nödens stund kunna hafva en lätt tillgänglig och lätt afsättningsbar handelsprodukt att gripa till är ovärderligt. En sådan äga vi i våra skogar. Med den fosterlandskänsla och samhörighetskänsla som allt mera göra sig gällande inom nationen, bör man kunna påräkna att talet, »après nous le déluge», hädanefter skall förklinga ohördt inom nationen — det är ett tal, som ej är värdigt *svenske män*.

Jägmästaren Sylvan ansåg att § 1 af lagförslaget är otydlig och betviflade, att hvem som helst kan afgöra, när återväxten äfventyras. Besiktningsmännen kunde äfven lätt misstaga sig. Det hände nämligen ibland, att det dröjde länge, innan ny skog uppspirade, men till sist infann den sig ändå. Af stor vikt vore, att skogsvårdsstyrelsen utgjordes af lämpliga män, hvilka borde hafva tjänstemannaansvar, då de skulle draga sig för att fälla för lättvindiga omdömen.

Talaren fann det hårdt, att en person, som blir ålagd skaffa återväxt och af en eller annan orsak ej gör det, blir belagd med böter, som kunna komma att aftjänas i fängelse. Äfven vore det väl strängt, att det olofligen afverkade virket skulle tagas i beslag.

Till sist nämnde talaren, att hans kritik af förslaget härrörde af erfarenhet från de små Gottlandsförhållandena, och att tillståndet i andra trakter af vårt land möjligen kunde ställa frågan i annan dager.

Öfverjägmästaren Tigerhielm förvånade sig öfver, att lagförslaget ej särskildt talar om skydd för husbehofsvirke, och omnämnde talaren exempel från norra Hälsingland och andra trakter inom Gefle-Dala distrikt, dar afverkningen skett så, att många hemman kommit att sakna det nödiga husbehofvet. Man borde för hvarje jordbruk bestämma ett visst område — en viss areal — inom hvilket intet virke finge afverkas till afsalu. Härigenom skulle stora trakter skyddas för vårt eget behof. Blott en förändring i lagen om hemmansklyfning, ägostyckning och jordafsöndring behöfde ske. För den öfriga marken kunde man sedan hafva en skogslag.

Öfverjägmästaren Fredenberg. I motsats mot jägmästaren Sylvan kunde tal. icke finna skäl ömka sig öfver, att den, som trots lagen och trots varningar och afverkningsförbud sköflade sin skog, finge lida fängelsestraff, emedan han icke kunde erlägga därför ådömda böter. Då landets hela väl vore beroende å, huruvida skogarna bevarades, fingo nog många gå i fängelse för brott, som vore mindre ingripande å andras — här våra efterkommandes — rätt än skogens förstörelse. Då emellertid denna af hr S. framställda anmärkning gällde påföljd för uppenbart trots emot lagen, syntes tal. densamma icke värdt något afseende alls. Mera vore då att fästa sig vid den ofta hörda anmärkningen mot såväl skogskommitténs som Kungl. Maj:ts lagförslag, att den laglydige skogsägaren icke visste, huru han skulle kunna undgå att vid afverkning komma i kollision med lagen, eftersom inga bestämmelser finnas, huru afverkningen borde ske. Man ville hafva regler, men huru dessa skulle vara beskaffade för att vinna giltighet för hela landet, därom hade man icke lämnat något besked. — Att uppställa sådana bestämmelser, som skulle kunna vara tillämpningsbara för södra delarna af landet, kunde ju möjligen låta tänka sig, men så däremot icke för Kopparbergs och de 5 nordligaste länen. Förhållandena där voro så kolossalt olika, att en bestämmelse, som för en ort kunde vara passande, för en annan kunde blifva alldeles orimlig och för skogsägaren

medföra oerhörda kostnader, som icke alls stode i något förhållande till hvad därmed vunnes. Och att indela Norrland i zoner mötte oöfverstigliga svårigheter, därför att förhållandena vid kusten och längre västerut, synnerligast mot fjällen, voro så ytterst olika. Denna olikhet gällde i öfrigt icke blott de stora hufvudfloddalarna utan äfven de smärre biälfvarna, där ock förhållandena mellan floddalarnas nedre lopp och dess öfre mera aflägsna trakter kunde vara vidt skilda. Länsindelningen kunde därför för sådant ändamål icke alls komma ifråga och icke ens sockenindelningen, ty i de stora norrländska socknarna är det oftast mycket stor skillnad mellan själfva bygden och de bortre, i flesta fallen högre belägna trakterna. — Andra menade, att man med en dimensionslag skulle komma ifrån att blifva beroende af det subjektiva omdömet och det därigenom fruktade godtycket. Men dessa glömde, att vid den stämpling, som skulle ske för att fa afverka under dimensionen, skogsägaren blefve lika beroende af det subjektiva omdömet hos förrättningsmannen, enär han ju vore bunden af, huruvida sådan afverkning kunde anses vara förenlig med skogens ordentliga skötsel. — Men, sade talaren, vore då månne verkligen någon så stor fara för, att med Kungl. Maj:ts lagförslag en skogsägare skulle kunna bli utsatt för godtycke och trakasserier vid lagens tillämpning? Att det vid bedömandet, huruvida genom skedd afverkning skogens föryngring blifvit äfventyrad eller icke, olika omdömen kunde göra sig gällande, så att i ena fallet en anmärkning finge passera oanmärkt, under det att ett annat liknande fall gåfve anledning till varning om mera försiktighet, kunde icke bestridas. Men inträffade därigenom något så farligt för skogsägaren? I förra fallet finge han afverka något hårdare i öfverensstämmelse med sin önskan och i senare fallet finge han afverka något mindre, som visserligen kunde vara mot hans önskan, men hvilket dock vore till skogens, d. v. s. hans egen fördel. Ty man måste komma ihåg, att med detta lagförslag finge skogsägaren rätt att afverka mera än tillväxten och detta ända tills att afverkningen gått så långt, att föryngringen syntes äfventyrad. Men öfverafverkning — d. v. s. afverkning utöfver tillväxten — nedsatte densamma, hvarför en något försiktigare afverkning gjorde en sådan minskning i tillväxten mindre afsevärd, hvilket ju i själfva verket vore till fördel för skogen, d. v. s. skogsägaren,

Beträffande de motförslag, som af olika motionärer vid riksdagen blifvit väckta, anhöll tal. att med några ord särskildt få beröra förslaget om en dimensionslag för Jämtlands och Västernorrlands län, hvilket lagförslag en annan motionär önskade få giltigt äfven för Gefleborgs län. Detta förslag grundade sig på den för Norr- och Västerbottens läns kustland gällande dimensionslagen, men skilde sig detsamma från denna afsevärdt i afseende å själfva dimensionen. Då nämligen lagen för Norr- och Västerbottens län gällde en dimension af 21 cm. innanför barken $4^3/_4$ m. från roten, hvilket kunde anses motsvara 29 cm. utanpå barken vid brösthöjd, d. v. s. $1^1/_2$ m. från roten, så hade nu nämnda lagförslag följande dimensioner utanpå barken $1^1/_2$ m. från roten: för tall 25 cm. och för gran 21 cm. inom Jämtlands län och 19 cm. inom Västernorrlands län. Då man nu läste de gillanden, som Norr- och Västerbottens läns bägge landsting afgifvit öfver skogskommittens förslag till jämkningar beträffande den under så lång tid där pröfvade lagen, och däraf funne, att landstingen till de många anmärkningar de hade att anföra mot lagen i dess nuvarande form icke med ett ord vidrörde, att dimensionen

skulle vara för hög, så måste det i hög grad förvåna, att dessa herrar motionärer, som ville hafva en dimensionslag för äfven de 3 sydligare norrländska länen, ansett sig kunna föreslå så afsevärdt lägre dimensioner, ehuru rätteligen dimensionen på grund af trädens biologiska egenskaper å en under sydligare breddgrad belägen kraftigare mark i stället borde ha varit högre. — En dimensionslag till så låga dimensioner kunde icke gifva något skydd och särskildt beträffande granen skulle man med en dimension till 19 à 21 cm. aldrig få kvar annat än ett söndertrasadt bestånd af undertryckt skog, som vore totalt odugligt till fröproduktion. Och äfven för tallen skulle med en 25 cm:s dimension i alla äldre bestånd gå på samma sätt. I de yngre bestånden kunde ju äfven med denna dimension frödugliga träd blifva kvar, men dessa skulle sällan hinna fröa af sig, enär de ju finge falla för yxan, så snart de uppnått 25 cm. Och i allt fall kunde icke ens i de rena tallungskogarna denna dimension gifva något egentligt skydd, ty man måste komma ihåg, att ungskogen redan tidigt började med afsevärd dimensionsskillnad skilja sig i härskande och behärskande träd, och så snart de starkaste af de förra uppnått 25 cm., vore det slut med friden. I blandskogen inträffade detta i följd af den lägre dimensionen för granen mycket förr och i rena granskogar vore, som förut nämndt, icke värdt att tala om någon frid. Oförklarligt vore ock, hvarför dimensionen för granen skulle vara mindre än för tallen. Skulle det vara någon skillnad, så borde väl tvärtom dimensionen för granen vara större, eftersom granen ju är mera ömtålig för planlös blädning. Ville man på detta sätt lämna granen så godt som fri, borde man väl åtminstone för tallen ha föreslagit en högre dimension än som skett. — Om en dimensionslags olägenheter från skogsvetenskaplig synpunkt ville tal. icke orda, då därom förut så många gånger blifvit redogjordt. Som bekant voro emellertid olägenheterna större ju mindre dimensionen vore och tvärtom mindre ju större densamma vore. Att en dimensionslag, om densamma icke tages för låg, dock trots dess många olägenheter vore bättre än ingen lag, måste likväl medgifvas. Men finge då dimensionen åtminstone icke vara lägre än den för Norr- och Västerbottens län gällande.

I fråga åter om den af revisionssekreteraren Lindhagen väckta motionen om antagande af en lag, hvarigenom bolag och enskilda personer, som ägde skogar af mera betydande omfattning, skulle tillförbindas att bruka dessa efter vederbörligen fastställda hushållningsplaner, så syntes tal. denna motion värd mycken uppmärksamhet, nämligen om i öfrigt en allmän skogslag blefve antagen, under hvilken förutsättning denna motion ju ock vore gifven. Dock ansåg tal., att dessa hushållsplaner icke borde få innehålla en mängd detaljerade bestämmelser, utan borde de endast utgöra afverkningsberäkningar för fastslående af skogens uthålliga afkastning för viss tid. Denna skulle då skogsägaren icke utan godkända skäl få vid afverkningen öfverskrida, men skulle skogsägaren i öfrigt äga att med de inskränkningar den allmänna skogslagen bestämde sköta skogen efter eget godtfinnande. — Visserligen kunde det tyckas orättvist att pålägga en skogsägare hårdare band, därför att han hade större skog än en annan, som hade mindre skog, men då vådorna af skogens sköfling voro så oerhördt ingripande, att landets framtid såsom själfständig stat däraf kunde anses beroende, och då gifvetvis uthuggningen af en stor skog hade betydligt svårare och hastigare verkningar än afhuggningen af en liten, så syntes det dock icke alls orimligt, att bestämmelserna för den större skogsägaren blefve

strängare än för den mindre. — Nu finge man emellanåt i tidningarna se, huru det och det bolaget genom förvärf af någon stor skogskomplex betryggat en uthållig skeppning af samma storlek som dittills. Mången finge nog af sådana notiser föreställningen, att beträffande den uthålliga afverkningen af bolagens skogar åtminstone i många fall icke vore så illa beställdt, som det i själfva verket är. Dock måste det medgifvas, att det vore en mycket stor skillnad i, huru bolagen afverkade sina skogar. Då nämligen en del skötte afverkningarna med större eller mindre hänsynsfullhet och åtminstone sökte att afverka, så att återväxten icke allt för mycket äfventyrades, älvensom å särskildt de tillgängligare trakterna vidtogo kraftiga åtgärder för återväxtens främjande, afverkade för att icke säga skogssköflade åter andra med samma hänsynslöshet som ett mycket stort antal af de smärre skogsägarne, om ock äfven dessa bolag med kraft bidragit till att hindra skogseldarna och äfven i flera andra afseenden infört ordning och skick. Men öfverafverkning ägde så godt som öfverallt rum. — För dem, som för framtiden ville uppehålla sina sågverk, men nu af konkurrensen tvingades till större afverkningar än skogarna tålde vid, borde en sådan lag blifva mycket välkommen, ty genom de höjda försäljningsprisen och minskade afverkningskostnader, som däraf skulle blifva en följd, skulle dessa bolag i så hög grad profitera, att deras nettobehållning trots den minskade afverkningen skulle blifva kanske lika stor, och i en framtid skulle vinsten däraf blifva kolossal. Men för dem, som hade sin affär ställd på realisation, skulle nog en sådan lag icke blifva välkommen. Den skulle emellertid förhindra sådana äfventyrliga spekulationer, som man på de senare åren fått vara vittne till, hvarvid ofta utländskt kapital i mer eller mindre grad fått hafva en roll med, och den skulle tillsammans med en allmän skogslag långt säkrare än den af revisionssekreteraren Lindhagen väckta motionen angående förbud för bolag i Norrland att förvärfva mark föra till det med motionen åsyftade målet.

Då emellertid denna sistnämnda motion tilldragit sig stor uppmärksamhet och många sympatier, ville tal. med ett par ord beröra, huru förhållandena skulle te sig, om en lag i denna motions syfte skulle komma att antagas, utan att en lag till förhindrande af skogssköfling å de enskildes skogar funnes. Ett sådant skärskådande kunde nämligen anses berättigadt, då dels motionären, ehuru han flere gånger uttalat sina sympatier för en skogslag, dock icke afgifvit denna motion under bestämd förutsättning af att en skogslag funnes, dels sympatierna å många håll visat sig vara så stora för denna s. k. Norrlandsfråga, att de där syntes hafva utträngt den dock ofantligt mycket viktigare skogslagsfrågan. Ty huru farligt det än kunde anses vara, att den själfständiga bondeklassen försvunne, så vore det dock långt farligare, om skogarna ödelades. — Om nämligen en sådan lag med förbud för bolagen att förvärfva mark skulle antagas, utan att någon skogslag funnes, så komme icke därigenom hemmansvärdena att i någon egentlig grad blifva nedsatta. Och så länge de vore lika högt uppdrifna som nu, måtte man icke tro, att bönderna skulle komma att upphöra sälja sina hemman, därför att bolagen icke finge köpa dem. Frånsedt alla dem, som i följd af obestånd eller arfskifte huru som helst måste sälja, så skulle nog i allt fall komma att finnas köpare till böndernas hemman. Ty då skulle dessa skogsafverkare för att icke säga skogssköflare ex professo, som hade till uppgift att inköpa hemman eller afverkningsrätter för att totalt utsköfla dem, förökas såsom gräshoppor. Huru sko-

ningslöst än bolagen afverkade, visade dessa skogsskötlare dock alltid ännu mindre hänsyn och syntes de icke känna något ansvar alls. De hade hittills tämligen hållits i schack af de mäktiga bolagen, men hvad de kunde förmå, om de finge taga öfverhanden, det kunde man se af deras framfart efter kusten och de områden intill järnvägarna och de stora flottlederna, där sparrar, props och pappersved med någon fördel kunde tillgodogöras och hvarest stora sträckor redan nu voro alldeles kalhuggna. Då bolagen nämligen i allmänhet icke gjorde affärer med åtminstone de bägge förstnämnda virkessortimenten, hade dessa skogsafverkare med kraft kunnat upptaga konkurrensen med bolagen å sådana trakter, där hufvudsakligen ungskog och annan skog af smäckrare dimensioner funnes. Genom en sådan lag utan en skogslag skulle man därför enligt tal:s mening komma ur askan i elden, enär skogsskötlingen därigenom skulle blifva långt svårare än hittills. Därför syntes ock tal., att de, som ville hafva en lag i denna motions syfte, ifrigare än några andra borde verka för erhållande af en effektiv skogslag.

Beträffande slutligen öfverjägmästaren Tigerhielms nu väckta förslag om afsättande af husbehofsskogar, så syntes tal. en sådan åtgärd icke behöflig, då väl Kungl. Maj:ts lagförslag finge antagas kunna skydda en egendoms husbehofsskog. Ty då afverkningen icke finge bedrifvas, så att föryngringen äfventyrades, så måste ju lagen anses blifva öfverträdd redan innan egendomens tillgång till husbehofsskog genom afverkning blifvit riskerad.

Som en sammanfattning af hvad tal. sålunda haft äran anföra, ville tal. till sist framhålla, att behofvet af en effektiv skogslag vore så påträngande — särskildt för Norrland med dess från en hög breddgrad härflytande betingelser — att, därest en sådan lag icke komme till stånd, vi inom en mycket öfverskådlig framtid — 20 till 30 år — skulle få se de mest ödesdigra följder däraf i en till en bråkdel af den nuvarande nedgående virkesexport med däraf följande minskade arbetsförtjänster och försvinnande möjlighet för befolkningen å många trakter af Norrland att kunna uppehålla sig, som åter å sin sida komme att gifva anledning till massemigration från sådana trakter. Vidare ville tal. som sin åsikt uttala, att det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget kunde förhindra skogens sköflande samt att den fruktade faran för godtycke och trakasserier såsom en följd af denna lag icke alls vore större än vid andra lagförslag, och att den i allt fall vore långt mindre än vid lagförslag med positiva bestämmelser, som för vårt i så många afseenden högst olika land — huru man än bestämde zonerna — kunde leda till de mest absurda förhållanden. Och vidare ansåg tal., att det skulle vara högst önskligt, att på samma gång en lag kunde erhållas, som tillförbinder de större skogsägarne — bolag eller enskilde — att icke utan godkända skäl uttaga mera än den uthålliga afkastningen, och borde kanske en sådan lag alltid gälla för rätten att drifva skogsrörelse under bolagsform.

Öfverjägmästaren Örtenblad yttrade sig i anledning däraf, att en föregående talare framhållit önskvärdheten af en särskild lagstiftning för husbehofsskogar, från hvilka virke icke skulle få afyttras. Regeringens nu föreliggande lagförslag omfattade jämväl husbehofsskogen, hvarför äfven den, om förslaget blifver lag, torde komma under bättre vård utan särskilda bestämmelser.

De bestämmelser, som framhållits såsom önskvärda, skulle därjämte verka *[illegible]*. Ty om å en husbehofsskog genom en rationel skötsel och beröm-

värd sparsamhet öfverskott af virke utöfver husbehofvet uppstode, så vore det väl öfverensstämmande med klok ekonomi att afyttra detta öfverskott. Men då ett sådant förfarande innebure lagbrott och förmodligen skulle beläggas med straff, så finna vi, att »dygdens lön» jämlikt en sådan lag skulle blifva frestelse till brott och fara för straff. Genom dålig skogsskötsel och slöseri med virke undginge man berörda frestelse och fara.

Emellertid är det tänkbart, att, äfven om med god skogsskötsel och sparsamhet med virke öfverskott därå icke uppstode, det skulle kunna vara klokt att för vissa ändamål icke använda förefintligt virke, utan *utbyta* det mot annat. I stället för att bränna upp öfverflödigt gagnvirke eller väl betald ved, skulle virket kunna säljas, och torf eller annat bränsle inköpas, samt affären lämna behållning. På samma sätt skulle man möjligen med fördel kunna i stället för spåntak använda sådana af plåt eller tegel, bygga ladugård af sten i stället för af trä o. s. v., om virket finge säljas. Ett sådant klokt handlingssätt bör icke af lag hindras, hvarför de ifrågavarande bestämmelserna voro allt annat än önskvärda. Veterligen föreligger icke heller inom riksdagen någon motion i den antydda riktningen, hvarför talaren, under antagande att han yttrat sig utom det föreliggande ämnet, anhöll om öfverseende härför.

Hofjägmästaren Edelstam anhöll att få framställa en erinran emot lydelsen i § 2 af förslaget till förordning angående skogsvårdsstyrelsen. Just därför att, såsom herr ordföranden uti riksdagens skogsutskott skarpt betonat, det låge vikt därpå att till skogsvårdsstyrelsens »lefvande kraft», den forstligt bildade personen, å hvilken åtminstone det hufvudsakliga, moraliska ansvaret komme att hvila, kunde utses den allra lämpligaste och bäst kvalificerade personen, framställde talaren, som visste att samma uppfattning delades af många insiktsfulla män, den anmärkningen att till föredragande och sekreterare borde, helst af Kungl. Maj:t, förordnas sådan skogsman, som ej mindre vore erfaren och kunnig, än äfven *i alla afseenden själfständig*. Det kunde nämligen tänkas, att i stora delar af vårt land, där de enskildes skogshandtering och inflytande är af öfvervägande betydelse, såväl landstinget som hushållningssällskapens förvaltningsutskott kunde komma att sammansättas mycket med hänsyn till detta val och att då ej alltid lämplig och själfständig föredragande kunde erhållas eller komme att utses och att, så snart en innehafvare af detta förtroendeuppdrag icke fölle till föga inför mäktigare intressen, denne blefve afskedad och ersatt med annan, mindre själfständig person.

Jägmästaren Wallmo framhöll, att det är ett stort fel att ofta ändra åsikt, men ännu större fel vore det, att envist fasthålla vid sin åsikt, äfven sedan man börjat komma under fund med, att sanningen ligger på andra sidan. För några år sedan ställde sig talaren mycket tviflande beträffande framtida goda resultat af dåvarande skogskommittés arbete, men sedan han nu närmare studerat det på skogskommittens arbete baserade och nu föreliggande skogslagsförslaget, måste han medgifva, att hans åsikt ändrats, samt att han därför nu önskade framgång åt lagförslaget. Talaren instämde gärna med jägmästaren Sylvan däruti, att svårigheter nog kunna komma att yppa sig beträffande frågan, huru skogsmarken skall se ut, för att vederbörande skola kunna tvingas att påkosta skogsodling i densamma. Men då enligt § 2 i lagförslaget tolkningen af den frågan är lagd i händerna på skogsstatens tjänstemän, kunde man till dessa fackmän hafva förtroende.

Under det att talaren sålunda önskade framgång åt skogslagförslaget, måste

han dock erkänna, att dessa s. k. återväxtlagar endast blifva ett palliativ, men icke ett palliativ i figurlig bemärkelse eller så, att de råda bot för ögonblicket, utan ett palliativ i egentlig bemärkelse. Gamla latinare veta, att pallatius betyder mantelbetäckt, och dessa återväxtlagar komma endast att tjäna till att med mantel, ungskog, täcka den efter kalhuggning fula marken. Framtida virke för export förskaffa de oss däremot icke. Jägmästaren Hollgren hade nyss förutspått, att många järnvägar antagligen komma att att gå under, när nuvarande stora virkestransporter upphöra af brist på råmaterial, d. v. s. timmerskog till försågning. Enligt Öfverjägmästaren Fredenbergs utsago skulle inom ett fåtal år stora landsändar i Norrland vara blottade på all timmerskog, men talaren försäkrade, att förhållandet är detsamma äfven nere i hans verksamhetstrakter. Endast under de fem, sex sista året har antalet virkesuppköpare och skogsskötlare ökats otroligt. Vid hvarenda liten järnvägsstation finnas flera sådana herrar, hvilkas uppgift är att »förädla» skogen. Alla våra timmerskogar äro därför dömda till undergang och därmed äfven vår nuvarande stora virkesexportsiffra å ett eller annat hundratal millioner kronor. Återväxtlagar blifva således, som förut sagts, endast palliativ. Men om en man kunde uppstå och genomdrifva sådana lagar, som icke blott bevarade vårt skogskapital, utan äfven verkade därhän, att vår skogsmark en gång i framtiden blefve försatt i det skick, att den afkastade den högsta möjliga timmerkvantitet; den mannen skulle om hundra år förklaras för helgon och man skulle uppgräfva hans ben och tillbedja dem.

Dock gifves det räddning äfven på annat sätt, och talaren kom då att tänka på en man, som var vid mötet närvarande, nämligen bruksägaren C. P. af Burén. Alla för skogen intresserade och framför allt fackmännen veta, huru varmt den svenska skogens vårdande ligger honom om hjärtat, och känna äfven den väg, på hvilken han härför inslagit, nämligen att göra staten till stor skogsägare för att skapa ett framtida rikt Sverige. I socialt hänseende förelåge ingen fara, om staten blefve stor skogsägare, utan tvärtom. Talaren visste visserligen, att det finnes en grupp skogsägare, som motarbeta statens inköp af skogsmark, men de göra detta med orätt. Man behöfde blott i industriellt hänseende tänka på dessa statens skogsinköp. En industriell inrättning, som t. ex. för sin drift behöfver 8—9000 storstigar kol, uttager detta behof eller större delen däraf från sin skog genom att hårdt öfverafverka densamma. Genom öfverafverkningen minskas skogskapitalet och därmed tillväxten, så att till slut knappast något kol kan hämtas ur skogen. Följden blir att industrien dör af brist på det för densamma viktiga bränslet. Om staten däremot ägt skogen i fråga, så hade densamma varit satt på uthållighetsbruk och hade kunnat lämna bränslematerial i alla tider samt i stället för att minska tillgången däraf ökat detsamma, och industrien hade fortlefvat.

Den som vill öppna sina ögon måste dessutom se, hvilken utmärkt placering af penningkapital staten gör genom att inköpa skogar. Talaren hade varit i tillfälle att se och studera åtskilliga af dessa inköp och hade ej kunnat finna dem annat än utomordentligt fördelaktiga från statens synpunkt. Redan nu förräntar afkastningen köpeskillingen för många af dessa skogar. När man dessutom betänker, att dessa inköpta marker ofta hafva vackra ungskogar, som växa med 10—12 % eller mera, så inses lätt, att kapitalfördubbling kan äga rum under loppet af ett fåtal år, och med ökadt kapitalvärde följer ökad af-

kastning. Allt detta gjorde, menade talaren, att de vid mötet samlade skogsmännen kände sig tack skyldiga bruksägaren af Burén för det fosterlandsälskande inlägg han gjort i frågan om statens markinköp, och ville talaren bedja honom, att icke förtröttas, utan inför regering och riksdag fortsätta med sina motioner i syfte att göra staten till stor skogsägare, såsom varande enda sättet att bevara vår svenska skog. Vidare anhöll talaren, att närvarande herrar tidningsmän måtte sjunga ut denna tanke öfver hela landet, så att allmänna opinionen snart blir för densamma, innan skadan genom den pågående skogssköflingen blir större, än hvad den redan nu är.

Skogvaktaren, redaktören C. A. Gustafsson framhöll, att hans åsikt rörande statens markförvärf afvek från den rådande meningen, då han, såsom en man af folket, hade en mera socialistisk syn på saken. Skötte en privatperson ej sin skog, exempelvis genom att låta marken ligga kal längre tid än 10 år, då är han ej värdig att vara förvaltare däraf och då må staten ingripa och expropriera det ifrågavarande området. Mången anser nog ett sådant förslag som ett alltför djärft ingrepp i den enskilda äganderätten, men då jord, luft, skog och vatten äro ett lifsbehof för hela folket, få de ej förstöras af den enskilde ägaren (förvaltaren). Sker så, måste staten ingripa såsom folkets representant och återtaga hvad som ursprungligen en gång varit hela folkets egendom. Fängelsestraff för uraktlåtenhet att skogsodla, ansåg talaren oriktigt, men bättre att sådana marker, som ofvan nämnts, hemfalla till staten eller kommunerna för att sedan bilda krono- eller allmänningsskogar.

Rörande lagförslagen ansåg talaren vidare en dimensionslag för tall för för hela landet tillräcklig. Härvid skulle intet furuträd under 25 cm (8 tum) vid brösthöjd få afverkas utan särskildt tillstånd. Under resor i de nordligaste delarna af vårt land hade talaren sett, huru ungskogarna där äro skyddade från afverkning tack vare dimensionslagen. Då granen hade benägenhet för att utttränga tallen, behöfde den sistnämnda äfven därför skyddas, och våra skogar skulle genom en dylik lag aldrig komma att sakna åtminstone *ett* värderikt trädslag.

Då någon ej vidare begärde ordet, beslöt mötet, på hemställan af herr ordföranden, att *uttala sin lifligaste önskan, att den pågående riksdagen måtte besluta något verkligt effektivt i lagstiftningsväg för skogsfrågans lösning.*

§ 8.

Hvad kan åtgöras för att befordra en ändamålsenlig jaktvård inom landet?

Frågan inleddes af *jägmästaren Hollgren*, som framhöll, att sedan gjorda framställningar hos riksdagen om införande af jaktskatt och skärpta lagbestämmelser i afseende å jakten strandat och föga utsikt därför finnes att på lagstiftningsväg för närvarande ernå en bättre sakernas ordning i detta fall, jaktvännen och jaktvårdaren måste vara betänkta på att inslå på andra vägar för att vinna målet, den nyttiga vildnadens fredande och förkofrande.

Hvarför den utomstående vanligen fäster så liten vikt vid jakten, ansåg talaren förnämligast ligga i den orsaken, att man tror, att villebrådet spelar så liten roll i den mänskliga ekonomien, och att jakten därför blott är till nöje. Just saknaden af statistik, som visar jaktens värde, vållar, att man ställer sig likgiltig inför jaktvården. Så t. ex. yttrade vetenskapsakademien, när frågan om förändrad lagstiftning för sjöfågelsjakten var föremål för akademiens be-

handling, att den hade svårt att härom yttra sig, då statistik rörande förhållandena saknades. Talaren hade vid åtskilliga tillfällen framhållit behofvet af en statistik, men, så vidt han visste, utan resultat. Han ville dock nu göra ett försök att framlägga en sådan, som kanske kunde vara lika god som någon annan.

För några år sedan hade offentliggjorts från Skåne en uppgift på det skjutna villebrådet å 16 gods, hvilka tillsammans omfattade en areal af 122,900 tunnland.

Där hade skjutits:

14	kronhjortar,	värda efter	30	kr.	per	st.	420 kr.
31	dofhjortar,	» »	20	»	»	»	620 »
386	rådjur,	» »	7	»	»	»	2,702 »
410	harar,	» »	1,50	»	»	»	615 »
1,381	rapphöns,	» »	1	»	»	»	1,381 »
138	morkullor,	» »	2	»	»	»	276 »
294	beckasiner,	» »	0,75	»	»	»	220 »
54	vildgäss,	» »	2	»	»	»	108 »
927	gräsänder,	» »	0,75	»	»	»	695 »
						Summa	7,037 kr.,

hvilket belopp, kapitaliserad efter 4 % gör 175,922 kr. Nu omfattar Skåne en areal af omkr. 2,283,488 tld; antages villebrådet vara ungefär lika utbredt öfver provinsen, som å de nämnda godsen, så skulle alltså:

Skånes villebråd representera ett kapital af	3,265,387 kr.
Halland och *Blekinge* med 1,606,432 tld 3/4 af Skånes eller...	1,722,883 »
Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Elfsborgs, Skaraborgs och *Örebro* län med en areal af 14,238,164 tld, hälften mot Skåne (som låter sig göra, då här ingår tjäder och älg)	10,100,096 »
Stockholms, Uppsala, Gotlands, Göteborgs- och *Bohus, Värmlands* och *Västmanlands* län med 9,565,364 tld, 1/4 af Skåne eller	3.347,877 »
Kopparbergs och de *Norrländska* länen med 50,725,515 tld 1/10 af Skåne eller	7,941,572 »
Summa	26,386,815 kr.,

ett kapital, som till allra största delen tillkommit utan något som helst åtgörande från människans sida och som ej kostat något att förvalta, allt ett naturens verk.

Talaren vågade därför påstå, att villebrådet spelar en så stor roll i ekonomien, att det är värdt att därmed hushålla förståndigt.

De som i detta afseende kunna vara verksamma äro jägarförbunden i det enskildas och skogsstaten i det allmännas intresse.

Jägareförbundens verksamhet torde bland annat böra bestå i att söka påverka hushållningssällskap och landsting att anslå medel till rofdjurens minskande. Vidare kunna de måhända verka för hållande af föredrag om jaktlagarna och jakttiden samt för införande af högre hundskatt i kommunerna — hög hundskatt kan vara lika verksam som jaktskatt. I stället för att här

tala om jägareförbunden, ville talaren framhålla några synpunkter, huru från skogsstatens sida bör förfaras för ett höjande af jaktvården.

I gällande instruktion för skogsstaten äro dess medlemmar ålagda att utrota rofdjur samt att främja en ändamålsenlig jaktvård, men på hvad sätt detta skall ske, har icke blifvit närmare bestämdt. Enligt jaktstadgan äro skogsstatens tjänstemän berättigade att med undantag beträffande högdjur idka jakt å kronans parker, allmänningar och flygsandsfält samt skogsstatens betjänte att jaga rofdjur. Det är af stor vikt, att denna rättighet behålles åt skogsstaten, då jaktvården på så sätt kan hållas uppe och traktens villebrådsstam därvid utvecklas.

Kronoparkerna blifva nämligen då så att säga afvelsgårdar för villebrådet, så mycket mera som en del af detsamma utflyttar till närbelägna områden. Detta syfte har man äfven påräknat, när jakten å desamma förbehållits den med jaktvårdens grundsatser förtrogne skogsmannen.

Jaktidkande personer äflas ock i allmänhet om att komma i besittning af jakträtten i kronoparkernas närhet, då de funnit, att äfven om villebrådet ena året utskjutits å dessa privata marker, finnes ett annat år en lika stor stam utvandrad från kronans jaktområde.

Af detta fann talaren, huru viktigt det är, att jakten å kronans parker ej utarrenderas åt enskilda personer, och framhöll det i allmänhet olämpliga i den tendens, som någon gång gjort sig gällande, att kronan vid fråga om inköp af mark såsom exempelvis nyligen skett i Halland, låter ett sådant servitut som jakträtten för någon tid finnas kvar.

Vidare framhölls önskvärdheten af, att Domänstyrelsen i generalförslaget begärde medel till inköp af fångstredskap.

Önskade man med utsikt till framgång hafva villebrådet kvar å kronoparkerna, förordade talaren, att under jakttiden i områdets centrum anlades för rådjur och harar råg-, kål- eller morotsland i trädade plantskolor samt för älgar hafrefält.

Som en viktig faktor vid förbättrandet af jaktvården föreslog talaren, att den bevakande personalen, kronojägare och kronoskogvaktare, ålades att beifra jaktöfverträdelser äfven å enskildes ägor.* Med de stora bevakningsområden och en mängd spridda boställsskogar, som nu stå under deras uppsikt, skulle de vid sina färder i bygderna kunna hålla ett vaksamt öga på tjufskyttar och söka uppsnappa begångna öfverträdelser mot jaktlagarna. Då vi ej i vårt land, såsom utomlands, hafva polismän, hvilka kunna ägna sin uppmärksamhet åt dylika saker, vore detta här så mycket nödvändigare.

Kronojägarne borde hellre själfva uppträda som åklagare, än att öfverlämna sådana mål till länsmännen, ty då blifva straffen större, genom att länsmännen ej äga kräfva resekostnadsersättning.

Mot nuvarande jaktförfattningar torde vara mindre att anmärka, än mot själfva kontrollen af desamma. Mången domare visar kanske äfven för stor efterlåtenhet, då han ofta anser jaktmål som lapprisaker och därför ej tillgriper de högsta straffen.

Skytte i förbjuden tid och snarfångst i stor omfattning existera t. o. m. i södra och mellersta Sverige mera än man tror. Särskildt äro smålänningarna kända för sin snarfångst i stort, men endast ett ringa fåtal torde härför åtalas.

* Jämför Kungl. Majt:s förnyade nådiga jaktstadga af den 21 okt. 1864 § 24. *Red.*

Jaktens betydelse för landet ligger icke blott i förvärfvandet af villebråd. I tider sådana som de närvarande, då nationen står i begrepp att dana härdade, terrängvana och skjutskickliga fosterlandsförsvarare, måste jakten få en framskjuten plats, helst man velat i krigaren återfinna jägarens typ; någonting som framgått af boerkriget. De egenskaper, som boerna under sitt jaktlif kunnat förvärfva, behöfva äfven vi svenskar. Kunna de vinnas genom jakten, må vi då göra allt för att hålla den uppe, må vi då på allt sätt vårda föremålen för jakten — villebrådet. Jaktvården blefve då en sak af stort fosterländskt värde.

Hofjägmästaren von Eckermann instämde med jägmästaren Hollgren och betonade särskildt, hvad som sagts om kronojägarne, att de böra kraftigt arbeta för att utrota skadliga rofdjur. Det vore af vikt att medel beviljades härtill, då redskap för rofdjurens utrotande vore nästan lika viktiga som planteringsredskap. Vidare framhöll talaren, att jakten vid jämförelse med fisket vore mycket styfmoderligt behandlad. För fiskets befrämjande hade staten anslagit stora belopp, men ej några för jakten.

Docenten, dr. Grönberg erinrade om, hur jakten fått maka åt sig dels vid skogsstatens tjänsteåligganden och dels som läroämne vid skogsinstitutet. Om en enskild vill befrämja sin jakt, har han svårt erhålla nödiga upplysningar härför, och handböckerna upptaga ej mycket om jaktvård. Allt som rör vildafveln bör kraftigt upphjälpas, och hos oss borde äfven finnas en jaktinspektör liksom i Finland.

På enskild väg kunde äfven mycket åtgöras, blott man kunde få jordägarne att inse jaktens värde. Talaren ville därför föreslå, att i Stockholm inrättades en jaktbyrå, som hade till uppgift att förmedla jaktarrenden. Jordägaren skulle då lättare komma att inse, att det är fördelaktigt att utarrendera sin jakt. Det värsta fördärfvet för jaktvården ligger nämligen däri, att ägarne ej se efter sin mark, utan låta hvem som helst jaga därå.

Jägmästaren, friherre Hermelin fäste sig särskildt vid de stora jakttillgångarna i Norrland, för hvilka endast ett fåtal ömma. I en del län anslås visserligen medel till jaktpoliser, som hafva till uppgift att skydda älgen, men de ägna sig egentligen åt de privata markerna. Å kronans marker är det däremot kronojägaren, som bör hafva tillsynen i detta fall, och därtill borde han bättre tillhållas. Särskildt under vårtiden medgifver dock ej kronojägarens tid någon särskild jaktbevakning, hvarför talaren framhöll det som synnerligen önskvärdt, att Domänstyrelsen ansloge medel till jaktpoliser i de trakter, där det finnes godt om älg. I Norrland skjutes nämligen mera älg i förbjuden än i tillåten tid.

Hofjägmästaren von Eckermann ville att de skogsvårdsstyrelser, som vore föreslagna att bildas inom hvarje län, äfven skulle kunna få en viss uppsikt öfver jakten och bilda en kombinerad jakt- och skogsvårdsstyrelse. En sådan styrelse skulle da äfven kunna ändra fridlysningstiden efter den olika åtgången af vildt och efter naturförhållandena. Efter nuvarande förhållanden, kan näml. ej en ändrad fridlysning erhållas, förr än det vanligen är för sent.

Jägmästaren Sylvan förordade förhöjda böter för jaktöfverträdelser med t. ex. 5 gånger, hvilket skulle verka kraftigare än att genom skrifter sprida kännedom om jakten.

Kammarherren, grefve Lewenhaupt framhöll, att intresset för jakten var för litet och att man borde söka hos befolkningen inpränta värdet af jakten. En

jaktstatistik, som jägm. Hollgren föreslagit, vore i detta fall till stor nytta. Talaren hade försökt få till stånd en jaktskola, men då en dylik kräfde ej så litet pengar, hade det ännu ej lyckats. En sådan skola skulle dock blifva till mycket stor nytta, hvarför till sist framställdes en varm vädjan till de närvarande mötesdeltagarna att verka för åstadkommande af en jaktläroanstalt.

På förslag af herr ordföranden beslöt mötet, att *den förda diskussionen skulle utgöra svar på den uppställda frågan.*

§ 9.

I enlighet med styrelsens förslag beviljade föreningen ett arfvode af 200 kr. till sekreteraren. I samband härmed framhöll herr ordföranden, att styrelsen vid uppgörande af utgiftsstat för år 1903 funnit kostnaderna för den nya tidskriften betydliga, hvarför vädjades till föreningen att arbeta för dess utveckling genom att föreslå nya medlemmar.

§ 10.

Då ingen vidare fråga väcktes, anhöll herr ordföranden att få uttrycka sin tacksamhet till de närvarande för den sakrika diskussionen, hvarefter, sammanträdet, som var besökt af omkring 150 personer, upplöstes.

Som ofvan
Gunnar Schotte.

Justeradt

C. A. T. Björkman. *F. Cl:son Wachtmeister.*

Föreningens medlemsantal.

Efter ett halft års verksamhet räknade Föreningen för skogsvård den 6 april 1903 1,183 medlemmar, däraf 50 inbetalt afgift med 100 kronor såsom ständiga ledamöter.

Medlemsantalet fördelar sig på de olika länen på följande sätt:

Stockholms stad	142
Kopparbergs län	113
Värmlands län	105
Gäfleborgs län	82
Södermanlands län	75
Östergötlands län	70
Västerbottens län	68
Örebro län	61
Norrbottens län	53
Västernorrlands län	50
Malmöhus län	44
Jönköpings län	44
Skaraborgs län	40
Uppsala län	39
Transport	986

Transport	986
Kronobergs län	31
Hallands län	25
Kalmar län	24
Elfsborgs län	20
Jämtlands län	16
Kristianstads län	15
Stockholms län	15
Göteborgs och Bohus län	15
Västmanlands län	14
Gottlands län	12
Blekinge län	11
samt	
från Norge	3
» Danmark	1
Summa	1,188

OFFICIEL STATISTIK RÖRANDE SKOGSVÄSENDET ÅR 1901.

Ur Domänstyrelsens nyligen utkomna underdåniga berättelse för år 1901 torde följande utdrag vara af intresse för tidskriftens läsare.

Allmänna skogar.

Vidden utgjorde vid 1901 års slut:

Kronoparker	4,530,088: [illegible]	har
Kronans flygsandsplanteringar	1,333: 25	»
Kronoöfverloppsmarker	696,658: 43	»
Kronans utarrenderade jordbruksdomäners skogar	170,180: 99	»
Civila boställens skogar	14,055: [illegible]	»
Ecklesiastiska boställens skogar	348,951: 79	»
Allmänna inrättningars »	44,577: 45	»
Stockfångstskogar	119,835: 31	»
Statens till bergshandteringens understöd anslagna skogar	32,572: 23	»
Häradsallmänningar (med de s. k. besparingsskogarna)	640,477: [illegible]	»
Summa	6,599,631: 05	har

Afverkning och utsyning å kronoparker, kronans flygsandsplanteringar, öfverloppsmarker, oafvittrade skogar och utarrenderade hemman har haft följande omfattning.

	Till försäljning för kronans räkning.	Till utsyningsberättigade.	Till bevakareboställen, hägnader m. fl. ändamål.
	Kbm.	Kbm.	Kbm.
Ekar	4,283: 7	272: 6	148: 0
Bjälkar och bjälkträd	74,135: 6	334: 0	69: 9
Sågtimmerträd..............	817,673: 0	4,266: 9	7,057: 1
Sågtimmer.....................	35,185: 5	669: 5	507: 6
Hustimmer o. hustimmerträd	53,499: 8	2,947: 4	3,690: 4
Sparrar och sparrträd......	13,079: 5	549: 6	5: 0
Torrskog, vindfällen och skadad skog	421,558: 5	38: 9	703: 4
Hägnadsvirke...............	550: 1	2,559: 9	2,176: 6
Ved och kolvirke	253,038: 0	29,523: 7	2,394: 0
Tjärvirke, stubbar och rötter	11,972: 8	— —	—
Div. virke	14,420: 5	4,662: 9	4,351: 1
Summa	1,699,397: 0	45,825: 4	21,103: 1

Jämförd med 1900 års *virkesförsäljning*, som var särdeles gynnsam, har försäljningen under år 1901 lämnat mindre tillfredsställande resultat. Ett ganska väsentligt prisfall inträffade nämligen under sistnämnda år, och då häraf föranleddes betydande reduktioner i sågverkens tillverkningar, blef kronovirket mindre begärligt Endast få antagliga anbud erhöllos vid auktionerna. Men i de norrländska orterna, där de större försäljningarna äga rum, förnyades auktionerna senare på hösten med något bättre resultat. Ganska betydande partier förblefvo likväl osålda och måste öfverhållas till nästa år. I de orter, där prisfallet gjort sig mera kännbart, inskränktes ock årsafverkningen ej obetydligt. Den ränteförlust statsverket härigenom vidkänts, har emellertid flerdubbelt uppvägts af det högre pris, som det öfverhållna eller besparade virket betingat vid försäljningen under 1902. I det hela torde priserna under år 1901 hafva utfallit 25 à 30 procent lägre än under år 1900.

Flottledsarbeten. I kronans flottleder inom Norrbottens distrikt hafva under berättelseåret blifvit utförda en del arbeten för en kostnad af 102,956: 89 kr.

Skogsodling och åtgärder för återväxtens befrämjande. I mån af större efterfrågan å smärre virkesdimensioner hafva yppats ökade tillfällen att vid afverkningen tillgodose skogsföryngringen i de norrländska skogarna. Bäckrensningar och dikning af sanka marker hafva ock i samma syfte utförts, hvarom här nedan lämnas särskild redogörelse. Hvad själfva skogsodlingsarbetena angår, hafva de fortgått på vanligt sätt och haft följande omfattning:

Distrikt.	Fullständig skogsodling.	Hjälpkultur.	Kostnad för fullständig skogsodling.	Kostnad för hjälpkultur.
	Hektar.	Hektar.	Kronor.	Kronor.
Norrbottens	29: 65	155: 30	531: 18	662: 33
Västerbottens	90: 11	1: 60	1,244: 10	13: 12
M:a Norrlands	244: 86	54: 80	3,256: 25	744: 25
Gäfle—Dala......	587: 50	216: 50	9,237: 65	1,977: 04
Bergslags	912: 28	407: 54	13,824: 61	6,428: 51
Östra	617: 46	305: 61	12,619: 39	7,550: 34
Västra	1,146: 13	651: 36	27,809: 20	13,006: 07
Smålands	625: 74	219: 98	15,786: 14	4,309: 89
Södra	370: 38	387: 02	9,347: 12	8,502: 10
Summa	4,624: 11	2,399: 71	93,655: 64	43,283: 65
			13[illegible],9[illegible]: [illegible] kr.	

Dikningsarbeten hafva utförts för en kostnad af:

Norbottens distrikt	83,500: —	kr.
Västerbottens »	18,897: 85	»
Gäfle—Dala »	2,333: —	»
Bergslags »	12,867: 86	
Östra »	6,239: 78	
Västra »	10,452: [illegible]	
Smålands	12,275: [illegible]	»
Södra »	2,289: 98	»
Summa	148,921: 99	kr.

Skogstorpsanläggningar. Medgifvandet att under vissa villkor få anlägga skogstorp å kronoparker inom Norrbottens län synes, enligt hvad öfverjägmästaren meddelat, af befolkningen omfattas med intresse. Skogstorpens antal, som vid föregående års slut utgjorde 225, hafva innevarande år ökats med 13. Vid årsskiftet voro härjämte 65 skogstorpsansökningar under utredning. Byggnadsskyldigheterna hafva under berättelseåret fullgjorts vid 30 torp, och hafva respektive skogstorpare härför uppburit dem tillkommande statsbidrag, med tillsammans 15,000 kronor.

Skogseldar. Skogarna hafva under berättelseåret i synnerhet inom de norra orterna varit hårdt hemsökta af skogseldar. Detta kan visserligen till hufvudsaklig del tillskrifvas den under sommaren rådande långvariga torra och varma väderleken, hvartill motstycke under långliga tider får sökas, men har ock sitt upphof i det myckna användandet af eld vid de allahanda arbeten, som i dessa orter utföras i skogarna, och därvid nödig noggrannhet och försiktighet, ehuru i allmänhet nu mera iakttagen än förut, tyvärr i många fall ännu saknas I några fall torde dock åskeld vara orsaken till skogsbranden. Inalles beräknas omkring 10,500 har kronoskog öfvergåtts af eld.

Enskildes skogar.

Utsyning. Undersökning för utsyning af undermålig skog enligt den för Norrbottens och Västerbottens län gällande förordningen har ägt rum å 508 hemmansskogar, hvarvid 798,802 träd blifvit utsynade Utsyning och stämpling å skatte- och frälsehemman inom lappmarkerna och Särna socken af Dalarne

äfvensom å skattehemman med inskränkt dispositionsrätt till skogen inom öfriga delar af Norrland har skett af 2,943,885 sågtimmer om 1,326,588.7 kbm samt 52,595.7 kbm ved och kolskog. Skogsuppskattning samt upprättande af afverkningsplaner för dessa nyssnämnda slag af hemman hafva omfattat 234,074.70 har skogsmark för 645 hemman eller byar.

För skogsodlingens främjande har under år 1901 ett extra statsanslag af 50,000 kronor varit anvisadt till K. Maj:ts förfogande för att i mån af tillgång tilldelas landsting och hushållningssällskap, som understödja enskilda skogsodlare genom tillhandahållande af skogsfrö och plantor till billigt pris eller beredande af kostnadsfritt biträde vid skogsodlingsarbeten. Och har detta anslag fördelats på de olika länens landsting och hushållningssällskap på sätt nedanstående tabell utvisar:

Län.	För 1901 anslagna medel till skogsodlingens befrämjande.			Begärda andelar af statsanslaget.			Fördelning af statsanslaget.		
	af Landsting.	af Hush.-sällskap.	Summa.	af Landsting.	af Hush.-sällskap.	Summa.	till Landsting.	till Hush.-sällskap.	Summa.
Stockholms	1,500	1,000	2,500	—	2,500	2,500	—	1,839	1,839
Upsala	—	3,000	3,000	—	3,000	3,000	—	2,207	2,207
Södermanlands	1,500	1,000	2,500	2,500	—	2,500	1,839	—	1,839
Östergötlands	—	6,300	6,300	—	4,000	4,000	—	2,943	2,943
Jönköpings	1,500	2,000	3,500	1,500	2,000	3,500	1,104	1,471	2,575
Kronobergs	1,000	3,000	4,000	1,000	3,000	4,000	736	2,207	2,943
Kalmar, n. del.	—	2,000	2,000	—	2,000	2,000	—	1,472	1,472
» södra »	400	1,200	1,600	400	1,200	1,600	295	883	1,178
Gottlands	1,500	1,500	3,000	2,500	—	2,500	1,839	—	1,839
Blekinge	—	5,000	5,000	—	4,000	4,000	—	2,943	2,943
Kristianstads	2,500	2,500	5,000	—	4,000	4,000	—	2,943	2,943
Malmöhus	1,000	2,000	3,000	—	3,000	3,000	—	2,207	2,207
Hallands	6,000	5,000	11,000	—	4,000	4,000	—	2,943	2,943
Göteb. o. Bohus	—	20,500	20,500	—	4,000	4,000	—	2,943	2,943
Älfsb., n. delen	—	2,000	2,750	3,137	628	4,000	2,308	462	2,943
» södra »	—	750			235			173	
Skaraborgs	3,000	1,500	4,500	4,000	—	4,000	2,943	—	2,943
Värmlands	2,000	2,000	4,000	2,000	2,000	4,000	1,472	1,471	2,943
Örebro	1,200	2,800	4,000	1,200	2,800	4,000	883	2,060	2,943
Västmanlands	—	2,500	2,500	—	2,500	2,500	—	1,839	1,839
Kopparbergs	500	500	1,000	—	1,000	1,000	—	1,000	1,000
Gäfleborgs	500	3,000	3,500	500	3,000	3,500	368	2,207	2,575
Summa	34,100	71,050	105,150	18,737	48,863	67,600	13,787	36,213	50 000

Finanserna.

Värdet å statens skogar vid 1901 års slut beräknas till 79,487,842 kr. Under år 1901 uppgingo *statsverkets skogsmedel* till:

	Kronor.
Skogsförsäljningsmedel	7,327,273: [illegible]
Betesmedel	33,284: 55
Arrendemedel	166,308: 22
Utsyningsafgifter och ersättning för skogsskötsel	161,187: [illegible]
Anmärkningsmedel	3,753: [illegible]
Diverse uppbörd	63,649: 60
Summa	7,755,455: 96

hvilken bruttosumma utgör 9.7 % å det bokförda värdet af statens skogar.

Utgifterna för skogsväsendet utgjorde under samma tid:

Aflöning till skogsstaten och skogsläroverken m. m.	767,008: 73 kr.
Skogsafverkning, skogsodling, vägar, dikningar, skatter, skogsindelningar m. m.	1,106,724: 20 »
Af extra anslag till flottleder och dikningar i de norrländska samt Kopparbergs län	264,482: 35 »
Summa	2,138,215: 28 kr.

Den till statskontoret inlevererade *nettobehållningen* utgjorde 5,620,225: 84 kr. *eller* 7 % på skogarnas bokförda värde.

UR DOMÄNSTYRELSENS JAKTSTATISTIK ÅR 1901.

Under berättelseåret hafva enligt från läns- och kommunalstyrelserna inkomna uppgifter inom landet dödats nedannämnda antal *rofdjur*, nämligen 38 vargar, 16 lodjur, 69 järfvar, 20,911 räfvar, 326 mårdar, 25 uttrar, 221 örnar, 342 ufvar, 9,860 hökar, 100,649 kråkor.

Af björn, för hvilken skottpenningar numera ej utbetalas, hafva under året enligt skogstjänstemännens uppgifter skjutits 11 st., af hvilka 10 i Norrbottens och 1 i Kopparbergs län. Föregående år skötos äfvenledes 11 st.

Till bedömande af den förlust, som rofdjuren tillfoga landet genom husdjurs dödande, har Domänstyrelsen, med stöd af genom länsstyrelserna bekomna primäruppgifter, upprättat sammandrag, som utvisar, att följande antal husdjur blifvit under berättelseåret af rofdjur dödade, nämligen: 5,712 får, 78 getter, 1,146 renar, 65,989 fjäderfä. Dessa djurs sammanlagda värde har uppskattats till 101,581 kr. och 13 öre, motsvarande 129,130 kr. och 72 öre föregående år.

Af jämförelsen mellan det inom landet såsom premier för dödade rofdjur utgifna penningbeloppet 72,673 kr. 22 öre och värdet af de utaf rofdjur dödade husdjuren 101,581 kr. 13 öre framgår betydelsen af att anslag beviljas till dylika premier.

Angående *nyttigt vildt* meddelas:

Älgen är i Norrbotten inom de flesta revir stadd i ökning och utbreder sig allt längre inåt lappmarkerna. Inom Råneå och Kalix revir är dock en minskning af stammen iakttagen. Fasta stånd förekomma inom de flesta revir i nyss nämnda län.

Under året hafva här dödats sammanlagdt 361 älgar, däraf 58 under förbjuden tid, motsvarande 272 och 15 föregående år.

I Västerbottens län synes äfven älgen vara stadd i ökning; dock uppgifves stammen vara fåtalig inom Jörns, Norsjö, Burträsks, Norra Lycksele

och Fredrika revir. Inom länet i fråga hafva under året dödats 55 älgar, däraf 11 under förbjuden tid.

I Mellersta Norrlands distrikt minskas i allmänhet tillgången på älg. Under lofgifven tid ha under året i distriktet enligt uppgift dödats 107 älgar.

I Gäfle—Dala distrikt är älgtillgången i Norra och Västra Hälsingland mindre god, hvaremot älgen i Gästrikland och Dalarna ökats, särskildt inom Klotens revir är älgstammen synnerligen talrik. I Bergslags-distriktet är älgen mycket allmän. Inom Östra distriktet är älgtillgången i allmänhet god, oaktadt rätt många älgar årligen fällas — under berättelseåret enligt lämnade uppgifter tillsammans 317 st.

I Västra distriktet har älgen inom vissa delar något förökat sig, men uppgifves att inom Älfsborgs län älgstammen blifvit mycket för hårdt beskattad.

I Smålands distrikt förekommer älgen mycket allmänt inom Värends revir, men kan däremot sägas saknas å Öland, där endast undantagsvis en och annan visat sig. I Södra distriktet synes tillgången på älg börja att ökas.

Rådjuren hafva under året uppträdt på en del enstaka skogar inom Bergslagsdistriktet, stammen har något ökat sig i Stockholms, Södermanlands och Östergötlands län samt är talrik i Västra distriktet, men uppgifves dock tillgången inom några revir af nyss nämnda distrikt särskildt Marks, såsom minskad, däremot äro de i allmänna i Smålands och Södra distrikten, där tillgången är god undantagandes skogstrakterna i Blekinge—Åkers revir.

Haren har i allmänhet haft en medelgod årgång i Norrbotten, god i Västerbotten, medelmåttig i Mellersta Norrlands distrikt, medelgod i Gäfle—Dala och Bergslagsdistrikten, utom i Älfdals, Arvika och en del af Enköpings revir, god i östra distriktet, utom inom Stockholms län, där tillgången uppgifves vara ringa, dålig i Västra distriktet, medelgod i Smålands distrikt, god i Södra distriktet.

Tjäder och *orre* har haft en dålig årgång i Norrbotten, ganska god inom större delen af Västerbotten, medelgod inom Mellersta Norrlands distrikt, god i Gäfle Dala distrikt, dålig i Bergslagsdistriktet, utom inom Värmlands län, där tillgången varit god, inom öfriga delar af landet dålig eller medelmåttig.

Ripa och *järpe* hafva haft medelmåttiga årgångar.

Rapphönsen hafva haft en medelmåttig årgång inom Bergslags och Östra distrikten, men däremot god inom Västra, Smålands och Södra distrikten.

Sjöfågel. Tillgången har varit dålig eller medelmåttig i hela Norrland, inom öfriga delar af landet något bättre.

TRÄVARUMARKNADEN.

Man kan icke säga, att någon stor lifaktighet rådt i trävarumarknaden under den gangna mars manad, ehuruval icke sa obetydligt under tiden salts.

Frankrike har, ehuru trögt, fortsatt att köpa furubattens $2^1/_2 \times 7$ till 210 francs för Sundsvalls-, 205 för Hernösands- och 200 för öfverbottensvara. Det är dock endast med största ansträngningar dessa priser uppnås i verkligheten och icke blott på papperet, då köparne i allmänhet

vilja förebära, att i de som ledande ansedda affärer eftergifter på ena eller andra sättet äro gjorda af säljarne eller deras agenter.

I ett affärsblad har i dagarna något berörts det sedan flera år tyvärr förefintliga mellanspelet mellan vissa agentfirmor och nordfranska köpare, hvarigenom agenten, för att icke gå miste om affär och »to please everybody», ur egen ficka ristornerar köparen några francs af det pris, som enligt kontrakt är för viss dimension öfverenskommet. Tydligt är, att detta understundom kan leda därtill, att exportörer genom att i god tro hålla på det topp-pris, grannen visat sig ha lyckats obtinera, helt enkelt spränga marknaden. Så skedde år 1901, hvarigenom åtskilliga hundratusen kronor ensamt för furubattens gingo oss ur händerna. Måtte emellertid, då frågan nu kommit mera offentligt på tal, densamma icke lämnas förr än en allmän opinion låtit vederbörande förstå, att sättet åtminstone icke är öfverensstämmande med *svensk* affärsmoral.

Nu är dock ett faktum, att ofvanstående priser äro ärligt betalda, och ett par större importörers försök att komma till affär på basis af 2,50 lägre pris, under föregifvande af existerande ristorno, bör icke understödjas. Förefintliga svårigheter härutinnan torde med sannolikhet vara fullkomligt undanröjda efter påsk för den, som kan vänta. — För planchetter betalas 155 fr. och 145 fr. resp. 1 × 4½ och 1 × 4 lika för furu och gran eller i nödfall med 2,50 reduktion för gran. Efterfrågan å cinquieme är fortfarande stor och ha följande priser senast betalts för Hernösand

2½ × 7	furu	V:a	170	francs
2½ × 6½			160	
2½ × 6	»	»	150	»
2½ × 5	»	»	140	»

För Sundsvall 3 × 9 furu V:a har betalts 210 francs, men har samma dimension jämväl sålts billigare.

England iakttager i regel fortfarande en afvaktande hållning och har på sista tiden ej nämnvärdt varit i marknaden. Några granbattensaffärer för hösten ha dock skett till £ 7 7/6 för Hernösands 2½ × 7, 6½ med 2/6 högre för bräder, men andra hålla ut för £ 7 10/- äfven för hösten, som också sannolikt erhålles. Äfven här synas lägre kvalitéer vara begärliga och följande priser betalas:

3	× 9	gran	V:a	£	7 5/-
2½	× 7, 6½	»	»	»	6 5/-
»	× 6	»	»	»	6
»	× 5	»	»	»	5
	× 4½				4 1[illegible]
	× 4	»	»	»	4

Visserligen är det ju sant, att lägre kvalitéer jämväl måste i pro portion stiga i pris, men en relativt starkare köplust för lägre kvalitéer visar också tämligen tydligt, att den bättre varan kommit upp i ett för konsumtionen i vissa fall prohibitivt pris, hvadan en första varning kan anses gifven. För öfrigt företer icke den inhemska trävarumarknaden i England något synnerligt lif för tillfället, hvilket naturligtvis återverkar på köplusten. Dock väntas större omsättning just i dessa dagar.

För att tillvaratraga gemensamma intressen har bildats »London timber importers association», hvars program angifves vara att afhandla endast rent fackliga frågor, såsom kontraktsformulär, befraktningsfrågor m. m., hvaremot föreningen genom pressen på förekommen anledning låter betona, att den *icke* ämnar söka reglera priserna och *icke* åsyftar att bringa importörerna till »en enda, allt individuelt initiativ förkväfvande, död likformighet». Det bör dock blifva af intresse följa denna sammanslutnings framtida göranden och låtanden för att se, om den icke en gång kommer att bli en faktor att räkna med i prisfrågor, eller om ännu i Albions land tillräckligt många affärsskickliga hjärnor finnas, som icke kunna nivelleras i trustartade sammanslutningar, utan som alltjämt vilja och kunna under eget ansvar föra sitt eget business lyckligt framåt.

För *Kap* har på sista tiden liflig efterfrågan rådt å hyflade varor, hvadan hyflerierna sett sig om efter nödiga dimensioner och härför varit villiga anlägga något förbättrade priser, såsom t. ex. £ 8 för $2^1/_2 \times 6^1/_2$ furu.

I *Tyskland* är köplusten för närvarande ringa, men för hvad som köpes betalas fortfarande vackra priser. Så är 1 × 6 furu betald med 160 mark ob Hernösand.

Danmark söker utskottsbräder och har senast betalt för 1 × 4—5 furu-gran-utskott £ $4^2/_6$ med 3 % tillägg för dansk längd och kurs 18,18.

Holland betalar nu för

7″	granbräder	93 fl.
8″	»	99
9″	»	102
10″	»	105
11″	»	108 »

Certepartier ingå lifligt i anledning af tidigt väntadt »f.ö.v», hvilket dock nu genom återinträdd kyla torde inträffa något senare än man först förutspått.

Träkolspriserna ha något förbättrats och lärer försäljning ha skett från Skellefteå à 7 kr. pr stig. Skogskol i Hälsingland och Medelpad lära noteras kr. 9.

7 april 1903.

»*Swordfish*».

Sveriges utförsel af trävaror och pappersmassa under Januari–Mars 1899—1903.

Trävaror:		1899	1900	1901	1902	1903
oarbetade, bilade eller sågade; af furu eller gran:						
timmer, mastträ och spiror (t. o. m. år 1900)	kubikmeter	9,500	7,600	—	—	—
timmer och mastträ af minst 25 cm.	»	—	—	420	200	540
spiror, timmer och mastträ af mindre diameter	»	—	—	3,250	9,400	8,490
bjälkar och sparrar (t. o. m. år 1900)	»	17,100	15,200	—	—	—
bjälkar af minst 20 cm. tjocklek	»	—	—	8,480	10,100	9,350
sparrar (af mindre tjocklek)	»	—	—	4,570	5,700	10,940
syllar (sleepers)	»	—	—	8,920	4,800	5,950
grufstolpar (pitprops)	»	133,700	149,700	175,400	169,000	167,400
plankor och battens (t. o. m. år 1901)	»	47,200	41,400	40,500	—	—
bräder (t. o. m. år 1901)	»	19,800	19,700	26,800	—	—
plankor och bräder, ohyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	22,700	19,570
» gran	»	—	—	—	7,520	6,160
battens och bräder, ohyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	20,740	18,170
» gran	»	—	—	—	9,920	10,280
battens, scantlings o. bräder, ohyflade under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	21,570	22,370
» gran	»	—	—	—	9,900	10,540
hyflade bräder (t. o. m. år 1901)	»	23,800	15,300	22,000	—	—
bräder, hyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	650	100
» gran	»	—	—	—	1,230	1,730
bräder, hyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	10,200	7,300
» gran	»	—	—	—	4,500	6,140
bräder, hyflade, under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	3,190	2,480
» gran	»	—	—	—	2,900	4,750
bräd- och plankstump	»	—	—	—	1,600	260
lister, läkten och ribbor	»	—	—	370	900	700
arbetade: snickerearbete etc.						
byggnadsmateriel (dörrar, fönsterramar m. m.)	kronor	—	—	945,000	845,000	1,532,000
alla andra slag	»	—	—	969,000	858,000	1,234,000
Pappersmassa (trämassa):						
kemisk, torr	kilogram	17,124,000	23,051,000	21,988,000	25,679,000	30,428,000
» våt	»	2,017,000	614,000	1,686,000	1,613,000	2,888,000
mekanisk, torr	»	9,581,000	8,890,000	10,815,000	4,40[illegible],000	6,380,000
» våt	»	3,736,000	1,611,000	1,992,000	1,700,000	3,341,000

EKONOMISKT.

Ur **Aktiebolaget Båtskärsnäs'** styrelse, som har sitt säte i *Nederkalix socken* af Norrbottens län, hafva Per Adolf Svanberg, Carl Ludvig Bergbom, löjtnanten Carl Emil Kant och bankdirektören Carl Fredrik Carlsson utgått. Såsom styrelseledamöter hafva inträdt Edvin Bernhard Stjernspetz och Gustaf Groth.

Den 28 februari 1903 antogs bolagsordning för **Aktiebolaget Hörle bruk**, som har till ändamål att, efter inköp af egendomen Hörle med underlydande fastigheter i Värnamo, Fryeleds och Käfsjö socknar i Östbo härad af Jönköpings län, därstädes bedrifva jordbruks-, fabriks-, kvarn- och sågverksrörelse. Bolagets styrelse har sitt säte i *Växiö*. Aktiekapitalet uppgår till 300,000 kronor och kan utgöra lägst detta belopp, högst 500,000 kronor samt är fördeladt i aktier å 10,000 kronor till viss man. Styrelsen utgöres af kronofogden Axel von Schantz, jägmästaren Malcolm von Schantz och hypoteksbokhållaren Knut Gustaf Reinhold Berg.

Aktiebolaget Robertsfors har beslutit aktiekapitalets ökning med 800,000 kr. Samtidigt har maximikapitalet ökats till 2,000,000 kr.

Aktiebolaget Upperuds trämassefabrik, hvars styrelse har sitt säte vid *Upperuds bruk*, Skålleruds socken af Älfsborgs län, har beslutit aktiekapitalets ökning till 75,000 kronor.

Halmstads Trävaru Aktiebolag lämnar för 1902 ingen utdelning.

Lars Lithanders Trävaruaktiebolags styrelse utgöres numera af bolagets verkställande direktör, disponenten E. A. Enhörning, direktören Th. R. Thuresson och rådmannen A. G. Andersson i Sundsvall.

Samtliga aktier i **Schebo Bruks Aktiebolag** hafva genom förmedling af disponenten Axel Lehman i Hudiksvall och grosshandlaren Isaac Hirsch i Stockholm sålts till ett konsortium för omkring fyra millioner kr.

Schebo bruk, som är beläget i Ununge socken, Stockholms län vid sjön Närdingen, har historiska anor; det innehades först af Uppsala ärkebiskopsbol, som bortbytte detsamma till Klara kloster i Stockholm. Genom Gustaf Vasas reduktion tillföll det kronan, tills Julius Gyllenstierna 1578 erhöll det af sin fader, Johan III. Sedermera ägdes det af släkten Tott till början af 1700-talet, hvarefter det tillhört olika ägare, senast firmorna Tottie & Arfwedson och Michaelson & Benedicks. År 1877 bildades af bruket med underlydande ett aktiebolag med ett kapital af 2 mill. kronor.

Vid Schebo, som räknas till Dannemoraverken, idkades grufdrift redan under medeltiden. Nu finnas där järnverk och ångsåg. Skogsmarken, omkring 18,000 tunnland, är beväxt med hufvudsakligen yngre skog.

Skästra Ångsågs Aktiebolag hade den 31 sistlidne mars ordinarie bolagsstämma, hvarvid beslöts en utdelning af 5 %. Till styrelse valdes disponenten J. O. Wådell, handlanden O. Sillén, landstingsmannen Olof Olsson i Kramsta, hemmansägaren E. W. Lindström och trävaruhandlaren Erik Lindberg.

Stora Kopparbergs bergslags Aktiebolags nettobehållning för 1902 utgör 2,667,267 kr. 7 öre, hvartill komma från 1901 öfverförda 147,015 kr. 47 öre, summa 2,814,282 kr. 54 öre. Styrelsen föreslår en utdelning till aktieägarne af 140 kr. pr aktie med 1,344,000 kr. och att till dispositionsfonden öfverföras 1,400,000 kr. samt till 1903 års vinst- och förlustkonto 70,288 kr. 54 öre.

Storviks Sulfit Aktiebolag hade den 4 dennes bolagsstämma, hvarvid styrelsen, bestående af disponenten V. Folin, majoren G. A. Lilliehöök och disponenten Per Eriksson, återvaldes. Af 1902 års vinst utdelades till aktieägarne 10 % med 180,000 kronor.

Strands Nya Aktiebolag har beslutit aktiekapitalets ökning från 150,000 kr. till 250,000 kronor.

Å **Tingstads trävaruaktiebolags** aktiekapital, hvilket bolags styrelse har sitt säte i *Göteborg*, har inbetalts ytterligare 300,000 kronor.

Tranemo trävaruaktiebolags aktiekapital, hvilket bolags styrelse har sitt säte i *Göteborg*, har inbetalts till fullo. Bolaget har beslutit aktiekapitalets ökning med 65,000 kronor, däraf 40,000 kronor i preferensaktier.

Töre aktiebolag, hvars styrelse haft sitt säte i Hemsö socken af Västernorrlands län, beslöt den 5 januari 1903, att bolagets styrelse skall hafva sitt säte i *Luleå*, samt att aktiekapitalet skall utgöra lägst 400,000, högst 1,200,000 kronor.

RÄTTSFRÅGOR.

Tvist om utsyning i lappmarksskogar. Genom afhandling den 17 nov. 1878 upplät och försålde Anton Ericsson i Hedlunda till Grosshandlarebolaget James Dickson & C:o i Göteborg all ståndskog af furu och gran utaf vissa dimensioner på det utmål i skog och mark, som vid då påbörjad afvittring inom lappmarken tilldelades Anton Ericsson såväl för hans hemmans under n:o 1 i Hedenlunda provisionelt åsatta skatt som ock för den tillökningsskatt, hvilken därvid möjligen ifrågakomme att af handelsbolaget eller dess rättsinnehafvare afverkas under 50 års tid från den dag afvittringsåtgärden vunnit laga kraft. Sedan Grosshandlarebolaget James Dickson & C:os rätt öfvergått till Holmsunds aktiebolag, begärde aktiebolaget hos vederbörande skogstjänsteman utsyning och utstämpling af träd inom upplåtna dimensioner, men då hemmansägaren Carl Conrad Carlsson i Tennbäck, såsom ägare af $^{3}/_{64}$ mtl af hemmanet Hedlunda n:o 1 protesterade häremot, vägrade skogstjänstemannen att företaga den begärda afsyningen. Under åberopande af ofvanberörda kontrakt samt den inteckning, som till säkerhet härför meddelats i bl. a. de $^{3}/_{64}$ mtl af hemmanet, som numera ägdes af Carl Conrad Carlsson, yrkade Holmsunds Aktiebolag efter stämning till Lycksele tingslags häradsrätt, att aktiebolaget måtte förklaras gent emot Carl Conrad Carlsson berättigadt att erhålla utsyning och utstämpling af träd inom de i berörda afhandling bestämda dimensioner.

Genom utslag den 30 dec. 1897 utlät sig häradsrätten, att, enär aktiebolaget medelst åberopade i Carl Conrad Carlssons hemman nio sextiofjärdedels mantal n:o 1 Hedlunda intecknade kontrakt af den 17 november 1878, hvilket kontrakt numera ostridigt efter öfverlåtelse innehades af nämnda aktiebolag, behörigen styrkt sin rätt att under viss, ännu ej utlupen tidrymd å hemmanets skogsmark afverka och tillgodogöra sig all ståndskog af furu och gran, som hölle i kontraktet närmare angifna dimensioner, men Carl Conrad Carlsson icke kunnat framte någon omständighet, som grundlade befogenhet för honom att hindra aktiebolaget att komma i åtnjutande af sin å kontraktet grundade rätt, blefve aktiebolaget eller dess rättsinnehafvare bemyndigad att, så länge kontraktet af den 17 november 1878 förblefve emot jordägaren gällande, därest denne underläte att inom en månad efter bevis-

lig tillsägelse göra behörig ansökning om utsyning af skogsalster från intecknade hemmanet, själf hos vederbörande påkalla och, om annat laga hinder ej mötte, erhålla dylik utsyning med samma rätt som tillkomme jordägaren.

Detta utslag blef såväl af Svea Hofrätt enl. dom den 26 maj 1899 som af Kungl. Maj:t den 13 mars 1901 fastställdt.

LITTERATUR.

Hasseln i Sverige fordom och nu* af GUNNAR ANDERSSON. Ser. Ca. n:o 3 af Sveriges geologiska undersökning. Stockholm 1902. Pris 4 kr.

Denna äfven i forstligt afseende mycket intressanta afhandling karaktäriseras såsom en geologiskt-växtgeografisk undersökning, belysande frågan om klimatets förändring sedan litorinatiden.

Det är ett storartadt material, hvarpå författaren stödjer sina slutsatser. Det omfattar nämligen ej mindre än 220 lokaler för fossil och 89 lokaler för lefvande hassel inom Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Gäfleborgs, Kopparbergs, Västmanlands och Värmlands län. Den speciela redogörelsen för detta material, som utgör afhandlingens förra del, upptager 126 sidor. Återstående 42 sidor innehålla undersökningarnas allmänna resultat samt en resumé på tyska. Arbetet åtföljes af en väl utförd karta i skalan 1: 1,000,000 af de delar af landet, hvarinom de åberopade fyndorterna för så väl lefvande som fossil hassel äro belägna, och hvilka lokaler å kartan angifvits.

Författaren har med ledning af sitt undersökningsmaterial kunnat uppdraga en gräns för hasselns forna allmänna utbredningsområde i Sverige. Med nordostlig hufvudriktning inom norra Värmland och mellersta Dalarne framgår denna vidare i nästan nordlig riktning genom nordvästra delen af Hälsingland och sydöstra delen af Härjedalen samt upp genom Jämtland till trakten strax öster om Storsjön. Härifrån tager den en riktning i ost-nord-ost nära nog efter stambanans hufvudsträckning, dock i allmänhet väster om denna. Gränsen är framdragen till trakten af Ume älf någon mil väster om Vännäs.

Gränsen för det område, där hasseln i våra dagar upphör »att nå fullständig utveckling och att vara ett konkurrenskraftigt led i vegetationen på växtplatser, där krafven på jordmån, vatten m. m. finnas behörigen tillgodosedda», har författaren framdragit med hufvudriktning från väster till öster genom södra Värmland och Västmanland till trakten af Nora, hvarifrån gränsen fortsätter i nordost och når Gäflebukten strax norr om Gäfle.

Den del af vårt land, som ligger mellan båda dessa hasselgränser, representerar den del af buskens forna utbredningsområde, som den efter hand nödgats uppgifva. Detta område omfattar omkring 84,000 kvadratkilometer eller ungefär 38 % af hasselns forna landvinningar. Dess utbredningsområde i Sverige beräknas sålunda hafva minskats med mer än en tredjedel eller från cirka 50 % till 30 % af landets areal.

Sin största forna utbredning angifves hasseln hafva hunnit redan innan granen såsom skogbildande träd tagit i besittning trakterna mellan 64 och 63° n. br. Bu-

* Tillägg till det kortare omnämnande om detta förtjänstfulla arbete, som förekom i häft 2 af denna tidskrift. *Red.*

sken uppträdde då inom tämligen likartadt sammansatta löfskogssamhällen af björk, al, asp, lind, alm, lönn, hägg, rönn m. fl. trädslag.

Hasselgränsens tillbakaskridande visas stå i samband med ett omslag i de klimatiska förhållandena, hvilket inträdt redan före tiden för Litorinahafvets högsta stånd. Det är på växlingar i temperaturen, som förskjutningarna i hasselns utbredningsområde berott. Härvid är det likväl icke vintertemperaturen i och för sig, som omöjliggjort hasselns tillvaro utmed dess forna nord- och västgräns, utan vegetationsperiodens minskade värmetillgång och längd. Sedan klimatet, antagligen något före Litorinahafvets högsta stånd, var gynnsammast i öfre Sverige, anses vegetationsperiodens värme hafva minskats med i medeltal 2,4° C.

Åt en del af de förhållanden, som i ofvannämnda afhandling belysas, har jämväl undertecknad ägnat intresse, äfven om jag icke kunnat vetenskapligt behandla dylika frågor, och med stort nöje erfar jag, att af mig dragna slutsatser visat sig vara riktiga.

I förste häftet af Tidskrift för Skogshushållning år 1895 sökte jag behandla följande fråga: Har Norrlands skogsflora erhållit bidrag från Norge? Jag uttalade därvid den åsikten, att till en invandrad västlig flora hörde almen, särskildt i fråga om vissa relikter i Lappmarken och Jämtland. Genom att jämföra de nordligaste af dessa relikters läge med almens af mig antagna nuvarande normala nordgräns, drog jag den slutsats, att klimatet i forna tider varit så mycket varmare än nu för tiden, att almen vid gränsen för sitt nuvarande normala utbredningsområde då skulle kunnat stiga till 550 meter större absolut höjd än under nuvarande klimatiska förhållanden. Då man vet, att temperaturen sjunker 0,5° C. med hvarje 100-tal meter absolut höjd, skulle den inträdda klimatförsämringen, sedan almen invandrat till sina nordligaste reliktlokaler i vårt land, belöpa sig till 2,75° C.

I mån som den vetenskapliga forskningen framskridit, hafva resultaten närmat sig sagda tal. År 1896 visade GUNNAR ANDERSSON (svenska växtvärldens historia, andra upplagan), att klimatförsämringen var omkring 2° C. Nu har han kunnat påvisa en temperatursjunkning under vegetationstiden af 2,4° C. Emellertid synes det mig, att Gunnar Anderssons afhandling om hasseln lämnar stöd för en något större temperatursjunkning än den nyss angifna. I fråga om hasselns nuvarande normala utbredningsområde måste man instämma med författaren däri, att den snarare lagts för högt upp än tvärt om. Och i fråga om gränsen för hasselns forna utbredningsområde torde man kunna vänta, att denna genom nytillkommande fyndorter för fossil hassel skall komma att flyttas längre mot norr och väster. Med intresse måste man motse den tid, då flera myrar inom Västerbotten blifvit undersökta. En serie undersökningar af t. ex. de till det yttre intresseväckande myrarna inom Rickleåns floddal upp till trakterna ofvanför Burträsk skulle helt visst löna forskarens möda.

Men äfven med stöd af de nu kända fyndorterna för fossil hassel borde man våga draga en något vidare konklusion, än författaren gjort. De växtplatser, hvarifrån de fossila nötterna härstamma, hafva nämligen tillhört traktens ogynnsammaste hvad värmetillförseln beträffar. De hafva nämligen bildat traktens lägre belägna lokaler, dit den kallare luften sjunkit ned och där jordmånen hållit sig kall och fuktig. »Alla de tusentals hassellundar, som en gång med visshet kunna antagas ha frodats aflägse från vattensjukare trakter, på frisk eller rent af på torr mark» och af hvilka vi ej äga det minsta spår i behåll (se den berörda afhandlingen sid. 140), dessa hafva intagit de varmare lokalerna, och de kunna hafva sträckt

sig milsvidt utanför författarens gräns för hasselns forna utbredning. Denna gräns skall därför helt visst visa sig vara för trång.

Då såsom nämnts de fyndorter för fossil hassel, som närmast bestämt gränsen för buskens forna utbredning, måste anses vara kalla växtplatser, hade det nog varit af värde, om temperaturen å dessa lokaler kunnat jämföras med temperaturen å närmast belägna meteorologiska stationer. Man hade då tvifvelsutan kunnat konstatera, att sådana lokalers värme under vegetationsperioden varit afsevärdt lägre än de lokalers, på hvilkas medeltemperatur traktens isotermer för vegetationsperiodens månader konstruerats.

Med stöd af hvad jag i korthet ofvan antydt, vågar jag tro, att fortsatta vetenskapliga undersökningar på det område, Gunnar Andersson så framgångsrikt beträdt, skola en gång kunna visa, att värmeminskningen sedan tiden före Litorinahafvets högsta stånd varit icke obetydligt större än hvad som af den här berörda afhandlingen framgår.

Th. Örtenblad.

Berättelse om torrdestillation af trä och extraktion af bark i norra Amerika, afgifven till styrelsen för sågverks- och trävaruexportföreningen af SIXTEN SANDBERG (adr. Karlskoga). Stockholm 1902.

På senare åren har i Sverige en hel del olika patent uttagits å kolugnar och en ganska stor del af dessa har realiserats. Då hvarje dylik ugn representerar ett ganska stort kapital, vore det, innan nya byggas, af största nytta att känna kvantiteten och kvaliteten af de produkter, som genom torrdestillation kunna erhållas. Med tanke härå har styrelsen för sågverks- och trävaruexportföreningen anmodat ingeniör SIX. SANDBERG, att i Amerika, föregångslandet, taga kännedom om nämnda förhållande.

Berättelsen, som är affattad på ett klart och redigt sätt, börjar med en orienterande öfversikt. I nordstaterna kolas hufvudsakligen löfträd, bok och björk, emedan af dessa största trääattiksutbytet erhålles, under det att man i sydstaterna börjat använda barrträd egentligen för vinnande af kreosot och lätta oljor. Träkolen i dessa senare stater ha svårt att vinna afsättning och användas därför mest i hushållen. De produkter, som utom träkol tillvaratagas äro ättikssyra, aceton, träsprit och tjära, hvaraf åter kreosot kan framställas. Härefter skildras de olika ugnar, som användas. Man kan följa utvecklingen från ugnar af bikupsform, där hos de äldsta eldningen sker direkt, som i en mila, utan tillvaratagande af gaserna, under det att hos de mera moderna gaserna genom fläkter sugas till kondensatorerna, till ugnar med indirekt eldning, bestående af cylindriska plåtretortrar. De mest moderna utgöras af järnplåtkamrar hvari 1—4 med ved lastade vagnar kunna inskjutas för att kolas.

Efter en utförlig skildring af arbetssättet och konstruktionen af de olika ugnarna, belyst med 5 planscher med ej mindre än sammanlagdt 60 figurer, lämnas en redogörelse för det resultat som erhållits i en modern ugn, bestående af en cylinderformig järnplåtsretort och hvari pr dag kolas 80 kbm. ved (björk och bok) genom indirekt eldning:

Ättikssyrad kalk brun	2,200 kg.
» » eller grå	1,800 »
Träsprit	450 »

Träkol	19,000 kg.
hvaraf för kolningen åtgått	3,100 *

Med en skildring af metoder för extrahering af hemlock-tallens (P. canadensis) bark afslutas den intressanta skildringen.

I.

Örebro Läns Kongl. Hushållnings=Sällskaps Historia 1803—1902 under medverkan af därtill anmodade utarbetad af J. V. Jonsson, 2 delar, Örebro 1902. Pris 5 kr.

Föreliggande innehållsrika och intressanta arbete om 737 sidor och med till talande utstyrsel har enligt Örebro läns hushållningssällskaps beslut utarbetats til. sällskapets 100-årsdag den 22 sistlidne januari. Större delen af arbetet upptages naturligen af jordbrukets historia och utveckling i länet under det förflutna århundradet. Den historiska delen prydes af väl utförda autotypier öfver äldre märkesmän inom länet. I arbetets andra del redogör Jägmästaren Adrian Giöbel i en kortare uppsats för *skogshushållningens utveckling i Örebro län under det 19:de århundradet.* Författaren skildrar härvid i mera allmänna drag den bättre ordning i skogshushållningen som i vissa hänseenden inträdde under 1800-talet, särskildt dess senare del, och de faktorer som mest härvid medverkat. Skogshushållningen har i öfrigt varit nära beroende af andra näringar, såsom t. ex. bergshandteringen, hvilken har varit och ännu är den största förbrukaren inom länet af skogseffekter. Som en kulturbild från den tid som gått påminner författaren om, att det ännu för 30 år sedan fanns i länets nordligaste trakter utmed Dalagränsen af yxa alldeles orörda trakter, där »torr-rakor» i tiotusental sträckte sina knotiga grenar och kronor bland de ännu lefvande träden. Som *en* mörk fläck af senare tiders skogshushållning nämner författaren ekskogens utrotande från ställen, där den förr, af alla tecken att döma, hade stor trefnad och var af god växt.

I slutet af uppsatsen redogöres för den af hushållningssällskapet sedan år 1881 tillsatta särskilda skogskommitténs verksamhet. Under de första åren disponerade kommittén endast öfver mindre anslag. Sedan dessa likväl afsevärdt ökats, ehuru ej på långt när till de summor, som de södra länen i vårt land uppoffra, ha från 1891 varit anställda en särskildt skogsman som kontrollerande biträde och 12 à 14 länsplantörer. Under 10-årsperioden 1891—1900 hafva användts af

Statsbidrag	20,929 kr
Hushållningssällskapets anslag	17,300 »
Landstingets anslag	7,700 »
Summa	45,929 kr.

För dessa medel anses under dessa år hafva skogsodlats 1,057 hektar och torrlagts genom utdikning af grundare skogskärr och mossar en areal af 1,256 har.

Domänstyrelsens underdåniga berättelse rörande skogsväsendet för år 1901. Bidrag till Sveriges officiella statistik, q) Statens domäner. Stockholm 1903.

(Ett kortare utdrag häraf återfinnes å annat ställe i detta häfte af tidskriften.)

* Beräknas veden väga 500 kg. pr kbm. erhålles ett viktsprocentsutbyte af 10 % ättiksyrad kalk, 1 % träsprit och 22 % träkol. I volymprocent utgör kolvinsten c:a 45 %, som i annat sammanhang angifves. Vinnande af de kondensibla gaserna synes alltså vara hufvudsaken.

Kungl. Domänstyrelsens cirkulär, angående ändrad lydelse af vissa punkter i de till efterrättelse för skogsstatens tjänsteförvaltning den 2 december 1895 utfärdade reglementariska föreskrifter, gifvet den 27 januari 1903. Stockholm 1903.

De nya föreskrifterna i detta cirkulär beröra hufvudsakligen utsyningsförslaget och stämplingslängderna, kassaredogörelsen, reseräkningar, utarrenderingar af lägenheter och torp å kronoparker m. m. (då i vissa fall öfverjägmästaren numera har afgöranderätt), utsyning å nybyggen och kronohemman, kronojägarnes dagaflöning å kronoparker samt jägmästares och aflönade assistenters tjänstledighet.

Synpunkter vid beräkning af skogstillväxten, sammanfattade af J. O. AF ZELLÉN. Stockholm 1903. Pris 1 kr.

Separat med särskildt tryckt omslag ur häft. 2. Supplement 1 af denna tidskrift.

Dikningstabeller af JOH. AHLGREN. Stockholm 1903. Pris 2 kr.

Aftryck på särskildt fast papper med tryckt omslag ur häft. 1 af denna tidskrift. Tabellerna äro ombrutna i ett för praktiska behof särskildt lämpadt format (10 × 15 cm.), hvarför häftet med den 3 sidors förklarande texten utgör 13 sidor.

Tabell för uppskattning af liggande stammar af A. MAASS (separat ur Tidskrift för Skogshushållning 1902, häft. 1). Pris kr. 1: 50.

Detta separat af de 6-sidiga tabellerna är uppklistradt på 3 fernissade pappskifvor, förenade genom ledbara ryggar, hvarigenom tabellerna blifva särdeles lätthandterliga. Kubikmassan erhålles i kbm., och på stammarna skola förutom längden mätas diametern 1,3 m. från roten och diametern på midten.

Skogsfrågan inför riksdagen af N. G. SÖRENSEN, Stockholm 1903. 14 sidor (Utdelas gratis.)

Författaren anser i ifrågavarande broschyr, att såväl skogskommitténs som regeringens förslag till skogslagstiftning för de enskildas skogar gått för långt och önskar, att skogshandteringen inför lagen måtte få vara likställd med jordbrukets öfriga näringar. Författaren föreslår därför endast, att den, som vill afverka skog, skall tillhållas att till offentlig myndighet i förskott aflämna det kontanta belopp, som kan anses motsvara utsädes- eller skogskulturkostnaden för reproduktion af den borttagna skogen, med rätt att kunna genom verkställda skogskulturer återbörda detsamma inom fem eller flera år.

Författaren upplifver därför ett af honom förut år 1894 i broschyren »Några tankar om en af Sveriges största näringar» framställdt förslag om en skogsplanteringsfond. För alla trävaror, hvilka exporteras, skulle till denna betalas en afgift, som författaren beräknat — då 10 standards motsvarar ett tunnland och planteringskostnaden utgör 10 kr. pr tunnland till — 1 krona pr standard.

Då denna fond vore att betrakta såsom villkorligen tillhörande dem, som bidragit därtill, skulle den person, hvilken förut inbetalt till densamma och sedan visat sig kultiverat motsvarande tunnland svenskt jordområde med tall eller gran, återfå det inbetalda beloppet under en tid af 5 år. Norrländsk exportör borde lika gärna få plantera det föreskrifna området i södra Sverige som i Norrland, då skogskulturen mera är en nationalekonomisk fråga än en lokalfråga.

I Norrlandsfrågan, ett inlägg af Johan von Engeström, Stockholm 1903. 122 sid. Pris 2 kr.

Årsskrift från Föreningen för Skogsvård i Norrland, Stockholm 1903. Pris 2 kr.

Denna publikation om 165 sidor utgör 7:de volymen af den norrländska föreningens årsskrift och innehåller förutom en del föreningsmeddelanden bl. a. Vårsådd eller höstsådd, Afverkningskostnaden för sågtimmer, Är granen berättigad på tallmark, En norsk studie af grantorkan, Jordens produktion af gagnvirke är otillräcklig samt som bihang Tabeller för beräkning af sågtimmers rätta aptering.

Uppgifter öfver Trävaru-Utförseln från Sverige 1902. Svensk Trävaru Tidnings förlag. Pris 10 kr.

Jägaren, nordisk årsbok för jakt- och naturvänner, under medverkan af svenska, norska, danska och finska jägare, zookoger, författare och konstnärer utgifven af HUGO SAMZELIUS. Nionde årgången. Stockholm 1903. Pris 3 kr. 50 öre.

Den nya årgången om 284 sidor prydes med 2 helsidesbilder samt 31 porträtt och 14 illustrationer i texten och utmärker sig liksom sina föregångare genom sin särdeles smakfulla utstyrsel och omväxlande innehåll.

Race-hunde af Nancy Madsen, Kobenhavn 1903. Det nordiske forlags bibliotek n:o 24. 98 sidor.

Denna lilla bok utgör en kortfattad redogörelse öfver de i norden använda hundracerna, hvarföre den särdeles väl lämpar sig som en liten upplagsbok för den som önskar någon upplysning om den eller den racen eller vill se, om hans hund äger de fordrade racekänneteckneu. Arbetet prydes af 60 illustrationer öfver olika hundracer och skall säkerligen vara välkommet för alla hundvänner.

Illustriertes Forst- und Jagdlexikon under medverkan af åtskilliga tyska forstmän utgifvet af D:r H. VON FÜRST, andra upplagen, Berlin 1903. 20 häften à 1 Mark.

Af den nya upplagan af detta verk föreligger f. n. fem häften, medan hela arbetet utlofvas blifva färdigt till hösten 1903. Denna andra upplaga, som har blifvit underkastad en fullständig och grundlig omarbetning, kommer att inalles prydas med 600 figurer i texten och utgöra 1700 spalter i större lexikonformat.

Det allmänna gillande, som kommit den äldre upplagan till del, skall äfven för visso i högre grad gälla den nya, som, på samma gång den genom sin sammanträngda form och sin alfabetiska uppställning är en lämplig uppslagsbok för den intresserade, äfven kan i viss mån lämna en god orientering i den tyska skogs- och jakthushållningen.

Aus Wald und Heide, Schildrungen aus deutschen Forsten af RICHARD SCHIER, Dresden 1902. Pris 3 mark.

Författaren (tysk Oberförster) har föranledts till utgifvande af detta arbete af kärlek till skogen och önskan att till icke skogsmän, till den stora allmänheten, sprida större kännedom om de tyska skogarna; men då boken i en lättläst, kåserande form äfven omtalar forstliga fakta, skall den nog med nöje också läsas af skogsmän, som äro intresserade af en mera lättsmält skildring från de tyska skogarna. Arbetet, om 116 sidor, prydes af ett tiotal särdeles väl utförda fototypier. Skada är däremot, att den vårdade typografiska utstyrseln skämmes bort af ett särdeles smaklöst pappomslag à la gratulationskort, ty annars skulle det lilla arbetet utgöra en prydnad för den intresserade skogsmannens bibliotek.

Die Knospen der bekanntesten deutscher Laubholz-Bäume und Sträucher af WILHELM SIMON, Marburg 1902. Pris 0,80 mark.

Detta lilla arbete i fickboksformat (32 sidor) är närmast afsedt för skogselever och lärlingar för att underlätta dem vid bestämmandet af löfträden i vinterdräkt. Till följd af sin prisbillighet och sitt trefliga format torde den äfven härtill kunna användas i Sverige, trots den tyska texten, då i arbetet förekomma ett trettiotal någorlunda goda illustrationer öfver olöfvade kvistar.

G. Sch.

Utkomna tidskrifter:

Svensk Trävaru-Tidning 1903 n:ris 5—9.

Skogsvännen, Tidskrift för skogsbruk 1903 n:o 1. Innehåll bl. a.: Om föryngringssätten i våra skogar. II Granen. — Om hindren för införande af en rationell skogsvård under nuvarande flottningsförhållanden. — Sveriges trävaruexport 1896—1900. — Skogsodling i Dalarne. — Nordamerika från forstlig synpunkt.

Skogsvaktaren, Tidskrift för Skogshushållning 1903, n:o 1.

Tidsskrift for Skogbrug (norsk) 1903, n:ris 2 och 3.

Forstligt Tidsskrift (norsk) utgifven af Thv. Kiær och Agnar Barth 1903, n:o 1. Innehåll bl. a.: Skogdirektör Saxlund (med porträtt), Om jordbunden i skogen, Forstlig kritik, Den moderne Hugstteknik.

Tidsskrift for Skovvæsen (dansk) 1903, n:is 2—7.

Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen (Preussen) 1903, n:s 1—4.

Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen (organ för den schweiziska forstföreningen) 1903. n:is 1—3.

Hedeselskabets Tidsskrift (dansk) 1903, n:is 1—3.

Svenska Mosskulturföreningens Tidskrift 1903, n:is 1 och 2.

Svenska Jägareförbundets nya Tidskrift 1903, n:o 1.

Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Tidsskrift 1903 n:o 1. Häftet åtföljes af en bilaga: Kort veiledning til fangst af midre rovdyr af A. Feragen.

Tidskrift för Jägare och Fiskare (finsk) 1903, n:o 2.

Svenska Kennel-Klubbens Tidskrift 1903, n:o 1.

Naturen, illusturet maanedsskrift for populær, naturvidenskap (norsk) 1903, h. 1—3. Häft. 2 innehåller bl. a. Furukorsnebben (Loxia pityopsittacus) med 2 fig. och Om honningtrær samt häft. 3 bl. a. Skoggrænsens og snelinjens större höide tidligere i det sydlige Norge.

NOTISER.

BOKSLUT FÖR DE ECKLESIASTIKA SKOGARNAS FÖRVALTNING 1902.

Debet.

Ingående balans.					
Behållning från 1901				Kr.	278,499: 75
Inkomster:					
Skogsförsäljningsmedel för:					
Norrbottens	län	Kr.	23,280: 79		
Västerbottens	»	»	16,271: 30		
Västernorrlands	»	»	119,005: 44		
Jämtlands	»	»	57,990: 14		
Gäfleborgs	»	»	110,265: 33		
Kopparbergs	»	»	58,954: 02		
Värmlands			88,894: 77		
Örebro	»	»	18,290: 71		
Västmanlands	»	»	9,919: 34		
Uppsala	»	»	1,779: 17		
Stockholms	»	»	4,453: 30		
Södermanlands	»	»	7,048: 53		
Östergötlands	»	»	8,550: 64		
Gotlands	»	»	4,262: 84		
Skaraborgs	»	»	7,341: 20		
Älfsborgs	»	»	6,050: 50		
Göteborgs och Bohus			10: —		
Kalmar			11,303: 94		
Jönköpings		»	30,973: 62		
Kronobergs	»	»	27,364: 17		
Hallands	»	»	—: —		
Blekinge	»	»	4,240: —		
Kristianstads	»	»	3,763: —		
Malmöhus	»	»	1,233: 25	»	621,246: —
			Summa	Kr.	899,745: 75

Kredit.

Utgifter:				
Förvaltningskostnader	Kr.	56,919: 97		
Ersättning till statsverket för revirförvaltarnes bestyr med skogsskötseln	»	5,386: 85		
Skogsindelningskostnader	»	4,505: 71		
Utdelning till boställsinnehafvare och kommuner	»	194,399: 02	»	261,211: 55
Omföring till:				
Prästerskapets löneregleringsfond	»	307,558: 76		
Lappmarks ecklesiastikverk	»	707: 37		
Biskopslöneregleringsfonden	»	1,452: 48		
Transport	Kr.	309,718: 61		

	Transport Kr.	309,718: 61	
Ecklesiastika boställenas skogsfond	»	30,949: 21	
Statsverkets skogsmedel (för ekar)	»	140: —	
Älfdals pastorats regleringsfond	»	18,597: 48	» 359,405: 30
Utgående balans:			
Behållning till 1903			» 279,128: 90
		Summa Kr.	899,745: 75

Stockholm i april 1903.

P. Malmqvist.

SKOGSELEVERNA PÅ TIMMERDRIFNING. Skogsinstitutet hade i år erhållit Domänstyrelsens tillstånd att använda en del af det årliga anslaget till bekokostande af en resa i och för studier af timmerdrifningar, hvari eleverna i högre kursens äldre afdelning och lägre kursen skulle deltaga. Denna resa anträddes onsdagen den 11 sistlidne februari.

Under höstterminens föreläsningar hade vi genomgått hufvuddragen af vid en ordnad drifning förekommande arbeten, men som få af oss varit i tillfälle att själfva deltaga i en sådan, voro nog de föreställningar, vi i allmänhet bildat oss därom, i mångt och mycket en smula dunkla och tarfvade väl att genom vårt personliga deltagande i en dylik förtydligas och lefvandegöras.

Den drifning, som skulle bli föremål för våra studier, försiggick inom Orsa socken, på skogar belägna vid Emmå-sjön, på ungefär 5 mils afstånd från Orsa järnvägsstation. Det var Korsnäs sågverks aktiebolag, som där afverkade. Vi reste därför öfver Uppsala, Gäfle, Falun och Orsa, dit vi anlände onsdag kväll. Tidigt följande morgon fortsatte vi resan med skjutsar, som anskaffats och bekostats af Korsnäs.

Bolagets skogschef, jägmästaren Zimmerman, följde oss själf upp på skogen för att meddela oss hvad som tarfvades i kännedom om de principer, som bolaget tillämpade, för att vi fullt skulle förstå det sätt, hvarpå arbetena fullgjordes. Dessutom medföljde några af bolagets skogvaktare, som skulle stå till vår tjänst under den tid vi vistades på skogen.

Vi följde till en början landsvägen norrut, men veko snart in på en mindre skogsväg. Denna gick till största delen genom synnerligen karga och ödsliga trakter, stora, kala myrar, omväxlande med gamla, risiga, oväxtliga granskogar. Redan tidigt på aftonen kommo vi fram till vår bestämmelseort, ett par stugor strax söder om Emmå-sjön, där vi skulle ha vårt nattkvarter under den kommande tiden. Dessa stugor disponerades af bolaget, och i dem hade halmbäddar gjorts i ordning åt oss på golfvet.

Fredag morgon började vårt arbete. Vi fortsatte med skjuts upp till afverkningstrakten strax öster om Emmå-sjön. Där delades vi på fyra lag för att icke behöfva gå i vägen för hvarandra, och för att hvar och en bättre skulle bli i tillfälle att deltaga i arbetena. Jägmästarne Zimmerman och Ekman samt två skogvaktare medföljde som instruktörer hvar och en för sitt lag. Vi började med att studera basvägarna, huru dessa voro lagda, och de åtgärder, som voro vidtagna för att hålla dem godt stånd. Det var mönstergilla vägar utan en enda motlut, och synnerligen väl underhållna. Vi följde basvägen dit, där afverkningen pågick. Bolaget

afverkade dels å egen mark, dels å mark, där det endast ägde afverkningsrätt till 10 tum på 20 fot. Jämförelsen mellan de båda olika afverkningarna var lätt gjord. I förra fallet hade stämplingen skett fullt rationelt med tillgodoseende af återväxtens kraf, hvilket i senare fallet ej i samma grad kunde ske.

Apteringen tog vår tid mest i anspråk. Bolaget höll särskilda apterare, som afmätte hvarje träd, innan det fick kapas, så att största möjliga ekonomiska utbyte skulle erhållas. Vi följde apteraren från träd till träd och fingo själfva med hjälp af klafven och tabellen beräkna hur stammarna skulle kapas, och kommo därvid nogsamt underfund med huru ödesdigra misstag vid apteringen kunna bli för det ekonomiska utbytet. För att minska körnings- och flottningskostnaderna — bolaget betalade nämligen per styck — praktiserades den metoden, att om två stockar till-

sammans ej öfverstego den största längd, som gick som ett flottgods, dessa fingo hänga ihop ner till sågen, hvarest de kapades på det ställe, som apteraren utmärkt genom att slå en ring kring stammen med märkyxan. På samma sätt tillgodogjordes toppar genom att låta dem hänga ihop med toppstocken och utmärka kapningsstället på ofvannämnda sätt.

Vidare sågo vi på lossningen och deltogo själfva i lastningen, därvid konstaterande de här allmänt använda timmersaxarnas och björnbindningarnas stora användbarhet. Tack vare de förträffliga basvägarna togos lassen i allmänhet ovanligt stora. Femton eller sexton stockar hörde ej till ovanligheterna, hvilket, i betraktande af att inga rotstockar hålla under 20 fot och 10 tum i topp, torde få anses som ett respektabelt lass.

Lördag morgon hade bolaget anordnat en tillfällig tumning, hvari vi under ett par timmar deltogo. Timret kördes till Emmå-sjön, lades i enkla vältor för att

sedan flottas utför Emm-ån. Återstoden af dagen sysslade vi med de arbeten jag förut omnämnt, studerade timmmerkojorna, fotograferade m. m.

Söndag morgon återvände vi till Orsa, och måndag kväll voro vi tillbaka här i Stockholm.

Det hade visat sig svårt för oss att endast med hjälp af föreläsningar på ett tillfredsställande sätt sätta oss in i och förstå alla vid en drifning förekommande detaljer, då vi saknade ett underlag af personlig erfarenhet att bygga på. Den erfarenhet man kan vinna under en dylik resa med dess starkt begränsade tid är ju ej stor, men den är dock tillräcklig för att man skall få en lefvande bild öfver gången vid en drifning, för att man skall klart fatta, hvad som förut möjligen förefallit en dunkelt, och till att fästa i minnet, hvad som eljest, endast inhämtadt föreläsningsvis, snart skulle ha varit glömdt.

För det tillmötesgående och den frikostighet som under hela resan visats oss af Korsnäs bolag stå vi till detsamma i största tacksamhetsskuld.

Skogselev.

UPPKVISTNING AF TALL OCH GRAN I HAGMARKER. Från en ärad medlem har redaktionen mottagit följande fråga med anhållan om svar därå i tidskriften:

Skadar det trädet eller är det lämpligt att kvista upp tall- och granträd, som äro mycket kvistiga och därigenom hindra gräsväxten i hagar och på dylika ställen, och skall man i så fall taga af grenarna nära eller längre från stammen?

— l —

Tallen skadas sällan af en väl utförd uppkvistning, äfven om den är stark. *Granen* däremot är ömtålig och läker icke såren efter borttagna friska grenar, utan kådutflöde inträder under flera år i sårytorna, genom hvilka röta ofta fortplantas till stammens inre delar.

I öfverensstämmelse härmed böra de båda trädslagen behandlas olika, då de i hagmarker hindra gräsväxten. Granen, hos hvilken endast torra grenar kunna med fördel aflägsnas, bör afverkas (helt och hållet aflägsnas), om den icke genom sin ofta starka tillväxt kan anses ersätta den minskade gräsväxten. Tallen åter uppkvistas, hvarvid *grenarna afskäras med jämn yta tätt intill stammen* utan att trädets bark skadas. Vid detta arbete användes med fördel en s. k. busksax för unga träd med omkring fingertjocka grenar. Med ett sådant redskap kan en karl, stående på marken, afkvista träden till inemot 3 meters höjd. För större träd med tjockare grenar användes såg, helst en s. k. kvistsåg, som kan fastskrufvas å en stång för att nå högre uppsittande grenar. Genom uppkvistning bör på en gång icke borttagas mera än omkring $^1/_3$ af trädets krona.

Th. Ö.

EN STATENS FRÖKLÄNGNINGSANSTALT. Med framhållande af hurusom behofvet af godt och pålitligt tall- och granfrö för de allmänna skogarna inom Västra distriktet vore mycket stort och svårigheter att erhålla sådant frö alltjämt ökades har vederbörande öfverjägmästare hos Kungl. Domänstyrelsen gjort framställning om att en försäkringsanstalt måtte på allmän bekostnad uppföras på lämplig plats å den inom Vadsbo revir af Skaraborgs län belägna kronoparken Skagersholm i närheten af Finnerödja järnvägsstation.

Med anledning häraf har Kungl. Styrelsen, under anförande, att den ekonomiska fördel, staten skulle draga af en dylik anstalt, säkerligen skulle motsvara god ränta på därå nedlagdt kapital, samt att inrättandet af en sådan af staten bedrifven anstalt vore af största betydelse, enär vid densamma kunde utöfvas kontroll däröfver, att kott hämtades uteslutande från trakter och af träd, som lämnade frö af bästa beskaffenhet, i underdånighet hemställt, att ett belopp af 12,000 kronor måtte för ifrågavarande ändamål anvisas.

Denna Styrelsens framställning har Kungl. Maj:t bifallit.

SÅGSPÅNS ANVÄNDNING. Vid landtbruksakademiens sammanträde den 16 mars höll professor W. Cronqvist föredrag om »tillgodogörande af sågspån och annat sågverksaffall genom torrdestillation». Härvid behandlades särskildt den af disponenten Fr. Elfström verkställda förbättringen af sågaffallets torrdestillation, hvarigenom stor ekonomisk vinst erhålles. Då sågaffallet genom milkolning numera vanligen ger 50 à 75 öre per kbm., skulle värdet genom sådan destillation ökas med omkring 1 kr. per kbm., hvarigenom affallet i Sverige torde gifva omkring 2 millioner kr. större inkomst.

SVERIGES EXPORT PÅ SYDAFRIKA. I svenskt industri- och handelsmuseum höll hr John Nerén den 8 april föredrag om de utsikter och betingelser, som Sverige kan äga för att i Sydafrika vinna afsättning för sina alster.

Sedan en historik lämnats öfver den svenska exporten på Sydafrika, konstaterade talaren, att denna i konkurrens med amerikanare, engelsmän och belgare gått betydligt tillbaka. Alster af svenska trävarufabrikat såsom dörrar och fönster ha ersatts med underhaltiga amerikanska fabrikat. De svenska tändstickorna ha undanträngts af de belgiska o. s. v. Saken stode emellertid att upphjälpa genom utsändande af energiska agenter och upprättande af nederlag därute.

INTERNATIONELL FORSTKONGRESS öppnades den 13 april i Rom. Denna kongress har sammanträtt på grund af internationella forstkongressens i Paris 1900 beslut, hvarigenom denna forstkongress förklarade sig permanent och skulle sammanträda hvart annat år. Efter kongressens slut äga exkursioner rum under omkring 20 dagar.

TJÄNSTER OCH FÖRORDNANDEN.

Öfverjägmästareförordnande. Sedan öfverjägmästaren i Bergslags-distriktet Th. Hahr beviljats tjänstledighet under 3 månader från 27 mars, har jägm. U. Vallmo förordnats till vikarie.

Revirförordnaden. Till följd af ordinarie tjänsteinnehafvaren meddeladt nåd. förordnade att t. v. under år 1903 bestrida föreståndarebefattningen vid forstliga försöksanstalten, har Kungl. Domänstyrelsen förordnat extra jägmästaren G. Englund att jägmästaretjänsten i Västerdelarnes revir under tiden fortfarande förestå.

Tjänstledighet har beviljats åt jägmästaren i Pajala revir Montell från 23 mars till 1 maj med förordnande för e. jägm. Fredholm och åt jägm. i Norra Lycksele revir Berselius fr. 23 mars till 1 maj med förordnande för e. jägm. H. af Petersens.

Att bestrida jägmästaretjänsten i Kinda revir, intill dess densamma kan blifva i vederbörlig ordning återbesatt, har förordnats e. jägm. Fr. Nauckhoff.

Biträdande jägmästare. K. Domänstyrelsen har förordnat extra jägmästarne G. E. Svensson och C. Björkbom att under år 1903 vara biträdande jägmästare, den

förre inom Frostvikens och Hotegens socknar af Norra Jämtlands revir och den senare inom Hallens, Undersåkers, Offerdals och Ovikens tingslag af Västra Jämtlands revir.

Skogstaxatorer. Till skogstaxatorer under återstående delen af innevarande år har K. D. S. förordnat extra jägmästarne A. W. Schmidt å Västra distriktet, P. G. Schmidt å Smålands distrikt samt G. W. G. Kuylenstjerna å Bergslags-distriktet.

Assistenter. Extra jägmästarne O. Kollberg och H. E. Lindhé hafva förordnats till assistenter, den förre vid öfverjägmästareexpeditionen i Gefle—Dala distrikt, den senare vid öfverjägm.-expeditionerna i Luleå och Skellefteå distrikt.

Till aflönad assistent i Bohus revir har förordnats förutvarande assistenten i Stockholms revir e. jägm. J. S. Lindner.

Till assistent i Grönbo revir har transporterats assistenten i Köpings revir H. Stuart.

Extra jägmästare. K. D. S. har transporterat och förordnat extra jägmästaren i Västerbottens distrikt J. Dahlgren att vara extra jägmästare å Östra distriktet.

Till skogsförvaltare vid Strömsbergs bruk har antagits hr G. Eisen, senast anställd vid Nordsvenska Trävaru Aktiebolaget.

Lediga tjänster. På underd. förslag till återbesättande af jägmästaretjänsten i *Norsjö revir* har K. Domänstyrelsen af sökandena t. f. jägm. F. von Sydow och H. Andersson, e. jägm. O. Coos, R. A:son Eneberg och H. Ouchterlony uppfört: Andersson, Ouchterlony och Eneberg i nu nämnd ordning med förord för Andersson.

Till lediga jägmästaretjensten i *Dalslands revir* hade vid fatalietidens utgång ansökningar inkommit från t. f. jägmästaren M. Berggren samt extra jägmästarne N. H. Berggren, F. Nauckhoff, E. Barthelson, H. Julius, A. W. Schmidt och G. Ramstedt.

Lediga jägmästaretjänsten i *Värends revir* söktes före fatalietidens utgång af jägmästaren M. von Schantz samt extra jägmästarne N. H. Berggren, P. G. Schmidt, F. Nauckhoff, L. Unge, John Carlsson och C. Lilliecrona.

Som sökande till den lediga lektortjänsten i matematik och skogsindelning vid *skogsinstitutet* hade vid fatalietidens utgång endast anmält sig t. f. lektorn S. V. Söderqvist.

Till erhållande af nådigt vikariatsförordnande å *Västerdalarnes revir* under den tid ordinarie tjänsteinnehafvaren bestrider annan befattning hafva extra jägmästarne H. Samzelius och G. Englund anmält sig som sökande.

Jägmästaretjänsten i *Bjurholms revir* af Västerbottens län sökes före den 4 nästkommande juni kl. 12 på dagen hos Kungl. Domänstyrelsen (förutvarande innehafvaren af tjänsten, jägmästaren Johan Valfrid Wallroth afled i Stockholm den 7 april).

Jägmästaretjänsten i *Kinda revir* af Östergötlands län sökes före den 13 nästkommande juni kl. 12 på dagen hos Kungl. Domänstyrelsen för att återbesättas efter jägmästaren Gustaf Wilhelm Gripenberg, död den 8 april.

UTDRAG UR STADGARNE FÖR

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

§ 1.

Föreningens syfte är att söka främja en god skogsskötsel i landet och att i sammanhang därmed ägna jaktvården sin uppmärksamhet.

§ 2.

På föreningsmedlems anmälan äger styrelsen till ledamöter i föreningen intaga för skogs- och jaktvård intresserade personer.

Hedersledamöter väljas af föreningen till ett antal af tolf (12) stycken uppå förslag af styrelsen och genom sluten omröstning. Hedersledamöter erlägga ej någon afgift, men öfriga ledamöter betala sådan, antingen med fem (5) kronor årligen eller ock en gång för alla med etthundra (100) kronor såsom ständig ledamot.
— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 7.

Föreningens årsmöte hålles i Stockholm under Mars eller April månader, å dag som af föreningens styrelse utsättes. — — — — — — — — — — —
— —

Ärade medlemmar uppmanas att till styrelsen anmäla personer, som äro villiga att ingå i föreningen.

Skrifvelser till Styrelsen för Föreningen för Skogsvård torde sändas till sekreterarens adress, Östermalmsgatan 18, Stockholm.

Hvarje medlem af föreningen erhåller sig tillsänd portofritt föreningens tidskrift, som utkommer årligen med 10 häften om olika antal ark, dock så att årgången kommer att innehålla minst 16—20 arks text.

Tidskriften distribueras genom bokhandeln af A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm.

FÖRFATTARE-HONORAR.

Till tidskriften antagna uppsatser honoreras:

För originalafhandlingar o. dyl.:	Uppsatsens första halfark	(8 trycksidor)	kr. 60.—
	» andra	»	» 50.—
	» 3 och 4	»	» 37.50
	» följande	»	» 25.—
För öfversättningar och bearbetningar	pr helark	(16 trycksidor)	» 75.—
För svaromål m. anledn. af förut befintlig uppsats	»	»	» 50.—

hvarjämte hvarje författare erhåller, om så önskas, 25 separat af de respektive uppsatserna. Författare, som önska flera separat, må lösa sådana mot kostnaden för tryck och papper.

Tryckning och korrekturläsning underlättas genom att ärade författare blott skrifva på ena sidan af papperet och i stafningssätt följa svenska akademiens senaste ordlista (sjunde upplagan).

Ärade medlemmar och andra för skogsvård intresserade personer uppmanas att till tidskriften insända uppsatser samt smärre notiser om skogsvårdsförhållanden i hvars och ens hemtrakt (äfven om tjänstebyten m. m. i privat skogstjänst).

Skogsvårdsföreningens Tidskrift

utgifves af

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

Redaktionskomité: Öfverjägmästarne *Th. Örtenblad* och *Karl Fredenberg* samt Jägmästarne *J. E. Kinman* och *Uno Wallmo.*

Redaktör och ansvarig utgifvare: e. Jägmästaren *Gunnar Schotte,* adress *Östermalmsgatan 18,* Stockholm 5. *Rikstelefon* 72 06.

FJÄRDE OCH FEMTE HÄFTETS INNEHÅLL.

ANNONSPRIS.

Som tidskriften utkommer relativt ofta och vänder sig till en större läsekrets blir den ett lämpligt annonsorgan, dels för alla tjänster eller erbjudande af tillfälligt arbete i skogsvårdssynpunkt, dels för försäljning och köp af virke, frö och plantor samt för skogs- och kulturredskap, instrument vid skogstaxeringar och mätningar, litteratur rörande skogsbruk, jakt och naturvetenskap, kontorsartiklar, jaktredskap m. m. Annonspriset är **20** kr. för hel sida, **12** kr. för half samt **7** kr. för en kvarts sida. Minsta annonspriset är **3** kr. För stående annonser lämnas rabatt efter öfverenskommelse. Annonser böra insändas till redaktionen före den 5 i månaden för att inflyta i närmaste månadshäfte.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM. 1903.

Skogsvårds=
Föreningens
Tidskrift
1903

Om blädning.

När »Den norske Forstforening» ombildades till den på bredare och mera populär bas anlagda, lifskraftigt arbetande landsorganisationen »Det norske Skogselskab», upphörde den förtjänstfulla publikationen »Forstforeningens Aarbog» att utkomma och uppgick i den mera lättlästa »Tidsskrift for Skogbrug», som af den nya föreningen utgafs. De rent skogsvetenskapliga intressena i naboriket, hvars tjänstemannapersonal med få undantag och ända till för några år sedan i allmänhet utbildats vid förstakademierna i Tyskland, kommo därigenom att undvara ett direkt språkrör, en brist som efter hand framstod allt tydligare och kännbarare. Under sådana förhållanden kom den norska forstvetenskapens speciella nya organ, »Forstligt Tidsskrift», att hälsas med allmänna sympatier och förhoppningar, då dess första häfte år 1902 utgafs under redaktion af några framstående norska skogsmän: skogforvalter Thorvald Kiær i Kongsvinger och skogforvalter Agnar Barth, den senare på sin tid utexaminerad extra elev från Skogsinstitutet i Stockholm, lärare vid skogsskolan i Stenkjær och son till den åtminstone skandinaviskt fräjdade skriftställaren, forstmester J. B. Barth i Lillehammer. De vid publikationens första häfte knutna förhoppningarna hafva sedermera ingalunda gäckats, utan Norge äger nu dels ett verkligen godt skogsvetenskapligt organ, den nämnda tidskriften, dels också en populär månadsskrift, »Tidsskrift for Skogbrug», som gjort till sin uppgift att inom alla samhällsklasser verka för skogssaken och införandet af en god skogsvård i Norge, där faran för skogsbrist och klimatets försämring tett sig särdeles behjärtansvärd. Motsvarigheterna inom Sveriges publicistiska värld äro å ena sidan vår gamla välkända Tidskrift för skogshushållning, å andra sidan Skogsvännen Föreningens för skogsvård i Norrland årsskrift, Skogsvårdsföreningens tidskrift och Skogvaktaren.

Första häftet af förenämnda Forstligt Tidsskrift inleddes med en synnerligen intressant och beaktningsvärd artikel *om blädning* af skogforvalter *Paul Glöersen*, som där till granskning upptagit de moderna tyska och svenska teorierna i samband med denna skogsbruksform, som alldeles säkert är af största betydelse med hänsyn till frambringandet

af största och bästa mängd såväl gagnvirke som kolningsvirke för industriella behof. Den välskrifna redogörelsen, som flitigt uppmärksammat icke minst jägmästare Wallmos på sin tid lifligt diskuterade meningar, lämnar en saklig kritik i frågan och en följd af väl motiverade anmärkningar eller anvisningar, hvilka synts mig förtjänta af att i vida kretsar bekantgöras, hvarför jag velat tillåta mig att i det följande lämna ett referat af samma uppsats i öfversättning. Det gäller här en brännande fråga, och hvarje moget, af bästa öfvertygelse framsprunget och på erfarenheter grundadt inlägg är därför värdt att tillvinna sig uppmärksamhet och göra sig hördt. Den tid är nu längesedan förliden, då det kunde anses berättigadt att utlåta sig i en mängd gissningar och hugskott rörande de ekonomiskt så särdeles betydelsefulla skogsfrågorna. Man känner numera rätt väl skogstradens natur och lifsförhållanden och desslikes åtminstone konturerna af den vård de tarfva, den behandling eller det människans ingripande, hvarmed de bäst åtnöjas. Om de vunna erfarenheterna än erbjuda luckor och icke alltid låta sig omsättas i absolut positiva satser, har man åtminstone vetskap om vissa giltiga hufvuddrag af skogsskötseln och beståndsvården. Det är en härpå grundad och af personlig erfarenhet understödd redogörelse, skogforvalter Glöersen lämnat i sin nämnda skildring af blädningens väsen och riktiga utförande, till hvilka jag nu öfvergår.

Skogsföryngringen, återväxten, är — säger Glöersen — den hufvudpunkt, som i fråga om den rationella skogsskötseln afgör skogens olikartade behandling och som först och främst ger upphof åt formulerandet af de växlande beståndsformerna.

Där alla virkessortiment kunna afsättas och man önskar att draga upp ny skog uteslutande genom kultur, faller det sig naturligast, att den gamla skogen afverkas på större ytor på en gång och att marken fullständigt kalhugges på alla träd, hvarigenom kulturen försiggår lättast och billigast och ungskogen får fullt tillträde till ljus och luft. Häraf uppkomma de likåldriga bestånden, som äro mycket utbredda i Tyskland och delvis äfven i Sverige, hvaremot de i Norge äro af obetydlig omfattning och uppträda mera fläckvis.

Denna behandling af skogen har en stor fördel, nämligen att man under hela beståndets lifstid icke behöfver spilla en enda tanke på återväxten, utan kan rikta all sin uppmärksamhet uteslutande på det förhandenvarande skogsbeståndets skötsel och företaga alla ljushuggningar, tidiga afverkningar o. s. v. endast med hänsyn till producerandet af den virkesmassa eller de virkessortiment, man helst önskar frambringa.

Helt annorlunda ställer sig förhållandet då skogsskötseln — liksom fallet är i Norge och stora vidder af Sverige — grundas uteslutande eller delvis på naturlig återväxt. Det gamla skogsbeståndet måste då behandlas med ett dubbelt syfte: att producera den önskvärda virkesmassan och att säkerställa den naturliga återväxten. Det säger sig då själft, att skogshushållningen under dylika förhållanden är långt vanskligare och kräfver många hänsyn ur båda de nämnda synpunkterna.

Huruvida skogen bör vara likåldrig eller olikåldrig är därför icke samma aktuella spörsmål i Norge som t. ex. i Sverige och Tyskland. Däremot rör sig i Norge frågan kring det sätt, hvarpå man bäst skall kunna trygga uppkomsten af naturlig återväxt samtidigt med att produktionen af värdefullt trävirke främjas — och dessa frågor äro ej speciellt norska, utan föremål för diskussion äfven i Sveriges skogsmannakretsar samt i hvarje fall särdeles betydelsefulla för en praktisk skogsskötsel.

För att nå det omnämnda målet att tillgodose den naturliga återväxten och sörja för att skogen skall lämna en stor kubikmassa gagnvirke, gifvas flera olika afverkningsmetoder, som hvar för sig äga fullt berättigande under olikartade förhållanden. Här gäller nu att särskildt söka utreda huru en af dessa huggningsformer — nämligen *blädningen* — bör verkställas för att det önskvärda resultatet må kunna nås.

Blädningen äger framför alla andra afverkningssätt den stora fördelen, att den kan användas nästan öfverallt i våra skogar, antingen beståndet är likåldrigt eller olikåldrigt, antingen det består af tall eller gran eller bådadera i blandning med hvarandra.

Emellertid har ordet *blädning* tråkigt nog ofta en dålig klang bland skogsmännen, detta närmast emedan denna hyggestyp blifvit utförd och fortfarande utföres på ett hänsynslöst och oförståndigt sätt. Man behöfver endast erinra om den skog- och marködeläggande dimensionsblädningen, som saknar allt berättigande och är otillåtlig både af ekonomiska och forstliga skäl. Om den företoges endast inom sådana skogar, där blott större timmer kunde afsättas, eller i fjällskogar och skyddsskogar, då vore om denna afverkning intet att säga; men när det gäller bekvämt belägna skogar, kan ingen försvara nedhuggandet af träd, antingen de stå i sin fulla växtkraft eller icke, antingen de förränta sig bra eller illa — endast emedan de hålla samma mått. De utgifter, en skogsägare måste nedlägga för att genomföra en mera rationell huggningsform, skulle skogen mångfaldigt återgälda genom ökad afkastning och bättre återväxt.

Vid all rationell omvårdnad och skötsel måste skogen redan under uppväxttiden underkastas behandling; detta är också en förutsättning vid blädningen. Sådan hjälphuggning kan såsom kändt utföras på två

ganska olika sätt, ehuru båda hafva till syfte att afstyra trädens strid inbördes och att påskynda deras växt.

Det äldre tillvägagåendet, som först framställdes af tysken G. L. Hartig, går ut på att understödja och påskynda hufvudbeståndets afskiljande under perioden för den starkaste höjdtillväxten. Denna hjälphuggning eller hjälpgallring försiggår alltså *nedifrån*, enär afverkningen hufvudsakligen omfattar endast undertryckta och medhärskande träd.

Den andra formen af hjälpgallring, som först i senare tid blifvit af Borggreve* skildrad, försiggår hufvudsakligen *uppifrån* genom borttagande af alla träd med öfverskuggande, vidt utbredda kronor, så att de medhärskande och delvis undertryckta träden tvingas att skjuta i vädret. Den företages mycket försiktigt i unga bestånd och starkare i medelåldriga och äldre under namn af ljushuggning. Borggreve kallar denna huggning »*blädningsgallring*», och denna form är såsom synes diametralt motsatt Hartigs tillvägagående. Borggreve betraktar emellertid denna blädningsgallring *endast* såsom en hjälphuggning inom beståndet för att höja dettas afkastning i gemen, särskildt i fråga om kvistrent, värdefullt timmer. Hans förutsättning var att bestånden alltid skulle fortfara att vara *likåldriga* och att föryngringen skulle ske genom täta fröträdsställningar.

Wallmo** har under påverkan af Borggreve och andra tyska forstmän samt den franska skogsskötseln (jardinage) utvecklat denna blädningsgallring och ljushuggning till att omfatta äfven själfva hufvudafverkningen. Det nya huggningssättet kallar han »*rationell blädning*», och denna metod förutsättes vara bekant från Wallmos allmänt spridda och uppmärksammade bok.

Wallmos blädning har, säger hr Glöersen, väckt stort uppseende äfven i Norge, och de norska skogstidskrifterna hafva i själfva verket mycket flitigt dryftat hithörande frågor, som också gifvit uppslag till särskilda ingående iakttagelser af på studiefärd stadda norska forstmän. I sin utredning af blädningen finner G. därför nödvändigt att sammanställa Wallmos rationella blädning med den andra formen af rationell blädning, som i Sverige och Norge går under namn af traktblädning eller gruppvis utförd blädning.

Den rationella blädningen vet ej af någon fixerad omloppstid. Det årliga virkesuttaget beräknas efter skogens årliga tillväxt; ty lika mycket bör årligen huggas som hvad årligen tillväxer. Det är heller icke fråga om att under loppet af en viss årsföljd förlägga afverkningen till en bestämd del af skogen, utan afverkningen skall under loppet af 10 högst

* D:r Bernard Borggreve: »Die Holzzucht», 1885.

** Uno Wallmo: »Rationell skogsafverkning», 1897.

15 år utsträckas öfver hela skogen. Om skogen är för stor därtill, delas den i flera block, som samtidigt genomhuggas under loppet af nämnda tid. För att vinna ordning och reda i skogen, bör hvarje block delas i 10 afdelningar, som oupphörligt genomhuggas i samma ordningsföljd och för hvarje år en afdelning i hvarje block. Själfva hufvudafverkningen sker genom utplockandet af några få fullmogna träd på hvarje ställe, där en liten öppning redan bildats eller där ungskog börjat spira upp.

Huru tilltalande och öfverbevisande Wallmo än försvarat den »rationella blädningen» i sitt arbete, finner hr G. dock, att man vid metodens införande eller användning i norska skogar är berättigad att frambära flera invändningar mot densamma — och dylika hafva ju heller icke saknats i Sverige, där Wallmos tillvägagångssätt åtminstone icke ännu tillvunnit sig mera allmänt gillande och anslutning till den genomgripande reform, som sålunda föreslagits.

Blädningsgallringens riktiga utförande i unga och medelålders bestånd, då den icke inskränker sig till att endast uttaga veritabla »vargar», krokiga, fula, skadade och sjuka träd, utan också utföres i själfva hufvudbeståndet, är en så vansklig sak, att den måste anses kräfva alldeles speciell öfning och fackkunskap. Man ser därför också, att Borggreve på det bestämdaste afråder från blädningsgallring i dessa åldersklasser och anser bättre att antingen låta beståndet fortväxa orördt eller att utföra hjälpgallringen på vanligt sätt. Han vill att blädningsgallringen skall begynna först då beståndet är 50—60 år gammalt.

Genom blädningsgallringar och därpå följande ljushuggningar är afsikten att upphäfva all strid mellan träden i beståndet, så att icke ett enda träd eller ens någon planta är af undertryckt beskaffenhet. Alltså: full tillväxt i hela skogen, full nytta af skogsmarken, af ljus och luft — det är idealet! Att så skall kunna ske genom en ytterst omsorgsfull behandling af skogsbeståndet och att därigenom både mycket och värdefullt timmer skall kunna produceras är visserligen i och för sig otvifvelaktigt, men det stora spörsmålet gäller, huruvida icke Wallmo har gått för långt med hänsyn till det nuvarande beståndet på återväxtens bekostnad.

Såsom bekant yttrar Wallmo själf i sin bok, att först vid andra eller tredje ljushuggningen inom ett *likåldrigt* bestånd tanke kan uppstå på att börja sörja för återväxten. Detta gäller som sagdt och noga att märka likåldriga bestånd, men förhållandet måste bli enahanda i ett olikåldrigt, oregelbundet bestånd, där träden på sina håll bilda mer eller mindre likåldriga hult eller grupper. Möjligen kan förhållandet gestalta sig annorlunda i den tänkta, drömda rationella blädningsskogen, där bestånden enligt Wallmos yttrande bilda amfiteatraliska grupper, icke likåldriga grupper — men härom äger man i hvarje händelse ingen erfarenhet.

ty något sådant bestånd existerar nämligen icke ännu. För öfrigt anmärker Wallmo själf, att principen för afverkningen maste bli densamma i blädningsskogen som i en likåldrig skog. Att öfverföra våra skogar till en ideell blädningsskog efter Wallmos begrepp synes i många fall vara en ren omöjlighet. De växlande jordmånsförhållandena och de söndertrasade bestånden med det mest olikartade marktäcke betinga skiljaktig behandlingsmetod med hänsyn till återväxten.

Sådana förhållandena ofta äro i Sverige och vanligen i Norge, är det emellanåt nödvändigt, att beståndet hålles i möjligaste mån slutet intill den hufvudsakliga afverkningen och då på en gång öppnas för besåning. Skulle ett bestånd under loppet af 20—30 år genom ljushuggningar så småningom öppnas för besåning, skulle marken ofta nog komma att se ut som en vildmark af blåbärsris, ljung och skadliga mossarter, så att all naturlig besåning omöjliggjordes. Särskildt i trakter med riklig nederbörd har marken en utomordentligt stor benägenhet att öfverdragas med skogsogräs.

Man kan under sådana förhållanden med rätt stor säkerhet våga utgå från den satsen, att återväxten i en hel del skogar icke på ett tillfredsställande sätt säkerstalles genom den rationella bladningen, huru gunstig denna än visar sig med hänsyn till beståndets trefnad. Hvad man vinner i en riktning, förlorar man i en annan.

Det är för öfrigt ett betydande spörsmål, om de mycket små öppningarna efter blädningshuggningen — utförd på ifrågavarande sätt — skola medge uppkomsten af en nöjaktig återväxt, äfven om marken *icke* skulle förvildas. Man kan nämligen i skogarna ofta nog få se, att äfven på luckor af flera ars storlek endast en klunga plantor växer upp i öppningens midt, medan ater luckor, som uppkommit genom borttagandet af några få träd, icke visa spår af återväxt — icke ens i granskog.

I detta samband är det skäl att lägga märka till hvad Lovén* nämner med hänsyn till de skogar i Frankrike och delvis i södra Tyskland, där jardinage-metoden användes och därifrån Wallmo i väsentlig grad kommit att påverkas. Lovén upplyser nämligen, att Frankrikes barrskogar hufvudsakligen besta af silfvergran och nagot gran, hvaremot åter tallen förekommer med endast omkring 5 %. Sveriges skogar däremot utgöres af omkring 70 % tall och omkring 30 % gran. I Norge bildar tallen äfvenså en stor procent af beståndet. I vissa delar af södra Tyskland utgöras skogarna nästan uteslutande af silfvergran, gran och bok.

När man nu vet, att silfvergranen är ett trädslag som uthärdar långt starkare beskuggning än vår vanliga gran, och att den dessutom fordrar skydd af äldre skog i sina första 12—15 år, skall man förstå att de

* F. A. Lovén: I skogsfrågan, 1901.

skogsförhållanden, under hvilka jardinage-metoden uppkommit och lämnar utmärkta resultat, icke utan vidare låta sig sammanställas med skogsförhållandena på den skandinaviska halfön. Lovén, som själf sett de skogar, där jardinage-metoden användes, medgifver, att *där* är denna metod fullständigt riktig, hvaremot han icke kan förlika sig med dess öfverförande till norden och tillämpning på svenska förhållanden.

Det sätt, hvarpå skogen föryngras i ett af de sydtyska förvaltningsområdena — »Siegsdorf» i Syd-Bayern —, har beskrifvits af d:r Karl Kast* och meddelas i sammandrag af hr Glöersen på grund af de värdefulla upplysningar, skildringen lämnar med hänsyn till granens föryngring på smärre luckor.

Skogen i Siegsdorf består dels af en ren granskog, dels af gran, silfvergran och bok. Det nuvarande föryngringssättet har blifvit infördt i ändamål att erhålla naturlig återväxt af *silfvergran*, som tidigare ej gick till på grund af kalhuggning och fröträdsställning, hvarigenom skogen höll på att alldeles öfvergå till ren *granskog*. Afverkningen försiggår inom blandningsskogen i regel genom uttagandet af 1—3 af de största träden på hvarje håll, och de största luckor, som uppkomma, äro 1—2 ar, så att granen icke får taga lofven af silfvergranen. »Grupperna göras så pass stora, att de unga silfvergranarna just erhålla lagom ljus för att kunna trifvas och för att icke återväxten af gran skall utveckla sig alltför tidigt», således beskrifver Kast själf afverkningsmetoden i sin bok (sid. 11).

Vidare upplyser Kast, att luckorna eller grupperna utvidgas redan två år efter skedd besåning, så att silfvergranens efterväxt må kunna trifvas — eljest skulle plantorna dö ut och försvinna. Först då silfvergranen är tre år gammal, tål den i någon högre grad vid en stark beskuggning. Under plantornas vidare fortväxande måste den öppning, där de växa, oupphörligt utvidgas med ett mellanrum i tid af 2—5 år.

I de rena granbestånden försiggår föryngringen genom anordnandet af långa, smala bälten, inom hvilka dock föryngringen försiggår gruppvis. Under granfröår företagas gruppvisa huggningar inom blandningsskogen, så att granefterväxt må kunna erhållas. Dessa öppningar ligga skilda från silfvergransgrupperna och göras omkring 3 ar stora. Afståndet mellan grupperna växlar mellan 30—50 meter. Genom att grupperna utvidgas, erhålla dessa aldrig reguljära former. Afverkningen försiggår samtidigt inom ett stort antal bestånd. Ljushuggningar förekomma icke på grund af markens stora benägenhet att gräsbinda sig.

Häraf synes alltså, att man i södra Tyskland håller före, att vår

* D:r Karl Kast: Die horst- und gruppenweise Verjüngung im k. bayr. Forstamte Siegsdorf, 1890.

vanliga gran icke kan gifva god efterväxt på luckor under tre ars storlek. Vidare anses det nödvändigt att utvidga luckan med 2—5 års mellanrum, om återväxten skall kunna trifvas. Det är endast silfvergranen, som kan taga sig fram på mindre öppningar, och hur det då kan vara möjligt att erhålla återväxt af *tall* på dessa små öppningar, är icke godt att förstå. Wallmo anser ju de blandade bestånden af tall och gran vara önskligast, och ännu mera vanskligt synes det att lyckas erhålla blandningsskog efter hans förfarande vid huggningen, da denna sistnämnda skall vända tillbaka och grupperna utvidgas först efter 10—15 ars förlopp, medan man ater i södra Tyskland anser det nödvändigt att utvidga luckorna med silfvergran och gran redan efter 2—5 års förlopp.

Man invänder måhända, att i en med ljushuggning behandlad skog plantorna få mera ljus från sidan mellan de glest stående träden i det äldre bestandet, men skall skogen ljushuggas sa pass mycket, förvildas marken, innan någon återväxt ännu infunnit sig.

En annan betänklighet vid Wallmos huggningsmetod är faran för grantorka i täta, växtliga granbestånd, på hvilket förhållande också Wallmo själf fäster uppmärksamheten. Grantorkan orsakas af de oupphörliga huggningarna i beståndets höjdlinie; men nu uttalar sig Lovén *emot* denna huggning uppifran i granbestanden och säger pa grund af erfarenhet, att den icke är nödvändig. Granen har, säger han på sid. 140 i sin bok, med anledning af sin synnerliga känslighet för utvidgad, fri växtyta förmaga att omedelbart uppbringa sin tillväxt, äfven om ljushuggningen endast försiggår nedifran genom borttagande af det lägre mellanbeståndet.

Huru föga rättvist man än må vara i stånd att döma om en afverkningsform, som man själf saknat tillfälle att studera, och om hvars resultat inga upplysningar föreligga, håller emellertid Glöersen före, att man kan vara berättigad att göra det påståendet, att Wallmo gynnat beståndsbehandlingen på bekostnad af återväxten. Det är att befara, säger G., att marken ofta skall förvildas, innan återväxt infinner sig, att den uppkomna återväxten skall få otillräckligt af ljus, grantorka infinna sig och att blandningsskogen kommer att försvinna. Slutligen anmärkes, att afverkningssättet icke lämnar tillfälle att förbättra mer eller mindre degenererade skogar.

Nämnda förhållanden torde göra sig desto mer kännbara, ju mindre öfning skogspersonalen besitter och ju större arealer den har att sköta. Huggningsmetoden i fråga kommer därför med säkerhet att ofta nog kunna göra skada och föranleda svikna förhoppningar. Mången skogsägare, som icke desto noggrannare studerat metoden, skall heller knappast lyckas skilja den fran vanlig blädning och alltså häri finna ett stöd

för dennas riktighet, huru energiskt Wallmo än uttalat sig *mot* den oordnade blädningen.

De betänkligheter, Glöersen funnit framstå vid sin kritiska undersökning af Wallmos teorier om den »rationella blädningen», finner han i allmänhet upphäfda och aflägsnade genom att anlita traktblädningen, medan man samtidigt kan tillgodogöra sig ljustillväxten. Samma fördelar finner han jämväl i andra huggningsmetoder i fråga om skogar, där blädning icke lämpar sig.

Vid det vanliga utförandet af traktblädning eller den gruppvis fortgående afverkningen bestämmes en viss omloppstid för skogen, hvarefter det till afverkning årligen hemfallna virkesbeloppet och den areal, som skall öfvergås med skogshygge, beräknas. Afverkningen förlägges sedan under de 40 första åren till en närmare angifven trakt eller del af skogen, som bäst lämpar sig att skördas. Inom detta område försiggår afverkningen genom borthuggandet af skogen på mindre och större fläckar, beroende på trädslaget och skogens beskaffenhet i öfrigt. Den efterföljande afverkningen försiggår genom att utvidga de tidigare kalhuggna områdena eller grupperna och genom anordnandet af nya. Sedan 40 år hunnit förflyta, bör alltså hela denna trakt finnas afverkad med undantag af de växtliga ungskogshulten, som få stå kvar i grupperna, hvarefter man griper sig an med en ny skogstrakt under de nästa 40 åren.

Tidigare indelades i Norge den 40-åriga afverkningstrakten eller perioden i 10 hyggen, som skulle afverkas i tur med en fjärdedel af virkesmassan om året, men detta är numera åtminstone delvis öfvergifvet, enär man därigenom blef alltför mycket bunden af hyggesplatserna. Blädningens fördel hetes ju vara rörlighet och frihet att anordna hyggena efter skogens behof, icke af något schematiskt tvång — men redan att huggningen under 40 års tid förlägges till en viss trakt af skogen, minskar blädningsmetodens fördelar.

I ojämna och olikåldriga bestånd, hvarest yngre och äldre träd vanligen förefinnas i lifligaste blandning öfver hela skogen, är det en gifven sak, att det under inga förhållanden kan vara lyckligt att förlägga hufvudafverkningen till en bestämd trakt af skogen under en så långvarig period som 40 år, äfven om man i den öfriga delen af skogen skulle företaga rensning och borthuggande af skadad och öfvermogen skog i mindre utsträckning. Man kan nämligen därigenom icke undgå, att åtskilliga träd bli afverkade alltför sent, medan åter andra träd inom den 40-åriga perioden hemfalla till afverkning, ehuru de fortfarande skulle förränta sig bättre, om de finge kvarstå på rot. Äfvenså kommer förhuggningen af växtliga ungskogshult inom den del af skogen, som

icke inbegripes inom hufvudafverkningen, att försiggå alltför sent, så att nämnda bestånd blifva ödelagda.

Genom att öfvergå skogen eller blocket med afverkning under loppet af 10 högst 15 år — såsom Wallmo föreslagit med stöd af Tichy och som vi tidigare omnämnt — nås långt större rörlighet i skogsskötseln. Medan man inom den 40-åriga perioden kommer att få ganska svårt att finna lämpliga platser för anordnande af grupperna under dessa 40 år, då ung och gammal skog äro blandade om hvarandra, faller sig detta vida lättare då man kan välja afverkningsytorna öfver hela skogen under loppet af allenast 10—15 år. Då först kan hvarje gammalt träd bli afverkadt i rättan tid och hvarje ungskogshult frihuggas, innan det ånyo försvinner.

Måhända gör man den invändningen, att skogen på detta sätt aldrig blir regelmässig samt att, om afverkningen skall rättas efter tillväxten, virkesuttaget icke blir normalt med mindre än att också skogen är normal. Emellertid är det åtminstone för den private skogsägaren af mindre betydenhet, om icke afverkningen hvarje år blir alldeles densamma. Det är af långt större betydelse att öfverallt i skogen må pågå en den största möjliga och intensiva tillväxt, att omogen skog icke fälles och att det träd, som icke längre lämnar tillfredsställande ränta, strax lägges till marken.

Traktblädningen är fullt förenlig med blädningsgallring och ljushuggning till en viss grad; men ljushuggningen får här icke utsträckas till hufvudafverkningen. För att hindra markens förvildning måste beståndet hållas tillräckligt slutet, tills man på en gång öppnar marken för besåning genom upphuggandet af tillräckligt stora luckor. För hvarje gång afverkningen öfvergår skogen, måste man hafva sin uppmärksamhet riktad på de ställen, där en grupp sedermera kan öppnas och anordnas, samt genom gallring och ljushuggning förbereda skogen på dessa platser till afverkningen, så att möjligast minsta antal växtliga träd faller inom gruppens område vid det sedermera inträffande öppnandet.

Hvad storleken af grupperna angår, måste denna i hvarje särskildt fall rätta sig efter skogen. Om de blott i rätt tid utvidgas och förstoras, är det icke så strängt noga med storleken. Som minsta tillåtliga utsträckning i granskog anger Barth en diameter med samma längd som den omkringstående skogens höjd; Martens påyrkar 4 ar. I blandskog gäller det att göra gruppen så pass stor, att tallen lyckas få försprång framför granen, och i tallskog att tillse, att granen icke tränger sig in där den ej hör hemma. Stalsberg anför, att i ren tallskog på mindre god mark måste grupperna, om de göras kvadratiska, vara minst 20 ar

stora och hellre större än mindre, enär tallen här behöfver mycket ljus för sin trefnad.

Genom denna anordning af traktblädningen synes man kunna undgå de svårigheter, som yppa sig vid Wallmos rationella blädning, samtidigt med att man vinner dess fördelar.

Såsom nyss blifvit nämndt, är det emellertid icke hr Glöersens mening med denna utredning att vilja framställa traktblädningen såsom den enda riktiga afverkningsmetoden. Han betonar tvärtom, att det icke ens inom en och samma skog bör blindt företagas traktblädning utan att vilja lämna rum för andra huggningsformer. Det ideella finner han vara, att hushållningsplaner icke upprättas för vare sig traktblädning, kalhuggning eller fröträdsställning, utan att den förvaltande själf må få välja den riktiga afverkningstypen på det eller det stället i skogen, i betraktande af de nordiska skogarnas skiftande karaktär äfven inom ett och samma skogskomplex. Skogens normala afkastning bör utrönas genom taxering, men huru denna afkastning fördelaktigast kan tagas ur skogen bör afgöras af den, som oupphörligt färdas i skogen och därför bäst är ägnad att kunna afgöra detta. Emellertid synas mera stabila och tillfredsställande hushållningsplaner nödvändiga i fråga om stora skogskomplex, särskildt om förvaltnings- och bevakningspersonalen är fåtalig.

*

Såsom af det förestående framgår, har skogforvalter Glöersen lämnat en öfvertygande kritik af jägmästare Wallmos teorier och därjämte framställt ett förslag till lämplig anordning af traktblädningen, som åtminstone synes undertecknad synnerligen tilltalande. Intressant är det också att finna Glöersens förslag publiceradt ungefär samtidigt med Domänstyrelsens den 28 maj 1902 utfärdade nya »Föreskrifter angående allmänna skogars indelning till ordnad timmerblädning», med hvilka föreskrifters innehåll nämnda förslag rätt nära öfverensstämmer.

Det heter nämligen i anförda »föreskrifter» bland annat på följande sätt. »Vid timmerblädningen särskiljas följande afverkningar:

Förhuggning, hvarigenom inom de delar af skogen, som *icke* under den förevarande utan först under en kommande period skola ingå i föryngringsytan, uttagas öfvermogna, skadade, oväxtliga och vanvuxna träd, dock i regeln icke i större antal än att beståndens slutenhet om möjligt bibehålles och marken icke förvildas. Afsikten med denna afverkning är att dels tillgodogöra virke, som skulle försämras, dels befordra de kvarstående trädens utveckling, särskildt deras, som vid en blifvande föryngring kunna komma att för självsådden användas. Ehuru sålunda

denna afverkning icke såsom direkt ändamål afser föryngring, kan den dock å skilda ställen såsom invid luckor erhålla denna uppgift.

Föryngringshuggning, hvarigenom träden å föryngringsytan uttagas, helst i två omgångar under perioden, på sådant sätt och i den omfattning, att föryngring kan inträda. Vid denna afverkning kvarlämnas växtliga grupper af icke mogen skog äfvensom vackra och för fröproduktion passande träd ur de rådande, i taxeringen ingående, icke undertryckta stamklasserna.

Efterhuggning, hvarigenom å föregående periods föryngringsyta eller inom andra afdelningar, där uppkommen återväxt lider af beskuggning, större eller mindre träd i föryngringens intresse eller för återväxtens trefnad afverkas.

Vid en normalt genomförd timmerblädning följa dessa tre slags afverkningar i nu nämnd ordning efter hvarandra under loppet af minst 60 år. Bestånden förberedas under första 20-talet år eller något längre tid för att under därpå följande 20 år undergå föryngringshuggning samt under sista 20-talet år eller längre tid vårdas med afseende på återväxten. På detta sätt underkastas alltså bestånden en omkring 60-årig afverknings- och föryngringstid.

Denna tid kan i vissa fall utsträckas öfver 60 år, om förhuggningen måste omfatta större areal än som sedermera behandlats såsom föryngringsyta eller om efterhuggningen till följd af försenad föryngring varder fördröjd. Föryngrings- och efterhuggningarna kunna visserligen under vissa beståndsförhållanden åtminstone delvis erhålla form af slutafverkning, men detta torde endast undantagsvis inträffa och bör i regel undvikas, så att efter slutad föryngring dels växtliga yngre och medelålders trädgrupper, dels vackra öfverståndare, där sådana med utsikt om godt resultat kunna öfverhållas, blifva kvarstående i ungskogen, som själf ej är likåldrig.

Den ordinarie afverkningens belopp beräknas särskildt för hvarje hyggesföljd genom att det vid uppskattningen erhållna, i kubikmassa angifna virkesförrådet delas med halfva omloppstidens årantal och kvoten multipliceras med indelningsperiodens antal år.

Det sålunda beräknade virkesbeloppet anvisas till i det förestående beskrifven blädningstillverkning på följande sätt. Sedan den å indelningsperioden belöpande *föryngringsytan* blifvit bestämd genom den produktiva skogsarealens delning med omloppstidens årantal och kvotens multiplicering med årantalet för indelningsperioden, utväljas bland beståndsafdelningarna sådana, som i första rummet böra afverkas för att föryngras, och afsättes af dessa så stor del, att denna kommer att omfatta en efter ofvan angifna grunder bestämd ytvidd, hvilken dock för

särskilda fall kan få öfverskridas med högst en fjärdedel. Å dessa till *föryngringshuggning* sålunda afsatta afdelningar befintligt förråd af gagnvirke med undantag af den del däraf, som afses att öfverhållas, anslås till afverkning under indelningsperioden. Det felande i periodens afverkningsbelopp anvisas till afverkning genom *förhuggning* och *efterhuggning* inom därför lämpliga afdelningar.

Befinnas skogsbestånden vara af den beskaffenhet, att vid deras successiva afverkning, beräknad och ordnad enligt ofvanstående grunder, kan befaras, att skog af ålder eller annan anledning tager skada, då må för afverkningens påskyndande afverkningsbeloppet för indelningsperioden förhöjas, under villkor att förslaget därom grundas på vid taxeringen gjorda undersökningar och i öfrigt fullständigt motiveras; skolande förhöjningen utöfver det normala afverkningsbeloppet upptagas såsom ett tillfälligt tillägg. Sådan tillfällig förhöjning i afverkningen må ock, där genom ogynnsamma dräneringsförhållanden tillväxten upphört, äga rum i samband med åtgärder till markens förbättrande och en god skogsföryngring.»

Hugo Samzelius.

Vi kunna icke instämma i förf:s påstående, att man nu rätt väl känner skogsträdens natur och lifsförhållanden. Tvärt om hafva vi väl just under senaste decenniet kommit till insikt om, huru litet vi i själfva verket därom känna. Ehuru vi sålunda icke hafva skäl att som förf:n från denna synpunkt uppmärksamma skogforvalter Glöersens kritik af den afverkningsmetod, som jägmästaren Wallmo i sin bok Rationell afverkning förordar, af hvilken kritik nu här lämnats en öfversättning, så instämma vi dock gärna med förf:n, att denna Glöersens uppsats, som icke blott afser att kritisera den af Wallmo förordade afverkningsmetoden utan ock att afhandla blädning i allmänhet, är både läsvärd och intressant.

Då Glöersen mot den af Wallmo förordade afverkningsmetoden anmärker, att om denna användes fara måste uppstå för markens förvildande och på grund däraf återväxten blifva försenad och ofullständig, har G. otvifvelaktigt rätt. Däremot tro vi icke, att någon särskild fara för torka i granskogen härmed är oskiljaktigt förbunden — om nämligen affallet icke får ligga kvar till härd för barkborrarna. Snarare torde faran för stormskador i bestånden få anses större. Och ehuru vi vilja gifva G. rätt däruti, att det synes omöjligt öfverföra alla våra skogar med deras så växlande jordmånsförhållanden — särskildt de rena tallskogarna och i all synnerhet de på mager mark växande — till ideella blädningsskogar efter Wallmos begrepp, så kunna vi likväl icke instämma med G. däri, att man icke skulle äga någon erfarenhet om blädningsskogar med återväxt i amfiteatraliska grupper, hvilken beståndsform enligt G:s mening icke skulle existera. Ty bland de i Schwarzwald och Bayerska Alperna efter olika blädningsmetoder behandlade bestånden

får man ofta se återväxter i tydligt amfiteatraliska grupper, likasom man ock där får se blädningsmetoder, som mer eller mindre öfverensstämma med den af W. förordade. Men inom nyssnämnda skogstrakter har man dock nästan uteslutande att göra med silfvergran och gran under mera ensartade markförhållanden.

Emellertid torde det nog icke vara W:s mening att genom sina ljushuggningar låta marken förvildas, så att återväxten kan riskeras. Han torde helt visst, där sådan fara föreligger, dels nöja sig med mindre stark ljushuggning, dels tidigare upptaga luckorna för erhållande af återväxt. För den uppmärksamme läsaren af W:s bok vill det ock synas, att W. i själfva verket icke menar så allvarligt med, att denna af honom omhuldade metod skall kunna i sina konsekvenser utföras under alla markförhållanden och detta äfven i tallskogarna. Man synes nämligen ha' rätt att sluta därtill af de starka uttrycken i såväl hans kritik af trakthuggningen som hans bevisföring beträffande blädningens fördelar. — Wallmo är idealist och såsom sådan älskar han att slå på larmtrumman till väckelse för sitt ideal, den af honom kallade rationella blädningen. — I många fall och kanske de flesta torde nog W. komma att nöja sig med en sådan mera rationell traktblädning, som Glöersen förordar, där afverkningen får utsträckas till hela skogen i stället för till endast den 40-åriga afverkningstrakten, hvilken ju ock, såsom G. påpekar, i viss grad kan och bör förenas med ljushuggning efter blädningsgallringssystem.

Men enligt vår åsikt är det dock äfven ett annat förhållande — af Glöersen icke anmärkt — som vid bedömandet af den af Wallmo förordade blädningsmetoden bör tagas i betraktande. Och detta är följderna af att så ofta återkomma med afverkningen i beständen med hänsyn till utdrifningskostnaderna och skadegörelsen å den yngre skogen. Utom nämligen att detta afverkningssätt icke så obetydligt måste stegra kostnaderna för utdrifningen, torde nog äfven detta ofta återkommande med afverkningen till samma trakt förorsaka större skador i beständen, särskildt å ungskogsgrupperna, än W. synes vilja tro. Ehuruväl granen därvidlag är långt tåligare än tallen, har den dock icke alls samma förmåga som silfvergranen att sluta ihop efter afverkningen uppkomna luckor. Och hvad tallen angår, är den så ömtålig för dylika skador, att annan blädningsform än en så att säga utsträckt traktblädning, enligt den metod som Glöersen förordar, beträffande detta trädslag icke i längden torde kunna tillämpas. — Sådan traktblädning har ock här i landet redan å sina ställen funnit användning, om ock ljushuggning icke tillämpats i den grad, som utan skada kunnat ske.

F.

Från 1903 års riksdag.

Skogsmotioner.

Sedan förra häftet af tidskriften utgafs tillkommo vid slutet af riksdagen ytterligare tvänne skogsmotioner, föreslående **ändringar eller tillägg med anledning af lagförslaget angående vården af enskildes skogar.**

Hr *Lybeck* (Första Kammaren, motion n:o 59) och hr *P. O. Lundell* (Andra Kammaren, motion n:o 198) hemställa *dels* att § 1 mom. 2 i lagen angående vård af enskildes skogar måtte erhålla den lydelse, att en skogsvårdsstyrelse skall finnas inom hvarje *landstingsområde*, samt att i förordningen angående skogsvårdsstyrelser måtte, i afseende å dessa styrelsers sammansättning, vidtagas häraf nödvändiggjorda förändringar;

och dels att § 11 i samma lag måtte erhålla följande lydelse:

»Hvad i denna lag stadgas skall ej utgöra hinder för skogsmarks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartadt ändamål; ej heller för sådan marks utläggande till nödig beteshage eller i öfrigt för brukande af nödig betesmark till betning af hemdjur.

Pröfvas för skogsåterväxtens skyddande inom visst län erforderligt, att rätt till bete å skogsmark varder för viss tid af året inskränkt, ankomme det på Konungen att, efter landstings och hushållningssällskaps hörande, därom meddela särskilda föreskrifter.»

Skogsutskottets utlåtande.

Ur särskilda utskottets n:o 2 utlåtande (om 300 sidor) angående skogslagstiftning och därmed i samband stående ämnen anföres för utrymmets skull endast här nedan själfva lagförslaget i hvad det afviker från de kungl. propositionerna, som intagits i bilagan till häftet 3.

Lag angående vård af enskildes skogar.

1 §.

Å skogsmark, tillhörig enskilde, må ej afverkning så bedrifvas eller efter afverkningen *med* marken så *förfaras*, att skogens *återväxt uppenbarligen* äfventyras. *Har sådan vanskötsel af skogsmark ägt rum, vare den, som låtit densamma komma sig till last, pliktig att vidtaga de åtgärder, som för återväxtens betryggande äro erforderliga. Är af ägare afverkningsrätt upplåten till annan och har denne gjort sig till vanskötsel skyldig, vare jämväl ägare ansvarig för att sådana åtgärder vidtagas; äge dock af den skyldige söka åter hvad han sålunda nödgas utgifva.*

Uppsikt öfver *att hvad sålunda stadgats varder iakttaget* tillkommer skogsvårdsstyrelse, som skall finnas i hvarje *landstingsområde,* där denna lag äger tillämpning, samt de åt skogsvårdsstyrelsen [illegible] biträde [illegible] tjänstemän och tillsyningsmän *äfvensom de inom kommunerna tillsatta skogsvårdskommittéer.*

2 §.

Där, på grund af inkommen anmälan eller eljest, skogsvårdsstyrelsen finner skälig anledning antaga, att skogsmark, i strid mot bestämmelserna i 1 §, är

utsatt för vanskötsel, *äger styrelsen hos Konungens befallningshafvande påkalla undersökning.* Konungens befallningshafvande *förordnar i anledning häraf* en skogsstatens tjänsteman att med biträde af två ojäfvige gode män, hvilka af förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller till gode män vid landtmäteriförrättning i orten valde äro, å stället undersöka förhållandet och däröfver till *skogsvårdsstyrelsen* afgifva redogörelse med förslag till de åtgärder, som för markens återställande i skogbärande skick må finnas nödiga. Stanna synemännen i olika meningar, varda de särskilda meningarna *skogsvårdsstyrelsen* meddelade.

3 §.

Kan skogsvårdsstyrelsen, efter öfverrägande af de i undersökningsinstrumentet innehållna förslag, träffa öfverenskommelse med den eller dem, som jämlikt 1 § äro ansvarige för återväxtens betryggande, om de åtgärder, som böra vidtagas för markens återställande i skogbärande skick, bör den skriftligen upprättas och lände därefter till efterrättelse. Kan ej öfverenskommelse träffas eller hafva, efter det öfverenskommelse träffats, de däri aftalade åtgärderna blifvit eftersatta, äger skogsvårdsstyrelsen att vid domstol anhängiggöra och utföra talan emot vederbörande.

4 §.

Har jämlikt 3 § talan blifvit till domstol instämd, äger domstolen föreskrifva de åtgärder, hvilka för återväxtens betryggande å den afverkade skogsmarken böra vidtagas, samt förelägga viss tid, inom hvilken samma åtgärder skola vara fullgjorda, vid äfventyr att de eljest varda af skogsvårdsstyrelsen på den försumliges bekostnad verkställda; och må domstolen därjämte, jämväl innan målet slutligen pröfvas, i den mån sådant finnes vara af nöden samt kunna ske utan förnärmande af annans rätt, *meddela förbud, intill dess de föreskrifna åtgärderna blifvit verkställda, mot afverkning å så stor del af det ägaren tillhöriga skogsområde, som skäligt pröfvas, hvilket förbud må antingen gälla hela skogsbeståndet eller på visst sätt inskränkas, såsom genom tillåtelse att afverka träd af vissa mått eller att afverka till husbehof.*

Öfver rättens slutliga utslag föres klagan genom besvär; angående klagan öfver förbud som under rättegången meddelas, gälle hvad i 16 kap. 10 § rättegångsbalken stadgas. Afverkningsförbud går genast i verkställighet.

5 §.

Förbud, som i 4 § sägs, må ock på begäran af skogsvårdsstyrelsen af öfverexekutor meddelas, där den jämlikt 2 § verkställda undersökning gifver vid handen, att skogsmarken varit utsatt för vanskötsel, och skäl till sådant förbud i öfrigt förekomma.

Om dylikt förbud gälle i tillämpliga delar hvad i utsökningslagen om skingringsförbud sägs, dock att pant eller borgen för skada, som kan genom åtgärden vederparten tillskyndas, icke erfordras.

6 §.

Förbud, som i 4 eller 5 § är nämndt, upphöre, där hos öfverexekutor ställes pant eller borgen för fullgörande af de åtgärder, som för skogsmarkens återställande di skogbärande skick finnas erforderliga.

7 § = 6 § i Kungl. Prop.; mellan de båda styckena har dock inryckts:

Har efter afverkningen förbudet blifvit genom utslag, som vunnit laga kraft, upphäfdt, förty att förbud icke bort meddelas, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagdt.

8 §.

Kronobetjänte så ock de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän äga lika behörighet att åtala öfverträdelser af *meddeladt afverkningsförbud* samt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet.

Varder ej inom *trettio* dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställdt, vare beslaget förfallet.

9 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall af åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgadt. *Begär, innan frågan om virkets förverkande slutligen pröfvats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan af åklagare, öfverexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle blifva större än skäligt är, förordne öfverexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har kändt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och afgifva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan af åklagare,* hvarom här ofvan sägs, skall vara åtföljd af fullständig, af två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

10 § = 9 § i Kungl. Prop.; ordet skogsvårdsstyrelsen är likväl utbytt mot *skogsvårdskassan.*

11 § = 10 § i Kungl. Prop.

12 §.

Hvad i denna lag stadgas skall ej utgöra hinder för skogsmarks uppodling till trädgård, åker eller äng eller användande till byggnadstomt eller annat likartadt ändamål; ej heller för sådan marks utläggande till nödig beteshage eller i öfrigt för brukande af nödig betesmark till betning af hemdjur.

Pröfvas för skogsåterväxtens skyddande inom visst län erforderligt, att rätt till bete å skogsmark varder för viss tid af året inskränkt, ankomme på Konungen att, efter landstings och hushållningssällskaps hörande, därom meddela särskilda föreskrifter.

Å försumpad skogsmark, där skogens tillväxt och återväxten uppenbarligen omöjliggöras af markens beskaffenhet och betäckning, äge denna lag ej tillämpning.

13 §.

Har, innan denna lag trädt i kraft, afverkningsrätt upplåtits genom aftal, som vid nämnda tidpunkt ännu är gällande, vare, där afverkningsrättens innehafvare gjort sig skyldig till vanskötsel af den upplåtna skogsmarken, ägaren icke underkastad den ansvarighet, som för dylikt fall är i 1 § stadgad.

14 § = 13 § i Kungl. Prop.

Förordning angående skogsvårdsstyrelser.

1 §.

Skogsvårdsstyrelse skall inom hvarje *landstingsområde,* där jämlikt lagen angående vård af enskildes skogar sådan styrelse skall finnas, bestå af tre med skogsförhållandena i orten förtrogne män, utsedde för tre år i sänder, en såsom ordförande af Kungl. Maj:t, en af landstinget och en af hushållningssällskapets förvaltningsutskott. *Finnes inom landstingsområde mera än ett hushållningssällskap, utses för hvarje hushållningssällskap en ledamot samt af landstinget så många ledamöter, som hushållningssällskapen äro.* Suppleanter till lika antal som ledamöterna utses för samma tid och på enahanda sätt som dessa.

Sammanfaller landstingsområde icke med verksamhetsområdet för ett eller flera hushållningssällskap, förordnar Kungl. Maj:t, med iakttagande, i den mån sådant kan ske, af ofvan stadgade grunder, huru med utseende af ledamöter i skogsvårdsstyrelse och suppleanter för dem skall förfaras.

2 §.

Hos skogsvårdsstyrelse skall såsom *biträde* vara anställd en forstligt bildad man, hvilken *helst bör hafva* fullgjort hvad som erfordras för vinnande af anställning såsom tjänsteman i skogsstaten.

3 § = Kungl. Prop.

4 § a) — b) i Kungl. Prop.

b) hålla tillsyn öfver skötseln och vården af enskildes skogar *och i sådant afseende vidtaga de åtgärder, som jämlikt lagen angående vård af enskildes skogar på skogsvårdsstyrelse bero, samt beträffande dessa åtgärder så ock om beslut, som på styrelsens framställning af domstol eller öfverexekutor enligt nämnda lag meddelats, lämna upplysning, när sådant begäres;*

c) förvalta de medel, som genom skogsvårdsafgifter eller eljest inflyta till *skogsvårdskassan;*

d) antaga och med omhänderhafvande medel aflöna dels *det i 2 § omförmälda biträde och sekreterare, där särskild sådan erfordras, dels ock därutöfver, i den mån så pröfvas nödigt,* forstligt bildade tjänstemän äfvensom tillsyningsmän samt att utfärda instruktioner för dessa.

Önskar ägare eller innehafvare af skogsmark sakkunnigt biträde vid skogens skötsel och vård eller anvisning, huru en tillämnad afverkning må bedrifvas, för att anses såsom tillåten, eller hvilka åtgärder i afseende å afverkad skogsmarks behandling böra vidtagas, må skriftlig anmälan därom göras hos skogsvårdsstyrelsen, som förordnar lämplig person att lämna sökanden det biträde eller de upplysningar han begärt.

På skogsvårdsstyrelse ankommer att föreskrifva de villkor, under hvilka skogsägare må erhålla biträde af styrelsens tjänstemän eller tillsyningsmän; ägande styrelse därvid att i fall af behof lämna dylikt biträde afgiftsfritt.

Skogsvårdsstyrelse har att vid fullgörande af sin uppgift ställa sig till efterrättelse det reglemente, som Kungl. Maj:t, efter styrelsens förslag samt landstingets och hushållningssällskapets förvaltningsutskotts hörande fastställer.

5 §.

För att medverka vid utförandet af den skogsvårdsstyrelse enligt 4 § a) och b) tillkommande uppgift i afseende å skogsvården må inom kommun, som sådant

önskar, tillsättas en skogsvårdskommitté af tre personer, hvilka för en tid af tre år utses, en af skogsvårdsstyrelsen samt de två öfrige af kommunalstämman enligt den grund, som för utseende af gode män vid laga skifte är stadgad.

6 § = 5 § i Kungl. Prop.
7 § = 6 § i » »
8 § = 7 § i » » , dock är länet utbytt mot *landstingsområdet.*
9 § = 8 § i » »

Förordning angående skogsvårdsafgifter.

1 §.

För trävaror och trämassa, som från landet utföras, erlägges såsom skogsvårdsafgift, för rundvirke, sågadt, tillhugget eller hyfladt virke *tio öre för hvarje kubikmeter fast mått, för* stäfver, lådbräder och splittved samt famn- eller kastved *fem* öre för hvarje kubikmeter fast mått, för kemiskt tillverkad torr trämassa femtio öre för hvarje ton, för mekaniskt tillverkad *torr* trämassa trettio öre för hvarje ton. För våt trämassa beräknas afgiften till hälften af nyss angifna belopp.

2 §.

De genom dessa afgifter inflytande medlen fördelas *mellan landstingsområdena efter den virkesmängd, som för tillverkning af de utförda varorna blifvit inom de skilda områdena afverkad.*

De närmare grunder, hvarefter landstingsområdena skola anses deltaga i utförseln af trävaror och sålunda blifva delaktiga i skogsvårdsafgifterna, bestämmas af Kungl. Maj:t för fem år i sänder.

3 §.

Skogsvårdsafgifterna skola uppbäras af vederbörande tulltjänsteman i den ort, hvarifrån varan till utlandet skeppas, eller, där utförseln sker å järnväg, vid gränsstationen. *Afgifterna redovisas å tider, som af tullstyrelsen bestämmas, till statskontoret, som har att enligt de af Kungl. Maj:t bestämda grunder årligen verkställa fördelningen af de influtna beloppen mellan landstingsområdena.*

4 § = Kungl. Prop.
5 § = » »

Lag angående skyddsskogar.

1 § = Kungl. Prop. (uttrycket skogens föryngring dock utbytt mot skogens *återväxt).*

2 § = Kungl. Prop.
3 § = » »

4 §.

Kronobetjänte *samt tjänstemän och betjänte vid skogsstaten* äga lika behörighet att åtala öfverträdelse af föreskrifter, som enligt denna lag meddelats, samt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet.

Varder ej inom 30 dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställdt, vare beslaget förfallet.

5 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall af åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är

stadgadt. *Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen pröfvats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan af åklagare, öfverexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle blifva större än skäligt är, förordne öfverexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har kändt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och afgifva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar innan den hålles. Anmälan af åklagare,* hvarom här ofvan sägs, skall vara åtföljd af fullständig, af två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

6 § = Kungl. Prop., med den ändringen, att två tredjedelar af böterna skola tillfalla *kronan.*

7 § = Kungl. Prop.

Häraders, kommuners och allmänna inrättningars skogar.

Rörande *häradsallmänningarna* hemställer utskottet,

1:o) att Riksdagen måtte, med bifall till herr *Jonssons i Hökhult* motion n:o 165 och herr *Vahlquists* i motion n:o 175 därom framställda yrkande, afslå Kungl. Maj:ts förslag till *ändring af vissa i kap. II i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894 meddelade bestämmelser;*

2:o) att herr *Vahlquists* i nyssberörda motion i öfrigt gjorda framställning ej måtte vinna Riksdagens bifall.

Kungl. Maj:ts prop. angående förändrade bestämmelser om *allmänna inrättningars skogar* har af utskottet bifallits, med undantag af slutet i § 33, där utskottet föreslagit, att ersättning till statsverket för vederbörande skogstjänstemans förvaltningsåtgärder skall utgå *enligt gällande resereglemente.*

Förordningen angående förvaltningen af städernas skogar.

1 §.

Städernas skogar skola, under domänstyrelsens öfverinseende, *underkastas ordnad hushållning samt, där så med afseende på skogens omfattning pröfvas lämpligt, behandlas enligt sådana på vetenskapliga regler grundade, för olika ortförhållanden lämpade hushållningsplaner, som afse skogens framtida bestånd och högsta afkastning.*

2 §.

Det åligger vederbörande stads drätselkammare att inom sex månader, efter det denna förordning trädt i kraft, till domänstyrelsen ingifva uppgift om stadens skogars ytvidd, beskaffenhet och skötsel, hvarefter nämnda styrelse, *där så jämlikt 1 § bör äga rum,* förordnar skogstjänsteman att för skogarne upprätta hushållningsplan. På Kungl. Maj:ts befallningshafvande ankommer att på anmälan af domänstyrelsen tillhålla vederbörande drätselkammare att verkställa här ofvan föreskrifna anmälan.

3 § = Kungl. Prop.

4 § = » »

5 § = » »

6 § = Kungl. Prop.
7 § = » » med förändringen, att då stadsskog är ställd under skogsstatens vård och förvaltning, staten tillkommande ersättning skall utgå *enligt gällande resereglemente för skogstjänstemans förvaltningsåtgärder.*

Rörande sockenallmänningar och besparingsskogar föreslår utskottet,

1:o) att Kungl. Maj:ts förslag till *förordning angående förvaltningen af sockenallmänningar och besparingsskogar i Kopparbergs, Gäfleborgs, Västerbottens och Norrbottens län* icke må af Riksdagen bifallas;

2:o) att Riksdagen, i anledning af herrar *J. Ströms* och *S. L. Olssons* motion n:o 163, måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till författning, hvarigenom stadgande meddelas om upprättande af hushållningsplaner för sockenallmänningarna och besparingsskogarna i Kopparbergs och Gäfleborgs län, med befogenhet för domänstyrelsen att granska och fastställa dessa planer äfvensom att öfvervaka tillämpningen af desamma.

Stängselskyldighet.

Under motivering, att Kungl. Maj:ts förslag till lagstiftning härutinnan skulle lägga större tunga å boskapsskötseln än som skulle motsvaras af den nytta, skogsskötseln tvifvelsutan skulle draga däraf, samt att det vore förenadt med svårighet att här lägga hela landet under en gemensam lagstiftning, hemställer utskottet,

att Riksdagen måtte, med bifall till herrar *J. Ströms* och *S. L. Olssons* motion n:o 162, afslå Kungl. Maj:ts förslag till *lag, innefattande tillägg till § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet.*

Afverkningsrättsaftal.

Rörande denna fråga hemställer utskottet,

1:o) att Riksdagen, i anledning af Kungl. Maj:ts förslag till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd samt herr *Lindhagens* motion n:o 151 och herr *Ljungbergs* motion n:o 51, i hvad han afser ändring i nyssnämnda lag, måtte för sin del antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd skall erhålla följande ändrade lydelse:

Aftal, hvarigenom nyttjanderätt till fast egendom å landet på viss tid upplåtes, må ej gälla öfver femtio år. Afser aftalet allenast eller hufvudsakligen upplåtelse af rätt till afverkning af skog annorledes än till husbehof, vare det ej gällande öfver *fem* år.

Förordning angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län.

Till Kungl. Maj:ts prop. angående ändring i gällande bestämmelser härutinnan hemställer utskottet om bifall, dock med 2:ne ändringar i 1 §, i hvars

förra del tillägges Barrträd, *som ej är torrt och* som, efter hvad här nedan i 2 § sägs etc. och hvars slut ändras till:

Dock vare hemmansägare eller åbo ej förment att, äfven utan sådant tillstånd, af hemmanets skog, till oundgängligt husbehof, låta *försåga undermåligt virke å sådana såginrättningar, hvilka ej äro afsedda till försågning af virke för export (husbehofssågar).*

Öfriga skogsmotioner hafva af utskottet afstyrkts med undantag af herr *af Buréns* motion n:o 47, med anledning af hvilken utskottet hemställer, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till stadganden, hvarigenom trygghet vinnes för en uthållig skogshushållning å till fideikomissegendomar hörande skogar.

1903 års Riksdags beslut rörande skogslagstiftning.

Det af skogsutskottet uppgjorda förslaget till skogslagstiftning, för hvilket här ofvan redogjorts, har i hufvudsak af Riksdagen bifallits med stor majoritet: i hufvudvoteringen (den 11 maj) i Första Kammaren med 100 ja mot 25 nej och i Andra Kammaren med 168 ja mot 52 nej.

Vid 10 § i lagen angående vård af enskildes skogar stannade kamrarna i skiljaktiga beslut, i det Andra Kammaren beslöt att ingen del af ådömda böter skulle tillfalla åklagaren eller angifvaren, medan Första Kammaren biföll utskottets förslag, att $^1/_3$ skall tillfalla åklagaren och angifvaren hälften däraf. Utskottet sammanjämkade dessa beslut, så att en *fjärdedel* tillfaller åklagaren, medan angifvaren ej erhåller något, hvilket af Riksdagen godkändes.

1 § i förslaget angående skogsvårdsafgifter föranledde till olika beslut. Första Kammaren godkände utskottets förslag och Andra Kammaren hr Olofssons reservation, hvarigenom skogsvårdsafgiften för utförda stäfver och lådbräder äfven skulle vara 10 öre per kbm. På utskottets förslag har här Första Kammaren biträdt Andra Kammarens beslut.

Äfven vid 6 § i lagen ang. skyddsskogar beslöt Andra Kammaren, att böterna odelade skulle tillfalla skogsvårdskassan, medan Första Kammaren biföll utskottets förslag. På utskottets hemställan blef också här Riksdagens beslut, att en fjärdedel tillfaller åklagaren och tre fjärdedelar kronan.

Af båda kamrarna återförvisades till utskottet 4 §, af Första Kammaren dock endast i afseende å stycket b), samt 8 och 9 §§ i förordningen angående skogsvårdsstyrelser äfvensom utskottets ofvan omförmälda i anledning af herr af Buréns motion n:o 47 gjorda hemställan.

Med anledning häraf föreslog utskottet, hvars förslag af Riksdagen godkänts, att 4 § mom. b) skulle erhålla följande lydelse:

b) *utöfva den uppsikt och vidtaga de åtgärder, som jämlikt lagen angående vård af enskildes skogar på skogsvårdsstyrelse ankomma, samt beträffande de åtgärder, styrelsen i sådant afseende vidtager,* så ock om beslut, som på styrelsens framställning af domstol eller öfverexekutor enligt nämnda lag meddelats, lämna upplysning, när sådant begäres;

att 8 § skulle bibehålla oförändrad lydelse,

att i 9 § skulle tilläggas orden *och hushållningssällskapet* efter landstinget samt att Riksdagen i anledning af herr af Buréns motion n:o 47 måtte i

skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till *lagbestämmelser i syfte att förekomma, att de till fideikommissegendomar hörande skogar utsättas för sådan behandling, att därigenom skogskapitalets fortfarande afkastningsförmåga äfventyras.*

Till sist har äfven Riksdagen med anledning af hr Bromées m. fl. motion n:o 144 anhållit, det täcktes Kungl. Maj:t ånyo taga i öfvervägande, huruvida en lag angående vård af enskilda skogar i Västernorrlands och Jämtlands län i nära eller, om det ej kan ske, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af länens landsting år 1901 godkända förslag må kunna utfärdas, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill utredning i ämnet kan leda.

* *

Den 11 maj 1903 är således en betydelsefull dag i de svenska skogarnas historia, då efter 50-årig förberedelse ändtligen en lagstiftning åstadkommits för de enskilda skogarna. Den nya lagstiftningen är visserligen, som det sades vid frågans behandling i Andra Kammaren, mycket urvattnad i förhållande till de ursprungliga förslagen och utgör endast ett minimum, men man må ändå med tacksamhet erkänna densamma som »det första stapplande steget på vägen mot en fullständig lagstiftning». Skogsvårdaren och skogsvännen får därför ej slå sig till ro på den vunna segern, utan alltjämt arbeta på mera effektiva åtgärder för våra skogars bestånd, hvarvid särskildt frågan om uthålligt skogsbruk å större enskilda skogar (i enlighet med Andra Kammarens önskan vid årets riksdag) och möjligen dimensionslag för vissa delar af Norrland komma att stå på dagordningen.

TRÄVARUMARKNADEN.

»Marknaden är stilla» är dagens svar på alla frågor rörande trävarumarknaden. Denna stillhet är dock i verkligheten endast relativ, ty om man ser tillbaka på allt som gjorts under denna »stillhet», finner man lätt, att stocknotorna i allmänhet decimerats ganska betydligt. Det är egentligen ovanan vid det så ihållande »ur-hand-i-mun»-systemet som åstadkommit känslan af tröghet i marknaden, då man som bekant eljes varit van att inom en viss, relativt kort tid af liflig köplust placera hela årstillverkningen, hvarefter såväl köpare och säljare som agenter varit lediga att filosofera öfver, huruvida man gjort det bra eller illa. Emellertid är ju det rådande »ur-hand-i-mun»-systemet ett kriterium på, att priserna i alla händelser äro så höga som marknaden kan tåla att betala.

Intresset i fråga om marknadens nuvarande läge knyter sig hufvudsakligen vid trenne saker, nämligen *furuplankor*, *granplankor* och *furubattens.* I öfrigt äro säljare och köpare ense och priserna snarare fastare.

Rörande *furuplankorna* — 3×9 — sammanhänger prisfrågan för I:a & II:a med furubattensfrågan, och möjligen få priserna anses vara 5 francs under erhållna »top»-priser. Beträffande III:a, IV:a & V:a förhåller det sig f. n. därmed så, att alla vilja sälja på Kap, men Kap vill för närvarande icke köpa.

Granplankor äro, såsom för året delvis utestängda, fortfarande svåra att placera, ej minst tillfölje en oklok eftergift i fråga om kvalitésplittring. Försäljningar ha på sistone skett till 29 centimes basis för I:ma.

Furubattenspriset, hvarom egentliga striden redan allt för länge rört sig, torde i närvarande stund få anses vara 200 francs för Hernösands $2^1/_2 \times 7$ med cinquième à 170 francs, till hvilka priser några större försäljningar i dagarna ägt rum. A ena sidan torde det med rätta kunna påstås, att det varit onödigt acceptera 200 francs just nu, då af allt att döma nordfranska köpare verkligen varit beredda att anlägga 205 francs för fyllande af sina närmaste behof. Men å andra sidan är denna eftergift ej att klandra ur den synpunkt, att härigenom möjlighet öppnats för lifligare affärer af större varaktighet än troligen eljes blifvit fallet, och det är dock under »keep-it-going»-principen som marknaden förblir sundast och alla parter i längden lyckligast. Dessutom står reduktionen af furubattenspriset för Hernösands distrikt endast i naturlig proportion till den reduktion å samma dimension, som gjorts för en månad sedan vid då skedda större försäljningar från Norrbotten.

För öfrigt är endast att anteckna en fortsatt efterfrågan å utskott såväl af plankbattens som af bräder till avancerade priser.

Skeppningarna ha pågått under torr och gynnsam väderlek och certepartier för prompt shipment ingå omedelbart efter skedda försäljningar.

1:sta Juli 1903. »*Swordfish*».

Sveriges utförsel af trävaror och pappersmassa under Januari Maj 1899—1903.

Trävaror:		1899	1900	1901	1902	1903
oarbetade, bilade eller sågade; af furu eller gran:						
timmer, mastträ och spiror (t. o. m. år 1900)	kubikmeter	25,500	18,200	—	—	—
timmer och mastträ af minst 25 cm.	»			790	400	1,090
spiror, timmer och mastträ af mindre diameter		—	—	18,100	23,400	35,500
bjälkar och sparrar (t. o. m. år 1900)	»	56,900	61,500	—	—	—
bjälkar af minst 20 cm. tjocklek	»	—	—	21,600	27,000	23,300
sparrar (af mindre tjocklek)	»	—	—	33,600	37,700	66,200
syllar (sleepers)		—	—	13,800	9,000	11,600
grufstolpar (pitprops)		204,000	348,000	411,500	374,000	331,500
plankor och battens (t. o. m. år 1901)	»	333,500	286,300	428,400	—	—
bräder (t. o. m. år 1901)	»	184,800	194,800	294,600	—	—
plankor och bräder, ohyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	78,000	132,700
» gran	»	—	—	—	34,400	60,200
battens och bräder, ohyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	114,000	205,300
» gran	»	—	—	—	80,800	162,300
battens, scantlings o. bräder, ohyflade under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	93,000	167,600
» gran	»	—	—	—	61,500	164,000
hyflade bräder (t. o. m. år 1901)	»	74,800	71,500	129,400	—	—
bräder, hyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	2,000	4,500
» gran	»	—	—	—	4,000	14,000
bräder, hyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	21,000	41,100
» gran	»	—	—	—	16,400	34,800
bräder, hyflade, under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	10,000	21,000
» gran	»	—	—	—	14,300	25,900
bräd- och plankstump				61,000	20,000	70,000
lister, lakten och ribbor				7,500	4,000	14,000
arbetade: snickerarbete etc.:						
byggnadsmateriel (dörrar, fönsterramar m. m.)	kronor	—	—	1,671,000	1,649,000	2,842,000
alla andra slag	»	—	—	1,726,000	1,577,000	2,099,000
Pappersmassa (trämassa):						
kemisk, torr	kilogram	35,394,000	45,018,000	47,055,000	45,078,000	67,481,000
» våt	»	2,395,000	3,371,000	3,216,000	3,339,000	7,323,000
mekanisk, torr	»	21,483,000	16,214,000	16,970,000	9,412,000	13,661,000
» våt		10,088,000	9,810,000	10,147,000	12,095,000	23,510,000

NOTISER.

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD I NORRLAND sammanträdde torsdagen den 18 juni till allmänt möte å Robertsfors bruk i Västerbottens län. Ej blott sagda dag utan jämväl de båda följande upptogos af exkursioner och förhandlingar.

Till mötet hade infunnit sig ett 70-tal deltagare, bland hvilka märktes chefen för Kongl. Domänstyrelsen grefve Fr. Wachtmeister, t. f. landshöfdingen i Västerbottens län A. F. O. Cederberg, förre öfverjägmästaren A. M. Hellström, öfverjägmästarne E. F. Groth och Th. Örtenblad, professor Axel Lundström, grosshandlaren D:r Frans Kempe, disponenterna C. F. Hasselblad, Å. Belfrage, P. Burchardt, H. Flygt, H. Fahlén m. fl.

Mötets ordförande var grefve Wachtmeister, sekreterare jägmästarne friherre Th. Hermelin och V. Ekman, ledare under exkursionerna jägmästaren V. Ålund och skogsförvaltaren Fr. Löwenhjelm.

Under *första mötesdagen* företogs en utfärd till fots genom skogstrakterna sydvest om bruket. Denna del af skogarna hade efter stämpling under 1902 års sommar varit föremål för afverkning under sistliden vinter. Färden gick först genom ett bestånd, hvarest rensningsgallring ägt rum. De afverkade träden hade hufvudsakligen utgjorts af skadade och vanvuxna stammar. Härefter inträdde man å en försumpad mark, hvarest oväxtliga granar afverkats för att gynna uppväxande tallar. I sammanhang med denna trakt låg ett hygge, hvarå svedjning under våren ägt rum. Bränningen visade sig hafva varit allt för svag å den fuktigare marken, starkare å den torra, hvarest ett och annat af de kvarlämnade fröträden syntes hafva tagit någon skada af elden. Förhållandena gåfvo anledning till en längre stunds öfverläggningar, hvarvid man allmänt uttalade sig för svedjningens nytta för att bereda hygget för föryngring.

En större myrtrakt, som ganska grundligt afdikats, passerades. Myren var af god beskaffenhet och visade genom större stubbar och stammar i de undre lagren, att här en gång, sannolikt för omkring 2,500 år sedan (enligt professor Lundströms beräkning), vuxit fullgod barrskog. Kottar och andra lämningar af gran, hvilka förefunnos ända ned emot bottenlagren, antydde, att granen nästan samtidigt med tallen invandrat på Litorinahafvets forna botten.

Öster om myren vidtog ett synnerligen vackert något mera än medelålders bestånd af barrblandskog, som försiktigt gallrats, och därvid lämnat omkring 100 kr. pr hektar. Beståndet nådde fram emot Tyrisjön, vid hvars norra, mot söder öppna stränder relikter af klibbal förefinnas. Så vidt man vet, är detta den nordligaste lokal, där klibbalen spontant förekommer inuti landet, men efter kusten går hon afsevärdt längre mot norr.

Sedan ett yngre tallbestånd passerats, stannade man och diskuterade åtgärder för föryngring å ett hygge med fröträd och grupper med uppväxande tall. Sist framkom man till en tät ungskog af tall, till hälften gallrad, till hälften ogallrad, hvilket bestånd föranledde kritik och öfverläggningar.

Andra mötesdagen genomvandrade man skogarna sydost om bruket. I ett orördt medelålders tallbestånd företogs försöksmärkning med åtföljande kritik rörande ifrågasatt gallring, hvilken dock af flere ansågs kunna anstå något 10-tal år. Kubikmassan visade sig utgöra 228 kubikmeter per hektar. En stund senare öfverlade man rörande föryngring å en bergig trakt med trögväxta tallar.

I ett mycket vackert medelålders tallbestånd var anordnad en profyta rörande gallring. Man hade uttagit allenast 16 % af virkesmassan, hvilken därefter uppgick till 363 kubikmeter per hektar. Profytan ansågs böra hafva varit ordnad så, att minst 2 grader af gallring kunnat jämföras med det orörda beståndet. En starkare gallring än den verkställda torde hafva varit gynnsammare för beståndets utveckling.

Härpå besöktes ett yngre tallbestånd, som uppkommit å en större lucka i förutvarande bestånd, hvilket nu var borttaget. Det visade sig, att träden i beståndets kanter voro något bättre rensade och mindre kvistiga än inuti beståndet. Detta antogs stå i samband därmed, att träden i ytterkanterna under uppväxttiden haft sidobeskuggning från det då omkringstående äldre beståndet.

Slutligen inträdde man i ett synnerligen vackert äldre bestånd, där hufvudsumman af träden voro timmerdugliga stammar. Den näringsrika marken i förening med en ordinär slutenhet hos beståndet gjorde, att tillväxten ännu var god.

Sista mötesdagen ägnades åt öfverläggningar inomhus, dock med ett par afbrott för att med i närheten befintligt material illustrera vissa afhandlade ämnen.

Programmets *första fråga*, för Norrland lämpliga afverkningsmetoder, inleddes af öfverjägmästaren *Örtenblad*, som till stor del med hänvisning till hvad man under exkursionerna sett, genomgick skilda slag af förafverkningar och slutafverkningar. Blädningen upptog den intressantare delen af utredningen, särskildt den form som benämnts blädningsgallring, hvilken karaktäriserades såsom en kombination af gruppvis och stamvis utförd blädning. Om skogens areal kallades a, virkesmassan per hektar f, omloppstiden o och blädningstiden t, kunde man beräkna blädningsstyrkan genom följande ekvation:

$$\frac{2\,af}{o} = \frac{a}{t} \cdot fx, \text{ hvaraf } x = \frac{2t}{o}.$$

Man skall alltså dividera blädningstiden med halfva omloppstiden för att erhålla blädningsstyrkan. Å Robertsfors' skogar hade man infört 100-årig omloppstid och tänkt sig 10-årig blädningstid, alltså skulle man hvarje gång uttaga $\frac{10}{50}$ eller $\frac{1}{5}$ af skogens virkesmassa, d. v. s. *årligen* $^1/_5$ af virkesmassan på $^1/_{10}$ af arealen. Detta medförde dock stora svårigheter, enär blädningsstyrkan måste växla inom skilda bestånd. Efter utförd afverkning kontrollerade man sig genom att beräkna för huru lång tid denna afverkning rätteligen borde normalt gälla. Detta skedde genom att med den normala afverkningen dividera den verkliga, allt helst per hektar, alltså om m betecknar den uttagna massan, blir

$$x = m : \frac{a \cdot 2f}{o} = \frac{mo}{2af}.$$

Finner man nu, att afverkningen icke motsvarar den normala, utan bör gälla för mera eller mindre än 1 år, kan förhållandet måhända utjämnas under ett kommande år. Det kan likväl också hända, att den antagna blädningstiden måste ändras, hvarvid den beräknas ur den först angifna ekvationen, där x ingår i st. f. t och den afverkade procenten p (delen) af förrådet insättes. Man erhåller då

$$x = \frac{po}{2}.$$

Bland dem, som i ämnet yttrade sig, ansåg jägmästare *Ålund*, att afverkningsbeloppet borde beräknas lika med den löpande tillväxten, men afstod härifrån, då det påpekades, att den löpande tillväxten ofta nog vore svagast, där man för att höja tillväxten måste afverka starkast och tvärt om. Den löpande tillväxten visade, huru skogen *varit* skött, icke huru den *skulle* skötas. Möjligen blefve dock den löpande tillväxten för större skogar närmelsevis lika med det normala afverkningsbeloppet. Härom visste man dock intet, ty om summan af den löpande tillväxten för ett flertal bestånd skulle blifva lika med summan af de normala afverkningsbeloppen för samma bestånd, måste de termer i den förra summan, som vore för stora, jämnt motvägas af dem, som vore för små. I allmänhet kan man likväl icke hafva stor tillit till riktigheten af en summa, hvars flesta termer äro antingen för stora eller för små.

Andra frågan berörde virkets aptering och utdrifning samt inleddes af friherre *Hermelin*. Härefter demonstrerades apteringen af jägmästare *Ålund* å material, som för öfning kunde intagas i boningsrummet. Ett större antal af de närvarande yttrade sig så väl öfver denna som öfver *tredje frågan*, hvars inledare var disponenten *A. Belfrage*. Den berörde virkets flottning och flottningsafgälden, hvilken nu vore för hög för virke af smärre dimensioner. Allt flera röster höjdes för rättvisan däraf, att kubikenheten borde läggas till grund för afgäldens bestämmande, dock med modifikationer med afseende på flottgodsets längd, enär större längden oberoende af kubikinnehållet vore för flottningen hindrande.

Sedan därpå brukspatronen A. Lindman, öfverjägmästaren Th. Örtenblad, grosshandlaren C. Kjellberg och friherre Th. Hermelin valts till föreningens ombud för att med ombud för »Föreningen för Skogsvård» underhandla om sättet för samarbete mellan de båda föreningarna, förevisade jägmästaren V. Ekman kartor och ritningar, som ådagalade, att man numera kunde på fotografisk väg framställa linier af skilda färger, t. ex. svart och rödt på hvit botten.

Att å mötets vägnar justera protokollet utsågos herrar *Frans Kempe* och *Å. Belfrage*, hvarpå ordföranden förklarade förhandlingarna afslutade. Mötets tack till ordföranden, grefve *Wachtmeister* frambars i af varm känsla burna ord af disponenten *Hasselblad*. Grefve *Wachtmeister* framhöll i sitt tack, att han med nöje sett representanter för dels privat dels statens skoghushållning i bästa samförstånd härstädes öfverlägga om skogens vård. Han hade jämväl i likhet med öfriga mötesdeltagare erhållit öfvertygelse därom, att man å de skogar, hvilka vi här under två dagar genomvandrat, vinnlagt sig om en uthållig och för framtiden löftesrik skogsvård.

Th. Ö.

RESESTIPENDIER FÖR SKOGSTJÄNSTEMÄN. Sedan Kungl. Maj:t för innevarande år ställt till Kungl. Domänstyrelsens disposition ett belopp af tillhopa 2,000 kronor att såsom resestipendier utdelas åt skogstjänstemän i och för studieresor inom och utom landet, har Kungl. Styrelsen tillerkänt dylika stipendier åt: föreståndaren för skogsförsöksanstalten jägmästaren A. Maass 700 kronor för att i Tyskland, Österrike och Schweiz studera det forstliga försöksväsendet inom nämnda länder; åt extra jägmästaren G. Schotte 600 kronor för att i ofvannämnda länder och annorstädes studera skogsförhållanden, särskildt hvad angår föryngring, kultur äfvensom acklimatiseringsförsök med främmande skogsträd; åt extra jägmästaren G. Halldén 300 kronor för resa inom landet i ändamål att studera arbetsmetoder för torrläggning af vattensjuk skogsmark samt med dessa arbeten sammanhängande

frågor; åt extra jägmästaren A. Welander 250 kronor för resa i enahanda syfte samt åt skogsingeniören G. Ericsson 150 kronor för resa inom landet i ändamål att studera berednings- och ljushuggningar samt gallring och blädningsafverkningar.

NY SKOGSSKOLA I NORRLAND. Sedan innevarande års riksdag bifallit af Kungl. Maj:t väckt förslag om inrättande af en ny skogsskola å lägenheten Kronlund på kronoparken Skatan i Degerfors socken af Västerbottens län, har Kungl. Maj:t, med förklaring att den nya skolan skall benämnas Hållnäs skogsskola, bemyndigat Domänstyrelsen att af innevarande och nästkommande års skogsmedel använda ett belopp af högst 34,000 kronor till uppförande af för densamma erforderliga byggnader.

SKOGSINSTITUTET. Efter genomgången 3-årig kurs ha från skogsinstitutets högre afdelning, afsedd för utbildning af statens skogstjänstemän, utexaminerats följande ordinarie elever med fullständiga afgångsbetyg:

F. Aminoff, B. J. N. Aschan, K. V. Dybeck, O. G. Engströmer, J. O. M. Estberg, R. T. Fedeler, G. V. V. Fellenius, B. K. Fornell, L. G. Hallgren, B. A. Hyckert, O. H. Hägg, M. G. Jernberg, T. W. Jonson, A. R. Lindahl, V. Lothigius, S. O. A. Modin, C. C. Olrog, G. af Petersens, G. I. Slettengren, K. A. Stahre, K. O. T. Stenborg, G. V. Strandberg och U. Wikander.

NORRLANDS SKOGSMANNAFÖRBUND sammanträder till ordinarie årsmöte i Östersund den 7 och 8 augusti. Mötet öppnas första dagen kl. 11 på stadshotellets stora sal, hvarefter diskussion vidtager om uppställda frågor, hvilken fortsättes följande dag. Första dagens e. m. kl. 5,30 äger utflykt rum på Storsjön med hyrd ångare. Efter intagen middag andra dagen vidtager kl. 4 täflingsskjutning, och kl. 9 på aftonen samlas mötesdeltagarne i skogsförvaltare Sundemans park vid Hornsberg på Frösön till gemensamt slutsamkväm.

Nedsättning i biljettpriset är för mötesdeltagare beviljadt å såväl statens som enskilda järnvägar samt ångbåtslinjer, så att enkel biljett gäller för både fram- och återresa under en tid af 14 dagar. Personer, som utan att förut vara förbundsmedlemmar, önska bevista mötet, kunna rekvirera legitimationskort från förbundets sekreterare, E. O. Hjelm, Sollefteå.

SVENSKA FORSTMÄSTAREFÖRBUNDET är namnet på en af från skogsinstitutets *lägre* kurs utgångna elever bildad förening, hvilken enligt dess stadgars 1 § har till ändamål »att genom en sammanslutning af de från Kongl. Skogsinstitutets lägre kurs utexaminerade höja intresset för skogens rätta vård, öka den för bibehållandet af en aktad och erkänd ställning viktiga ansvarskänslan samt underlätta spridandet af rön och iakttagelser, hvilka kunna vara till gagn för det gemensamma arbetet på en förståndig skogsskötsel och hvad därtill hörer».

FORSTLIGA FÖRSÖKSANSTALTERNAS INTERNATIONELLA FÖRENING (Der internationale Verband forstlicher Versuchsanstalten) sammanträder till sitt fjärde möte den 30 aug.—7 sept. i höst i Österrike. Nästan alla europeiska stater komma att till detta möte sända representanter, däribland äfven sådana mindre länder, hvilka nyligen börjat med försöksväsendet, såsom Danmark och Rumänien. Äfven Japan kommer att representeras.

Mötesprogrammet är också mycket lockande. Samlingen sker i Prag den 30 augusti, hvarefter utflykter komma att äga rum i Böhmen för att bese gallringsförsök å en del privata egendomar. Den 2 sept. är sammanträde i Mariabrunn, Österrikes forstliga försöksanstalt. Dagarna den 3—6 sept. studeras intressanta skogsbestånd vid trädgränsen och en mängd gallrings-, ljushuggnings-, bevattnings-

och gödningsförsök i skogsbestånd samt kulturförsök med främmande trädslag och gran från olika hemorter. Den 7 sept. är åter sammanträde i Mariabrunn med beseende af den storartade försöksstationen.

Vid **VÄRMLANDS LÄNS HUSHÅLLNINGS-SÄLLSKAPS INDUSTRIUTSTÄLLNING** i Karlstad den 19 juni—5 juli var skogsskötseln pa ett särdeles framstående sätt representerad. Berättigad uppmärksamhet väckte de af dr F. Lovén för Uddeholms Aktiebolag och egen del anordnade utställningarne. Där visades kartor öfver bolagets skogar, indelade i 49 block, och hushallningsplaner för samtliga dessa block, i ytvidd uppgående till 76,913 hektar. Vidare utställdes en volym, innehållande historik öfver Uddeholms skogsförvaltning från 1830-talet, hufvudsakligast dock beträffande de senaste tjugo åren, med tabeller öfver afverkningarna, kolningarna m. m. Dr Lovéns utställning utgjorde bl. a. en illustration till hans undersökningar om tallens och granens tillväxt i Värmland.

Värmlands läns skogsodlingsstyrelse framlade resultaten af sin verksamhet, däri äfven ingick af disponenten Tiberg utförda skogsjordsanalyser, hvaraf resultaten äfven föreligga i en särskild broschyr.

Lesjöfors Aktiebolag hade utställt prof på virke af lärkträd och lämnade meddelanden om odlingsförsöken af detta trädslag. En notis därom återfinnes i tidskriftens andra häfte sid. 56. De i Värmland bosatta jägmästarne voro i allmänhet äfven representerade genom större eller mindre utställningar.

DÖDSFALL. Jägmästaren i Dalslands revir Edvard Gerhardsson Stuart i Vänersborg den 25 januari, jägmästaren i Bjurholms revir Johan Valfrid Wallroth å Sofiahemmet i Stockholm den 7 april, jägmästaren i Kinda revir Carl Gustaf Wilhelm Gripenberg i Kisa den 8 april samt notarien i Kongl. Domänstyrelsen, läraren i skogs- och jagtförfattningar m. m. vid Kungl. Skogsinstitutet Ernst Gustaf Sundberg den 29 april i Stockholm.

LITTERATUR.

Utkomna tidskrifter:

Svensk Trävaru-Tidning 1903, n:ris 10—16.

Skogsvännen, Tidskrift för skogsbruk 1903, n:o 2.

Skogvaktaren, Tidskrift för Skogshushållning 1903, n:o 2. Innehåll bl. a.: Skogsodling på Öland. — Återväxt- och dimensionslagar. En jämförelse. — Skogsmötet i Stockholm. Några reflektioner med anledning af den därvid förda diskussionen. — Den nya skogslagen.

Tidsskrift for Skogbrug (norsk) 1903, n:is 4—6. Bilaga till 5:te häftet: »Aarsberetning fra Det Norske Skogselskab og Dets Underafdelingar for 1902.»

Forstligt Tidsskrift (norsk) utgifven af Thv. Kiær och Agnar Barth 1903, n:ris 2—3

Tidsskrift for Skovvæsen (dansk) 1903, n:is 8—12.

Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen (Preussen) 1903, n:is 5—6.

Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen (organ för den schweiziska forstföreningen) 1903, n:is 4—6.

Hedeselskabets Tidsskrift (dansk) 1903, n:is 4—5.

Svenska Mosskulturföreningens Tidskrift 1903, n:o 3. Innehåll bl. a.: Om torrläggning af försumpad skogsmark af J. O. af Zellén.

Tidskrift för Jägare och Fiskare (finsk) 1903, n:o 3.

Svenska Kennel-Klubbens Tidskrift 1903, n:o 2.

Naturen, illustreret maanedsskrift for populær naturvidenskab (norsk) 1903, h. 4—5.

Botaniska Notiser 1903, n:o 3.

TJÄNSTER OCH FÖRORDNANDEN.

Kungl. Domänstyrelsen. Till tjänsteman i första graden hos Kungl Domänstyrelsen efter aflidne notarien m. m. E. G. Sundberg har Kungl. Styrelsen utnämnt amanuensen, extra jägmästaren Karl Hanström med tjänstgöring t. v. som notarie å roteln 3.

Jägmästaretjänsten i Värends revir. Till jägmästare i Värends revir af Kronobergs län har Kungl. Maj:t utnämnt och förordnat extra jägmästaren Per Fredrik Adolf Nauckhoff.

Jägmästaretjänsten i Dalslands revir. Till nämnda tjänst har Kungl. Maj:t utnämnt och förordnat biträdande jägmästaren i Vadsbo revir Fredrik Mauritz Berggren.

Jägmästaretjänsten i Västerdalarnes revir. Kungl. Maj:t har förordnat extra jägmästaren K. G. Englund att tills vidare, under återstående tiden för det jägmästaren i Västerdalarnes revir A. Maass meddelade förordnandet att under innevarande år vara föreståndare för skogsförsöksanstalten, uppehålla jägmästaretjänsten i nämnda revir.

Jägmästaretjänsten i Norsjö revir. Till jägmästare i Norsjö revir af Västerbottens län har Kungl. Maj:t utnämnt och förordnat t. f. jägmästaren i Storbackens revir, Herman Andersson.

Kinne revir. Med anledning af jägmästaren i Kinne revir beviljadt nådigt afsked har Kungl. Domänstyrelsen förordnat extra jägmästaren C. E. von Strokirck att jägmästaretjänsten i nämnda revir förestå intill dess densamma kan blifva i behörig ordning återbesatt.

Storbackens revir. Sedan jägmästareförordnandet i Storbackens revir genom tjänstförrättande jägmästaren Anderssons befordran till annan tjänst blifvit ledig, har Kungl. Domänstyrelsen förordnat extra jägmästaren H. Samzelius att, från och med den 5 Juni och intill dess Kungl. Maj:t kan komma att därom i nåder förordna, förestå jägmästaretjänsten uti ifrågavarande revir.

Skogstaxatorer. Till skogstaxatorer under återstående delen af innevarande år har Kungl. Domänstyrelsen förordnat extra jägmästarne N. Delin och L. C. Harleman, den förstnämnde med tjänstgöring inom Östra distriktet och den senare med tjänstgöring inom Södra distriktet.

Afsked. Kungl. Maj:t har beviljat jägmästaren i Kinne revir, Johan Andersson och i Norra Lycksele revir, Bengt Adolf Fredrik Berzelius, nådigt afsked, båda med rätt till pension å allmän indragningsstat.

Extra jägmästare. Till extra jägmästare har Kungl. Domänstyrelsen förordnat utexaminerade eleverna från Kongl. Skogsinstitutet Einar Ödman, A. Malling, H. Carbonier och N. Klein, den förstnämde å Södra Distriktet, de öfriga inom Smålands distrikt.

Till **skogsförvaltare** hos Gideå och Husums Aktiebolag har antagits herr J. W. Lilliestråle.

Till **skogsförvaltare** hos Utansjö Cellulosa-Aktiebolag för öfre ådalsdistrikten har antagits inspektoren L. P. Andersson, Elfsbyn.

Lediga tjänster. På underdånigt förslag till återbesättande af jägmästaretjänsten i *Dalslands revir* hade K. Domänstyrelsen uppfört extra jägmästarne F. M. Berggren, N. H. Berggren och Fr. Nauckhoff i nu nämnd ordning med förord för F. M. Berggren.

På underdånigt förslag till återbesättande af jägmästaretjänsten i *Värends revir* hade K. Domänstyrelsen uppfört i första rummet jägm. i Kalmar revir M. von Schantz, i andra rummet e. jägmästaren Fr. Nauckhoff samt i tredje rummet e. jägmästaren P. G. Schmidt med förord för Nauckhoff.

Till lediga jägmästaretjänsten i *Bjurholms revir* hade vid fatalietidens utgång ansökningar inkommit från jägmästaren i Pajala revir A. Montell, jägmästaren i Åsele revir Henrik Berggren samt från e. jägmästaren K. Sjöstedt.

Till lediga jägmästaretjänsten i *Kinda revir* hade före fatalietidens utgång ansökning inkommit från jägmästaren Olof Pettersson, t. f. jägmästaren H. Stuart samt e. jägmästarne I. Petri, N. H. Berggren, C. A. Öhrström och L. Unge.

Jägmästaretjänsten i *Kinne revir* söktes hos Kgl. Domänstyrelsen före kl. 12 på dagen den 4 innevarande Juli.

Extra lärarebefattningen i skogs- och jagtförfattningar m. m. vid *skogsinstitutet* sökes hos Kgl. Domänstyrelsen före den 17 Juli kl. 12 på dagen.

Förordnande såsom tjänstförrättande jägmästare i *Storbackens revir* af Norrbottens län, efter till ordinarie tjänst befordrade t. f. jägmästaren H. Andersson, sökes hos Kgl. Domänstyrelsen före den 15 Juli.

Underlärarebefattningen vid *Ombergs skogsskola* i Östergötlands län, som genom förre innehafvarens befordran blifvit ledig, sökes före den 13 Juli kl. 12 på dagen hos Kgl. Domänstyrelsen.

Assistentbefattningen hos öfverjägmästaren i Västra distriktet är ledig. Ansökningar insändas till öfverjägmästaren K. Fredenberg, adress Mariestad, som på begäran lämnar upplysning om aflöningsförmåner m. m.

UTDRAG UR STADGARNA FÖR

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

§ 1.

Föreningens syfte är att söka främja en god skogshushållning i landet och att i sammanhang därmed ägna jaktvården sin uppmärksamhet.

§ 2.

På föreningsmedlems anmälan äger styrelsen till ledamöter i föreningen intaga för skogs- och jaktvård intresserade personer.

Hedersledamöter väljas af föreningen till ett antal af tolf (12) stycken efter förslag af styrelsen och genom sluten omröstning. Hedersledamöter erlägga ej någon afgift, men öfriga ledamöter betala sådan, antingen med fem (5) kronor årligen eller ock en gång för alla med etthundra (100) kronor såsom ständig ledamot.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 7.

Föreningens årsmöte hålles i Stockholm under Mars eller April månader å dag, som af föreningens styrelse utsättes. — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ärade medlemmar uppmanas att till styrelsen anmäla personer, som äro villiga att ingå i föreningen, äfvensom att meddela uppgift på adressförändringar.

Skrifvelser till Styrelsen för Föreningen för Skogsvård torde sändas till sekreterarens adress, Östermalmsgatan 18, Stockholm 5.

Hvarje medlem af föreningen erhåller sig tillsänd portofritt föreningens tidskrift, som utkommer årligen med 10 häften om olika antal ark, dock så att årgången kommer att innehålla minst 16—20 arks text.

Tidskriften distribueras genom bokhandeln af A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm.

FÖRFATTARE-HONORAR.

Till tidskriften antagna uppsatser honoreras:

För originalafhandlingar o. dyl.: Uppsatsens första halfark (8 trycksidor) kr. 60.—
» andra » » 50.—
» 3 och 4 » » 37.50
» följande » » 25.—
För öfversättningar och bearbetningar.................. pr helark (16 trycksidor) » [illegible]
För svaromål m. anledn. af förut befintlig uppsats » » » 50.—
hvarjämte hvarje författare erhåller, om så önskas, 25 separat af de respektive uppsatserna. Författare, som önska flera separat, må [illegible] sådana mot kostnaden för tryck och papper.

Tryckning och korrekturläsning underlättas genom att ärade författare blott skrifva på ena sidan af papperet och i stafningssätt följa svenska akademiens senaste ordlista (sjunde upplagan).

Ärade medlemmar och andra för skogsvård intresserade personer uppmanas att till tidskriften insända uppsatser samt smärre notiser om skogsvårdsförhållanden i hvars och ens hemtrakt (äfven om [illegible] m. m. i privat skogstjänst).

Skogsvårdsföreningens Tidskrift
utgifves af
FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

Redaktionskomité: Öfverjägmästarne *Th. Örtenblad* och *Karl Fredenberg* samt Jägmästarne *J. E. Kinman* och *Uno Wallmo.*

Redaktör och ansvarig utgifvare: e. Jägmästaren *Gunnar Schotte,* adress *Östermalmsgatan 18,* Stockholm 5. *Rikstelefon* 72 06.

SJÄTTE HÄFTETS INNEHÅLL.

ANNONSPRIS.

Som tidskriften utkommer relativt ofta och vänder sig till en större läsekrets blir den ett lämpligt annonsorgan, dels för alla tjänster eller erbjudande af tillfälligt arbete i skogsvårdssynpunkt, dels för försäljning och köp af virke, frö och plantor samt för skogs- och kulturredskap, instrument vid skogstaxeringar och mätningar, litteratur rörande skogsbruk, jakt och naturvetenskap, kontorsartiklar, jaktredskap m. m. Annonspriset är **20** kr. för hel sida, **12** kr. för half samt **7** kr. för en kvarts sida. Minsta annonspriset är **3** kr. För stående annonser lämnas rabatt efter öfverenskommelse. Annonser böra insändas till redaktionen före den 5 i månaden för att inflyta i närmaste månadshäfte.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM, 1903.

Skogsvårds-
Föreningens
Tidskrift
1903

Skogssköfling och skogsodling i Cevennerna.

Af Gunnar Andersson.

Under den resa, jag i egenskap af botanist vid Statens skogsförsöksanstalt företog i Centraleuropa våren 1903, blef jag äfven i tillfälle att under någon tid vistas i Cevennerna samt att genom ett antal exkursioner, företagna under den kompetentaste ledning, studera skogsförhållandena inom ett af dessa bergstrakters högsta och intressantaste partier, det efter den 1567 m. höga toppen le Mont Aigoual benämnda distriktet. Då förhållandena i ett och annat afseende äga jämförelsepunkter med dem i södra Sverige, har jag trott det kunna vara af intresse att lämna en öfversiktlig framställning af desamma, så mycket mera som återställandet af de vidsträckta, genom sköflingen förstörda skogarna är ett storartadt arbete, öfver hvilket de franska skogsmännen med rätta äro stolta.

Jag begagnar ock med glädje tillfället att framföra min hjärtliga tacksamhet till den berömde växtgeografen prof. Ch. Flahault i Montpellier, hvilken med så mycken framgång ägnat sig åt lösningen af för skogsvården viktiga teoretiska frågor, för den utmärkta ledning, han gifvit mig vid exkursionerna kring l'Aigoual, samt för alla de upplysningar, jag af honom erhållit och utan hvilka denna lilla öfversikt ej kunnat komma till stånd. Äfven till »le garde général»,[1] herr E. Fabre, under hvars ledning större delen af de nedan beskrifna arbetena utförts, står jag i stor tacksamhetsskuld för en mängd upplysningar. Att jag äfven af andra nyförvärfvade vänner bland de franska skogsmännen fått värdefulla uppgifter, ligger i sakens natur.

Innan en mera detaljerad skildring lämnas af förhållandena i Cevennerna, torde det vara af nöden att meddela en kort öfversikt af hufvudfaserna i de franska kronoskogarnas historia.

Under »l'ancien regime» hade konungen, adeln och kyrkan, som bekant, slagit under sig en väsentlig del af den franska jorden och ej minst af skogarna. Det är obestridligt, att detta i många afseenden var till skogsvårdens fromma, äfven om det i socialt afseende ledde till

[1] Motsvarande befattning finnes, som bekant, icke i den svenska skogsstaten. Titeln skulle möjligen kunna öfversättas med underjägmästare eller en person, som administrerar en del af ett revir. I vissa fall är emellertid öfverkronojägare kanske en riktigare tolkning.

konsekvenser, som blefvo olidliga. När revolutionens stormar inbröto, såg man endast de senare, och det franska samhället har dyrt fått plikta för de misstag, som under revolutionstiden begingos med hänsyn till skogarnas behandling. Under revolutionen indrogos adelns och klostrens domäner till staten, och genom lagen af den 4 september 1791 bestämdes, att alla af dessa och de gamla kronoskogarna bildade statsskogar skulle anförtros åt kommunernas vård, och detta utan att man bestämde, huru denna vård skulle ske. Detta beslut blef det kanske ödesdigraste slag, som någonsin träffat Frankrikes skogar. Den gångna tidens eländiga förvaltning hade ju alldeles utarmat befolkningens breda lager, och kommunernas invånare begagnade i största omfattning det i de flesta fall väl behöfliga tillfället att ur den skogsallmänning, som sålunda ställdes till kommunernas förfogande, hämta ved, byggnadstimmer m. m. samt att i densamma släppa sina kreatur på bete. Men skogarnas omfattning stod icke i någon relation till invånareantalet, och följden blef en öfverafverkning, som med rätta kan betecknas som skogssköfling af värsta slag. Hvad som i Frankrike försiggick efter 1791 är ett för alla länder och alla tider minnesvärdt exempel på, huru snabbt det är möjligt att sköfla skogar, som det sedan tager århundraden att återställa. Redan 13 år efter lagens trädande i kraft, eller 1804, ingaf stora rådet till Napoleon en rapport, i hvilken framhölls den allmänna fara, som hotade landet genom skogssköflingen. Kejsaren beaktade ock i hög grad frågan, men de ständiga krigen gjorde det för honom omöjligt att medhinna dess ordnande. Det nya kungadömet fick frågan i arf, och en af dess viktigare uppgifter blef att råda bot för den hotande faran. Det var också på yttersta tiden, ty man beräknar, att under den knappast 25 år långa perioden från 1791 till kejsardömets fall hade betydligt mera än hälften af de allmänna skogarna eller omkring 3 millioner hektar blifvit sköflade. Här om någonsin inses berättigandet af statens förmynderskap öfver den enskilde, när det gäller skogen och skogsvården. En nationalrikedom, som, väl vårdad, hade varit en ständig källa till inkomst och välstånd för landet, utsinar till mera än hälften på mindre än en half mansålder, och i samband härmed inskränkes statsskogarnas areal. Denna utgjorde i afrundade tal:

1791	4.70	mill.	hektar	1885	1.12	mill.	hektar
1795	2.59	»	»	1891	1.08[1]	»	»
1820	1.19	»	»	1895	1.11	»	»
1882	1.00	»	»	1901	1.15	»	»

[1] Den lilla reduktion i areal, detta år visar, står i samband med den noggrannare beräkning, som skedde 1889. — Siffrorna äro hämtade ur Annuaire des Eaux et Forêts, 41:e année, Paris 1902.

De undersökningar öfver skogssköflingen, med hvilka man efter 1815 tog itu, resulterade i lagen af 1827 om »soumission des forêts au regime forestiere», genom hvilken ett viktigt steg framat mot rationell skogsvard togs, i det att alla allmänna skogar ställdes under vård af fackutbildade skogsmän. De gamla skogarna af allmän natur delades genom denna lag i tre olika kategorier, dels *kronoskogar* (forèts domaniales), hvilka utgjordes af de gamla kronoskogarna samt de med dem förenade klosterskogarna, dels *kommunalskogar* (forèts communales), bildade af gamla allmänningar af olika slag samt till en del af skogar, som under revolutionen indragits till staten från adelsfamiljer och af en eller annan anledning ej återgifvits till dessa. Äfven denna senare kategori af skogar ställdes under statens vård; för denna förbehöll sig staten $^1/_{20}$ af inkomsten, ett förhallande som ännu fortfar. Som en tredje afdelning afsondrades emellertid all den skogsmark, som under åren 1791—1827 blifvit sköflad på sin skog; i stället för att tagas under rationell behandling utlämnades den till *allmän betesmark* (paturages communaux) för byarnas boskap. Skogens tvenne viktiga fiender fåret och geten, som dessa tider höllos i stor omfattning, fullbordade öfver vida sträckor af de högre liggande eller mindre bördiga områdena det förstörelseverk, yxan påbörjat och fullföljt. Den nu antydda ordningen fortsatte till 1860. Lagen af 1827 hade visserligen räddat hvad som aterstod af allmänna skogar, men den hade å andra sidan utlämnat till fullständig förödelse den mark, som redan beröfvats sin skog, och följderna skulle icke uteblifva, huru mycket än lättsinnet och den personliga egennyttan proklamerade, att allt var bra som det var. Det som väckte det franska nationalmedvetandet i skogsfrågan var, egendomligt nog, de förfärliga öfversvämningar, som särskildt åren 1846 och 1856 förstörde stora sträckor kulturmark och talrika samhällen, särskildt inom Rhônes och Loires dalar. Genom de utmärkta studier öfver dessa nationalolyckor, hvilka utfördes företrädesvis af de tvenne ingenjörerna Cezanne och Surell, visades det, att främsta orsaken till olyckorna var skogssköflingen kring flodernas källomraden, och att det enda verkliga botemedlet mot öfversvämningarnas ateruppre-pande var ett omfattande arbete för återställandet af de förstörda skogarna kring dessa. Detta arbete har under snart ett halft århundrade upptagit en betydande del af de franska skogsmännens tid och krafter. Det är resultatet häraf inom ett typiskt omrade, som utgör ämnet för denna lilla uppsats.

I öfverensstämmelse med andan i den upplysta despotism, som i själfva verket radde i Frankrike under det andra kejsardömet, ville man raskt och s. a. s. med ett slag råda bot på en nationalolycka, som tilldragit sig så allmän uppmärksamhet. Resultatet var lagen af 1860 om

»le reboisement et la restauration des montagnes». Denna gaf staten rätt att af kommuner och enskilda expropriera hvad som ansågs nödvändigt för återställande af skogarna i bergstrakterna. Expropriationen är nu en gång för alla ett ytterlighetsmedel, hvilket, användt i den omfattning, som här måste blifva fallet, lätt kommer att i alltför hög grad inkräkta på den enskildes fri- och rättigheter samt på det häfdvunna begreppet om äganderättens helgd; detta så mycket mera som det naturligen långt ifrån alltid blir fallet, att en lag af detta slag tillämpas med nödig takt och urskillning. Resultatet blef ock, att lagen blef ytterligt impopulär, hvilket å sin sida hade till följd, att man exproprierade så litet som möjligt, mången gång endast själfva ravinområdena i de öfre floddalarna och icke hela källområdena, hvadan resultaten blefvo vida mindre och svårare att vinna än man föreställt sig. Den mera demokratiska andan, som småningom gjorde sig gällande under tredje republiken, medförde ock, att ämbetsmännen alltmer drogo sig för att använda sin makt på detta område, ehuru lagen förblef gällande ända till 1882.

Detta år skapades den nuvarande franska lagstiftningen i ämnet, hvilken otvifvelaktigt haft särdeles välsignelsebringande följder och i flera afseenden förtjänar gifva uppslag till åtgärder äfven i andra länder.

Lagen af 1882 bestämde, att expropriation ej skulle ske annat än i undantagsfall, då »omedelbar eller öfverhängande fara för det allmänna förefanns», men att staten genom vänlig öfverenskommelse (acquisitions à l'amiable) skulle söka inom bergstrakterna förvärfva *all* sådan mark, som ägnade sig till skogskultur. Det förra sättet har helt och hållet kommit i misskredit, ej minst därigenom att den bestämmande juryns sammansättning gjorts sådan, att prisen mången gång uppdrifvits till 20—30 gånger det verkliga värdet. Myndigheterna ha ock mera än en gång fått taga sin tillflykt till begangna formfel för att förhindra den enskilde att genom ett dylikt medel på oförsynt sätt sko sig på det allmännas bekostnad. Desto viktigare blef den andra metoden för jordförvärf till skogsplantering. Det system för åstadkommande af stats skogar, som framgått ur lagarna af 1860 och 1882, påkallar ock allmänt intresse genom det rationella och omsorgsfulla sätt, på hvilket inköpen förberedas och utföras. Hvad som nedan säges gäller närmast bergstrakterna.

Vederbörande skogstjänstemän ha att anställa undersökning inom hvarje vattensystem beträffande de delar af detsammas område, som ägna sig å ena sidan till skogsbruk, å den andra till åkerbruk och betesmark. Denna undersökning utföres med den största detaljnoggrannhet och med all möjlig hänsyn till bestående förhållanden. Under de krig och sociala

rörelser, som hemsökt Frankrike från folkvandringarnes tid till våra dagar, har en förskjutning af befolkningen langt upp i de trygga och svårtillgängliga bergdalarna ägt rum i sådan omfattning, att man är berättigad säga, att ej blott all den jord som är ägnad för åkerbruk och boskapsskötsel under vår tids ekonomiska förhållanden, tagits i anspråk, utan ock mycket af den, som otvifvelaktigt mera lämpar sig för alstrande af skogens för samhället afvenledes oundgängliga produkter. Vid utförande af den nyssnamnda undersökningen söker man, under tillgodogörande af all i trakten vunnen erfarenhet, bestämma området för en rationell omfattning af sades och foderbarande mark. Resultatet är en karta i skalan 1 : 10000 jämte beskrifning, å hvilken finnas noga angifna de för skogsbruk tjänliga partierna inom området eller hvad man med en fransk fackterm kallar »*le périmètre*». Denna plan uppgöres alldeles oberoende af de bestående ägoförhållandena, liksom ock af hvad som för tillfället är sammanfördt under de olika hemmanen. Det är uteslutande de genom erfarenheten förestafvade gränserna för de rationella kulturgeografiska områdena, som planen och kartan afse att ådagalägga, och därför kan ena gången ett helt hemman ligga inom perimetern, i ett annat fall endast olika stycken, i ett tredje ingenting alls. Denna således rent teoretiska utredning och kartläggning har emellertid en kolossal praktisk betydelse för de trakter den omfattar. Sedan den på nedan angifvet sätt blifvit fastställd, *är staten spekulant på all jord, som ligger inom perimetern*, men köper under inga villkor för skogsbruk någon ens den minsta del af den kulturmark inom dalen, som ligger utanför perimeterns gränser. Afsikten, hvilken man också anser sig i stor omfattning ha vunnit under de sedan den nyare franska skogslagstiftningens tillkomst förflutna 42 åren, är att å ena sidan skapa vidsträckta skogar i bergstrakterna, medan man å den andra mangenstädes får bort ett extensivt jordbruk, hvilket aldrig för sina brukare medfört annat än slit och elände. För de penningar, staten betalar för den hed- eller buskmark, en liten hemmansägare här afstår, kan han — och gör vanligen så ock — införa stora förbättringar i driften af de kvarvarande bättre delarna af gården eller ock köpa sig en annan af god beskaffenhet, och i båggedera fallen har man otaliga exempel på, hurusom dessa realisationer förvandlat förut

Fig. 1. Schema för en perimeter. Det streckade är perimeterns område, det innanför detta liggande är det för åkerbruk och boskapsskötsel reserverade området, som under inga förhållanden inköpes af staten. De svarta rektanglarna gårdar och byar.

fattiga hemmansägare till burgna. Hela systemet afser att på samma gång gagna det allmänna öfverhufvud och bereda största möjliga fördelar för den ifragavarande trakten. Staten är på denna grund ingen njugg betalare utan kan anses mestadels betala ungefär *dubbelt* så mycket som jorden gäller vid köp enskilda emellan. Inom de tvenne perimetrar, som jag varit i tillfälle se i Cevennerna, och där jorden nästan uteslutande består af vittringsprodukter af granit, gneis, kristalliniska

Fig. 2. Buxbomshed på sydsluttning nära St. Jean, dep. Gard. De svarta punkterna äro buxbomsbuskar, mellan dem finnes så godt som ingen vegetation. Denna mark har för något århundrade sedan varit täckt af yppig skog. Fot. af förf. i april 1903.

skiffrar samt sandsten och sålunda till sina egenskaper på det närmaste motsvarar Sveriges magrare urbergsområden såsom Småland, Bohusläns högre delar m. fl., betalar staten i medeltal 60—85 kr. pr hektar för sämre hedmark, 85—110 kr. för medelgod, något skogbärande mark och 110—140 kr. för den bästa marken t. ex. gamla inägor o. d.

Af det redan sagda är uppenbart, att fastställandet af gränserna för perimetern är af största vikt. Lagen har ock sökt skapa de starkast möjliga garantier för att ej skogsintressena ensidigt skola göra sig gällande på åkerbruksintressenas bekostnad; vidare ingår i perimetern *endast sådan mark, å hvilken skogen blifvit mer eller mindre förstörd*, ej verklig skog. Äger staten eller förvärfvar (något ytterligt säll-

synt) sådan inom området, skötes den för sig på sätt, för hvilket här ej är platsen att redogöra. Sedan planen till perimetern är uppgjord, underställes den de kommunala och departementala myndigheterna för yttrandes afgifvande, och en hvar inom de kommuner den rör har tillfälle att framställa sina detaljanmärkningar. Därpå insändes planen jämte alla yttrandena till åkerbruksministeriet, där den ytterligare granskas och

Fig. 3. Gammal »skogsmark» inom sandstensområdet på Plateau de Camprieux, dep. Gard. På den fullständigt vegetationslösa marken har skogskulturen begynt genom bäckdalens förbyggande samt plantering af tall och björk (i förgrunden därjämte ett par exemplar af buxbom). Fot. af förf. i april 1903.

hvarifrån den går till kamrarna, som ha att fastställa hvarje perimeter genom en särskild lag. Revision kan ske men fordrar samma tillvägagangssätt.

Det är genom nu i korthet angifna administrativa anordningar, som man sökt finna så vidt möjligt olika intressen tillgodoseende former för nyskapandet af skogar inom de vidsträckta trakter af Frankrike, där oförståndet och egennyttan lyckats förvandla de gamla skogarna till nakna hedmarker, på hvilka snösmältningen och nederbördens afledning försigga med våldsam hastighet, hvarigenom i de branta dalsidorna utgräfvas djupa raviner, medan den öfriga marken blir en humusfattig ödemark, ofta blottad t. o. m. på de sista spåren af vegetation, medan det bort-

förda materialet bredes öfver dalbottnarnas kulturmarker. Jfr fig. 2 och 3. Jag skall nu söka genom en skildring af förhållandena inom ett mindre område, som visar många analogier med södra och mellersta Sveriges af skogssköfling svårast hemsökta hedområden, lämna en bild af huru dessa administrativa former tillämpas och huru de arbeten utföras, som synas leda till det önskade resultatets uppnående. Det må emellertid ej lämnas osagdt, att befolkningens ställning till skogsodlingsarbetena är rätt olika inom skilda trakter. I de närmast Schweiz belägna delarna af franska Alperna, hvilka hysa Frankrikes kanske mest upplysta befolkning, höres nästan endast belåtenhet, och nästan alla alpdalarna äro tagna under »perimeterbruk». I Pyrenéerna däremot, där gammal slentrian sitter fastare hos bönderna än t. o. m. vanligen är fallet, hör man ofta klagomål däröfver, att vederbörande vilja beröfva bönderna deras gamla betesmarker o. s. v. Det är också endast ett fåtal dalar, som här blifvit föremål för rationell behandling.

* * *

Cevennerna kallas, såsom allbekant är, de berg, som utgöra en fortsättning af den franska Centralplatån mot söder och som mot väster begränsar den breda dal, genom hvilken Rhône flyter. De äro uppbyggda å ena sidan och i stor utsträckning af bergarter fullständigt öfverensstämmande med de i Sverige allmännast förekommande, nämligen graniter, starkt metamorfoserade skiffrar af kambrisk eller möjligen präkambrisk ålder, samt å andra sidan af konglomerater, sandstenar (lias) och juraformationens kalkstenar, de sistnämnda bildande vidsträckta platåer. Öfverhufvud kan sägas, att den första gruppen af bergarter gifvit upphof till en vittringsmark, som liksom i vårt land prädisponerar till skogsbruk, medan kalkstenstrakterna, där ej för stor torrhet är rådande, ägna sig speciellt för jordbruket. De högsta topparna nå en höjd af omkring 1400—1700 m. ö. h. och ha i allmänhet afrundade former, påminnande om de i våra fjäll rådande, men mellan dessa höjdpartier, hvilkas planare delar kunna sägas ligga mellan 1000—1300 m. ö. h., finnas djupa, V-formigt nedskurna dalar med branta sidor och dalbottnar på 900—300 m. ö. h. De tvenne, som genomlöpas af de bägge floderna Herault och Dourbie, af hvilka den förra flyter till Medelhafvet, den senare till Atlanten, äro särskildt bekanta för den omfattande sköfling skogarna undergått. I den förra har därför skapats »le périmètre de l'Herault», fastställd 1863, i den senare »le périmètre de la Dourbie», fastställd samma år, och bägge senare reviderade efter tillkomsten af 1882 års lag.

Klimatet i dessa trakter åskådliggöres genom de observationer, som utföras på *alla* kronojägarebostallen i bergen. Dessa observationer öfver lokalklimatet äro för skogsvården af allra största vikt och äro väl värda att vinna efterföljd. De visa, att man har en proportionsvis mycket varm sommar, i de högre delarne med betydande luftfuktighet och däraf följande gynnsamma förhallanden för växtligheten. Vintern är däremot kall för en så sydlig breddgrad, med riklig nederbörd, ej minst af snö.

Fig. 4. Tallar förstörda af snötryck i Forêt de Miquel 1315 m. ö. h., dep. Gard. Fot. af konservator Lagarde i april 1903.

Områdets vegetation före skogssköflingen kan sägas ha varit bokskogar, i hvilka på lämplig mark tallen[1] (Pinus silvestris) hållit sig i delvis rätt omfattande bestand. I dalbottnarna har eken (uteslutande Quercus sessiliflora) bildat skogar. Gran finnes ej vild. Under kulturens inträngande i dessa dalar har naturligen först den bästa och lättast

[1] Intressant och märkligt är, att tallen ej kan lefva inom Cevennernas högre partier. Öfverallt där försöksodlingar äro gjorda — som vild finnes den blott till c. 1250 m. finner man den i största omfattning förstörd af snötrycket, sönderbruten och nedböjd. Se fig. 4. Detta står i samband med det förhållandet, att under den långa, varma sommaren tallen skjuter långa skott, hvilka emellertid ej äga nog styrka att motstå trycket af de betydande snömassor, som falla inom bergens högre delar. Huru vore det att försöka med den mindre hastigt växande nordiska tallen?

Fig. 5. Parti af Heraults dal vid kronojägareboställlet La Serrereyde, dep., Gard. I förgrunden 3—4 m. höga, buskartade bokar, som utvuxit sedan markens betande för några år sedan upphörde. Det täta grenverket vid basen har sin orsak i trädens afbetande. Fot. af förf. i april 1903.

odlade marken tagits i besittning, ekskogarne ha försvunnit, och jämte odling af hvete på kalkhaltig och råg på sandigare mark ha på den sistnämnda rätt omfattande planteringar af äkta kastanjen uppstått. På dalsidorna ofvanför den egentliga åkerbrukszonen ha bok- och tall skogarna dels huggits för ved- och timmerbehofvets tillfredsställande, dels användts till betesmarker. Därjämte har närmare byarna en omfattande löftäkt för kreaturens vinterfodring ägt rum, och för denna ha alla trädslag ansetts brukbara. Genom ofvan angifna förhållanden ha

Fig. 6. Sarothamnus purgans-hed vid klosterruinen Le Bonheur, dep. Gard. Längst borta i bakgrunden bokskog. Fot. af förf.

skogarna icke blott skattats utan fullständigt förstörts på såväl det allmännas som den enskildes ägor. Om jag undantager några uråldriga exemplar af kastanjen, har jag under mina ganska omfattande exkursioner i dessa dalar icke sett *ett enda* moget timmerträd af något slag! Bönderna och äfven de få godsägare, som här finnas, ha huggit först timmer, sedan ved, så länge en pinne fanns kvar, medan kor, får och getter, de bägge senare i tusental, fortsatt arbetet och genom ständig afbetning hållit nere och till sist sträckvis fullständigt utrotat äfven de mat buskar af *boken*, som i det längsta härdat ut. Intressant är att se, hurusom inom de af staten inköpta delarna af perimetrarna bokskog upp

står af sig själf» på nordsidor och inom de högre, fuktigare delarna, därigenom att skotten, som nu lämnas i fred, börja utväxa; men ännu årtionden efteråt kan man i dessa skogar på stammarnas utseende vid marken aflasa deras föregående behandling. (Se fig. 5.) Hela den vegetation, som funnits i de gamla skogarna, försvinner totalt med nästan endast ett enda undantag, nämligen buxbomen (Buxus sempervirens), hvilkens fräna smak är t. o. m. getterna för stark och hvilkens byggnad är sådan, att den tål äfven den betydliga sommarvärmen. Genom nu nämnda behandling uppstå ur skogarna *hedar*, hvilka, frånsedt smärre olikheter, kunna delas i tvenne hufvudgrupper *Buxus-Sarothamnus purgans-heden* (fig. 2 och 6) upp till en höjd af c. 1100 m. och *Calluna-Sarothamnus scoparius-heden* mellan 1100 m. och de högsta topparne till 1565 m. Jämte dessa tvenne växtsamhällen, å hvilka markbetäckningen ingalunda alltid är fullständig, har man äfven vidsträckta områden af fullständigt vegetationslös mark, där endast någon enstaka Sarothamnus eller någon annan torka fördragande art finnes. Sådan bar mark anträffas såväl på platåerna som särskildt å dalsidornas brant stupande rasmarker (fig. 3). Det är förvånande att erfara, hurusom, då skogen är borta, inom ett par årtionden kunna utgräfvas flera tiotal meter djupa raviner i äfven ganska hårda bergarter, t. ex. den här rådande, lättvittrade porfyriska graniten, fullständigt af den norrländska Refsundsgranitens typ.

För att visa den stora öfverensstämmelsen mellan vegetationens allmänna natur här och i sydvästra Sverige må några resultat af ståndortsanteckningarna anföras.

1. *Ljunghed* vid kronojägarebostället la Serréreyde, 1300—1350 m. ö. h., på vittringsgrus af granit och kristalliniska skiffrar. *Calluna vulgaris*, *Thymus serpyllum*, *Genista pilosa* och *Nardus stricta* äro de dominerande arterna, något växlande i frekvens efter markens torrhetsgrad och exposition. Spridda och i något olika ymnighetsgrad träffas Hieracium pilosella, Cerastium arvense, Carex panicea, Antennaria dioica, Genista sagittalis m. fl. Boken är i buskform utbredd öfver en del af området (fig. 5). Gran och bergtall ha planterats. — Högre upp är en nästan ren Nardus stricta-hed »slutformation», så länge betet fortgår.

2. *Ljunghed* vid byn Camprieux, 1150 m. ö. h., på vittringsmark af sandsten. Förstörd bokskog, af hvilken endast enstaka marbuskar kvarstå. Dessa ha under de 6 år marken varit under skogsvård börjat höja sig och äro nu 3 à 4 m. — *Calluna vulgaris*, *Genista anglica*, *Sarothamnus scoparius*, *Thymus serpyllum*, *Agrostis vulgaris*, *Aira cæspitosa* äro de härskande arterna. Af öfriga mera rikligt förekommande äro särskildt att framhålla Juniperus communis, Senecio adonidifolius, Cerastium arvense, Festuca ovina, Hieracium pilosella, Cetraria

Fig. 7. Bokskog (Forêt de la Dauphine) vid Heraults källor. Omkring 10 m. hög och 30—40 år gammal. Fot. af förf. april 1903.

aculeata. — Beaktansvärdt är, hurusom af bokskogens ursprungliga arter ingen enda kvarstår utan nya helt och hållit tagit marken i besittning. Här planteras lärk, gran och Pinus austriaca.

3. *Buxbomshed* ofvanför kronojägarebostället St. Sauveur. Exponerad sydsluttning, 700—900 m. ö. h., med växlande markbeskaffenhet. Markbetäckningen är sällan fullständig, ofta äro stora ytor bara. Den mest framträdande arten är *Buxus sempervirens*, en kalkälskande art, hvilken bildar synnerligen karakteristiska, en half till en meter höga, rundade individ, växande på några meters afstånd från hvarandra. Se fig. 2. Där marken är mera kiselsyrerik, ersättes den i väsentlig man af *Sarothamnus purgans*, hvilken äfvenledes bildar rundade, halfmeterhöga, tufliknande individ, någon gång förenande sig till en hela marken täckande matta (fig. 6). Genom sin blågröna färg och sina kortare skott afsticker den skarpt från de enstaka individ af *S. scoparius*, som här och där uppträda. Dominerande arter jämte de nämnda äro: *Prunus spinosa*, *Teucrium scorodonia*, *Calluna vulgaris*, *Thymus serpyllum*, *Hieracium pilosella*, *Festuca ovina*, *Rumex acetosella*. Åtskilliga andra finnas, strödda till enstaka, af hvilka de mera framträdande torde vara Helleborus fœtidus, Dianthus prolifer, Sedum nicæense, annuum och anopetalum, Campanula glomerata, Origanum vulgare, Teucrium chamædrys, Erica cinerea, Jasione montana, Anthoxanthum odoratum samt ett par relikter från den forna skogen såsom Cytisus sessilifolius och Pteris aquilina. Den viktigaste bokskogsrelikten är dock buxbomen själf.

4. *Bokskog* (Forêt de Michel), som sedan 60 år fått sköta sig själf, SV. om La Serrereyde, på nord- och nordvästsluttningar, omkring 1300 m. ö. h. Skogen, fig. 7, mycket tät, 8—10 m. hög, marken nästan helt betäckt af löf och under större delen af året vegetationslös utom på uppstickande stenar, som äro täckta af mossor. Marken består af vittringsgrus af kristalliniska skiffrar, samt är mycket humusrik. Under slutet af maj och under juni — våren kommer sent i dessa skogar — täckes den emellertid, samtidigt med boklöfvens utveckling, af en riklig mängd örter, af hvilka de viktigaste torde vara Luzula nivea, Asperula odorata, Majanthemum bifolium, Anemone nemorosa, Lactuca purpurea, Oxalis acetocella, Myosotis silvatica, Melandrium silvestre, Stellaria nemorum och graminea, Calamintha grandiflora, Corydalis solida. I luckor i skogen träffas rikligt ljung, blåbär, Sarothamnus scoparius, Thuidium tamariscinum, Polytrichum commune samt öfver större, öppna, torrare ytor Nardus stricta, ofta nästan ensam.

5. *Tallskog* (Grand bois) på nordsidan af Valle de Bramabiau, 800—1000 m. ö. h., i sluttning af 30—45°, på blockrik vittringsmark

af granit. *Tallen* (Pinus silvestris) är den dominerande arten, beståndet 35—50 år gammalt, c. 17—2 om. högt, med en medeldiameter af 30—40 cm., på grund af gallring rätt glest, stambildningen, enligt svensk mening någorlunda god, anses här utmärkt. Fläckvis äro större grupper af c. 30-årig *bok* inströdda; dessa föryngra sig starkt och skulle utan människans ingripande snart nog omvandla skogen till ren bokskog. Öfriga träd äro *klibbal* (Alnus glutinosa), som bildar ett några meter bredt bälte i dalbottnen utmed floden, samt enstaka *ekar* (Quercus sessili-

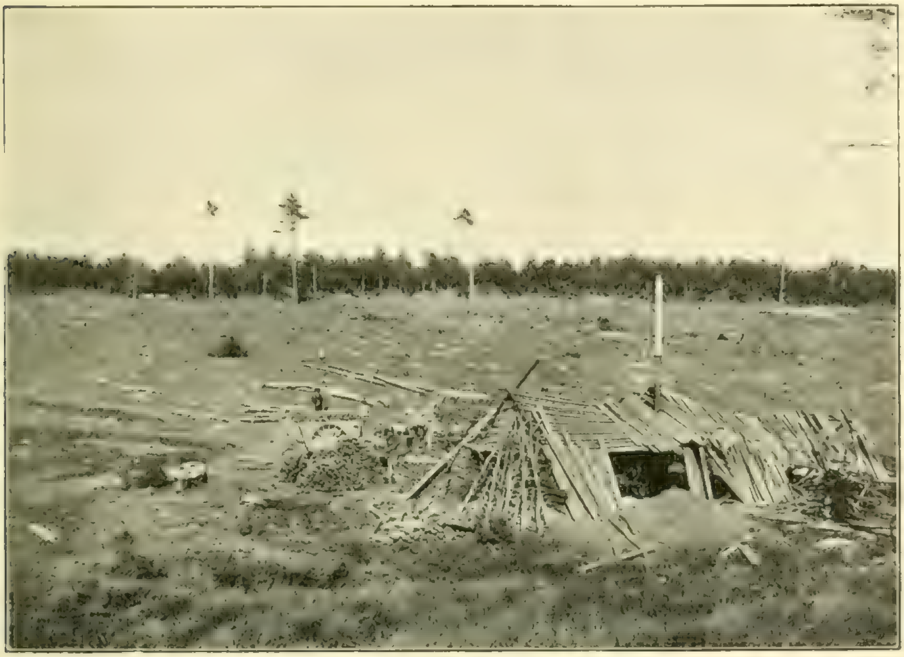

Fig. 8. Afverkning af tallskog på en privat domän vid Servillières, dep. Gard. I förgrunden »ångsågen», som uppsatts för skogens förädling. Fot. af konservator Lagarde.

flora) och *askar*. Buskar förefinnas i stor mängd: *buxbom* talrik i 1—2 m. höga individ, strödda till talrika äro hassel, hallon, en, Sarothamnus scoparius; enstaka anträffas Lonicera xylosteum, Rosa rubiginosa, Daphne mezereum och laureola, Cytisus sessilifolius, Ilex aquifolium, Viburnum lantana. Markbetäckningen utgöres af en stor skara ris, örter, gräs och mossor. Af de förra äro särskildt talrika *Genista pilosa* och *blåbär* (speciellt under bokarna); af mossorna äro *Thuidium tamariscinum*, *Hylocomium triquetrum*, *Dicranum scoparium* och *Hypnum purum* de viktigaste, af örter och gräs *blåsippan*, såväl hvit- som blåblommig i oerhörd mängd, *Thymus serpyllum*, *Veronica officinalis* samt *Brachypodium*

silvaticum, hvilken senare är en svår fiende till tallen, därför att dennas frön ha svårt att gro i dess täta matta. Af öfriga arter, som förekomma spridda till fläckvis talrika, äro att nämna ljung, smultron, Oxalis acetosella, Centaurea nigra, Campanula persicæfolia, Petasites alba (fläckvis vid bäckarna), Pyrola secunda och uniflora, murgröna, Solidago virgaurea, Helleborus fœtidus m. fl., samt af gräs och ormbunkar Luzula nivea, Avena elatior, Aira cæspitosa, Polypodium vulgare, Asplenium trichomanes, Aspidium aculeatum, Asplenium felix femina.

Det är inom växtsamhällen af nu antydt slag, som skogsvården eller skogsaterskapandet (le reboisement) har att uppdraga ekonomiskt värdefull skog. I hvilken omfattning detta skett eller skall ske, framgår bäst af några siffror. För de 14 största, i egentlig mening betydande kommuner, som ingå i de ofvannämnda perimetrarne Dourbie och Herault[1] gälla följande afrundade tal. Dessa 14 kommuner innefatta 42000 hektar; 9800 hektar, eller 23 % af kommunernas jord, ingå i perimetrarne. Staten har under de 40 år, som förflutit sedan perimetrarnes första fastställande, småningom förvärfvat 7900 hektar eller 80 % af den mark, som den önskar här erhålla för skogskultur. Öfverhufvud brådskar man på intet vis, utan väntar lugnt sin tid. Med osviklig säkerhet kommer ock den stund, då bonden huggit det sista trädet på sin lott och han eller hans arfvingar funnit betet väl uselt. Då kommer man till jagmastaren, och underhandlingarna begynna. Vinnes ej resultat i år, blir det nästa år eller kanske om tio år, men staten betalar mest och blir därför alltid den som vinner marken. Det är ju ej heller någon ringa summa, som under årens lopp tillförts dessa tvenne fattiga bergdalar. För de bortåt 8000 hektar, som staten förvärfvat, har den i rundt tal betalt omkring 700000 kr. Därtill kommer den arbetsförtjänst, som beredts samhällena för arbeten på skogskultur, vägbyggnader m. m., och hvilkas resultat direkt och indirekt komma dem till godo. Under de senare åren ha i medeltal för dessa arbeten af skogsmedel här utbetalts 35000 kr. pr perimeter; årligen sysselsättas regelbundet ungefär 200 personer samt under den tid planteringen pågår omkring 600.

Resultatet af jordförvärfvet är emellertid ganska varierande inom olika kommuner, beroende på förhållanden, hvarpå här är af föga intresse att ingå. Inom den lilla bergkommunen Arphi, som ligger på gränsen mellan bägge perimetrarne, ingå 1050 hektar, eller 75 % af kommunens hela område, i dessa. Allt detta är redan förvärfvadt. I den stora, hufvudsakligen i bottnen af Heraults dal belägna kommunen

[1] Perimetrarnes antal i hela Frankrike uppgår till flera hundra. Alla alpdalarne, flertalet af dalarne inom centrala Frankrikes berg samt några af dalarne i Pyrenéerna äro undersökta och indelade efter »perimeter-systemet».

Valleraugue, 7194 hektar, omfattar perimetern däremot blott 20 % af jorden, och äfven här har man lyckats förvärfva allt. I en annan kommun, Aumessas, äro däremot af 650 hektar endast 180 inköpta. Detta må vara nog för att lämna en föreställning om själfva tillvägagångssättet och dess resultat.

Så snart staten öfvertagit en lott, äro herdarne och deras hjordar bannlysta från densamma, och endast vissa stora inhagnade gator (les drailles) hållas öppna för djurens drift till och ifrån bergen. Då det förvärfvade området ej är alltför litet, företagas omedelbart alla åtgärder för dess skogläggande. Ett viktigt moment härvid är byggandet af goda vägar. De franska skogsmännen konstruera själfva alla skogsvägar, såväl kör- som gångvägar, och detta med en omsorg, noggrannhet och planmässighet, som stå öfver allt beröm. Man räknar på, att det i längden lönar sig att ha ordentliga vägar, ty härigenom ställa sig alla arbeten i skogarne så mycket billigare, att vägarne förränta sig. Man gör också befolkningen i nejden viktiga tjänster genom dessa väganläggningar.[1]

Själfva skogskulturen utföres, som det synes, med synnerligen stor omsorg, och man framhåller med berättigad själfkänsla, hurusom man söker i möjligaste grad undvika schablon; för olika mark och fuktighetsförhållanden varierar kulturmetoden äfven inom smärre områden under vederbörligt hänsyntagande till de biologiskt-geografiska lagarne för de använda skogsträdens förekomstsätt och egenskaper. Det torde därför äga ett visst intresse att söka i korthet systematisera de synpunkter, som göra sig gällande i nu nämnda afseenden.

Trenne hufvudfaktorer, nämligen a) markens exposition, b) dess halt af näringsämnen, särskildt humus men äfven kalk, och c) dess fuktighetsförhållanden, äro bestämmande för valet af de arter, som skola odlas.

Under söderns sol är skillnaden skarp mellan bergdalarnes branta norr- och sydsluttningar, och folkspråket har sedan uraldrig tid genom egna ord åtskilt dem. Den förra kallas »à l'ubac», den senare »à l'adret». Huru än yxan och de betande kreaturen fara fram i Cevennernas skogar, lyckas det aldrig fullständigt att blotta l'ubac på vegetation. Värmen är här mindre, fuktigheten håller sig därför vida bättre i marken, dess humus förstöres endast i ringare omfattning och, hvad

[1] Det saknar ej sitt intresse att nämna, det en hvar fransk medborgare kan mot *ett dagsverke per år* förvärfva sig rätt att i statsskogarne insamla allt det vindfälle och torrvirke han under året utan medförande af eggverktyg kan. Denna rättighet begagnas i ganska stor utsträckning, och genom bestämmelsen om ett dagsverke i skogen inskärpes principen om statens äganderätt.

som är af ej ringa vikt, vegetationsperioden blir vida kortare än på sydsluttningarna, hvadan kreaturen, som på dessa gå på bete från februari eller mars till oktober och början af november, på nordsluttningarna ej lämpligen kunna hållas längre tid än från maj till september. Skogskulturen ställer sig af nu nämnda skäl jämförelsevis lätt. Mången gång är det nog att bara freda området, och boken spirar upp i täta bestånd. Under alla omständigheter kan man här *direkt* plantera det träd, som man från praktisk-ekonomisk synpunkt anser böra vara skogsvårdens slutresultat. I Cevennerna anses på dessa lokaler företrädesvis *bok, gran* och *silfvergran* böra blifva skogbildare.

Annorlunda är det på sydsluttningarna. När urskogarne, som årtusendena skapat, väl äro borta, förtära solen och vinden inom något eller några årtionden det förråd af humus, som är en nödvändig förutsättning för mera fordrande trädslags trefnad, och man har »det nakna jordkadavret» liggande öppet och bart, utsatt för vindens och vattnets eroderande inflytande. (Se fig. 3.) För att under den första tiden motverka det senare, utföras de vidtbekanta dammbyggnaderna i flod- och bäckloppen. Öfverallt uppdelas genom tvärmurar dessa i ett antal afdelningar. Vattendraget förändras från en fortlöpande fors till ett antal lugnvatten, i hvilka lera, sand och grus afsättas innan vattnet i ett litet fall kastar sig öfver dammuren. På så sätt upphäfves i stort sedt erosionen, och man erhåller små terrasser, där träden finna en utmärkt växtplats. När man några årtionden därefter går genom en skog, där små, obetydliga bäckar månad efter månad rissla fram genom stenmurarne, är det svårt att tänka sig, att här en gång en våldsam liten flod ryckte allt med sig under de få regn- och snösmältningsdagar, den hvarje år fann.

Uppgiften för skogskulturen på mark af nu nämndt slag är under det första skedet i första rummet att skapa humus. Bland de trädarter, som tåla sommarens brännande sol under Medelhafvets luftstreck, finnas inga, som fylla denna uppgift så väl som tallsläktets olika arter. Från de varma slätterna nere vid hafvet upp till den eviga snön i Alpernas och Pyrenéernas högfjällsregion har man en hel rad tallarter, hvilka äro självskrifna såsom skogsmannens hjälpare, då det gäller att på syd- och sydvästsluttningar så snabbt som möjligt återeröfra den mark, som skogssköflingen har förstört. Nere på Medelhafstrakternas slätter användes på kalk Pinus halepensis, på kalkfattig mark Pinus pinaster, i de något högre områdena upp till omkring 800 m. Pinus laricio (i synnerhet på kalk), mellan 800 och något öfver 1 200 m. P. silvestris samt på än högre nivå P. montana, af hvilken här uteslutande väljes den rakstammiga pyreneiska formen. Tallen anses dock här i de flesta fall

endast som förkultur, och där terrängen är så pass omväxlande, att här och hvar enstaka fröträd finnas af traktens ursprungliga skogsträd, infinna sig dessa efter ett tjugotal år och finna då i tallskogen marken tillräckligt förberedd för att trifvas under den skugga och i det vind skydd tallarna lämna. Finnes ej tillräckligt antal fröträd, inplanterar man efter 10—20 år löfträd och andra barrträd. När tallen blifvit omkring 30 år gammal, är det med den här rådande raska tillväxten nödigt att företaga ljushuggning. På detta sätt ersättes detta träd efter en generation äfven

Fig. 9. Tioårig kultur af den pyreneiska formen af bergtallen (Pinus montana) på 1 300 m. ö. h. å Plateau de la Serréreyde, dep. Gard. I midten en 4 m. bred brandgata. Fot. af förf.

på sydsluttningarna af ek eller bok. En art, som emellertid inom Cevennerna lofvar att blifva i hög grad gifvande, är Pinus laricio. I öfrigt har just inom de af mig besökta trakterna af öfverjägmästaren Fabre och prof. Flahault anordnats en hel serie intressanta försöksodlingar med ett stort antal äfven af de extra-europeiska barr- och löfträd, som kunna tänkas trifvas under här rådande klimatiska förhållanden. Ett träd, som särskildt synes lofva godt, är Cedrus atlantica.

Det gamla preussiska kulturskogsidealet med sina likformiga bestånd af endast en art i snörräta rader af likstora träd har inga anhängare i de män, som leda skogskulturerna i de franska bergstrakterna. Den botaniska forskningen har influerat på deras uppfattning, och de fram-

häfva med öfvertygelse, hurusom de sökt att på olika sätt gå naturen till mötes och begagna sig af de olikheter i vattentillgång och markbeskaffenhet, som äfven på små områden förefinnas. Den moderna uppfattningen, att förhärjande epidemier i skogarna bast motverkas genom blandade bestånd, där olika trädarter inom vissa gränser fått genom inbördes kamp själfva afgöra, hvilken som är den på en ståndort bäst passande, tillämpas här i stort. Man kan icke passera någon enda bäckdal, utan att tallbeståndet afbrytes af askar, lönnar, lärkträd och granar, som inrama bäckens strandområde och äro anordnade alltefter fuktighetsgraden, man kan knappast upptäcka en liten kärrartad fläck af några kvadratmeters storlek, utan att strax fuktighetsälskande träd där funnit plats och bryta mot kringstående tallmarksbestånd. Samma grundtanke gör, att man, som nedan utförligare omtalas, planterar två à tre olika plantor i samma hål, i tanke att, då man valt de två eller tre a priori lämpligaste arterna, dessa under inbördes täflan skola låta den mest passande gå som segrare ur striden. Framhållas bör ock, att man anser, att, sedan väl en gång skogen genom nu antydda förfaringssatt uppstått, skall den innehålla tillräckligt många arter och tillrackligt blandade bestånd, för att, under lamplig gallring, en naturlig föryngring skall ske. Huruvida detta är riktigt, får framtiden visa.

Utförandet i detalj af de nu framställda allmänna teorierna för skogskulturen fordrar naturligtvis en utomordentlig omsorg. Jag vill ingalunda förneka, att jag sett för litet, för att ha rättighet att generalisera, men jag maste tillsta, att de skogstjänstemän af högre såväl som lägre grad, hvilka jag lärt känna i Cevennerna, gå till sitt arbete med ett intresse, ja rent af en pietet för sin uppgifts fosterländska betydelse, hvilken är i hög grad ägnad att gifva ett godt resultat. Det har också från flera olika håll utanför skogsmannakretsar sagts mig, att inom få områden af den franska administrationen, penningarna användas med den omsorg och skicklighet som just inom skogskulturens. Det oaktadt ställa sig kulturkostnaderna otvifvelaktigt ganska höga,[1] men man må komma ihåg, att inga kulturer äro så dyra som de misslyckade, och af sådana har jag inom Cevennerna sett ganska få.

Under de första tiderna använde man sådd men har nu helt och hallet öfvergått till plantering, då denna här ger ofantligt mycket säkrare resultat. Såddens vansklighet ligger inom dessa trakter särskildt i den varma och på sydsluttningarne torra sommaren. Komma ett par, särskildt i detta afseende ogynnsamma somrar efter hvarandra, är hela sånings-

[1] I staten för det franska skogsväsendet var år 1902 anslaget 3.5 mill. fr. under titeln »restauration et conservation des terrains en montagne». Däri inbegripas alla utgifter för såväl markinköp som skogskultur, vägar m. m. inom perimeterområdena.

arbetet förgäfves. Väl vårdade och planterade plantor ha däremot visat sig äga möjlighet att på de flesta lokaler reda sig. Omsorgsfullt uppdragande af plantorna är emellertid ett nödvändigt villkor, och därför nedlägges mycket arbete på plantskolornas skötsel. Dessa anläggas vanligen i nog så branta väst eller någon gång nordsluttningar, där terrasser af omkring 3 meters bredd afschaktas. Vid innerkanten göres en ränna för konstgjord bevattning, och utanför lägges den 2 m. breda bädden, hvilken vanligen är 10 m. lång, fullständigt horisontal samt på grund af sin ringa bredd lätt att rensa. Jorden bearbetas med största noggrannhet till ett djup af 40 cm. samt gödslas med ladugårdsgödsel, mest fårgödsel. Sängen besås i 6 rader. Sådden sker från början af april till de första dagarna af maj. Af småfröiga arter, som gran och tall, sås 4 kg. pr ar (100 kv.-m.), af storfröiga, som Pinus cembra och bok, 10 kg. För att hindra uppfrysande lägges på hösten mellan raderna litet fårgödsel, hvarefter sängarna täckas med mossa, så att plantorna nätt och jämnt synas. Plantorna stå vanligen 3, någon gång endast 2 år i frösängen, omskolning sker sällan. Endast plantor med väl utveckladt rotsystem få användas. Kostnaden för 3-åriga plantor, fröet inberäknadt, utgör 5 à 6 fr. (3.50—4.20 kr.) pr 1000. Som ett af de viktigaste villkoren för framgång vid planteringen framhålles, att rötterna under transporterna från plantskolorna och under planteringsarbetet ej få torka. Därför har man särskilda för ändamålet konstruerade lådor, där plantorna inläggas hvarftals med våt mossa, och sådan användes äfven i de tygpåsar, i hvilka plantören förvarar plantorna.

På sådana ställen, där ett tjockt jordlager täcker berggrunden och där lutningen ej är mera betydande, göras gropar för endast ett planteringshål. Detta är respektive 30 och 20 cm. i fyrkant och 25 cm. djupt. Efter planteringen täckes hålet med den i tvenne lika delar klufna upp- och nedvända torfvan, för att hindra uppfrysning. Efter denna metod göras 5000—7000 hål pr hektar. Planteringskostnaden är 12—15 fr. pr 1000 hål, eller 60—100 fr. (40—70 kr.) pr hektar.

Där lös jord endast till ringa djup täcker berggrunden eller där lutningen är stor, göras stora gropar, vanligen 1 m. långa och 0,5 m. breda, men i starka sluttningar långsmala, endast 0,3 m. breda. Jorden genomarbetas noga till 35 cm. djup eller tills berg möter. I de breda groparna sättas grupper af 3 plantor af olika slag (t. ex. bok, gran, bergtall eller silfvergran, gran, lärk) i hvarje hörn samt en grupp i midten, i de smala 5 dylika grupper i rad. Denna metod har visat sig särskildt på torr mark gifva utmärkta resultat men är mycket dyr, i det att hvarje sådan planteringsgrop går till minst 1 fr. (70 öre). Bok, tall, bergtall, gran och lärk äro i nu nämnd ordning de viktigaste träden, i under-

ordnad mängd användas silfvergran, ask, lönn och björk. Detta senare träd användes särskildt jämte tallen som förkultur i de alldeles vegetationslösa bäckloppen. Enligt nu i korthet angifna metoder planteras årligen c. 200 hektar å de bägge ofvannämnda perimetrarna. Arbetet utföres under ledning af en »garde général» (underjägmästare), 2 kronojägare (brigadiers) samt 22 extra kronojägare (gardes) af omkring 600 arbetare under 6 veckor. 40 personer stå under befäl af hvarje garde; 2 man gräfva hål för hvarje planterande. De förra betalas med 2,50—2,80 fr. pr dag, plantörerna med 2 fr., fruntimmer och pojkar som biträda med 1,50 fr.

På nu i korthet angifvet sätt har under årens lopp en väsentlig del af Cevennernas högre partier täckts af ytterst lofvande ungskogar, hvilka under de första tre till fyra årtiondena lämnas att i det väsentliga sköta sig själfva, på det att markens tjänlighet för skogsväxt i största möjliga grad må ökas. Sedan skola de indelas och ställas under skogsvård. Det ofvan angifna systemet för markförvärfvet har naturligen medfört, att bestånden äro af ganska olika ålder och att ännu här och där stora luckor finnas, men redan kan man med säkerhet säga, att framgången är gifven och att vår generations fransmän skapat en rikedomskälla, för hvilken de en gång af sina efterkommande skola minnas med tacksamhet och beundran.

Fig. 10. Franska domänstyrelsens observatorium på toppen af Mont Aigoual (1567 m. ö. h.) I förgrunden dvärgartade buskar af den eljest upprätta pyreneiska bergtallen.

Om skolbarnsplanteringarne på Gotland.

Af J. O. Sylvan.

Skogsodlingsfrågan har i vårt land först i senare hälften af förra århundradet gjort några afsevärda framsteg. De vidsträckta och lyckade skogsplanteringar, som i seklets midt företogos på Omberg och vid Finspong i Östergötland, vid Dannemoragodsen i Uppland, å Bohusläns och Hallands ljunghedar, å Sváltorna i Västergötland samt å de skånska herregodsen m. fl. ställen, manade snart till efterföljd, och då väl nära nog flertalet af våra äldre svenska skogsmän genom besök i främmande länder, hufvudsakligen Danmark och Tyskland, där denna kultur stod högt, kommo hem med ökade kunskaper och vidgade vyer för denna intresseväckande och fosterländska sak, hvilken ytterligare nödvändiggjordes genom ny lagstiftning för boställs- och andra allmänna hemmansskogar och domäner, så trängde denna odling så småningom äfven in uti folkmedvetandet och anses numera visst icke såsom en onödig, utan tvärtom som en nyttig och tilltalande åtgärd. Millioner plantor och tusentals kilogram skogsfrö ha sålunda blifvit använda, och däraf alstrade friskt växande och förhoppningsfulla ungskogar kunna ej annat än mana godt för framtiden. Med de rådande västanvindarna kom äfven denna rörelse hit till Gotland, där 1869 års skogslag på ett indirekt sätt sökte framalstra skogsodlingar genom stadgandet att meddelade saluafverkningsförbud skulle upphäfvas, så snart jordägaren visade sig hafva vidtagit ändamålsenliga åtgärder för skogens återväxt. Denna indirekta återväxtlag har visserligen ännu icke lyckats åstadkomma några större verkningar, men torde dock ha banat vägen för ifrågasatt kulturtvång, när opinionen en gång därför kan blifva mogen; men intill dess torde skogens fridlysning i större eller mindre grad förblifva den lämpligaste lagstiftningsgrunden.

Under sista årtiondet har nu opinionen för skogsodlingar i mellersta och södra delarne af riket blifvit bearbetad genom att efter exempel från Amerika införa en allmän planteringsdag för folkskolornas barn under ledning af såväl skollärarne som af särskilda merendels af hushållningssällskapen aflönade plantörer. Man har eftersträfvat att göra

skogsodlingen till en folkets sak, att hos det uppväxande släktet vacka intresse och kärlek för skogen och att sålunda på öfvertygelsens väg förbereda jordmånen för en blifvande, hela riket omfattande skogslagstiftning. Dylika planteringsdagar hafva enligt hvad tidningar och tidskrifter omförmäla i flere provinser kommit rätt mycket till stånd, och särskildt har svenska skogvaktareförbundet med dess många utgreningar och filialer visat det lifligaste intresse för frågan. Här på Gotland väcktes denna till lif redan för mera än sex år sedan genom en motion i hushållningssällskapet af numera aflidne landssekreteraren Johan Hambræus och länets dåvarande jägmästare. Håg för skogssaken ville man väcka genom inverkan af därför intresserade personer, bosatta inom skilda delar af länet samt utsedda af landsting och hushållningssällskap till hälften af hvardera. Skollärare och skolbarn ämnade man intressera genom att af skolråden utverka en eller annan planteringsdag — en fridag från skoltvånget, hvilken, tillbringad under ett lätt och nyttigt arbete i skog och mark, skulle gifva hälsa och spänstighet åt de ungas sinnen och göra dem mera mottagliga för den teoretiska kunskap i ämnet, skolläraren kunde bibringa genom att kraftigt och varmt framhålla sådana väl affattade ställen i läseboken, som behandla skogens stora gagn och rätta bruk, äfvensom att genom en kortfattad, populär handbok i skogsskötsel, afsedd för gotländska förhållanden, göra undervisningen mera fruktbärande.

I motionen föreslogs vidare, att ett utskott af 5 personer skulle utses för utförandet af de egentliga verkställighetsåtgärderna, hvarmed förslagsställarne hufvudsakligen afsågo anskaffande och utbetalning af de behöfliga penningmedlen och att detta utskott eller styrelsen skulle väljas *inom* kommittén, men hvilket sedermera dock tyvärr och som det vill synas till föga fromma för saken ej blef förhållandet. Ytterligare att en öfverplantör — utexaminerad från skogsinstitutet — skulle utses för hela länet med en årlig lön af 500 kronor, samt nödigt antal skogsplantörer med en aflöning af 250 kronor och 2 kr. 50 öre i traktamente för hvarje förrättningsdag hos enskilde rekvirenter — allt förutom resekostnader; att premier skulle utdelas för de bäst utförda och lyckade skogsodlingarne och till de skollärare, som bäst verkställt och skött planteringarne; att enskilda rekvirenter skulle bekomma biträde af plantör äfvensom frö och plantor utan ersättning; och att för anskaffande af dylik plantmaterial skulle anläggas dels en centralplantskola af en hektars vidd invid staden å därifrån benäget upplåten mark i och för uppdragande och omskolning af plantor och telningar, dels ock i hvarje skolträdgård ett mindre land om högst ett kappland till anskaffning hufvudsakligen af oomskolade plantor; och för hvars skötsel, äfvensom

för jordupplåtelsen skolläraren borde i ersättning bekomma 25 kronor årligen. Förslagets genomförande beräknades medföra en årlig kostnad af 4,500 kronor, däraf hälften påräknades af statsmedel från anslaget till den enskilda skogsodlingens befrämjande, en fjärdedel af landstinget och en fjärdedel af hushållningssällskapet. Motionen gillades i hufvudsak såväl af hushållningssällskap som landsting; begärda penningmedel beviljades; styrelse och öfverplantör utsågos; inbjudning till pristäflan om den ofvannämnda handboken i skogsskötsel för Gotland utfärdades; och hade inom den utsatta tiden, 1899 års slut, fyra täflingsskrifter inkommit, däraf en ansågs vara förtjänt af det utfästa priset, och befanns denna vid namnsedelns öppnande vara författad af uppsatsens insändare och extra jägmästaren löjtnant Sam. Sylvan gemensamt. Först efter närmare tre år blef dock boken tryckt med någon »omarbetning», hvilken egentligen blott bestod i några rätt besynnerliga uteslutningar — utan författarnes hörande —, och omsider utdelad till skollärarne i länet.

Emellertid hade centralplantskolan vid Visby blifvit anlagd och besådd med frö af åtskilliga trädslag; cirkulär hade utgått till samtlige hrr skollärare om upplåtelse af en mindre jordbit i folkskoleträdgården för sådd af barrträdsfrön, hvilket äfven af flertalet gärna medgafs, och blefvo sålunda 43 st. dylika smärre plantskolor år 1899 anlagda och besådda äfvensom ytterligare cirkulär utfärdade om utverkande hos skolråden af en planteringsdag med skolbarnen under den näst påföljande våren. Ett föredrag om skogens betydelse i naturens och människans hushållning hölls af öfverplantören inför länets till allmänt femårsmöte i Visby församlade folkskollärarekår, och syntes allt sålunda till en början ingifva ljusa förhoppningar om ett lefvande intresse för skogsodlingsfrågan. Det visade sig dock snart, att de uti flertalet skolträdgårdar uppdragna plantorna, dels i följd af mager och dålig jordmån, dels genom mindre omsorgsfull skötsel, blefvo svaga och för utplantering i skog och mark mindre lämpliga; och då behofvet af plantor ej syntes blifva större än att det med ett mindre antal plantskolor i förening med centralplantskolan borde kunna fyllas, samt dessutom anslagne medel ej räckte till för den först utlofvade betalningen af 25 kronor åt hvarje skollärare för plantskoleskötsel och 5 kronor om dagen för biträde vid skolbarnens skogsodlingar, så beslöts af styrelsen och kommittén, att antalet plantskolor i skolträdgårdarne skulle minskas till 10, äfvensom att dagarfvodet skulle nedsättas till hälften, eller kr. 2,50 för hvarje planteringsdag. Denna nedsättning väckte visserligen missnöje och förstämning hos några skollärare; men lyckades sådant dock ej sprida sig till flertalet, som fortfarande synas vara intresserade för den så viktiga och nyttiga skogsodlingen. Värre och för sakens framgång menligare syntes

däremot blifva den oerfarenhet, som snart började häckla och ringakta de härstädes af förhållandena betingade mera intensiva skogsodlingsmetoderna, hvilka, huru omsorgsfullt de än utföras, dock städse ha att kämpa emot bristande betesfredning och den merendels rådande torkan under våren och försommaren. Dåliga plantor ha äfven underhjälpt förstörelsen på åtskilliga mera svårodlade allmänna skogar, där sålunda skogsodlingen ej manat till efterföljd. Oaktadt dessa vidrigheter, som i allmänhet torde vidläda hvarje nytt företag, och trots den allmänt mänskliga benägenheten att i regel förkasta hvad man icke har erfarenhet af, ha dock skogsodlingar genom skolbarnen fortgått i ett jämnt framåtskridande, hvilket framgår af nedanstående sammandragna tablå öfver deras omfattning under de trenne år dessa odlingar pågått. Sålunda utplanterades:

år 1900	uti 58	skoldistrikt	hos 63	jordägare	69 180	plantor	och	utsåddes	69	kg.	frö.
» 1901	» 70	»	» 88	»	128 965	»	»	»	61	»	»
» 1902	» 63	»	» 85	»	141 137	»	»	»	22	»	»
				Summa	339 282	st. plantor	och		152	kg.	frö.

hvartill komma enskildes skogsodlingar utan biträde af skolbarn med bortåt 200,000 plantor, så att skogsodlingarne på Gotland hos enskilda omfattat öfver en half million plantor och c:a 200 kg. frö under de trenne sistförflutna åren. Af planteringarne hafva 75 à 90 procent gått till, hvadan därför utgifna penningar, oafsedt den pedagogiska och uppfostrande betydelsen, väl icke torde få anses såsom bortkastade. Merendels hafva endast ett 30-tal af de större och under året utgående skolbarnen blifvit använda i hvarje folkskola, och ha sålunda årligen omkring 2 300 skolbarn åtnjutit undervisning i skogsodling. Jämfördt med millionplanteringarne i flera af de större länen äro väl dessa åtgärder en obetydlighet, men då man besinnar att här nästan alldeles saknas större egendomar och godsägare, som pläga föregå med exempel i en omsorgsfullare skogsskötsel, därtill vår allmoge med sina små hemmansdelar hitintills och i allmänhet saknat både håg och tillfällen, så är den nyvaknade rörelsen i planteringsfrågan visst icke att förakta. Att endast en mindre mängd skogsfrö blifvit använd, då frösådd väl torde kunna anses såsom den enklaste och af skolbarn lättast utförda skogsodlingsmetoden, har sin orsak däruti, att dylika sådder merendels misslyckats och sällan gått till utom å mycket fuktiga lägen. Däremot ha planteringar äfven på den allra magraste jordmån och det mest stormiga och exponerade läge — såsom exempelvis de här närmast omkring staden för ett eller annat årtionde sedan anlagda — visat sig kunna lyckas ganska väl, om därvid väljas lämpliga trädslag och dugliga plantor samt plantören i öfrigt förstår sin sak, hvadan man alltmera börjat komma ifrån

den oriktiga uppfattningen, att skogsodling på Gotland skulle vara svårare än i någon annan af rikets mellersta eller södra kustprovinser. Liksom all annan jordkultur är och förblifver dock denna en realitetsfråga, hvilken för att vinna förtroende måste kunna uppvisa lyckade resultat af sin verksamhet, och är det därför af synnerlig vikt, att alla goda krafter förena sig om att göra skogsodling och trädplantering till en nationalangelagenhet, ett omtyckt folknöje lika godt som hvarje annan utflykt, och att en allmän planteringsdag snarare må blifva ett önskningsmål än en påtvingad skyldighet.

De trädslag, som planterats af skolbarnen, ha bestått af vanlig tall, bergtall, svarttall, gran och lärkträd. Tallen har i regel användts tvåårig, oomskolad; granen likaså, men i smärre knippen om 3 à 4 plantor tillsammans efter den gamla Harzermetoden, hvilken å exponerade lägen visat sig gå bättre till än enkelplanteringar, fastän tillväxten under de första åren brukat komma något efter, men har denna snart tagit upp sig, sedan rötterna blifvit täckta och beskuggade af plantknippet. Lärk har planterats en- till fyraårig, och har den sibiriska arten visat ett afgjordt företräde framför den europeiska i rakare växt och större förnöjsamhet med hänsyn till jordmånen. Enskilde rekvirenter ha hufvudsakligen planterat skyddshäckar omkring bostäder och trädgårdar af flerårig omskolad gran, silfvergran, douglasgran och hvitgran, rödbok och afvenbok, samt i nyanlagda parker och trädgårdar, vid vägar m. m. oxel, rönn, ask, alm, lönn och björk m. fl. slag af löfträd. Denna allmänt i Danmark och i synnerhet å det blåsiga Jutland så mycket omhuldade hagnads- och skyddsplantering synes emellertid ej ha fallit vara styrande i smaken, enär redan i början på nästlidne år förbud utfärdades för plantörerna att befatta sig med dylika planteringar, hvilka efter de makthafvandes förmenande borde ombestyras af länsträdgårdsmästaren, hvilkens tid dock synes varit fullt upptagen af trädgårdsbestyr, så att någon dylik anläggning väl näppeligen torde ha blifvit af honom utförd. Skogsplantörerna äro emellertid mycket sällan upptagna af planteringar i skogen på hösten, hvilken årstid däremot väl lämpar sig för park- och häckplantering, enär därtill större och flera gånger omskolade plantor och telningar användas, hvadan ett dylikt förbud ej synes vara betingadt af något synnerligt intresse för planteringssaken. Planteringsredskap, som här blifvit nyttjade, ha hufvudsakligen varit Ohlinska piken med trampjärn (fig. 10 i Söderfors bruks priskurant), vidare hackorna n:r 6 och 7 samt för sådder och luckring n:r 2 och 3, hvilka alla äro lätta för skolbarnen att arbeta med. En afdelning gossar utmärker och afhackar grästorfvan å planteringsfläcken, en annan dito af de större barnen borrar upp planteringshål, hvaretter flickorna, två för

hvarje ruta, nedsätta plantan med ifyllning och tilltryckning af en handfull bättre mylljord, som gärna utforslas å planteringsfältet af jordägaren, hvilken därtill ofta nog plägar bjuda barnen på kaffe med dopp till uppmuntran och vederkvickelse. Är jordmånen synnerligen mager sättas 2 à 3 plantor på 10 till 15 cm:s afstånd från hvarandra i hvarje ruta. Det vanliga planteringsafståndet är 1,5 meter i förband och endast undantagsvis något tätare. Sålunda fortgår arbetet med lif och lust under 5 à 6 timmar eller lika länge som den stadgade skoltiden och med raster för hvarje timma, allt under tillsyn och ledning af både skollärare och plantör, hvilken senare plägar medföra plantor, vederbörligen sorterade och doppade, där sådana ej finnas uti skolträdgårdarne. För att hindra uttorkning pläga plantorna (efter Hollgren) under utsättningen förvaras i vanliga bleckportörer, däruti de stå sig godt och lätt kunna på tillrop frambäras till planteringsflickorna. På sådant sätt planteras 2 000 à 3 000 plantor under hvarje planteringsdag, någon gång både öfver och under, beroende på markens beskaffenhet eller tillfälliga hinder i ogynnsam väderlek m. m. Efter slutadt arbete förtära barnen de medförda matförråden, hvarefter de mätta och belåtna tåga till sina hem i marschordning och under afsjungande af genom skolläraren upptagna fosterländska sånger, och bära kindernas rosor och den klara, frimodiga blicken vittne om, att de tycka sig ha väl användt sin dag.

Sålunda har man nu här organiserat och satt i system den allt mera på dagordningen stående frågan om planteringsdagar för skolbarnen. Alla förutsättningar syntes i början lofva godt och befordra sakens framgång. Men snart började mörka molnfläckar uppstiga och skymma de ljusa förhoppningarna. Den förutnämnda styrelsen, hvilken här skulle företräda de mera sakkunniga förvaltningsutskotten i alla andra län, blef allt för hastigt och bristfälligt organiserad, och syntes i årsberättelser till hushållningssällskapet eller annorledes ej se frågan vidare optimistiskt eller uti dess väckande, uppfostrande och fosterländska betydelse. Kritiska röster kommo och ropade ut, att ingen säkerhet förefanns för den planterade ungskogens framtida vård, att hela apparaten vore för dyr, att den kultiverade arealen vore för ringa för de därpå offrade penningmedlen, hvilka förmenades bättre kunna tillgodogöras genom att inköpa kalhuggna eller med ungskog försedda skogsmarker och sålunda bilda länsallmänningar, spridda öfver hela provinsen. Men dessa kritici hafva emellertid förbisett att de anslagna medlen icke få användas till ett dylikt experimenterande, utan allenast för sitt afsedda ändamål, *skogsodling*, hvilket äfven är riksdagens tydligt uttalade mening med det understöd, som af statsmedel i förhållande till offervilligheten för ändamålet af hushållningssällskap och landsting lämnas.

Och dessutom hafva de icke betänkt svårigheten att betryggande skydda alla dessa små skogsstycken, kanske spridda i länets alla 93 socknar, hvilka sannolikt skulle blifva, hvad allmänningarna fordomdags varit, nämligen ett commune bonum för kringboende.

Härmed vilja vi nu lämna denna provinsiella stridsfråga, hvars hufvudsakliga syfte varit att framhålla vikten af att uti de tillämnade skogsvårdsstyrelserna för mellersta och södra delarne af riket må insättas sakkunnige och för skogsodlingen intresserade och ansvarsmedvetne män, samt att för dessa måtte utfärdas bestämda och i denna riktning gående instruktioner, med erinran därjämte, att hvarje försök till rubbning af en ny och ömtålig planta *kan* medföra densammas utdöende — men ämna ej vidare polemisera i frågan, utan önska blott att skolbarnsplanteringar ej måtte förfalla och gå sin undergång till mötes, synnerligast här på denna stormuppfyllda ö, som så väl behöfver skydd och fortsatt utveckling.

Visby i April 1903.

Skydda naturens helgedomar.

Vår jord är fullkomlig öfverallt,
Dit människan ej letar sig väg med sitt kval.
v. Schiller.

Människorna hafva i allmänhet benägenhet för att våldföra sig mot naturen, dels på grund af okynne eller oförstånd, dels, och hufvudsakligen, under kampen för tillvaron. Detta gäller framför allt den civiliserade människan, hvilken under arbetet på att samla rikedomar eller, rättare sagdt, pengar utrotat växter och djur samt särskildt genom skogsskötling i hapnadsväckande grad bidragit till försämring af klimat och vattenregleringsförhållanden, så att till och med hela länder blifvit så godt som ödelagda.

Flera vilda eller föga kultiverade folk hafva däremot sedan urminnes tider visat en förståndig omvårdnad om naturen. Detta på grund af att dessa folks egen existens var direkt beroende af den omgifvande naturens alster. Ofta spelade härvidlag äfven religiösa åsikter en viss roll. Den urgamla buddhistiska religionen föreskrifver sina trosbekännare: »Hugger du ikull ett träd, skall du sätta två stycken i dess ställe.»

Om denna föreskrift blifvit så noga följd torde lämnas därhän; men i Indien och flerstädes finnas uråldriga skogar, lundar, vattendammar, hvilka ansetts heliga och därför ännu äro orörda eller åtminstone icke sköflade. Äfven ha djuren en fristad å sådana ställen.

Ett annat exempel ha vi haft i de gamla inkas. Enligt Tschudi föranstaltades stora drefjakter, hvari ända till 30,000 personer deltogo, och hvarvid ända till 40,000 stycken villebråd lära ha drifvits samman. Man dödade skadliga rofdjur, men beskattade endast förståndigt och med urval det matnyttiga vilda. En del lamadjur fångades lefvande och släpptes lösa, sedan man klippt ullen af dem. Ehuru dessa uppgifter åtminstone i hvad angår antalet villebråd förefalla öfverdrifna, framgår dock, att inkafolket icke misshushållade med sitt villebråd. Man måste beklaga, att detta äfven i öfrigt så präktiga folk fallit offer för civilisationen, hvilken uppenbarade sig i form af roflystna spaniorer.

Ofta nog torde dock ociviliserade folk ej ägna någon tanke på att skydda naturen; detta må man dock ej förundra sig öfver, då man betänker deras laga kulturella ståndpunkt. Att man hugger ikull trädet för att åtkomma frukterna torde ej vara så lämpligt. Det påminner om det i Lappmarken vanliga bruket, att ekorrskyttar, hvilka alltid i skogen medföra en yxa, hellre med stor möda fälla ett timmerträd, hvari en skjuten ekorre fastnat, än de gå miste om djuret, hvars skinn inbringar skytten några ören. Trädet får sedan ligga och ruttna bort.

Bland Sydamerikas indianer har förekommit bruket, att höfdingarna buro kläder af tyg med däri tätt infästade små rödgula fjadrar, af hvilka endast två stycken finnas på hvarje fågelexemplar, en på hvarje vinge. En orimlig massa af denna fågelart måste släppa till lifvet, då dylika kläder förfärdigades. Sådana klädesplagg finnas förvarade i riksmuseets etnografiska afdelning i Stockholm.

Att folkslag, hvilka såsom t. ex. de gamla romarna, stått på hög bildningsgrad, men likväl på det gröfsta misshushållat med både växter och djur, kan förklaras af den omständigheten, att dessa folk icke haft någon vetenskaplig kännedom om naturen och därför icke kunde bedöma förhållandena. De förstodo icke, att de under skogssköflingen arbetade på sina länders ovillkorliga tillbakagång.

Annorlunda borde saken te sig i våra dagar. Naturvetenskapernas uppblomstring är ett kraftigt vapen, hvarmed dylika råheter med framgång kunna bekämpas. Men ännu fortfar skogssköfling, man utrotar villebråd, fisk och andra nyttiga djur. Ett sorgligt exempel visa oss alla de unga, vackra talltoppar, hvilka tusenvis oupphörligt försäljas i Stockholm till rumsprydnader. Människor finnas i Stockholm, hvilka synbarligen ej hafva annat lefvebröd än försäljning af vilda blommor,

tallkvistar, talltoppar o. d. Skulle icke förbud mot saluförande af talltoppar i hufvudstaden kunna åvägabringas? Orsakerna till dylik misshushållning äro den svåra kampen för tillvaron och bristen på lagar. Riksdagens senaste beslut angående skogslag är ju glädjande i och för sig; men vi skola hoppas att denna lag endast utgör ett öfvergångsstadium till en mera effektiv sådan. För att emellertid dylika lagar icke skola kännas för tunga eller uppfattas som ett orätt ingripande i äganderätten, måste folket ha åtminstone någon kännedom om skogens icke allenast direkta pekuniära vikt för vårt land, utan äfven om dess ofantliga betydelse i naturens hushållning icke blott för Sverige utan för hela jorden, samt att skogen därför i viss mån kan anses som gemensam egendom för hela landet. Denna kännedom om skogens, jaktens och fiskets betydelse äfvensom någon kunskap om skogshushållning, jakt- och fiskevård böra bibringas folket. Detta sker bäst genom att i skolungdomen (i både folkskolorna och elementarläroverken) inpränta både hvarför naturen bör skyddas och huru detta bör ske. Förmodligen vore denna kunskap såväl för barnen som för fosterlandet mera nyttig än den hittills alltför gedigna kunskapen i katekes och biblisk historia. Äfven torde spridning af skrifter i ämnet äfvensom intagandet af en uppsats om skogsvård i almanackan vara till någon nytta. (I årets almanacka finnes en afhandling om jaktvård.) Men ojämförligt större verkan skulle undervisningen i skolorna medföra, ty hvad man lär sig i barndomen, det brukar »sitta kvar». För naturvänner ganska nedslående är den ringa förståelse de vid årets riksdag väckta motionerna om obligatorisk undervisning i skogshushållning i skolorna erhöll bland riksdagens ledamöter. Vi skola väl ändock hoppas, att motionärerna icke för den skull låta frågan förfalla. När folket fått en om än ringa kunskap om skogens betydelse, skall man kunna genomdrifva strängare lagar samt göra dessa mera effektiva genom skärpta straffbestämmelser.

Ehuru skydd för djuren naturligtvis är önskvärdt, bör man icke gå till öfverdrift på sätt som en del djurskyddsföreningar göra. På grund af en sådan förenings begäran om förbud mot saluförande af kramsfågel i Stockholm föranstaltade öfverståthållareämbetet för ett par år sedan undersökning, hvilken ledde till det resultat, att endast några stycken sidensvansar och gulsparfvar påträffades, och den gjorda begäran föranledde icke till någon vidare öfverståthållareämbetets åtgärd. Då sådana fåglar som de nämnda äfvensom gråsparfvar, snöskator m. fl. förekomma i stora massor på hundra- och tusental, icke äro nyttiga, kanske tvärtom skadliga, men däremot lämna en god och hälsosam om än liten stek, finnes ingen rimlig anledning till ett sådant förbud som det i Stockholm

ifrågasatta. Då en beskattning af dessa fåglar lämpligen kan ske, bör den väl tillåtas inom behöriga gränser.

I sammanhang med omnämnande af djurskydd torde böra påpekas det djurplågeri, som sker vid instängande af vilda djur i trånga burar. Med all aktning för vårt friluftsmuseum Skansens för våra förhållanden storartade djurgård måste man beklaga, att där så många fåglar hafva och under åratal haft alldeles för otillräckliga burar.

En synnerligen behjärtansvärd tanke har på senare tider gjort sig gällande, nämligen att naturens minnesmärken böra åtnjuta skydd och bevaras likaväl som mänskliga fornlämningar. Gamla egendomliga träd, sällsynta växter, särskildt om de utgöra relikter från svunna tider, geo logiska bildningar etc. böra åtnjuta hägn. Någon gång har man sett enskilda personer träda emellan för att rädda intressanta saker, hvilka eljest skulle ha »förvandlats till pengar». Men staten har hittills intet åtgjort härutinnan. Exempel finnas på att till och med statens skogstjänstemän i sin ifver att hugga bort allt gammalt och skröpligt afverkat träd, hvilka räknats till ortens sevärdheter. I tidskriften Ymer har innevarande år påpekats den framgång denna tanke rönt i Preussen, och att staten där trädt emellan, en sak som dock redan år 1900 i Tidskrift för skogshushållning sid. 120 ägnats en uppsats af lektor Alb. Nilsson. I det nämnda landet kommer att särskildt för hvarje provins upprättas en »Merkbuch», som i ord och bild lämnar en kortfattad öfversikt öfver anmärkningsvärda vilda buskar, träd och skogsbestånd, och hvilka äfven antecknas och inläggas på kartor. Ett lämpligt skydd beredes dessa »Naturdenkmäler»; enstaka träd jämte dessas omedelbara omgifning kunna af revirförvaltaren utan vidare öfverhållas, hvaremot frågan om behandlingssättet af hela bestånd hänskjutes till vederbörande styrelse.

Äfven i Danmark har saken vunnit genklang, i det man där redan till och med är betänkt på att bibehålla lämpliga ljunghedar som minnesmärken från den tid, då Jutland var till större delen skoglöst.

Hvad som således med det sagda velat framhållas, är det oafvisliga behofvet af effektivt skydd för naturen, där sådant enligt vetenskapliga rön bör finnas, samt behofvet af folkets undervisning i hithörande frågor.

J. S. Lindner.

Handel med trävaror och andra skogsprodukter 1901.

Efter Kommerskollegii senaste statistik öfver rikets handel, hvilken sträcker sig till och med år 1901, tillåta vi oss att meddela följande siffror beträffande omsättningen af trävaror och skogsprodukter i allmänhet, som ju torde kunna intressera tidskriftens ärade läsare.

Det med hänsyn till omsättningens storlek främsta rummet bland samtliga i denna berättelse förekommande varugrupper intages af *ohyflade, sågade eller tillhuggna trävaror,* hvilka varit föremål för in- och utförsel i den omfattning, som efterstående siffror utvisa:

Årligen.	Införsel. kr.	Införsel. proc. af hela införseln.	Utförsel. kr.	Utförsel. proc. af hela införseln.
1891—1895	2,315,000	0,66	113,098,000	35,54
1896—1900	3,962,000	0,88	144,356,000	40,26
1900	4,407,000	0,82	153,750,000	39,29
1901	2,541,000	0,55	139,942,000	37,31

Det till nära 22 mill. kronor minskade utförselvärdet för år 1901 beror hufvudsakligen på reducerad utförsel af plankor och battens, hvaraf exporterades 2,178,922 kbm. mot 2,578,491 kbm. det föregående året, samt af bräder, ohyflade, hvaraf redogörelseåret utförseln belöpte sig till 1,509,617 kbm. mot 1,679,112 kbm. år 1900, en gifven följd af de större sågverksägarnes beslut att minska sina tillverkningar.

Trävaruexportens tyngdpunkt ligger just i dessa artiklar, för hvilka utförselvärdena för de senaste fem åren uppgått till följande belopp:

År.	Plankor och battens af minst 5 cm. tjocklek och 10 cm. bredd. Mill. kr.	Bräder under 5 cm. tjocklek och af varierande bredd. Mill. kr.	Hyflade eller falsade bräder. Mill. kr.
1897	78,355	38,494	12,499
1898	72,544	39,118	12,764
1899	65,600	36,252	14,013
1900	73,[illegible]	39,[illegible]	13,[illegible]
1901	62,165	32,759	15,615

De förnämsta exportorterna för plankor och battens till ofvannämnda dimensioner voro berättelseåret följande:

	Kbm.
Hernösand	327,574
Sundsvall	293,266
Söderhamn	220,186
Gäfle	217,895
Skellefteå	159,031
Umeå	144,741
Haparanda	131,395
Göteborg	115,894
o. s. v.	

En annan afsevärd grupp är den af *arbetade trävaror,* bland hvilka räknas snickeriarbeten, all slags trämassa, tändstickor, svarfvare- och tunnbindarearbeten. Ut- och införseln visa följande värdebelopp:

Årligen.	Införsel. kr.	proc. af hela införseln.	Utförsel. kr.	proc. af hela utförseln.
1891—1895	2,238,000	0,64	23,621,000	7,42
1896—1900	1,479,000	0,33	35,123,000	9,80
1900	1,519,000	0,28	46,809,000	11,96
1901	1,350,000	0,29	43,492,000	12,30

Icke längre sedan än år 1855 anlades i Göteborg den första mekaniska snickerifabriken. Dess grundläggare, *August Bark,* hade själf i Amerika och England såsom en skicklig yrkesman tagit kännedom om de stora resultat, som i träförädlingen kunde åstadkommas genom maskiners användande, och med förtrytelse i sistnämnda land sett, huru jämväl svenskt timmer därstädes användes, hvilket föranledde honom att inrätta förberörda fabrik, som numera är en bland de större, sysselsättande ett par hundra arbetare, och hvilken sedermera erhållit många konkurrenter.

Den första trämassefabriken anlades två år senare eller år 1857 vid Trollhättan, och tillverkningen och exporten af trämassa, som erhålles af medelålders gran, uppgår till ett värde af flera millioner kronor årligen, men den massa, hvilken ursprungligen tillverkades, var föga tjänlig till pappersmaterial. Man ville ej hafva detta söndermalda stoff, utan sökte att få träfibrerna längre och isolerade, man experimenterade därefter utan framgång med ånga; massan fick en brun färg och kunde endast användas till omslagspapper. Så kom den kemiska metoden, i sin mest utvecklade form af två slag: natroncellulosa- och sulfitmetoden, enligt hvilket senare, oftast använda sätt det sönderkrossade träet behandlas med sulfitlösning. Äran af denna uppfinning tillkommer *Carl Daniel Ekman,* hvilken i närheten af Söderhamn anlade den första trämassefabriken efter förevarande metod. I nära samband med denna fabrikation stå pappersfabrikerna, enär trämassa börjar mer och mer ingå i allt papper, som tillverkas, och de först nämnda fabrikerna synas tendera att uppgå i de senare.

Ungefär samtidigt gjorde *Johan Edvard Lundström* sin epokgörande uppfinning att tillverka tändstickor utan svafvel och fosfor, hvilka tända endast mot lådans plån, hvarpå patent erhölls åren 1855 och 1856, och hvilken uppfinning först tillgodogjordes vid Jönköpings verldsbekanta fabrik, hvarefter flera sådana anläggningar uppstått. Vid ifrågarande tillverkning användes, enär tändsatsen eljest icke vill kvarsitta, nästan uteslutande aspvirke, hvarpå dock tillgången inom landet delvis är och snart torde blifva helt och hållet uttömd, men skulle det besanna sig, att problemet är löst att med lika fördel därvid använda barrträ, har denna fabrikation stora utvecklingsmöjligheter.

Ofvannämnda viktiga exportartiklar ställa sig sålunda för år 1901 och de närmast föregående fyra åren:

År	Snickeriarbeten. Mill. kr.	Trämassa. Mill. kr.	Tändstickor. Mill. kr.
1897......	7,551	16,730	6,698
1898......	7,742	15,534	7,179
1899......	9,270	20,726	7,810
1900......	10,868	26,728	8,461
1901......	9,175	25,731	7,920

Bland våra skogars *biprodukter* torde följande böra uppmärksammas beträffande 1901 års handelsomsättning.

	Införsel.		Utförsel.	
	Kvantitet. Kg.	Värde. Kr.	Kvantitet. Kg.	Värde. Kr.
Korgmakeriarbeten.........	33,594	154,342	488,550	173,651
Harts- och harpoës*......	4,005,991	600,899	35,003	5,250
Beck..........................	1,388,755	200,813	90,990	13,649
Tjära o. tjärbärma.........	1,737,330	208,480	2,903,853	377,501
Kimrök	51,289	12,822	212,070	53,018
Näfver........................	38,271	1,914	865	43
Ekollon	——	——	7,700	3,080
Enbär o. enbärsmos	3,154	1,577	——	——
Granfrö	433	866	2,015	4,030
Tallfrö	312	1,872	246	1,476
	Hl.		Hl.	
Träkol	408,659	204,330	97,580	48,790

Af ofvanstående siffror framgår, att artikeln harts införes i ganska stor myckenhet. Det är nämligen för våra ölbryggerier en nödvändighetsvara. Tyskland, där man synes vara mera företagsam, och där man konsumerar större ölkvantiteter än hos oss, är denna fabrikations hemland, men den borde förtjäna att vinna insteg och omfattas äfven här i landet. För utnyttjande af så kalladt ölharts användes gran, och genom hartsskattningen blifver ingalunda trädets tekniska värde förminskadt, utan det blifver enligt utsago tvärtom lämpligare för åtskilliga ändamål. Sålunda kunna de bästa resonnansbottnar till pianon endast tillverkas af de skifvor, hvilka sågats ur genom hartstagning nästan kådfria, äldre granstammar. Trädet förtätas i följd af kådafgången och blifver slutligen särdeles lämpligt för ifrågavarande ändamål samt kan gifva ett bättre återljud än andra mer eller mindre af harts, fukt eller fallenhet för att spricka besvärade träskifvor.

I München, där stora pianofabriker finnas, betalas dessa granresonnansbottnar, sågade ur sådana hartsfria granar, mycket högt. De spricka aldrig, huru kraftigt än instrumentens tangenter behandlas, och det torra, kådfria virket gifver ett bättre, klarare och för örat angenämare ljud, än det kådbundna skulle göra — om det eljest annat än undantagsvis användes. Naturligtvis kunna härvidlag endast stora träd komma i fråga. I förbigående må nämnas, att granar, som användas för hartstäkt, icke besväras af den hos dessa träd så vanliga kärnrötan utan förebygges till och med denna därigenom.

Stockholm i Maj 1903. *P. Malmquist.*

---

* Ett slags fernissa, som allmänt begagnas af målare vid bestrykning af trä, som är utsatt för väta, t. ex. fartyg invändigt, båtar, verandor, trädgårdsmöbler m. m.

TRÄVARUMARKNADEN.

Det är angenämt att efter den långa enformigheten kunna konstatera en om än ringa förändring i trävarumarknaden, i det under den senast svunna månaden någon liflighet dock synes ha rådt, men torde denna liflighet åtminstone delvis ha framkallats genom tillmötesgåenden från säljarnes sida. Så t. ex. uppgifvas furubattens vara sålda à p:d 7.12/6 samt granplankor à 187.50 francs från Norrbotten.

Tyskland har varit i marknaden såväl för köp af kompletteringar till tidigare kontrakterade laster som äfven för rent nya affärer, och äro offerterna visserligen ofta 5 mark lägre än förut, men resultera affärer vanligen till fulla priser, åtminstone hvad beträffar granbräder. Granbattens ha sålts från Öfverbotten à mark 140.— och med för köparen gynnsam specifikation äfven till 145.— mark, men är för öfrigt just i granbattensmarknaden att anteckna ett oförmodadt stillestånd.

Furuplankor äro för närvarande nästan osäljbara och måste lagras och utgöra i många stockar hufvudparten af hvad som finnes kvar. I detta sammanhang torde vara af intresse att se tillbaka på vår trävaruexport på Kap, hvaröfver följande siffror i afrundade tal kunna sammanställas:

	Plank/battens	*Bräder*	*Hyfladt*	=	*Stds*
1895	21,400	500	4,050	=	25,950
1896	35,150	300	7,750	=	43,200
1897	30,200	400	11,500	=	42,100
1898	24,700	800	10,500	=	36,000
1899	15,500	380	5,000	=	20,880
1900	17,500	325	7,600	=	25,425
1901	24,800	650	6,100	=	31,550
1902	36,100	1,000	10,500	=	47,600

Furubattens säljas fortfarande från Hernösands distrikt à 200 francs, och försök att erhålla mera tyckas stranda. England har dock betalt p:d 8.2/6, men offererar nu endast pr $2^1/_2 \times 7$ furu p:d 8.— och för $2^1/_2 \times 6$ p:d 7.5/—. All $2^1/_2 \times 6^1/_2$ furu — så mycket som kunnat erhållas — är in i senaste leverans uppköpt af hyflerierna à p:d 8.—.

Danmark söker fortfarande utskottsbräder till p:d 4.15/— och 4.5/—, men för hvad som finnes hålla säljarne gärna 2/6 högre.

Vi stå nu på tröskeln till september, och man är redo att förutspå en månad, då köparne mera mangrant skola rycka ut för att fylla sina höstbehof. Och denna spådom borde icke bli gäckad, utan gå i fullbordan. Härför talar dels de i närvarande stund ganska obetydliga lagren hos såväl Englands som kontinentens trävaruimportörer, dels upphörandet den 1 september af London-ringens prisöfverenskommelse gentemot Archangelexportörerna och dels framförallt den långt framskridna tiden med thy åtföljande fördyrade frakt- och assurans-kostnader.

27 Aug. 1903. »*Swordfish*».

Sveriges utförsel af trävaror och pappersmassa under Januari Juli 1899—1903.

Trävaror:		1899	1900	1901	1902	1903
oarbetade, bilade eller sågade; af furu eller gran:						
timmer, mastträ och spiror (t. o. m. år 1900)	kubikmeter	60,900	67,800	—	—	—
timmer och mastträ af minst 25 cm.	»	—	—	5,300	6,800	3,300
spiror, timmer och mastträ af mindre diameter	»	—	—	32,000	52,800	62,850
bjälkar och sparrar (t. o. m. år 1900)	»	164,000	162,600	—	—	—
bjälkar af minst 20 cm. tjocklek		—	—	36,400	43,800	37,300
sparrar (af mindre tjocklek	»	—	—	101,500	154,000	183,000
syllar (sleepers		—	—	17,700	14,900	19,200
grufstolpar (pitprops		500,000	573,500	581,000	575,500	538,900
plankor och battens (t. o. m. år 1901)	»	1,160,000	1,075,000	1,097,300	—	—
bräder (t. o. m. år 1901)		726,000	738,000	735,900	—	—
plankor och bräder, ohyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu		—	—	—	340,100	377,000
» gran	»	—	—	—	97,700	109,600
battens och bräder, ohyflade, 15—21 cm. breda: af furu		—	—	—	512,600	544,800
gran		—	—	—	295,400	319,500
battens, scantlings o. bräder, ohyflade, under 15 cm. breda: af furu		—	—	—	385,800	396,600
» gran		—	—	—	280,000	309,500
hyflade bräder (t. o. m. år 1901)		221,300	202,500	267,200	—	—
bräder, hyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	12,500	11,200
» gran		—	—	—	16,400	27,460
bräder, hyflade, 15—21 cm. breda: af furu		—	—	—	81,200	116,900
» gran		—	—	—	50,200	67,500
bräder, hyflade, under 15 cm. breda: af furu		—	—	—	39,600	47,400
» gran		—	—	—	38,500	44,300
bräd- och plankstump		—	—	215,300	141,000	220,500
lister, lakten och ribbor		—	—	27,000	33,000	34,500
arbetade: snickararbete etc.						
byggnadsmateriel (dörrar, fönsterramar m. m.)	kronor	—	—	2,457,000	2,634,000	4,450,000
alla andra slag	»	—	—	2,523,000	2,440,000	3,092,000
Pappersmassa (trämassa):						
kemisk, torr	kilogram	55,101,000	60,370,000	73,318,000	81,534,000	97,705,000
» våt	»	4,392,000	5,567,000	6,145,000	5,560,000	10,044,000
mekanisk, torr	»	30,327,000	24,494,000	28,265,000	16,761,000	19,366,000
» våt		21,566,000	18,269,000	21,124,000	25,249,000	35,154,000

EKONOMISKT.

Aktiebolaget Bergman, Hummel & C:o beslöt vid bolagsstämma den 3 juli sin upplösning, då bolagets samtliga tillgångar öfvertagits af Nordiska Trävaru Aktiebolaget.

Den 2 juni 1903 antogs bolagsordning för **Hjelmare Sågverks Aktiebolag,** som har till ändamål att drifva sågverksrörelse och annan därmed förenlig verksamhet. Styrelsen med säte i Katrineholm utgöres af direktören A. K. Grönkvist och fabrikören G. R. Grönkvist, trävaruhandlanden A. J. Eriksson i Norrköping och fabrikören John Fröberg, Finspong. Aktiekapitalet är 150,000 kronor i aktier å 1,000 kr. till viss man. Bolaget är en omedelbar fortsättning af Hjelmare Trävaru Aktiebolag, som förklarats upplöst den 15 sistlidne maj.

Hudiksvalls Trävaru Aktiebolag hade den 30 maj stämma i Hudiksvall, under ledning af styrelsens ordförande, direktör Th. R. Thuresson från Sundsvall.

Af 1902 års vinst beslöts att utdela till aktieägarne 300 kr. pr aktie, och skulle återstoden öfverföras till reserverade medels konto.

Till styrelseledamöter omvaldes med alla afgifna röster direktör O. Midling, tillika disponent, direktör Th. R. Thuresson och doktor Fr. Östman samt till deras ersättare bankkamreraren E. von Sydow och apotekaren Carl Brun. Till revisorer omvaldes bankdirektör L. Stackell och bergsingeniör O. H. Sillén, samt nyvaldes bankdirektör H. Hallgren med borgmästaren S. J. Sandqvist och ingeniör B. Unger såsom ersättare.

Det vid extra stämman den 24 sistlidne januari fattade beslutet om aktiekapitalets höjning från 500,000 till 2,500,000 kr. stadfästades. De gamla aktierna å 1,000 kr. komma att utbytas mot nya aktier å 5,000 kr. Den vid samma extra bolagsstämma antagna förändrade bolagsordningen godkändes.

Den 31 januari 1903 antogs bolagsordning för **Lule Elfs Strömrensningsaktiebolag,** som har till ändamål att, efter öfvertagande af de i och för flottningen i Lule älf och dess bivattendrag förvärfvade fastigheter, byggnader och inventarier, uti de i nämnda vattendrag flottandes intresse förvalta och tillhandahålla omförmälda egendom mot ersättning af de flottande enligt därom med Flottningsföreningen träffadt aftal; att likaledes mot ersättning af de flottande, utföra de byggnads- och strömrensningsarbeten i Lule älf och dess bivattendrag, som för framtiden kunna blifva i och för flottningen erforderliga; samt att för öfrigt försträcka Lule älfs flottningsförening erforderliga medel för flottningens bedrifvande. Bolagets styrelse, som har sitt säte i Luleå, utgöres af vice konsulerna O. H. T. Örtenblad och Carl Palmgren i Luleå och disponenten R. Sundström vid Munksund, med förvaltaren A. Österberg i Öjebyn och sågverksägaren J. Larsson i Ersnäs till suppleanter. Aktiekapitalet är 200,000 kr. i aktier å 500 kr. till viss man.

Korsnäs Sågverks Aktiebolag har vid den 25 juli hållen årsstämma beviljat styrelsen ansvarsfrihet för det tilländalupna revisionsåret.

Af revisionsberättelsen framgick, att vid 1902 års slut bolagets fastigheter hade ett värde af 12,607,365 kr. 7 öre, däraf jord- och skogsegendomar till värde af 10,156,487 kr. 96 öre. Arrendeskogarna bokföras till ett värde af 1,017,353 kr. 94 öre. Under året har sålts 41,199,119 stds virke. Å rörelsen hade uppstått en vinst af 415,044 kr. 51 öre, hvaraf jämte å vinst- och förlustkonto kvarstående till aktieägarne utdelades 12 proc. eller 600 kr. för aktie med tillsammans 420,000 kr. och till 1903 års

vinst- och förlustkonto öfverfördes 98,099 kr. 12 öre. Till styrelseledamöter återvaldes konsul J. Rettig, bruksägaren Chr. Lundeberg och direktör B. Martin med bankdirektör P. Engström och konsul W. Petre som suppleanter. Till revisorer omvaldes löjtnant G. Th. Nylén och konsul O. Flensburg med grosshandlaren Ernst Engwall och bankdirektör D. Carlsson till suppleanter.

Samma bolag har nyligen inköpt Gammelstilla Aktiebolags jordbruks- och skogsfastigheter inom Torsåkers, Årsunda och Öster-Färnebo socknar af Gäfleborgs län.

Den 15 april 1903 antogs bolagsordning för **Nissaåns Trävaruaktiebolag**, som har till ändamål att, efter inköp af Nissaåns trävarubolags i Nissafors, Norra Hästra socken af Jönköpings län, affär med dess egendomar, skogar, fastigheter och sågverk, idka skogsafverkning och sågverksrörelse samt därmed i samband stående affärsverksamhet. Styrelsen med säte i Hälsingborg utgöres af disponenten J. P. Palmér i Nissafors, grosshandlaren O. Wallentin i Hälsingborg och kamreraren O. Nettelbladt i Eskilstuna. Aktiekapitalet är 150,000 kronor, fördeladt i aktier à 500 kr. till viss man.

Nordryska trävaruaktiebolaget hade den 19 juni ordinarie bolagsstämma under ordförandeskap af häradshöfding W. Montelius.

Till stämmans förfogande stodo 39,000 kr., som disponerades på följande sätt: till reservfonden afsattes 4,000 kr., till aktieägarne skulle utdelas 6 proc. med 24,000 kr., till dispositionsfonden skulle öfverföras 11,000 kr.

Till styrelseledamöter återvaldes grosshandl. W. H. Dickson, disponentdir. E. A. Enhörning och Gust. Johansson. Antalet ledamöter i styrelsen höjdes från tre till fem, hvarför kaptenen Arvid Lindman och direktören L. Stackell nyvaldes. Till revisorer omvaldes hrr ingeniören H. Huldt och kronofogden E. F. Engelstedt.

Det beslöts att lämna den nya styrelsen i uppdrag att underhandla med Trävaruaktiebolaget Petschora om öfvertagande af alla detta bolags tillgångar, och skulle i samband med sådant öfvertagande bolagets kapital, som nu uppgår till 400,000 kr., höjas till 1,500,000 kr., för hvilket ändamål erforderliga ändringar i bolagsordningen godkändes att hvila till extra bolagsstämma, som styrelsen erhöll uppdrag att sammankalla.

Vid extra bolagsstämma den 8 aug. fattades beslut om höjande af minimikapitalet från 300,000 till 700,000 kr. och maximikapitalet från 700,000 till 2,100,000 kr.

Den 5 maj 1903 antogs bolagsordning för **Sala Ångsågs och Mekaniska Snickerifabriks Aktiebolag**, som har till ändamål att idka snickerirörelse samt handel med skog och skogsprodukter äfvensom kvarnrörelse. Styrelsen utgöres af fabriksidkaren J. Å. Åkerman i Sala. Aktiekapitalet uppgår till 100,000 kronor, fördeladt i aktier à 500 kr. till viss man.

Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolags styrelseberättelse för år 1902 meddelar följande jämförande siffror med år 1901.

Tillverkning af:		1902			1901
Trävaror, sågade och hyflade	Standard	35,213,520	mot	Standard	33,023,356
Trätjära	Kg.	75,992	»	Kg.	132,401
Trämassa (sulfat-cellulosa)	»	10,514,965	»	»	11,814,446
D:o (sulfit-cellulosa)	»	10,739,120	»	»	7,627,618
D:o (våt slipmassa)	»	14,335,579	»	»	14,457,000
Tryckpapper	»	9,930,000	»	»	8,880,000

Försäljningsbelopp för:		1902			1901
Trävaror	Kr.	5,320,936: 01	mot	Kr.	5,494,712: 71
Trämassa (sulfat- och sulfitcellulosa)	»	2,318,775: —	»	»	2,027,385: 23
Tryckpapper och slipmassa	»	1,341,031: 70	»	»	1,275,570: 50
Bruttoinkomsten utgjorde å:					
Sågverksrörelse och skogshandtering	»	1,294,843: 24	»	»	655,175: 71
Kolnings-biprodukter	»	43,393: 78	»	»	17,095: 78
Skutskärs trämassefabriker	»	254,735: 87	»	»	107,824: 28
Domnarfvets pappersbruk	»	235,943: 82	»	»	237,205: 97

Vid bolagsstämma i Falun den 20 juni beslöts en utdelning af 14 % pr aktie och återvaldes styrelse och revisorer.

Om **Söderfors Bruks Aktiebolags** skogsrörelse under 1902 lämnas i styrelseberättelsen följande upplysningar:

Sågtimmer från egna skogar	Stycken	60,092
Sågtimmer från afverkningsskogar och köptimmer	»	68,957
Kol från egna skogar	Läster	19,767
Försågadt timmer	Stycken	275,495
Sågade trävaror	Standards	9,726

Berednings- och rensningsarbeten för återväxtens befrämjande å bolagets skogar äfvensom frösådd och plantering hafva i vanlig utsträckning blifvit verkställda. Likaså hafva utdikningar af vattendränkta områden fortgått såväl genom nydikning som genom upprensning af äldre aflopp, dels ensamt för bolagets räkning, och dels gemensamt med andra markägare.

Af nettovinsten för 1902 Kr. 157,125,55 beslöts vid bolagsstämma den 2 juli en utdelning af 5 % pr aktie med Kr. 150,000: —

Den 25 april 1903 antogs bolagsordning för **Trävaruaktiebolaget Bergslagerna**, som har till ändamål att inom riket bedrifva tillverkning af och handel med trävaror samt den rörelse i öfrigt, som däraf kan föranledas. Bolagets styrelse, med säte i Stockholm, utgöres af grosshandlaren L. L. Liberg och bruksägaren C. G. Hammarström i Stockholm samt verkställande direktören O. H. J. Hellström i Ludvika, med bruksägaren H. L. F. Lagercrantz å Virsbo och disponenten J. Johansson å Spännarhyttan såsom suppleanter. Aktiekapitalet är 150,000 kronor i aktier å 1,000 kr. till viss man.

Trävaruaktiebolaget Petschora hade den 25 juli ordinarie bolagsstämma i Stockholm under ordförandeskap af häradshöfding W. Montelius.

Stämman beslöt, att Petschorabolaget skulle till Nordryska trävaruaktiebolaget öfverlåta alla sina tillgångar mot det att det senare bolaget betalar alla Petschorabolagets skulder samt till detta öfverlåter 3,000 stamaktier à 100 kr. (serien B) i Nordryska trävaruaktiebolaget. (De kontant inbetalda aktierna i Nordryska trävaruaktiebolaget [ser. A.] hafva enligt detta bolags statuter företrädesrätt till sex procents utdelning.) Nordryska trävaruaktiebolaget äger att, när det önskar, inlösa aktierna ser. B. med deras nominalbelopp.

Vidare beslöts, att trävaruaktiebolaget Petschora skulle upplösas samt öfverlämnades åt styrelsen att bestämma, huruvida ytterligare beslut om bolagets upplösning skall fattas på extra stämma eller om därmed skulle anstå till nästa ordinarie stämma. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för 1902 års förvaltning och återvaldes.

Den 19 mars 1903 antogs bolagsordning för **Vesterdalelfvens Kolaktiebolag**, som har till ändamål att bedrifva tillverkning af och handel med träkol samt idka skogshushållning och därmed sammanhängande näring. Bolagets styrelse, som har sitt säte i Stockholm, utgöres af bruksägaren C. G. Hammarström i Stockholm, grefve G. F. von Rosen å Fagersta, bruksägaren P. M. Carlberg å Stjernfors och bolagets verkställande direktör O. H. J. Hellström vid Ludvika, med konsuln K. Bohman i Stockholm som suppleant. Aktiekapitalet uppgår till 160,000 kronor, men kan utgöra högst 480,000 kronor, i aktier å 1,000 kronor till viss man.

Vifstavarfs Aktiebolag hade bolagsstämma den 29 juni i Stockholm under borgmästaren C. A. Fröbergs ordförandeskap. Afgående styrelseledamöter, hrr Charl. Ekström (verkst. dir.), borgmästaren C. A. Fröberg, disponenten W. de Bèsche och kaptenen P. A. Åström, återvaldes, likaså suppleanterna, bankdirektör E. Berggren och hamnkapten Norberg, samt revisorer, fil. doktor W. Svedbom, ingeniör H. Hallström, grosshandlare Axel Wannberg och v. häradshöfding C. A. Weinberg. Utdelningen bestämdes till $8^1/_2$ %. Stämman beslöt vidare att teckna aktier för 75,000 kr. uti Ostkustbanan.

Uddeholms Aktiebolag hade i fjol en nettovinst på 794,054 kr. mot 595,723 kr. föregående år. Tillgångar och skulder upptagas till nära 19 mill. kr.

På bolagsstämma den 12 aug. beslöts bl. a. att af 1902 års vinst utdela 9 % per aktie samt att bemyndiga styrelsen att intill ett belopp af 150,000 kr. teckna aktier i ett tilltänkt nytt bolag för sjötrafik från Karlstad.

Till affärsdisponent för 5 år återvaldes bruksägaren C. Danielsson, och till ledamöter i styrelsen återvaldes generalmajor G. Geijer och bruksägaren G. F. Berndes med doktor C. G. Fineman (omvald) och landshöfding Svedelius (nyvald) som suppleanter. Till revisorer återvaldes bruksägaren C. Alexanderson, disponenten W. Bergström, bruksägaren E. Dahlgren och bruksägaren C. af Geijerstam, med regementsintendenten grefve C. Lewenhaupt (omvald) och e. o. hofrättsnotarien O. af Geijerstam (nyvald) som suppleanter.

LITTERATUR.

Die Einführung ausländischer Holzarten in die Preussischen Staatsforsten unter Bismarck und anderes af John Booth. 111 sid. Berlin 1903. Pris bunden i smakfullt band 5 mark.

Den kände varme förkämpen för införande af främmande trädslag i de tyska skogarna har nu åter tagit till orda för att, såsom han säger i inledningen till denna sin sista bok, för det första påvisa, huru stort inflytande Bismarck haft på naturaliseringsförsöken — utan honom hade aldrig dessa försök stått på den ståndpunkt, som de nu göra i de preussiska skogarna — för det andra för att lämna bevis för huru föga understöd dessa försök fått af de tongifvande forstmännen och för det tredje för att göra några tillägg till och förslag med anledning af Professor Schwappachs publikation: »Die Ergebnisse, der in den preussischen Staatsforsten ausgeführten Anbauversuche mit fremdländischen Holzarten.» Berlin 1901.

Arbetet sönderfaller därför i flera skilda uppsatser. Till en början finna vi en skildring af Bismarcks förhållande till de utländska trädslagen, hvilken äfven visar hans stora intresse för skogskultur i allmänhet. Betecknande härvid är hans ytt-

rande vid förberedelserna för en ny skogsplantering: »Då mina politiska gärningar längesedan äro glömda, skall denna plantering bevisa, att jag har lefvat.»

Ett följande kapitel är ägnadt åt Friedrich Adam Julius v. Wangenheim, hvilken för mera än 120 år sedan uppehöll sig 8 år i Förenta staterna och där studerade de ostamerikanska trädslagen och i en förträfflig bok rekommenderade de bästa af dem till skogsodling i Tyskland. Hans arbete råkade dock i glömska, ehuru hans iakttagelser ännu i dag visat sig riktiga. Booth framhåller, huru betecknande det är, att de tyska forstmännen så litet tagit reda på v. Wangenheims arbete, och att de af honom föreslagna trädslagen ännu 100 år senare fått så ringa användning i de tyska skogarna.

Äfven ett annat kapitel handlar om en af banbrytarne för införandet af amerikanska trädslag till Europa, nämligen David Douglas, hvars resor och sorgliga slut skildras.

Det är författarens fader, som har äran af att först hafva planterat en del amerikanska trädslag i Tyskland. Han erhöll nämligen som korresponderande medlem af trädgårdsföreningen i London frön, som Douglas hemfört under sin första resa. Bland dessa är i första handen att nämna Douglasgranen och ett kapitel handlar om de från denna tid (1829) kvarstående 3 historiska Douglasgranarna i Tyskland. Det intressantaste af dessa exemplar är det i forstgarten i reviret Jägerhof befintliga, hvilket äfven är afbildadt. Det är nu vid 64 års ålder 30 meter högt och har en brösthöjdsdiameter om 80 cm. På samma plats och från samma tid finnes äfven en sithagran, som äfven är 30 m. hög och har 65 centimeters brösthöjdsdiameter. Detta ger författaren anledning att i ett kapitel intressant skildra äfven denna gran.

Ett hufvudmål med föreliggande arbete är att rekommendera till kultur några ännu föga beaktade arter. I första hand räknar författaren hit den svarta valnöten (Juglans nigra).

Prunus serotina och akasian (Robinia Pseud-Acacia) samt vidare Weymouthstallen (Pinus Strobus) — denna dock med orätt, då den af främmande trädslag nästan förekommer mest i Tyskland och fortfarande mycket omhuldas — hvitgranen (Picea alba) — enligt erfarenheter från Danmark — vanliga valnötsträdet (Juglans cinua), kärreken (Quercus palustris) och de mera för varmare klimat afsedda Gleditschia triacanthas, Liliodendron tulipifera, Platanus occidentalis.

Mera öfvertygande än bokens text, som är mycket polemiskt skrifven och hvars innehåll, ehuru ofta fängslande, ibland förefaller något blandadt, verka de densamma åtföljande manga illustrationer af vackra enskilda träd eller smärre bestånd. Särskildt af intresse äro de förträffliga afbildade bestånden af Douglasgranen. Mindre lyckade äro bilderna från författarens senare försökspark i Grunewald utanför Berlin, hvilka ej lämna tillräcklig föreställning om de verkligen utmärkt utvecklade grupper af utländska trädslag, man där får se på ganska mager mark och under mindre gynnsamma temperaturförhållanden.

Författaren synes i sina arbeten ofta ganska bitter, hvilket man ej får förvåna sig öfver, då t. ex. de äldre ledande forstmännen i Tyskland med preussisk byråkratism ej tagit notis om hans försök eller besökt hans anläggningar. Han kan dock numera, såsom Professor Schwappach säger *, med tillfredsställelse se tillbaka på resultatet af sina sträfvanden, ty under det att man för 20 år sedan förde en häftig strid mot allt införande af utländska trädslag i Tyskland, förekomma nu sådana så allmänt i stats- och privatskogarna, att de icke mera kunna blifva glömda. Oppo-

* Forst- und Jagdzeitung årg. XXXV, häft. 4.

sitionen riktar sig också numera blott mot försök med enskilda trädarter eller den ståndort, som de bäst lämpa sig för, och ej mot själfva idéen såsom sådan att naturalisera främmande trädslag.

Utkomna tidskrifter och nyutgifven litteratur:

Svensk Trävaru-Tidning 1903, n:r 17—19.

Tidskrift för Skogshushållning 1903, n:r 3. Bland innehållet märkes: Utdrag ur redogörelse för skogsskötseln å Lesjöfors bruk i Värmland 1813—1902.

Skogsvännen, Tidskrift för skogsbruk, 1903, n:r 3. Innehåll bl. a.: Skogsfrågan inför Riksdagen. — Några ord om afverkningsmetoderna. — Om uppdragande af köldömma träd.

Tidsskrift for Skogbrug (norsk) 1903, n:r 7—8. Bland innehållet märkes: Skoggrænsens og Sneliniens större Hoide tidligere i det sydlige Norge.

Tidsskrift for Skovvæsen (dansk) n:r 13—16. Innehåll bl. a.: Bladens anatomiske Bygning som Kendetegn ved Bestemmelsen af Naaletræer. — Stormskaden 1902.

Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen (Preussen) 1903, n:r 7—8.

Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen 1903, n:r 7—8.

Hedeselskabets Tidsskrift (dansk) 1903, n:r 6—7, bland innehållet: Arbetsplan och budget för 1903.

Svenska Mosskulturföreningens Tidskrift 1903, n:r 4 med bilagan: Hufvuddragen af de svenska torfmarkernas uppkomstsätt, beskaffenhet och användbarhet af Rob. Tolf.

Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Tidsskrift 1903, n:r 2.

Naturen, illustreret maanedsskrift for populær naturvidenskab (norsk) 1903, h. 6—7.

Entomologisk Tidskrift, 1903, n:r 2—3 med plansch öfver Tallspinnaren (Lasiocampa pini L.).

Jern-Kontorets Annaler, 1903, n:r 1—3 och *Bihang till Jern-Kontorets Annaler,* 1903, n:r 1—8. Häftet 5 innehåller bl. a.: Värdering af skada genom skogseld af Hugo Samzelius.

Skogsuppskattningslära efter A. R. von Guttenberg med ändringar och tillägg utgifven af J. E. KINMAN, andra delvis omarbetade uppl. Stockholm 1903. Pris 1 kr. 50 öre.

Om skogsbruk, vägledning af Sam Sylvan, sjätte omarbetade och tillökade upplagan, Stochholm, 1903. Pris 1 kr.

Svensk författningssamling 1903, n:r 72, innehållande Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse angående ändrad lydelse af §§ 4, 10, 16, 18, 19 och 23 i förnyade nådiga stadgarna för de allmänna skogsläroverken i riket af den 13 april 1886, sådana dessa §§ lyda enligt nådiga kungörelserna den 30 december 1893 och den 10 maj 1901; gifven den 22 maj 1903.

Svensk författningssamling 1903, n:r 79, innehållande de nya skogslagarna af den 24 juli 1903: Lag angående vård af enskildes skogar, Lag angående skyddsskogar, Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående skogsvårdsstyrelser, Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående skogsvårdsafgifter, Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående ändrad lydelse af kap. V i nådiga förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894, Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående förvaltningen af städernas skogar, Kungl. Maj:ts förnyade nådiga förordning angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län, Lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd.

Bihang till Svensk författningssamling 1903, n:r 49, innehållande Kungl. Domänstyrelsens kungörelse angående fridlysningstid för vissa djurslag af den 29 maj 1903.

Jakt-Tabell, utvisande den årstid, då jakt efter vissa djurslag är förbjuden och tillåten i enlighet med den 1 augusti 1903 gällande stadganden, utarbetad af E. Kinberg, Stockholm 1903. Pris 25 öre.

NOTISER.

SKOGSVÅRDSSTYRELSERNAS SAMMANSÄTTNING. K. bfhde i rikets samtliga län, med undantag af Kalmar, Gottlands, Västerbottens och Norrbottens, hafva fått befallning att föranstalta därom, att de ledamöter och suppleanter i skogsvårdsstyrelserna inom de respektive länen, hvilka, jämlikt förordningen angående skogsvårdstyrelser, skola af landsting och hushållningssällskaps förvaltningsutskott utses, blifva af innevarande år sammanträdande lagtima landsting samt, snarast möjligt, af vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott valda för en tid af tre år, räknadt från och med den 1 januari 1905, dock med skyldighet för ledamöterna eller, vid förfall för dem, vederbörande suppleanter att dessförinnan, jämte den ordförande i styrelsen, som komme att af k. m:t utses, deltaga i uppgörande af det förslag till reglemente för styrelsen, som det, jämlikt 4 § i ofvannämnda förordning, ålåge styrelsen att uppgöra, i så god tid, att fastställelse å reglementet måtte kunna af k. m:t, efter vederbörande landstings och hushållningssällskaps förvaltningsutskotts hörande, före förordningens trädande i kraft meddelas. Uppgifter å de sålunda utsedda ledamöterna och suppleanterna skola insändas till jordbruksdepartementet.

Till ordförande ha för tre år, räknadt från den 1 januari 1905, utsetts:

inom Stockholms län: ryttmästaren K. L. A. E. Reuterskiöld; Uppsala län: domänintendenten J. O. Lindewall: Södermanlands län: godsägaren grefve G. W Wachtmeister; Östergötlands län: bruksägaren W. Wettergren; Jönköpings län: majoren C. G. F. Kuylenstierna; Kronobergs län: f. d. öfverjägmästaren C. G. Göthe; Kalmar läns norra landstingsområde: godsägaren C. U. S. Lybeck; Kalmar läns södra landstingsområde: godsägaren frih. Chr. J. Rappe; Blekinge län: godsägaren frih. G. E. Wrede; Kristiansstads län: godsägaren grefve R. G. Hamilton; Malmöhus län: förste hofjägmästaren grefve T. A. O. Thott; Hallands län: godsägaren F. A. S. Tham; Göteborgs och Bohus län: domänintendenten C. M. Åhlund; Älfsborgs län: godsägaren C. Carling; Skaraborgs län: domänintendenten M. F. Rodhe; Värmlands län: disponenten H. V. Tiberg; Örebro län: bruksägaren P. M. Carlberg; Västmanlands län: borgmästaren J. O. Karlsson; Kopparbergs län: landshöfdingen C. F. Holmquist; Gäfleborgs län: landshöfdingen grefve H. E. G. Hamilton; Västernorrlands län: majoren J. F. Cornell, samt Jämtlands län: sekreteraren hos länets hushållningssällskap J. F. Broman.

NORRLANDS SKOGSMANNAFÖRBUNDS femte ordinarie årsmöte försiggick den 7 och 8 augusti i Östersund under ordförandeskap af förvaltaren M. Grönlund, Stafre.

Bland behandlade ämnen under mötet är att märka afdikningsfrågan, inledd af förvaltaren E. Norström, som kraftigt betonade vikten af myrmarkernas utdikning ur såväl skogs- som jordbrukssynpunkt. Det vore ej nog, att kronan och några andra större skogsägare börjat med vattenafledningsföretag, utan afdikningen måste blifva långt mera allmän. För att så skall kunna ske, ansåg talaren, att hushåll-

ningssällskapen borde anställa och aflöna forstligt utbildade personer, som mot någon afgift stode allmänheten till tjänst vid skogsafdikningsförslags upprättande.

Rörande flottningsfrågan uttalade sig mötet med 48 röster mot 27 mot afgiftens beräknande per kubikfot. De fleste talarne voro dock för en prisberäkning efter någon graderad skala. För frågans vidare utredning tillsattes en kommitté.

Styrelsen, förvaltarne E. Nordström, Sillre, E. O. Hjelm, Sollefteå och G. Edström, Östersund, återvaldes och till revisorer utsågos inspektoren H. Sillén, Bispgården och trävaruhandlaren H. von Krusenstjerna, Kramfors. Till ombud vid det af Föreningen för skogsvård i höst i Stockholm föreslagna mötet mellan representanter för de olika skogsvårdsföreningarna utsågos herrar E. O. Hjelm och H. von Krusenstjerna. Nästa möte skall hållas 1904 i Hernösand i början af augusti månad.

SKOGSMANNAMÖTE I LULEÅ ägde rum den 24 juli mellan skogsbrukets idkare och för denna näring intresserade personer i Norrbottens och Västerbottens län under ordförandeskap af jägmästaren N. G. Ringstrand. Mötet, till hvilket inbjudan utfärdats på privat väg, uttalade sig för en sammanslutning mellan skogsmännen i de två nordligaste länen, men någon närmare bestämmelse rörande det föreslagna förbundets namn träffades ej, då frågan om åstadkommande af en enhetlig, hela landet omfattande sammanslutning för skogsvårdens befrämjande för närvarande står på dagordningen och underhandlingar pågå om samarbete mellan »Föreningen för skogsvård» och »Föreningen för skogsvård i Norrland». I stället tillsatte mötet en kommitté af 5 personer, som fick i uppdrag att träda i underhandlingar med dessa föreningar. Bland de till diskussion uppställda frågorna uttalade sig mötet rörande barkningsfrågan: »Ehuru barkningen har betydelse i vissa fall, bl. a. underlättande flottning i smärre vattendrag, vill mötet dock uttala sig mot att barkning lagligen åläggres virkesägare som en skyldighet» och rörande skogsaffallets tillgodogörande: »För möjliggörande af skogsaffallets tillgodogörande vill mötet uttala sig för att som hufvudgrund för beräkning af flottnings- och amorteringskostnader lägges virkets kubikmassa samt att å statens järnvägar en lindring i fraktkostnaden för smärre och mindre värdefullt virke erhålles.»

SVENSKA SKOGSVAKTAREFÖRBUNDETS olika afdelningar ha i sommar haft sina årsmöten vid Hofors för *Uppland—Gästriklands*, vid Domnarfvet för *Dalarnes* och i Filipstad för *Bergslagernas skogvaktareförbund*. De olika afdelningarna ha främst behandlat pensionsfrågan, hvarvid samtliga möten godkänt centralstyrelsens åtgärder till frågans lösning. Styrelsen har nämligen, då den ansett, att en särskild pensionskassa enbart för skogstjänstemän ej hade några större utsikter, afslutat en öfverenskommelse med Allmänna pensionsförsäkringsbolaget i Stockholm, att bevilja 5 % nedsättning å premierna till alla de personer, som äro medlemmar af de svenska skogvaktare-, skogsmanna- och skogsvårdsförbunden.

Den andra gemensamma frågan rörde anslutning till »Föreningen för skogsvård», som i skrifvelse af den 16 maj gjort förfrågan, om förbunden vore intresserade för samarbete och i så fall föreslagit, det ombud skulle utses för ett sammanträde i Stockholm under oktober eller november månad. Under diskussionerna härom voro alla talare för ett samarbete, men ej för sammanslutning eller uppgående i Föreningen för skogvård. Till ombud vid det ifrågasatta sammanträdet i Stockholm valdes öfverskogvaktaren O. Hedin, Hellefors, för Bergslagsförbundet, redaktören C. A. Gustafsson, Bomhus, för Uppland—Gästriklands och förvaltaren Grindahl, Orsa, för Dalaförbundet.

En tredje fråga, som diskuterades vid dessa möten, rörde försumpning af skogsmarker. Af diskussionerna härom framgick, att degenerering och försumpning af

skogsmarker kunna och böra motarbetas genom dikning och skogskultur. Försumpningen griper fort omkring sig, i synnerhet i Dalarne och Norrland, bl. a. till följd af det rådande skogsafverkningssättet. Vid blädningen i skogsbestånden utglesnas nämligen dessa och hvitmossorna tillväxa med oroande fart och försumpa i synnerhet granskogsbestånden. Fördämningar i vattendragen genom fällda träd vore äfven en bidragande orsak till försumpningar.

Insektshärjningarna voro äfven föremål för diskussion. Skogschefen vid Uddeholm fil. doktor F. Lovén höll vid skogsmötet i Filipstad ett mycket intressant föredrag »Om insekternas betydelse och inverkan på skogen», däri framhölls, huru tallspinnaren nu från Norge, där den gjort ofantliga skador, synes närma sig Värmland, i det den redan i mindre grupper anträffats i närheten af riksgränsen. Frostfjärilen hade åstadkommit skador på björkskogen inom Västmanland, Uppland och Gästrikland m. fl. landskap.

Vidare betonades allmänt vikten af timmerapteringen, hvaråt skogsägarne ej alltid tycktes ägna nog uppmärksamhet. Skogsvårdens stora betydelse för landet och folkets intresserande härför var dock den röda tråd, som märktes i nästan alla anföranden. Af centralstyrelsens rapport framgick det också, att föredrag i skogsfrågan hållits på ett trettiotal platser inom Stockholms, Västmanlands och Gäfleborgs län. Planteringsdagar vid folkskolorna hade börjat bli rätt allmänna i Västmanland, Uppland och Södermanland. Men ännu återstode mycket för att få folket med sig i att vårda skogen. Förbunden hafva dock för sina sträfvanden till skogsvårdens gagn af många ledande män inom skogshandteringen rönt stor uppmuntran, hvilken särskildt tagit sig uttryck i det tillmötesgående och den stora gästfrihet, som visats förbundens sommarmöten. —*n*.

VÄSTRA SVERIGES SKOGSVÅRDSFÖRBUND höll sitt årsmöte i Trollhättan den 23 juli under ordförandeskap af landshöfdingen, friherre Gust. Lagerbring. Efter föredragande af årsberättelsen, enligt hvilken bildats smärre planteringsföreningar i två kommuner, och några hvarje år återkommande meddelanden om skogsvård diskuterades flera för skogsvården viktiga frågor. Afdikning af skogsmark ansågs räntabel, hvarjämte mötet framhöll, att det bör vara hvarje skogsväns plikt att upplysa allmänheten om behöfligheten af att afdika myrmarker och förhindra skogsmarkens försumpning. Öfver ämnet »naturlig skogsföryngring och skogskultur» höll jägmästaren L. J. Hallgren ett sakrikt och intressant inledningsföredrag. Vidare förordade redaktören C. A. Gustafsson planteringskurser för folkskollärare och professorskan Hartelius önskade undervisningskurser med föredrag i skogsfrågan, som skulle vara tillgängliga för allmänheten och räcka i minst 14 dagar.

Till styrelse för nästa år valdes såsom ordförande landshöfdingen, friherre Gust. Lagerbring, såsom v. ordförande godsägaren L. Olén (på samma gång äfven sekreterare och kassaförvaltare) och till öfriga ledamöter godsägaren O. L. Carlsson, skogsförvaltaren Axel Andersson och grosshandlaren J. E. Palmér.

Nästa möte kommer att hållas i Strömstad år 1904.

SÖDERMANLANDS—ÖSTERGÖTLANDS SKOGSMANNAFÖRBUND hade den 7 och 8 augusti sitt årsmöte i Katrineholm. Den första dagen användes till prisskjutningar, medan den 8 företogs en exkursion till närliggande skogar, hvarvid godsdisponenten A. von Post demonstrerade Wallmos rationella blädning, och gjordes ett besök vid Vermbohls trämassefabrik. Samma dag diskuterades äfven en del skogsfrågor och förrättades val. Till ordf. omvaldes enhälligt grefve Claes Lewenhaupt på Claestorp, till v. ordf. för Östergötland skogschefen J. Karsberg, Finspong, och för Södermanland skogvaktaren P. A. Carlsson, Danbyholm, samt till ledamöter

i styrelsen bruksägarne Ax. Ekman, Finspong, A. Ekelund, Ysunda, och kassören C. A. Andersson, Katrineholm. Till suppleant nyvaldes godsdisponenten A. von Post. Revisorer blefvo öfverskogvaktaren E. J. Södergren och skogv. A. Malmqvist i Stora Malm. Nästa möte bestämdes att blifva på Omberg sommaren 1904.

INDUSTRI- OCH SLÖJDUTSTÄLLNINGEN I HELSINGBORG har, ehuru den i öfrigt ter sig så vacker och rikhaltig, i skogs- och trävaruväg ej mycket att uppvisa. Att anteckna är dock Slipers-Aktiebolagets i Stockholm utställning i smakfull monter af snittprof och med olika mängd impregnerade slipers, impregneringsoljor, statistiska tabeller öfver slipers varaktighet m. m. och Aktiebolaget Phyllatterions, Trelleborg, utställning af kemiska preparat jämte analyser rörande träkonservering. Vidare har Hallands läns Hushållningssällskaps skogskommitté en vacker utställning af skalad och oskalad pil, (Salix amygdalina, viminalis och purpurea) uppdragna såväl å nästan ren flygsand som lerjord, jämte redskap för pilkultur m. m. På ångsågen Köpingebro kollektivutställning af sagadt och förarbetadt löfträ finner man väldiga rödboks-, ek- och askplankor samt en stor hvitboks- (annboks-) planka af nära 50 cm:s diameter jämte asktrips, som användas för böjning till lötar åt svenska artilleriet, och Skånska Ättikfabriken, Perstorp och Övedsklosters såg, utställa goda staf och bottnar till smördrittlar m. m. Däremot ger Aktiebolaget Hallandsskogens utställning ett mer än sorgligt intryck, emedan man får en alltför åskådlig bild, huru de förr så stora och vackra bokskogarna vid Thorstorp (Varberg) försvinna för att antagligen efterträdas af ljunghedar eller åtminstone i hvarje fall ej af bokföryngring. Sådana fotografier som »förädling i skogen» m. fl. lämna härtill ett tydligt bevis.

PRIVAT SKOGSSKOLA I NORRLAND för utbildande af för norrlandsskogarna lämpliga skogvaktare kommer från och med i höst att anordnas vid Robertsfors bruk i Västerbotten.

SKADA Å TALLSKOGEN I NORRBOTTEN. Ungtallarna till inemot 50 års ålder stå med gula toppar, ofta nog äfven med gula grenspetsar å stora trakter inom Storbackens revir från Vajkijaur till Ligga vid Stora Lule älf och därifrån på båda sidor om älfven upp till Porjus och Luleluspen samt vidare åtminstone upp till Sjaunja älf norr om Stora Lule vatten meddelas till tidskriften. Samma företeelse lär äfven förekomma i Pärlälfvens revir och annorstädes i Norrbotten. Då ej svampar eller insekter observerats som orsak till torkan, har man trott sig finna anledningen därtill i förra sommarens korta vegetationsperiod.

TALLSPINNAREN I VÄRMLAND. Sedan tallspinnaren (Lasiocampa pini) svårt härjat i Norge förra året, hvarvid dess larfver blifvit funna inom ett område af omkring 20,000 tunnland, har den nu i sommar äfven uppträdt uti Värmland och förekommer särskildt i Södra och Norra Finnskoga socknar. I synnerhet är det i Södra Finnskoga, hvarest dess uppträdande inger fara. I trakten väster och nordväst om Bograngens gästgifvaregård är t. ex. här och hvar tallskogen nästan kaläten.

TJÄNSTER OCH FÖRORDNANDEN.

Öfverjägmästareförordnande. Sedan öfverjägmästaren i Bergslags-distriktet Th. Hahr beviljats förlängd tjänstledighet till årets slut, har jägm. U. Wallmo fortfarande förordnats till vikarie.

Revirförordnanden. Sedan förutvarande vikarien i *Askersunds revir* förordnats till skogstaxator, har e. jägm. Fr. Giöbel förordnats uppehålla jägmästaretjänsten i nämnda revir intill den 11 november.

Att bestrida jägmästaretjänsten i *Kinda revir,* intill dess densamma kan blifva i vederbörlig ordning återbesatt, har, sedan föregående vikarien blifvit befordrad till ordinarie tjänst, förordnats e. jägm. K. G. G. Norling.

E. jägm. H. Stuart har förordnats uppehålla jägmästaretjänsten i *Örebro revir,* under den tid ordinarie innehafvaren mottagit annat förordnande.

Att tills vidare förestå jägmästaretjänsterna i *N. Lycksele revir* och i *Bjurholms revir* hafva förordnats i det förra e. jägm. H. af Petersens och i det senare e. jägm. H. Fogelberg.

Tjänstledighet har beviljats åt jägm. i *Sunnerbo revir* Christoffersson från $^{1}/_{7}$—$^{1}/_{9}$ med förordnande för e. jägm. A. Malling; åt jägm. i *Örebro revir* Stjernspetz $^{4}/_{8}$—$^{3}/_{9}$ med förordn. för e. jägm. F. af Petersens; åt jägm. i *Norra Roslags revir* Wahlgren $^{15}/_{8}$—$^{1}/_{9}$ med förordn. för e. jägm. Ane; åt jägm. i *Gripsholms revir* Wickman $^{16}/_{8}$—$^{1}/_{9}$ med förordn. för e. jägm. Dahlberg; åt jägm. i *Ombergs revir* Westberg $^{30}/_{8}$—$^{19}/_{9}$ med förordn. för e. jägm. Berggren.

Jägmästaretjänsterna i Kalmar och Värends revir. Kungl. Maj:t har medgifvit de båda innehafvarne tjänstebyte, så att jägm. von Schantz kommer att förvalta Värends revir och jägm. Nauckhoff Kalmar revir.

Till **skogsförvaltare** hafva antagits vid *Kopparbergs och Hofors Sågverks Aktiebolag* med placering i Ljusnedistriktet skogsförvaltaren E. O. Hjelm, Sollefteå, vid *Utansjö Cellulosa-Aktiebolag* inspektoren Andersson, Elfsbyn och vid *Trolle-Ljungby* och *Årups* fideikommisser i Skåne danske forstkandidaten F. Overgaard.

Till **skogsinspektorer** har *Utansjö Cellulosa-Aktiebolag* antagit insp. E. A. Wannberg, Nätra, för Örnsköldsviks distrikt och insp. Ax. Bäcklund, Ramsele, för öfre Ådalens distrikt.

Lediga tjänster. Kungl. Domänstyrelsen har uppfört på underdånigt förslag till återbesättande af jägmästaretjänsten:

i *Kinne revir:* 1) jägm. i Anundsjö revir F. A. Aspengrén (förord), 2) e. jägm. A. F. Kindstrand, 3) t. f. jägm. G. A. A. Noréus.

» *Kinda revir:* 1) jägm. i Älfdals revir Olof Petersson, 2) e. jägm. N. H. Berggren (förord), 3) e. jägm. C. A. Öhrström.

» *Bjurholms revir:* 1) jägm. i Åsele revir K. H. Berggren (förord), 2) jägm. i Pajala revir A. Montell, 3) e. jägm. K. Sjöstedt.

På underdånigt förslag till återbesättande af underlärarebefattningen vid *Ombergs skogsskola* har Kungl. Domänstyrelsen uppfört i 1:sta rummet e. jägm. J. Dahlgren med förord och i 2:dra rummet e. jägm. E. G. Fahlcrantz.

Till nåd. förordnande att tills vidare under år 1903 uppehålla jägmästaretjänsten i *Storbackens revir* har Kungl. Domänstyrelsen föreslagit e. jägm. E. H. C. Ouchterlony.

Jägmästaretjänsten i *Norra Lycksele revir* söktes före den 28 aug. kl. 12 på dagen hos Kungl. Domänstyrelsen.

Jägmästaretjänsten i *Ölands revir* (förre innehafvaren har beviljats nåd. afsked) söktes före den 1 sept. kl. 12 på dagen hos Kungl. Domänstyrelsen.

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

§ 1.

Föreningens syfte är att verka för en god skogshushållning i Sverige och att i sammanhang därmed äfven jaktvården tillgodose.

§ 2.

På föreningsmedlems anmälan kan styrelsen till ledamöter i föreningen antaga för skogs- och jaktvård intresserade personer.

Hedersledamöter väljas af föreningen till ett antal af tolf (12) stycken uppå förslag af styrelsen och genom sluten omröstning. Hedersledamöter erlägga ej någon afgift, men öfriga ledamöter betala sådan, antingen med fem (5) kronor årligen eller ock en gång för alla med etthundra (100) kronor såsom ständig ledamot.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

§ 7.

Föreningens årsmöte hålles i Stockholm under Mars eller April månader, å dag som af föreningens styrelse utsättes. — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ärade medlemmar uppmanas att till styrelsen anmäla personer, som äro villiga att ingå i föreningen, äfvensom att meddela uppgift på adressförändringar.

Skrifvelser till Styrelsen för Föreningen för Skogsvård torde sändas till sekreterarens adress, Östermalmsgatan 18, Stockholm 5.

Hvarje medlem af föreningen erhåller sig tillsänd portofritt föreningens tidskrift, som utkommer årligen med 10 häften om olika antal ark, dock så att årgången kommer att innehålla minst 16—20 arks text.

Tidskriften distribueras genom bokhandeln af A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm.

FÖRFATTARE-HONORAR.

Till tidskriften antagna uppsatser honoreras:

För originalafhandlingar o. dyl.: Uppsatsens första helark (8 trycksidor) kr. 60.—
» andra » » » 50.—
» 3 och 4 » » » 37.50
» följande » » » 25.—
För öfversättningar och bearbetningar... ... ... per helark (16 trycksidor) » 75.—
För utdrag m. m. ur förut befintliga uppsatser » » » 50.—

Härjämte hvarje författare erhåller, om så önskas, 25 separat af de respektive uppsatserna. Författare, som önska flera separat, må köpa sådana mot kostnaden för tryck och papper.

Tryckning och korrekturläsning underlättas genom att hvarje författare blott skrifver på ena sidan af papperet och i stafningssätt följer svenska akademiens senaste ordlista (sjunde upplagan).

Ärade medlemmar och andra för skogsvård intresserade personer uppmanas att till tidskriften insända uppsatser samt smärre notiser om skogsvårdsförhållanden i hvars och ens hemtrakt (äfven om tjänstebyten m. m. i privat skogstjänst).

Skogsvårdsföreningens Tidskrift

utgifves af

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

Redaktionskommitté: Öfverjägmästarne *Th. Örtenblad* och *Karl Fredenberg* samt Jägmästarne *J. E. Kinman* och *Uno Wallmo*.

Redaktör och ansvarig utgifvare: e. Jägmästaren *Gunnar Schotte*, adress *Östermalmsgatan 18*, Stockholm 5. *Rikstelefon* 7206.

SJUNDE HÄFTETS INNEHÅLL.

ANNONSPRIS.

Som tidskriften utkommer relativt ofta och vänder sig till en större läsekrets blir den ett lämpligt annonsorgan, dels för alla tjänster eller erbjudande af tillfälligt arbete i skogsvårdssynpunkt, dels för försäljning och köp af virke, frö och plantor samt för skogs- och kulturredskap, instrument vid skogstaxeringar och mätningar, litteratur rörande skogsbruk, jakt och naturvetenskap, kontorsartiklar, jaktredskap m. m. Annonspriset är **20** kr. för hel sida, **12** kr. för half samt **7** kr. för en kvarts sida. Minsta annonspriset är **3** kr. För stående annonser lämnas rabatt efter öfverenskommelse. Annonser böra insändas till redaktionen före den 5 i månaden för att inflyta i närmaste månadshäfte.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM 1903.

Skogsvårds-
Föreningens
Tidskrift
1903

Naturskog.

I h. 7 af föreliggande tidskrift har *J. S. Lindner* i en intressant artikel tagit till orda för bevarandet af vissa »naturens minnesmärken» — såsom »gamla egendomliga träd, sällsynta växter, särskildt om de utgöra relikter från svunna tider, geologiska bildningar etc.» — samt omnämnt det samlings- och skyddsarbete, som i samband med upprättandet af skogsbotaniska märkeböcker sedan några år tillbaka i detta afseende pågår i Tyskland. Huru behjärtansvärd en dylig omsorg än ter sig beträffande enstaka, mera anmärkningsvärda naturföremål, torde emellertid tyngdpunkten i ett sådant arbete ligga i bevarandet och öfverhållandet af karaktäristiska stycken naturskog, att freda parker, som kunna gifva en bild af ursprunglig skog, uppväxt och utvecklad utan minsta åtgörande eller ingrepp af människan. I Tyskland med dess intensiva skogs- och beståndsskötsel har ett dylikt skonande i elfte timmen af åtminstone några stycken gammal germansk skogsnatur synts vara af både värde och intresse, och på enahanda sätt har äfven Danmark velat skydda några partier af sin härjade och afbrända jutska kust, där ljungen bredde sina tätvirkade mattor och flygsanden utan hinder fick utbreda sig, innan gräs- och skogskulturen tog sin början under den oförgätlige *Dalgas* oförtrutna ledning. Äfven i Finland har frågan om inrättande af fredade nationalparker vid flera tillfällen dryftats inom Finska Forstföreningen, senast på årsmötet innevarande år, och den tid synes ej vara långt aflägsen, då man i detta land hunnit realisera förslaget.

I Sverige finnas ännu på vissa håll, särskildt i aflägsna delar af lappmarken, enstaka skogspartier eller stora, sammanhängande vidder, hvilka med allt fog kunna betecknas såsom naturskog, urskog. Ingen afverkning har där skett, såvida icke möjligen en lapp huggit standtorra träd till bränsle vid sin provisoriska boplats eller till rengärde samt måhända fällt en gran eller lavig tall till bete åt renarna. Dessa skogar nås efter hand af afverkningen, men en fullt karaktäristisk areal borde någonstädes sparas. Å andra sidan *måste* andra komplex i skogsgränsen *af nödtvång* sparas, där nämligen de åldriga och »utväxta» träden ej

längre hafva förmåga att reproducera sig. Att lämna en areal lappländsk urskog oafverkad möter inga svårigheter, och heller icke torde det vara alldeles omöjligt att finna och hägna ett stycke typisk norrländsk, orörd natur i det egentliga skogslandet, men nedåt landet ställer sig saken annorlunda. Att här råka en skogsdunge, där yxan aldrig gått, torde vara nära nog otänkbart — men skulle en sådan skogsfläck finnas, borde vårdsamheten och nationalintresset freda densamma, så att den får fortlefva orörd och lämna oss en bild af den mellansvenska eller sydsvenska skogen sådan denna i fordomtima växte af Guds nåde utan att höra klangen af stämpelyxor eller bilor. Äfvenså borde någonstädes vid våra mellansvenska insjöar eller i våra skärgårdar en typisk lund med dess rika örtvegetation under de frodvuxna och mångartade löfträden skonas för odlarens yxa och hacka, som eljest gärna söker sig väg till denna jungfruliga och bördiga jord.

I festpublikationen »Per Brahes minne», tryckt i Stockholm men utgifven i Åbo (1880), skref framlidne professorn, friherre *A. E. Nordenskiöld* en uppsats om »Förslag till inrättandet af riksparker i de nordiska länderna». Växtgeografen *R. Hult* aftryckte detsamma i ett föredrag om »Nationalpark i Finland», publ. i Geogr. Fören. Tidskr. (H:fors 1891), och redan tidigare (1881) hade samma uppsats »med benäget tillstånd» aftryckts i Finska Forstfören. Meddel. (Band II), hvilket förhållande författaren af Nordenskiölds-bibliografien i Ymer, *J. M. Hulth* (se Ymer 1902, sid. 293), icke synes hafva sig bekant.

Då friherre Nordenskiölds uppsats i flera hänseenden är af stort intresse i föreliggande fråga tillåter jag mig att här reproducera densamma.

»För hvarje dag blir det inflytande, det senaste århundradets stora uppfinningar utöfvat på den natur, som omger oss, allt mer och mer märkbart. Den aflägsnaste landsbygd genomkorsas snart af järnvägar och telegrafer; sågverk och andra verkstäder af mångahanda slag anläggas långt i ödemarken och samla en talrik befolkning i urgammal obygd; odlarnes arbete belönas, sedan åkerbruket blifvit fotadt på vetenskapliga grunder, med en riklig äring äfven där jorden förut ansetts värdelös; sjöar sänkas, kärr och myrar uttorkas, skogen afverkas, nya skogsparker planteras och gammal fritt vuxen skog kommer snart att anses som ett lika säkert tecken på dålig skogshushållning som naturliga ängar på dålig ängsskötsel och svedjning på dåligt åkerbruk. Förändringen medför lycka och välstånd för millioner och utgör den rätta måttstocken på ett lands utveckling. Mer stolta böra därför alla bildade folk vara öfver framsteg på detta område än öfver segrar på våldets stråt. Men det ligger därjämte något nedtryckande i känslan att

Urskog (af yxan orördt område) från Viborgs utmark i Orsa socken. Bilden reproducerad med anledning af uppsatsen »Naturskog». *Red.*

vara efterkommande knappast skola kunna göra sig en tydlig föreställning om deras fäders land.

Äfven den trognaste och mest målande naturskildring blir här till ringa gagn. Skriftställaren skrifver nämligen för sin samtid, och vid en naturskildring behöfver han ej tala om det som hvar man själf sett. Men just detta bildar taflans hufvuddrag, och om det framdeles försvinner eller förändras kommer för framtida släkten det väsentliga att saknas i skildringen. En del af hvad som sålunda brister kunde kanske tecknaren fylla, men äfven det skickligaste ritstift är vanmäktigt, då det gäller att återge naturens mångskiftande former. I en framtid, som sannolikt ej är långt aflägsen, skall det därför blifva svårt att få en fulltonig föreställning om den natur, med hvilken våra stamfäder hade att kämpa deras första strid, som närt nordbons aldrig kufvade frihetskärlek och fostrat dess djärfva krigarskaror, som utgjort det vidsträckta museum, där alla våra forskare och konstnärer börjat sina studier, som bildar grundtonen i våra skalders sånger, i våra fäders och vår egen lifsåskådning.

Om för det närvarande millioner betalas för en bild på duk eller marmor af forntida mästare, hvad skulle man ej då om ett århundrade vilja gifva för en verklig bild af fosterlandet sådant det fordom varit, medan åkerns omfång än var ringa, medan det än fanns ouppodlade sjöstränder och skog som ej berörts af yxan. Ännu äga vi dylika taflor i de flesta landsdelar, men tydligt är, att de dag för dag allt mera försvinna. Det vore dock förenadt med ringa kostnad att bevara en följd af dylika bilder för eftervärlden.

Nordens länder äga vidsträckta områden kronojord. Mångenstädes lämnar denna föga eller ingen afkastning och utan nämnvärd uppoffring kunde därför en lämplig sträcka utväljas och förklaras för Rikspark, där skog och mark och sjö skulle få stå alldeles orörda, där träd ej finge fällas, snår ej rödjas, gräs ej afmejas, och där alla djur, som ej vore verkliga skadedjur, året om kunde gå trygga för jägarens lod. Vården om en sådan park finge således ej utsträckas öfver skydd mot åverkan, obetydliga väganläggningar och nödig öfveruppsikt. Den behöfde därför ej medföra någon nämnvärd kostnad.

Om det ej skall blifva för sent, måste parken visserligen fridlysas så snart som möjligt, men sin verkliga betydelse får den först i en framtid, då någon svårtillgänglig landsdel knappast mer torde finnas. Den kan således förläggas i en trakt, där bristande ortsförbindelse eller flottningslägenhet för det narvarande omöjliggör afverkning af skogen och där denna således ännu har ringa värde. Jämte bördig skogsjord och ängsmark borde parken, för att icke göra bilden ensidig, innehålla

berg och sjöar och mo och myr. Dess område kan därför tilltagas mångfaldigt större än det nu odlingsbara, d. v. s. värdefulla jordområdet inom densamma.

I de flesta af södra och mellersta Europas hufvudstäder offras stora summor på underhållande af djurgårdar eller zoologiska trädgårdar, i hvilka djur från alla världens länder hopas för att förevisas en skådelysten allmänhet, och man har till och med varit betänkt på att inrätta dylika djurfängsel äfven i de nordiska länderna.* Vår stränga vinter gör det likväl förenadt med mycket stora svårigheter att hos oss året om underhålla djur, som fordra en mer eller mindre tropisk värme och äfven i fängelset behöfva utrymme för att trifvas.

Att i norden offra betydliga penningsummor för att illa efterapa utländska inrättningar, föga passande för vårt klimat, torde därför icke vara välbetänkt. Men däremot vore det högeligen önskligt, att en ringa del af kostnaden för ett dylikt företag anslogs till inrättande af riksparker af det slag, jag här ofvanför antydt. Sker så, då skola ej många år förgå, innan dessa parker blifva bland de mest berömda i Europa, och med tacksamhet skall af våra efterkommande den dag minnas, då parken grundlagts.»

I samband med organisationen af det forstliga försöksväsendet**, som ju synes behöfva taga lokaler inom skilda delar af vårt land i anspråk för sina ändamål, torde säkerligen upplysningar erhållas angående lämpliga områden för ett eventuelt inrättande af dylika riksparker af naturskog och typisk natur i öfrigt. I nordligaste landet kan en vidd af lämplig beskaffenhet träffas på kronoöfverloppsmarken, där afsättandet af en dylik parcell och dess disponerande för sagda ändamål i så fall blefve en riksdagsfråga, medan nedåt landet passande lokaler torde kunna vinnas antingen genom upplåtande af någon statsskogstrakt eller genom enskild donation till samtid och eftervärld.

Hugo Samzelius.

---

*) Vid Köpenhamn finnes numera en större zoologisk trädgård inrättad, likaså å Skansen vid Stockholm, där emellertid — liksom å Högholmen vid Helsingfors — hufvudsakligen nordiska djurarter förvaras. *H. Szs.*

**) Vid det sammanträde, som rörande försöksväsendet i Februari hölls inför Kungl. Domänstyrelsen med tillkallade sakkunnige, lärarne vid skogsinstitutet och skogsförsöksanstaltens föreståndare och botanist diskuterades frågan, och det är att hoppas, att skogsförsöksanstalten, när tid och anslag det medgifva, må kunna taga saken om hand. *Red.*

Om blädning.

(Några reflektioner med anledning af uppsatsen under samma rubrik i tidskriftens 6:e häfte.)

Genom det af jägmästaren Samzelius gjorda referatet från herr Glöersen i denna tidskrifts 6:e häfte måste tidskriftens läsare bibringas den åsikten, att den af mig använda afverkningsmetoden ådragit sig herr Glöersens ogillande, hvaremot han själf framställes såsom kommande med något »etwas neues», något som skall göra't. Det är traktblädningen. Å sid. 190 i sagda häfte läser man nämligen: »Traktblädningen är fullt förenlig med blädningsgallring och ljushuggning till en viss grad; men ljushuggningen får här icke utsträckas till hufvudafverkningen. För att hindra markens förvildning måste beståndet hållas tillräckligt slutet, tills man på en gång öppnar marken för besåning genom upphuggandet af tillräckligt stora luckor. För hvarje gång afverkningen öfvergår skogen, måste man hafva sin uppmärksamhet riktad på de ställen, där en grupp sedermera kan öppnas och anordnas, samt genom gallring och ljushuggning förbereda skogen på dessa platser till afverkningen, så att möjligast minsta antal växtliga träd faller inom gruppens område vid det sedermera inträffade öppnandet. Hvad storleken af grupperna angår, måste denna i hvarje särskildt fall rätta sig efter skogen. Om de blott i rätt tid utvidgas och förstoras är det icke så strängt noga med storleken. Som minsta tillåtliga utsträckning i granskog anger Barth en diameter med samma längd som den omkringstående skogens höjd.»

Ja, detta skulle således vara den af Glöersen föreslagna nya, förbättrade afverkningsmetoden, »traktblädningen». Men detta är ju intet annat än hvad jag själf i min bok »Rationell skogsafverkning» föreslår, och hvilket jag i praktiken tillämpar. Vilja herrar Glöersen och Samzelius kalla afverkningsmetoden för traktblädning, så gärna för mig.

Jag har aldrig sagt eller skrifvit, att återväxten skall framtvingas på mycket små luckor d. v. s. otillräckligt stora sådana. Om omständigheterna fordra, att luckan upptages ända till 1 hektars storlek, så

tag den så stor! Men nu lär oss erfarenheten, att återväxt kan uppkomma och trifvas på luckor, som äro betydligt mindre än 1 hektar i utsträckning. Alltså behöfver den första luckan i beståndet icke göras 1 hektar stor, utan mindre. Hur liten den minsta tillåtna luckan i hvarje särskildt fall får vara, måste öfverlämnas åt skogsmannens eget bedömande med stöd af den erfarenhet han lyckats förskaffa sig under sin praktik.

Ej heller har jag någonsin sagt eller skrifvit, att bestånden genom upprepade ljushuggningar skola glesställas till sådan grad, att man riskerar markens förvildning. Utan tvärtom har jag bekämpat Borggreves blädningsgallringsteorier i detta afseende samt framhållit, att den likformiga utglesningen af ett bestånd till tät, sedermera glesare fröträdsställning kommer att lämna dåligt resultat ur återväxtens synpunkt, just emedan marken genom en dylik huggning blir förvildad samt framför allt uttorkad, hvarigenom fröet har svårt att gro. Jag har således i stället föreslagit, att blädningen (ljushuggningen) i det likåldriga beståndet ej får ske starkare ($^1/_5$, högst $^1/_4$ af virkesmassan får tagas) än att beståndets slutenhet bibehålles, samt att, när slutenheten hotar att rubbas, ljushuggningen måste upphöra samt verkliga luckor upptagas för återväxtens frambringande, hvilka luckor sedermera utvidgas i mån af behof, ända tills gamla beståndet är försvunnet.

Herr Glöersen har alls ingen rättighet att påstå, att jag gynnar beståndsbehandlingen på återväxtens bekostnad. I min bok »Rationell skogsafverkning» läser man å sid. 27: »Att fastslå en bestämd afverkningsmetod för en skog är gifvetvis alldeles omöjligt och onaturligt. För att emellertid reda sig i denna naturens mångfald, som framträder i skogen, har skogsmannen ingen annan utväg än att söka sammanslå flera träd till en grupp samt sköta denna grupp som en skog för sig. Och icke nog med detta, hvarje individ i gruppen måste hafva sin tillsyn och vård, *på samma gång som man oaflåtligt håller ögonen fästade därpå, att afverkningen i gruppen går hand i hand med förnyandet af densamma.* Denna skogshushållningsmetod kallar jag för rationell eller ordnad blädning.»

Herr Glöersen vill påbörda min rationella blädning, att därmed skulle egentligen menas ett borthuggande ur beståndet af ett eller par tre träd med begäran att några plantor skulle uppväxa i de afverkade trädens ställe, hvadan denna afverkningsmetod skulle betydligt skilja sig från »traktblädning» eller gruppvis utförd blädning (se sid. 184, 6:e häftet). Detta påstående är orimligt, då ju jag framför allt just förordat den ***gruppvisa blädningen.*** Men så är det ofta: man lägges till last just hvad man icke sagt.

Om herr Glöersen aldrig sett återväxt i amfiteatraliska grupper (se sid. 185) i en skog, som varit utsatt för storm, torka eller oregelbunden huggning, så vågar jag påstå, att herr Glöersen bra litet vandrat i skogsmark.

Herr Glöersen vill äfven påbörda mig (se sid. 186), att jag skulle vilja använda blädningsmetoden under alla förhållanden, i »söndertrasade bestånd» m. m. Ingenting är falskare. Ty å sid. 41 i min bok »Rationell skogsafverkning» läses: »Härutaf kan läsaren förstå, att jag ej ensidigt förfäktar, att alla *nuvarande* bestånd skola blädas, ty då skulle jag svårt bryta mot den kardinalregel jag en gång för alla uppställt, nämligen att hvarje bestånd måste behandlas allt efter det utseende det företer vid tiden för skörd i detsamma.»

Å sid. 186 i 6:e häftet af denna tidskrift blir man upplyst om, att det finnes silfvergran i Frankrike och södra Tyskland, samt att denna fordrar annat behandlingssätt än exempelvis tall. Detta torde en skolpojke i sjätte klassen begripa, hvadan det synes onödigt att därom oupphörligt idissla i afhandlingar, som göra anspråk på att kallas vetenskapliga. Den afverkningsmetod, som jag i »Rationell skogsafverkning» förordat, har emellertid den starka sidan, att den kan användas för hvilket trädslag som helst och på hvilken mark som helst. Tallen och björken fordra, beträffande återväxtens trefnad, större luckor, än hvad exempelvis granen och silfvergranen göra. Likaså fordrar den svagare marken, större luckor än den goda o. s. v. Hufvudprincipen för beståndens behandling står med nödiga modifikationer emellertid fast för alla trädslag och marker. Men sedan komma undantagen, d. v. s. bestånd, som genom nuvarande beskaffenhet måste kalhuggas o. s. v. Å sid. 188 i 6:e häftet anmärkes, att afverkningssättet (blädning) icke lämnar tillfälle att förbättra mer eller mindre degenererade skogar, men detta är också något, som jag heller aldrig har påstått. Men jag instämmer till fullo uti hvad man läser å sid. 183: »De utgifter, en skogsägare måste nedlägga för att genomföra en mera rationell huggningsform, skall skogen mångfaldigt återgälda genom ökad afkastning och bättre återväxt.» Beträffande slutligen den skadegörelse (se sid. 194), som skulle åsamkas ungskogen vid den äldre skogens fällande, så vill jag endast påpeka, att intet hindrar att fälla de stora träden inåt beståndet i stället för ut i luckorna, där ungskogsgrupperna förefinnas. På så sätt åsamkas dessa nu ingen skada alls.

Uno Wallmo.

Sveriges utförsel af trävaror och pappersmassa under Januari—Aug. 1899—1903.

Trävaror:		1899	1900	1901	1902	1903
oarbetade, bilade eller sågade; af furu eller gran:						
timmer, mastträ och spiror (t. o. m. år 1900)	kubikmeter	76,800	73,000	—	—	—
timmer och mastträ af minst 25 cm.	»	—	—	7,500	7,860	4,690
spiror, timmer och mastträ af mindre diameter	»	—	—	36,500	59.700	68,850
bjälkar och sparrar (t. o. m. år 1900)	»	225,000	216,000	—	—	—
bjälkar af minst 20 cm. tjocklek	»	—	—	44,100	51,000	44,200
sparrar (af mindre tjocklek)	»	—	—	140.900	204.000	235,180
syllar (sleepers)	»	—	—	21,400	21,300	23,000
grufstolpar (pitprops)	»	586,800	680,000	694,500	704,500	670,650
plankor och battens (t. o. m. år 1901)	»	1,545,000	1,483,600	1,422,000	—	—
bräder (t. o. m. år 1901)	»	981,000	979,000	961,500	—	—
plankor och bräder, ohyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	472,900	491,000
» gran	»	—	—	—	132,900	131,850
battens och bräder, ohyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	677,000	676,800
gran	»	—	—	—	395,000	408,970
battens, scantlings o. bräder, ohyflade, under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	502,400	489,400
» gran	»	—	—	—	360,600	374,300
hyflade bräder (t. o. m. år 1901)	»	301,800	274,700	337,100	—	—
bräder, hyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	20,400	12,700
» gran	»	—	—	—	20,000	31,000
bräder, hyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	111,300	150,500
» gran	»	—	—	—	68,400	82,800
bräder, hyflade, under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	49,300	57,380
» gran	»	—	—	—	49,300	54,400
bräd- och plankstump	»	—	—	301,500	195,700	282,100
lister, läkten och ribbor		—	—	31,600	[illegible]	[illegible]
arbetade: snickararbete etc						
byggnadsmateriel (dörrar, fönsterramar m. m.)	kronor	—	—	2,912,000	3,12[illegible],000	[illegible]
alla andra slag				2,887,000	[illegible],835,000	3,41[illegible],000
Pappersmassa (trämassa):						
kemisk, torr	kilogram	63,421,000	81,966,000	85,320,000	98,585,000	118,912,000
» våt	»	4,421,000	6,220,000	7,305,000	6,486,000	11,357,000
mekanisk, torr	»	33,893,000	29,383,000	31,952,000	20,100,000	22,744,000
» våt	»	26,100,000	21,855,000	27,483,000	36,898,000	41,717,000

TRÄVARUMARKNADEN.

Marknaden har under den gångna månaden öfverhufvud taget bibehållit sin karaktär af ett försiktigt fyllande af allenast dagens behof, men har likväl i någon mån uppfyllt de förhoppningar, man tyckt sig haft skäl hysa om större liflighet i höstaffärerna.

Det är dock endast Frankrike, som visat någon större köplystnad och i anledning af det låga priset för 3 × 9 gran vågat en spekulution. Möjligt är, att den nya bekantskapen med Galatz-plankorna icke varit af odeladt angenäm art för respektive importörer, och att därför en återgång till deras första kärlek — den skandinaviska granen — leker dem i hågen, så mycket mera som nu köpsiffran för den senare varan icke nämnvärdt öfverstiger priset för den förra. Det torde nu vara tillräckligt pröfvadt att hvarken spruce ej heller hvita- eller svarta-hafsgranen utgör fullt lämpligt surrogat för vår gran, som i fråga om de högre kvalitéerna absolut står öfver all täflan. Då däremot de lägre kvalitéerna i många fall kunna ersättas af de konkurrerande trädslagen, är det själfklart en tvingande nödvändighet att kombinera detta med de bättre kvalitéerna och icke vidare upprepa den splittring af utfallet, som vid årets försäljningar understundom medgifvits.

De köp af 3 × 9 gran, som under månaden afslutats, och hvaraf säkerligen åtskilliga icke afse afskeppning i höst, ha skett på basis af 28 centimes för priman, ibland med, ibland utan extra reduktion af en eller en half centime för tertia, kvarta och kvinta samt omfatta betydande partier inom Sundsvalls, Hernösands och Örnsköldsviks distrikt.

Äfven i furubattens ha rätt stora försäljningar ägt rum från Hernösands distrikt till francs 200: för 2 ½ × 7 med cinquième à 167.50 och granplancheter à 152.50 och 142.50 för 4 ½″ och 4″ resp. Om furuplankor I:a och II:a kunnat kombineras har detta skett till 390 och 340 francs.

Från Sundsvall är en större försäljning känd af 3 × 9 furu I och II till £ 16 7/6 och £ 14 7/6 på Kap med god medellängd och i förening med hyflade varor.

Hvad angår granbattens, finnes för tillfället så att säga knappast köpare och följaktigen intet pris, som kan tillmätas ledande betydelse. Tyskland vill anse, att priset för 2 ½ × 7 gran från Nedre-Botten är mark 150. — England vill diktera £ 7 5/. för Sundsvall och £ 7 2/6 för Hernösand, och Frankrike afstår hellre än att öfverskrida 177.50, hvadan den

som för ögonblicket vill sälja, måste acceptera i öfverensstämmelse därmed. Det förefaller dock som om de flesta exportörers idéer vore $^2/_6$ högre. —

Öfverhufvud taget äro stockarna lika utsålda i år som trots något annat år och öfverallt synes förestå betydande höstskeppningar.

Den 5 okt. 1903. *»Swordfish»*.

EKONOMISKT.

Den 10 september 1903 antogs bolagsordning för **Aktiebolaget Edsvalla Bruk**, som har till ändamål att, efter inköp af Edsvalla bruk med därtill hörande egendomar jämte möjligen andra fastigheter, bedrifva bruks- och sågverksrörelse samt idka annan därmed förenlig verksamhet. Bolagets styrelse med säte i Edsvalla utgöres af disponenten E. Hollender, bankdirektören A. Andréen och fördelningsläkaren C. A. Haak med bankdirektören H. Mannheimer till suppleant. Aktiebolaget uppgår till 600,000 kr. i aktier à 1,000.

Bergslagens Frölängnings Aktiebolag hade den 19 juli konstituerande bolagsstämma, hvarvid till ledamöter i styrelsen valdes jägmästarne O. Willner i Köping, I. Fåhræus i Västerås och Uno Wallmo i Örebro. Bolaget, hvars aktiekapital skall utgöra lägst 50,000 kr. och högst 150,000 kr., har för en summa af 30,000 kr. inköpt Hultsfreds frölängningsanstalt i Småland.

Forshaga Sulfit-Aktiebolag har vid bolagsstämma den 29 augusti omvalt styrelse och revisorer äfvensom beslutat en utdelning af 7 % för 1902.

Aktiemajoriteten i **Gysinge Aktiebolag**, som innehafts af familjen Benedicks, har nyligen öfvergått till ett konsortium representeradt af v. häradshöfding Knut Tillberg, löjtnant Allan Abenius och disponenten P. Eriksson på Hofors. Det är en betydande ägovidd, som sålunda öfvergått i andra händer. Fastigheterna belägna inom Gäfleborgs, Västmanlands, Kopparbergs och Uppsala län omfatta nämligen en areal af 50,700 tunnland, hvaraf cirka 33,500 tunnland utgöra skogsmark. Utom järntillverkning har bolaget till år 1901 drifvit en omfattande tillverkning af sulfitmassa och sågverksrörelse, hvilken senare efter sistnämnda år betydligt ökats.

Den 18 augusti 1903 antogs bolagsordning för **Juniskärs Trävaruaktiebolag**, som har till ändamål att idka sågverksrörelse med trävaruskeppning samt därmed i sammanhang stående industri såsom förädling af trävaror, kolning och dylikt. Styrelsen med säte å Juniskär utgöres af disponenten Johan Ericksen med inspektoren Jakob Jensen till suppleant. Aktiekapitalet uppgår till 100,000 kr. i aktier à 2,500 kr.

Jössefors Aktiebolag har beslutit aktiekapitalets ökning till 500,000 kr.

À **Nordiska Trävaruaktiebolagets** aktiekapital har inbetalts sammanlagdt 7,000,000 kr. Som styrelseledamöter hafva ytterligare inträdt grosshandlaren Henrik Holmberg i Hernösand och bankdirektören Abraham Ljungberg i Luleå.

Nylands Träförädlingsaktiebolag beslöt den 10 juli bolagets upplösning och utsågos till likvidatorer landstingsmannen A. J. Holst och disponenten C. A. Blom.

Den 10 juli 1903 antogs bolagsordning för **Rossö Sågverks Aktiebolag**, som har till ändamål att, efter inköp af Rossö sågverk i Ytterlännäs socken af Västernorrlands län, därstädes och på de andra ställen, bolaget kan bestämma, idka träförädling och annan i sammanhang därmed stående rörelse. Bolagets styrelse med säte i Nyland utgöres af landstingsmannen A. J. Holst i Mo, hemmansägaren A. Mikaelsson i Ärtvik, och verkställande direktören C. A. Blom i Nyland med hemmansägarne E. D. Ericsson i Bispgården och O. A. Sehlstedt i Ås till suppleanter. Aktiekapitalet uppgår till 150,000 kr. i aktier å 500 kr.

Som ledamot af **Svanö Aktiebolags** styrelse har i stället för disponenten N. Åkerblom inträdt handlanden J. A. Hellman, i hvilkens ställe till suppleant utsetts v. konsuln Richard Dymling i Hernösand.

Å **Svenska Fröklängningsaktiebolagets** aktiekapital har inbetalts ytterligare 3,500 kr. Af styrelseberättelsen för verksamhetsåret 1902—1903 inhämtas bland annat: Försäljningarne uppgingo till 3,453,95 kg. granfrö, 3,307,85 kg. tallfrö, 160 kg. lärkfrö och 839,01 kg. diverse frö, af hvilket frö i egna rior tillverkats 2,573,95 kg. granfrö och 1,511,05 kg. tallfrö. — Granfröskörden har under året slagit alldeles fel och tallen, som flerstädes bar ymnigt med kott, lämnade ovanligt låg afkastning så att ofta ej stort mera än 0,3 kg. rent frö erhölls pr hektoliter kott.

Vid bolagets stämma den 8 oktober i Stockholm omvaldes till styrelseledamöter jägmästarne Carl von Schönberg och Gustaf Ramstedt samt nyvaldes jägmästaren Uno Wallmo. Suppleanter blefvo lektor G. Timberg och direktör C. G. Holmberz. Till revisorer omvaldes jägmästaren V. Vistelius och nyvaldes godsägaren O. Fåhræus med jägmästaren Fr. Ehnbom till suppleant.

Å **Söderhamns Trävaruaktiebolags** aktiekapital har inbetalt ytterligare 150,000 kr., hvadan det inbetalda aktiekapitalet nu uppgår till 250,000 kr.

Den 12 september 1903 antogs bolagsordning för **Trävaruaktiebolaget Norrköpings Exporthyfleri**, som har till ändamål att — efter öfvertagande af dels firman Norrköpings exporthyfleris tillgångar, och dels trävaruhandlanden Danielsson i Erikstad, Svinstads socken af Östergötlands län, tillhörande egendomar, — idka ej mindre sådan affärsverksamhet, som nämnda firma drifvit i Norrköping och å andra platser inom riket, än äfven sådana näringar, till hvilka sagda affärsrörelse kan gifva anledning. Styrelsen med säte i Norrköping utgöres af verkställande direktören, trävaruhandlaren N. P. Danielsson i Erikstad, inspektoren E. E. Nordfeldt i Ringetorp och disponenten O. P. Quellmalz i Norrköping. Aktiekapitalet utgör 350,000 kr. i aktier å 1,000 kr.

Å **Töre Aktiebolags** aktiekapital har inbetalts ytterligare 600,000 kr., hvadan aktiekapitalet nu utgör 1,000,000 kr.

Å **Ytterstfors Trävaruaktiebolags** aktiekapital har inbetalts ytterligare 500,000 kr., hvadan aktiekapitalet nu utgör 1,000,000 kr. Utdelningen för 1902 har varit 10 %.

LITTERATUR.

Värmlands Läns Kungl. Hushållningssällskaps Historia 1803—1903. På uppdrag utarbetad af D:r Theophil Andersson. Stockholm, K. L. Beckmans Boktryckeri 1903. Pris 3 kronor.

Till sitt 100-års jubileum, som firades i Karlstad i sistlidne juni månad, har Värmlands läns hushållningssällskap låtit utgifva förestående arbete om 369 trycksidor i tilltalande typografisk utstyrsel.

Verket är ordnadt i två afdelningar, af hvilka den ena omfattar sällskapets egentliga historia. Författaren vill däri göra gällande, att Värmlands läns hushållningssällskap, stiftadt den 11 mars 1803, är det äldsta af de nuvarande i riket och äldre än Örebro läns, som författaren vill hänföra från den 20 maj 1803 och icke från den 22 januari s. å., hvilket senare allmänt antagits och äfven i dess historia framhålles. Denna första afdelning prydes af en särdeles vacker samling porträtt

Från lärkträdsskogen vid Edsgatan. Fot. af Govert Indebetou 1903.

af hushållningssällskapets främsta funktionärer från dess början jämte förvaltningsutskottets nuvarande ledamöter.

Den andra afdelningen lämnar en redogörelse för de åtgärder, som inom olika riktningar på sällskapets föranstaltande vidtagits för odlingens höjande inom länet. Ett särskildt kapitel ägnas åtgärder för skogshushållningen, hvilka omfattat såväl befrämjande af sådd och plantering som beredande af tillfälle till biträde af skogsingeniör, skogsundervisning och befrämjande af tillverkning af tjära och pottaska. Författaren skildrar den fara för öfverafverkning, som skogarna genom bergshandteringen varit utsatta för, och hurusom sällskapet efter måttet af sina krafter sökt motverka denna fara, men ofta särskildt från de mindre skogsägarnes sida rönt mycket litet bistånd. Däremot hafva de stora bruken sökt att bättre vårda sina skogstillgångar och som exempel därpå anföres, att Uddeholmsbolaget redan 1842 inkallade två tyska forstmän för skötseln af sina skogar. Om Lesjöfors bruks sträfvanden i samma riktning har författaren däremot intet att meddela

Genom uppsättande af prisfrågor rörande skogsskötselns förbättring, genom anslag till underhållande af en skogsplantör och en skogsskola, genom inköp och

försäljning af skogsfrö och utdelning af plantor och frö har sällskapet sökt verka för skogsvården, men först då statsanslag 1889 erhållits och sedan detta liksom landstingets och egna anslag flere gånger höjts, har sällskapet i början genom sina slöjdkommitterade och från 1900 af en af tre personer bestående skogsodlingsstyrelse kraftigare kunnat befordra densamma. Under åren 1889—1902 hafva i anslag af staten erhållits 17,700 kr., af landstinget 9,850 kr. och hafva härigenom kunnat skogsodlas 4,378 hektar för en totalkostnad af 37,792 kr. och 66 öre.

Icke blott tall och gran utan äfven cedertall och lärkträd hafva varit föremål för odling. Det torde icke vara utan intresse att erfara, att sällskapet redan 1832 från Skottland införskref 16,000 st. ettåriga plantor af sistnämnda trädslag, men om resultaten af dessa odlingsförsök nämnes intet. Som exempel härpå kan anföras den lärkträdsskog, som finnes vid Edsgatan i Alsters socken, hvilken egendom vid denna tid ägdes af sällskapets nitiske ordförande, landshöfding J. D. af Wingård. På vidstående bild synes till vänster om vägen en rad fullmogna lärkträd, som utan tvifvel härstamma från dessa odlingsförsök, till höger därom framstår tydligt, att trädens självföryngring varit god.

De stora förväntningar, som på 1820- och ännu in på 1850-talet ställdes på tillverkning af tjära och pottaska, förefalla vår tid väl öfverdrifna. Också hafva sträfvandena att höja dessa tillverkningar icke uppmuntrat till vidare försök under de senaste årtiondena.

Den icke synnerligen rika litteraturen rörande vår odlingshistoria under det senast förflutna seklet vore att lyckönska, om hushållningssällskapen vid sina tid efter annan inträffande sekelfester ville följa efter på den af Örebro och Värmlands län med så stor framgång beträdda vägen. *G. I.*

Sammanställning af några analyser på värmländsk skogsjord från olika berggrunder med anteckningar om tillväxten hos profstammar af Värmlands läns skogsodlingsstyrelse vid industriutställningen i Karlstad 1903 genom H. V. Tiberg. 8 sidor. Karlstad 1903. Värml. Dagbl. A.-B. Boktr.

Bland det som rörande skogsskötseln utställdes på Karlstadsutställningen var föreliggande lilla broschyr särdeles beaktansvärd, så mycket mera, som det troligen är första gången fullständiga skogsjordsanalyser publicerats hos oss.

Äfven om erfarenheten om jordanalysers värde ej alltid varit så god för jordbruket, framhåller författaren, att en kännedom om jordens uthålliga egenskap i visst fall ej kan vara alldeles likgiltig för skogsbruket, åtminstone där man vill söka klargöra för sig de verkliga orsakerna till annars svår- eller oförklarliga fenomen.

I broschyren föreligga 6 analyser af jordprof, som äro tagna till c:a 1,5 fots djup. Som ett resultat af analyserna faller i ögonen, att kiselsyrans löslighet står i omvändt förhållande till tallens tillväxt, hvarför författaren framhåller, att det synes, som om den lösliga kiselsyran i stor myckenhet rent af skulle vara ett gift för tallen. — För granen följer tillväxten halten af kväfve, kalk, magnesia och fosforsyra, om öfriga näringsämnen äro förhanden i tillräcklig mängd. Författaren misstänker äfven förekomsten af ett specifikt grangift. Lärkträdets tillväxt har i allmänhet visat sig god, oberoende af analysens beskaffenhet. I de två fall, där järnhalten varit hög, är dock växtligheten hos detta träd under det normala.

G. Sch.

Utkomna tidskrifter och nyutgifven litteratur:

Svensk Trävaru-Tidning 1903, n:r 20—24

Skogvaktaren, Tidskrift för skogshushållning, 1903, n:r 3 innehåller bl. a: Uddeholms bolags skogshistoria, Bakom kulisserna, Amerikas skogar, Om timmerblädning och referat från Dalarnes och Upland-Gestriklands skogvaktareförbunds samt Norrlands skogsmannaförbunds årsmöten.

Tidsskrift for Skovvæsen (dansk) n:r 17—19.

Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen (Preussen) 1903, n:r 9—10.

Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen 1903, n:r 9.

Hedeselskabets Tidsskrift (dansk) 1903, n:r 8—9, bland innehållet: Ekonomisk Fyrsteder af J. J. Tylvad.

Svenska Mosskulturföreningens Tidskrift 1903, n:r 5.

Svenska Jägareförbundets Nya Tidskrift 1903, n:r 3. Bland innehållet märkes: Skogshushållningen och vildbrådet af A. W—n.

Tidskrift för Jägare och Fiskare (finsk) 1903, n:r 4—5.

Svenska Kennel-Klubbens Tidskrift 1903, n:r 3.

Naturen, illustreret maanedsskrift for populær naturvidenskab (norsk) 1903 h. 8—9. Innehåll bl. a: Ernst Krause: De egte cedre.

Bihang till Jernkontorets annaler 1903, n:r 9.

Om Bjergfyrrens forhold til Rodgranen i de jydske Hedekulturer af P. E. MÜLLER, Kjøbenhavn 1903. Pris 1 kr. 25 öre.

Lorey's Handbuch der Forstwissenschaft under medverkan af en del fackmän utgifven af Hermann Stoetzer, andra omarbetade upplagan, Tübingen 1903. 25 häften à 2 mark.

Silviculture af ALBERT FRON, Paris 1903, 563 sid. med 55 fig. Pris bunden 6 fr.

Leitfaden der Holzmesskunde af ADAM SCHWAPPACH, andra omarbetade upplagan, Berlin 1903. 173 sid. och 22 afbildn. Pris bunden 4 mark.

Die Forstbenutzung af KARL GAYER, nionde tillökade uppl., bearbetad under medverkan af HEINRICH MAYR, Berlin 1903. 692 sid. och 341 fig. Pris bunden 14 mark.

Waldwegebaukunde nebst Darstellung der Waldeisenbahnen, ein Handbuch für Praktiker und Leitfaden für den Unterricht af HERMANN STOETZER, Frankfurt a. M. 1903. 245 sid. och 112 fig. jämte 3 litogr. tafl. Pris bunden 5.60 mark.

Die schädlichsten Forstinsekten auf der Kiefer und Schutzmassregeln gegen diese Insekten, på grund af mångårig verksamhet i tallrevir utarbetad i rent praktiskt syfte af O. KRÜGER, andra förbättr. uppl., Dessau 1903. 43 sid.

Die Raubvögel Mitteleuropas, 118 bilder på 53 taflor efter flera artisters originalmålningar med förklarande text af CARL R. HENNICKE, Gera-Untermhaus 1903. 9 häft. à 0.50 mark.

Die Birsch auf Rot-, Dam-, Reh-, Schwarz- und Gemswild af ERNST RITTER V. DOMBROWSKI, Neudamm 1903. Pris bund. 7.20 österrik. kr.

Diezels' Niederjagd, nionde uppl. (praktuppl.) utgifven af GUSTAV FREIHERRN VON NORDENFLYCHT, Berlin 1903. 20 häft. à 1 mark.

NOTISER.

TALLSPINNAREN — I VÄRMLANDS LÄNS LANDSTAT. Den 20 april 1903 tillvaratogos i Medskogen i Södra Finnskoga socken af Värmlands älfdal tre larver af tallspinnaren (Lasiocampa Pini. L.) och antvardades länsmannen G. Nilsson för vidare befordran till Konungens Befallningshafvande i Karlstad. Länsmannen hade, som vanligt, många andra järn i elden, och larverna, instufvade i en Jönköpings patenterade säkerhetständsticksláda, placerad å skrifbordet bland akter och handbojor, lämnades en stund utan tillsyn. När så försändelsen skulle afgå och länsmannen kasta en sista, tårfylld afskedsblick på resenärerna, var cellen tom och — fåglarna utflugna. Nu började spaningar efter brottslingarna, och ehuru dessa inskränktes till länsmanskontorets i Lethafors expeditionslokal, blefvo de knappt mindre mödosamma och noggranna än efter Åkerberg i tiden. Alla luntor genomsöktes, hvarje möbel vändes, alla gömslen, både möjliga och omöjliga, granskades — det var längesedan kontoret undergått en sådan genomgående vårstädning. Efter en hel dags letande anträffades djuren, väl gömda öfverst å en gardinkornisch — all deras list och kamp för friheten hade således icke tjänat till någonting; brottslingarna inhåfvades ånyo, belades med tjänligt fängsel och anbringades på en doftande bädd af tallbarr i den cigarrettlåda af bleck, som för ändamålet frikostigt spenderades. Lådan försågs med lämpliga titthål, att fångarna, i öfverensstämmelse med nutidens moderna penitentiärförvaltning, måtte hafva någon behållning af sin turistfärd till sydligare nejder; kätting spändes öfver lådan och länsmanskontorets bästa sigill beseglade värdeförsändelsen. Med den erfarenhet länsmannen N. vunnit af fångarnas rymningsbegär och skicklighet i att »begagna terrängen», åtföljdes brottslingarna af en »förpassning», innehållande uppmaning till alla och en hvar att icke lämna »odjuren» utan tillsyn, men ständigt hafva dem under strängaste polisuppsikt.

Då Länsstyrelsen, i brist på tillgängliga arbetskrafter, icke trodde sig kunna öfvertaga fångarnas tillfredsställande bevakning och deras karaktär af »lösdrifvare från Norge» icke syntes så ostridig, att de borde till cellfängelset öfverantvardas, afsändes de af länsstyrelsen omgående till Kungl. Domänstyrelsen, hvarmed ock afsåges att vinna full bekräftelse på fångarnas person och härstamning samt lagenlig utredning angående deras lefnadsomständigheter.

Den 10 maj 1903 medhade häradshöfdingen Arrhenius från en tingsresa i Älfdalen ett synnerligen praktfullt exemplar af en tallspinnarelarv, hållande 9 cm. i längd. Odjuret, inlogeradt i en glasburk om 12 cms höjd och $6^1/_2$ cms diameter samt öfverbundet med sämskskinn med vederbörliga titthål, syntes vara af jämförelsevis mera godartad natur och mottogs därför på försök till fostran och vård å Landskansliet i Karlstad. Den nitiske vaktmästaren Lundholm förordnades till odjurets hoffurnisör och anskaffade de läckraste tallkvistar till dagligt bröd åt fången. Den kådiga födan expedieras af odjuret med samma fart, som exkrementhögen i burken steg. Fattande med framtassarna — hvaraf 4 à 6 användes, medan bakfötterna höllo balansen — de sköna tallbarren, slökos de ungefär af fången som Homo sapiens äter sparris. En kvist om 6 centimeter utgjorde den ungefärliga dagliga ransonen. Då dieten, rent människoväuligt sedt, syntes något enformig, bjöds vännen Lasiocampa en gång en grankvist, som skulle vattnas i munnen på en nunna, men därpå var odjuret tydligen icke gourmand. Fasthållande med ett par af bakfötterna en renrakad tallkvist böjde sig inackorderingen som en ormmänniska från grankvisten, viftade afvisande

med framtassarna och sade tydligen: »bort det!» Under sin fångenskap företog odjuret en dag en längre expedition från sitt glashus till en känd amatörfotografreporter, som i sin vidt spridda avisa ville bland »gubbarna för dagen» intaga en kabinettfotografi af den märkliga resenären. Det gick naturligtvis ej att fotografera tvärt igenom glasburken, och så måste odjuret en stund lösas från sitt fängelse. Gynnaren ville emellertid aldrig hålla sig still å skrifbordet och fast en nitisk tidningskalle gjorde allt hvad han kunde att mota Olle i grind — blef det hela bara sudd och Lasiocampan måtte afstå från sitt stolta förevigande i Värmlands dyraste tidning.

Den 20 maj tömdes tallspinnarens W. C. och hade detta då nått en höjd af 3 1/2 cm. Gynnaren, som tydligen icke älskade renligheten mera än släktet Sus, visade sig sedan orolig, slutade att sluka de sköna tallbarren — han vantrifdes uppenbarligen vid frånvaron af bevisen på hans matsmältningsorgans behöriga funktionerande. Efter två dygns sömnlöshet och fastande började förpuppningen, och sedan odjuret ytterligare under ett par dagar vridit och vändt sig, som hade han mavepine, gnott och arbetat med sitt spinnande i sitt anletes svett, var det nya chateau'et färdigt — en stor grå kokong om 5 1/2 cms längd, löst fästad vid burkens insida och med stöd af en afäten tallkvist. Ytterligare någon dag sågs vännen Lasiocampa röra sig i puppan, trådnätet växte alltjämt, och snart såg fången ut som en vanlig »palt i en hornlykta».

Där hvilar han nu i lugn och ro till den 20 juni, då han i anledning af Värmlands läns Kungl. Hushållningssällskaps hundraårsjubileum behagade te sig som fjäril och uppslå sina ögon till beskådande af all utställningshärligheten.

Fjäriln, i längd mätande 3 1/2 cm., var fullt utbildad med undantag af ena vingen, som var något skadad. Efter några dagars lifstid, tillbringade i filosofiskt lugn och oberördhet af den yttre världen, därunder ett femtiotal grågröna ägg af ett knappnålshufvuds storlek voro de egentligen enda synliga bevisen på hans lifslust, afdagatogs djuret å apoteket Örnen med begagnande af alla den nutida vetenskapens hjälpmedel, uppträddes på en nål och sitter nu och filosoferar å korken på den burk, som bevittnat hans utveckling, hans segrar och nederlag.

Då Lasiocampan mindre väl lämpar sig att införlifvas med Länsstyrelsens arkiv — den nya arkivförteckningen har ej annan passande litt. för en dylik gynnare än »diverse handlingar», — torde han näppeligen blifva länge bevarad åt vetenskapen och en otacksam värld.

Karlstad i juli 1903. *S—e.*

SKOGSINSTITUTET. Till elever vid Ombergs och Klotens skogsskolor för vidare inträde vid Skogsinstitutets högre kurs hafva antagits:

M. F. Alm, G. G. Bolander, H. E. A. Bill, M. Carlgren, G, Essén, E. A. Engman, G. M. E. Fries, E. K. G. Hedeman-Gade, B. S. Hederström, G. E. J. Heldt, K. E. Kallin. E. A. Lundberg, N. E. Lundgren, E. Q. Oldenburg, K. G. Rehlin, H. Rääf, B. Tillander, E. O. A. Petersson-Wadstein, K. G. Wahlgren och J. H. Örtenblad.

SAMMANSLUTNING MELLAN SKANDINAVIENS CELLULOSAFABRIKANTER. Skandinaviska cellulosaföreningen hade den 5 och 6 oktober ett af nästan alla Skandinaviens sulfitfabrikanter besökt möte i Stockholm för att fatta beslut öfver förslag till en sammanslutning i afsikt att söka afhjälpa de alltför stora fluktuationer i priserna, som gjort sig gällande i marknaden för sulfit. Frågans stora vikt gjorde, att man icke kunde medhinna dess slutbehandling, utan ajournerades mötet intill dess en kommitté kunde medhinna förslag till ordnande af detaljer. Den stora tillslutning, som idén vunnit, lär emellertid redan ha orsakat en stadga i sulfitpriset, hvilken för öfrigt äfven lär vara betingad af marknadsförhållandet.

STORMHÄRJNINGEN DEN 25 OCH 26 DECEMBER 1902.

Som förut i tidskriften omnämnts (häft. 1 sid. 43 och häft. 2 sid. 82) gjorde juldagsnattens storm förra året stor skada å skogarna i södra och västra Sverige. Sedan vederbörande öfverjägmästare godhetsfullt till tidskriften insändt uppgifter på den å statens skogar denna natt nedblåsta virkesmängden, torde, ehuru utrymmet ej medger någon längre detaljerad redogörelse, ett kortare sammandrag däraf vara af intresse för att visa hvilken skada denna storm verkligen förorsakat på *stats*skogarna i dessa trakter med dess relativt ringa areal. Skadan å de enskilda skogarna kan ej ens närmelsevis beräknas.

Västra distriktet (Västergötland).	Ek		Bok		Sågtimmerträd (af barrskog)		Byggnadstimmerträd (af barrskog)		Vedskog (hufvudsakl. barrträd)		Summa kbm.
	st.	kbm.	st.	kbm	st.	kbm.	st.	kbm.	st.	kbm.	
Å kronoparker och från arrendet undantagna domänskogar:											
Slättbygds revir	—	—	—	—	274	378	316	146	388	120	644
Marks »	—	—	—	—	2,714	1,067	2,992	998	10,461	1,956	4,021
Svältornas »	—	—	—	—	227	251	300	160	1,351	335	746
Å domänskogar, ej undantagna från arrendet:											
Marks revir	—	—	—	—	605	461	604	198	2,520	549	1,208
Å civila boställens skogar:											
Marks revir	—	—	—	—	2,684	2,001	2,424	807	2,568	5,829	8,637
Svältornas »	—	—	—	—	185	175	208	108	844	159	442
Å ecklesiastika skogar:											
Marks revir	—	—	—	—	189	135	310	101	1,409	251	487
Svältornas »	—	—	—	—	913	976	1,130	605	4,367	1,022	2,603
Summa	—	—	—	—	7,791	5,444	8,284	3,123	14,908	10,221	18,788*

* Dessutom har i Hunnebergs revir vindfällts 1,033 kbm. diverse virke.

Smålands distrikt.	Ek		Bok		Sågtimmerträd (af barrskog)		Byggnadstimmerträd (af barrskog)		Vedskog (hufvudsakl. barrskog)		Summa kbm.	Försäljningspris Kr.
	st.	kbm.	st.	kbm.	st.	kbm.	st.	kbm.	st.	kbm.		
Å kronoparker och från arrendet undantagna domänskogar:												
Vestbo revir	2	3	170	216	9,650	8,246	10,343	4,122	37,812	6,215	18,803	77,885
Jönköpings »	—	—	—	—	223	224	290	190	511	102	516	861
Kalmar	—	—	—	—	47	21	51	12	—	45	78	225
Värends »	—	—	—	—	8,289	5,354	8,651	2,465	—	1,923	9,742	48,776
Sunnerbo »	—	—	11	11	16,068	14,577	15,565	6,765	—	9,378	30,731	182,260
Å domänskogar, ej undantagna från arrendet:												
Vestbo revir	—	—	—	—	710	615	570	236	2,172	353	1,204	8,045
Kalmar »	—	—	—	—	136	79	64	18	—	60	157	840
Värends »	—	—	—	—	3,377	2,132	4,011	1,180	—	999	4,311	22,090
Sunnerbo »	—	—	—	—	1,123	890	2,102	814		1,205	2,909	14,950
Å civila boställens skogar:												
Värends revir	—	—	—	—	57	32	66	18	—	21	71	475
Å ecklesiastika skogar:												
Vestbo revir	—	—	—	—	5,455	4,542	6,998	2,745	21,786	3,704	10,990	41,561
Kalmar »	—	—	—	—	694	449	595	163	—	477	1,089	4,715
Värends »	—	—	—	—	8,892	6,243	6,900	2,029	—	1,593	9,865	62,236
Sunnerbo »	—	—	34	37	7,549	7,061	7,984	3,286	—	4,252	14,636	93,745
Summa	2	3	215	264	62,270	50,465	64,190	24,043	—	30,327	105,102	558,664

Södra distriktet (Skåne, Halland, Blekinge).	Ek		Bok		Sågtimmerträd (af barrskog)		Byggnadstimmerträd (af barrskog)		Vedskog (hufvudsakl. barrskog)		Summa kbm.	Försäljningspris Kr.
	st.	kbm.	st.	kbm.	st.	kbm.	st.	kbm.	st.	kbm.		
Å kronoparker och från arrendet undantagna domänskogar:												
Blekinge—Åhus revir	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7,985	24,090
Malmöhus »	9	—	39	—	samt diverse gran och något tall						155	472
Engelholms »	—	—	—	—	1,221 st. om 873 kbm.				6,961*	1,739*	2,698	9,948
Hallands »	—	—	—	—	—	—	—	2,747 st. träd			642	1,368
Å kronoflygsandsfält:												
Hallands revir	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	203	467
Å domänskogar, ej undantagna från arrendet:												
Blekinge—Åhus revir	—	—	—	—	—	—	—	—	barrskog		1,090	4,035
Malmöhus »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	44	47
Engelholms »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	65
Å ecklesiastika skogar:												
Blekinge—Åhus revir	—	—	—	—	—	—	—	mest barrskog			4,626	21,120
Malmöhus »	11	—	23	—	—	—	—	och »			178	447
Engelholms »	—	—	—	—	—	—	—	mest »			3,859	22,586
Hallands	—		—	—	—	16,714 st.					7,515	12,008
Summa											29,008	96,653

* Hälften löfskog.

FRÅN DE STORA VIRKESAUKTIONERNA. Summan af samtliga antagna anbud från den af Konungens Befallningshafvande i Norrbottens län hållna auktionen den 19 september å virke från kronans skogar är 1,699,398: 77 kr., däraf för Skellefteå distrikt 1,005,216: 68 samt för Luleå distrikt 694,182: 09. Dessutom ägde förnyad auktion rum den 10 oktober å de virkespartier, hvarå vid auktionen den 19 september inga eller icke antagliga anbud afgåfvos.

Högsta afgifna anbuden vid auktionen den 19 september voro af Ytterstfors trävaruaktiebolag à 11,525 träd inom öfre Byske revir à 6.84 kr. och af Munksunds bolag å 5,000 träd inom Malmesjaurs revir à 6.61 kr. Lägsta antagna anbud å pris pr träd var inom Arvidsjaurs revir, nämligen 2,680 träd à 0.41 kr., afgifvet af Ytterstfors trävaruaktiebolag.

Bland högre anbud från auktionen inför länsstyrelsen i Kopparbergs län den 18 september märkas för 3,334 träd från Elfdalens kronopark à 7.50 kr. per träd samt för 5,500 träd från Transtrands kronopark à 8.60 kr. pr träd, båda afgifna af Korsnäs sågverksaktiebolag.

SKOGSVÅRDSSTYRELSERNAS SAMMANSÄTTNING. Till ordförande i Kronobergs läns skogsvårdsstyrelse efter f. d. öfverjägmästaren C. G. Göthe, som begärt och erhållit entledigande, har Kungl. Maj:t utsett bruksägaren G. H. af Petersens.

Till ledamöter och suppleanter i skogsvårdsstyrelserna för tre år, räknadt från 1 januari 1905, hafva af respektive landsting valts: inom Stockholms län: godsägaren C. A. W. Tottie, Qvalsta, och godsägaren A. G. Sköldebrand, Noor, suppl.; Uppsala län: bruksägaren A. Reuterskiöld, Gimo, och förvaltaren K. Sundblad, Skutskär, suppl.; Södermanlands län: godsägaren Axel Sundberg, Barksäter och löjtnanten Nils Arfwedson, Hedensö, suppl.; Östergötlands län: bruksägaren Gunnar Ekelund, Hults bruk, och landtbrukaren C. Th. Petersson, Kårby, suppl.; Jönköpings län: domänintendenten Oskar Erickson, Bjersby, och bankdirektören J. P. Zakrisson, Hvetlanda, suppl.; Kronobergs län: landtbrukaren P. M. Olsson, Blädinge, och häradsdomaren B. G Carlsson, Bäck, suppl.; Kalmar läns norra landstingsområde: godsägaren Gust. Borell, Tofverum, och godsägaren C. J. Thunblad, Dagsbo, suppl.; Kalmar läns södra landstingsområde: riksdagsmannen P. O. Lundell, Ebbetorp, och godsägaren B. A. Windahl, Ruda, suppl.; Blekinge län: riksdagsmannen Sven Arnoldsson, Rödeby och grefve Hugo Wachtmeister, Johannishus, suppl.; Kristianstads län: riksdagsmannen Per Jönsson, Fåreköp, och f. riksdagsmannen Nils Svante Håkanson, Björstorp, suppl.; Malmöhus län: godsägaren grefve Walter Hamilton, Tågerup, och godsägaren, friherre H. O. C. Ramel, Övedskloster, suppl.; Hallands län: landtbrukaren Johannes Bengtsson, Bjernalt, och grosshandlaren A. L. Apelstam, Halmstad, suppl.; Göteborgs och Bohus län: godsägaren A. W. Bildt, Torebo, och riksdagsmannen Oscar N. Olsson, Heden, suppl.; Älfsborgs län: riksdagsmannen G. Odqvist, Påtorp, och disponenten Aug. Låftman, Billingsfors, med riksdagsmannen Johan Johansson, Waland och landstingsmannen Oscar Boman Skuggetorp, som suppleanter; Skaraborgs län: ryttmästaren C. G. Bergendahl, Ryholm, och landtbrukaren August Nilsson, Bjerby, suppl.; Värmlands län: skogschefen, fil. dr. F. Lovén, Uddeholm, och disponenten Carl Rhodin, Elgå, suppl.; Örebro län: bruksägaren Ivan Svensson, Skyllberg, och disponenten, Frih. F. De Geer, Bålby, suppl.; Västmanlands län: bruksägaren, grefve G. von Rosen, Fagersta, och bruksägaren E. Heijkenskiöld, Skinnskatteberg, suppl.; Kopparbergs län: riksdagsmannen Johan Ström, Transtrand, och skogsförvaltaren Aug. Landgraff, Orsa, suppl.; Gäfleborgs län: riksbankofullmäktigen Olof Jonsson, Hof, och jägmästaren B. Bellander, Bollnäs, suppl.; Västernorrlands län: sågverksdisponenten Hugo Fahlén, Dynäs, och e. jägmästaren J. A. Aruell, Hernösand, suppl.; Jämtlands län: landstingsmannen Olof Persson, Backen, och landstingsmannen Petter Edling, Bräcke, suppl.

JÄMTLANDS SKOGSLAGSFRÅGA. Sedan Jämtlands och Västernorrlands läns landsting gemensamt hos Kungl. Maj:t under år 1901 gjort framställning om utfärdande af en s. k. dimensionslag att gälla och äga tillämpning inom de båda nämnda länen, men Kungl. Maj:t icke funnit skäligt i anledning af denna fram-

ställning vidtaga åtgärder för en sådan lag, så har riksdagen innevarande år, jämte det Riksdagen för sin del gillat och antagit ett af regeringen för Riksdagens bepröfvande framlagt förslag till »lag angående vård af enskilda skogar», tillika med anledning såväl af landstingens ofvan berörda framställning som ock i följd af en under sistförflutna riksmöte af riksdagsmän från Jämtland i Andra Kammaren väckt motion, begärt utredning beträffande behofvet och nyttan af den för båda länen ifrågasatta dimensionslagen.

Redan då landstinget under 1901 fattade sitt beslut om framställningen till Kungl. Maj:t i ofvanberörda hänseende, väckte samma beslut stark opinion inom länet mot detsamma; det föranledde t. o. m. en förändring i landstingets sammansättning för 1903, i det då anhängare af landstingens skogslagsförslag och motståndare till detsamma voro lika manstarka, eller 15 mot 15.

Också hade till 1903 års landsting inkommit två motioner i frågan, den ena af Landstingsmannen, e. Jägmästaren Harald Wedholm, om underdånig framställning hos Kungl. Maj:t, att Riksdagens skrifvelse med begäran om utredning icke måtte till någon regeringens åtgärd föranleda och den andra af Landstingsmannen Per Henriksson om underdånig framställning att ifrågasatt förslag till särskild skogslag (dimensionslag) i Jämtlands län icke måtte till någon regeringens åtgärd föranleda.

Det utskott, som under landstingets sammanträde haft att till föredragning bereda ifrågavarande motioner, hade hemställt, att landstinget ville ingå till Kungl. Maj:t med underdånig anmälan, att, sedan allmänna återväxtlagen promulgerats till efterrättelse jämväl inom Jämtlands län, landstingets år 1901 fattade beslut om dimensionslag icke längre finge anses representera och uttala befolkningens mening inom länet.

Vid ärendets föredragning i plenum den 25 september innevarande år beslöt landstinget efter omröstning med 15 röster mot 14 att afslå såväl motionerna i ärendet som utskottets hemställan. 15 ledamöter anmälde reservation mot beslutet.

VÄSTERNORRLANDS LÄNS LANDSTING har med 32 röster mot 29 bifallit vederbörande utskotts förslag, att landstinget ville afslå samtliga motioner rörande skogslagsfrågorna samt att landstinget ville med hänsyn till det af Domänstyrelsen afgifna förslaget till skogslag för Västernorrlands och Jämtlands län uttala den bestämda förhoppningen, att de lagstiftande myndigheterna ej måtte finna skäl att låta Västernorrlands län erhålla två skogslagar, både den nuvarande och en dimensionslag, alldenstund detta skulle för länets skogsägare vara alltför betungande, samt hos länsstyrelsen anhålla därom, att denna myndighet ville låta k. m:t få kännedom om landstingets beslut.

OM TALLSPINNAREN höll byråchefen J. Meves vid Entomologiska föreningens senaste sammanträde ett intressant föredrag. I trakten af Elvarum i Norge har den härjat intensivt och sedan uppträdt i Värmlands finnskogar mera sporadiskt. Af puppor från Norge hade 25 % visat sig vara angripna af parasitsteklar och skulle det visa sig att steklarna i allmänhet förekomma så talrikt, torde ej fara vara för större härjningar. Larvrevisioner komma under hösten att företagas jämte undersökningar öfver mängden af parasitsteklar. I bur utkläckta larver hade redan i midten af september gått i vinterkvarter. Äfven i Norge hade larvernas hvila inträdt vid samma tid, hvilket är ovanligt tidigt mot förhållandet i Tyskland. Iakttagelserna hos oss och i Norge tydde bestämdt på, att tallspinnaren här i allmänhet skulle behöfva två år för att utvecklas; i Tyskland har man däremot en generation hvarje år. Om det vore regeln i Sverige och Norge att tallspinnaren har tvåårsgeneration, vore till 1904 att vänta en stark härjning, då år 1902 var starkt

»fratår» i Norge. Detta dock om ej parasitsteklarna gjort tillräckligt för att förhindra en större härjning eller ock åtgärder vidtagits till förekommande af härjning. Limning är härvidlag ett osvikligt medel. Ganska sannolikt vore dock, att man ej hos oss skulle behöfva tillgripa några särskilda åtgärder utöfver de pågående undersökningarna.

FÖRENINGENS FÖR SKOGSVÅRD MÖTE FÖR ÖFVERLÄGGNING OM SAMARBETE MELLAN LANDETS SKOGSVÅRDSFÖRENINGAR äger rum måndagen den 23 november kl. 10 f. m. å Hotel Continental i Stockholm. Till detta möte, som eventuelt äfven kommer att vara den 24 november, komma att kallas, förutom Föreningens styrelse och dess suppleanter, Tidskriftens redaktionskommitté och respektive skogsvårds-, skogsmanna- och skogvaktarförbunds valda ombud. Kungl. Järnvägsstyrelsen har beviljat mötesdeltagarna sådan nedsättning i biljettpriset, att tur och retur får lösas för pris, motsvarande enkel biljett å statens järnvägar samt å de enskilda järnvägar, som äro nämnda i Järnvägsstyrelsens cirkulär af den 29 maj 1903, ser. A, n:o 361.

TJÄNSTER OCH FÖRORDNANDEN.

Kungl. Domänstyrelsen. Kungl. Maj:t har beviljat byråchefen i Styrelsen E. G. Kinberg för fullgörande af allmänt uppdrag tjänstledighet f. o. m. den 8 oktober t. o. m. den 7 påföljande december samt förordnat öfverjägmästaren V. T. Örtenblad att byråchefsämbetet under tiden förestå.

Till amanuenser å Kungl. Styrelsens skogsafdelning rot. IV har K. Styrelsen förordnat extra jägmästarne K. Henrik Petterson och N. Klein med tjänstgöring tills vidare under år 1903.

Öfverjägmästaretjänsten i Umeå distrikt. Sedan Kungl Maj:t förordnat öfverjägm. V. T. Örtenblad att under tiden f. o. m. 8 oktober t. o. m. den 17 påföljande december förestå ett byråchefsämbete i Domänstyrelsens skogsafdelning har Kungl. Styrelsen förordnat jägmästaren i S:a Lycksele revir A. Egerström att under samma tid bestrida öfverjägmästaretjänsten i nämnda distrikt.

Jägmästaretjänsten i Bjurholms revir. Till jägmästare i Bjurholms revir har Kungl. Maj:t transporterat och förordnat jägmästaren i Åsele revir K. H. Berggren.

Jägmästaretjänsten i Kinda revir. Till jägmästare i nämnda revir har Kungl. Maj:t utnämnt och förordnat, extra jägmästaren N. H. Berggren.

Jägmästaretjänsten i Kinne revir. Till jägmästare i nämnda revir har Kungl. Maj:t transporterat och förordnat jägmästaren i Anundsjö revir Fredrik Adolf Aspengrén.

Underläraretjänsten vid Ombergs skogsskola. Till sagda befattning har Kungl. Maj:t utnämnt och förordnat extra jägmästaren Johan Dahlgren.

Jägmästaretjänsten i Storbackens revir. Kungl. Maj:t har på anmälan af Domänstyrelsen förordnat extra jägmästaren E. H. C. Ouchterlony att t. v. under år 1903 förestå jägmästaretjänsten i nämnda revir. Till tjänsten hade ansökningar äfven ingifvits af extra jägmästarne H. Samzelius, A. Sucksdorff och A. Sylvén.

Till **lärare i skogs- och jaktförfattningar m. m. vid Kungl. Skogsinstitutet** har Kungl. Domänstyrelsen förordnat jur. kand. H. O. Falk.

Vadsbo revir. I anledning af bitr. jägmästaren i Vadsbo revir M. Berggrens befordran till ordinarie tjänst har K. Domänstyrelsen förordnat assistenten i Dalslands revir E. H. Barthelson att t. v. under året vara bitr. jägmästare i nämnda revir.

Dalslands revir. Att efter E. H. Barthelson, som befordrats till bitr. jägmästare i Vadsbo revir, vara aflönad assistent i Dalslands revir, har K. D. S. t. v. under året förordnat e. jägmästaren E. G. Noreen.

Revirförordnanden. Sedan Kungl. Maj:t förordnat t. f. jägm. i *Öfre Byske revir*, E. Ouchterlony att t. v. förestå jägmästaretjänsten i Storbackens revir, har K. D. S. förordnat e. jägm. P. O. Velander att till den 1:a oktober uppehålla jägmästaretjänsten i förstnämnda revir.

Tjänstledighet har beviljats åt jägm. i *Vestbo revir* Kopp från $^{1}/_{9}$—$^{1}/_{11}$ med förordnande för e. jägm. Malling; åt jägm. i *Pärlälfvens revir* Berlin 14 dagar fr. 15 okt. med förordn. för e. jägm. Erik v. Sydow; åt jägm. i *Malmöhus revir* v. Schönberg $^{5}/_{10}$—$^{12}/_{12}$ med förordn. för e. jägm. Lilliecrona; åt jägm. i *Enköpings revir* Blombergsson $^{10}/_{9}$—$^{24}/_{10}$ med förordn. för e. jägm. Aae samt åt jägm. i *Köpings revir* Willner $^{1}/_{10}$—$^{1}/_{11}$ med förordn. för e. jägm. F. af Petersens.

Extra jägmästare. Till extra jägmästare har K. D. S. förordnat följande från skogsinstitutet utexaminerade elever, näml.: G. E. Gran i Mellersta Norrlands distr. med assistenttjänstgöring hos öfverjägmästaren därstädes, Erik v. Sydow å Luleå distr. med assistenttjänstg. i Bodens, Pärlälfvens och Storbackens revir, Tage V. Aae i Bergslags distr. med assistenttjänstg. inom Enköpings revir, E. R. Ekman i Umeå distr. med assistenttjänstg. inom Sorsele och Norra Lycksele revir och B. A. J. Wallmark i Umeå distr. med assistenttjänstg. inom revir, som af öfverjägmästaren anvisas.

Till **disponent** vid *Nordryska trävaruaktiebolaget* har antagits trävaruagenten Oscar Gullander, Sundsvall.

Till **förvaltare** hafva antagits vid *Robertsfors bruk* förvaltaren vid Törefors sågverk M. Bagge, vid *Eds bruk* inspektoren vid Öhrvikens Aktiebolag Ivar Wikström och vid *Altappens sågverk* faktorn vid Sunds sågverk L. Jonsson.

Lediga tjänster. Till lediga jägmästaretjänsten i *Norra Lycksele revir* hade vid fatalietidens utgång anmälningar inkommit från t. f. jägmästaren F. v. Sydow samt extra jägmästarne O. Olofsson Coos, R. Andersson Eneberg och K. Sjöstedt, och har Kungl. Domänstyrelsen på underdånigt förslag till tjänstens återbesättande uppfört sökandena v. Sydow (förord,) Eneberg och Sjöstedt i nu nämnd ordning.

Till den genom förre tjänsteinnehafvarens afskedstagande lediga jägmästaretjänsten i *Ölands revir* hade inom behörig tid ansökningar ingifvits af skogsingeniören G. Ericsson, samt extra jägmästarne E. H. Westin, E. G. Noreen och Ivar Petri. (Den sistnämnde har sedermera återkallat sin ansökan.)

Jägmästaretjänsten i *Anundsjö revir* sökes före den 19 november kl. 12 på dagen hos Kungl. Domänstyrelsen.

Jägmästaretjänsten i *Åsele revir* sökes före den 19 november kl. 12 på dagen hos Kungl. Domänstyrelsen.

Kronojägaretjänsten i *Hogdals bev.-tr.* af Herjeådalens revir sökes hos jägmästaren L. F. Molander, adr. Hofverberg, före den 26 oktober kl. 12 på dagen.

Kronojägaretjänsten i *Vallens bev.-tr.* af Medelpads revir sökes hos jägmästaren E. Hessel, adr. Nedansjö, före den 9 november kl. 12 på dagen.

Kronoskogvaktaretjänsten å 1:sta blocket af *Erlinghundra och Semminghundra häradsallmänning* sökes hos jägmästaren F. O. Bremberg, adr. Engelbrektsgatan 35, Stockholm, före den 1 november kl. 12 på dagen.

UTDRAG UR STADGARNA FÖR

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

§ 1.

Föreningens syfte är att söka främja en god skogsskötsel i landet och att i sammanhang därmed ägna jaktvården sin uppmärksamhet.

§ 2.

På föreningsmedlems anmälan äger styrelsen till ledamöter i föreningen intaga för skogs- och jaktvård intresserade personer.

Hedersledamöter väljas af föreningen till ett antal af tolf (12) endast efter förslag af styrelsen och genom sluten omröstning. Hedersledamöter erlägga ej någon afgift, men öfriga ledamöter betala sådan, antingen med fem (5) kronor årligen eller ock en gång för alla med etthundra (100) kronor såsom ständig ledamot.

§ 7.

Föreningens årsmöte hålles i Stockholm under Mars eller April månader, å dag som af föreningens styrelse utsättes.

Ärade medlemmar uppmanas att till styrelsen anmäla personer, som äro villiga att ingå i föreningen, äfvensom att meddela uppgift på adressförändringar.

Skrifvelser till Styrelsen för Föreningen för Skogsvård torde sändas till sekreterarens adress, Östermalmsgatan 18, Stockholm 5.

Hvarje medlem af föreningen erhåller sig tillsänd portofritt föreningens tidskrift, som utkommer årligen med 10 häften om olika antal ark, dock så att årgången kommer att innehålla minst 16—20 ark text.

Tidskriften distribueras genom bokhandeln af A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm.

FÖRFATTARE-HONORAR.

Till tidskriften antagna uppsatser honoreras:

För originalafhandlingar o. dyl.:	Uppsatsens första halfark (8 trycksidor)	Kr. 60: —
	» andra »	» 50: —
	» 3 och 4 »	» 37: 50
	» följande »	» 25: —
För öfversättningar och bearbetningar	pr helark (16 trycksidor)	» 75: —
För svaromål m. anledn. af förut befintlig uppsats	» » »	» 30: —

hvarjämte hvarje författare erhåller, om så önskas, 25 separat af de respektive uppsatserna. Författare, som önska flera separat, må köpa sådana mot kostnaden för tryck och papper.

Tryckning och korrekturläsning underlättas genom att ärade författare blott skrifva på ena sidan af pappret och i stafningssätt följa svenska akademiens senaste ordlista (sjunde upplagan).

Ärade medlemmar och andra för skogsvård intresserade personer uppmanas att till tidskriften insända uppsatser samt smärre notiser om skogsvårdsförhållanden i hvars och ens hemtrakt (äfven om tjänstebyten m. m. i privat skogstjänst).

Skogsvårdsföreningens Tidskrift

utgifves af

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

Redaktionskommitté: Öfverjägmästarne *Th. Örtenblad* och *Karl Fredenberg* samt jägmästarne *J. E. Kinman* och *Uno Wallmo.*

Redaktör och ansvarig utgifvare: e. Jägmästaren *Gunnar Schotte,* adress *Sturegatan 56,* Stockholm 5. *Rikstelefon* 72 06.

ÅTTONDE HÄFTETS INNEHÅLL.

ANNONSPRIS.

Som tidskriften utkommer relativt ofta och vänder sig till en större läsekrets blir den ett lämpligt annonsorgan, dels för alla tjänster eller erbjudande af tillfälligt arbete i skogsvårdsafseende, dels för försäljning och köp af virke, frö och plantor samt för skogs- och kulturredskap, instrument vid skogstaxeringar och mätningar, litteratur rörande skogsbruk, jakt och naturvetenskap, kontorsartiklar, jaktredskap m. m. Annonspriset är **20** kr. för hel sida, **12** kr. för half samt **7** kr. för en kvarts sida. Minsta annonspriset är **3** kr. För stående annonser lämnas rabatt efter öfverenskommelse. Annonser böra insändas till redaktionen före den 5 i månaden för att influtа i närmaste månadshäfte.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM, 1903.

Skogsvårds-Föreningens Tidskrift

1903

ANMÄLAN.

Skogsvårdsföreningens tidskrift *utgifves under år 1904 med sin andra årgång efter i hufvudsak samma plan som detta år. — Förutom sin speciella karaktär af organ för Föreningen för skogsvård kommer således tidskriften att söka väcka och bibehålla intresset för allt, som kan antagas hafva någon betydelse för landets skogar och deras vård. Tidskriften önskar som hittills upptaga längre eller kortare, helst illustrerade, uppsatser, som i möjligaste populära form behandla såväl praktiska frågor som ock rent teoretiska och skogsvetenskapliga spörsmål eller mera djupgående undersökningar rörande våra skogar. Därjämte skall tidskriften söka innehålla mindre jaktuppsatser samt meddelanden om trävarumarknaden, litteraturanmälningar och smärre notiser rörande skogsvård. Föreningen har hos Kungl. Domänstyrelsen gjort framställning om statsanslag för tidskriftens fortsatta utgifvande i dess nuvarande omfattning, och har Domänstyrelsen hos Kungl. Maj:t tillstyrkt denna framställning under villkor, att Statens skogsförsöksanstalts undersökningar äfven skola publiceras i tidskriften.*

Förutom till alla skogstjänstemän vänder sig redaktionen till den större allmänheten, som utgöres af skogsägare, trävaruhandlande m. fl., eller med andra ord till alla, som intressera sig för vårt lands skogar med anhållan om för tidskriften lämpliga uppsatser, meddelanden och uppgifter samt illustrationer.

Tidskriften utkommer med **12 häften årligen**, *ett för hvarje månad, dock så att under sommarhalfåret dubbelhäften möjligen utgifvas hvar annan månad. Häftenas storlek kommer att variera, men beräknas årgången innehålla minst 20 tryckarks (320 sidors) text. — Tidskriften sändes portofritt till alla medlemmar af Föreningen. Prenumeration kan i öfrigt ske å rikets postkontor, i bokhandeln eller hos redaktionen, adress Stockholm 5. — Rörande författarehonorar samt annonspriser hänvisas till omslagets 3:dje och 4:de sidor.*

Stockholm den 10 december 1903.

Redaktionen.

Obs.! Af de herrar ledamöter i Föreningen, hvilka ej till sekreteraren (adress Stockholm 5) före den 5 Januari 1904 betalt årsafgiften med 5 kr. för år 1904 eller icke gjort meddelande om utträde ur Föreningen, uttages denna årsafgift genom postförskott vid nästa häftets utsändande. I sammanhang härmed påpekas, att ett postförskott enligt gällande föreskrifter ej får kvarligga å respektive postanstalter mer än 14 dagar, innan det returneras till afsändaren.

Några ord om svenska statens markförvärf.

Af A. G. Loenbom.

I den mån nationen fått ögonen öppna för den stora fara som ligger däri, att våra hittills såsom outtömliga ansedda skogstillgångar exploateras eller förminskas, har skogsfrågan för vårt land vunnit allt större betydelse.

Huru olika meningarna än brutit sig om bästa medlen att råda bot mot skogsskötlingen och dess följder, så torde dock numera de flesta vara ense om att målet härutinnan säkrast vinnes därigenom, att så stor del af skogskapitalet som möjligt kommer i statens hand, då det ligger i sakens natur att staten såsom mera beständig innehafvare af sin egendom väl i allmänhet får anses vårda densamma mera rationellt och med beräkning af jämn, uthållig afkastning, än den enskilde skogsägaren. Så självklar denna sak nu synes oss, så olika uppfattning härom hade en gång våra förfäder.

Under förmenande att skogarna skulle — liksom vissa andra förvaltningsobjekt — blifva bättre och intensivare skötta om desamma vore enskild i stället för allmän egendom, afhände de med lätt hjärta, för intet eller för en spottstyfver, staten en god del af dess värdefulla skogskapital, och har denna betydliga minskning i statsegendom sedermera måst med möda och till stora kostnader ersättas genom inköp af marker för bildandet af statsskogar.

Då det torde intressera tidskriftens läsare att erfara, huru och i hvad mån under de senare decennierna arbetet med detta markförvärf fortgått, meddelas här något om resultatet däraf.

Först torde dock vara skäl kasta en kort återblick på vår, om man så får kalla den, »statsskogsskötlingsperiod».

I början af 1800-talet lämnade kronoskogarnas tillstånd mycket öfrigt att önska, beroende hufvudsakligen därpå, att tillräcklig eller öfvad personal för deras behöriga tillsyn och vård saknades — vårt

nuvarande skogsinstitut kom som bekant till stånd först 1828, då stadgar för detsamma utfärdades. I stället för att nu genast vidtaga kraftiga åtgärder för afhjälpande af dessa missförhållanden, beslöt man sig för att afyttra större delen af dessa skogar, under föreställning att skötseln å den återstående delen af dem skulle handhafvas så mycket bättre — ett i sanning, ej mindre hvad angår den enskildes än i statens hushållning, något egendomligt sätt att resonera och förvalta sin egendom.

Redan jämlikt nåd. bref den 4 febr. 1811 afyttrades en del s. k. rekognitionsskogar om tillsammans omkring 333,736 har — så t. ex. erhöllo Ockelboverken 26,445 har, Fredriksberg och Grafvendal 24,682 har o. s. v., allt mot en jämnförelsevis obetydlig ersättning.

Vidare försåldes å Öland ej mindre, under år 1818, en del smärre, då med vacker skog beväxta kronoparker om tillsammans 1,260 har, hvilka marker nu äro kala, utan afhändes äfven, genom nåd. bref den 29 oktober 1816 och den 12 maj 1819, kronan ägande- och dispositionsrätten till utmarken på samma ö, det s. k. Alvaret.

Dessa statsskogsfientliga åtgärder nådde som bekant sin kulmen vid den för alla skogsvänner odiösa 1823 års riksdag, då ständerna — ehuru visserligen ej enhälligt — i hufvudsak biföllo Kungl. Maj:ts nådiga proposition därom, att kronoparkerna skulle efter föregående lokala undersökningar antingen bibehallas och skogen därå skötas på ett ändamålsenligare sätt medelst trakthuggnings införande, eller till skatte försäljas, dock att från dem som bibehöllos skulle afvittras så stor del, som kunde svara mot enskildes därå ägande lagliga anspråk, och skulle, då naturen å flere skogar ej varit rätt bestämd, undersökningar därom först göras och Kungl. Maj:ts pröfning underställas.

Enligt med anledning häraf utfärdade nåd. bref den 16 mars 1824 och kammarkollegii cirkulärbref den 14 april s. å. skulle alla kronoparker, som ej erfordrades för flottans eller annat kronans behof, äfvensom kronoallmänningar, som voro af kronoparks natur, delas i lotter af 15 till 40 tunnlands areal och å offentlig auktion till den högstbjudande under skattemannarätt försäljas.

På grund häraf besiktigades under åren 1825—1831 kronoparkerna i och för denna s. k. reglering, och blef resultatet häraf, att omkring $^2/_3$ eller öfver 47,000 har af desamma föreslogos till afyttrande, hvaremot den återstående tredjedelen eller omkring 24,000 har skulle bibehållas.

Som emellertid denna försäljningsfråga hufvudsakligen var lagd i vederbörande länsstyrelses hand, berodde det ofta på denna myndighets godtycke, huru resultatet häraf utföll, så att där blick fanns för skogarnas framtida betydelse, dessa blefvo mer eller mindre bevarade, under

det i andra län — särskildt Skaraborgs och Älfsborgs — vandaliseringsarbetet blef fullständigt.

Häröfver må följande länsvis ordnade siffror sprida sin vemodiga belysning!

Upsala län.

Inom detta län befintliga 9 st. mindre kronoparker om tillsammans 369 har dels försåldes, dels bortskänktes i ersättning för åtnjuten förmån af mulbete och skogsfång, hvarförutom, utan någon slags ersättning, afhändes kronan tillsammans 789 har af kronoparkerna Ramningshult, Högskogen — hvilka tvänne parker genom inköp af angränsande marker under senare tider åter något förstorats —, och Tierp.

Endast kronoparkerna Sunnersta, Åsen och Lilla Djurgården bibehöllos oförminskade.

Södermanlands län.

Utan någon ersättning afhändes kronan 49 har af kronoparken Sörby, hvilken park emellertid genom inköp nu tillökats med omkr. 84 har; Klosters allmänning jämte 7 st. s. k. jagbackar om tillsammans 255 har försåldes. Kronoparkerna Obygdö och Ridö bibehöllos.

Östergötlands län.

Af kronoparken Omberg skattlades år 1858 och fördelades på åtskilliga hemman 205 har, men har jämväl denna park i senare tider förstorats med vid pass 235 har; flere mindre kronoparker med en sammanlagd areal af 363 har bortskänktes eller försåldes.

Jönköpings län.

Kronoparken Kirsaberget om 33 har såldes. Visingsö kronopark bevarades.

Gotlands län.

Några mindre parker om tillsammans 143 har afyttrades.

Kalmar län.

Kronoparken Norrlandet om 395 har afyttrades, hvaremot Böda kronopark bibehölls.

Kristianstads län.

Kronoparken Sönnarslöfs Kongsora om 14 har såldes.

Göteborgs och Bohus län.

Kronoallmänningen Brefjället, angifven som skoglös, afyttrades.

Älfsborgs län.

Inom detta län bortskänktes betydliga kronoskogar, så t. ex. Kroppefjäll om 123 har — däraf dock omkr. 50 har afsattes till ett militieboställe — Masteskogen med en areal af 4,524 har, stora delar — öfver 9,080 har — af kronoparken Edsmären, å hvilken under konung Carl XI tid lärer funnits präktiga ekskogar. I våra dagar hafva nämnda 2:ne kronoparker betydligt utvidgats genom markinköp, den förra med ej mindre än 2,275 har, den senare med omkr. 82 har. Endast kronoparkerna Halle-Hunneberg räddades, kanske tack vare sitt isolerade och upphöjda läge.

Skaraborgs län.

Af före år 1824 befintliga 20 st. större och mindre kronoparker afhändes kronan ej mindre än omkr. 23,811 har, däraf af Kinneskogen 2,525 har, af Tiveden 7,166 har, hela dåvarande kronoparken Billingen, 9,101 har m. m. Af dessa betydliga arealer lärer erlagts köpeskilling för allenast omkring 1,120 har med, inberäknadt uppdelade allmanningar, c:a 12,914 kronor; återstoden utlämnades gratis, till stor del åt s. k. »nybyggare», hvilka, så otroligt det än kan låta, genom allmän kungörelse af landshöfdingeämbetet anmanats att fritt bosätta sig på kronoparkerna, på det att landet på detta sätt skulle blifva odladt och befolkadt. Om resultatet af denna odling får man en tämligen tydlig föreställning af följande skildring, hämtad ur skogs- och jaktarkiv af I. Ad. Ström, hvaruti beträffande ofvannämnda Kinneskogen anföres följande. »En myckenhet inhyseshjon hade nedsatt sig på Kinneskogen dels med, dels utan tillstånd; dessa sysselsatte sig mindre med jordbruk än med olofliga skogshyggen och boskapsskötsel. De instängde några kärr för att därpå få afbärga gräset; de lade sig till med en häst och några kor, för hvilka de skaffade sig sommarbete genom det att de antände skogen och fingo en liten rågskörd i det afbrända fältets aska. Icke mindre än 162 sådana nybyggare funnos på Kinneskogen år 1825, när skogsregleringen började. Hellre än att tjäna och arbeta vid ett ordentligt jordbruk, nedsatte sig hjonelagen i skogarna och lefde i sin fria fattigdom så länge, på detta sätt, till dess nöden tvang dem att anlita staten eller enskilte om hjälp; och från desse kojor framkommo större delen af de skaror, som uthungrade ströko landet ikring.»

Följderna af dylika upplåtelser utan minsta kontroll, eller att fordom vackra kronoskogar forvandlats till kala eller dåligt beväxta marker, som lämna föga skogsafkastning och ett oftast magert bete, torde icke mana till efterföljd, likasom de öfrigt vackra och tilltalande »egna hemsidéerna» endast med en viss försiktighet och begränsning synas böra

tillämpas å statens skogsegendomar, hvilka väl hufvudsakligast, om ej alltid uteslutande, äro afsedda för skogsproduktion.

De stora förlusterna af kronoskogar inom detta län hafva under de senare åren ersatts genom förvärfvandet åt staten af så betydande och värdefulla skogsegendomar som nuvarande kronoparkerna Granvik och Skagersholm (å Tiveden) m. fl.

Värmlands län.

Kronoparkerna Sörmo och Gränsjö om tillsammans 847 har försåldes.

Kopparbergs län.

2:ne skogslotter utan angifven areal afyttrades.

Gäfleborgs län.

4 st. skogslotter, för hvilka någon köpeskilling ej erlades, afhändes kronan.

Beträffande de s. k. allmänningarna — socken-, härads- och landsallmänningar — hvilka i forna tider betraktats som statsegendom, så blefvo dessa på grund af kammarkollegii ofvannämnda cirkulärbref delvis emot en obetydlig ränta för tunnlandet, å vederbörande socknar eller härader upplåtna och fördelade, och frånhändes kronan på detta sätt ej mindre än 78,444 har inom Upsala, Västmanlands, Östergötlands, Skaraborgs, Älfsborgs, Jönköpings och Kronobergs län, hvilka marker för närvarande lära befinnas i mer eller mindre vanvårdadt skick.

Om kronans skogar inom landets södra och mellersta delar, såsom af det föregående framgår, blifvit illa medfarna, är detta dock en ren bagatell emot hvad som skett i vårt s. k. framtidsland, Norrland.

Ännu vid 1800-talets början voro de stora kronomarkerna därstädes i det närmaste orörda och odisponerade. De ansågos då till all olycka vara utan framtida värde, afsides belägna, som de då voro, och i saknad af kommunikationer.

Välment och godt var visserligen syftet, då man i lagstiftningen med uteslutande af andra möjligheter och ändamål för kronan af skogarnas användning gjorde gällande, att dessa områden skulle till fromma för landets uppodling och befolkande indelas till nya hemman och upplåtas till hugade odlare. Men denna lagstiftning innebar själf fröet till det goda syftets förvanskande, enär man utgått från oriktiga förutsättningar.

Ty det var icke så mycket bristen på kommunikationer eller landets aflägsenhet, som utgjorde hindret för att dessa skogar ej ännu kommit i värde, utan fastmera dåvarande handelslagstiftning och tullförhållandena såväl i utlandet som inom vårt eget land.

Ty sedan denna lagstiftning ungefär under 1800-talets midt ändrats, och tullarna i England på trävaror nedsatts och slutligen upphört, fingo skogarna äfven i Norrland sitt fulla värde. Och kommunikationsleder funnos redan i landets talrika älfvar och bäckar, hvilka erbjödo naturliga utfartsvägar för skogarnas alster, endast de för ändamålet härtill anordnades. Det aflägsna läget och de långa afstanden till afsättningsorterna ha därför aldrig ensamt utgjort något hinder för de norrländska skogarnas omsättande i penningar.

Och just under denna ljusningsperiod för Norrland, på 1840- och 1850-talen, pågick som bäst en ohejdad spekulation i nybyggen och nyhemman för skogens skull. Sågverkens ägare och bolag inrymdes därvid utan vidare af myndigheterna som åbor å nybyggen, och skatteomföringen förmedlades af villiga händer, hvarefter skogen var tillspillogifven, för att omsättas i klingande mynt.

Att den föreskrifna odlingen å dessa för spekulation upplåtna nybyggen genom vanhäfd förfallit, är ett sorgligt faktum. Den största möjliga skogstilldelning åt såväl nybyggen som äldre hemman syntes vara dagens lösen, utan att en tanke därvid ägnades på de oerhörda värden, kronan därigenom afhändes. Genom okontrollerade förfaringssätt vid tilldelningen blef denna i regeln flerdubbelt större, än i författningen afsetts. Dennas föreskrift om anslag af 2,500 à 3,500 tunnland skogsmark för helt mantal omsattes å marken — men ej i papperen — med arealer, som exempelvis i Jämtland kunna uppgå till 25,000 à 45,000 tunnland. Äfven vid stockfångsttilldelningarna bortslumpades vid denna tid kronans skogar i oerhörd utsträckning.

I allt som allt kan detta bortslösande af värdefull skogsmark räknas i milliontals tunnland, hvilkas besittande nu skulle varit för kronan af största betydelse för erhållande af säkra bidrag till reglering af en alltmera växande budget.

Och det stora fosterländska målet: en själfägande jordbruksbefolkning inom de vida norrländska skogsbygderna, nödvändig för landets vidare uppodling och för dess värnkraft — detta blef blott en vacker dröm!

Efter denna i mångt och mycket ofullständiga öfverblick öfver det nedslående förlustkontot,* torde det kännas som en lättnad för skogsvän-

* Den som härom önskar erhålla mera detaljerade uppgifter, hänvisas till en i Tidskrift för skogshushållning år 1876 förekommande uppsats, »Bortslösade kronoskogar» af Mt, ur hvilken dessa siffror äro hämtade.

nen att få öfvergå till den mera tillfredsställande inkomstsidan — det egentliga ämnet för denna uppsats — och erfara hvad som, sedan gynnsammare vindar börjat blåsa för våra kronoskogar, hittills gjorts för att såvidt möjligt utplåna följderna af gångna tiders statsekonomiska misstag.

De första åtgärder af nämnvärd betydelse i denna riktning torde vara inlösandet för skogsodling af de s. k. Svältorna i Västergötland. För dem, som icke förut äga kännedom härom, torde följande detaljer vara af något intresse.

Sedan hos Rikets Ständer anmälts, att tid efter annan vidtagna försök att bringa dessa marker i skogbärande skick misslyckats, anhöllo ständerna hos Kungl. Maj:t — under år 1857 — att åtgärder måtte vidtagas i ofvanberörda syfte.

I denna fråga hade vederbörande länsstyrelse anfört, att då hvad genom dess försorg åtgjorts för att söka åstadkomma skogsväxt å dessa fordom till allra största delen skogbärande marker ej ledt till nöjaktigt resultat samt då uppgjordt förslag att med understöd af allmänna medel införa ordnad skogskultur under offentlig kontroll å större områden af dessa marker omintetgjorts genom delägarnes obenägenhet för sådan kontroll och däraf följande inskränkning i nyttjanderätten till betesmark, återstode, enligt länsstyrelsens åsikt, ej annan utväg, än att genom tillräckliga belöningar upplifva hågen för skogsplantering och bereda ersättning för därmed förenade kostnader.

Emellertid fann Kungl. Maj:t, att en ändamålsenlig och för framtiden betryggande skogsvård å berörda områden ej kunde med säkerhet påräknas, om ej desamma blefve åt kronan inlösta och ställda under offentlig myndighets förvaltning — så hade åsikterna ändrats! — och beslöt förty Kungl. Maj:t enl. nåd. bref d. 7 febr. 1862, att kronan skulle söka emot kontant ersättning förvärfva för skogsodling erforderliga markområden af Svältorna, därvid, om så nödigt vore, markägarne skulle under vissa villkor berättigas åtnjuta fritt bete å anvisade delar af de afträdda områdena, hvarförutom de hemman, som afträdt mark, skulle, sedan skogen hunnit tillväxa så att afverkning *enligt plan* kunde uttagas, jämväl erhålla afgiftsfri utsyning af nödigt husbehofsbränsle, dock att högst hälften af skogsafkastningen sålunda finge disponeras och skulle resten tillfalla kronan.

Vidare stadgades i samma nåd. bref, att jämväl innehafvare af boställen och kronohemman, som hade nyttjanderätt till andelar i Svältorna, skulle höras, huruvida de på lika villkor ville afstå sina andelar åt kronan.

Sedan länsstyrelsen, som ägde upprätta berörda aftal, därefter till Kungl. Maj:t inkommit med köpeafhandlingar, som utvisade att å Stora

Svältan, inom Algustorps, Ljungs, Qvinnestads och Ormunga socknar, kunde erhållas 1,079 tld 4 kld, och å Lilla Svältan, eller den s. k. Ljungs hed, inom Hofs, Molla, Grude och Veseneds socknar, 564 tld 12,1 kld — hvilken areal senare ökades till 617 tld 2,6 kld — allt för en köpeskilling af omkr. 15 kr. för tunnlandet, godkändes dessa köpe kontrakt och aftal af Kungl. Maj:t enligt nåd. bref den 29 april 1864.

Som emellertid denna rätt till bete och skogsfång befanns i hög grad hinderlig för skogsskötseln, åvägabragtes efter vidlyftiga underhandlingar sådan öfverenskommelse, att sagda rätt skulle, jämlikt nåd. bref d. 10 dec. 1897, af kronan inlösas mot en godtgörelse efter 13 kr. 46 öre för tunnlandet å Stora Svältan och 15 kr. 25 öre för tunnlandet för större delen och 10 kr. för en mindre del — Grude sockens utmark — af Lilla Svältan, dock höjdes sedermera löseskillingen för sistnämnda utmark till 15 kronor 25 öre för tunnlandet. Hela köpeskillingen för intill år 1898 inlösta servitutsrätter hade uppgått till omkring 20,000 kr.

För att nu komma till de egentliga markinköpen, så togo dessa sin början med år 1875, i det genom 1874 års riksdagsbeslut, (att vid försäljning af mindre kronoegendomar inflytande medel finge användas till inköp af skogbärande mark) mera betydande tillgångar kunde för ändamålet beredas utöfver de jämförelsevis mindre belopp som förut — och jämväl sedermera — anvisats af s. k. reservationsanslag. Af dylika anslag hafva inköpts nuvarande kronoparkerna Oxhult, Ollestad, Ljungby m. fl.

På grund af olika Riksdagens beslut skola, som bekant, vissa dylika mindre egendomar afyttras, nämligen:

enligt nåd. bref den 29 maj 1874 de som ej lämna högre arrenden än 200 kronor,

» » » » 27 juni 1887 sådana inom de norrländska länen, som lämna arrenden å 200 — 500 kr.,

» » » » 18 maj 1888 sådana utom Norrland, hvilkas arrenden öfverstiga 200, men ej 400 kr.,

» » » » 29 maj 1891 sådana utom Norrland, hvilkas arrenden öfverstiga 400, men ej 500 kr.; samt

» » » » 23 maj 1902, enligt hvilket sistnämnda bref må försäljas dels sådana utarrenderade kronoegendomar, som lämna mer än 500, men icke utöfver 600 kronor, dels sådana, som ej varit utarrenderade för statsverkets räkning, men som uppenbarligen vore eller vid arrendeuppskattning funnes vara af sådan beskaffenhet, att för dem ej kunde påräknas högre arrende än 600 kronor, dels slutligen sådana områden från inköpta skogsegendomar, som ansåges kunna utan olagenhet för skogsskötseln afyttras, och för hvilka ej kunde beräknas högre

arrende än 600 kronor, allt under villkor att de influtna medlen skulle användas för inköp af skogbärande eller för skogsbörd tjänlig mark; och finge köpeskillingarna för sådana egendomar, om hvilkas försäljning beslut fattas till och med utgången af år 1903 utan vidare af Kungl. Maj:t för markinköp disponeras.

Förutom nu angifna medel har Riksdagen dessutom för ändamålet anvisat dels

för år 1899 (af skogsmedel)	......	kronor	1,500,000
» » 1900 » »	......	»	1,500,000
» » 1901 (på extra stat)	....	»	1,500,000,

och anfördes såsom motiv för dessa anslag bland annat, att säkrare medel ej gåfves till skogarnas räddning undan förödelse, än att de af staten förvärfvades, äfvensom att de inkomster, som bereddes genom försäljning af mindre kronoegendomar, snart kunde blifva uttömda.

Af dessa olika tillgångar — reservationsanslag, medel för sålda mindre kronoegendomar, skogsmedel och extra anslag — hafva emellertid under åren 1875—1902 inköpts följande, hufvudsakligast söder om Dalälfven belägna fastigheter, därvid, frånsedt att det ofta befunnits lämpligt att inköpa tjänliga skogsegendomar, hvarhelst desamma kunnat till skäligt pris förvärfvas, eftersträfvats antingen bildandet af nya, i skogfattiga orter eller eljest lämpligt belägna skogskomplex af största möjliga areal, eller ock att åstadkomma tillökning och arrondering af förutvarande värdefulla parker eller mera betydande utmarksarealer, som vid förnyad utarrendering af kronoegendomar från arrendena undantagits, för att ställas under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning.

Under åren 1875—1902 för Statsverkets räkning inköpta skogsegendomar.

År		Areal Inägor	Skogsmark	Summa	Köpeskilling
	Stockholms län.	har	har	har	Kr.
1900	Hemmanen Åby med flera i Österåkers socken (Österåkers kronopark)	316.—	1,572.—	1,888.—	150,000.—
		316.—	1,572.—	1,888.—	150,000.—
	Uppsala län.		*(79: 45 Kr. per har.)*		
1888	Till kronoparken Högskogen, af hemmanet Kallön	—	64.10	64.10	2,500.—
1901	Till kronoparken Ramningshult, Ödesmyran	—	1.28	1.28	259.37
		—	65.38	65.38	2,759.37
	Södermanlands län.		*(42: 20 Kr. per har.)*		
1886	Till kronoparken Sörby, utmark till Ullevi	—	45.67	45.67	10,000.—
1900	Till kronoparken Sörby, utmark till Mälby	—	38.50	38.50	16,455.—
1899	Kronoparken Fjällveden, utmark till Oppeby m. fl.	29.78	1,044.56	1,074.34	70,000.—
		29.78	1,128.73	1,158.51	96,455.—
	Östergötlands län.		*(83: 26 Kr. per har.)*		
1888	Till kronoparken Ycke, lägenheten Rönnäs, Kronoberg och Högliden	17.45	36.49	53.94	7,500.—
1889	Till kronoparken Omberg, utmark till Hofgården (Schwartzwald)	—	234.98	234.98	70,000.—
1893	Hultema kronopark	84.71	771.07	855.78	40,000.—
1896	Kronoparken Folkströmmen	182.87	2,290.98	2,473.85	150,000.—
1899	Till kronoparken Ycke, Emtefall m. fl.	48.03	234.04	282.07	28,000.—
»	Gullbergs kronopark (Häggetorp, Bryttjorp m. fl., Stjärnorps socken)	320.—	3,164.—	3,484.—	300,000.—
»	Nykils kronopark (Sörby, Ingvastebo m. fl.)	212.61	929.99	1,142.60	238,000.—
1900	Till kronoparken Ycke, utmark från Amundebo	—	80.13	80.13	7,500.—
»	Kronoparken Karlsby	444.—	3,063.—	3,507.—	510,000.—
»	Till d:o d:o Vassholma och Lilla Boda	67.—	867.—	934.—	40,000.—
»	Kronoparken Österås *	158.—	1,908.—	2,066.—	252,500.—
1901	Kronoparken Västraryd, (Boeryd, Sjögle m. fl.)	147.—	1,136.—	1,283.—	121,000.—
	Till kronoparken Karlsby, Ö. Rödja- och Folkhult	34.—	382.—	416.—	65,000.—
»	Kronoparken Vägstorp (Tiggesbo, Nackebo, Skälleryd m. fl.)	89.60	417.70	507.30	67,500.—
»	Kronoparken Bona	394.—	1,986.—	2,380.—	260,000.—
»	Kronoparken Sålebo (Hökhult med Rothult)	34.—	404.—	438.—	36,000.—
1902	Till kronoparken Vägstorp (Skälleryd, Juttorp m. fl.)	1.50	123.50	125.—	20,400.—
»	Till kronoparken Österås, Norra Bråta	46.—	468.—	514.—	38,000.—
	Till kronoparken Karlsby, utmark till Nordsjö	20.50	450.50	471.—	100,000.—
		2,301.27	18,947.38	21,248.65	2,351.400.—
			(110: 66 Kr. per har.)		

* En mindre del inom Jönköpings län.

År		Areal Inägor	Areal Skogsmark	Areal Summa	Köpeskilling
	Jönköpings län.	har	har	har	Kr.
1899	Kronoparken Eckersholm (Djorarp m. fl.)...	32.—	1,540.—	1,572.—	63,680.—
1890	Kronoparken Bruzaholm (Holmen m. fl.)...	195.78	1,267.12	1,462.90	60,000.—
»	Kronoparken Lunnarsbo	35.61	350.21	385.82	17,500 —
1891	Till kronoparken Eckersholm, Djorarp m. fl	164.—	435.00	599.—	40,000.—
1892	Kronoparken Nennesmo (Nennesholm)	—	181.63	181.63	7,000.
»	Kronoparken Torrmyra	301.19	1,975.74	2,276.93	130,000.—
»	Kronoparken Sandvik	166.02	782.07	948.09	84,900.—
1893	Till kronoparken Lunnarsbo, Lilla Hökhult m. fl.	—	135.05	135.05	9,500.—
»	Till kronoparken Sandvik, Mjöhult	25.07	114.80	139.87	12,000.—
»	Till kronoparken Lunnarsbo, Hösabo m. fl.	11.09	441.83	452.92	35,000.—
»	Kronoparken Götaström	168.74	893.30	1,062.04	51,530.—
1897	Till Hessleby kronopark, Mariannelund ...	—	235.77	235.77	17,000.—
1898	Till Lunnarsbo kronopark, Haraldsbo m. fl.	131.81	928.22	1,060.03	53,814.—
1899	Till Mårås kronopark, Stora Skärshult m. fl.	11.66	279.80	291.46	7,665.—
»	Repperda kronopark	20.—	270.15	290.15	50,320.—
		1,262.97	9,830.69	11,093.66	639,909.—
			(57: 69 Kr. per har.)		
	Kronobergs län.				
1875	Kronoparken Förarp	26.45	798.82	825.27	36,000.—
1876	Kronoparken Ljungby	—	156.25	156.25	6,000.—
1877	Kronoparken Heda	58.87	639.37	698.24	80,000.—
»	Kronoparken Kårestad	90.—	269.20	359.20	36,000.—
1880	Kronoparken Hvithult	437.07	1,481.—	1,918.07	176,830.—
1886	Till kronoparken Kårestad, Gummesgården	—	93.30	93.30	5,000.—
1891	Till kronoparken Nöttja, Kärr m. fl.	—	1,055.55	1,055.55	35,359.—
1892	Kronoparken Stengårdsholma	61.02	424.36	485.38	67,200.—
1893	Till kronoparken Hvithult, Galtabäck	22.21	164.39	186.60	18,000.—
»	Till kronoparken Nöttja, Malmaryd	24.81	119.95	144.76	7,000.—
1894	Till kronoparken Stengårdsholma, hemmanet Bocklareboda	14.79	186.04	200.83	11,000.—
»	Hemmanet Kolborshult (angränsande kronoegendomarne Kalf och Kolborshult) ...	3.—	27.44	30.44	1,000.—
»	Hemmanet Öjaböke Lillegården (angränsande kronoegendomarne Gräshult, Öjaböke med flera)	22.95	81.12	104.07	14,000.—
1895	Till Stengårdsholma kronopark, Deragård	85.24	692.61	777.85	30,000.—
»	Till Heda kronopark, Kylleskruf	—	184.—	184.—	5,000.—
1896	Till kronoparken Hvithult, Galtabäck	33.63	209.14	242.77	35,000.—
»	Till Öjaböke kronopark, Stora och Lilla Risa	20	145.[illegible]	[illegible]	[illegible]
»	Till Nöttja kronopark, Extorp Mellangård	—	74.18	74.18	2,000.—
1897	Kosta kronopark	677.02	6,103.50	6,780.52	362,000.—
1898	Till Dänningelanda kronopark, af Dänningelanda hemman	28.08	105.30	133.38	20,000.—
1899	Till Hvithults kronopark, hemmanet Nottebäck	17.37	121.05	138.42	20,000.—
»	Till Hvithults kronopark, hemmanet Galtabäckstorp	14.—	81.81	95.81	15,000.—
»	Till Dänningelanda kronopark, af Dänningelanda Karsagården	—	54.98	54.98	19,451.—
»	Till Nöttja kronopark, Malmaryd, 2 hemman	13.10	55.02	68.12	5,000.—
	Transport	1,650.57	13,324.—	14,974.57	1,015,840.—

År		Areal Inägor	Skogsmark	Summa	Köpeskilling
		har	har	har	Kr.
	Transport	1,650.57	13,324.—	14,974.57	1,015,840.—
1899	Till Nöttja kronopark, hemmanet Lindshult	24.12	99.86	123.98	6,500.—
	Till Nöttja kronopark, af Extorp Mellangården	—	17.02	17.02	450.—
1901	Till Nöttja kronopark, af Balkarp Mellangarden	5.75	55.62	61.37	2,002.—
»	Hemmanet Idekulla (angränsande kronoegendomar Långabrohult och Trintendala)	25.97	143.20	169.17	10,000.—
1902	Till Nöttja kronopark, af Stafsätra	—	139.80	139.80	5,325.—
	Till Nöttja kronopark, Bölminge soldattorp	—	16.31	16.31	405.—
		1,706.41	13,795.81	15,502.22	1,040,522.—
			(67: 12 Kr. per har.)		
	Kalmar län.				
1870	Till kronoparken Handbörd, hemmanet Herrsmåla	4.81	24.38	29.19	1,200.—
1880	Kronoparken Klöfdala	69.20	794.99	864.19	85,000.—
»	Kronoparken Ebbegärde	429.89	1,040.10	1,469.99	60,000.—
	Till kronoparken Ebbegärde, Askaremåla m.fl.	103.52	590.56	694.08	40,000.—
1888	Till kronoparken Ebbegärde, hemmanen Böle N:o 6 och 7	—	336.18	336.18	16,500.—
1890	Till kronoparken Ebbegärde, Geltorp	162.06	835.48	997.54	70,000.—
	Till kronoparken Ebbegärde, hemmanet Böle N:o 4	5.72	109.18	114.90	4,655.—
1894	Kronoparken Hammarsebo	153.12	1,548.24	1,701.36	88,000.—
1899	Kronoparken Hjorted (Falsterbo bruk)	236.20	2,819.20	3,055.40	220,000.—
»	Till Hammarsebo kronopark, af Fagerhult	58.—	610.—	668.—	40,000.—
1902	Af Väderum (angränsande kronoegendomen Hallfredstorp)	50.—	810.—	860.—	55,000.—
»	Till Böda kronopark, Torp och Getterum	45.85	52.73	98.58	14,823.—
		1,318.37	9,571.04	10,889.41	695,178.—
			(63: 84 Kr. per har.)		
	Gottlands län.				
1878	Kronoparken Skogsholm	—	39.85	39.85	12,000.—
1880	Kronoparken Elinghem (Elinghems myr)	—	641.75	641.75	28,507.73
1893	Till kronoparken Skogsholm, Söderhagen	—	25.56	25.56	7,000.—
1898	Kronoparken Lojstahed (Hemmanet Krämplosa)	38.76	206.28	245.04	13,000.—
1900	Till kronoparken Lojstahed, Isome m. fl.	—	201.95	201.95	12,055.—
1901	Till kronoparken Lojstahed, af Isome	—	36.75	36.75	1,490.—
	Till kronoparken Lojstahed, af Kyrkebys m. fl.	—	565.—	565.—	32,450.—
1902	Till kronoparken Skogsholm, Langska hagen	—	63.55	63.55	4,000.—
»	Till kronoparken Skogsholm, af Vible	12.—	82.80	94.80	20,000.—
»	Af hemmanet Stora Häftings	60.60	420.20	480.80	15,000.—
	Till kronoparken Lojstahed, hemmanet Stenstugu	19.90	82.—	101.90	17,000.—
		131.26	2,365.69	2,496.95	162,502.73
			(65: 08 Kr. per har.)		
	Blekinge län.				
1880	Kronoparken Harasjomåla	205.22	912.76	1,117.98	54,041.50
1902	Till kronoparken Boafall, (Gillesnäs)	37.83	208.40	246,23	27,500.—
	Till kronoparken Boafall, Boafall	29.72	221.80	251.52	24,000.—
		272.77	1,342.96	1,615.73	105,541.50
			(65: 32 Kr. per har.)		

År		Areal Inägor	Areal Skogsmark	Areal Summa	Köpeskilling
	Kristianstads län.	har	har	har	Kr.
1870	Kronoparken Ousby (Kiersebränna och Eiretal)	31.42	268.75	300.17	16,050.—
1882	Till kronoparken Ousby, V. Hyltan....	—	56.45	56.45	2,860.—
1886	Kronoparken Vesslarp	285.66	922.79	1,208.45	61,755.—
»	Engelholms kronopark ..	8.67	615.70	624.37	63,240.39
1889	Till kronoparken Vesslarp, Tommaboda...	2.72	23.58	26.30	1,000.—
1891	Till kronoparken Vesslarp, Rolstorp	—	41.96	41.96	2,000.—
	Till kronoparken Vesslarp, Hultet	11.00	131.86	142.86	6,500.—
1892	Till kronoparken Ousby, Kylen	11.81	59.15	70.96	3,000.—
1893	Till kronoparken Vesslarp, Ekhult och Rönneboda	82.—	590.—	672.—	46,900.—
1894	Till kronoparken Vesslarp, Nybygden..	42.—	208.18	250.18	16,624.80
1898	Till kronoparken Ulfshult, Kätteboda ..	116.51	465.82	582.33	35,500.—
1899	Kronoparken Skärsnäs	281.47	925.24	1,206.71	118,800.—
	Till kronoparken Vesslarp, Rönneboda och Rolstorp	62.26	239.44	301.70	21,600.—
—	Till kronoparken Skärsnäs, hemmanet Skärsnäs	41.45	307.63	349.08	82,500.—
1901	Till kronoparken Skärsnäs, Grönhult och Filkesboda	76.49	228.54	305.03	27,980.—
		1,053.46	5,085.09	6,138.55	506,310.19
			(82: 48 Kr. per har.)		
	Malmöhus län.				
1881	Kronoparken Jönstorp	90.17	186.30	276.47	75,000.—
1886	Till kronoparken Dalby, af Sjöstorp	—	16.35	16.35	3,313.52
1887	Till kronoparken Dalby, af Sjöstorp	—	111.98	111.98	12,686.48
1899	Af Arup Ekeröd, Kylestorp (kronoparken Ekeröd)	145.56	419.67	565.23	142,930.—
1900	Timanskogen (Ousbyholms aktiebolags egendom, nära kronoparken Ekeröd)	31.71	198.94	230.65	70,000.—
1902	Ekeröd och Tollerup (kronoparken Tollerup)	40.97	345.43	386.40	82,000.—
		308.41	1,278.67	1,587.08	385,930.—
			(243: 19 Kr. per har.)		
	Hallands län.				
1870	Kronoparken Oxhult	41.42	1,084.26	1,125.68	99,000.—
»	Kronoparken Kila	10.54	485.52	496.06	35,000.—
1883	Till kronoparken Kila, hemmanet Hult	25.68	163.02	188.70	8,400.—
1884	Kronoparken Tölö	—	411.—	411.—	12,202.36
1892	Till kronoparken Kila, Tranehult............	4.05	90.05	94.10	4,500.—
»	Kronoparken Tönnersjöheden (Stjärnarp)...	790.78	2,066.49	2,857.27	182,500.—
1894	Till kronoparken Kila, hemmanet Vismered	56.46	79.53	135.99	7,100.—
1900	Till kronoparken Tönnersjöheden, hemmanet Balda	21.70	98.31	120.01	10,000.—
1901	Till kronoparken Kila, Yered N:o 5	18.39	93.43	111.82	3,280.—
1902	Kronoparken Hult (i närheten af kronoegendomen Öinge)	77.28	335.20	412.48	29,200.—
—	Till kronoparken Tönnersjöheden, hemmanet Torared	2.43	66.09	68.52	2,282.—
»	Mensalhemmanet Borgared (i närheten af kronoparken Hult)	11.—	179.—	190.—	3,329.—
	Af Skedala och Tofta (kronoparken Skedala)	11.05	681.78	692.83	44,500.—
		1,070.78	5,833.68	6,904.46	441,293.36
			(63: 77 Kr. per har.)		

* Dessutom 10,000 kr. bidrag af Hushållningssällskapet.

År		Areal Inägor	Areal Skogsmark	Areal Summa	Köpeskilling
	Göteborgs och Bohus län.	har	har	har	Kr.
1875	Kronoparken Kynnefjäll (Östra och Västra Fjället m. fl.)	—	1,050.82	1,050.82	15,634.—
1876	Till kronoparken Kynnefjäll, Fjälla-Lunden	—	478.82	478.82	27,800.—
1886	Kronoparken Storhagen	1.95	46.88	48.83	17,500.—
1889	Till kronoparken Kynnefjäll, Pulsemon m. fl.	1.90	60.60	62.50	1,500.—
1892	Till kronoparken Koxeröd	67.55	230.58	298.13	12,500.—
1893	Till kronoparken Bullaren, Håbäckemarken m. fl.	—	92.14	92.14	5,200.—
1894	Tanums hamnelag, del af (kronoparken Tanum)	—	318.06	318.06	6,717.79
1901	Till kronoparken Koxeröd, Mårtensröd m. fl.	17.24	204.84	222.08	9,500.—
1902	Till kronoparken Koxeröd, Hagen och Östra Flötemarken	39.17	514.95	554.12	23,675.—
		127.81	2,997.69	3,125.50	120,026.79
			(38: 40 Kr. per har.)		
	Älfsborgs län.				
1876	Kronoparken Ollestad	106.10	816.50	922.60	50,000.—
	Kronoparken Vesened (svältmark från en del hemman)	—	219.50	219,50	10,930.63
1877	Till kronoparken Veden, hemmanet Gamsen	31.—	91.93	122.93	10,000.—
1878	Kronoparken Gallåsen (af hemman i Surteby och Horreds socknar)	24.—	1,036.29	1,060.29	21,273.58
»	Till kronoparken Vesened, hemmanet Tångatorp	8.24	90.20	98.44	6,744.19
1879	Till kronoparken Vesened, utmark till Torpåkra	—	7.28	7.28	365.35
	Till kronoparken Gallåsen, af Slätthult och Surteby	21.65	82.27	103.92	7,533.15
1880	Till kronoparken Trenningshult, parceller å denna	—	99 33	99.33	324.35
1881	Till Ollestad kronopark, af Ubby Nästegård	—	19.98	19.98	2,025.—
1886	Till Ollestad kronopark, af Hof Skattegård	—	11.38	11.38	991.42
1887	Kronoparken Lilla Svältan, af Hof Skatte- och Nolgård	—	86.80	86.80	4,396.—
1892	Till kronoparken Ollestad, af Tumben	—	3.98	3.98	679.06
1893	Kronoparken Sjögared (Sjögared m. fl. hemman	334.31	1,738.24	2.072.55	100,200.—
	Till kronoparken Hunneberg, Grålagg	2.—	16.60	18.60	4,600.—
1894	Af det s. k. Kroppefjäll (kronoparken Kroppefjäll)	—	2,275.26	2,275.26	90,853.77
1896	Till kronoparken Edsmären, af Stenunga	—	45.64	45.64	3,000.—
»	Till kronoparken Lygnersvider, af Käringskedet	—	36.74	36.74	689.62
1900	Till kronoparken Lygnersvider, af Ösjösand	—	2.30	2.30	100.—
»	Till kronoparken Gallåsen, af Holmåkra.	—	29.51	29.51	1,200.—
1901	Kronoparken Forsbacka (en mindre del inom Värmlands län)	395.26	2,656.71	3,051.97	440,500.—
»	Kronoparken Säby	233.66	618.12	851.78	83,380.—
	Kronoparken Mon (Hökedalen, Mon)	129.34	1,151.70	1.281.04	35,359.13
		1,285.56	11,136.26	12,421.82	875,145.25
			(70: 45 Kr. per har.)		

År		Areal			Köpe- skilling
		Inägor	Skogsmark	Summa	
	Skaraborgs län.	har	har	har	Kr.
1886	Kronoparken Bromö	101.27	1,597.77	1,699.04	90,000.—
1890	Kronoparken Granvik	540.—	5,882.—	6,422.—	300,000.—
1892	Kronoparken Skagersholm	499.57	4,998.72	5,498.29	400,000.—
	Till kronoparken Sundsmarken, V. Ekenäs	10.41	27.59	38.—	8,000.—
1897	Till kronoparken Skagersholm, af Gårdsjö	—	140.49	140.49	3,000.—
1898	Till kronoparken Granvik, Böhlet m. fl.	31.—	784.—	815.—	33,000.—
»	Till kronoparken Skagersholm, af Boterud m. fl.	—	91.70	91.70	1,878.76
1901	Till kronoparken Granvik, Selsendy m. fl.	47.83	1,093.51	1,141.34	225,000.—
1902	Till kronoparken Granvik, Ödsjönäs	14.19	18.91	33.10	6,000.—
		1,244.27	14,634.69	15,878.96	1,066,878.76
		(67: 02 Kr. pr har.)			
	Värmlands län.				
1888	Kronoparken Eriksberg (angränsande kronoegendomarne Kärne och Tolerudstorp)	—	160.84	160.84	8,000.—
	Kronoparken Annefors, Gunnarsbo m. fl.	19.83	942.02	961.85	14,000.—
1889	Till kronoparken Annefors, Tjusterby utskog »Burskogen»	—	364.55	364.55	7,031.87
1890	Till kronoparken Annefors, af Tjusterby utskog »Burskogen»	—	56.29	56.29	2,500.—
1892	Kronoparken Kyrkskogen	243.22	3,111.13	3,354.35	170,000.—
»	Kronoparken Lökene	9.96	906.71	916.67	25,300.—
1893	Till kronoparken Kyrkskogen, Helgeboda	5.45	29.42	34.87	1,800.—
1897	Till Annefors kronopark, af Tjusterby utskog	—	4.69	4.69	95.—
1900	Kronoparken Kungsskogen	396.—	4,181.09	4,577.09	277,000.—
	Kronoparken Vassgårda	263.41	3,733.92	3,997.33	357,400.—
1902	Kronoparken Alster	39.07	1,231.17	1,270.24	111,000.—
	Till kronoparken Alster, Mosserud	—	32.19	32.19	2,500.—
		976.94	14,754.02	15,730.96	976,626.87
		(62: 08 Kr. pr har.)			
	Örebro län.				
1879	Till kronoparken Tysslingen, Sjöstorp	8.63	147.82	156.45	8,000.—
1888	Kronoparken Grönbo	353.83	3,393.67	3,747.50	225,000.—
1893	Till Kronoparken Tysslingen, Svenshyttan m. fl.	12.48	191.10	203.58	15,000.—
1895	Till kronoparken Grönbo, Kärrboda (från Nyhammars bruk)	54.89	858.32	913.21	88,000.—
1898	Till kronoparken Grönbo, Aspafallet m. fl	307.1	4,800.11	5,230.[illegible]	250,000.
»	Till kronoparken Grönbo, af Gammelbo bruk	199.52	2,564.84	2,764.36	233,000.—
1899	Till kronoparken Grönbo, Grimsö och Björkö	69.72	259.17	328.89	20,000.—
1900	Kronoparken Haddebo	296.60	4,180.07	4,476.67	368,000.—
1902	Kronoparken Garphyttan	290.85	5,011.56	5,302.41	280,000.—
»	Till kronoparken Haddebo, af Öfre Haddebo m. fl.	57.86	114.—	171.86	35,000.—
		1,711.53	21,589.66	23,301.19	1,522,000.—
		(65: 31 Kr. pr har.)			
	Västmanlands län.				
1893	Till Sala kronopark, Stora Hallarsbo	77.38	343.82	421.20	33,225.—
1895	Kronoparken Bjurfors (f. d. Svanå bruk)	883.43	5,353.44	6,236.87	387,000.—
1896	Till Sala kronopark, af Norr Ekedal	—	212.54	212.54	18,500.—
1897	Till Sala kronopark, lägenheten St. Örnstaf	0.76	12.42	13.18	1,500.—
1898	Kronoparken Uttersberg	669.68	7,317.14	7,986.82	472,000.—
		1,631.25	13,239.36	14,870.61	912,225.—
		(61: 35 Kr. pr har.)			

År		Areal: Inägor	Skogsmark	Summa	Köpeskilling
	Kopparbergs län.	har	har	har	Kr.
1893	Till Elfdalens kronopark, Brunkrisbodarne	4.50	42.38	46.88	8,000.—
1898	Kronoparken Grönsinka	281.38	5,110.80	5,392.18	360,000.—
»	Kronoparken Nisshyttan	75.39	3,229.11	3,304.50	105,000.—
	Kronoparken Risshyttan	—	565.96	565.96	11,465.—
1899	Kronoparken Kloten	3.403.81	31,881.28	35,285.09	1,500,000.—
»	Kronoparken Laxsjö (Forsbacka bolag)	354.54	1,714.80	2,069.34	113,000.—
		4,119.62	42,544.33	46,663.95	2,097,465.—
			(44: 95 Kr. per har.)		
	Gäfleborgs län.				
1899	Till kronoparken Hamra, Fogelsjö	3.34	149.53	152.87	15,000.—
»	Till kronoparken Hamra, hemmanet Hamra N:o 4	—	116 58	116.58	14,500.—
1900	Kronoparken Hornslandet (Arnö by)	168.34	6,795.96	6,964.30	350,000.—
		171.68	7,062.07	7,233.75	379,500.—
			(52: 04 Kr. per har.)		
	Jämtlands län.				
1891	Kronoparken Björnberget	0.87	1,513.41	1,514.28	21,000.—
1889	Utmark af Långa kyrkby i Viken (Hede kronopark)	—	20,842.60	20,842.60	122,490.—
1896	Till Svedje kronopark, Fillsta	—	2.28	2.28	200.—
1899	Kronoparken Känne, hemman i Dikens by	9.70	4,032.98	4,042 68	125,000.
		10.57	26,391.27	26,401.84	268,690.—
			(10: 10 Kr. per har.)		
	Västernorrlands län.				
1887	Kronoparken Hafverö	—	315.65	315,65	5,125.—
1899	Till kronoparken Hafverö, af By	8.86	909 95	918,81	9,000.—
1892	Kronoparken Berg (1 mantal Berg)	28.70	1,699.90	1,728.60	24,000.—
»	Till kronoparken Hafverö, af Öns och Vallens byar	91.90	3,740.32	3,832.22	92,000.—
»	Kronoparken Svanabyn N:o 1	57.23	1,655.86	1,713.09	4,000.—
1895	Till kronoparken Anundsjö, Norrtjärn	9.37	456.02	465.39	10,000.—
1900	Vallen och Bybergstorp (till Hafverö kronopark)	27.98	1,211.53	1,239.51	56,847.88
		224.04	9,989.23	10,213.27	200,972.88
			(19: 68 Kr. per har.)		
	Västerbottens län.				
1900	Till kronoparken Höglandet, hemmanet Jämtland	38.85	224.73	263.58	5,500.—
		38.85	224.73	263.58	5,500.—
			(20: 86 Kr. per har.)		
	Norrbottens län.				
1894	Hemman inom Bodens m. fl. byar (kronoparken Boden)	49.71	1,141.77	1,191.48	60,000.—
1898	Alträsk och Brännberg, kronoparken Alträsk	214.75	8,550.02	8,764.77	88,000.—
1900	Till Storfors kronopark, kronונybygget Lill-Lafver	140.36	287.61	427.97	10,000.—
»	Till Pajala kronopark, Kihlangi	85.16	2,054.56	2,139.72	6,500.—
1901	Till kronoparken Kloken, Åbacka	16.—	512.—	528.—	6,000.—
		505.98	12,545.96	13,051.94	170,500.—
			(13: 06 Kr. per har.)		

Sammandrag öfver arealer, köpeskillingar och inköpspris pr. har å inom de olika länen inköpta egendomar.

	Inägor har	Utmark har	Summa har	Köpeskilling Kronor	Pris pr. har Kronor
Stockholms län	316.—	1,572.—	1,888.—	150,000.—	79.45
Uppsala »	——	65.38	65.38	2,759.37	42.20
Södermanlands län	29.78	1,128.73	1,158.51	96,455.—	83.26
Östergötlands »	2,301.27	18,947.38	21,248.65	2,351,400.—	110.66
Jönköpings »	1,262.97	9,830.69	11,093.66	639,909.—	57.69
Kronobergs »	1,706.41	13,795.81	15,502.22	1,040,522.—	67.[illegible]
Kalmar »	1,318.37	9,571.04	10,889.41	695,178.—	[illegible]
Gottlands »	131.26	2,365.69	2,496.95	162,502.73	65.[illegible]
Blekinge »	272.77	1,342.96	1,615.73	105,541.50	65.32
Kristianstads »	1,053.46	5,085.09	6,138.55	506,310.19	82.48
Malmöhus »	308.41	1,278.67	1,587.08	385,930.—	243.19
Hallands »	1,070.78	5,833.68	6,904.46	441,293.36	63.77
Göteborgs och Bohus län	127.81	2,997.69	3,125.50	120,026.79	38.40
Elfsborgs län	1,285.56	11,136.26	12,421.82	875,145.25	70.45
Skaraborgs län	1,244.27	14,634.69	15,878.96	1,066,878.76	67.02
Värmlands »	976.94	14,754.02	15,730.96	976,626.87	62.08
Örebro »	1,711.53	21,589.66	23,301.19	1,522,000.—	65.31
Västmanlands län	1,631.25	13,239.36	14,870.61	912,225.—	61.35
Kopparbergs »	4,119.62	42,544.33	46,663.95	2,097,465.—	44.95
Gäfleborgs »	171.68	7,062.07	7,233.75	379,500.—	52.04
Jämtlands »	10.57	26,391.27	26,401.84	268,690.—	10.10
Västernorrlands län	224.04	9,989.23	10,213.27	200,972.88	19.68
Västerbottens »	38.85	224.73	263.58	5,500.—	20.86
Norrbottens »	505.98	12,545.96	13,051.94	170,500.—	13.06
	21,819.58 (8 %)	247,926.39 (92 %)	269,745.97	15,173,331.70	(56.25)

Sammandrag utvisande arealer och köpeskillingar å under hvart och ett af åren 1875 1902 inköpta egendomar.

År	Har	Kronor	År	Har	Kronor
1875	1,876.09	51,634.—	Trpt	49,617.13	1,846,931.52
1876	3,728.27	245,980.63	1890	9,439.45	454,655.—
1877	1,180.37	126,000.—	1891	3,353.65	104,859.—
1878	1,198.58	40,017.77	1892	24,297.69	1,215,579.06
1879	267.65	15,898.50	1893	6,564.40	394,955.—
1880	4,993.33	350,662.08	1894	6,207.67	295,296.36
1881	296.45	77,025.—	1895	8,577.32	520,000.—
1882	56.45	2,860.—	1896	3,670.58	283,389.62
1883	188.70	8,400.—	1897	7,174.65	383,595.
1884	411.—	12,202.36	1898	36,942.33	1,676,657.76
1885	——	——	1899	55,204.52	3,173,716.—
1886	4,441.68	291,800.33	1900	33,184.22	2,501,057.88
1887	514.43	22,207.48	1901	12,934.93	1,361,700.50
1888	5,324.41	273,500.—	1902	12,577.64	960,939.—
1889	25,139.72	328,743.37			
Trpt	49,617.13	1,846,931.52	Summa	269,745.97	15,173,331.70

Redan år 1890 hade alltså, som af denna tablå framgår, inköpts skogar till en areal som öfverstiger den som afyttrades vid den stora »reduktionen», ehuru inköpen före sistnämnda år ej på längt när voro af samma omfattning som sedermera blifvit fallet.

Af föregående sammandrag synes, att priset för hektar inköpt mark i södra och mellersta Sverige är någorlunda konstant, varierade mellan 60, 70 till 80 kronor; endast för Östergötlands län öfverstiger detsamma 100 kr. för hektar, beroende, förutom på den jämförelsevis betydliga arealen ofta värdefulla inägor, jämväl därpå, att köpen hufvudsakligast skett under de senaste åren, då virkesprisen i allmänhet varit högre; och hvad angår Malmöhus län med dess höga markvärden och värdefulla bokskogar stegras detta pris till öfver 240 kr. för hektar.

Delvis till följd af de låga priser, till hvilka skogsmark inom de norra länen förvärfvats, stanna emellertid medeltalet för hela landet vid omkring 56 kronor för hektar.

De län, inom hvilka de största markförvärfven ägt rum, äro Östergötlands, Örebro och Skaraborgs, inom hvilka läns skogsrika delar betydande och värdefulla skogskomplex kommit i statens hand, Kopparbergs län, med de stora f. d. bruksskogarna till Kloten och Grönsinka m. fl., samt Kronobergs län, hvarest, förutom de stora sammanhängande skogarna till Kosta, köpen afsett hufvudsakligen utvidgning af förutvarande kronoparker, därvid jämväl en del s. k. rymarker för skogsodling förvärfvats.

Däremot hafva inköpen varit af ringa omfattning inom vissa af de s. k. mälareprovinserna, synnerligast Stockholms och Upsala län — hvilket väl delvis torde ha sin förklaring däri, att de större skogarna inom nämnda län i allmänhet tillhöra ekonomiskt väl situerade bruk och större godsägare, som ägna sin skogsegendom en rationell vård — äfvensom inom de norrländska länen, särskildt hvad beträffar Norr- och Västerbotten en naturlig följd däraf, att staten redan är ägare till hufvudparten af de skogar, som icke disponeras af de stora sågverksbolagen. Den betydliga tillökningen af kronoparksarealen inom sistnämnda tvänne län (se följande sida) har hufvudsakligast skett därigenom, att vid afvittringen stora områden afsatts till kronoparker.

En och annan torde anse, att den i köpen ingående ytvidd af inägor — i medeltal omkring 8 % af det hela — är väl hög, men kan ofta inköp af skogsegendomar icke komma till stånd, utan att en större eller mindre areal inägor medföljer, och äro dessa inägor dels, såsom ofta i skogstrakter, af mindre god beskaffenhet, så att de med fördel kunna till skog utläggas, därest de icke anses böra bibehållas såsom bostadslägenheter åt skogsvaktare eller skogsarbetare, dels kunna de-

desamma — såsom redan i några fall ägt rum — efter inköpet afsöndras och försäljas, därvid inflytande försäljningsmedel, på sätt ofvan nämnts, numera användas för ytterligare inköp af skogsmark.

Stundom hafva äfven delar af inköpta skogegendomar befunnits lämpliga att för annat statens ändamål tillgodogöras, så t. ex. är beslutadt att af inköpta egendomen Bona i Östergötland skall, efter den 14 mars 1904, upplåtas ett område — mot ersättning å extra stat af 170,000 kr. till nya skogsinköp — för en statens tvångsuppfostringsanstalt, hvarförutom för försvarsändamål jämväl vissa delar af sådana egendomar tagas i anspråk.

Den ansenliga tillökning i kronoparkernas areal, som sedan 1875 ägt rum, torde klart framgå af följande jämförelse mellan deras ytvidd vid slutet af sagda år och vid 1901 års utgång.

Län	1875 har	1901 har	Län	1875 har	1901 har
Stockholms	——	2,253: 72	Älfsborgs	10,797: 47	25,794: 93
Upsala	3,214: 01	2,533: 68*	Skaraborgs	7,644: 21	23,326: 17
Södermanlands	585: 16	4,470: 81	Värmlands	——	18,035: 71
Östergötlands	2,059: 01	22,961: 45	Örebro	1,055: 90	6,075: 49
Jönköpings	560: 36	16,262: 85	Västmanlands	——	30,113: 05
Kronobergs	635: 81	20,770: 15	Kopparbergs	83,625: 18	448,746: 65
Kalmar	6,754: 14	20,428: 10	Gäfleborgs	26,708: 97	78,779: 54
Gotlands	——	2,115: 25	Jämtlands	74,180: 89	142,697: 68
Blekinge	——	1,157: 78	Västernorrlands	62,958: 64	138,799: 50
Kristianstads	304: 12	11,600: 94	Västerbottens	64,829: 34	1,166,089: 80
Malmöhus	160: 95	2,205: 06	Norbottens	1,195,558: 10	2,333,562: 94
Hallands	——	8,416: 45			
Göteborgs och Bohus	1,050: 48	3,790: 93	Summa	1,542,682: 74	4,530,988: 63

I sammanhang härmed meddelas några sifferuppgifter öfver under åren 1875—1901 influtna skogsmedel, hvaraf framgår af hvilken alltjämt växande betydelse dessa inkomster äro i statens hushållning.

År	Bruttoinkomst kr.	Nettobehållning kr.	År	Bruttoinkomst kr.	Nettobehållning kr.
1875	1,022,535: 85	452,190: 54	1889	2,714,546: 69	1,938,449: —
1876	1,093,479: —	474,930: 06	1890	3,186,087: —	2,242,543: 57
1877	1,072,325: 58	380,865: 19	1891	2,540,840: 66	1,491,516: 62
1878	1,039,772: 83	325,013: 61	1892	2,977,580: 17	1,958,508: 94
1879	509,125: 13	— 113,540: 43	1893	2,923,384: 31	1,853,511: 52
1880	1,339,015: 08	628,013: 53	1894	3,502,360: 14	2,412,093: 03
1881	1,504,032: 29	795,908: 84	1895	4,224,886: 36	3,149,064: 93
1882	1,670,372: 30	912,677: 90	1896	4,269,224: 30	3,021,519: 03
1883	1,967,598: 77	1,290,157: 28	1897	5,455,061: 73	4,170,427: 28
1884	2,093,687: 71	1,414,923: 18	1898	7,591,325: 89	6,211,450: 08
1885	1,755,669: 13	1,018,327: 65	1899	7,049,056: 54	5,451,223: 73
1886	1,685,418: 27	898,660: 17	1900	8,318,926: 84	6,523,854: 68
1887	1,745,724: 03	950,579: 71	1901	7,755,455: 96	5,645,838: 65
1888	2,084,251: 08	1,246,160: 87			

* Minskningen i areal beroende på att stora områden af kronoparkerna Tierp och Åsen upplåtits till militära ändamål.

Nu är visserligen fallet, att ojämförligt största delen af dessa summor influtit från de vidsträckta kronoskogarna i Norrland, men i den mån å de inom mellersta och södra delarna af landet förvärfvade betydliga vidderna, som redan vid inköpet varit beväxta med lofvande ungskogar eller därefter skogsodlats, afverkningsbar skog hinner uppväxa, och till följd af landets fortgående uppodling och minskningen i de enskildes skogstillgångar efterfrågan å virke alltmera ökas och förty värdet därå stiger, komma efter all sannolikhet dessa inköpta skogsmarker att lämna allt betydligare bidrag till statsinkomsterna.

Såsom i början af denna uppsats betonades och icke kan nog framhållas, spelar frågan om markinköp för statens räkning en högst betydande roll i vår viktiga skogsfråga, och ehuru det af Riksdagen nyligen antagna förslaget till lag för vården af de enskildes skogar, såsom en grund att bygga på, ingifver skogsvännen goda förhoppningar om en bättre vård för framtiden af landets hårdt anlitade skogstillgångar, så synas dock, såsom äfven under debatten om nämnda lagförslag af flere talare varmt framhölls, alla skäl tala för att statsmakterna fortgå på den nu så lyckligt inslagna vägen och genom fortsatta och så rikliga anslag, som med tillgodoseendet af öfriga statens behof är förenligt, söka ytterligare förmera svenska statens kanske värdefullaste egendom — dess skogar.

För att emellertid detta eftersträfvansvärda mål med all kraft må kunna fullföljas, äro ytterligare anslag på extra stat härför erforderliga.

Enligt i Kungl. Domänstyrelsen förda anteckningar om antagna köpeanbud å försålda mindre kronohemman och lägenheter skulle nämligen till betalning den 14 mars under de närmaste fem åren förfalla allenast följande belopp, nämligen

år 1904	516,918: 57	kronor,
» 1905	477,203: 14	
1906	348,907: 55	
1907	222,856: 18	
» 1908	178,466: 56	

och äfven om dessa belopp, särskildt hvad beträffar de trenne sista af dessa år, komma att blifva något högre, än ofvan angifvits, är det dock af största vikt att ytterligare tillgångar må kunna beredas, i all synnerhet som rikliga tillfällen till förvärfvande af enskildes skogsmarker finnas.

För närvarande föreligga nämligen i Domänstyrelsen anbud å inköp af dylika marker till angifna köpeskillingsbelopp af öfver 2 millioner kronor, hvarförutom ansenliga skogsområden lära komma att inom den närmaste tiden hembjudas åt statsverket.

Den man, som här ingriper och genom ett i Riksförsamlingen väl sagdt ord bringar guld — och grönar skogar, han gör sig sannerligen väl förtjänt om fosterlandet.

———

Skogsodlarens bundsförvanter bland djuren.

Af C. A. Hollgren.

Åt hvarje på jorden befintlig växtart har beredts möjligheten för bevarande af dess existens under en viss tidsperiod genom bibehållande å dess gamla och utbredande till nya områden.

Fröen och frukterna är det förnämligast, som fått sig förelagd uppgiften att ombesörja denna växtarternas utbredning, därvid betjänande sig af sådana hjälpmedel som vinden, vattnet och de lefvande djuren. Med hänsyn till dessa hjälpmedel ha fröens och frukternas organism blifvit på olika sätt danad.

De frön, hvilka betjäna sig af vinden som spridningsmedel, hafva vanligen fått vid sig fästade bihang, så kallade frövingar, medelst hvilka de kunna föras ansenliga sträckor. Af landets skogsträd hafva tallen, granen, björken, asken, almen, lönnen, för att icke äfven säga aspen och linden, så beskaffade frön.

De frön, som medelst vattnet spridas till aflägsna områden, äro särskildt härdade för en sådan transport, och hit hänföras i första rummet alens frön.

Komma vi så till de frön och frukter, som förnämligast hafva djuren att tacka för sin förflyttning långt från moderträdet, så tillhöra de eken, boken, oxeln, rönnen och, hvad i skogen växande buskar beträffar, brakvedsbusken, hasseln, enen, flädern och olvonbusken.

I hvad mån djurvärlden kan hafva inflytande på sistnämnda träd och buskars utbredning till skilda områden, skola vi nu i det efterföljande söka redogöra för och börja så med

Eken. Som hvar och en vet, äro ekens frukter, ekollonen, så tunga att de, när de mogna lämna moderträdet, falla så godt som lodrätt ned till jorden, under den ofta vidt utbredda trädkronan. Om än ollonen här kunna gro, skola de dock endast i sällsynta fall kunna frambringa växtliga ekar under det öfverskärmande moderträdet, helst trädslagen ej heller gärna trifvas under andra äldre af samma art. Dessutom skulle ej genom ett sådant tillvägagångssätt ekens växtområde afsevärdt vidgas

Då det i allmänhet finnes nedlagd en sträfvan hos växtvärldens alster att förstora sin växtsfär, skulle denna sträfvan ej här kunnat komma till sin fulla rätt, såvida ej naturen anvisat medel härför. I afseende å eken är det förnämligast *nötskrikan*, som härutinnan kommit att blifva verksam. Likt kråkfåglarna, med hvilka nötskrikan räknar fränd-

Nötskrikan (Garrulus glandarius). (Efter Holmgren).

skap, besitter hon egenskapen att kunna undangömma, för att anlitas under kommande dagar, de födoämnen, hon ej mäktar för tillfället förtära. Till gömställen för dessa öfverflödiga födoämnen begagnar sig dessa fåglar, där så lämpar sig, oftast af jorden i skogen, och framförallt tyckas de därvid hafva förkärlek för den invid trädrötter befintliga. Mångfaldiga gånger har min rapphönshund på slika ställen uppvädrat godbitar, som kråkor och skator gömt. Å platser, sådana som de nämnda, gömmer nötskrikan ekollonen på hösten för att sedermera tillgripa dem under vintern, då födoämnena för henne börja tryta. Under hela oktober och november månader är nötskrikan dagen lång mellan sina måltider rastlöst sysselsatt med detta arbete. Man ser henne

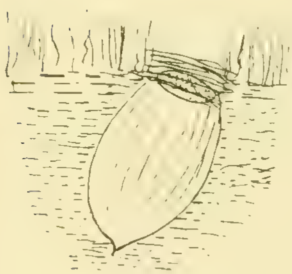
då oupphörligt flyga från ekarna med ollon i näbben till andra områden, ibland belägna på långt afstånd från skördeplatsen. Flera hundra ollon gömmas dagligen under denna tid af en nötskrika, alltså under ett par månader flera tusenden. Som de gömställen, hvarest ollonen förvaras i jorden, äro lika många som ollonen — endast ett ollon nedlägges på hvarje ställe, — så måste man fråga: är det möjligt för nötskrikan att igenfinna alla dessa på olika ställen gömda ollon? I någon mån tyckes hon verkligen vara i stånd därtill, tack vare ett hos henne förvånansvärdt högt uppdrifvet lokalsinne.

Den frejdade naturforskaren professor Nilsson säger i sin fogelfauna rörande nötskrikans förmåga att igenfinna ollonen under snön, att hon uppvädrar dem medelst sin fina lukt, någonting som jag, med all aktning för den frejdade vetenskapsmannen, tillåter mig betvifla, därvid stödjande mig på en tilldragelse, som jag skall återgifva. Det var för några år sedan, som jag, sittande vid mitt skrifbord, lade märke till hurusom en skata — som ju är med nötskrikan besläktad — gömde under en buske i trädgården utanför mitt fönster en köttbit. Efter en månad eller så inträffade ett ymnigt snöfall. Skatan befanns då en morgon sittande på en i trädgårdens närhet varande uthusbyggnads tak hopkrupen och frusen. Med ens kommer hon flygande till busken, där hon gömt sin köttbit, sprätter undan snön med näbben och griper köttbiten. Att det ej var lukten utan ihågkomsten, hvarest skatan åt sig förvarat godbiten, som här gjorde sig gällande, var för mig alldeles tydligt.

Egenskapen hos nötskrikan att så där gömma födoämnen, som hon ej för tillfället mäktar förtära, har emellertid kommit att blifva af ytterst stor vikt just i afseende å ekens utbredning, och fråga kan uppstå, huruvida ej med detta nötskrikans förfarande kan afses att åt henne bevara ekskogen, af hvilken hon drager så stor nytta, då hon lifnärer sig af ollonen. Fågelns beteende vid ollonens förvarande i jorden talar åtminstone mycket till förmån för ett sådant påstående.

I närheten af staden Halmstad är beläget ett skogsområde af några hundra tunnlands vidd, beväxt med på 1860-talet och äfven senare skogsodlad tall. Grupper af gran och björk finnas äfven af något yngre ålder. I kanten af detta skogsområde växa åtskilliga gamla ekar. Jag har under denna höst (1903) mycket ofta promenerat i denna barrskog och därvid haft tillfälle att aktgifva på nötskrikans beteende, då hon varit i färd med att flytta ekollon. Jag har sett, hur hon plockat ollonen från ekarna och flugit med dem, bärande ett i sänder i näbben, till tallskogen därintill, hvarest hon nedsatt dem i jorden. Huru hon därvid gick tillväga, lyckades mig först efter mycket besvär

få reda på. Hon var nämligen mycket rädd för att de ställen, där hon gömde ollonen i jorden, skulle blifva upptäckta. Såg hon sig observerad, satte hon ibland ollonen uti en granklyka i träden; ibland skalade hon och åt upp dem, oftast flög hon dock sin kos med dem. Till slut lyckades jag likval ofverrumpla henne atskilliga gånger, då hon gömde ollonen. Jag fann därvid, att hon förfor på det sätt, att, efter det hon med näbben format ett hål i jorden vid pass 1 fot från tallens stam,

Huru nötskrikan placerar ollonet i jorden.

Ett groende ekollon.

hon däruti nedsatte ollonet något snedt i jorden, så att större delen däraf omgafs af mylljorden. Härvid iakttog hon, att spetsen af ollonet kom före ned i jorden. Genom detta sätt att placera ollonet, kunde det lättare nedföras i jordlagret, än om den trubbiga, afplattade öfre delen anbringats nedåt. A denna afplattade del kunde fågeln lättare med näbben skjuta på ollonet så, att det kom till önskadt djup i jorden. Sedan detta gjorts, täcktes det hela med gräs eller löf, dock icke särdeles omsorgsfullt. På detta sätt kunde sålunda luften få tillträde till ollonet, hvilket hade den ända, hvarest groddämnet befinner sig, nedstucken i jorden — alltså en »sticksådd», utförd på det mest vetenskapliga sätt.

Hade detta nötskrikans sätt att gå tillväga blott afsett att gömma ollonen för framtida behof, så kunde hon likväl, i stället för att sätta dem i jorden, hafva anbringat dem ofvanpå densamma i gräset, i mossan eller den höga ljungen eller ännu bättre i den snåriga 20-års tallfrösådden eller under granarnas yfviga grenar. Men detta tilltalade henne ej. Hvarför? Som det syntes därför, att i sådana fall ollonen ej skulle kunna spira och de uppväxande telningarna vegetera. Af

den massa ektelningar större och mindre, som finnas i denna skog, och hvilka samtliga med all sannolikhet blifvit af nötskrikan planterade, enär de alla med få undantag uppvuxit en och en ungefär på samma sätt, omkring 1 fot från tallens stam, finnas inga uppväxta i grandungarna och ej heller i ungtallskogen, utan endast i den 30- till 40 åriga tall skogen, hvarest de växa utmärkt, om de än, när de blifva något högre

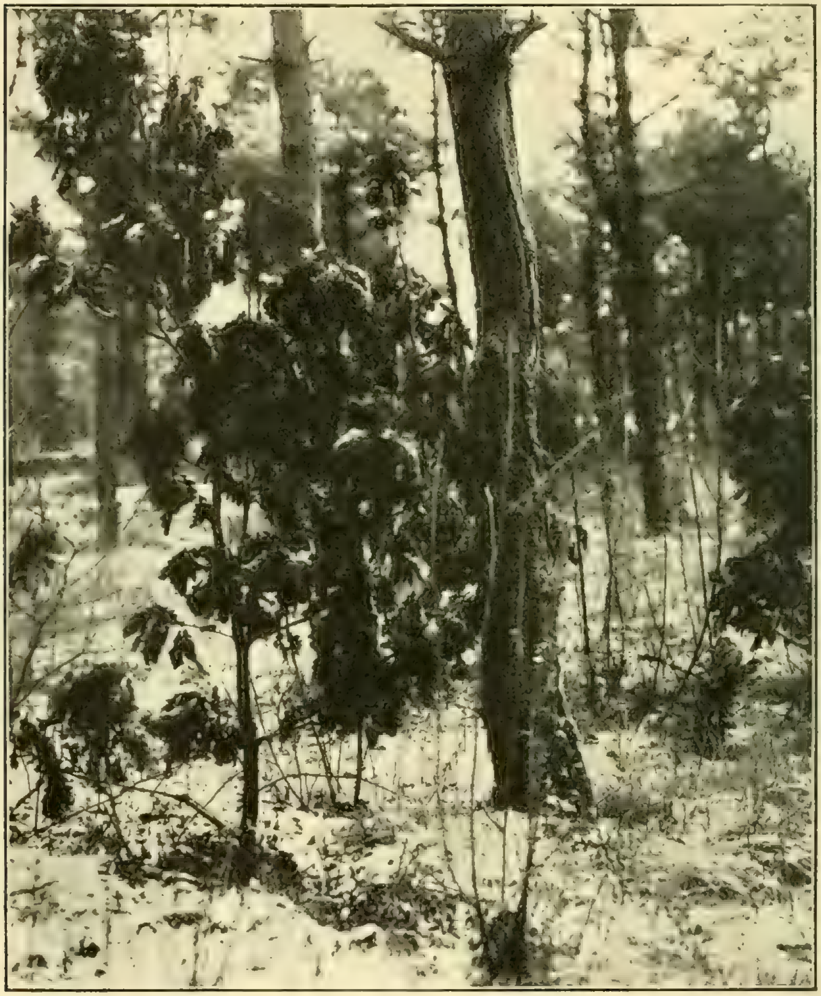
35-årig tallskog med underväxt af ek å Galgberget vid Halmstad. Fot. af Hoffotograf A. J. Hagnell, nov. 1903.

och ej stått i större luckor, stundom blifva dubbeltoppade och krok växta, detta orsakadt af telningarnas sträfvan att komma i omedelbar beröring med solljuset

Till en början, och innan jag fick se, huru nötskrikan i detta fall gick tillväga, trodde jag, att de invid och inunder tallarna spirande ekarna uppkommit, genom att skrikan sittande i trädet helt enkelt tap pat ollonen och att de då fallit till jorden. Men så har ej varit fallet Hon har verkligen satt dem i jorden.

Men hvarför sätter nu nötskrikan ollonen så där invid tallstammen; kan det månne vara till fördel för eken under hennes uppväxttid? Ja, det är just hvad det visat sig vara. Under tallens kronor finnes den bästa matjorden, bildad under tallens uppväxttid af förmultnadt trädaf

fall, där finnes större jordfuktighet och där har ekstängeln skydd af den bredvidstående tallstammen mot yttre faror. Tallen har således att i allt draga försorg om att inkräktaren på hennes område förkofras, intill dess

Invid tallstam uppvuxen ekplanta å Galgberget vid Halmstad. Fot. af hoffotograf A. J. Hagnell, nov. 1903.

den själf kan reda sig, då tallen får vika för densammas makt. I mån som eken utväxer, tager han nämligen vatten och näring från sin beskyddarinna, genom att han sänder sina rötter in i samma jordlager som tallen. Häraf utglesnas tallens krona så småningom, eken får därigenom mera ljus och växer raskt i höjden och underkufvar omsider, om

än ibland efter lång tid, tallen, följande därvid lagarna för trädslagens utveckling och invandring till vår nord.

En egendomlighet, som jag dessutom tyckte mig iakttaga rörande nötskrikans tillvägagångssätt, var, att hon vid dessa sina skogsodlingar går systematiskt tillväga. Hon tyckes sätta ollonen för året inom en viss rayon, liggande utom den, hvarest ekåterväxt blifvit af henne eller af hennes samsläktingar förut utförd. Den skrika, jag i år observerade, flög med ollonen vid pass 700 meter, innan hon gömde dem. Att hon ej nedlade dem närmare det ställe, hvarest hon tog dem af träden, måste jag tillskrifva den omständigheten, att på hela den sträcka af tallskogen, hon passerade under flykterna, fanns förut spirande ekskog bland tallarna, hvilket däremot ej var fallet, där hon nu gömde ollonen. Att hon så där, som jag lade märke till, gömde ett större antal ollon här och där inom en viss krets, underlättade naturligen också för henne igenfinnandet af några af dem.

Om än nötskrikan således afser med dessa utsättningar af ekollonen att hafva tillgång till föda, när annan sådan tryter, så måste man dock jämväl antaga, att förfarandet har till syfte ekens spridning, någonting som ej skulle kunna afsevärdt låta sig göra utan yttre medverkan, då ollonen äro så beskaffade, att de ej kunna af den vanliga fröspridaren, vinden, bortföras.

Att nötskrikan verkligen kommit att af omständigheterna få en sådan uppgift sig anförtrodd, vinner jämväl stöd af hvad den store djurkännaren Brehm anför om henne i sitt världsbekanta arbete »Foglarnes lif». Jämte det att han där framhåller skrikan såsom varande den »afskyvärdaste ödeläggare af andra fåglars bon och ungar» och fördenskull afbildar henne med en späd fågelunge i sina klor, tillägger han, att hon i Tyskland, de år ekarne bära ollon, lämnar de trakter, där ekar ej finnas, för att uppsöka ektrakter, hvarvid hon kan vara borta från sitt förra hemvist i veckor, ja månader. Gömmer hon äfven där ollonen, som ju är troligt, då det ingår i fågelns natur, kunde det ej vara för att återfinna dem, då hon ju endast en kort tid är kvar på den trakt, hvari ekarne växa.

Någonting som ytterligare talar för nötskrikans förhållande till ekskogen i detta fall, är, att hennes egentliga utbredningsområde i norden i det närmaste sammanfaller med ekens.[1]

Skulle tilläfventyrs någon framställa till mig den frågan, på hvad

[1] Eken går vildväxande till sydligaste delen af Norrland, medan nötskrikan ej är sällsynt i mellersta Norrlands kustlandskap och undantagsvis anträffas i Västerbotten. *Red.*

sätt jag anser att eken en gång kommit in i landet efter tallen och där spridt sig mot norden, så skulle jag, med hänsyn till hvad jag därom erfarit, obetingadt svara: »det är i första rummet nötskrikans förtjänst».

Tillspordes jag vidare om, huru man på lämpligaste sätt kunde uppdraga eken inom landet, då blef mitt svar: »följ, där så kan ske, nötskrikans i naturens skogshushållningslära erkända sätt att gå tillväga».

Boken. Om än skapnaden hos detta träds frukter icke utesluter

Bergfinken (Fringilla montifringilla)
efter Kolthoff och Jägerskiöld).

möjligheten för att de skulle kunna af vinden föras på något afstånd från moderträdet, så äro dock i allmänhet andra krafter behöfliga för fröets eller ollonets spridning i stort. Då bokollonen äro begärliga såsom föda för åtskilliga djurslag, beredes på så sätt möjlighet för deras förflyttande på längre afstånd. Ehuru nötskrikan äfven härvidlag är i någon mån verksam, så öfverträffas hon dock därvid af *bergfinken.* När rikliga ollonar inträffa, infinner sig nämligen denna nordliga fågel i skaror på många hundratal i bokskogarne i oktober och november månader för att fråssa på ollonen. Professor Nilsson säger härom i sin fågelfauna: »att då under vintern 1819—1820 en ovanlig mängd

bokollon funnos i Skånes bokskogar, tallösa skaror af bergfinkar syntes i dem, görande otrolig skada genom att uppäta ollonen för de redan på skogarne fördelade svinkreaturen.

I Halland observerade jag i medlet af 1890-talet under ett då in träffadt rikligt fröår för boken, hurusom bergfinken i tusental uppehöll sig i bokskogarne. Jag hade då tillfälle aktgifva på hans förehafvanden i afseende på ollonens flyttning. Fåglarne grepo i bokarne ollonen och flögo med dem till i närheten befintliga björkar, hvilkas fina grenar voro lämpligare att sitta på, när finkarna spisade ollonen, än bokens gröfre, hållande dem mellan fötterna. Under denna manöver tappades ollonen ibland och föllo till jorden under björkarne. Framförallt var detta fallet, när fåglarna, skrämda af en eller annan anledning, allesammans togo till flykten, då ollonen formligen regnade ned från träd, där fåglarne suttit och skalat dem. Just under dessa oupphörligt upprepade uppbrott af fågelsvärmar var det, som marken under björkarne på stora områden besåddes med ollon. Under dessa träd funno ollonen en förträfflig groningsbädd och den spirade plantan lagom ljustillflöde under björkträdens skira belöfning, hvilken tyckes, i mån som boken uppväxer, blifva ännu mera ljusgenomsläppande, till följd af den förtunning i löfbeklädnaden, som uppstår, när boken börjar beröfva björken en större del af vattnet ur jorden, underkufvande på så sätt björken, detta i öfverensstämmelse med trädens invandringslagar. Hvad dessa fåglar detta år uträttade, därom vittnar den mängd med bokplantor, som sedan dess spirat under de björkar, i hvilka fåglarne höllo sina måltider. Om än flera andra fåglar såsom bofinkar, tjädrar, orrar och af däggdjur rådjur, harar, sorkar och råttor härvidlag kunnat vara i någon mån verksamma, så måste dock priset härvidlag gifvas åt bergfinken. Åt honom synes det förnämligast vara, som värfvet att draga försorg om bokens spridning blifvit i första hand anförtrodt. Och i sanning sköter han icke det värfvet förträffligt.

Rönnarna och oxlarna hafva, äfven de, fåglarna att i första hand tacka för sin spridning. Fröen hos dessa trädslag äro, som vi veta, omslutna af ett löst köttigt omhölje, bildande en bärlik frukt, som af vissa fåglar ätas med begärlighet. Förnämligast är det de till trastsläktet hörande, som härvidlag äro de anmärkningsvärdaste, äfvensom sidensvansen.

När på höstarne rönnen och oxeln prunka i sin röda bärskrud, då anlända i flockar, ja i skaror, snöskator och sidensvansar för att fråssa af det åt dem dukade bordet. Dessa båda fågelslag äro s. k. strykfoglar, de ströfva så där års vida ikring. Just därigenom befordras dessa träds vidsträckta spridning. Fåglarne förtära bären hela.

De i det köttiga omhöljet inneslutna små frukterna gå till stor del genom fåglarnes tarmkanal samt afgå slutligen med exkrementen, omhöljda af hvilka de gro lättare än eljest, när de nå jordlagret.

Jämte de nämnda fågelslagen förtära äfven kol- och dubbeltrasten, rödvingstrasten, sångtrasten, domherren, tallbiten, tjädern, orren, mesarne m. fl. rönn- och oxelbär, och bidraga äfven de att sprida träden, dock inom mera inskränkta lokaler, då de flesta af dessa fåglar äro mera stationära än de två förstnämnda.

På vissa ställen i tallskogarne kan man få se stora områden med insprängd rönn bland tallarne. Det är å ställen, hvarest fåglarne, sedan de ätit sig mätta i rönnträden, haft för vana att slå ned för att hvila eller också haft sitt tillhåll om nätterna. Äfven å kala ljunghedar i Halland har jag funnit, hurusom en mängd rönnträd spirat upp inom ett visst område. Detta har då befunnits beläget mellan stället, hvarest rönnträd vuxit och den talldunge, där fåglarne mellan måltiderna uppehallit sig. Under flygandet mellan dessa ställen hafva deras exkrementer med däri inneslutna frön fallit ned i ljungen, och så hafva rönnar spirat upp. På enahanda sätt hafva öarna i hafvet fått sina där växande rönnar och oxlar införda.[1]

Mången har nog flera gånger lagt märke till, hurusom uppe i trädsklykor och i springor i murar rönnar (»flygrönn») uppspirat; det är fåglarnes verk.[2]

Komma vi så till skogsbuskarne: brakvedsbusken, enen, hasseln, flädern och olvonbusken, så äga äfven de för vissa fåglar och mindre däggdjur smakliga frukter, hvarigenom deras spridning underlättas.

Brakvedsbuskens bär ätas af trastar och domherrar samt af hackspettar — den enda gång i mitt lif, jag sett gråhufvade hackspetten i det fria, var i Södermanland i en dylik buske, där han var sysselsatt med att förtära bären — och egendomligt nog äfven af sådana insektätande fåglar som rödhakesångaren och svarthufvade sångaren.

Enens bär (bärkottarne) ätas af snöskator och sidensvansar och föras fröen med dem till aflägsna trakter och öar. Vidare ätas enbären af orrar, tjädrar, rapphöns m. fl. fåglar, som också i sin mån blifva nyttiga härutinnan.

[1] Att på Azorerna och Madeira så godt som alla buskar och träd äro försedda med bär, har man trott sig kunna förklara därigenom, att fåglar öfverfört frukterna från närmaste fastland.

[2] Växten misteln eller mistelten (Viscum album), som såsom parasit växer uppe i trädens kronor, skulle, anser man, ej kunna utbredas, såvida ej hans tunga frukt spredes af misteltrasten eller dubbeltrasten (Turdus viscivorum). Om muskotnöten har man sagt, att den ej kunde gro innan den passerat muskotdufvans mage.

Hasseln äger i första hand nötväckan som spridare, när hon flyger och i grenklykor fastsätter nötterna för att hacka hål i dem och på så sätt nå kärnan. Icke så sällan tappar hon då nöten, hvarvid denna faller till jorden och gror. Nötskrikan, nötkråkan, ekorren, skogsråttan och rödbruna sorken »plantera» nog äfven de en och annan hasselbuske.

Flädern, som ibland ses här och där i skogarne, har ditförts af sidensvansen eller kanske af svarthufvade sångaren, hvilka båda jag funnit förtära fläderbär.

Olvonbuskens bär ätas ogärna af fåglar. Förnämligast tyckes det vara domherren, som ibland spisar dem. Men då han ej som trastarne och sidensvansen slukar bären hela med frön, så blifver spridningen af växten härigenom obetydligare.

Jämte de ofvan uppräknade djurslagen, som flera hafva till sin uppgift att ensamma draga försorg om vissa träds utbredning, finnas andra, som mera af en händelse blifva spridare af trädslagen i skogen. Så är nämligen förhållandet med flera däggdjur såsom harar, räfvar, rådjur, älgar o. s. v. Fröen, sådana som de af björk och asp, häfta sig fast vid djurens hårbeklädnad och föras på så sätt större eller mindre sträckor.

Korsnäbbarne flyga ofta med tall- och grankottar, när de skola ur dem utplocka fröen, till träd, växande omkring de träd, hvarest kottarne hemtats. Af en eller annan anledning blifva fåglarna skrämda och flyga sin kos. Kottarne släppas, falla mot grenar, då fröen utskakas och flyga omkring, eller spira plantor från de till jorden fallande kottarnes frön.

Hackspettarne flyga med kottarne till trädurhålkningar för att där fastsätta dem, medan de urhacka fröen. Under detta bestyr tappa de ibland kottarne och bidraga så till uppkomsten af tall- och granplantor

Af hvad här förut blifvit anfördt, kan man finna, huru vist allting blifvit inrättadt i naturen, huru orsak och verkan strängt höra samman. I sanning faller man icke mången gång i förundran öfver det storslagna i de anordningar, som af omständigheternas makt danats till utvecklingens fromma.

När nu vi människor gå att åtaga oss ansvaret att underhjälpa naturen i hennes sträfvan att bringa sina alster till fullkomlighet, böra vi bemöda oss om att, där så lämpar sig, taga vara på de lärdomar, som kunna framgå af naturens sätt att sköta dessa samma alster, ty de äro, dessa sätt, yttringar af de lagar, medelst hvilka naturens omätliga rike, öfverlämnadt åt sig själft, under kanske millioner år styrts

Några iakttagelser rörande skogsförhållandena vid Stora Lule vatten.

Den väldiga bassäng, hvarur Stora eller Norra Lule älf närmast hämtar sitt i allmänhet stridt strömmande vatten, kallas på kartorna Stora Lule träsk eller Stora Lule vatten samt angifves vara belägen 370 meter ö. h. Befolkningen i orten — n. b. den svensktalande, ty här uppe talas mest lappska, men äfven något finska — kallar den vackra sjön Stor-Lule (det lappska Stuor-Lule). Kring stränderna bo fiskarelappar, af hvilka några äga nybyggen: Hyddan, Storholmen, Ålloluokte och Kaltisluokte på södra sidan, belägen inom Jokkmokks socken. På norra sidan, som tillhör Gellivare socken, finnes endast ett nybygge, Stainasvaara, bebodt af en finne från nordsvenska kusttrakten. En »folkräkning», jag i somras verkställde, gaf till resultat, att f. n. 90 personer finnas bosatta kring sjön. Nordligaste bosättningen är lappen Fannar med familj nedom Jaurikaskaforsen, d. v. s. omkring 48 km. ofvanför Luleluspen och 37 km. nedom Stora Sjöfallet, det världsberömda, vidunderligt härliga fallet med sina fem stupbranta flöden i skilda »terrasser».

De största och värdefullaste skogskomplexen vid Stor-Lule äro belägna på kronoöfverloppsmarken kring Vuosmajokk och Sjaunja älf inom Gellivare socken samt kring Alloluokte i Jokkmokks socken. De afverkningsbara, d. v. s. sig föryngrande timmerbestånden nå efter den lätt flottbara *Vuosmajokk* till inemot den plats bortom Stuobbaplatån, där lappen Viltok timrat sig ett stadigvarande hemvist. Efter *Sjaunjaälfven* sträcker sig storskogen på båda sidor om älfven upp till Moskojaure, ehuru åtskilliga vida, kala fjällmyrar på östra sidan alltmera inskränka skogsområdet, ju längre norrut man kommer. Sjaunjaälfven är svårare att flotta, detta närmast beroende på att den icke rensats. Emellertid har den ett flertal branta och steniga forsar, och särskildt strax nedom Moskojaure är den mycket kinkig vid virkesflottning. Den hufvudsakliga skogen vid *Ålloluokte* står på båda sidorna om Allojokk. Kring *Kaltisluokte* finnas goda skogar, likaså å *Tjålmevare* på sjöns norra sida. Ännu uppe vid *Jaurikaska* stå rätt goda

skogar, men där ofvanför synes mig ingen afverkning böra ske. Holmerz och Ortenblad angifva i »Om Norrbottens skogar» (Bihang till Domänstyrelsens underd. berättelse rörande skogsväsendet år 1885, sid. 54) lämpliga afverkningsgränsen vid Stor-Lule till »någon mil nedanför Stora Sjöfallet», men på de 37 km. ofvanför Jaurikaska, där tallen endast med yttersta svårighet eller ej alls kan reproducera sig, bör efter mitt förmenande någon afverkning icke göras.

De skogar, hvarom här är fråga, äro i regel naturskogar, urskogar. Visserligen har utsyning och sedermera afverkning skett på hemmansområdena, därifrån äfven byggnads- och bränslevirke hämtats, och kring Sjaunja älf hafva under senare år på vissa trakter genom underhandsförsäljning uttagits gröfre ståndtorra träd (torrfuror), »surtallar» (träd med kvarsittande, men torkade barr), äfvensom blånade (äldre) och friska vindfällen, i mån som försäljning af dessa virkesslag varit möjlig, äfvensom på sin tid gjorts en utstämpling af frisk skog, men dessa poster äro endast bagateller i betraktande af de stora, af människohand fullkomligt orörda »trakterna» eller »landen». Råkar man därstädes en enda gång någon med yxa fälld stam, har denna blifvit fälld af en skogslapp för lafvens skull, då renbetet varit svårt på grund af »flen», d. v. s. att isskorpa bildats mellan snötäcket och renlafven på heden. Terrängen är hedländ, sakta sluttande mot älfvarne eller sjön. Den på heden eller de mossiga bergkullarne växande tallskogen är af ofta förvånande grofva dimensioner samt förhållandevis lång och med ej alltför stor afsmalning, men i myrmarken och på myrholmarne är den naturligtvis kortare och sämre. Skogen är nästan utan undantag öfver de vidsträckta arealer, det här gäller, ärrig af brand, men brandljuden äro i regel af alls ingen vidare teknisk olägenhet. Träden hafva växt långsamt, men virket är ganska säkert friskt och kärnigt äfven i fråga om de allra gröfsta dimensionerna. Mellan Harsprånget och Porjus har jag nyligen sett en afverkning utmed och i närheten af turistvägen, där veritabla trädjättar uttagits, och till min förvåning funnit att nästan samtliga träden varit användbara. Afverkningen synes varit ledd mönstergillt, och man hade lämnat endast omkring 10 cm. höga stubbar, eller ännu mindre — men endast 3 à 4 vrak och få lumpningar kunde jag varseblifva inom den rätt omfattande afverkningstrakten.

Återväxten är vanligen otillfredsställande, men ändock traktvis rätt god och ibland fullt nöjaktig. A vissa brandfält har björkuppslaget i det närmaste kväft talläterväxten, men på andra håll, där björken ej kommit alltför tätt, har tallen lyckats taga sig upp med långa, vackra årsskott. Ett mycket beklagligt inträffande är den i dessa trakter allmänt utbredda *talltorka*, som i år yppat sig och som jag följt från

Vajkijaur ofvan Jokkmokk fram till Ligga vid Stora Lule älf samt vidare norrut på båda sidor om älfven förbi Harsprånget upp till Porjus och Luleluspen samt fram till skogarna kring Sjaunjaälfven och vidare uppåt Stor-Lule. Ända uppe vid Stora Sjöfallet ser man samma sak, som jag iakttagit äfven vid Randjaur m. fl. ställen i Pärlälfvens revir. Under förra årets regniga och kalla sommar hunno cellväggarna i nybildade topp- och grenskott ej att tillräckligt förvedas under den korta vegetationsperioden, utan därför sprängdes cellerna af den inbrytande frosten och torkade skotten i våras, då träden skulle väckts till lif och ny verksamhet. Det gör ett mycket nedslående intryck på skogs- och naturvännen att nu se all denna lofvande ungskog ända upp till 50 års ålder härjad, med gula, vissnade skott. Å hedarna bortom Stuobbabergen bestå skogarne endast af glest stående, urgamla tallar af väldiga dimensioner, hvilka icke gifvit upphof åt någon återväxt. Endast undantagsvis råkas en plantgrupp. Å den i decennier öppna marken har i dess ställe granen invandrat på sankare lägen och äfven å försämrade fläckar på den eljest torra heden. Skogselden allenast hade, om den kommit i tid, kunnat föryngra dessa skogar i fjällbandet, som nu endast göra nytta i klimatiskt hänseende, men hvilka man icke får öfvergå med afverkning.

När man från Kvikkjokkshållet och det för sin framstående naturskönhet med rätta prisade Aktse kommer ned ur fjället till Saltoluokte vid öfre ändan af Stor-Lule, den s. k. Langasjaure, fästes uppmärksamheten å ena sidan af Stora och Lilla Sjöfallets branta, hvitglimmande forsbackar, inramade af vilda snöfjäll, å andra sidan af att man här ånyo råkar tallen, som upphör vid Aktse (Laidaure), där granen går högre än tallen. Redan här vid Saltoluokte, 13 km. nedanför Stora Sjöfallet, står emellertid tallen vid sin vegetationsgräns, kort, vidt utgrenad, pinieliknande, utan reproduktionsförmåga. Ända framme vid de ryktbara fallen växer tallskog, och den vackert belägna turisthyddan ligger hägnad af en talldunge af pittoresk karaktär och skapnad. Först ett par mil ofvanför Stora Sjöfallet upphör tallskogen.

Anmärkningsvärdt är det förhållandet, att tallen i Norrbottens län i allmanhet gar högre an granen, något som Holmerz och Örtenblad äfven framhållit i nyss citerade afhandling. Så är fallet i Pite, Stora Lule, Kalix, Torne och Muonio floddalar; endast Lilla Lule och Vittangijoki visa det afvikande förhållandet, att granen når högre än tallen. Tallens förekomst längst mot norden lämnar sålunda stöd åt den geologiska teorien, att den österifrån kommande granen invandrat senare till vårt land än den söderifrån kommande tallen. Tallen är vårt ursprungliga, äldsta barrträd, medan granen ännu är stadd på invandring.

I nämnda fem älfdalar befinner sig granen på detta invandringsstag, och har längs Lilla Lule älf och Vittangijoki hunnit taga lofven af tallen.

Innevarande års sommar har af undertecknad i enlighet med fastställdt utsyningsförslag en försäljningspost om 15,000 träd med minst 24 cm:s (10 eng. tum) brösthöjdsdiameter blifvit vid Sjaunja älf utstämplad, hufvudsakligen i urskog och omfattande en mängd värdefullt groftimmer. Under denna förrättning — hvarvid samt under en sedermera företagen längre studieresa inom fjällområdet och skogarna i fjällbandet materialet till dessa kortfattade anteckningar blifvit sammanfördt — visade det sig emellertid, att naturskogens förråd af virkesmassa ingalunda var så rikligt, som jag hade väntat. Här fanns alltför mycket odisponeradt utrymme, och å andra sidan hade vanvuxna och undertryckta träd bort i tid af skogshushållaren aflägsnas för att lämna plats åt bättre kvalificerade stammar. Jag är öfvertygad om, att Holmerz och Örtenblad (l. c., sid. 55) hafva fullkomligt rätt i följande sitt påstående: »Rörande afverkningens utförande anse vi, att för de bättre belägna trakterna — — — de för återväxtens uppkomst och trefnad nödiga villkor tillgodoses. Sålunda böra plantorna beredas nödig ljustillgång genom utfallning af starkt undertryckta träd, dvärgartad återväxt bör bortskaffas». Det synes mig på grund af skogarnes nordliga belägenhet vara af stor betydelse, att medel kunde anvisas till verkställande af rensningshuggningar inom de nu och sedermera uppkommande afverkningsytorna samt att vid dessa arbetens praktiska utförande noga tillses, att luckorna blifva tillräckligt stora till vinnande af en lifskraftig återväxt genom självsådd.

Flottningen från här ifrågavarande skogstrakter kan ej gärna blifva mer än 1-årig under påpasslig ledning. Virket har emellertid att passera en svår väg. Har det lyckligt kommit förbi Scylla i de utomordentligt vackra, men för flottning i nuvarande skick kritiska Porjusforsarne väntas det af Charybdis i Harspranget, där emellertid flottningen gått någorlunda bra, sedan staten med stora kostnader byggt en stenkista öfver södra armen af det ryktbara, vildt natursköna fallet.

Hugo Samzelius.

Om Blædning.

(En kort redegjørelse.)

I anledning af hr. jägmästare Wallmos udtalelser i dette tidsskrifts 8de hefte maa det være mig tilladt at fremkomme med nogle korte bemærkninger.

Jeg gjør da først opmærksom paa, at min artikel i »Forstligt tidsskrift» *udelukkende vedrører norske skogsforhold.* Naar oversættelsen i »Skogsvards-Föreningens tidskrift», hvortil jeg intetsomhelst kjendskab har havt for den fremkom, overalt giver indtryk af, at jeg ogsaa har omhandlet svenske skogsforhold, saa staar dette alene for oversætterens egen regning, idet mine udtryk, som f. eks. »vort land», »hos os» o. l. enten er helt udeladt eller forandret til f. eks.: »Norge och stora vidder af Sverige», »Sverige och vanligen i Norge» o. l. (se f. eks. pag. 183, 186, 188 og 189). Trods mit flereaarige ophold i Sverige har jeg ikke anseet mig kompetent til at dømme om svenske skogsforhold.

Det maa ogsaa lægges oversætteren til last, at svenske skogsmænd — efter hr, Wallmos udtalelser — er blit plaget med et »idislande» af tyske skogsforhold nærmest passende for »en skolpojke i sjätte klassen». Jeg har aldrig pretenderet, at deri skulde findes nogen nyhedens interesse for svenske skogsmænd og ikke tænkt mig det værdigt til oversættelse; heller ikke har jeg ment at fremlægge noget »vetenskapligt», »etwas neues» eller »något som skall göra't». Det faar erindres, at »Forstligt tidsskrift» ikke udelukkende er et organ for fagmænd.

Efterat jeg saaledes har ført sagen tilbage did, hvor den rettelig hører hjemme, maa det være mig tilladt at bortelliminere i hr. Wallmos udtalelser de paastande, som urigtig er mig tillagt. Jeg har aldrig paastaaet, at hr. Wallmo vil anvende rationel blædning i »söndertrasade bestånd» eller til forbedring af mer eller mindre degenererede skoger. Jeg har kun villet gjøre opmærksom paa det faktum, at under saadanne forhold er denne hugstform i hvert fald ikke anvendelig, og dette er af vigtighed for os at fastholde, da de norske skoge desværre ofte er baade söndertrasade og degenererede.

For endelig at komme til realiteterne, er det maaske nødvendigt

til en rigtig forstaaelse af, hvad jeg har villet fremholde, at kjende traktblædningens (gruppehugstens) stilling til det norske skogbrug. Helt siden forstmester Barths dage har norske skogsmænd i skrift og tale arbeidet paa at faa indført en mere gruppevis hugstform i de private skoge istedet for den altfor meget udbredte dimensionsblædning. Sit officielle stempel har denne hugstform faaet ved de af skogdirektøren i 1896 udfærdigede »regler for driftsplaners udarbeidelse for de offentlige skoge». Det heder her blandt andet vedkommende traktblædningen: »Perioden udstrækkes til 40 aar . . . . Hugsten spredes i smaa grupper af kvadratisk form i størrelse fra 4 til 7 ar for gran og 7 til 10 ar for furu eller i rektangulær form med ca. 10 ar for gran og 20 ar for furu samt høist 20 à 25 meters bredde og med smalsiden mod den hærskende vindretning. Anvendes den sidste maade, gjensættes 3 frotrær pr. 10 ar for furu og 5 for gran. Hugsten bør saavidt mulig samles paa en trakt, som mindst maa udgjøre $^1/_{10}$ af det for perioden udlagte areal. Efter 10 aars forløb kommer hugsten tilbage til samme trakt, idet enten de gamle grupper udvides eller nye hugges.»

Hvad jeg i min artikel har søgt at paavise, er det, at periodeindelingen samt denne snævre ramme for hugstens udførelse maa være mindre heldig, da den tillader for lidet frit valg ved hugstens anlæg og nødvendigvis medfører hugst af trær, som endnu staar i sin fulde vækst, hvilket jeg mange gange ved udlægning af gruppehugster efter driftsplanerne selv har erfaret. Jeg har derfor troet, at det vilde være en vinding for vor gamle gruppehugstmetode, om man akcepterede den af hr. Wallmo anbefalede 12—15-aarige turnus over hele blokket, ophævede periodeindelingen samt til en vis grad anvendte blædningsgalring og lyshugning, hvorimod den oprindelige form for gruppernes første aabning og deres udvidelse eller bestandets såkaldte »oprulling» burde bibeholdes. De rette vinkler og frotrærne i grupperne kan dog undværes.

Jeg har saaledes paa ingen maade søgt at skabe noget nyt, men kun fremsat et forslag til forbedring af det gamle.

At der er nogen forskjel paa dette og den af hr. Wallmo oprindelig beskrevne rationelle blædning maa vel medgives. I hvert fald har man vistnok overalt her i Norge, hvor hr. Wallmos bog er bleven læst, opfattet ham saadan, at gjenveksten fra først af skulde fremkaldes paa meget mindre aabninger end hvad der har været foreneligt med den hos os brugelige gruppehugst, samt at dette skulde ske i et ganske stærkt lyshugget bestand. Hvis dette har været en misforstaaelse, saa er den ialfald meget undskyldelig, naar man læser f. eks. følgende pag. 42 i hr. Wallmos bog: »Och hvart 10:de eller högst hvart 15:de år

upprepas dylika ljushuggningar, tills ändtligen de äldsta träden i midten af gruppen äro mogna för skörd, hvarvid man kanske samtidigt borttager *tre, fyra stycken på ett ställe, så att lucka uppkommer.*[1] Och blir denna lucka således den plats, där gruppens pånyttfödelse tager sin början.»

Naar hr. Wallmo nu (pag. 296) siger: »Om omständigheterna fordra, att luckan upptages ända till 1 hektars storlek, så tag den så stor!» da er dette en liberalitet, som man vel vanskelig kan udlede af hans oprindelige fremstilling af den rationelle blædnings princip, og det spænder langt udover, hvad man her i landet har forstaaet ved begrebet traktblædning eller gruppehugst. Hos os vilde man sikkert kalde dette for snauhugst eller teigehugst.[2]

Hr. Wallmo har selvfølgelig aldrig sagt eller skrevet, »att beständen genom upprepade ljushuggningar skola glesställas till sådan grad, att man riskerar markens förvildning». Men det staar for mig som uforstaaeligt, hvordan man — ialfald i et fugtigt klima — kan undgaa dette, naar man skal foretage gjentagende[3] lyshugninger i et over 60-aarigt bestand, som fra ungdommen af stadig har været omhyggelig galret og blædningsgalret. I et saadant bestand bør omtrent alle træer ved den tid have opnaaet sit fulde vokserum for kronerne, og gjentagende lyshugninger maa da fremkalde brud af kronedækket, hvoraf følger markens forvildelse og vanskeligere gjenvækstforhold.

Det er selvfølgelig heller ikke vanskeligt i norske skoge at faa se gruppevis foryngelse, som nærmer sig den amfiteatraliske form. I Schwarzwald og Bayern har jeg ogsaa havt anledning til at se ganske udprægede foryngelser af saadant udseende. Det er heller ikke dette, jeg har sagt ikke skulde eksistere; men det er den tænkte rationelle blædningsskog, hvorom jeg mener, at man endnu ikke har tilstrækkelig erfaring.

Imidlertid kan jeg forsikre, at hr. Wallmos bog »Rationell Skogsafverkning» og den derom førte diskussion i Sverige har været studeret med stor interesse af norske skogsmænd og skogeiere, og ethvert sagligt bidrag til klargjøring af de herhen hørende spørgsmaal vil sikkert blive modtaget med opmærksomhed netop fordi, at størsteparten af de norske skoge er blædningsskoge, som vedblivende vil blive behandlet som saadanne.

Paul Gløersen.

[1] Udhævet af undertegnede.

[2] Kalafverkning eller trakthuggning.

[3] Upprepade.

MEDDELANDEN FRÅN FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

Protokoll, *fördt med styrelsen för Föreningen för skogsvård och delegerade för skogsvårdsföreningar inom riket, i Stockholm den 23 november 1903.*

Förhandlingarna öppnades af Generaldirektören, grefve F. Cl:son Wachtmeister, som hälsade ombuden välkomna.

§ 1.

Till mötets ordförande utsågs grefve Wachtmeister.

§ 2.

Till sekreterare valdes e. jägmästarne Gunnar Schotte och Wilh. Ekman.

§ 3.

Förrättades upprop och aflämnades fullmakter. Närvarande voro:

från Föreningen för Skogsvård:

af Föreningens styrelse: Generaldirektören, grefve F. Cl:son Wachtmeister, Byråchefen J. O. af Zellén, Intendenten J. H. Hultin och Jägmästaren C. A. Hollgren.

af suppleanter: Jägmästaren Uno Wallmo och Hofjägmästaren Fr. Edelstam.

af Redaktionskommittén: Öfverjägmästarne Th. Örtenblad och Karl Fredenberg.

Såsom ombud från:

Föreningen för Skogsvård i Norrland:

Öfverjägmästaren Th. Örtenblad, Kaptenen Arvid Lindman, Disponenten Carl Kjellberg och såsom intresserad Föreningens vice ordförande, Disponenten C. F. Hasselblad.

Norrlands Skogsmannaförbund:

Skogsförvaltarne E. O. Hjelm och Hj. von Krusenstjerna.

Skogsmannaföreningen för Norr- och Västerbotten: (under bildn.) e. Jägmästaren V. Ålund.

Västra Sveriges Skogsvårdsförbund:

Godsägaren Leander Olén.

Ale Härads Skogsodlingsförening:

Landtbrukaren Oscar L. Carlsson.

Smålands Skogsvårdsförbund:

Skogsingeniören Gösta Ericsson.

Södermanland- Östergötlands Skogsmannaförbund:

Skogschefen John Karsberg.

Kristianstads läns Skogsodlingsförening:

e. Jägmästaren Elis Nilson.

Svenska Skogvaktareförbundet:

Underafd.: *Uppland—Gestrikland:* Redaktören C. A. Gustafsson. — *Dalarne:* Förvaltaren T. Grindahl. — *Bergslagen:* Öfverskogvaktaren O. Hedin.

§ 4.

Ordföranden uppläste dels följande:

Förslag till form för samarbete emellan föreningar i skogsvårdssyfte.

a. Samtliga samarbetande skogsvårdsförbunds utsedda ombud sammanträda en gång på hösten hvarje år i Stockholm och utgöras af:

1. *Centralstyrelsens* ledamöter och suppleanter (se mom. b.)
2. *Ombud* från de samarbetande föreningarna och förbunden.

Dessa representanter väljas till det antal, som här följer, nämligen:

för 50—200 ledamöter 1 ombud
» 201—400 » 2 »
» 401—600 » 3 » o. s. v.

Dock må af ortförbund till delegerade ej väljas annan dess ledamot, än den som tillika är ledamot i »Föreningen för Skogsvård».

Dessa skogsvårdsförbundens ombud hafva vid höstsammanträdet:

Att upprätta förslag till ledamöter i Centralstyrelsen, där val af sådana skola vid årsmötet i mars (april) ifrågakomma, och skola å förslaget uppsättas 3 gånger så många, som skola väljas;

Att efter samma grunder upprätta förslag till suppleanter och revisorer;

Att behandla och afgöra nästkommande års budgetfrågor rörande den mindre tidskriften och samarbetet till Centralstyrelsens efterrättelse; samt

Att diskutera och uppsätta förslag beträffande frågor, som skola förekomma vid årsmötet;

Att föreslå exkursionsresor och att yttra sig om tidskrifternas redigerande m. m., dock utan bestämmanderätt i dessa afseenden.

b. Centralstyrelsen skall bestå af 8 ledamöter däraf 4 boende i eller i omedelbar närhet af hufvudstaden.

Vid uppkommen ledighet sker val till ledamot i centralstyrelsen å allmänna *årsmötet* (i mars eller april) inom det af de samarbetande skogsvårdsförbundens ombud upprättade förslaget.

Val af 5 suppleanter, däraf 3 boende i eller i omedelbar närhet af hufvudstaden, och 2 revisorssuppleanter sker efter samma grunder.

Vid det allmänna årsmötet i mars (april) äga förutom Föreningens för Skogsvård ledamöter, jämväl ortförbundens medlemmar närvara och med samma befogenhet som dessa utöfva rösträtt vid val af Centralstyrelse, dess suppleanter och revisorer.

Centralstyrelsens ledamöter, suppleanter och revisorer skola vara medlemmar af Föreningen för Skogsvård.

Centralstyrelsen är icke beslutmässig, därest icke minst 4 ledamöter eller tillkallade suppleanter äro vid beslutens fattande närvarande.

Centralstyrelsen sammanträder årligen 3:e måndagen under månaderna oktober, december, februari, mars och april, dock om helgdag då inträffar nästföljande hvardag.

Sammanträdet under mars (april) utbytes till dagen för det *allmänna årsmötet.*

c. Hvarje med Föreningen för Skogsvård samarbetande förbund, hvars årliga medlemsafgift icke uppgår till minst 5 kr. erlägger till centralstyrelsen en årlig afgift af omkring 1 kr. 50 öre för hvarje dess medlem och erhåller för denna afgift en tidksrift för skogshushållning, jaktvård m. m. om minst 8 tryckark i 4 häften.

Denna mindre tidskrifts prenumerationspris blir för icke medlemmar 2 kronor.

Protokoll från ortförbunden rörande val och godkända budgetförslag intagas afgiftsfritt likasom ock diskussionsprotokoll af allmännare intresse i mån af utrymme i den mindre tidskriften, som är afsedd innehålla, förutom själfständiga uppsatser, särtryck ur Skogsvårdsföreningens tidskrift», dels

Förslag till särskild öfverenskommelse med Föreningen för Skogsvård i Norrland, rörande dess publikationer.

Föreningen för skogsvård i Norrland inför i Skogsvårdsföreningens tidskrift under rubrik »från Föreningen för Skogsvård i Norrland» sina publikationer (högst 8 tryckark per år), hvilka granskas i likhet med tidskriftens egna uppsatser.

Af dessa uppsatser äger Föreningen för skogsvård i Norrland beställa ett visst antal separat, hufvudsakligen afsedda för de medlemmar i Norrlandsföreningen, hvilka ej samtidigt äro medlemmar i Föreningen för skogsvård.

Af kostnaderna betalas af Norrlandsföreningen endast författarearfvode för uppsatserna, tryckning och papper till separaten (själfva sättningen bekostar således Föreningen för skogsvård). *Ökad* kostnad för tabeller och illustrationer betalas dock äfvenledes af Föreningen för skogsvård i Norrland.»

Byråchefen af Zellén framhöll det lämpliga i att delegerade samtidigt vore medlemmar i Föreningen för skogsvård, då de skulle upprätta förslag till budget och centralstyrelse. I betraktande häraf vore förslaget ej så hårdt, som det vid första påseende kunde synas. Förslaget vore för öfrigt så liberalt, att alla lokalförbunds medlemmar finge närvara vid allmänna årsmötet för deltagande i val af centralstyrelse i enlighet med förut upprättadt förslag. Det hufvudsakliga samarbetet borde bestå i gemensamma publikationer, i hvilka alla orters intressen skulle sammanföras. Man kunde visserligen ej begära, att hvarje uppsats komme att läsas af alla, men många hålla tidskriften för att endast få upplysningar inom hvars och ens speciella intressesfär. Hvad den föreslagna mindre tidskriften beträffar, vore priset 1,50 ej högt; en nedprutning häraf vore dock tänkbar.

Kapten Arvid Lindman kunde ej underlåta att tycka, att man i någon mån kände sig stött af föreskriften, att delegerade skola vara medlemmar i Föreningen för skogsvård. Föreningen för skogsvård i Norrland afstode hellre från sitt inflytande vid val af Centralstyrelse, blott den mera fick bibehålla sin själfständighet, än hvad förslaget tycktes åsyfta. Förslaget om en mindre tidskrift fann han godt, men Norrlandsföreningen ville ändå bibehålla sin årsbok. Hemställde om mötets ajournerande.

Ordföranden förklarade att detta öfverensstämde med hans plan, men trodde det vore nyttigt, diskussionen ytterligare något fortsattes, hvilket af mötet biträddes.

Byråchefen af Zellén framhöll åter att förslaget om delegerades medlemsskap i Föreningen för skogsvård var nödvändigt, då deras inflytande var så stort. Ville en lokalförening välja icke medlem, kunde ju denne lätt inga

som medlem i stora föreningen. Förstode föröfrigt ej att Norrlandsföreningen ville afvisa det framlagda förslaget, som var så liberalt hållet.

Kapten Lindman ansåg, att hvarje förening borde välja sin styrelse och att delaktigheten i val af centralstyrelse borde bortfalla, men dessutom kunde väljas en öfverstyrelse, där alla föreningar få sina intressen representerade. Påpekade, att om Norrlandsföreningens publikation upphörde, antagligen medlemmar i denna förening, skulle öfvergå till Föreningen för skogsvård; samarbetet komme, hvad publikationen beträffar, endast att ligga i den mindre tidskriften.

Godsägaren L. Olén hade länge lifligt intresserat sig för saken, särskildt sedan han år 1902 besökt Kristiania och där närvarit vid »det norske skogselskabs» möte. Instämde dock med kapten Lindman, att ortföreningarna skulle kväfvas genom det framlagda förslaget. Framhöll betydelsen af att sammanslutningen erhöll ett stort medlemsantal, då han trodde, att därigenom ett ansenligt statsanslag skulle kunna erhållas. Han föreslog, att Skogsvännen och Skogvaktaren inlöstes, hvarefter föreningen skulle utgifva en mindre tidskrift. Afgiften för denna nya tidskrift borde sättas så lågt som möjligt. Västra Sveriges skogsvårdsförbund har cirka 500 medlemmar, men enligt talarens uppgift vore däraf blott 8—10 medlemmar i Föreningen för skogsvård, hvarför det mötte svårighet att bland dessa utse delegerare.*

Byråchefen af Zellén påpekade det onödiga i 2 styrelser och ville hellre stryka förslaget om delegerades skyldighet att vara medlemmar i Föreningen för skogsvård än att biträda ett dylikt förslag, då den ena styrelsens verksamhetsfält blefve sväfvande. I enlighet med kapten Lindmans förslag, skulle samarbetet i publikationer nästan förfalla. Vidare kunde han ej finna, att årsboken fyllde den uppgift, som tillkommer en tidskrift, då den utgåfves endast en gång om året.

Öfverjägmästaren Örtenblad upplyste, att man inom Föreningen för skogsvård i Norrland först ansett, att man borde upphöra med årsskriften, men sedan hade man funnit, att man ej lämpligen kunde belasta en månadstidskrift med långa protokoll m. m. Årsskriften verkade för öfrigt sammanhållande på Föreningens för skogsvård i Norrland medlemmar.

Jägmästaren Wallmo bestred, att protokoll tynga en tidskrift, emedan han ansåg sådana bland det intressantaste uti en dylik — det talade ordet verkade ofta mera öfvertygande än äfven goda uppsatser.

Hofjägmästaren Edelstam: Föreningen för skogsvård gör gärna en ekonomisk uppoffring, blott för att få ett samarbete till stånd. Man kan nog öka kostnaden för tidskriften för att kunna införa ortförbundens protokoll.

Jägmästaren Hollgren fann Jägarförbundets publicerande af protokollen i sammanträngd form efterföljansvärdt; likaså dettas uppdelande i centralstyrelse och ortförbund.

Kapten Lindman betonade, att han var lifligt intresserad af ett samarbete, men trodde dock tidskriftsarrangementet skulle draga för många medlemmar från Norrlandsföreningen. Detta vore olämpligt, dels därigenom, att medlemmarna hade svårare att komma till Stockholm, än till möte i orterna,

* Af i Västra Sveriges skogsvårdsförbunds matrikel för år 1901 upptagna medlemmar äro 43 personer medlemmar i Föreningen för skogsvård, — en siffra, som sedan afsevärdt ökats. *Red.*

dels äfven därigenom, att de lokala publikationerna möjligen hade större intresse än en för hela landet gemensam tidskrift. Ansåg att årsskriften var den trefligaste tidskrift, han kände, därför att den utkom på en gång.

Skogschefen Karsberg trodde, att det befarade trycket från Centralstyrelsen ej blefve farligt, ty man hade exempel på snarlika sammanslutningar på alla områden, t. ex. jaktföreningar, hushållningssällskap m. fl. Talaren kunde ej finna, hvarför just Norrland i skogsfrågor ville separera och framhöll, att man i södra Sverige icke minst i dylika frågor var lifligt intresserad af Norrland, hvarför talaren trodde sig finna någon annan orsak härtill.

Jägmästaren Wallmo kunde ej dela kapten Lindmans åsikt om årsskriften. Gäller det en postilla eller annan religiös uppbyggelseskrift, kan det vara lämpligt att hafva allt samladt på ett ställe. En sådan bok, kan man vid behof då och då studera. Helt annat ställer sig saken i en sådan branch som skogshushållningen, där nya rön ständigt göras. Då kan fördelen af en månadsskrift ej nog framhållas.

Byråchefen af Zellén instämde med skogschefen Karsberg. Ansåg att Föreningen för skogsvård i Norrland har större fördel af att få sina rön spridda i 1,500 exemplar än i ett nu relativt ringa antal.

e. Jägmästaren E. Nilson redogjorde för Kristianstads läns skogsodlingsförenings arbetssätt, som till stor del bestode i utdelande af plantor och frön. Medlemmarne erhålla endast ett mindre häfte, innehållande matrikel, uppgift å budget samt någon gång en kortare uppsats. Om lokalföreningarnas ledamöter ej genom en ringa afgift kunde blifva representerade i skogsvårdsföreningen, borde åtminstone deras styrelse vara det.

Redaktören Gustafsson hade tänkt sig ett samarbete på samma sätt som jägarförbundet. Framhöll det Norske Skogselskabs organisation som mönster i det fall, att centralföreningen ej kräfver någon afgift af lokalförbunden, utan i stället fördelar ansenliga belopp, som staten anslagit till dem. Då staten sålunda i andra länder understödjer skogsvårdsföreningar, ansåg talaren, att så äfven borde ske här. Han önskade hvarje förening likställd efter dess medlemsantal.

Ordföranden föreslog därpå, att mötet måtte ajourneras, hvilket förslag biträddes.

Mötet öppnades åter kl. 3 då ordet begärdes af *Kapten Lindman*, som föreslog: Föreningen för skogsvård bildar en hufvudförening med fem kronors årlig afgift, hvaraf 3,50 anses som prenumerationspris för skogsvårdsföreningens tidskrift och 1,50 som afgift för medlemsskap, med hvilket följer den mindre tidskriften. Lokalföreningarna erlägga för hvarje sin medlem kr. 1,50 och blifva härigenom medlemmar i Föreningen för Skogsvård med erhållande af den mindre tidskriften. De lokalförbund, som endast anse sig kunna betala 50 öre för hvarje sin medlem, erhålla den mindre tidskriften utan medlemsrätt i Föreningen för Skogsvård.

Öfverjägmästaren Örtenblad. Då den föregående privata diskussionen ådagalagt, att ej alla ortföreningar anse sig kunna betala afgift af 1,50, men ändock vilja bli medlemmar i Föreningen för Skogsvård, föreslog talaren, att frågan löstes så, att de ortföreningar, som endast betalade 50 öre per medlem ändock skulle genom sina styrelser blifva representerade på allmänna mötet.

Skogschefen Karsberg biträdde öfverjägmästaren Örtenblads förslag.

e. Jägmästaren E. Nilson framställde förfrågan, huru i sådant fall styrelserna skulle representeras.

Öfverjägmästaren Örtenblad hade tänkt sig, att alla styrelsemedlemmar i lokalföreningarna blefve själfskrifna ledamöter i Föreningen för Skogsvård, dock utan att erhålla den större tidskriften afgiftsfritt. Ifrågasatte, om ej antalet styrelsemedlemmar i lokalföreningarna borde i och med detta förslag fixeras.

På förfrågan upplyste nu samtliga representanter om medlemsantalet i de representerade föreningarnas styrelser.

Byråchefen af Zellén häfdade förslaget om en afgift af 1,50. Hemställde huruvida ej den mindre tidskriften kunde utgifvas halfårsvis, då kostnaderna väsentligt skulle minskas.

Öfverjägmästaren Örtenblad och skogschefen Karsberg önskade en kvartalsskrift.

Godsägaren L. Olén ansåg, att man kunde precisera styrelseledamöternas i ortföreningarna maximiantal till exempelvis 10 personer.

e. Jägmästaren E. Nilson påpekade det olämpliga i en dylik beräkningsgrund, enär då t. ex. en förening om 50 personer finge samma representationsrätt som en på 1,000 personer.

Skogsingeniören G. Ericsson. Hvarje förening med 50 till 300 medlemmar borde få representeras af 3 styrelsemedlemmar, samt med ytterligare en medlem för hvarje ökadt 100-tal ledamöter.

Öfverjägmästaren Örtenblad ansåg en begränsning af 10 representanter tillräcklig, medan *byråchefen af Zellén* ville sätta högsta antalet till 5.

Sedan åtskilliga talare återtagit en del smärre ändringsförslag, framställde ordföranden följande proposition i enlighet med herr Lindmans, Örtenblads och af Zelléns förslag:

»Hvarje ledamot af Föreningen för skogsvård, betalar 5 kronor, hvaraf 3,50 anses som prenumerationsafgift för skogsvårdföreningens tidskrift och 1,50 såsom medlemsafgift, med hvilken följer den mindre tidskriften. Den lokalförening, som för sina medlemmar betalar 1,50, erhåller förutom den mindre tidskriften medlemsrätt för sina ledamöter i Föreningen för skogsvård. De lokalföreningar, som endast kunna erlägga en afgift af 50 öre per medlem, erhålla visserligen den mindre tidskriften, men endast medlemsrätt för sin styrelse om högst 5 personer»; och enade sig ombuden om ett dylikt förslag.

§ 5

Ombuden förenade sig om en anhållan till Kungl. Domänstyrelsen, att denna måtte verka för åstadkommande af statsmedel för att göra utgifvandet af en mindre tidskrift möjligt.

§ 6

Att justera dagens protokoll utsågos jämte ordföranden, herrar Örtenblad och Lindman.

Sedan ordföranden förklaradt förhandlingarna afslutade, frambar disponenten Hasselblad mötets varma tack till dess ordförande.

in fidem

Wilh. Ekman. *Gunnar Schotte.*

Justeradt

F. Cl:son Wachtmeister.

Arvid Lindman. *Th. Örtenblad.*

Sveriges utförsel af trävaror och pappersmassa under Januari—Okt. 1899—1903.

Trävaror:		1899	1900	1901	1902	1903
oarbetade, bilade eller sågade; af furu eller gran:						
timmer, masstträ och spiror (t. o. m. år 1900)	kubikmeter	108,500	110,300	—	—	—
timmer och masstträ af minst 25 cm.	»	—	—	35,900	27,200	17,400
spiror, timmer och masstträ af mindre diameter	»	—	—	51,300	67,200	75,700
bjälkar och sparrar (t. o. m. år 1900)	»	332,700	304,200	—	—	—
bjälkar af minst 20 cm. tjocklek		—	—	58,500	63,000	56,100
sparrar (af mindre tjocklek)	»	—	—	190,000	267,000	304,100
syllar (sleepers)		—	—	20,000	27,500	31,000
grufstolpar (pitprops)	»	771,000	938,000	868,000	911,500	888,900
plankor och battens (t. o. m. år 1901)	»	2,300,500	2,280,000	1,916,000	—	—
bräder (t. o. m. år 1901)	»	1,407,400	1,467,600	1,334,900	—	—
plankor och bräder ohyflade, 21 cm och däröfver breda: af furu		—	—	—	603,600	717,600
» gran	»	—	—	—	201,700	193,200
battens och bräder, ohyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	957,300	936,900
» gran	»	—	—	—	610,500	583,600
battens, scantlings o. bräder, ohyflade, under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	686,300	676,800
» gran	»	—	—	—	523,600	542,600
hyflade bräder (t. o. m. år 1901)	»	456,400	389,800	448,600	—	—
bräder, hyflade, 21 cm. och däröfver breda: af furu	»	—	—	—	25,300	17,700
» gran	»	—	—	—	33,000	42,400
bräder, hyflade, 15—21 cm. breda: af furu	»	—	—	—	159,200	207,000
» gran		—	—	—	101,200	114,500
bräder, hyflade, under 15 cm. breda: af furu	»	—	—	—	60,000	77,400
» gran		—	—	—	67,500	76,700
bräd- och plankstump		—	—	380,000	308,000	382,000
lister, läkten och ribbor		—	—	40,000	66,000	65,000
arbetade snickeriarbete etc.:						
byggnadsmateriel (dörrar, fönsterramar m. m.)	kronor	—	—	3,909,000	4,312,000	6,681,000
alla andra slag		—	—	3,840,000	3,742,000	4,483,000
Pappersmassa (trämassa):						
kemisk, torr	kilogram	84,951,000	106,480,000	112,010,000	140,676,000	162,423,000
» våt	»	4,433,000	8,468,000	8,435,000	8,978,000	14,304,000
mekanisk, torr	»	42,795,000	39,771,000	37,577,000	27,375,000	33,593,000
» våt	»	31,678,000	27,514,000	32,506,000	45,735,000	52,717,000

TRÄVARUMARKNADEN.

Skeppningssäsongen är slut. Se vi tillbaka på de tvenne sistförflutna månaderna finna vi, att därunder betydande kvantiteter trävaror lämnat Norrland. För omsättnings vinnande och för att i flere fall erhålla utrymme för vinterproduktionen ha försäljningar måst ske med eftergifter från säljarnas sida. Det såg vid en viss tidpunkt ut, som om tron på en god om än hårdarbetad marknad helt och hållet skulle svika, i det försäljningar gjordes af granbattens till ända till 15 shillings reduktion på förut erhållna priser. Häraf orsakades stor osäkerhet i marknaden, och många köpare, som just stode i begrepp att innan säsongens slut komplettera sina inköp, vågade nu ej längre köpa till något pris. Andra köpare däremot passade tvärtom på att nästan ironiskt insända underbud och lyckades i många fall under den tillfälliga förvirringen att göra goda kap. Det såg nästan ut, som om vi än en gång i vår försäljningspolitik skulle ha kommit att följa schemat: »upp som en sol» etc. Men en allvarlig vinterknäpp redan i oktober kom oss att frukta navigationens snara upphörande, hvarför många af lastare, tviflande på möjligheten af vidare skeppning, blefvo i tillfälle utan vidare refusera de miserabla offerterna (t. ex. 165 francs för $2^1/_2 \times 7$ gran, hvarför tidigare obtinerats 185 francs). Detta styrkte i icke ringa mån marknaden i dess svagaste ögonblick, och botten var nådd. Det har ju alltid varit en rättvis kutym att sänka prisfordringarna för höstvaror några shillings för att utjämna köparnes ökade omkostnader. Man försummade i år att i rätt tid härutinnan tillmötesgå och fick i stället en liten hälsosam baklexa. Orsaken till svagheten i marknaden för granbattens låg naturligtvis i öfverproduktionen häraf. Då furumarknaden förblef trög och granbattens hettes vara slutsåld t. o. m. hösten, lockade detta helt naturligt många att ändra sågningen så mycket som görligt till granbattensproduktion, och de en gång rensade kolumnerna för granbattens i stocknotorna fylldes ånyo med stora tal. Men en god del af detta öfverskott har emellertid, som nämnts, realiserats. Samtidigt med höstförsäljningarna började jämväl offerter ingå för f.o.w. 1904 med priser, som närmade sig årets genomsnittssiffror, hvarigenom förtroende till framtiden åter väcktes till lif, och man är nu benägen hoppas mera för 1904, än man för fjorton dagar sedan vågade. Enligt mangas mening skulle utsikterna te sig ljusare

för furu än för gran. Huruvida denna åsikt är den rätta därom torde det för ögonblicket vara förtidigt att döma i saknad af närmare kännedom om existerande lager hos exportörerna samt i ovissheten om den köpepolitik England kommer att följa.

Hvad särskildt rörer furuplankor synes det icke finnas stora skäl att i förstone antaga någon strykande åtgång i betraktande af de helt säkert betydande lagren här hemma trotsa årets enorma export på Kap. Detta hvad beträffar tertia och kvarta. Af prima, sekunda och kvinta åter äro lagren jämförelsevis ringa, hvadan här ett tillfredsställande pris utan svårighet torde komma att ernås. I fråga om furubattens ha fransmännen redan offererat 200 francs för Hernösandsvaror och torde tillgången på $2^1/_2 \times 7$ furu inom nämnda distrikt icke vara synnerligen stor pr f. o. w. 1904. Betydande kvantiteter, som under vanliga år såsom $2^1/_2 \times 7$ skulle ha erbjudits utlandet, ha i stället som $2^1/_2 \times 6^1/_2$ uppslukats af hyflerierna.

Afsevärda försäljningar ha emellertid redan gjorts för nästa år.

I Tyskland synes konsumtionen af trävaror vara utmärkt att döma af det förhållande, att tyska köpare, som väl ännu sitta inne med de relativt största lagren, redan lifligt äro i marknaden och se sig om efter sina favoritdimensioner. De närma sig i allmänhet på 5 mark när fjolårets priser ock uppgifvas ha betalt för Hernösandstillverkningar

mark	145	för	$1^1/_4$, 1	$\times$ 7	gran
»	140	»	»	$\times$ 6	
»	132,50			$\times$ $5^1/_2$	
»	127,50	»	»	$\times$ 5	

med ökning af 5 till 7,50 mark för $7/_8''$ tjocklek, hvarå efterfrågan varit liflig.

Frankrike tager våra granplankor åter till godo och har betalt 31 à $31^1/_2$ centimes basis för Sundsvalls och 30 centimes för Hernösands 3×9 gran I:a med planchetter till följande priser:

$1 \times 4^1/_2$	furu	157,50
1×4	»	147,50
$1 \times 4^1/_2$	gran	152,50
1×4		142,50

med 5 francs förhöjning för Sundsvall, hvaraf synes, att planchetterna hålla sig i pris.

England intager ännu en reserverad position, om man undantager, att en del specialordres cirkulera såsom för 4×7, 6, 5 och 3×6—4 furu samt 2×4 och 2×3 gran.

Holland håller sig jämväl tillbaka, synbarligen för att icke genom konkurrens med tyskarna jakta upp granpriserna, och söker gärna skrämma med Svarta-hafsgranen, som genom sin prisbillighet försonar sin underlägsna kvalitet.

Danmarks goda skördeår borde kunna anses borga för bättre köpkraft, men ännu har köplust icke börjat visa sig.

Utsikterna för det kommande försäljningsåret kunna alltså sammanfattas såsom tämligen tillfredsställande. Dock finnas, som erfarenheten lärt, så många oberäkneliga faktorer inom trävarumarknaden att all tvärsäkerhet i framtidsspådomarna måste uteslutas. Dock torde icke vara öfverflödigt varna för att icke som ofta spänna bågen för högt. Hvarför skall alltid inom träförsäljningarna råda en »race »efter top-priser tills man stupar så att säga i starten.

Låtom oss nu åtminstone vara rimliga i början, så skola vi helt säkert lyckas planera en vackrare sortie än den vanliga.

5 dec. 1903

»*Swordfish*».

EKONOMISKT.

Den 30 september 1903 antogs bolagsordning för **Aktiebolaget Colorit,** som har till ändamål att uppköpa virke för att färgas efter den Pfisterska metoden, skyddad af svenska patentet N:r 15209, jämte vissa andra till erhållande af patent anmälda uppfinningar och därefter bearbeta och drifva handel med dylik vara. Styrelsen med säte i Västervik utgöres af trafikchefen A. G. Ståhle och bolagets verkställande direktör, disponenten A. O. A. Bäckström samt kaptenen C. G. de Maré å Marieholm. Aktiekapitalet uppgår till 30,000 kr. i aktier å 1,000 kr. till viss man. Till revisorer hafva utsetts stadsfogden Aug. Phalén och löjtnanten Th. Lybeck.

I samband med en under året skedd försäljning af aktiemajoriteten i **Aktiebolaget Skogaholms Bruk** i Örebro län, hafva som ledamöter i bolagets styrelse i stället för landssekreteraren N. P. A. Helling och bruksägaren Clas Sundin inträdt brukspatronen Ivan Svensson å Skyllbergs bruk och grosshandlaren Gustaf Svensson i Stockholm. Vid fortsatt ordinarie bolagsstämma den 22 okt. beslöts dessutom en utdelning för 1902 af $4\,^{8}/_{9}$ %.

Till ledamöter af **Björkå Aktiebolags** styrelse hafva i stället för grosshandlaren Const. Falck och grefve F. B. von Schwerin utsetts grosshandlaren A. J. Norberg i Hernösand och friherre C. W. Stjernblad i Eslöf.

Den 31 juli 1903 antogs bolagsordning för **Gnosjö Bobin- och Sågverksaktiebolag**, som har till ändamål att tillverka och drifva handel med bobin- och andra svärfveriartiklar samt att idka sågverksrörelse äfvensom annan med nämnda affärsgrenar sammanhängande verksamhet. Styrelsen med säte i Gnosjö socken i Jönköpings län utgöres af J. Ljunggren och T. G. Rundbäck i Jönköping, J. M.

Johansson och H. A. Pettersson i Gnosjö, samt J. Bolander i Sunnerbo. Aktiekapitalet utgör 51,000 kr. i aktier å 500 kr. till viss man.

Gysinge Aktiebolag har vid ordinarie bolagsstämma den 20 sistlidne oktober till styrelseledamöter utsett löjtnanten A. Abenius, bruksägaren G. Benedicks, disponenten P. Eriksson, direktören C. G. Rogberg och vice häradshöfdingen Knut Tillberg med öfveringeniören G. Odelberg som suppleant. Herr Benedicks kvarstår som verkställande direktör. Till revisorer valdes öfverstelöjtnanten Hj. Forssbeck och bankkamreraren M. Nyström.

Till ledamot af **Hörneborgs Aktiebolags** styrelse har i stället för grosshandlaren A. J. Norberg utsetts förvaltaren E. V. Frånberg vid Hörneborg.

Ströms Bruks Aktiebolag (Stocka sågverk) beslöt vid ordinarie bolagsstämma den 22 sistlidne oktober en utdelning af 5 % för 1902. Styrelseledamöterna friherr Adolf Tersmeden, v. häradshöfding Carl Frisk och verkst. direktören brukspatronen C. F. Lundquist, liksom revisorerna, återvaldes.

LITTERATUR.

Holzmesskunde af ADOLF RITTER VON GUTTENBERG. Utgör en del af III bandet af Lorey's Handbuch der Forstwissenschaft. Andra upplagan, utgifven af Hermann Stoetzer. Tübingen 1903.

Skogsuppskattningslära efter A. R. von Guttenberg. Med ändringar och tillägg utgifven af JOHAN EMIL KINMAN. Andra delvis omarbetade upplagan. Stockholm 1903. Pris 1 kr. 50 öre.

Leitfaden der Holzmesskunde af ADAM SCHWAPPACH. Andra omarbetade upplagan. Berlin 1903. Pris bunden 4 mark.

Nästan samtidigt hafva ofvannämnda arbeten, behandlande samma ämne, upplefvat sin andra upplaga. De trenne arbetena öfverensstämma däruti, att de i sammanträngd form och på ett klart och lättfattligt språk framställa det för praktiken viktigaste af uppskattningsläran. Uppställningen är ungefär densamma, och meddela vi här det hufvudsakliga innehållet af Kinmans arbete.

Den 1:a afdelningen behandlar beräkningen af liggande stammars och stamdelars virkesmassa. Här anges de formler, som kunna användas vid uppskattning af rundt virke, sättet för kubering af grenar, rotved och bark, grunderna för reducering af rymdmått till fast mått samt instrumenten för diameter-, omkrets- och längdmätning. Nytt i denna afdelning är bland annat uppgiften om å Omberg verkställd undersökning af förhållandet mellan rymdmått och fast mått samt skildringen af den Friedrich'ska klafven. Det hade varit önskvärdt, att instrumentläran behandlats något utförligare, samt att några flera goda klafkonstruktioner afbildats.

Den 2:a afdelningen, som handlar om beräkningen af stående träds virkesmassa, inledes med en skildring af trädhöjdmätningen. Faustmans spegelhypsometer beskrifves fullständigt, likaså Christens höjdmätare, hvilken är en tämligen ny uppfinning. Vidare följa kuberingsmetoder för stående träd. Denzins formel anföres, och behandlas uppskattningen medelst afsmalningstabeller utförligare. Redogöres så för uppskattning efter massatabeller. De bayerska massatabellerna, som utgåfvos 1846 och grunda sig på mätning af 40,220 träd, omfatta trädslagen: tall, gran, silfvergran, lärk, ek, bok och björk. Nyare massatabeller äro för Tyskland utarbetade af försöksanstalterna därstädes:

för tallen af Schwappach............ år 1890 (17,059 träd)
för granen af Baur » 1890 (22,757)
för silfvergranen af Schuberg ... » 1891 (5,643 »)
för boken af Grundner 1898 (12,180)

Massatabellerna för dessa fyra trädslag äro utgifna år 1898 i ett litet häfte: Inhaltbestimmung von Bäumen und Beständen der Hauptholzarten.

De svenska massatabellerna, som utgifvits af Westberg för tallen och granen, grunda sig på mätningar af nära 12,000 träd.

Redogörelsen för formtalet, dess användning vid kubering samt uppskattningen efter rikthöjd afslutar denna afdelning.

3:e afdelningen lämnar en framställning af de olika sätten för beståndsuppskattningen, och i 4:e afdelningen utrönes träds och bestånds ålder.

5:e och 6:e afdelningarna, den intressantaste delen af arbetet, behandlar tillväxtläran. Nytt är här: Presslers hjälptabell vid beräknandet af massatillväxtprocenten å stående träd (sida 78) samt Borggreves tabellmetod för utrönande af beståndstillväxten. Den i den äldre upplagan införda erfarenhetstabellen för den tyska granen har utbytts mot en dylik tabell för tallen å det nord-tyska slättlandet, en tabell, hvars virkesmassor på hektar, vi äfven hos oss torde kunna uppvisa.

På grund af det klara och kortfattade språket och, om vi bortse från den törhända mindre viktiga instrumentsläran, det fullständiga innehållet lämpar sig Kinmans arbete synnerligen väl såsom underlag vid studiet af skogsuppskattningsläran. *Alex. Maass.*

Die Forstbenutzung af *Karl Gayer*, nionde tillökade upplagan, Berlin 1903 Pris bunden 14 mark.

Denna lärobok i skogsteknologi utgör en förbättrad upplaga af de äldre läroböcker i detta ämne, som användts vid de tyska forstakademierna. Den är utgifven under medverkan af professor Heinrich Mayer. Arbetet, skrifvet på ett enkelt, lättfattligt språk, är rikt illustreradt. Inledningen göres med en synnerligen intressant redogörelse för virkets egenskaper. Detta gäller särskildt de kapitel, som handla om virkets tyngd och varaktighet. De framställningar, som sedan lämnats om virkets tillgodogörande, såsom drifning, flottning, sågverksindustri, kolning m. m. kunna ej för oss vara af annat än underordnad betydelse, då förhållandena här i Sverige och i Tyskland äro så vidt skilda. Endast i den mån vi önska vinna kunskap om ett främmande lands olikartade förhållanden kunna de väcka vårt intresse. De detaljerade skildringar, man här finner, å timmertransport medelst flyttbara järnvägar, byggnader af kanaler, slussar, större dammar m. m. väcka vår förvåning. För dylika mera vidt omfattande arbeten använda vi ju i regel särskildt utbildade ingeniörer, enär denna sysselsättning här anses falla utom skogsmannens verksamhetsfält. *W. E—n.*

Utkomna tidskrifter och nyutgifven litteratur:

Svensk Trävaru-Tidning 1903, n:r 25—30.

Skogvaktaren, Tidskrift för skogshushållning 1903, n:r 4.

Tidsskrift for skogbrug (norsk) 1903, n:r 9—11. Bland innehållet märkes: »Skogkultur, utdrag af Kontorchef Glöersens stipendieberetning til Landbrugsdepartementet», hvaraf ett kap. behandlar »skogplanteringen paa Svältorna.»

Tidsskrift for Skovvæsen (dansk) 1903 n:r 20—22.

Zeitschrift für Forst- und Jagdwesen (Preussen) 1903, n:r 11.

Schweizerische Zeitschrift für Forstwesen 1903, n:r 10—11.
Hedeselskabets Tidsskrift (dansk) 1903, n:r 10.
Svenska Mosskulturföreningens Tidskrift 1903, n:r 6. Bland innehållet: Ett exempel på torrläggningens inverkan på skogsväxten.
Norsk Jæger- og Fisker-Forenings Tidsskrift 1903, n:r 3.
Tidskrift för Jägare och Fiskare (finsk) 1903, n:r VI.
Naturen, illustreret maanedsskrift for populær naturvidenskab (norsk) 1903, n:r 10—11.
Botaniska Notiser 1903, n:r 4—5.
Jern-Kontorets Annaler 1903, n:r 4—6 och *Bihang till Jern-Kontorets Annaler* 1903, h. 10—11.

Leitfaden für den Waldbau af W. WEISE, tredje tillökade och förbättrade upplagan, Berlin 1903, 226 sidor. Pris häftad 3 mark, bunden 4 mark.
Die Begründung naturgemässer Hochwaldbestände af PAUL JANKOWSKY, Post Teschen, Österr. Schlesien 1903. 99 sid. och 4 taflor. Pris 2,50 mark.
Die Entwicklung des Durchforstungsbetriebes in Theorie und Praxis sedan senare hälften af 18-talet, framställd med särskild hänsyn till bayerska förhållanden af V. SCHÜPFER, München 1903, 111 sid. Pris bunden 2 mark.
Waldwertrechnung und Forstliche Statik, en läro- och handbok af HERMANN STÖTZER, tredje förbättrade upplagan, Frankfurt a. M. 1903, 244 sid. Pris bunden 4,60 mark.
Die Forstbetriebseinrichtung, framställd för studerande och praktiserande fackmän af A. R. VON GUTTENBERG, Wien och Leipzig 1903, 374 sid., 31 fig. och två taflor. Pris häftad 9 mark.
Bau und Betrieb der Rieswege af JULIUS MARCHET, Wien och Leipzig 1904, 43 sid., 21 fig. och 2 taflor. Pris 2 kronor.
Anleitung zur Selbstanfertigung von Naturholzmöbeln für das Jägerheim af CARL KÖHLER, Cöthen (Anhalt) 1903, 37 sid. och 32 fig. Pris häftad 1,50 mark.
Die forstlichen Verhältnisse der Baltischen Provinzen af MAX VON SIVERS, Riga 1903, 48 sid. 1 skogskarta öfver de ryska östersjöprovinserna samt 12 andra kartografiska framställningar.
Exkursionsbuch zum Studium der Vogelstimmen, en praktisk ledning för bestämmandet af foglarna efter deras sång af ALWIN VOIGT, Dresden 1903, Pris 3 mark.

NOTISER.

NATURLIGA SKOGS- OCH VILDTPARKER. Sedan mina anteckningar *Naturskog* redan stått att läsa i föreliggande tidskrift, har jag i en för öfrigt sällsynt, intressant och tänkvärd afhandling af cand. mag. *Oluf Winge*, benämnd *Jægernes skadelige Dyr* (Kjobenhavn 1886), funnit åtskilliga meddelanden, som förtjäna att komma till synes i här förevarande samband. Hr Winge, som ger intryck af en varm och målmedveten naturvän, relaterar förhållandet angående några parker och fristäder, som blifvit afsatta för att lämna bilder af vederbörande lands ursprungliga natur. Så t. ex. säges Nordamerika låtit många kvadratmil ödeland i *Klippbergen* ligga såsom en »*United States National Park*». Trakten är full af geologiska egen-

domligheter och med nästan orördt organiskt lif. Ett exempel af annan art är *Epping Forest* strax i norr om *London.* Här var det en urgammal allmänning, som hotades med undergång, emedan marken i Londons omnejd blef för dyr. Efter storartade bemödanden lyckades man nu att få genomförd en lag, som räddade 5,530 acres (omkring 4,050 tunnland) gammal skogsmark såsom »an open space for recreation and enjoyment» och bestämde, att »the conservators shall at all times as far as possible preserve the natural aspect of the Forest». Man har ingenting företagit med skogen, som icke kan gillas ur botanisk eller zoologisk synpunkt, utan i allting följer man rätta vägen, och ett allmänt utbredt, lifligt intresse sörjer för, att skogen skall kunna bibehålla sin naturliga rikedom af växter och djur. »Vildtfredning» i vanlig bemärkelse finnes icke, utan det framhålles, »att villebrådet och dess naturliga fiender äro i lika grad välkomna». Hr Winge omnämner slutligen, att en vetenskaplig förening i *Kanada* på sista tid (detta skrefs 1886) sökt få en ö i *Öfre sjön* utlagd till »fredande af infödda kanadensiska djurarter»,

H. Szs.

SKOGSVÅRDSSTYRELSERNAS SAMMANSÄTTNING. Till ledamöter och supplanter i skogsvårdsstyrelserna för tre år, räknadt från 1 januari 1905, hafva af respektive hushållningssällskaps förvaltningsutskott utsetts: inom *Stockholms län:* bruksdisponenten, friherre C. J. Beck-Friis, Harg, och godsägaren E. G. H. Åkerlund, Lovisedal, suppl.; *Uppsala län:* kaptenen Fr. Ridderbjelke, Marielund, och friherre Louis de Geer, Frötuna, suppl.; *Södermanlands län:* godsägaren Harder Santesson, Forsby, och grefve Arvid Wachtmeister, Bönsta, suppl.; *Östergötlands län:* kammarherren, friherre Theodor Adelsvärd, Åtvidaberg, och skogschefen Joh. Karsberg, Finspong, suppl.; *Jönköpings län:* godsägaren Ivar Berg, Rödjenäs, och friherre C. J. W. Armfelt, Hunnestad, suppl.; *Kronobergs län:* godsägaren C. V. Sellergren, Södra Åreda, och direktören S. Müller, Stensjöholm; *Kalmar läns norra landstingsområde:* godsägaren, arkitekten Hugo Hammarskjöld, Tuna, och disponenten E. Westberg, Tyllinge; *Kalmar läns södra landstingsområde:* öfversten C. G. Hult, Staby, och riksdagsmannen Alfr. Petersson, Påboda, suppl.; *Blekinge län:* godsägaren Sven Hellerström, Marielund, och landstingsmannen C M Nelsson, Björkeryd, suppl.; *Kristianstads län:* ryttmästaren, friherre Joh. Gyllenstierna, Bjersgård, och majoren C. Ehrenborg, Hessleholm, suppl.; *Malmöhus län:* ryttmästaren P. O. Liedberg, Öja, och landstingsmannen Nils Andersson, Hörby, suppl.; *Hallands län:* f. riksdagsmannen A. M. Gudmundsson, Vastad, och riksdagsmannen G. B. Hellman, Fors, suppl.; *Göteborgs och Bohuslän:* f. riksdagsmannen Gustaf Mellin, Hälle, och bruksägaren Claes Sundin, Torp, suppl.; *Elfsborgs län:* (södra hushållningssällskapet) kammarherren C. P. C:son Wästfelt, Kölingsholm, och godsägaren M. Hansson, Mölneby, suppl.; (norra hushållningssällskapet) landtbrukaren Oscar L. Carlsson, Lifvered, och skogsförvaltaren A. P. Luthander, Köhla, suppl.; *Skaraborgs län:* kammarherren, friherre A. von Essen, Helliden, och majoren A. M. Bergmark, Hedåker, suppl.; *Värmlands län:* kaptenen B. A de Verdier, Mölnbacka, och bruksägaren E. Hollender, Edsvalla, suppl.; *Örebro län:* godsägaren H. Behm, Sickelsjö, och domänintendenten Fr. Bæckström, Örebro, suppl.; *Västmanlands län:* godsägaren, grefve Alexander Hamilton, Hedensberg, och bruksförvaltaren Joh. Forssblad, Högfors, suppl.; *Kopparbergs län:* godsägaren Gustaf Ros, Leksand, och landtbruksskoleföreståndaren Bengt Torssell, Vassbo, suppl.; *Gäfleborgs län:* disponenten Erik Lindström, Ljusne, och f. riksdagsmannen Anders Göransson, Åsen, suppl.; *Västernorrlands län:* f. riksdagsmannen J. E. Schödén, Backe, och landstingsmannen A. J. Holst, Mo, suppl.; *Jämtlands län:* landtbrukaren A. Mattsson, Salom, och landtbrukaren A. J. Hansson, Bringåsen, suppl.

BEGRÄNSNING I TIMMERAFVERKNINGEN. Förslaget om en begränsning af stundande vinters afverkningar har biträdts af *94 sågverksbolag i Norrland och Dalarne,* — representerande en skeppning år 1902 af 714,900 standards plankor battens och bräder, hyflade och ohyflade, *motsvarande öfver 90 % af Norrlands export,* — hvilkas *timmerfångst 1902/03 uppgick till 27,299,389 timmer* och hvilka nu förbundit sig *att stundande vinter ej öfverskrida den sammanlagda siffran af 27,271,936 timmer.*

Dessutom hafva 5 sydsvenska bolag förbundit sig att begränsa sin timmerfångst, hvilken i fjor uppgick till 407,255 timmer till ungefär samma siffra eller 405,000.

Dessa siffror visa en, om och obetydlig minskning i stundande vinters afverkningar, men Sågverks- och Trävaruexport-Föreningen framhåller i sitt cirkulär af den 3 nov. 1903 önskvärdheten af en ytterligare reduktion af årets afverkningar under dessa angifna maximalsiffror för att därigenom gifva ökad stadga åt marknaden.

SÖDRA SVERIGES TRÄVARUEXPORTFÖRENING har bildats på ett sammanträde i Halmstad innevarande höst mellan ett flertal träexportörer från södra Sverige. Till styrelseledamöter utsågos direktören Otto Aug. Schéle, v. konsul Rich. Ekwall och grosshandlaren Axel E. Nilsson, alla i Halmstad, samt konsul Victor Elfverson, Kalmar, och kontorschefen Ludv. Olsén, Oskarshamn.

NORGES SKOGSBUDGET 1904—1905. Inkomsterna från statsskogarna beräknas för året 1904—1905 till 582,000 kr., hvaraf ensamt på Rendalens skogsförvaltningsområde kommer 215,000 kr. Utgifterna äro uppförda till 462,048 kr., hvaribland dock befinna sig 117,700 kr., som icke tillhör själfva förvaltningskostnaderna (70,000 kr. däraf t. ex. begäras till inköp af skogsmark). Den egentliga nettobehållningen på statsskogarna beräknas därför blifva 238,451 kr. Dessutom gifva boställsskogarna och Kongsbergs silfververk skogar (båda skötas af statens skogsväsende) en nettobehållning af 266,000 kr.

Till den privata skogsskötseln begäres af regeringen ett anslag af 138,000 kr. hvaraf afses till skogsskolor 5,260 kr., till skogsingeniörer 8,400 kr., till amtsskogsmestre 16,750 kr., till Det norske myrselskab 5,000 kr. och till Det norske skogselskab 100,000 kr.

DEN INTERNATIONELLA FÖRENINGENS AF SKOGSFÖRSÖKSANSTALTER SAMMANTRÄDE DEN 30 AUG. 5 SEPT. Föreningen, grundad år 18[illegible], har sedan sin stiftelse haft fyra sammanträden, det första år 1893 i Österrike, det andra år 1896 i Braunschweig, det tredje år 1900 i Schweiz samt det fjärde och sista innevarande år åter i Österrike å därvarande skogsförsöksanstalt i Mariabrunn, i närheten af Wien. Medlemmar uti föreningen äro: Skogsförsöksväsendet i Baden, Bayern, Belgien, Braunschweig, Danmark, Elsass—Lothringen, England, Frankrike, Hessen, Italien, Japan, Preussen, Ryssland, Sachsen, Schweiz, Thüringen, Ungern, Würtemberg och Österrike.

Från dessa länder hade till sammanträdet infunnit sig 28 representanter. Därjämte deltogo i mötet 10 personer såsom inbjudne, ibland desse Overlærer Myhrvold från Norge. Sverige var, ehuru inbjudet, icke representeradt. Det ursprungliga programmet hade så till vida förändrats att ur detsamma strukits exkursionen till Böhmen och Mähren, enär de trakter, som skulle besökas i Böhmen, ödelagts genom hagelskada[1]. Exkursionerna kommo därför att inskränka sig till trakterna omkring Wien. Sålunda besöktes intressanta bestånd invid trädgränsen å Schneeberg samt besågos försöksytor å Wiener—Neustadts skog samt å kronoparker vid Ofenbach, Gablitz, Purkersdorf och Tullnerbach. Härvid kommo mötesdeltagarne i tillfälle att se försök med konstgjord vattning, gödning samt markluckring inom 60-åriga svarttallbestånd; kulturförsök å marker, där konstgjord vattning kunde ske eller ej, med

[1] Om denna förödande hagelskada, som inträffade den 19 juli, meddelar Forstmeister Bodhanecky i Centralblatt für das gesamte Forstwesen, att vikten af de afslagna kvistarna, hvilka täckte marken som en grön matta, uppgick till 4,500—5,500 kg. per hektar, å betydande arealer granskog ända till 12,500 kg. samt å en yta af 300 hektar till och med 21,100 kg. per hektar.

gran eller veymouthstall, blandad med Pinus Banksiana; kulturförsök med sådd och plantering af gran från olika trakter och länder; kulturförsök med främmande trädslag; en mångfald gallrings- och ljushuggningsförsök i svarttall-, gran-, silfvergran- och bokbestånd; försök med olika plantförband; m. m. m. m.

Mötesförhandlingarna ägde rum å den österrikiska försöksanstaltens lokal i Mariabrunn den 31 aug. och 5 sept., hvarvid först föredrogs väckt förslag om ändring af föreningens stadgar, hvilket förslag i hufvudsak godkändes. Enligt de sålunda förändrade stadgarna är det hädanefter icke de olika staterna, utan dessas skogsförsöksanstalter, som bilda föreningen. Medlemmarna särskiljas i aktiva, bestående af vid skogsförsöksanstalterna anställda tjänstemän, samt i till mötena inbjudna. I vetenskapliga diskussioner äga alla medlemmarna deltaga, men endast de aktiva hafva rösträtt. I förvaltningsfrågor äger däremot hvarje försöksanstalt blott en röst.

Det första diskussionsämnet, »Om utförandet af gallrings- och ljushuggningsförsök», föranledde ett lifligt meningsutbyte, hvars slutresultat blef, att föreningen för utförandet af dylika försök förordade det af de tyska och österrikiska skogsförsöksanstalterna uppgjorda arbetsprogrammet.

För det andra diskussionsämnet, »Skogs- och vattenfrågan», hade föreningen tillsatt en kommitté, som nu afgaf berättelse om:

1. Skogens inverkan på nederbördsmängden.
2. Mängden af den nederbörd (regn och snö) som i skog faller på marken.
3. Markfuktigheten samt grundvattnet i skogen och å fritt land.
4. Mängden af och hastigheten hos det å markytan afrinnande vattnet samt mängden af skiktvatten å fritt land och i skogen.

Föreningen beslöt, att dessa frågor på grund af deras stora vikt skulle sättas på dagordningen för nästa möte.

Det tredje ämnet, »Om grundandet af en forstlig bibliografi», föranledde tillsättandet af en kommitté, som skulle afge förslag till nästa sammanträde.

Då »Undersökningarna angående skogsträdens utbredning» ännu ej på länge kunde anses afslutade, beslöt föreningen att sätta denna fråga på dagordningen för ett kommande möte.

Följande fråga upptog »Kulturförsök med främmande trädslag i Europa», och fastställde föreningen vissa bestämmelser att läggas till grund vid utförandet af dylika försök.

De tvenne sista öfverläggningsämnena, »angående gemensamt anskaffande af frö för undersökningar om härstamningens inflytande samt angående anskaffandet af frö af erkändt god kvalité åt skogsförvaltningarna», medhunnos icke till följd af bristande tid.

Slutligen beslöt föreningen, att nästa möte skulle hållas efter 3 à 4 år i Belgien.

Ms.

FORSTKONGRESS I S:T LOUIS 1904 kommer att hållas af de amerikanska forstföreningarna och skogssällskapen, hvilka tillsammans räkna 750,000 medlemmar. Omkring 150,000 deltagare beräknas blifva närvarande vid denna storartade kongress.

JÄGARKONGRESS I KRISTIANIA 1904. Norsk Jæger- og Fisker-Forenings styrelse har beslutit sammankalla en jägarkongress i Kristiania måndagen den 27 juni 1904 och följande dagar i och för öfverläggning om frågor rörande jakt och vildafvel. Samtidigt kommer Norsk Kennelklubb att anordna en skandinavisk hundutställning.

Vid kongressen, som är afsedd att arrangeras i likhet med Svenska jägarförbundets kongress i Stockholm 1897, har H. K. H. Kronprinsen lofvat blifva hederspresident. Inbjudan har utfärdats till alla norska jakt- och fiskeföreningars och norsk kennelklubbs medlemmar, hvarjämte äfven svenska, danska och finska föreningar komma att inbjudas.

Intresserade äga att före den 1:sta nästa mars till Norsk Jæger- og Fisker-Forenings sekreterare, herr Halvard Torgersen, Prinsens Gd. 22, Kristiania, insända förslag till mötesfrågor, helst med erbjudande om respektive frågors inledande.

De som önska deltaga i kongressen skola härom sända skriftligt meddelande, åtföljdt af 10 kronor såsom afgift, till Norsk Jæger- og Fisker-Forenings sekreterare före den 20 maj 1904. — Nedsättning i biljettpriset för mötesdeltagarna kommer att begäras.

TJÄNSTER OCH FÖRORDNANDEN.

Kungl. Domänstyrelsen. K. Domänstyrelsen har förordnat extra jägmästaren L. J. K. A. Malling att t. v. vara extra tjänsteman hos K. Styrelsen med tjänstgöring å rot. IV.

Jägmästaretjänsten i Norra Lycksele revir. Kungl. Maj:t har den 13 nov. utnämnt och förordnat t. f. jägmästaren i Burträsks revir Frithiof Fingal von Sydow att vara jägmästare i Norra Lycksele revir.

Jägmästaretjänsten i Burträsks revir. Sedan Kungl. Maj:t beviljat jägmästaren i Bruträsks revir O. C. Pettersson ytterligare ett års tjänstledighet till den 15 okt. 1904 har K. Domänstyrelsen förordnat extra jägmästaren L. L. A. Hellström att från den 13 sistl. nov. och intill dess Kungl. Maj:t kan komma att om vikariatet förorda, förestå jägmästaretjänsten i Burträsks revir.

Revirförordnanden. Tjänstledighet har beviljats åt jägmästaren i *Arvika revir* Linner från den 13 nov. till den 13 dec. med förordnande för e. jägmästaren Danielsson; åt jägmästaren i *Stockholms revir* Bremberg från den 14 nov. till den 31 dec. med förordnande för skogsingeniören Nordenadler; åt jägmästaren i *Enköpings revir* Blombergsson från den 14 nov. till den 14 dec. med förordnande för e. jägmästaren Aac samt åt jägmästaren i *Norra Hälsinglands revir* Klemming från den 21 till den 31 dec. med förordnande för e. jägmästaren C. Ekman.

Assistentförordnanden. I anledning af assistenten i Ombergs revir N. H Berggrens befordran till ordinarie tjänst, har K. Domänstyrelsen förordnat e. jägmästaren H. Dahlberg att t. v. vara assistent i nämnda revir med åtnjutande af till tjänsten hörande arvode.

Estra jägmästaren I. Forssbeck har förordnats till assistent med arfvode inom Bjurholms revir under okt. nov. och dec. månader.

Extra jägmästaren B. A. Wallmark har förordnats till assistent med arfvode i Norra Lycksele revir från den 19 okt. till årets slut.

Lediga tjänster. Till lediga jägmästaretjänsten i *Anundsjö revir* hade vid fatalietidens utgång ansökningar inkommit från jägmästaren i Kalix revir A. R. Brodin, t. f. jägmästaren i samma revir G. Rosenlund, t. f. jägmästaren i Storbackens

revir H. Ouchterlony samt e. jägmästarne K. Sjöstedt. A. Sucksdorff, B. Enberg, G. Halldin och A. Sylvén och har K. Domänstyrelsen på underd. förslag till sagda tjänst uppfört sökandena Enberg, Ouchterlony och Sjöstedt i nu nämnd ordning med förord för Enberg.

Jägmästaretjänsten i *Åsele revir* söktes vid fatalietidens utgång af t. f. jägmästarne R. A:son Eneberg och O. O:son Coos samt e. jägmästarne K. Sjöstedt, A. Sucksdorff och A. Sylvén. På underd. förslag till tjänsten i fråga hafva uppförts: i 1:a rummet Eneberg med förord, i 2:a rummet Sjöstedt samt i 3:e rummet Sylvén.

På underd. förslag till återbesättande af den genom förre tjänstinnehafvarens afskedstagande lediga jägmästaretjänsten i *Ölands revir* har K. Domänstyrelsen uppfört: i 1:a rummet skogsingeniören G. Ericsson, i 2:a rummet e. jägmästaren E. H. Westin samt i 3:e rummet e. jägmästaren E. G. Noreen. I sammanhang härmed har K. Styrelsen, som anbefallts afgifva utlåtande öfver af t. f. jägmästaren i Bodens revir P. O. Velander efter ansökningstidens utgång ingifven ansökning till förberörde tjänst underd. anfört: att därest Velanders ansökning till K. Domänstyrelsen inkommit i behörig tid, denne bort uppföras i 2:a rummet samt att då han enligt Styrelsens förmenande vore för ifrågavarande tjänst den lämpligaste bland de sökande, Styrelsen velat förorda honom till erhållande af jägmästaretjänsten i Ölands revir.

KUNGL. DOMÄNSTYRELSENS CIRKULÄR ANGÅENDE VIRKESFÖRSÄLJNING FRÅN BOSTÄLLE,

gifvet den 11 oktober 1903.

Kungl. domänstyrelsen vill härmed föreskrifva, att när från boställe sålts — vare sig å auktion eller under hand — sådana skogseffekter, af hvilkas försäljningsmedel andel tillkommer boställets innehafvare, vederbörande revirförvaltare skall genast härom underrätta boställshafvaren med uppgift om köpeskillingens belopp och om tiden, då densamma skall af köpare erläggas, med uppmaning till boställshafvaren att hos Kungl. Styrelsen göra framställning om utfående af andelen jämte ersättning för af honom möjligen bestridda utgifter för skogsskötseln m. m.

Stockholm som ofvan.

F. CL:SON WACHTMEISTER.

P. Malmqvist.

Skogsvårdsföreningens Tidskrift.
Supplement I.

SYNPUNKTER

VID

BERÄKNING AF SKOGSTILLVÄXTEN

SAMMANFATTADE

AF

J. O. AF ZELLÉN.

MED TABELLER.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM, 1903.

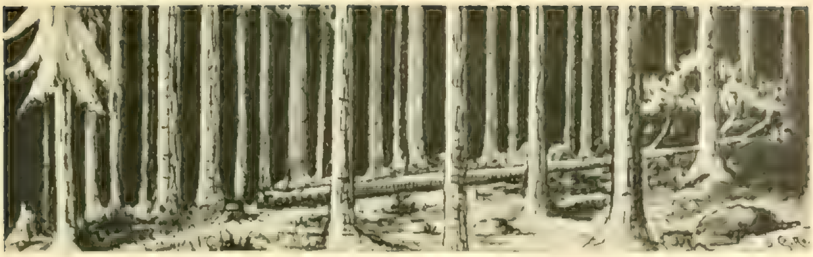
Beteckningssätt

om ej andra äro angifna.

Nuvarande diameter		D;	förutvarande dito		d.
»	genomskärningsyta	G;	»		g.
»	höjden	H;	»	»	h.
»	formtalet	F;	»	»	f.
»	kubikmassan	K;	»	»	k.
»	genomskärningsyta vid 1.3 m. fr. rot	Go;	»	»	go.
»	» på stammens halfva längd	Gm;	»	»	gm.
	» å sista sektion	Gn;	»	»	gn.
Antal år för utvaxandet					n.
Procenten					%.
Periferien					p.
Åldern i år					a.
Ringbredden					b.
Radien					r.
Gagnvirkesprocenten					t.

Alla yttre mått inom bark.

Diametermåtten afrundas för praktiska behof, så att exempelvis 11.6—12.5 cm. antecknas ss. 12 cm. Helst böra klafvarne graderas därefter. Klafförarne böra tillhållas att noggrant iakttaga brösthöjdsmåttet, 1.3 m. fr. rot.

Trädets hastiga ökning i volym under dess yngre ålder kan berättiga till att för denna period beräkna tillväxten efter ränta på ränta. Ganska snart minskas dock tillväxtenergien, och vid högre ålder synes trädets förmåga att sätta ny vedmassa på den förutvarande mera antaga karakter af s. k. enkel ränta. Formeln för denna är

$$K : \frac{K - k}{n} = 100 : \%, \text{ däraf}$$

$$\% = \frac{100}{n} \times \frac{K - k}{K}.$$

För $r \times r$ uppställes formeln

$$K = k \times 1{,}0p^n, \text{ däraf}$$

$$\% = 100\left(\sqrt[n]{\frac{K}{k}} - 1\right).$$

Presslers medelväg, att ej beräkna $r \times r$ å k utan enkel ränta på medelvolymen af K och k, alltså $\frac{K + k}{2}$, närmar sig beräkning efter $r \times r$:

$$\frac{K + k}{2} : \frac{K - k}{n} = 100 : \%, \text{ däraf}$$

$$\% = \frac{200}{n} \times \frac{K - k}{K + k}.$$

En stam, som under 20 år ökats från 1 kbm. till 1,2 kbm., visar en tillväxt efter enkel ränta af 1 %, efter $r \times r$ af 0,9 % och efter Presslers närmelseformel af 0,91 %.

Genom att indela en fälld stam i sektioner om 1, 2 à 3 meters längd och å midten af hvarje sådan uppmäta såväl D som d kan stammens volym nu (K) och för n år sedan (k) beräknas på ett fullt säkert sätt. Medelst tillväxtborren eller genom att afskära sektionerna utrönas resp. d.

Om ett träd under de senaste n åren hvarken haft höjdtillväxt eller undergått formförändring, således $HF = hf$, blir, då $G:g = D^2:d^2$,

$$K:k \text{ eller}^{1}\ GHF:ghf = D^2:d^2 \quad \ldots\ldots\ldots\ \text{I}$$

Har under de n åren formförändring ej skett, således $F=f$, men höjdtillväxten varit proportionell med diameterökningen, alltså $H:h = D:d$, (däraf $H = h\frac{D}{d}$), så blir

$$K:k \text{ eller } GHF:ghf = \left(\frac{D^3h}{d}:d^2h\right)D^3:d^3 \quad \ldots\ldots\ \text{II.}$$

Under vissa förhållanden kan $HF:hf = D^2:d^2$, alltså

$$K:k \text{ eller } GHF:ghf = D^4:d^4 \quad \ldots\ldots\ldots\ \text{III.}$$

På grund af ofvanstående anses förhållandet mellan K och k vara ss. minimum *kvadraten* af förhållandet mellan brösthöjdsdiametrarne, motsvarande Presslers närmelseformel:

$$\% = \frac{200}{n} \times \frac{D^2 - d^2}{D^2 + d^2};$$

ss. vanligt maximum *tredje potensen* af samma förhållande,

$$\text{motsvarande } \% = \frac{200}{n} \times \frac{D^3 - d^3}{D^3 + d^3} \text{ och}$$

ss. ovanligt maximum *fjärde potensen* af samma förhållande,

$$\text{motsvarande } \% = \frac{200}{n} \times \frac{D^4 - d^4}{D^4 + d^4}.$$

---

[1] Trädets volym står i ett visst förhållande till en cylinder af samma höjd och grundyta. Formtalet (F) angifver detta förhållande. Om cylindern betecknas med M, blir

$$M:K = 1:F, \text{ daraf, da } M = GH,$$

$$F = \frac{K}{GH} \text{ och } K = GHF.$$

Ju större F är, således närmande sig 1, dess långsammare afsmalnar trädet mot toppen, och ju mindre F är, dess hastigare aftager trädets groflek. Formtalet hos äldre träd plägar hos oss variera mellan 0.44—0.50, således deras volym vara omkring hälften af cylinderns. Prof. Strzelecki i Lemberg angifver att om man vill hastigt uppsöka formtalet å en fälld stam, har man att dividera diametern å stammens halfva längd med brösthöjds D och multiplicera kvoten med 0.71, då ett närmelsevis riktigt resultat erhålles; alltså $F = 0.71\frac{Dm}{D}$.

Ex. $D = 32$ cm., $Dm = 20$; formtalet $\frac{20}{32} \times 0.71 = 0.444$.

Vid väl genomförda undersökningar har det visat sig,

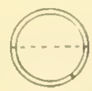
att minimaltillväxten (I) är för handen dels hos äldre fristående stammar, som ej förete afsevärd ökning af höjd eller formtal, dels ock hos helt och hållet undertryckta eller öfverskärmade medelålders träd med tillbakasatt höjdtillväxt och å stammen djupt nedlöpande krona (gran),

att vanlig maximitillväxt (II) förekommer i slutna växtkraftiga yngre bestånd samt

att ovanligt maximum (III) visar sig i täta medelålders bestånd, där årsringsbredden är större högre upp å stammarne, än vid deras brösthöjd, däraf följer att stamformen förbättras och att formtalet ökas.

Tillväxtförhållandet är således beroende af slutenheten hos beståndet, men äfven af skogsåldern, emedan tillväxtenergien afgjordt minskas vid uppnådd högre ålder.

Schneiders formel:

$$\text{tillväxt } \% = \frac{400}{nD}.$$

$n =$ antalet årsringar på 1 cm. af den sista radiela tillväxten (ringbredden) på *en* sida af trädet; alltså $\frac{1}{n} =$ sista årsringens bredd.

Då periferien $p = \pi D$, blir årsringens area $= \frac{\pi D}{n}$, under förutsättning att årsringen tänkes ligga till hälften inom och till hälften utom den nuvarande grundytans gränslinie (p).

Tillv. % : 100 = årsringens area : grundytan, alltså

$$= \frac{\pi D}{n} : \frac{\pi D^2}{4},$$

$$= 4 : nD.$$

$$\text{Tillv. } \% = \frac{400}{nD}.$$ [1]

Borggreve m. fl. anse formeln vara matematisk riktig; andra söka visa att facit blir något för låg. Uti *Schwappach* »Holzmesskunde» förekommer följande deduktion:

---

[1] D kan tagas i e. tum och n å $^1/_2$ tums ringbredd, då formeln blir $\frac{200}{nD}$.

Nästföregående året var trädets diameter $D - \frac{2}{n}$ och det nästpåföljande blir den $D + \frac{2}{n}$. Trädets nuvarande kubikmassa är $\frac{\pi}{4} D^2 \times HF$, fjolårets var $\frac{\pi}{4}\left(D - \frac{2}{n}\right)^2 HF$ och nästpåföljande årets blir $\frac{\pi}{4}\left(D + \frac{2}{n}\right)^2 HF$.

Senaste årets tillväxt är:

$$\frac{\pi}{4} D^2 HF - \frac{\pi}{4}\left(D - \frac{2}{n}\right)^2 HF = \frac{\pi HF}{4}\left(\frac{4D}{n} - \frac{4}{n^2}\right),$$

och årets tillväxtprocent sökes till följd häraf sålunda

$$\frac{\pi}{4} D^2 HF : \frac{\pi HF}{4}\left(\frac{4D}{n} - \frac{4}{n^2}\right) = 100 : \% ;$$

$$D^2 : \frac{4D}{n} - \frac{4}{n^2} = 100 : \% ;$$

$$\% = \frac{400}{nD} - \frac{400}{n^2 D^2}.$$

Beräknar man nästpåföljande års tillväxt % i förhållande till trädets då blifvande kubikmassa, erhålles alltså

$$\% = \frac{400}{nD} + \frac{400}{n^2 D^2}.$$

Tages medeltalet af dessa formler, utgår $\frac{400}{n^2 D^2}$ och formeln blir

$$\% = \frac{400}{nD}.$$

Vid försök att begagna denna formel — som ju endast gifver utslag om grundytan — för att utröna hela trädets tillväxt, har det visat sig, att

$\frac{400}{nD}$ ungefärligen motsvarar här förut angifvet minimum eller *kvadraten* på diameterökningen (I);

$\frac{600}{nD}$ — . . — . . — . . vanligt maximum eller *tredje potensen* på diameterökningen (II);

$\frac{800}{nD}$ — . . — . . — . . ovanligt maximum eller *fjärde potensen* på diameterökningen (III), ehuru jämväl högre värden kunna förekomma.

Såsom närmelsetal angifvas:

för yngre skog	öfverbestånd	700;
	underbestånd	400;
för medelålders skog och öfverbestånd ...	sluten	600;
	gles	500;
för gammal skog	sluten	450;
	gles	400.

Presslers klasser (I—V) motsvaras ungefärligen af följande konstanter uti Schneiders formel:

kl.	II	II ½	III	III ½	IV ½ och	V	(se Zelléns »fickbok för skogsmän», h. I.
af	450	500	550	600	625	675	

Breymans formel för grundytetillväxten,

$$\% = \frac{200}{n} \times \frac{\Delta}{D},$$

däri Δ = skilnaden mellan D och d, är samma formel som Schneiders, ty om Δ sättes = 2 (1 cms ringbredd) blir ju

$$\% = \frac{400}{nD}.$$

B:s formel är dock användbar i vidsträcktare mån, såsom då hittills-varande tillväxt skall utrönas för ett större antal år.

För att beräkna tillväxten å stående träd genom borrning vid brösthöjd måste alltså vid användandet af S:s eller B:s formler, korrektion (höjning) göras af täljaren i bråket, såsom här ofvan framhållits. Olägenheten häraf är dock ej större än vid användandet af Presslers tabeller, därvid jämväl fordras bestämningar efter ögonmått. Med någon vana, som förvärfvas genom att fälla och undersöka profstammar, är det ej synnerligen svårt att för ensartade fall närmelsevis bestämma den rätta konstanten. *Schneiders (o. B:s) formel gifver dock vid borrning å en fälld profstam å dess halfva längd eller något nedom denna punkt ett godt utslag utan korrektion.*

Ofta är man dock ej belåten med närmelsevärden, däri t. o. m. ögonmåttsbestämningar spela in, utan fordrar säkrare utslag. Vi återgå därför till den först angifna formeln för tillv. %

$$\frac{100}{n} \times \frac{K - k}{K}.$$

Bestämmandet af K och k å fällda profstammar förenklas om HF och hf få antagas vara lika. Vid kubering i sektioner — dessa af lika och högst 3 m:s längd — torde fel på grund af detta antagande sakna all afsevärd inverkan. Formeln kan alltså utbytas mot $\frac{100}{n} \times \frac{S^aG - S^ag}{S^nG}$, däri G och g representera de nuvarande och för n år sedan befintliga genomskärningsytorna å sektionernas midt. Äfven om denna sistnämnda formel i sin tur utbytes mot

$$\frac{100}{n} \times \frac{S^aD^2 - S^ad^2}{S^aD^2},$$

under förutsättning att D och d utgöra diametrar på resp. G och g, så blir dock sektionering, då mått skola tagas och borrning göras på minst hvar tredje meter, mycket tidsödande.

Lektor *Maass* har uti en uppsats »Om kubering af liggande träd» (se »Tidskrift för skogshushallning» 1902, h. 1 o. 2) på grund af gjorda undersökningar vitsordat, att den s. k. *Rieckeska* eller *Newtons* formel för kubering

$$K = \frac{h}{6}(Go + 4Gm + Gn),$$

lemnar de allra säkraste resultat för trädkubering. Denna formel blir ännu mer användbar om ss. Maass föreslår Gn sättes $= 0$ och Go beräknas efter brösthöjds D, alltså 1.3 m. från roten. Vi hänvisa till M:s sagda uppsats och densamma vidfogade synnerligen praktiska tabeller för kubering af liggande träd. Formeln ägnar sig jämväl med stor fördel för att korrekt bestämma profstammars tillväxtprocent,

$$\text{tillv. } \% = \frac{100}{n} \times \frac{(Go + 4Gm) - (go + 4gm)}{Go + 4Gm}.$$

Genom undersökningar å ett fälldt profträd eller en stående stam, då i senare fallet efter ögonmått bestämts konstanten i den Schneiderska formeln, erhålles emellertid utslag om tillväxten och dess förhallande (%) till förutvarande volymen allenast för tillämpning på andra träd af samma groflek och växande under enahanda lifsvilkor som profträdet. Om ett flertal stammar af olika groflek undersökas, representerar medeltalet af deras tillväxtprocent icke ens tillväxten å dessa träds volym, långt mindre å beståndet eller skogen i dess helhet, hvilket framgår af följande exempel:

	D i cm	n år	%	%	G i kvcm.		absolut tillväxt i kvcm.
2 st.	à 20	5		$4 \times 2 = 8.0$	628.32×4.0 %	=	25.13
2 »	à 30	7		$1.9 \times 2 = 3.8$	1413.72×1.9 »	=	26.86
2 »	à 34	8		$1.5 \times 2 = 3.0$	1815.84×1.5 »	=	27.24
4 »	à 40	10		$1.0 \times 4 = 4.0$	5026.56×1.0 »	=	50.27
				S:a 18.8	8884.44	=	129.50

Medeltalet af % är 18.8 : 10 % 1.88

Den verkliga tillväxten (8884.44 : 129.5 = 100 : x) i % 1.45.[1]

En verklig föreställning om den nuvarande produktionen erhålles således ej genom medeltalet af gjorda specialundersökningar å profstammar, hvilkas volymer eller grundytor ej ingå i beräkningarna. Då beräknandet af den absoluta tillväxten emellertid medför tidsutdrägt, har Borggreve, till undvikande häraf, uppställt en formel och sammanfattat denna uti en tabell, i hvilken hvarje profstam ej kommer till större eller mindre rätt, än efter dess grundyta, som i tabellen uttryckes med kvadraten på diametern. För formelns fullständiga deduktion hänvisas till *Wallmos* »Rationell skogsafverkning», sid. 77 och följande. Enkelt kan formeln framställas sålunda:

$$\% : 100 = \frac{\pi D}{n} : \frac{\pi D^2}{4} \text{ (årsringen : grundytan)}$$

$$\% : 100 = S^a \frac{\pi D}{n} : S^a \frac{\pi D^2}{4},$$

$$\% : 100 = S^a \frac{4D}{n} : S^a D^2,$$

$$\% = \frac{S^a \dfrac{4D \times 100}{n}}{S^a D^2}.$$

n	D	D^2	$\frac{4D}{n}$
1	2	3	4
5	20	400	16
5	20	400	16
7	30	900	17.1
7	30	900	17.1
8	34	1156	17
8	34	1156	17
10	40	1600	16
10	40	1600	16
10	40	1600	16
10	40	1600	16
		11312	164.2

Sedan man i skogen infört n och D för de undersökta profstammarne, D och n tagna på stammarnes halfva längd, uträknas i hemmet D^2 och $\frac{4D}{n}$. Den 100-faldiga summan i 4:de kolumnen divideras med summan i 3:dje kolumnen, då tillväxt % erhålles. För räkningens underlättande finnas tabeller i Wallmos nyssnämnda arbete.

$$\frac{16420}{11312} = 1.45 \%.$$

[1] Detta under antagande att alla trädens höjd och formtal äro lika.

Den efter tabellen funna tillväxtprocenten är således ett korrekt uttryck för profstammarnes gemensamma tillväxt, men däraf följer ej att denna tillväxtprocent är tillämplig å beståndet, hvari dessa stammar blifvit tagna. Om stammarne i detta äro fördelade sålunda att

15—20	cms	träd	utgöra	5 %,	men	profträd	däraf	tagits	till	20 %,
21—25	»	»	»	25 %,	»	»	»	»	»	40 %,
26—30	»	»	»	50 %,	»	»	»	»	»	30 %,
31—∞	»	»	»	20 %,	»	»	»	»	»	10 %,

blir profstammarnes gemensamma tillväxtprocent antagligen för hög gent emot beståndets, därest ej de mindre träden äro likåldriga med de äldre, i hvilket fall ett motsatt förhållande kan inträffa. Ett efter B:s tabellmetod funnet medeltal för tillväxt-% kan alltså ej under alla förhållanden anses representera beståndets. Felen blifva visserligen ej af synnerlig betydelse i jämna bestånd, för hvilka därför B:s metod med iakttagande af försiktighet kan begagnas, men faran därutinnan blir dess större uti ojämna, resp. olikåldriga skogar.

I stället för B:s tabellmetod kan man använda formeln

$$\text{tillv. } \% = \frac{100}{n} \times \frac{(S^a Go + S^a 4Gm) - (S^a go + S^a 4gm)}{S^a Go + S^a 4Gm}.$$

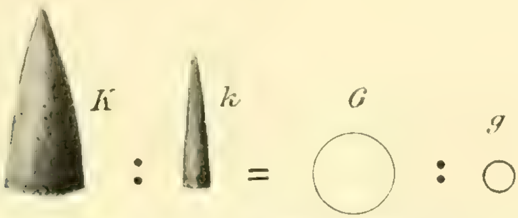
Man sammanlägger före uträkningen alla storheter af samma slag och beräknar efter utfallet den gemensamma tillväxtprocenten.

Klass	*Go*	*Gm*	*go*	*gm*	
a	*b*	*c*	*d*	*e*	
	—	—	—	—	
I	—	—	—	—	$\frac{100}{n} \times \frac{(S^a b + S^a 4c) - (S^a d + S^a 4e)}{S^a b + S^a 4c}$
	—	—	—	—	
	—	—	—	—	
S:a	—	—	—	—	

Det måste alltså fastslås, att den verkliga tillväxten, i all synnerhet hos till åldern ojämna bestånd, ej kan korrekt beräknas utan att tillväxtundersökningar göras klassvis i samband med stamklassers bil-

dande. Det mest praktiska därvid är att indela de klafvade stammarne i klasser, ej mindre än 3, helst 4 à 5, om *lika* antal stammar i hvarje klass samt att uträkna grundytan för hvarje sådan, på sätt framgår af tab. I. Om man vill noggrant beräkna klassens kubikinnehåll efter medelstammens för samma klass och söker medelstammen genom att dividera trädantalet uti klassens grundyta,[1] måste denna beräkning göras ytterst noggrann. Om så sker, gifver förfarandet ett godt resultat blott under förutsättning att profstammar sedan kunna uppsökas med grundytor, fullkomligt motsvarande medelstammens. *Stamklassens kubikinnehåll bör därför beräknas efter förhållandet mellan profstammarnes och klassens grundyta;* alltså

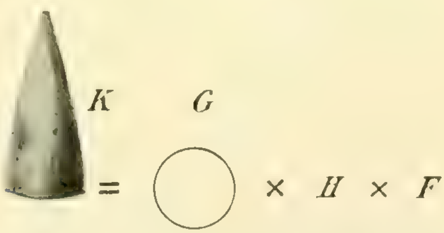
$$K = k\frac{G}{g},$$

däri K betecknar klassens kubikinnehåll och k profstammarnes, samt G och g klassens och profstammarnes grundytor.

Ett annat sätt är att för hvarje stamklass utröna dess medelhöjd (H) och medelformtal (F), då, oafsedt profstammarnes kubikinnehåll, som således ej behöfver uppskattas, stamklassens kubikinnehåll erhålles enl.

$$K = G \times H \times F,$$

däri G motsvarar klassens grundyta, H dess medelhöjd och F dess medelformtal. På sätt som ofvan angifvits sökes medelstammen, hvars höjd och formtal anses vara lika med H och F. Äfven om man till

[1] Grundytan motsvarande D och vice versa samt dessa tals multiplar finnas uti tabeller; se Holmerz »Skogstaxation», Wallmos »Rationell skogsafverkning» och Zelléns »Fickbok för skogsmän» I, eller »Handbok för skogsmän».

en början måste undersöka flera fällda profstammar för att utröna F, plägar det, sedan erfarenhet vunnits, ej vara svårt att bestämma detta tal efter förutvarande liknande fall. Med höjdmätare (Christens) kan medelstammens längd uppskattas på rot. Har man förut fällda träd, må vara af andra diametrar än medelstammens, bör man uppmäta dessa, och efter däraf gifna tal genom interpolering, som lättast göres grafiskt å rutpapper, söka medelstammens höjd för hvarje stamklass. *Wimmenauer* anmärker, att uti *tallbestånd* klassens H och F ej alldeles korrekt erhållas hos den stam, som motsvaras af medelgrundytan, utan återfinnas å stammar af något större grundyta (diameter).

Det s. k. *Urichska* förfarandet, att indela beståndet i stamklasser med *lika* stamantal i hvarje och att kubera klassen på sätt som anförts, medför emellertid den olägenheten, att profstammar ej kunna utväljas och uppskattas innan klassens grundyta blifvit uträknad, hvilket för tidsutdrägten knappast låter sig göra vid arbetet i skogen. För praktiska behof har Urich därför modifierat sin metod sålunda, att medelstammen för hvarje klass utan vidare bestämmes, därigenom att 40 % af klassens stamantal afräknas uppifrån, då medelstammen erhålles (fig. 3—a). Denna stams K utrönes af profträd, hvilkas D på centimetern när böra motsvara medelstammens. Klassens K erhålles genom att multiplicera medelstammens k med klassens stamantal. All beräkning af grundytorna blir härigenom obehöflig.

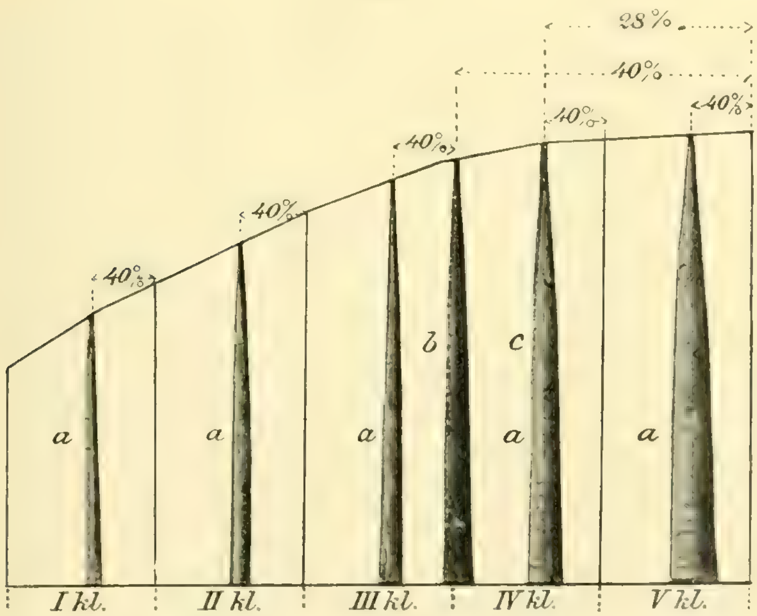
Lektor Maass har benäget meddelat, att vid af honom företagna många undersökningar detta förfarande äfven i vara skogar lemnat synnerligen goda resultat. Medelstammen efter klassens grundyta visar sig i allmänhet på centimetern sammanfalla med den efter 40 % beräknade; vanligen blir differensen obetydlig eller några millimeter.

Utan val tagna exempel visa följande öfverensstämmelse därutinnan.

		Efter grundytornas medeltal: klasserna					Efter 40 % beräkningen: klasserna					Skogens ålder
		I	II	III	IV	V	I	II	III	IV	V	år
		cm.	cm.	cm.	cm.	cm.	cm.	cm.	cm.	cm.	cm.	
Ofvansjö och Thorsåkers kronopark	tall	11.9	17	22.2	28	—	12	18	23	28	—	85
	gran	11.1	14.1	18	25.1	—	11	15	18	24	—	»
	tall	15.9	22.2	30.9	—	—	16	22	30		—	235
	gran	10.3	12.5	16	21	29.9	10	13	16	22	30	120
Granviks kronopark	tall	15.3	19.8	22.3	25	29.2	16	20	23	25	29	60
	»	10.6	13.9	19.7	—	—	11	14	20	—	—	45
En kronopark i Lyckele revir	»	15	20.5	23.7	27.2	—	16	21	24	28	—	200

Enligt prof. *Weise* (Allg. Forst- und Jagd-Zeitung 1890, s. 240) skall, om de klafvade stammarne i ett tallbestånd efter brösthöjds diametrarne indelas i 5 stamklasser med *lika* antal stammar i hvarje klass, stammen för beståndets medelformtal och medelhöjd ligga uti näst högsta klassen, och afräknas uppifrån uti denna 40 % af stamantalet, påträffas medelstammen, hvilken således ligger vid 28 % eller omkring 30 % af hela beståndets stamantal uppifrån räknadt (fig. 3—c). Men denna stam, som vid indelning i fem *lika* stamklasser, sammanfaller med Urichs medelstam för näst högsta klassen, är ej beståndets medelstam (medelkubikstam), hvarför beståndets K måste beräknas efter beståndets $G \times F \times H$, och medför detta beräkningssätt därför samma olägenheter som det äldre Urichska förfarandet.

Fig. 3

a) Urichs klassvis uttagna 40 % stam, hvars $k \times$ klassens stamantal = klassens K

b) Weises beståndsvis uttagna 40 % stam, hvars $k \times$ beståndets stamantal = beståndets K

c) » 40 % stam i IV kl., då indelning skett i V klasser, eller 28 % (à 30 %) stam af hela stamantalet, hvilken i tallbestånd med sitt h och f representerar dess H och F.

Redan år 1880 hade Weise fastslagit, att om 40 % af hela stamantalet i ett bestånd afräknas uppifrån, påträffas den diameterklass, i hvilken medelkubikstammen finnes. *G. Heyer* anser, att detta väl är

förhållandet i slutna, regelbundet uppväxta bestånd, men mindre säkert beträffande luckiga och ojämna. Efter gjorda undersökningar bestyrkes af andra tyska författare detta egendomliga förhållande i fråga om medelkubikstammens läge i regelbundna bestånd. Enligt Wimmenauer skulle medelkubikstammen för *tallbestånd* ligga något djupare ned eller mellan 40—45 % af stamantalet uppifrån, eller i genomsnitt vid 41.5 %. En sådan sänkning torde för våra tallskogar ej vara behöflig, åtminstone ej för bestånd öfver 70 à 80 år.

Af öfverjägmästaren *Göthe* för flera år sedan verkställd uppskattning af en kronan hembjuden skogsegendom i Småland, därvid stamräkning och uppskattning gjordes af hvarje diameterklass, framgår följande öfverensstämmelse beträffande förhållandet mellan totala virkesmassan och 40 % stammens $k \times$ stamantalet.

	Antal träd:	Medelstammen bestånd genom afräkning af 40 %		Kubikmassa i kbm.: efter Göthes uppskattning	efter 40 % stammen × stamantalet
		D i cm.	*K* i kbm.		
A-skog	106850	25	0.37	39561	39534
F- »	34823	25	0.39	13647	13581
H- »	12662	24	0.33	4114	4178
K- »	16215	26	0.43	6940	6972

Särskildt där frågan gäller ett större antal uppräknade stammar har förfarandet visat sig lemna förvånansvärdt goda resultat.

För tillväxtberäkning klassvis tillämpas med stor fördel Borggreves tabellmetod eller den å sid. 10 angifna. Tab. II kan äfven användas och den absoluta tillväxten för profstammarne klassvis uträknas och efter denna klassens tillv. %. Se sid. 22.

Det är antagligt, att total stamräkning endast mer undantagsvis kommer till utförande, och att tillväxtberäkningarna mångenstädes måste grundas på undersökningarna af profytor, å hvilka stamräkning efter klassindelning med tillväxtundersökningar låter sig göra utan allt för stor tidspillan. Flera och mindre profytor äro därvid att föredraga framför ett fåtal, må vara af jämförelsevis större ytvidd. Af de koncentrerade profytorna är den cirkelformiga lättast att utmärka, helst i glesa bestånd.

En mindre stam tages därvid till medelpunkt och omknytes löst med ett groft snöre, i hvilket mätbandet eller en tågända af radiens längd fastsättes

medelst en hake, som löper lätt omkring å snöret på stammen. På den glesast beväxta delen af ytan afmätes den första radien. Sedan på ena sidan af denna klafningen af stammarne fortgått till gränsen för profytan (p), vänder man på den andra sidan åter till medelpunkten samt utlägger nästa radie på lämpligt afstånd från den första o. s. v. Med märkjärn eller annorledes ritsas hvarje uppmätt stam på den sidan, som är vänd mot medelpunkten, så att från denna vinnes öfverskådlighet. Kantträd, hvilka *delvis* falla inom cirkeln, antecknas särskildt och angifves det om deras grundyta befinnes till $^1/_4$, $^1/_2$ eller $^3/_4$ inom profytan.

Klafningslistan kan föras efter följande formulär:

Diameterklass cm.	Profytans N:o			Kantträd i fjerdedelar	Summa
	1	2	3 o.s.v.		
12 15	....	....	....	....	00
16—19	....	....	....	... ...	00
20—21	....	....	....	....	00
22—23	....	....	....	....	00
24—25	....	....	....	....	00
o. s. v.	....	....	....	....	00

Samtliga profytornas utslag sammanföres sedan å en lista, därå klassindelning göres på förut beskrifvet sätt. Å profytorna går stamräkningen särdeles raskt, och man behöfver därför ej spara på deras antal. Den lämpligaste arean på hvarje sådan torde vara 8 à 10 ar, således i förra fallet med en radie af 16 m. och i det senare med 17.85 m. Därmed kan naturligtvis vexlas efter skogsförhållandena. För kuberingen och tillväxtundersökningar uttagas klassvis profträd. Med ledning af en graderad kompass — en sådan bör hvarje skogsman städse medföra — genomvandras beståndet sicksack, därvid på vissa bestämda afstånd tagas profytor, vare sig kvadratiska, rektangulära eller cirkelformiga. Genom sicksackgången erhålles en bättre kännedom af beståndets (skogens) karakter, än genom taxering i de vanliga parallelerna. Att uppskattningen jämväl kan göras i breda sicksacks-linier i st. f. å koncentrerade profytor, torde knappast behöfva anmärkas. Vi hålla dock före, att genom dessa senare vinnes ett bättre resultat äfvensom att arbetet af flera anledningar går lugnare och därigenom blir behagligare, än vid linietaxering.

En kombinering af total stamräkning och uppskattning efter profytor kan göras på följande sätt. Taxator genomkorsar beståndet (skogen) med profytor eller linier på förut beskrifna sätt. Med iakttagande af samma minimigräns, som blifvit bestämd för uppräkningen å profytorna, stamräknas samtidigt eller efteråt hela skogen utan att trädens diametrar uppmätas eller antecknas. Afser

uppskattningen blott timmerutbytet, upptagas i bägge fallen endast timmerdugliga träd, exempelvis till 8″. Profytornas stamantal (a) förhåller sig till beståndets — skogens — (A) som profytornas virkestillgång (w) till hela beståndets — skogens — (W); alltså $a : A = w : W$; deraf $W = w \frac{A}{a}$.

Följande exempel torde klargöra förfarandet. Profytornas sammanlagda area uppgår till 2 har:

Brsth. Die. tum	Stammar st.	Kbft pr stam	Kbft pr stamklass	Värde i kronor pr stam	Värde i kronor pr stamklass	% af stamantalet
8	50	9	450	0.50	25.—	25
9	40	12	480	0.75	30.—	20
10	35	16	560	1.70	59.50	17.5
11	28	20	560	2.25	63.—	14
12	27	22	594	3.—	81.—	13.5
13	13	30	390	4.—	52.—	6.5
14	2	26	72	5.30	10.60	1
15—∞	5	41	205	7.—	35.—	2.5
S:a	200		3311		356.10	100

Om stamräkningen i hela beståndet (skogen) visar 5000 st. öfver 8″, blir värdet å timmerskogen

$$\frac{356.10}{200} \times 5000 = 8902 \text{ kr. } 15 \text{ öre.}$$

Stamklasserna uträknas, om så behöfves, sålunda:
af 5000 st. 25 % 8″ = 1250 st.
» » » 20 % 9″ = 1000 » o. s. v.
Beståndets virkesmassa af timmerträd är $\frac{3311}{200} \times 5000 = 82775$ kbft.

Efter denna metod blir uppskattningen visserligen ej så säker som då vid en total stamräkning hvarje träd uppmätes och klassificeras. Där ett mindre noggrant resultat är tillfyllest för förrättningens ändamål och där diameterupptagningen måste öfverlemnas åt ovant eller möjligen mindre pålitligt manskap, synes det likväl som metoden borde komma till användning, åtminstone torde den vara att föredraga framför vanlig uppskattning i linier, där så mycket beror af en fullt riktig kännedom af skogens eller beståndets areal. Vid den enkla stamräkningen, som kan göras med stor tidsbesparing, är kontrollen å manskapet lätt att handhafva, då endast antalet träd till viss groflek upptages. Vid profytornas uppskattning, däraf hela taxeringen ytterst beror, är taxator däremot i tillfälle att vid diameterupptagningen förfara med all möjlig noggrannhet.

Metoden kan utsträckas därhän, att å profytorna jämväl de mindre träden särskildt uppskattas utan att motsvarande stamräkning göres å skogen. Om i det angifna exemplet å profytorna funnits småträd med en kubikmassa af 12700 kbft, erhålles analogien $200 : 5000 = 12700 : x$; $x = 317500$ kbft. som alltså är skogens virkesmassa utom den af timmerträden.

Metodens kanske största fördel ligger däri, att arealen ej ingår i beräkningarna och att ofullständigt kartlagda skogar, utan att ånyo uppmätas, kunna hastigt nog uppskattas och penningevärderas. Beräkningar öfver tillväxten kunna göras ss. förut beskrifvits.

i samma mån gagnvirke kan uttagas, stiger skogens värde per volymenhet. Ej allenast såg- och byggnadstimmer, utan äfven slipers, pappersmasseved och pitprops måste räknas såsom gagnvirke, där dessa senare virkesslag vinna afsättning till pris ungefärligen motsvarande timmervirkets. Kan man bestämma tiden för värdestegringen från ved- till gagnvirke, är det lätt nog att beräkna den årliga ökningens värde i % för denna period. Om vedvirket (w) är värdt 2 kr. och timmervirket (W) 4 kr. per kbm. samt utväxttiden (n) från det ena slaget till det andra är 20 år, blir bakåt räknadt värdestegringen, enl. formeln

$$w : \frac{W - w}{n} = 100 : \%, \text{ i detta fall } 5\ \%.$$

Efter Presslers närmelseformel, i hvilken räntan beräknas å virkets värde i midten af perioden, blir $\% = \frac{W - w}{W + w} \times \frac{200}{n}$, eller i exemplet 3.33 %. Om man antager, att vid periodens slut beståndet presterade blott 60 % gagnvirke, men att värdestegringen å sådant kunde beräknas till 5 %, blefve beståndets totala värdeökning

$$\frac{60 \times 5 + 40}{100} = 3.4\ \% \text{ per volymenhet.}$$

Denna tillväxt är ett uttryck allenast för volymenhetens värdestegring, och dess tillämpning är ytterst beroende af beståndets volymtillväxt. För praktiskt bruk sammanslog Pressler volym- och kvalitetstillväxtprocenterna ($a + b$).

Det bör nu anmärkas, att värdetillväxten för bestånd ej kan beräknas annat än närmelsevis och med vida mindre säkerhet än deras volymtillväxt. När volymtillväxten är lägre än medeltillväxten, beräknad efter beståndets ålder, är det värdeökningen per volymenhet, som uppehåller skogens ränta och föranleder uppskof med afverkningen. Det är alldeles oriktigt att uteslutande räkna med volymtillväxten såsom bestämmande för hushållningen eller såsom den enda grunden för skogsafkastningen, och det är därför af den allra största betydelse att finna en enkel och praktisk metod för värdestegringens beräknande. Vi lemna här alldeles å sido skogseffekternas allmänna värdeökning (Presslers c), utan syfta endast på värdeförhållandet mellan de olika virkesslagen efter närvarande pris. Utan mycket vidlyftiga operationer kan man ej begagna de Presslerska formlerna för dylika beräkningar.

Med Schneiders formel såsom bas har Borggreve uppstält en närmelseformel för det totala tillväxtvärdet, alltså för volym- och värdeökningen tillsammans.

$$\text{Totala tillväxtvärdet i } \% = \text{volymtillväxt } \% \times \frac{2.0\,t}{2},$$

däri t uti 100 delar anger trädets gagnvirkesdel.

Ex. 1) volymtillväxten . . . . = 1 %,
gagnvirket utgör af totalvolymen = 0.8,
totala värdetillväxten $\left(\frac{2.8}{2} \times 1\right)$ = 1.4 %,
2) volymtillväxten ... ... = 3 %,
gagnvirkesdelen .... = 0.60,
totala värdetillväxten .... = 3.9 %.

Om gagnvirket = 0, alltså hela trädet endast är veddugligt, blir volymtillväxten = totaltillväxten. Är beståndets (trädets) volym till $^3/_4$ dugligt till gagnvirke, alltså $t = 75$, blir totaltillväxten $\frac{2.75}{2} = 1.375$ gånger större än volymtillväxten. Om slutligen hela trädet kan räknas ss. gagnvirke, skulle totaltillväxten uppnå sitt högsta värde och vara 1.5 gånger volymtillväxten. Utgår man från Schneiders minimaltillväxt $\frac{400}{nD}$, skulle totaltillväxten alltså blifva högst $\frac{600}{nD}$. Borggreve förordar dock att såsom grund för volymtillväxten uti ej för starkt utglesnade bestånd och där träden ej äro kortväxta använda konstanten 500, i hvilket fall totaltillväxten kan uppgå högst till $\frac{750}{nD}$.

Detta maximum är naturligen endast grundadt på gjorda undersökningar och torde under vissa förhållanden te sig alldeles för lågt. Man kan alltså antaga såsom säkert, att några öfverskattningar ej uppstå genom att använda Borggreves sista ovilkorligen förtjänstfulla uppslag till värdetillväxtens bestämmande vid praktiska räkningar. En stor fördel är det att variabla prisförhållanden mellan olika virkesslag ej spela in, utan att formeln generaliserat värdeökningen till ett talförhållande med allmän tillämpning. Lokala företräden komma det oaktadt till sin rätt, därigenom att gagnvirkesklassen tidigare uppnås å välbelägna skogar, där exempelvis småtimmer, pitprops eller pappersmasseved kunna afsättas.

Det bör å andra sidan framhållas, att värdeökningen per volymenhet under vissa perioder kan vara ganska liten, när trädet redan uppnått gagnvirkesklassen. Om exempelvis $9^1/_2''$ och $10^1/_4''$ virke betalas med samma pris per kbft, blir under tiden för utväxten dem

emellan värdeökningen faktiskt obetydlig för att sedan vid öfverskridandet af $10^1/_4''$ springa upp igen.

Medeltillväxten är $\frac{K}{\mathring{a}}$, då $\mathring{a}$ är trädets ålder. Om tillväxtprocenten betecknas med p, blir nästpåföljande års medeltillväxt $\frac{K \,.\, 1{,}0\,p}{\mathring{a} + 1}$. Är tillväxten hvarken i stigande eller fallande, alltså under 2 på hvarandra följande år lika, blir

$$\frac{K}{\mathring{a}} = \frac{K \,.\, 1{,}0\,p}{\mathring{a} + 1};\ \mathring{a} + 1 = \mathring{a} + \frac{\mathring{a}p}{100},\ \text{däraf}\ p = \frac{100}{\mathring{a}}.$$

Multipliceras ekvationen med $\frac{K}{100}$, erhålles $\frac{Kp}{100} = \frac{K}{\mathring{a}}$, alltså den löpande tillväxten lika med medeltillväxten.

Medeltillväxtprocenten erhålles äfven af

$$K : \frac{K}{\mathring{a}} = 100 : p,\ \text{däraf}\ p = \frac{100}{\mathring{a}}.$$

Däraf följer, att vid kulminationen den löpande tillväxten alltid är lika med medeltillväxten. Denne senare, som ju alltid är $\frac{K}{\mathring{a}}$, är i öfrigt uteslutande en funktion af åldern, men ej ett uttryck för eller städse lika med den löpande tillväxten. Att utbyta den ena mot den andra är alltså ogörligt. I allmänhet är den löpande tillväxten efter kulmen i starkt fallande gent emot medeltillväxten, som längre håller sig uppe.

Uti bestånd, som undergått gallring eller blädning, bör man vara försiktig vid bedömandet af tillväxten. Isynnerhet om tillväxten varit minimal före uthuggningen, kan snart nog efter denna iakttagas en betydlig ökning af brösthöjdsytorna utan att sådan återfinnes högre upp på stammarne. Om vilseledande observationer sålunda kunna göras i fråga om stamindivider, blir detta dock i ännu högre grad möjligt för hela beståndet. Antag nämligen, att vid uthuggningen kubikmassan nedbringats med en tredjedel och att vid undersökning några år därefter, därvid af nyssnämnda orsak för att undvika misstag profträd fällas och undersökas, tillväxten visar sig vara stegrad, så följer däraf ingalunda a priori att produktionsökning per hektar inträffat. Om före uthuggningen virkesmassan varit 100 kbm. per har och efter densamma är 66 kbm. samt tillväxten resp. 1.25 % och 1.50 %, visar det sig tvärtom, att produktionen efter gallringen är nedbringad.

Detta gäller nu endast volymtillväxten och således oafsedt ökad kvalitetstillväxt. Endast genom att jämföra den absoluta produktionen per hektar före och efter gallringen, i förra fallet alltså jämväl å de sedan bortskaffade stammarne, kan en fullständig kännedom vinnas om dessa förhållanden.

Wimmenauer har för att klargöra denna fråga, äfven hvad angår värdet, uppstält följande formel

$$H \,.\, 1{,}0\,z + D \,.\, 1{,}0\,p \gtreqless H \,.\, 1{,}0\,y + D \,.\, 1{,}0\,x, \text{ däraf}$$

$$H(z - y) \gtreqless D(x - p).$$

$$\text{Däri } 1{,}0\,z = 1 + \frac{z}{100},\ 1{,}0\,p = 1 + \frac{p}{100} \text{ o. s. v.}$$

H = hufvudbeståndets värde;
D = mellan- » » ;
z = värdetillväxt % å det gallrade H;
y = » » å det ej gallrade H;
x = » » å mellanbeståndet, om detta fått kvarstå, och
p = den forstliga räntefoten.

Procenterna z, y, x äro genomsnittstal för en flerårig period.

Han drager häraf följande slutsatser:

1) Uthuggningen är obetingadt nyttig i fråga om alla stamklasser, i hvilka $x < p$, emedan $D(x - p)$ för dem blir negativ och i hvarje fall $< H(z - y)$, till och med om $z - y = 0$, alltså när genom gallringen ej orsakas någon tillväxtökning å hufvudbeståndet.

2) Då $x = p$, lönar sig gallringen blott för så vidt z därigenom blir något större än y.

3) Då $x > p$, är uthuggningen endast allt fortfarande nyttig, när $(z - y)$ är åtminstone något $> \frac{D}{H}(x - p)$.

Af ett flertal sätt för hjälpgallringen måste det bästa anses vara när (differensen) $\Delta = H(z - y) - D(x - p)$ eller, bekvämare för undersökningen, $\Delta = H(z - y) + D(p - x)$ uppnår maximum.

D:r *Lorey* i Tübingen biträdde ej obetingadt dessa slutsatser, då det fallet är möjligt, att en stamklass D i sin värdeproduktion (x) står under p och det oaktadt måste bibehållas af anledning att, i händelse klassen borttoges, z icke nådde eljest möjlig storlek öfver y eller kanske t. o. m. ginge under y. Han anser därför, att de enskilda elementernas förhållanden kunna vara väsentligen mer komplicerade, än som framgår af *W:s* satser. Äfven om dessa karakterisera flertalet af förekommande fall, är det från *L:s* synpunkt tvifvelaktigt om de om-

fatta alla. Sålunda tror han ej, att $x - y = 0$ är i fråga om H den lägsta effekten, som kan visa sig genom borttagandet af en stamklass. Må vara att gallringen utföres efter hvilka principer som helst, kunna dock bredvid de härskande och behärskade stammarne förekomma en hel mängd undertryckta sådana, hvilka, oafsedt att deras värde ej längre ökas med p %, likväl äro nödvändiga såsom fyllnadsträd och därför ej kunna utan vidare borttagas. Om så skedde skulle måhända x sjunka under y.

Till Tab. I.

Uti skogen göras ej andra anteckningar än uti kolumnerna 2, 3 12, 13, 15 och 16. Lämpligast är, att stamräkningen jämte klafmåtten föras uti en lista, och att profstammarne upptagas för sig uti en annan. Stamklassindelningen korrigeras först i hemmet, då öfriga i tab. förekommande beräkningar göras. Valet af profstammar dessförinnan möter ej större svårigheter, då man vid stamräkningen snart utröner den ungefärliga fördelningen mellan de olika stamklasserna. Gränserna mellan dessa kunna visserligen ej korrekt bestämmas, men om ett eller annat profträd sedermera måste ss. sådant förkastas, är därmed ingen skada skedd. Hufvudsaken är att man håller sig något ofvan medeltalet i hvarje klass.

För kubering af och tillväxtberäkning à profstammar erhållas de säkraste resultat genom deras fällning, kubering i sektioner eller efter Newtons formel med användande af Maass tabeller samt tillväxtberäkning efter Schneiders formel med borrning på en punkt straxt nedom halfva längden eller efter annat af de förut beskrifna sätten. Såsom profträd kunna inrangeras uti mätningslinier eller eljest förut fällda träd. Men där fällning af ett flertal profträd ej låter sig göra, får man åtnöja sig med uppskattning à rot af deras volymer och tillväxtprocent enl. likaledes beskrifna metoder. Brösthöjdsdiametrarne böra därvid noggrant antecknas för grundytornas senare beräknande äfvensom gagnvirkesdelens storlek.

De i tab. angifna talen äro beräknade sålunda: kolumn $7 = \frac{6}{4}$; $8 = 7$:s D; $9 = \frac{6 \times 15}{14}$; $10 = 16 \times 9$; $11 = 10 + t$ för III o. IV kl.; 14 $G = 13D$; $17 = 15 \times 16 \times 100$. Kol. 7 o. 8 kunna utgå, men intagna för att visa medelstammens öfverensstämmelse med 40 % inom klassen. Denna 40 % stam är utmärkt med *.

Profytans slutresultat 2.57 % är måttgifvande för beståndets tillväxt.

Vill man för praktiska behof göra beräkningarna så enkla som möjligt (se sid. 12), kunna de i tab. I förekommande uppställas sålunda:

Kl.	Antal stammar	Medelstam * efter 40 % beräkningen		Kbm. per klass	Absolut tillväxt i kbm.
		D i cm.	*K* i kbm.		
I	47	12	0.07	3.29	0.099
II	48	17	0.14	6.72	0.181
III	48	23	0.34	16.32	0.359
IV	47	28	0.53	24.91	0.473
	190			51.24	1.112

Tillv. % — 2.17.

Till Tab. II.

En profstam har på halfva längden $D = 26$ cm., visar der vid borrning 7 årsringar på 1 cm.; tillv. % 2.2. En stående profstam *Do* 28 cm.; *n* 12; skogen tätsluten = 600 ss. konstant; *t* 70; $1.19 \times 2.025 = 2.4$ % ss. värdetillväxt. Samma tal erhålles uti Tab. III.

Till Tab. IV och V.

Dessa tabeller äro uppställda uteslutande i syfte att framhålla värdetillv. % vid vanliga prisvärden å timmerträd och timmerämnen. Den höga tillv. % från 9″ till 10″ borde föranleda att söka vid afverkningarne kvarlemna alla 9″ träd, som visa 8 årsringar pr cm. eller 12 på ½ e. tum.

Tabell I.

Kubering och tillväxtberäkning af en profyta å Ofvansjö och Thorsåkers kronopark i Gästriklands revir. — 85-årig tallskog.

N:o	D 1.3 m. fr. rot i cm.	Stamklassernas stamantal per D klass	Stamklassernas stamantal per stamklass	Stamklassernas grundytor i qvm. per D klass	Stamklassernas grundytor i qvm. per stamklass	Medelstammens G i kvm.	Medelstammens D i cm.	Kubikinnehåll i kbm.	Årlig volymtillväxt i kbm.	Årlig värdetillväxt i kbm.	Profstammarnes N:o	Profstammarnes D i cm.	Profstammarnes G i kvm.	Profstammarnes K i kbm.	Profstammarnes årstillväxt i %	Profstammarnes årstillväxt i kbm.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
	10	12		0.094							1	12	0.01131	0.07	3	0.0021
	11	12		0.114							2	13	0.01327	0.09	2.9	0.0026
I	12*	9		0.102							3	14	0.01539	0.10	2.8	0.0028
	13	4		0.053									0.03997	0.26	2.884	0.0075
	14	10	47	0.154	0.517	0.0110	11.9	3.36	0.0956	0.0956						
	14	3		0.046							4	17	0.02270	0.14	2.7	0.00378
	15	13		0.230							5	18	0.02545	0.19	2.6	0.00494
	16	8		0.161							6	20	0.03142	0.24	2.6	0.00624
II	17*	5		0.113									0.07957	0.57	2.624	0.01496
	18	3		0.076												
	19	11		0.312												
	20	5	48	0.157	1.095	0.0228	17.0	7.85	0.2060	0.2060						
	20	6		0.189							7	23	0.04155	0.34	2.2	0.00748
	21	10		0.346						($t=50$)	8	24	0.04524	0.37	2.1	0.00777
III	22	12		0.456							9	22	0.03801	0.31	2.2	0.00682
	23*	9		0.374									0.12480	1.02	2.164	0.02207
	24	11	48	0.498	1.863	0.0388	22.2	15.23	0.3296	0.4120						
	24	5		0.226												
	25	14		0.687												
	26	3		0.159							10	28	0.06158	0.53	1.9	0.01007
	27	3		0.172							11	27	0.05726	0.50	1.8	0.00900
	28*	5		0.308						($t=60$)	12	26	0.05309	0.45	1.9	0.00855
IV	29	3		0.198									0.17193	1.48	1.866	0.02762
	30	7		0.495												
	31	1		0.075												
	32	3		0.241												
	34	2		0.182												
	44	1	47	0.152	2.895	0.0616	28.0	21.92	0.4650	0.[illegible]045						
			190		6.370	0.0335	20.7	51.36	1.0962	1.3181						
									2.13 %	2.57 %						

Tabell II,

utvisande **årliga volymtillväxten i procent** enl. Schneiders formel $\left(\frac{400}{nD}\right)$, däri D = diametern utan bark i cm., n antalet årsringar å sista centimetern af radien. Vid borrning vid brösthöjd måste korrektion göras, men erfordras ej om borrning och diametermätning sker å halfva längden af en fälld profstam.

Diameter i cm.	n												
	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
14	7.14	5.71	4.76	4.08	3.57	3.17	2.86	2.59	2.38	2.20	2.04	1.90	1.79
16	6.25	5.—	4.17	3.57	3.12	2.78	2.50	2.28	2.08	1.92	1.78	1.67	1.56
18	5.55	4.44	3.70	3.17	2.77	2.47	2.22	2.02	1.85	1.71	1.58	1.48	1.38
20	5.—	4.—	3.33	2.86	2.50	2.22	2.—	1.82	1.67	1.54	1.43	1.33	1.25
22	4.54	3.64	3.03	2.60	2.27	2.02	1.82	1.65	1.51	1.40	1.30	1.21	1.14
24	4.17	3.33	2.78	2.38	2.08	1.85	1.67	1.51	1.39	1.28	1.19	1.11	1.04
26	3.85	3.08	2.56	2.20	1.92	1.71	1.54	1.40	1.28	1.18	1.10	1.03	0.96
28	3.57	2.86	2.38	2.04	1.78	1.59	1.43	1.29	1.19	1.10	1.02	0.95	0.89
30	3.33	2.67	2.22	1.90	1.67	1.48	1.33	1.21	1.11	1.03	0.95	0.89	0.83
32	3.12	2.50	2.08	1.79	1.56	1.39	1.25	1.14	1.04	0.96	0.89	0.83	0.78
34	2.94	2.35	1.96	1.68	1.47	1.31	1.18	1.07	0.98	0.90	0.84	0.78	0.73
36	2.78	2.22	1.85	1.59	1.39	1.23	1.11	1.01	0.93	0.85	0.79	0.74	0.69
38	2.63	2.10	1.75	1.50	1.32	1.17	1.05	0.96	0.88	0.81	0.75	0.70	0.66
40	2.50	2.—	1.67	1.43	1.25	1.11	1.—	0.91	0.83	0.77	0.71	0.67	0.62
42	2.38	1.90	1.59	1.36	1.19	1.06	0.95	0.87	0.79	0.73	0.68	0.63	0.59
44	2.27	1.82	1.51	1.30	1.14	1.01	0.91	0.83	0.76	0.70	0.65	0.60	0.57
46	2.17	1.74	1.45	1.24	1.09	0.97	0.87	0.79	0.72	0.67	0.62	0.58	0.54

	Då t uppskattas till	Då täljaren i bråket, konstanten, beräknas till						
		400	450	500	550	600	650	700
Volymtillväxt % enligt tabellen multipliceras med	0	0.000	1.125	1.250	1.375	1.500	1.625	1.750
Värdetillväxt % erhålles om % i tabellen multipliceras med	40	1.200	1.350	1.500	1.650	1.800	1.950	2.100
D:o d:o	50	1.250	1.406	1.562	1.719	1.875	2.031	2.187
D:o d:o	60	1.300	1.462	1.625	1.787	1.950	2.112	2.275
D:o d:o	70	1.350	1.519	1.687	1.856	2.025	2.194	2.362
D:o d:o	80	1.400	1.575	1.750	1.925	2.100	2.275	2.450

Tabell III,

utvisande årliga värdetillväxten i procent efter Borggreves formel

Värdetillväxt % $= \frac{2.0\,t}{2} \times \frac{400-700}{nD}$. Uti tabellen förutsättes att höjd- och formtillväxt står i omvändt förhållande till diameterökningen. Om i vissa fall god diametertillväxt åtföljes af god höjd- och formtillväxt, måste procenttalet i tabellen höjas, men däremot minskas, då dålig diametertillväxt åtföljes af dålig höjd- och formtillväxt.

D	n 4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	t
18	6.7	5.7	5.0	4.5	4.2	3.9	3.7	3.5	3.3	3.2	3.1	3.0	2.9	40
20	6.2	5.3	4.7	4.2	3.9	3.6	3.4	3.3	3.1	3.0	2.9	2.8	2.7	50
22	5.9	5.0	4.4	4.0	3.7	3.4	3.2	3.1	2.9	2.8	2.7	2.7	2.6	60
24	5.5	4.6	4.1	3.7	3.4	3.2	3.0	2.9	2.7	2.6	2.5	2.5	2.4	62
26	5.1	4.3	3.8	3.5	3.2	3.0	2.8	2.7	2.5	2.5	2.4	2.3	2.2	65
28	4.8	4.1	3.6	3.3	3.0	2.8	2.7	2.5	2.4	2.3	2.2	2.2	2.1	70
30	4.6	3.9	3.4	3.1	2.9	2.7	2.5	2.4	2.3	2.2	2.1	2.1	2.0	75
32	4.3	3.7	3.2	2.9	2.7	2.5	2.4	2.2	2.1	2.1	2.0	1.9	1.9	75
34	4.0	3.4	3.0	2.7	2.5	2.4	2.2	2.1	2.0	1.9	1.9	1.8	1.8	75
36	3.8	3.2	2.9	2.6	2.4	2.2	2.1	2.0	1.9	1.8	1.8	1.7	1.7	75
38	3.6	3.1	2.7	2.5	2.3	2.1	2.0	1.9	1.8	1.7	1.7	1.6	1.6	75
40	3.4	2.9	2.5	2.3	2.1	2.0	1.9	1.8	1.7	1.6	1.6	1.5	1.5	70
42	3.2	2.7	2.4	2.2	2.0	1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.5	1.4	1.4	70
44	3.1	2.6	2.3	2.1	1.9	1.8	1.7	1.6	1.5	1.5	1.4	1.4	1.3	70
46	2.9	2.5	2.2	2.0	1.8	1.7	1.6	1.5	1.5	1.4	1.4	1.3	1.3	70
Täljaren i Schneiders formel	400	425	450	475	500	525	550	575	600	625	650	675	700	

Engelskt mått.

Tabell IV,

utvisande **årliga värdetillväxten i procent** vid nedan angifna värden å träd af olika grofiek och antal år för utväxten.

$$\% = \frac{200}{n} \times \frac{K-k}{K+k}.$$

Procenten utfaller väl låg för större n, enär för dessa kan förutsättas större H och F, således högre utbyte och värde än för snabbväxta träd af samma D.

Diameter i cm. 1.3 m. fr. roten	Värde å trädet i kr.	Antal år för brösthöjdsdiameterns ökning med 2 centimeter, eller antal årsringar på 1 cms ringbredd							
		6	8	10	12	14	16	18	20
		Värdetillväxt i procent							
16	0.27	—	—	—	—	—	—	—	—
18	0.37	5.2	3.9	3.1	2.6	2.2	2.0	1.7	1.6
20	0.50	5.0	3.7	3.0	2.5	2.1	1.9	1.7	1.5
22	0.80	7.7	5.8	4.6	3.8	3.3	2.9	2.6	2.3
24	1.30	7.9	5.9	4.8	4.0	3.4	3.0	2.6	2.4
26	1.80	5.4	4.0	3.2	2.7	2.3	2.0	1.8	1.6
28	2.30	4.1	3.0	2.4	2.0	1.7	1.5	1.3	1.2
30	2.80	3.3	2.4	2.0	1.6	1.4	1.2	1.1	1.0
32	3.50	3.7	2.8	2.2	1.8	1.6	1.4	1.2	1.1
34	4.25	3.2	2.4	1.9	1.6	1.4	1.2	1.1	1.0
36	5.50	4.3	3.2	2.6	2.1	1.8	1.6	1.4	1.3
38	7.—	4.0	3.0	2.4	2.0	1.7	1.5	1.3	1.2
40	9.—	4.2	3.1	2.5	2.1	1.8	1.6	1.4	1.2
42	11.—	3.3	2.5	2.0	1.7	1.4	1.2	1.1	1.0
44	13.—	2.8	2.1	1.7	1.4	1.2	1.0	0.9	0.8
46	15.50	2.9	2.2	1.8	1.5	1.3	1.1	1.0	0.9

Tabell V,

utvisande **årliga värdetillväxten i procent** vid nedan angifna värden å träd af olika groflek och antal år för utväxten.

$$\% = \frac{200}{n} \times \frac{K - k}{K + k}.$$

Procenten utfaller väl låg för större n, enär för dessa kan förutsättas större H och F, således förhöjdt utbyte och värde.

Diameter i c. tum 1.3 m. fr. roten	Värde å trädet i kr.	Antal år för brösthöjdsdiameterns ökning med 1 c. tum, eller antal årsringar på ½ c. tums ringbredd							
		6	8	10	12	14	16	18	20
		Värdetillväxt i procent							
6	0.25	—	—	—	—	—	—	—	—
7	0.37	6.5	4.8	3.9	3.2	2.8	2.4	2.2	1.9
8	0.52	5.6	4.2	3.4	2.8	2.4	2.1	1.8	1.7
9	0.75	6.0	4.5	3.6	3.0	2.6	2.3	2.0	1.8
10	1.50	11.1	8.3	6.7	5.6	4.8	4.2	3.7	3.3
11	2.25	6.7	5.0	4.0	3.3	2.9	2.5	2.2	2.0
12	3.—	4.8	3.6	2.9	2.4	2.0	1.8	1.6	1.4
13	4.—	4.8	3.6	2.9	2.4	2.0	1.8	1.6	1.4
14	5.30	4.7	3.5	2.8	2.3	2.0	1.7	1.6	1.4
15	7.05	4.7	3.5	2.8	2.4	2.0	1.8	1.6	1.4
16	9.40	4.8	3.6	2.9	2.4	2.0	1.8	1.6	1.4
17	12.50	4.7	3.5	2.8	2.4	2.0	1.8	1.6	1.4
18	16.00	4.7	3.5	2.8	2.4	2.0	1.8	1.6	1.4

Skogsvårdsföreningens Tidskrift.
Supplement II.

N:o 46.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag angående vård af enskildes skogar och till lag angående skyddsskogar; gifven Kristiania slott den 16 februari 1903.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kungl. Maj:t, jämlikt 87 § regeringsformen, härmed föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag angående vård af enskildes skogar,

2) lag angående skyddsskogar.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Theodor Odelberg.

Bil. 1.

Förslag
till
Lag
angående vård af enskildes skogar.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Å skogsmark, tillhörig enskilde, må ej afverkning så bedrifvas eller efter afverkningen marken så behandlas, att skogens föryngring äfventyras. Äro i följd af afverkningen särskilda åtgärder erforderliga för skogens föryngring, åligger det den, som låtit verkställa afverkningen, att sådana åtgärder vidtaga.

Uppsikten häröfver tillkommer skogsvårdsstyrelse, som skall finnas i hvarje län, där denna lag äger tillämpning, samt de till skogsvårdsstyrelsens biträde tillsatte tjänstemän och tillsyningsmän.

2 §.

Har till Konungens befallningshafvande inkommit anmälan, att skogsmark, i strid mot bestämmelserna i 1 §, är utsatt för vanskötsel, äger Konungens befallningshafvande förordna en skogsstatens tjänsteman att med biträde af två ojäfvige gode män, hvilka af förrättningsmannen utses bland dem, som till ledamöter i ägodelningsrätt eller till gode män vid landtmäteriförrättning i orten valde äro, å stället undersöka förhållandet och däröfver till Konungens befallningshafvande afgifva redogörelse med förslag till de åtgärder, som för markens återställande

i skogbärande skick må finnas nödiga. Stanna synemännen i olika meningar, varde de särskilda meningarna Konungens befallningshafvande meddelade.

3 §.

Sedan ägaren eller innehafvaren af skogsmarken, så ock, då anmälan afser, att afverkning i obehörig ordning ägt rum, och sådan afverkning bedrifvits af annan än skogsmarkens ägare eller innehafvare, den som låtit verkställa afverkningen, lämnats tillfälle att förklara sig öfver redogörelse och förslag, hvarom i 2 § förmäles, samt, där så pröfvas lämpligt, skogsvårdsstyrelsens yttrande inhämtats, har Konungens befallningshafvande att i ärendet meddela beslut. Finner Konungens befallningshafvande ådagalagdt, att skogsmarken är utsatt för vanskötsel, äger Konungens befallningshafvande förelägga den, som till vanskötseln gjort sig skyldig, att inom viss tid vidtaga de åtgärder, som för markens återställande i skogbärande skick finnas erforderliga, äfvensom, i den mån sådant finnes vara af nöden samt kunna ske utan förnärmande af annans rätt, förbjuda afverkning tills vidare och intill dess annorlunda varder af Konungens befallningshafvande förordnadt, å egendomens hela skogsområde eller så stor del däraf, som skäligt pröfvas.

Därest omständigheterna sådant föranleda, äger Konungens befallningshafvande att, sedan undersökningsinstrumentet inkommit, innan slutligt utslag meddelas, tillsvidare förbjuda afverkning annat än till husbehof å egendomens hela skogsmark eller någon del däraf.

Beslut, hvarigenom afverkningsförbud meddelats, skall införas i länskungörelserna; och åligger det Konungens befallningshafvande att öfver sådana beslut upprätta förteckning samt att ur förteckningen meddela skriftligt intyg, när sådant begäres.

4 §.

Har den, som erhållit föreläggande, hvarom i 3 § sägs, icke inom den förelagda tidens utgång fullgjort hvad honom ålagts, äger skogsvårdsstyrelsen låta verkställa de föreskrifna åtgärderna på den försumliges bekostnad.

5 §.

Kostnad för undersökning, hvarom i 2 § sägs, skall utgå af medel, som skogsvårdsstyrelsen förvaltar. Följer på undersökningen föreläggande, hvarom i 3 § förmäles, åligger det den, som erhållit föreläggandet, att till skogsvårdsstyrelsen återgälda kostnaden.

6 §.

Sker afverkning i strid mot meddeladt förbud, straffes den, som förbudet öfverträdt, med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor, och skall det afverkade virket, där det ligger å skogen kvar eller, om det är bortfördt, fortfarande är i afverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa afverkningen, skyldig att utgifva ersättning med belopp, motsvarande värdet af samma virke.

Innefattar afverkning, hvarom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall hvad förut i denna § är stadgadt ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfälld skog, som vid öfverträdande af afverkningsförbud tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hafva förverkat hvad å honom belöper af det afverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgifva ersättning efter ty här förut är sagdt.

7 §.

Kronobetjänte så ock de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställde tjänstemän äga lika behörighet att åtala öfverträdelser af denna lag samt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet. Rätt att taga virke i beslag tillkomme äfven de till skogsvårdstyrelsens biträde anställde tillsyningsmän; åliggande sådan tillsyningsman att, då beslag skett, ofördröjligen därom göra anmälan hos behörig åklagare.

Varder ej inom sextio dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställdt, vare beslaget förfallet.

8 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall af åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös

egendom är stadgadt. Virke, som tagits i beslag, må, äfven innan det dömts förbrutet, på förenämnda sätt försäljas, där Konungens befallningshafvande på anmälan af åklagare finner skäl därtill föreligga; dock att virkets ägare, där han är inom riket boende, skall om auktionen underrättas genom bref, som auktionsförrättaren skall med posten under rekommendation till honom afsända så tidigt, att det kan komma honom tillhanda minst åtta dagar före auktionen. Anmälan till Konungens befallningshafvande, hvarom här ofvan sägs, skall vara åtföljd af fullständig, af två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

9 §.

Böter, som enligt denna lag ådömas, äfvensom genom försäljning af förbrutet virke uppkommen behållning och enligt 6 § utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas så, att en tredjedel tillfaller åklagaren samt två tredjedelar skogsvårdsstyrelsen i det län, där afverkningen bedrifvits. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel.

Försäljes i beslag taget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan därom blifvit slutligen afgjord, försäljningssumman nedsättas i länets ränteri, och vare om insättning af sådana medel i bankinrättning lag, som i 138 § utsökningslagen sägs.

10 §.

Saknas medel till fulla gäldandet af böter, hvartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmän strafflag.

11 §.

Hvad i denna lag stadgas skall ej utgöra hinder för skogsmarks uppodling till trädgård, åker eller äng, utläggande till nödig beteshage eller användande till byggnadstomt eller annat likartadt ändamål.

Är skogs- och hagmark vid egendom så sammanförd, att ej med bestämdhet kan utrönas, hvad som bör anses såsom beteshage, eller är större del af utmarken, än som till beteshage nödig är, till bete inhägnad, äger Konungens befallningshafvande på anmälan af skogsvårdsstyrelsen, efter skogsägarens hörande, meddela beslut om hvad till nödig beteshage för egendomen räknas må.

12 §.

Den, som ej åtnöjes med Konungens befallningshafvandes beslut i fråga, hvarom i denna lag sägs, äger att däröfver hos Konungen anföra besvär inom den tid, som är stadgad för besvärs anförande i mål, som handläggas af förvaltande myndigheter och ämbetsverk; dock länder det öfverklagade beslutet till efterrättelse, intill dess annorlunda må varda förordnadt.

13 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet, skall ej äga tillämpning å skogar belägna inom Gotlands, Västerbottens eller Norrbottens län eller i Särna socken i Dalarne.

I afseende å skogar, hvilkas bestånd erfordras till skydd mot flygsandsfält eller fjällgränsens nedgående, äger denna lag ej tillämpning, sedan sådant förordnande i fråga om afverkning å desamma meddelats, som i 1 § af lagen angående skyddsskogar sägs.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1905.

Bil. 2

Förslag
till
Lag
angående skyddsskogar.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

För bibehallande af skogar, hvilkas bestånd erfordras till skydd mot flygsandsfält och fjällgränsens nedgående, må efter föregången syn och undersökning Konungen förordna, att annan afverkning än till husbehof må äga rum endast efter utsyning, som på statens bekostnad af skogsstatens tjänstemän verkställes; dock att skogsägaren är berättigad att på en gång erhålla utsyning i så stor utsträckning, som med skogens föryngring och framtida bestånd är förenlig.

Förordnande, hvarom ofvan sägs, må äfven meddelas af Konungens befallningshafvande att gälla, intill dess Konungen i ärendet beslutit.

2 §.

Där större inskränkning i ägarens rätt att bruka skogen, än i 1 § sägs, befinnes vara af nöden, förordnar Konungen efter föregången undersökning i hvarje särskildt fall om den inskränkning i förfoganderätten, som af omständigheterna påkallas. Vill ägaren, hällre än att tåla föreskrifven inskränkning, afstå marken, skall den af staten lösas; i ty fall skola de angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof gifna föreskrifter äga motsvarande tillämpning.

3 §.

Den, som öfverträder enligt denna lag meddelade föreskrifter, straffes med böter, från och med tjugufem till och med femhundra

kronor, och skall i strid mot sålunda meddelade föreskrifter afverkadt virke, där det ligger å skogen kvar eller, om det är bortfördt, fortfarande är i afverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, är den, som låtit verkställa afverkningen, skyldig att utgifva ersättning med belopp, motsvarande värdet af samma virke.

Innefattar afverkning, hvarom här är fråga, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall hvad förut i denna § är stadgadt ej vinna tillämpning; dock skall delägare i samfälld skog, som vid öfverträdande af föreskrifter, hvilka enligt denna lag meddelats, tillika missbrukat sin rätt i samfälligheten, hafva förverkat hvad å honom belöper af det afverkade virket samt, där hans andel i virket undgår beslag, därför utgifva ersättning efter ty här förut är sagdt.

4 §.

Kronobetjänte så ock skogsstatens tjänstemän samt de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställda tjänstemän äga lika behörighet att åtala öfverträdelse af föreskrifter, som enligt denna lag meddelats, samt att med beslag belägga virke, som skall anses förbrutet. Rätt att taga virke i beslag tillkomme äfven de till skogsvårdsstyrelsens biträde anställde tillsyningsmän; åliggande sådan tillsyningsman att, då beslag skett, ofördröjligen därom göra anmälan hos behörig åklagare.

Varder ej inom 30 dagar, från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställdt, vare beslaget förfallet.

5 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall af åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgadt. Virke, som tagits i beslag, må, äfven innan det dömts förbrutet, på förenämnda sätt försäljas, därest Konungens befallningshafvande på anmälan af åklagare finner skäl därtill föreligga; dock att virkets ägare, där han är inom riket boende, skall om auktionen underrättas genom bref, som auktionsförrättaren skall med posten under rekommendation till honom afsända så tidigt, att det kan komma honom tillhanda minst åtta dagar före auktionen. Anmälan till Konungens befallningshafvande, hvarom här ofvan sägs, skall vara åtföljd af fullständig, af två trovärdige män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

6 §.

Böter, som enligt denna lag adömas, äfvensom genom försäljning af förbrutet virke uppkommen behållning eller enligt 3 § utdömd ersättning för virke, som undgatt beslag, fördelas sa, att en tredjedel tillfaller åklagaren samt tva tredjedelar skogsvardsstyrelsen i det län, där afverkningen bedrifvits. Finnes särskild angifvare, tage han hälften af åklagarens andel.

Försäljes i beslag taget virke, innan det dömts förbrutet, skall försäljningssumman nedsättas i länets ränteri, till dess fragan om beslagets giltighet blifvit slutligen afgjord, och vare om insättning af sadana medel i bankinrättning lag, som i 138 § utsökningslagen sägs.

7 §.

Saknas medel till fulla gäldandet af böter, hvartill nagon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmän strafflag.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1905, dock att de angaende flygsandsfälten i Hallands län nu gällande bestämmelser skola lända till efterrättelse, till dess annorlunda varder af Konungen förordnadt.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Kristiania slott den 16 februari 1903.

Närvarande:

Statsråden: ODELBERG,
HUSBERG,
PALANDER,
WESTRING,
BERGER,
Justitieråden LINDBÄCK,
CLAËSON.

Departementschefen, statsrådet Odelberg anförde:

»I skrifvelse den 13 maj 1896 anhöll Riksdagen, att Kungl. Maj:t ville tillsätta en kommitté af sakkunnige män för att utreda, hvilka åtgärder lämpligen kunde vidtagas för vinnande af en tillfredsställande vård af de enskilda skogarne, och därefter framlägga de förslag, hvartill denna utredning, med hänsyn till de inom olika landsdelar rådande förhållanden, gåfve anledning. I denna skrifvelse erinrade Riksdagen därom, att, sedan domänstyrelsen i utlåtande den 18 februari 1895 afgifvit förslag

angående åtgärder till den enskilda skogshushållningens främjande, rikets länsstyrelser och landsting lämnats tillfälle att däröfver yttra sig. Uti samtliga dessa yttranden — med undantag för några få, uti hvilka dock särskildt betonats, att det gällde endast vederbörande län — framhölles det nödvändiga i att något gjordes på lagstiftningens väg för vården af de skogsmarker, som befunne sig i enskildes ägo. Men lika enig som man varit härom, lika skiljaktiga blefve meningarna, då det gällde att afgöra, *hvilka* lagstiftningsåtgärder, som i detta hänseende borde vidtagas, en meningsskiljaktighet, som vore förklarlig, då i de afgifna yttrandena från många håll framhölles, att förhållandena inom landets olika delar vore från hvarandra så vidt skilda, att en skogslag icke kunde i alla sina bestämmelser gälla för hela riket eller större delen däraf. Detta förhållande hade ock varit ett af de mest använda skälen för det ganska allmänna afstyrkandet af domänstyrelsens förslag. Riksdagen medgafve ock, att det icke kunde förnekas, att lagstiftningen för vården om de enskilda skogarne icke kunde för vårt land med dess olikheter i jordmån, klimat och befolkningsförhållanden lämpligen gifva enahanda bestämmelser för de olika delarna af landet. Då emellertid behofvet af en förbättrad skogsvård inom landet kunde anses vara allmänt erkändt och uttaladt, och detta behof för hvarje år blefve mera trängande och vore ägnadt att mangenstädes framkalla berättigade farhågor, om icke snar rättelse komme att ske, ansåge Riksdagen det icke vara välbetänkt. att på grund af denna angifna svårighet den så viktiga frågan undanskötes och gjordes helt och hållet beroende af initiativ från landstingen, helst det kunde sägas, att deras meningar i frågans hufvudsakligaste del redan vore uttalade. Då denna fråga vid föregående tillfällen i Riksdagen behandlats, hade den farhåga uttalats, att den ifrågasatta lagstiftningsåtgärden skulle kunna fördröja eller förhindra fastställelse å förslag, som ett eller annat landsting redan vore betänkt på att framlägga. Men denna farhåga syntes så mycket mindre berättigad, som det vore betonadt, att frågan icke kunde lösas endast genom antagandet af en gemensam lag.

Ehuru således, såsom ofvan framhållits, en för alla orter lämplig gemensam lag sannolikt icke kunde erhållas, hölle Riksdagen dock före, att det gafves vissa hufvudgrunder, hvilka kunde vara gemensamma, och på hvilka lagen hvilade, under det att därtill komme särskilda bestämmelser, olika för de särskilda orterna med hänsyn till där befintliga olika förhållanden. Att vid särskiljandet af de bestämmelser, hvilka borde såsom allmänna antagas, och dem, som därutöfver erfordrades för de särskilda orterna, svårigheter kunde möta, ville Riksdagen icke förneka, men

antoge dock, att dessa svårigheter kunde öfvervinnas, då frågan komme under vederbörlig pröfning.

I de flesta af de yttranden, som afgifvits i anledning af domänstyrelsens förslag, hade betonats lämpligheten af en lagstiftning, som, utan att ingripa i den enskildes förfoganderätt öfver skogen, endast ålade honom att efter afverkning af skog sörja för dess återväxt; och hölle Riksdagen före, att ett stadgande om sådan skyldighet för skogsägare vore af den art, att det lämpade sig för hela landet, med undantag möjligen för de allra nordligaste delarna däraf. Frågan om sättet för åstadkommande af återväxt, vare sig genom sådd, genom plantering eller genom självsådd, ansåge Riksdagen icke kunna bestämmas lika för hela landet, utan borde bestämmelserna härom lämpas efter de olika landsdelarnes olika förhållanden, och det gemensamma lagstadgandet stanna därvid, att skogsägaren inom viss tid skulle visa, att föreskriften för återväxtens befrämjande fullgjorts. Beträffande påföljden för underlåtenhet att sörja för återväxten efter verkställd afverkning hade ifrågasatts dels, såsom i gotlandslagen stadgades, bestämmelser om förbud för skogsägaren att nyttja sin öfriga skog för annat än husbehof, dels ock viten och vidtagande af de för återväxten erforderliga åtgärder på jordägarens bekostnad, då denne oaktadt påminnelse tredskades att fullgöra sin skyldighet i detta hänseende. Hvilken af dessa bestämmelser finge anses äga företräde framför den andra, därom tilläte sig Riksdagen emellertid icke att göra något uttalande. Likaså ansåge Riksdagen, att uti en för landet i dess helhet gällande lag kunde gifvas allmänna bestämmelser mot en skadlig öfverafverkning af skog, ehuru detaljstadgandena härom syntes böra vara olika för skilda delar af landet. Riksdagen ville därjämte framhålla, att såsom en åtgärd i förutnämnda syfte äfven kunde ifrågasättas, att staten skulle tillerkännas rätt i vissa fall att expropriera afverkad skogsmark, där jordägaren underlåtit hvad honom med afseende å skogens återväxt ålegat, och att staten torde böra hafva sin uppmärksamhet riktad på att söka förvärfva till skogsvård tjänliga kalmarker, vare sig för bildande af kronoparker eller allmänningar. Då emellertid föreskrifter om skyldighet att sörja för återväxten i flera fall icke skulle medföra den åsyftade verkan, om ej den uppväxande ungskogen åtminstone under någon tid skyddades, så ansåge Riksdagen, att stadganden i detta syfte borde meddelas, vare sig genom begränsning af betesrätten eller på annat sätt. Såsom en allmän bestämmelse borde ock ingå ett stadgande om kontroll öfver lagens efterlefnad. Mot framställdt förslag, att kommunalnämnden skulle utöfva denna kontroll, hade af många utaf de myndigheter, som uttalat sig i frågan, invändning gjorts, under det

att å andra sidan detta förslag af flere förordats. Utan att bestämdt gifva företrädet åt den ena eller andra af dessa meningar, ansåge Riksdagen dock, att ifrågavarande kontroll icke borde öfverlämnas uteslutande åt kommunalnämnden, utan i sista hand åligga skogsstatens tjänstemän. Till sist ville Riksdagen framhålla, hurusom det syntes Riksdagen vara önskligt, att undantag från de förpliktelser, som ålades enskild skogsägare rörande vården af hans skog, skulle kunna medgifvas ägare af mindre skogsområde.

I anledning af denna Riksdagens framställning uppdrog Kungl. Maj:t den 16 oktober 1896 åt en kommitté, bestående af riksmarskalken, herr friherre F. von Essen, landshöfdingen A. Asker, jägmästaren B. Martin, hemmansägaren P. G. Näslund, godsägaren friherre C. J. Rappe, jägmästaren C. M. Sjögreen och godsägaren H. P. P. Tamm, att utreda, hvilka åtgärder lämpligen kunde vidtagas för vinnande af en tillfredsställande vård af de enskilda skogarne och att uppgöra de förslag, hvartill denna utredning med hänsyn till de inom olika landsdelar rådande förhållanden gåfve anledning.

Den 9 september 1899 afgaf denna kommitté, af hvars ledamöter hemmansägaren Näslund emellertid då aflidit, hvaremot riksbanksfullmäktigen O. Jonsson i kommittén inträdt, betänkande, hvari kommittén hemställde, dels att för ökande af statsskogarne inköp af skogsmark fortfarande måtte äga rum i så stor utsträckning, som vore förenlig med försiktig statshushållning, hvarjämte kommittén för beredande af medel härtill föreslog åtskilliga utvägar, dels ock att författningar måtte antagas och utfärdas i hufvudsaklig öfverensstämmelse med fjorton särskilda vid betänkandet fogade författningsförslag, nämligen förslag till:

1:o) förordning angående ändringar i Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894,

2:o) förordning angående förvaltningen af städernas skogar,

3:o) förordning angående förvaltningen af sockenallmänningarne och besparingsskogarne i Kopparbergs och Gäfleborgs län,

4:o) förordning angående afgäld för utsyning af virke inom de sex norra länen,

5:o) förordning angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län,

6:o) lag angående vården af enskildes skogar,

7:o) förordning angående skogsvårdsstyrelser,

8:o) lag angående skogsvårdsafgifter,

9:o) lag angående skyldighet för skogsägare att vid upplåtelse af rätt till skogsafverkning nedsätta visst penningebelopp,

10:o) lag angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd,

11:o) lag angående ändring i Kungl. Maj:ts nådiga förordning om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet den 21 december 1857,

12:o) lag angående fjällskogar och skyddsskogar,

13:o) lag angående ändring af §§ 2, 76 och 78 af Kungl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket den 9 november 1866, och

14:o) lag angående allmänningsskogars bildande.

Öfver dessa förslag infordrade Kungl. Maj:t från åtskilliga myndigheter utlåtanden, hvarjämte genom utfärdadt cirkulär tillfälle bereddes för dem, som sådant önskade, att yttra sig öfver kommitténs förslag.

Efter det de från vederbörande myndigheter infordrade yttranden inkommit, anmälde jag, efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet, den 1 november 1901 för Kungl. Maj:t kommitténs betänkande, i hvad detsamma afsag förslagen till lag angående vården af enskildes skogar, till förordning angående skogsvårdsstyrelser, till lag angående skogsvårdsafgifter, till lag angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd, till lag angående ändring i Kungl. Maj:ts nådiga förordning om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet den 21 december 1857, till lag angående fjällskogar och skyddsskogar och till lag angående ändring af §§ 2, 76 och 78 af Kungl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket den 9 november 1866, jämte de öfver samma förslag afgifna underdåniga utlåtanden.

I sammanhang härmed omförmälde jag, att till mig öfverlämnats ett tryckt exemplar af yttranden och förslag, afgifna af särskilda utaf Västernorrlands läns och Jämtlands läns landsting utsedde kommitterade för afgifvande af yttrande angående lämpliga åtgärder för främjande af den enskilda skogshushållningen inom nämnda län, jämte protokoll, hållet vid sammanträde af desse kommitterade i Östersund den 11, 12 och 13 juni 1901.

Beträffande förstnämnda tre författningsförslag erinrade jag, hurusom kommittén ansett, att de i dessa förslag ifrågasatta bestämmelser icke skulle äga tillämpning i afseende å skogar, belägna i Gotlands, Västerbottens och Norrbottens län, äfvensom inom Särna socken i Dalarne, och att till följd däraf underdåniga utlåtanden rörande samma bestämmelsers tillämplighet i afseende å skogsmarker, belägna i nämnda län och socken, icke från Kungl. Maj:ts vederbörande befallnings-

hafvande infordrats, hvarjämte jag uttalade såsom min mening, att det borde tagas under ompröfning, huruvida icke de i nu förevarande författningsförslag ifrågasatta bestämmelser lämpligen kunde, under förutsättning att de komme att i hufvudsak blifva gällande inom öfriga delar af riket, äga tillämpning inom nyssnämnda län och socken; och täcktes Kungl. Maj:t, med bifall till min därom gjorda framställning, anbefalla Sina befallningshafvande i Gotlands, Västerbottens, Norrbottens och Kopparbergs län att skyndsamt afgifva underdåniga utlåtanden i sådant afseende.

I anledning häraf anhöll jag, att framdeles, efter det ifrågavarande utlåtanden inkommit, få, i sammanhang med underdånig föredragning af de af kommittén afgifna författningsförslag, hvilka då icke af mig anmälts, jämte öfver dessa förslag afgifna utlåtanden, inga i närmare granskning af förslagen till förordning angående skogsvårdsstyrelser och till lag angående skogsvårdsafgifter.

I fråga om de öfriga af mig omnämnda förslagen förordnade Kungl. Maj:t, att förslagen till lag angående vården af enskildes skogar samt till lag angående skyddsskogar och fjällskogar skulle öfverlämnas till högsta domstolen för afgifvande af yttrande öfver dessa förslag för det ändamål, 87 § regeringsformen omförmäler, samt de tre öfriga förslagen till justitiedepartementet för den vidare behandling, som på nämnda departement ankomme.

Den 1 maj 1902 företogos de till högsta domstolen öfverlämnade förslagen af högsta domstolen till slutlig behandling, därvid mot samma förslag framställdes åtskilliga anmärkningar, i anledning hvaraf förslagen blifvit inom jordbruksdepartementet i vissa afseenden omarbetade. Sedan numera äfven från Kungl. Maj:ts befallninghafvande i sistnämnda fyra län inkommit utlåtanden i nyss omförmäldt afseende, anhåller jag, efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet, att få till Kungl. Maj:ts pröfning framlägga samtliga de af kommittén afgifna författningsförslag, hvilka fortfarande tillhöra jordbruksdepartementets handläggning jämte i anledning af dessa förslag afgifna utlåtanden och yttranden, äfvensom särskilda framställningar i skogslagstiftningen berörande frågor, dels af vederbörande myndigheter, dels ock af landsting och enskilda personer.

Hist. rit.

Innan jag öfvergår till en närmare redogörelse för de särskilda förslagen, torde jag få lämna en kortfattad öfversikt öfver skogslagstiftningen i vårt land, såvidt densamma afser de enskilda skogarne.

Under senaste tre århundraden visar denna lagstiftning till en början

en gradvis skeende öfvergång från en ursprungligen fullständig frihet på detta område till så stark inskränkning, att omsider äfven husbehofsafverkningen stod under statens tillsyn. Därefter följde en återgång, hvilken slutligen ånyo ledde till nästan fullständig frihet. Under de sista fyra decennierna har därpå inträdt en reaktion, som medfört åtskilliga, fortfarande bestående inskränkningar i den enskilde skogsägarens rätt att förfoga öfver skogen.

Sådana inskränkningar förefinnas redan i Sveriges första skogsordning, som utkom år 1647. Denna innehöll nämligen, bland annat, ett för hela landet gällande förbud mot svedjande, där marken ej röjdes till åker eller äng. Ytterligare inskränkningar rörande privatskogarnes handhafvande kommo till stånd genom 1674 års förordning angående afverkningsbeloppet från skattehemmans skogar, 1681 års husesynsförordning samt nådiga resolutionen på allmogens besvär den 9 mars 1689. Genom dessa påbud utsträcktes tillsynen öfver skogsvården å skattehemmanen därhän, att all afverkning för odling och svedjande, äfvensom af byggnadstimmer utan föregående utsyning, blef förbjuden.

1647. *1674.* *1681.*

Närmare bestämmelser rörande omfattningen af hemmansägarens rätt till skogen meddelades i 1734 års skogsordning och i den samma år utgifna allmänna lagen. Den förra tillerkände skattebonde rätt att »sina ägor till dess tarf och lägenhet bruka och nyttja samt, när de sig så vidt sträcka, rödja äng, åker och mulbete så ock att inrätta och bygga torp, dock till hemmanets förbättring och ej till skada.» Funnes uti by flera jordägare, fick en hvar af dem å oskiftad skog hugga virke blott till sin »husbyggnad och tarf, men icke att sälja och föra af tomterna», så vidt det ej skedde med allas samtycke. Skattebonde hade sålunda nu i vissa fall rätt att till afsalu begagna sin skog. Denna rättighet omnämnes i Byggningabalkens 10 kap. sålunda: »Skattebonde må nyttja sin enskilda skog till hustarf och salu, dock det så sparsamt, att skogen ej utödes och hemmanet fördärfvas. Vare ock skyldig att först taga vindfälle, torra trän, kvistar och stubbar till vedbrand, innan friska trän därtill fällas. Finnes skattebonde sin frihet missbruka, böte tio daler.» Vid sidan af den allmänna lagens bud funnos i de särskilda orterna lokala föreskrifter, hvilkas skaplynne växlade efter skogstillgången. Bland sådana äro att märka de af landshöfdingarne utfärdade stadganden rörande byggnadssättet, hållande af getter, laga hägnads beskaffenhet m. m.

1734.

De inskränkningar, som sålunda förefunnos i skattebondens rätt till sin skog, kunna anses upphäfda genom nådiga förordningen den 21 februari 1789. I nådiga kungörelsen den 16 juli 1790 förestållde emellertid Kungl. Maj:t innehafvare af skattejord angelägenheten af en »rättskaffens hushållning med de till deras disposition hörande skogar»

1789. *1790.*

och förordnade i sammanhang därmed, att, när i följd af missvård med skogen anledning funnes att befara hemmanens framtida oförmåga att utgöra skatter till kronan, Kungl. Maj:ts befallningshafvande skulle vidtaga de med lag och författningar öfverensstämmande åtgärder, som kronans säkerhet fordrade. Uti den allmänna förordning angående skogarne i riket, som utkom den 10 december 1793, stadgades uttryckligen, att, om kronoskatte- eller frälseskattebonde missbrukade den honom förunnade frihet därhän, att fara uppkomme för hemmanets bestånd och förmåga att utgöra skatten, ränteägaren vore berättigad att däri söka rättelse, med skyldighet för Kungl. Maj:ts befallningshafvande att utöfva uppsikt öfver skattejordsägarens åtgöranden uti ifrågavarande hänseende, såvidt kronans rätt däraf vore beroende. *1793.*

I nådiga förordningen den 1 augusti 1805 om skogarne i riket har visserligen influtit föreskrift af enahanda innehall, men i § 1 meddelas tillika förbud för skogs- och jägeribetjänte att tillvälla sig inseende å skatteskog, och enligt § 18 äger skattemannen full dispositionsrätt öfver sin skiftade skog med rättighet tillika att af skogsmarken uppodla, hvad han för godt finner, allt med förut anförda villkor att hemmanets skatteförmåga bibehålles. *1805.*

Oaktadt dessa lagstiftningsatgärder ansågs vid början af 1800-talet landets skogars tillstånd ingifva farhågor för deras fortbestånd. Att strängare ingripa i hushållningen med skogen stred dock mot tidsandan och mötte därför stora hinder. Det bättre skick, hvari skogar, tillhörande frälsejord, befunno sig, uppfattades ock af mången sasom bevis på den större frihetens förmaga att skapa en bättre skogsvård. Då förbrukningen af virke för bärgsbruk och vid sågkvarnar ingalunda var öfverdrifvet stor, samt exporten af trävaror var ringa, söktes anledningen till skogarnes fortgaende aftagande hufvudsakligen i en öfverdrifven förbrukning för husbehof af bränsle, timmer m. m. Tidens sträfvanden till skogsvårdens fromma koncentrerades därför i främsta rummet på att nedsätta behofvet af bränsle genom bättre och solidare byggnadssätt, vedbesparande eldstäder, krutets allmännare användning vid sprängning i grufvor m. m. Rörande byggnadssättet vidtogos äfven ändringar i syfte att minska förbrukningen af skogsalster. Oaktadt allt detta beräknades vid början af 1800-talet, att skogstillgangarne inom elfva af rikets län understego eller blott motsvarade invånarnes behof, hvaremot inom de öfriga länen större skogstillgang förefunnes. Beräkningar verkställdes rörande skogarnes produktionsförmaga och ansågos stundom visa, att betydande skogstillgangar utöfver rikets egna behof vore för handen, stundom ater, att en oförmin-

skad förbrukning vore ägnad att i en icke aflägsen framtid framkalla skogsbrist.

1809. Å riksdagen 1809 fattades flera för skogshushållningen viktiga beslut. Det dåliga skick, hvari de allmänna skogarne befunno sig, och den ringa afkastning, de lämnade, föranledde ständerna att först och främst söka åvägabringa en bättre hushållning med kronans skogar och därnäst rörande den enskilda skogsvården bringa till stånd erforderliga lagändringar. Den farhåga för skogsbrist, som sedan mediet af 1600-talet varit en ständigt återkommande företeelse, förefanns nämligen fortfarande till följd af ett fortsatt vårdslöst svedjande och hvarjehanda annat slöseri med skogen. Men härvid utbildade sig nya åsikter om bästa sättet att befrämja en god skogshushållning, väsentligen stödda af Adam Smiths nationalekonomiska läror. De tvifvel, man redan förut hyst om fördelarna af egendom i statens hand, började allt mer tillväxa, och allt mer gjorde sig den uppfattningen gällande, att den fria dispositionsrätten skulle framkalla den bästa skogsvården. Ett särskildt stöd därför fann man i de allmänna skogarnes dåliga tillstånd samt den omständighet, att frälsets skogar ansågos i allmänhet ha vårdats bättre än skatteskogarne.

I öfverensstämmelse med detta åskådningssätt framgick ur förhandlingarna vid 1810, 1818 och 1823 års riksdagar det beslut att afhända kronan största delen af hennes fasta egendom, hvilket numera allmänt anses så ödesdigert.

Den förändring, som sålunda skedde i lagstiftningen beträffande de allmänna skogarne, åtföljdes af medgifna större friheter åt enskilde i nyttjanderätten af deras skogar.

1810. Redan i sin skrifvelse rörande skogarne af den 26 april 1810 framhöllo ständerna, att, enär med full äganderätt följde fri dispositions- och försäljningsrätt, de §§ af 1805 års skogsordning, hvilka stadgade om sågningar, bräders och timmers försäljande, tjärbränning, barktagande samt om svedjande, ej därefter lämpades till de hemman, af hvilka innehafvaren vore ägare, hvarjämte förordades en afskrifning af inskränkningen i enskildes förfogande öfver ekar.

1830. Vid flere af de följande riksdagarne sysslade ständerna med frågan om dispositionsrätten till ekskogen, och slutligen bestämdes genom en förordning af den 28 oktober 1830 bland annat, att ägare af skattehemman kunde genom lösen förvärfva sig oinskränkt dispositionsrätt, ej mindre till uppväxande ekskog, än ock till den befintliga ekskogen med vissa undantag, och skulle sådan erlagd lösen äfven medföra rätt till upp-

växande maste- och storverksträd. Genom nådig förordning den 8 oktober 1875 hafva sedermera ägare af skattehemman, berustade säterier och stadsjord af skattenatur berättigats att utan lösen fritt disponera öfver den å deras jord växande ekskog af hvad beskaffenhet som hälst, äfvensom öfver maste- och storverksträd.

1875.

Det i 1805 års skogsordning kvarstående allmänna förbudet mot svedjande i vissa fall blef genom nådig kungörelse den 2 mars 1819 sålunda ändradt, att den hemmansägare, som antingen själf åstundade eller ville tillåta den å hemmanet antagne abo att svedja å sådana hemmanets ägor, som bestode af sandmo, bärgaktig och stenbunden mark, ägde i de orter, där icke annorlunda kunde vara tillförene särskildt förordnadt, att anmäla sig hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som utsage tva erfarne män att besiktiga stället, hvarefter ansökningen pröfvades.

Enligt det ännu vid början af 1800-talet gällande hushallssystem förekom äfven inom skogsväsendet en del bestämmelser, hvilka, i ändamål att gynna hufvudsakligen bärgsbruket, förädlingsindustrien eller den inhemska skepps- och handelsrörelsen, voro i synnerhet för den del af befolkningen, som ej inom dessa näringsgrenar hade sitt uppehälle, tryckande och förlustbringande, sasom bestämmelsen om skyldighet att till underpris vid bestämda bruk afyttra sin koltillverkning, förbud mot export af visst virke, bestämmelsen om skyldighet att vid garfverierna uppsamla ekbark, med flere stadganden till reglerande af förbrukningen och förekommande af prisstegring a skogseffekter. Det ena efter det andra af dessa gamla band försvunno äfven nu.

Förr hade man, hufvudsakligen för att tillfredsställa kronans och vissa näringars virkesbehof, sökt skyddet mot skogsskötling i inskränkningar i den enskildes nyttjanderätt. Sedan sökte man sålunda vinna en tillfredsställande enskild skogsvård genom att lämna den enskilde oinskränkt dispositionsrätt till sin skog. Jämnsides med att den senare uppfattningen leddes ut i sina konsekvenser, började emellertid göra sig gällande ett nytt åskadningssätt, som sträfvade till ett omedelbart befrämjande af en verklig skogshushållning för dennas egen skull.

Redan 1818 års riksdagsskrifvelser röja vid jämförelse med de vid föregaende riksdagar aflåtna skrifvelser en förändring i uppfattningen, utvisande, att man började inse skogens stigande värde. Ännu skarpare framträdde detta i den vid 1823 års riksdag yppade oppositionen mot de tillämnade åtgärderna, hvilken opposition, ehuru den stannade i minoriteten, dock utan tvifvel ledde till någon mildring i tillämpningen af de fattade besluten. Vid flera tillfällen under de efter

år 1810 följande riksdagarna framhölls ock önskvärdheten af en ny tillfredsställande skogsordning, antingen gemensam för hela riket eller med olika bestämmelser för olika landsorter. Äfven efter den reglering, som med kronoskogarne vidtogs på 1820-talet, återkommo klagomålen öfver skogsskötling, och man fick af erfarenhet insikt därom, att man ej längre i den fria jordäganderätten hade tillräcklig säkerhet för en bättre skogshushållning.

Ett första uttryck för, att upplysning om en rätt skogsvård och om fördelarne af omtänksamhet på detta område vore en måhända viktigare väg att slå in på, utgjorde beslutet om inrättandet af skogsinstitutet år 1828. Kort förut hade vissa kommitterade erhållit uppdrag att uppsätta förslag till instruktion för jägeristaten och till inrättandet af en centralstyrelse för hela skogsväsendet i riket. Den 16 mars 1838 utfärdades instruktion för skogs- och jägeristaten, och denna blef, utom för hushållningen med kronans skogar, äfven i andra hänseenden af ganska stor betydelse. Meningen var nämligen att vid sidan af densamma sätta en efter de förändrade förhållandena lämpad allmän skogsordning, hvarför ock samtidigt med instruktionens utfärdande afgick bref till kammarkollegium att verkställa en omarbetning af 1805 års skogsordning. Åtskilliga omständigheter försvårade detta uppdrag, hvilket sedermera år 1859 öfverflyttades å skogsstyrelsen, som samtidigt härmed inrättades.

1828.

1838.

Emellertid hade klagomålen öfver skogssköflingen alltjämt fortgått. Till särskild belysning af tillståndet hade tjänat den berättelse, som af öfverdirektören för landtmäteriet L. Falkman utgafs om en år 1850 verkställd ämbetsresa genom rikets norra län och Gotland.

Ett första försök till ingripande afsåg att genom premiering framkalla en förbättrad skogsvård. Så föreskrefs i nådiga cirkuläret den 30 oktober 1850, bland annat, att en hvar, som inom fem år därefter visade sig hafva på egen eller arrenderad jord genom sådd ur hand af tall-, gran- eller lärkträdsfrön uppdragit eller låtit uppdraga barrträdsplantor på sådant sätt, att minst 3,000 stycken funnes någorlunda jämnt fördelade på tunnlandet, samt så vårdade och fredade, att de icke af kreatur skadades, skulle med iakttagande af vissa uppgifna villkor för odling af 5, 10, 20, 30, 40 och 50 tunnland, men ej däröfver, bekomma en belöning, beräknad efter 10 riksdaler banko för hvarje tunnland samt att den, som genom fröträds lämnande vid trakthuggning, af tall 40—50, af gran 50—60 stycken, någorlunda jämnt fördelade å tunnlandet, och för öfrigt på lika sätt, som nyss nämnts, uppdragit eller låtit uppdraga barrträdsplantor, skulle under enahanda villkor för

1850.

sagda tunnlandtal bekomma en belöning, beräknad efter 5 riksdaler banko för hvarje tunnland. Därjämte beständes en belöning af 200 riksdaler banko för den bästa fröhandeln i hvarje län, med villkor att inom fem år därefter genom samma handel kunde anses förytträde minst 1,000 skålpund för utsäde dugligt tall- eller granfrö, och att dylikt frö medelst samma handel hållits köpare tillhanda under minst två år. Något väsentligt inflytande på skogarnes föryngring lärer emellertid detta premieringssystem icke hafva utöfvat.

I särskilda skrifvelser framhöllo vidare år 1854 ständerna nödvändigheten af lagstiftningens mellankomst för att afvärja vådorna af skogarnes vanvård och den ringa omsorgen om återväxten samt anhöllo, dels att ett på vetenskapliga grunder byggdt, efter olika orters beskaffenhet lämpadt hushållningssätt måtte införas å de allmänna skogarne, och dels att samfällda oskiftade skogar måtte ställas under tillsyn af jägeribetjäningen tillika med ombud för delägarne, hvarförutom ständerna ansågo, att åverkan borde bestraffas såsom tjufnad. I anledning häraf och enär därjämte, såväl hos rikets ständer, som vid det år 1853 hållna sjätte allmänna svenska landtbruksmötet, fråga förekommit om möjlighet att förebygga ödeläggelse af enskild skogsegendom samt om statens rättsenliga åliggande och befogenhet att vaka öfver begagnandet och behandlingen af de skogar, som tillhöra enskilda personer, tillsatte Kungl. Maj:t den 20 juni 1855 en kommitté med uppdrag att afgifva utlåtande och förslag, om och hvilka åtgärder, från lagstiftande eller verkställande makters sida kunde vara att vidtaga i ändamål att förekomma den till framtida skogsbrist och menliga klimatiska verkningar ledande förödelsen af skogarne i landet samt att i allmänhet befrämja en förbättrad skogshushållning. *1855.*

Denna kommitté afgaf i betänkande den 28 juni 1856 bland annat ett förslag till förordning om skogarne i riket. Detta förslag upptog utom förbud mot allt svedjande i skog och betesmark samt getters utsläppande i skog till betning, samt särskilda bestämmelser om skyddsskogar, vidare en föreskrift af följande lydelse: »Skulle någon ägare, vare sig till frälse- eller skattejord, den honom till begagnande af hemmanets skog medgifna rätt och frihet missbruka genom att skogen å till skogsbörd ägnad mark, utan ändamål af odling, skötla och föröda, såsom i nästföljande § sägs; då må Konungens befallningshafvande äga att, sedan af honom utsedde sakkunnige män jämte öfverjägmästaren i länet meddelat sitt på undersökning å stället grundade yttrande, samt jordägaren erhållit tillfälle att sig förklara, vid verksamt vite tills vidare förbjuda skogens anlitande till annat än *1856.*

hemmanets oundgängliga behof samt, om detta förbud icke hörsammas, med vitets förhöjande ställa skogen på viss kortare tid af högst tre månader på ägarens bekostnad under särskild uppsikt för att sålunda bringa förbudet till åtlydnad; och vare sådan åtgärd, hvilken må efter omständigheternas föranledande förnyas, lika befogad, ehvad förödelsen verkställes utaf hemmansägaren själf eller af annan person, som till skogsafverkningen kan hafva betingat sig hans lof». Den sålunda förbjudna skogsförödelsen skulle anses vara förhanden, då skogstrakt i strid mot villkoren för ordentlig hushållning så afbrukades, att hvarken fröträd eller växande plantor funnes kvar å marken till den mängd och beskaffenhet, som sakkunnige män pröfvade erfordras för fullgod återväxt med afseende å skogens art och öfriga naturförhållanden. Skogsägare skulle blifva fri från de lagliga påföljderna för skogsförödelse, när han visade, att han vidtagit ändamålsenliga åtgärder för den afbrukade skogens bringande till återväxt, eller att densamma i allmänhet behandlades efter sådan regelbunden skogshushållningsplan, som öfverjägmästaren i länet godkänt.

Förslaget öfverlämnades till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande, därvid högsta domstolen mot ifrågavarande stadganden endast gjorde ett par formella anmärkningar; hvarefter Kungl. Maj:t till 1857 års riksdag öfverlämnade förslaget till ständernas pröfning, med förklarande att Kungl. Maj:t ansett sig ej böra till pröfning företaga de speciella stadgandena i kommitténs förslag, men för sin del funnit vissa angifna bestämmelser böra läggas till grund för ny lagstiftning i ämnet. Bland dessa bestämmelser upptogos förslagen om förbud mot svedjande och getters utsläppande samt om skyddsskogar, hvaremot öfriga föreskrifter om den enskilda skogsvården uteslutits. Ständerna förklarade i skrifvelse år 1858, att de, utom hvad anginge ett par detaljbestämmelser, ej hade något att erinra mot de af Kungl. Maj:t angifna grunderna för en ny skogslagstiftning, hvarjämte ständerna beviljade begärdt anslag till en skogsstyrelse och skogsskolor m. m.

1859. Härefter inrättades, såsom jag redan nämnt, skogsstyrelsen 1859.

1860. *1866.* Den 25 maj 1860 utfärdades stadga för skogsläroverken och den 29 juni 1866 utkom nådig förordning angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket, hvarigenom ett länge kändt behof blef fylldt. Denna förordning ägde sedermera tillämpning, till dess nu gällande 1894 års förordning utkom, hvilken senare förordning ersatte, utom 1866 års författning, jämväl 1805 års skogsordnings kvarstående stadganden angående ek, bok och storverksträd.

I fråga om den enskilda skogsvården ledde 1856 års kommitté-

förslag till åtminstone ett resultat, ty omisskännligt är, att det ligger till grund för det förslag till skogslag för Gotland, som år 1868 enhälligt antogs af nämnda läns landsting samt, sedan det vid 1869 års riksdag af enskild motionär bragts under Riksdagens pröfning, af denna antogs och, af Kungl. Maj:t sanktioneradt, utfärdades under benämning »Kungl. förordning angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse på Gotland den 10 september 1869». Nämnda författnings innehåll är i korthet, att den till skogsbörd af naturen ägnade mark skall därtill bibehållas, där den ej odlas, bebygges eller till annat därmed jämförligt ändamål användes, samt att sådan mark ej får sköflas eller förödas så, att skogens naturliga återväxt omöjliggöres eller äfventyras, vid påföljd att all hemmanets skog af Kungl. Maj:ts befallningshafvande ställes under förbud för annan afverkning än till husbehof, till dess det visas, att ändamålsenliga åtgärder vidtagits till skogens återväxt å den afbrukade marken. Lagen var sålunda byggd på grundsatsen, att skogsägare efter afverkning är pliktig sörja för återväxt. Men denna princip visade sig vanmäktig, då det gällde framkalla en tillfredsställande skogsvård. Genom ny lag i ämnet den 30 mars 1894 har man sökt vinna ett starkare skydd för skogen genom att tillika meddela förbud mot att från Gotland utskeppa, i fartyg inlasta eller vid lastageplats upplägga barrträd, som ej håller i genomskärning minst 21 centimeter vid storändan.

1869.

Denna sista princip, som är utmärkande för de s. k. dimensionslagarne, hade tidigare förebild i lagstiftningen. Åtskilliga missförhållanden vid afvittringarna i de norra länen väckte betänkligheter i fråga om de följda grundsatserna för kronomarkernas användning. I underdånig framställning den 16 maj 1860 riktade landshöfdingen P. H. Widmark uppmärksamheten på denna fråga. Detta ledde bland annat därtill, att Kungl. Maj:t år 1868 på Riksdagens begäran tillsatte en kommitté, den s. k. norrländska skogskommittén, med uppdrag bland annat att uppsätta förslag till åstadkommande af en förbättrad och efter tidsförhållandena samt på vetenskapliga grunder ordnad skogshushållning i de norrländska provinserna, hufvudsakligast beträffande de under allmän vård stående, men ock i lämpliga fall vidkommande de enskildas därvarande skogar. I sitt den 21 december 1870 afgifna betänkande sökte denna kommitté med sifferuppgifter ådagalägga, att inom samtliga de norrländska länen påginge en betydande öfverafverkning, omfattande icke allenast mogen timmerduglig skog, utan äfven, företrädesvis genom det s. k. sparrhygget, unga träd med endast några tums diameter. Jämte det kommittén hemställde, att jordägare skulle vara pliktig bereda återväxt på afbrukad mark vid

1870.

äfventyr, att sådant eljest af det allmänna utfördes på den försumliges bekostnad, föreslog kommittén till stäfjande af omförmälda förödande misshushållning, att virke under vissa dimensioner icke skulle få, vid påföljd af böter och virkets beslagtagande, från orten afskeppas. Sedan landstinget och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län år 1874 hos Kungl. Maj:t gjort framställning om utfärdande af lag för länet i detta syfte, samt inom Riksdagen väckt förslag af enahanda innehåll jämväl vunnit Riksdagens bifall, utkom »Kungl. förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Norrbottens län den 29 september 1874». Genom denna lag, som dock icke gällde lappmarken, förbjöds skeppning och försågning vid såginrättning af virke utaf barrträd, som icke på afstånd af 16 fot från storändan hölle i genomskärning 7 decimaltum, barken oberäknad. Påföljden för öfverträdelse af detta förbud var, att virket togs i beslag och dömdes förbrutet. Ett lagbud af detta innehåll, riktadt mot en särskild form af missvård af skogen, skulle lätteligen kunna blifva till hinder för en sund skogsvård, i det denna ofta kräfver afverkning af undertryckt undermålig skog för beredande af utrymme för duglig skogsåterväxt. Norrbottenslagen har ock tagit hänsyn härtill, i det den hänvisar ägare till skog, som är af den beskaffenhet, att för dess ordentliga skötsel och vård fordras afverkning af undermåligt virke, att, om han vill låta skeppa eller såga detta virke, anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare, hvilken har att verkställa den undersökning af skogen, som af omständigheterna påkallas. Om därvid en sådan afverkning befinnes öfverensstämma med grunderna för god skogshushållning, äger förrättningsmannen gifva tillstånd till afverkning för skeppning eller sågning.

1874.

1882.

Genom nådiga förordningen den 23 juni 1882 förklarades, att föreskrifterna i Norrbottenslagen skulle äga tillämpning jämväl i de delar af Västerbottens län, som icke tillhörde lappmarken. I sammanhang därmed och för att ytterligare befordra en rationell skogsvård stadgades, att den utsyning af undermåligt virke, hvarom nyss nämnts, skulle verkställas utan kostnad för jordägaren, därest skogen vore indelad till ordnad hushållning enligt plan, som blifvit af skogsstyrelsen godkänd, samt utsyningen afsåge virke, som enligt planen vore bestämdt att afverkas. Genom nådig skrifvelse samma dag ålades skogsstyrelsen att pröfva samt vederbörande revirförvaltare och skogsinspektör att till skogsstyrelsen afgifva yttrande angående sådan af sakkunnig person upprättad skogshushållningsplan, som af jordägare inom Norrbottens och Västerbottens län utom lappmarkerna kunde för granskning öfverlämnas till skogsstyrelsen. Detta stadgandes syfte att uppmuntra skogsindelning och därpå grundad, efter hvarje skogs naturförhållande af-

passad hushållning synes dock hafva af allmänheten föga beaktats, ty endast ett fåtal indelningsplaner hafva ingifvits till skogs- eller numera domänstyrelsen för godkännande.

Genom nådiga förordningen den 19 mars 1888 sammanfördes dessa för Norr- och Västerbotten gällande stadganden i en författning, och vidtogos i desamma vissa förändringar af mindre betydelse. *1888.*

En annan yttring af sträfvandet efter nya grunder för ordnandet af skogshushållningen inom rikets norra delar har varit införandet inom lappmarkerna samt Särna socken med Idre kapellag äfvensom å några därutom belägna hemman af inskränkt dispositionsrätt till skogen. I sådant afseende stadgades genom nådiga förordningen den 29 juni 1866, att å skattehemman, som uppkomme af nybygge, hvilket dädanefter från kronan upplätes, skattemannen ej ägde annan rätt öfver hemmanets skog, än att han därifrån finge dels utan utsyning till husbehof hämta nödigt virke och bränsle och dels efter utsyning och stämpling af vederbörande skogstjänsteman fritt taga och försälja, hvad därutöfver kunde med bevarande för framtiden af skogens bestånd årligen afverkas. Enahanda grundsatser skulle enligt samma förordning tillämpas jämväl å hemman, som uppkomme af redan upplätet nybygge, för hvilket föreskrifna byggnads- och odlingsskyldigheter icke blifvit inom behörig tid verkställda. Dessa föreskrifter utgöra grunden för tillkomsten af de skattehemman med inskränkt dispositionsrätt till skogen, som till icke obetydligt antal finnas i Västerbottens och Norrbottens läns kusttrakter samt jämväl undantagsvis i andra norrländska län. *1866.*

Därjämte begränsades genom nådiga stadgan om afvittring i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker den 30 maj 1873 dispositionsrätten öfver skogen å hemman i nämnda lappmarker därhän, att hemmansägare i dessa orter icke tillerkändes annan rätt öfver hemmanets skog, än att han därifrån finge dels utan utsyning till husbehof hämta nödigt virke och bränsle och dels efter utsyning och stämpling af vederbörande skogstjänsteman fritt taga eller försälja, hvad däröfver kunde med bevarande för framtiden af skogens bestånd årligen afverkas. *1873.*

Vid sidan af den lagstiftningsverksamhet, som sålunda ledt till införande af *utsyningstvång* för Kopparbergs, Västerbottens och Norrbottens läns fjälltrakter, *återväxtlag*, kombinerad med dimensionslag för Gotlands län och *dimensionslag* för Västerbottens och Norrbottens läns kusttrakter, har under den senare delen af 1800-talet till fortvarande båtnad för skogshushållningen i vissa delar af landet nybildats betydande samfällda skogar, de s. k. besparingsskogarne eller allmän-

ningarna i Kopparbergs och Gäfleborgs län samt allmänningarna i Norrbottens län.

Emellertid kvarstod fortfarande utan lösning frågan om den enskilda skogshushallningens befrämjande såsom en gemensam riksangelägenhet. Frågan var ånyo aktuell redan genom norrländska skogskommitténs förslag, hvilket delvis grundade sig på skäl, som voro lika gällande för hela riket, och den af kommittén ifrågasatta skogsordning för Norrland upptog, utom bestämmelser om kronans och andra allmänna skogar, äfven bestämmelser om den enskilda skogsvården. Vidare hade landtbruksakademien efter hushållningssällskapens hörande år 1870 till Kungl. Maj:t inkommit med en framställning angående behöfligheten af lagstiftning för de enskilda skogarne, därvid akademien förmält sig dela den af 19 hushållningssällskap uttryckta mening, att en ändamålsenlig skötsel å enskilda skogar ej ensamt på öfvertygelsens väg stode att vinna, utan att lagstiftningen i sådant syfte måste träda emellan, därvid akademien ansett det böra stadgas, att skogsägare skulle vara skyldig att efter afverkning bereda återväxt, och att kontrollen häröfver borde utöfvas af någon myndighet inom kommunen. I anledning häraf infordrades yttranden från landstingen, huruvida de förordade tillämpning antingen af de utaf akademien ifrågasatta bestämmelser, hvarigenom skogsägaren skulle direkt åläggas draga försorg om återväxten, eller af gotlandslagens princip, som sökte nå samma mål genom stadgande att, då skogsmark blifvit skötlad eller förödd, så att skogens naturliga återväxt omöjliggjordes eller äfventyrades, Kungl. Maj:ts befallningshafvande ägde förbjuda anlitandet af hemmanets skog för annat än husbehof, till dess ägaren visat, att han vidtagit ändamålsenliga åtgärder för skogens återväxt å den afbrukade marken. Landstingens yttranden gingo i olika riktning. Skogsstyrelsen, som jämväl afgaf utlåtande, tillstyrkte en författning, som upptog gottlandslagens allmänna bestämmelser samt stadgade, att skogsägare, som efter afverkning utan laga hinder ej befordrade eller skyddade återväxten, skulle kunna två gånger af Kungl. Maj:ts befallningshafvande föreläggas tid därtill vid vite, hvarefter eventuellt de erforderliga åtgärderna skulle genom allmän försorg verkställas på den försumliges bekostnad. Detta förslag, som väsentligen öfverensstämde med det af norrländska skogskommittén afgifna, tillstyrkte skogsstyrelsen dock att tills vidare antagas endast för vissa uppgifna län. Utöfver förenämnda utlåtanden inkommo till Kungl. Maj:t äfven en del andra särskilda framställningar i skogsvårdsfrågan.

1874.

Med åberopande af detta material aflämnade Kungl. Maj:t till 1874 års Riksdag en proposition angående åtskilliga skogsväsendet rörande frågor, därvid Kungl. Maj:t beträffande de enskilda skogarne framlade förslag till en förordning angående enskilde skogsägares skyldighet att efter afverkning sörja för skogsåterväxt, hvilket förslag Kungl. Maj:t ansett hällre böra grundas på de af landtbruksakademien, skogsstyrelsen och norrländska skogskommittén afgifna förslag än affattas i enlighet med den för Gotland gällande författning.

Det utskott, hvartill frågans behandling öfverlämnades, framställde emellertid ett nytt förslag till förordning angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse, utgörande en omarbetning af gotlandslagen och skiljande sig från det af Kungl. Maj:t framlagda förslaget hufvudsakligen däri, att, därest åtgärder för återväxt ej vidtagits, Kungl. Maj:ts befallningshafvande skulle äga att ej allenast vid vite förelägga sådana åtgärder utan ock, om så pröfvades nödigt, ställa den återstående skogen eller viss del däraf vid vite under förbud, antingen så, att den ej finge anlitas för annat än husbehof, eller ock på det sätt, att träd under vissa dimensioner ej finge säljas eller bortföras, allt till dess åtgärder för återväxt vidtagits. Några reservanter förordade Kungl. Maj:ts förslag, dock med den ändring att Kungl. Maj:ts befallningshafvande skulle äga endast med förnyade och höjda viten förmå jordägare att fullgöra föreskrifna villkor. Andra kammaren biföll utskottets och Första kammaren reservanternas förslag. Dessa beslut ansågos ej kunna sammanjämkas, såsom hvilande på olika grunder, utan fick frågan förfalla.

Emellertid upptogs detta förslag med en eller annan modifikation vid flere följande riksdagar af enskilda motionärer. Så väcktes 1878 inom Riksdagen motion om antagande af en förordning angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse, som skulle innefatta en sammanjämkning af kamrarnes år 1874 fattade beslut. Åren 1883, 1885, 1888, 1894 och 1895 framlades frågan fortfarande genom särskilda motioner inom Riksdagen till öfvervägande i den ena eller andra formen. Ingen af dessa framställningar föranledde någon åtgärd från Riksdagens sida. Såsom skäl för afslag anfördes än olämpligheten af ingrepp i den privata äganderätten, än att frågans stora betydelse kräfde, att den ej löstes blott på enskild motionärs framställning, än att saken vore föremål för Kungl. Maj:ts fortsatta utredning, hvars resultat borde afvaktas, än att de ifrågasatta lagstiftningsåtgärderna skulle kunna fördröja eller förhindra fastställelse å förslag, som ett eller annat landsting redan vore betänkt på att framlägga.

I ett afseende föranledde under dessa år en framställning af Riksdagen till en i den enskilda skogsvårdens intresse för hela riket vidtagen åtgärd. I anledning af en skrifvelse af 1888 års Riksdag afläts nämligen till följande års Riksdag och antogs af Riksdagen en kungl. proposition om inskränkning af afverkningskontrakts giltighetstid till 20 år, hvarom lag utgafs den 25 april 1889.

1889.

Samtidigt därmed att frågan om den enskilda skogsvården sålunda upptogs inom Riksdagen, pågick utredning därom äfven af Kungl. Maj:t, hvarjämte framställningar i ämnet äfven från olika håll till Kungl. Maj:t inkommo. Sålunda utarbetade på nådig befallning skogsstyrelsen år 1875 förslag till sammanjämkning af de vid 1874 års Riksdag yppade skiljaktiga meningarna.

1885.

År 1883 remitterades samtliga de inom och utom Riksdagen framkomna förslag till domänstyrelsen, som 1885 afgaf utlåtande i ämnet. Efter en utredning om utlandets skogslagsstiftning och den enskilda skogshushållningens ståndpunkt inom landet samt därmed sammanhängande förhållanden, framhöll styrelsen i sitt utlåtande, att återväxtlagar icke gåfve något skydd mot öfverdrifven afverkning, då sådan finge obehindradt fortgå, såvidt skogsägaren kvarlämnade fröträd eller ungskog eller verkställde sådd eller plantering å de afverkade trakterna, så att återväxten ej äfventyrades. Endast något uppskof med skogsförödelsen skulle kunna åstadkommas, då skogen i afvaktan å redan afverkade trakters skogsodlande ställdes under förbud. Följderna af skogarnes öfverdrifna anlitande hade ditintills mindre visat sig därutinnan, att marken förblifvit skoglös, än fastmer genom deras utglesnande. Skogsmarken blefve således ej kal, och tillvaron af kalmark utan återväxt kunde ej ådagaläggas, ehuru skogens uthuggning mången gång bedrefves ganska långt. Domänstyrelsen uttalade därför såsom sin åsikt, att lagstiftningen för det dåvarande icke syntes böra ingripa vid hushållningen med enskildes skogar, men framhöll styrelsen, att denna hushållning genom lagstiftning kunde indirekt främjas, såsom genom en efter ortförhållandena lämpad ytterligare inskränkning af betesrätten å gemensamma mulbetesområden, ändring i gällande lagbestämmelser om släckning af skogseld, ljungbränning och svedning, inskränkning af tiden för skogs upplåtande till afverkning och kronoskogarnas ökning genom inköp af skogsmark.

Det rent negativa slut, hvaruti sålunda ett årtiondes sträfvandenpå skogslagstiftningens område utmynnade, blef för det följande årtiondet bestämmande för frågans öde hos regeringen och vid riksdagen.

Ett omslag i den uppfattning, som i detta domänstyrelsens utlåtande tagit sig uttryck, skedde emellertid under det följande artiondet och förbereddes däraf, att inom åtskilliga landsting förslag till lokala skogslagar väcktes och af landstingen för deras del antogos. Härigenom blef uppenbart, att man i orterna, där följderna af den enskilda skogshushållningens brister trädde i dagen, icke delade den i domänstyrelsens berörda utlåtande uttalade uppfattning.

Ifrågavarande lagförslag kunna i afseende å de grundsatser, hvaruppå de äro byggda, indelas i två grupper, *återväxtlagar* och *dimensionslagar*, de förra härledande sig från södra delen af landet och bildade efter den ursprungliga gotlandslagen såsom mönster, de senare från Norrland och upptagande, om än med åtskilliga modifikationer, norrbottens- och västerbottenslagens föreskrifter.

Så afgafvos förslag i förstnämnda riktning af Kalmar läns södra landsting och af Jönköpings läns södra landsting, i den senare riktningen af landstingen i Jämtlands och i Västernorrlands län. Öfver den af Jämtlands läns landsting gjorda framställningen, som afsåg äfven Västernorrlands och Gäfleborgs län, anbefalldes domänstyrelsen att efter vederbörande landstings och länsstyrelsers hörande afgifva utlåtande, hvilket styrelsen afgaf 1895. Däri afstyrkte styrelsen framställningen om införandet i de sistnämnda länen af en dimensionslag. Skälen härför voro hufvudsakligen, att dimensionsafverkning i äldre eller öfverariga skogar ingalunda befordrade skogarnes föryngring och ej heller i afsevärd man främjade den kvarvarande skogens utväxande, då denna, ehuru af mindre dimensioner, till följd af åldern afslutat sin tillväxt och trots friställningen ägde ringa förmåga till vidare utveckling. Skulle föryngring och växtliga ungskogar efter afverkningen erhållas, måste denna utföras enligt andra grunder än trädens dimensioner. Af de allmänna skogstyperna, tallhedar, öfvergångsskogar, blandskogar och granskogar, förekomme granskogar i vidsträckta delar af Jämtland samt blandskogar i kustorterna. I dessa skogar ställde sig dimensionsafverkningen synnerligen ogynnsam, särskildt genom den vid slutna granskogars utglesning uppkommande grantorkan och benägenheten hos detta träslag att å de alltför små luckorna efter dimensionshuggningen i blandskogarna utträngа tallen. Dessa olägenheter skulle mera kännbart drabba skogshushållningen i de nu ifrågavarande tre länen, än i de två nordligaste, alldenstund i de förra orterna gran- och blandskogar förekomme i mycket stor utsträckning och skogsbestånden där i allmänhet vore mera slutna och därför mera mottagliga för plockhuggningens menliga inflytelser, än fallet vore med de två nordligaste länens i anseende till mager jord och svagare fröproduktion merendels glesvuxna skogar.

1895.

Men ehuru domänstyrelsen afstyrkte det jämtländska skogslagsförslaget, ansåg styrelsen likväl, i anseende till de ändrade förhållanden, som inträdt efter det styrelsen år 1885 afgaf sitt nyssberörda utlåtande, att åtgärder från statens sida numera vore påkallade för att afhjälpa bristerna i den enskilda skogsvården. En lag ensamt kunde väl enligt styrelsens mening ej medföra någon direkt verkan för målets vinnande, utan höll styrelsen före, att äfven andra åtgärder därtill erfordrades. Men blefve det möjligt att intressera skogsägarne för skogsvården, därigenom att deras åtgärder och arbeten för denna ersattes eller understöddes eller säkerhet bereddes därför, att dessa åtgärder blefve verkställda på ett för ändamålet lämpligt sätt, hvilket kunde ske därigenom, att arbetena utfördes under ledning och kontroll af i yrket förfarna personer, borde enligt styrelsens åsikt mycket kunna åstadkommas och en utväg vara funnen, som blefve för landet gagnelig. Dessa åtgärder borde i all synnerhet afse skogsåterväxtens främjande, så att kraftiga och växtliga ungskogar uppkomme, hvarigenom lifsvillkoret för ett framtida bättre skogstillstånd vunnes. Bestämmandet, af hvad som afsåges med ungskog, kunde dock ej ske genom angifvande af en viss dimension, utan borde en viss åldersgräns för ungskog bestämmas. Förfaringssättet härmed blefve naturligen väsentligen olika, beroende af skogsförhållandena i skilda orter.

I enlighet med denna uppfattning framlade domänstyrelsen ett förslag angående åtgärder till förekommande af förödelse af ungskog i förening med förslag till bestämmelser dels om en exportafgift å trävaror, afsedd att användas till skogsvårdsändamål, dels om inrättande af skogsvårdsnämnder i de särskilda länen.

I motiveringen till detta förslag erinrade styrelsen om sitt utlåtande af år 1885, men förklarade att under det årtionde, som sedan dess gått till ända, förhållandena i vissa afseenden ändrats. Efter något förbättrade konjunkturer emot slutet af 1880-talet hade snart följt prisfall såväl å jordbruksprodukter som å järnhanteringens alster, framkallande ett ekonomiskt betryck, som återverkat på hushållningen med skogarne, i det att jämväl skogsägare, som förut endast anlitat sina skogar under iakttagande af uthållighet, i många orter ej längre mäktat bevara dem för en alltför hastig realisation. Om man undantoge lappmarkerna och de senast afvittrade eller storskiftade socknarne i öfre Dalarne, blefve de större träddimensionerna allt mer sällsynta å enskildes skogar och kunde ej tillräckligt hastigt ersättas af de kvarvarande mindre stammarnes utväxande,

hälst en stor del af dessa i följd af ålder och andra orsaker saknade vidare utvecklingsförmåga. De en eller flere gånger genombläddade skogarne representerade visserligen, i synnerhet hvad Norrland och Dalarne anginge, betydande virkeskvantiteter, men en del af denna virkestillgång vore af sådan beskaffenhet, att den saknade användning för sågverksrörelsen, då de små dimensionerna ej kunde tillgodogöras för denna. Dessa finge därför i de orter, där sågverksrörelsen hittills varit allena rådande, kvarstå i skogarne, hvarigenom såväl skogsmarken som trädkapitalet låge improduktiva, i det att tillväxten upphört samt återväxt icke kunde uppkomma. Att denna för vidare utveckling odugliga skog blefve använd för andra industrier, hvilka kunde tillgodogöra sig de mindre virkesslagen, vore därför den enda utvägen för skogarnes ekonomiska skötsel och rationella behandling med hänsyn till återväxten. A andra orter anlitades ungskogarne i deras bästa växt. Allmänt klagades öfver, hurusom både i de norra och södra delarna af landet ungskogen tillgrepes för export af pitprops, egyptiska sparrar m. m. samt för uttagande af pappersmasseved. Om totalafverkning därvid skedde, vunnes åtminstone den fördelen, att växtliga ungskogar kunde uppkomma, där fröträd kvarlämnades. Men där småvirket uttogs plockvis utan hänsyn till återväxten eller den kvarvarande skogens trefnad och fortväxt, blefve denna afverkning förödande. Trämassefabrikationen och pitpropsafverkningen vore visserligen fullt berättigade och naturliga näringsgrenar, så vidt de bedrefves på det sätt, att de kunde äga bestånd. De beredde i många trakter afsättning för småvirke, och i synnerhet inom de norrländska länen funnes för dem utan ungskogarnes tillgripande god tillgång å råämne. Men för närvarande uttoges pappersmasseveden och annat småvirke mangenstädes på ett för ungskogarne så förödande sätt, att lagstiftningen borde träda hämmande emellan till fördel både för skogarnes och trävaruindustriens framtid. Ehuru styrelsen fasthölle sin förut uttalade åsikt, att några fullt effektiva åtgärder till främjandet af enskildes skogsvård ej kunde framkallas ensamt genom skogslagar, ansåge styrelsen på grund af det anförda, att lagstiftningens mellankomst för de nuvarande ungskogarnes skydd vore af stort allmänt gagn, äfvensom att en sådan lagstiftningens mellankomst vore af de rådande förhållandena fullt påkallad. Om den äldre skogens afverkning lämnades helt och hållet fri, borde lagen ej blifva mottagen med ovilja och torde därför utan synnerliga svårigheter kunna bringas till efterlefnad. Obestridligt vore, att genom afverkning af ungskog, som ej ännu uppnått fröbarhetsålder, den naturliga skogsföryngringen,

som i våra vidsträckta skogsbygder företrädesvis måste påräknas i följd af bristande fröproduktion, äfventyrades, på samma gång skogsmarken utpinades och försämrades genom att ofta kalläggas och utsättas för vind och sol. Utginge man från denna uppfattning och ansåge nödvändigt att genom lagbud förekomma detta missförhållande, blefve det nödigt att närmare bestämma, hvad i detta sammanhang afsåges med ungskog. Då detta ej kunde ske genom angifvande af en viss dimension, enär träden under ogynnsamma växtförhållanden äfven vid hög ålder uppnådde endast ringa groflek, men det oaktadt borde få fritt afverkas, måste en viss åldersgräns väljas, därvid fröbarheten och skogsbeståndens behof af fred under deras lifligaste tillväxt borde i hufvudsak vara bestämmande. Med hänsyn härtill och då såväl fröbarheten som tillväxten utvecklades något olika i skilda landsdelar, beroende af geografiskt läge och höjd öfver hafvet m. m., ansage styrelsen, att åldersgränsen för ungskog borde bestämmas till 40 år inom södra och mellersta delarne af landet, till 50 år inom Kopparbergs län och Gestriklands fögderi af Gäfleborgs län, till 60 år inom öfriga delar af sistnämnda län samt till 70 år inom Västernorrlands och Jämtlands län. Där afverkning af ungskogsbestånd ägde rum utan de garantier, som en af skogstjänsteman upprättad skogshushållningsplan medförde, eller afverkningen utfördes annorledes än såsom hjälpgallring eller hyggesrensning eller ock i beteshage för betets förbättrande, måste densamma anses skogsförödande och såsom sådan förbjudas, helst som genom intagandet i lagen af nyss nämnda undantagsfall skogsägaren bibehölles vid rättigheten att verkställa de huggningar, som erfordrades för ungskogens vård och beteshagarnes vidmakthållande såsom sådana. Man kunde visserligen invända, att skogsägaren kunde förebära sig sakna förmåga att bedöma, huruvida skogen uppnått den för afverkning tillåtna åldern eller ej, men härvid vore att erinra, att genom fällning af ett eller annat träd och årsringarnes räkning visshet härutinnan kunde vinnas utan afsevärd kostnad eller stort besvär. Då lagens ingripande städse blefve beroende af fackmans undersökning, och afverkning för husbehof icke i något fall komme att hindras, syntes den föreslagna lagen i sig innebära det minsta möjliga ingrepp i den enskildes skogsskötsel, som med någon verkan kunde ifrågasättas.

På nu anförda skäl föreslog domänstyrelsen, att för riket i dess helhet, med undantag af Gotlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken af Kopparbergs län, skulle utfärdas en lag innefattande hufvudsakligen följande stadganden.

1. Om växande ungskog af barrträd sköflades och föröddes å

mark, som ej odlades till åker eller äng eller afröjdes till trädgård eller byggnadstomt eller för annat likartadt ändamål, skulle Kungl. Maj:ts befallningshafvande äga att vid verkande vite förbjuda, att skogen å ifrågavarande hemmans till skog eller beteshage häfdade mark tillsvidare anlitades för annat än husbehof.

2. Begreppet ungskog bestämdes på sätt, som nyss är angifvet.

3. Afverkning till följd af föreläggande vid laga skifte eller af annat tvång eller i enlighet med af skogstjänsteman upprättad hushållningsplan eller för betets befordrande i inhägnad beteshage eller ock för skogsvårdens främjande genom hjälpgallring eller hyggesrensning vore ej att anse såsom sköflande eller förödande af ungskog.

4. Fran förbudet för saluafverkning kunde man vinna befrielse genom beredande af återväxt.

5. Kommunalnämnd och kronobetjänt hade att hålla uppsikt å skogsskötseln samt hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande göra anmälan om förödelse af ungskog.

6. Kungl. Maj:ts befallningshafvande ålåge att i anledning af sådan anmälan låta verkställa undersökning genom vederbörande skogstjänsteman och tva gode män, utsedde af landstinget, samt att därefter meddela sitt beslut i ärendet.

Öfver detta domänstyrelsens förslag lämnades samtliga länsstyrelser och landsting tillfälle att yttra sig. I dessa yttranden framhölls i allmänhet det nödvändiga i, att något gjordes å lagstiftningens väg i berörda ämne, men då det gällde att afgöra, hvilka lagstiftningsåtgärder, som i detta hänseende borde vidtagas, yppade sig meningsskiljaktigheter, som syntes bero därpå, att förhållandena inom landets olika delar icke voro likartade, och att en skogslag icke ansågs i alla sina bestämmelser böra gälla för hela riket eller större delen däraf. Detta förhållande, jämte svårigheten att utröna skogens ålder, har också varit ett af de mest använda skälen för det ganska allmänna afstyrkandet af domänstyrelsens förslag. Mot de föreslagna exportafgifterna anfördes hufvudsakligen, att desamma skulle medföra omfattande och kostsamma anordningar, samt att det vore mindre egentligt, att dessa afgifter, som inflöte hufvudsakligen från vissa län, skulle komma skogsvården i öfriga delar af landet till godo.

1896. År 1896 väcktes åter inom Riksdagen fem olika motioner i ämnet, och aflät Riksdagen med anledning af dessa motioner den 13 maj 1896 till Kungl. Maj:t förut omförmälda skrifvelse i ämnet, som föranledde tillsättandet af den kommitté, hvilkens betänkande och förslag nu äro föremål för Kungl. Maj:ts pröfning.

De enskilda skogarnes nuvarande tillstånd.

I detta betänkande har kommittén lämnat en redogörelse för de af kommittén anställda undersökningar angående skogarnas tillstånd i landet och därvid såsom allmänt resultat af undersökningarna angående de enskilda skogarne angifvit, att de, dock med många undantag, äro i ett vanvårdadt skick och i regeln föremål för en mer eller mindre stark öfverafverkning. Storleken af denna öfverafverkning har kommittén ansett sig icke kunna med bestämdhet uppgifva, men lämnar kommittén en redogörelse för de beräkningar, som i sådant afseende blifvit tid efter annan verkställda dels af enskilda personer, dels af skogskommittén. För egen del har kommittén funnit de svårigheter, som vid beräkningar rörande skogarnes närvarande afkastning möta i följd af brist på tillförlitligt statistiskt underlag, vara så betydande, att kommittén icke funnit någon utväg att öfvervinna dem. Tillväxten å de öfverafverkade skogarne kunde nämligen icke ens närmelsevis säkert beräknas. Jämte det kommittén nödgats betrakta det såsom obestridligt, att den nuvarande förbrukningen af skogsprodukter medför en betydande öfverafverkning, samt att landets skogar allmänneligen vanvårdas, har kommittén emellertid sökt utreda, huruvida, om landets kalmarker försattes i skogbärande skick samt tillika god skogshushållning, särskildt god föryngring, allmänt komme att tillämpas, skogsafkastningen skulle kunna fylla nämnda förbruknings behof.

Denna utredning har ledt till det resultat, att skogarnes afkastningsförmåga skulle öfverstiga förbrukningen inom Norrbottens och Västerbottens län med 313,000 kubikmeter samt i landet söder om Norrland och Dalarne med 620,000 kubikmeter, hvaremot i mellersta och södra Norrland samt Dalarne förbrukningen skulle öfverstiga afkastningsförmågan med 375,000 kubikmeter. Kommittén betonar emellertid, att denna beräkning skett under den antagna förutsättningen, att icke allenast de i södra delarna af landet befintliga, af ålder kala marker, i ytvidd uppgående till en half million hektar, vore skogbärande, utan äfven de mångdubbelt vidsträcktare skoglösa eller ytterst daligt beväxta marker, som i öfrigt finnas inom landet, vore försedda med normalt virkesförråd. Under nu rådande förhållande hade man i stället att räkna med en afsevärd brist. Först årtionden efter det förutnämnda områden blifvit försatta i nöjaktigt skogbärande skick, anser kommittén jämvikt emellan tillväxten och afverkningen kunna ernås på annat sätt, än genom att förbrukningen betydligt inskränkes och virket i skogarna bättre tillvaratages.

Den verkställda undersökningen angående de svenska skogarnes tillstånd synes alltså å ena sidan visa, att landets skogsmark, väl vår-

dad och försedd med normalt virkesförråd, skulle kunna tala en fortfarande afverkning af samma betydenhet som den nuvarande. A andra sidan framgår af samma undersökning, att den i enskild besittning befintliga skogsmarken i allmänhet länge varit utsatt för vanvård och i följd däraf mångenstädes är förvildad, samt att virkesförrådet likaledes är alltför nedsatt, för att markens produktionskraft skulle kunna rätt tillgodogöras. Under sådana förhållanden måste den afverkning, som äger rum, mångenstädes betecknas såsom öfverafverkning.

Den enskilda skogshushållningens brister.

Beträffande orsakerna till denna öfverafverkning och i allmänhet till bristerna i den enskilda skogsvården framhåller kommittén den olikhet, som förefinnes emellan skogshushållning och andra näringar, som hafva till uppgift att tillgodogöra jordytans alstringsförmåga. Den omständigheten, att vid den förra en så lång tidrymd förflyter mellan produktionens påbegynnande och dess afslutning, mellan sådd och skörd, föranleder, att man, då fråga är om skogshushållning, ej kan såsom resultat af det enskilda förvärfsbegärets ansträngningar för egen förkofran påräkna den för nationalvälstandet fördelaktigaste användningen af ett lands naturliga tillgångar, hälst i betraktande jämväl måste tagas, att afkastningen af skogskapitalet är bunden under den tid, hvarunder det tillväxer till ekonomisk mognad, men att flertalet enskilde skogsägare icke är i tillfälle att under längre tid afvara inkomst af sitt kapital. I många fall föranleder äfven den enskilde skogsägarens tillfälliga behof att göra själfva skogskapitalet tillgängligt skogens alltför stränga anlitande.

Vid sidan af det ekonomiska privatintresse, som sålunda kan leda den enskilde skogsägaren att hellre hastigt realisera sitt skogskapital än att däraf draga allenast den afkomst, som är förenlig med en uthållig hushållning, samt den ofta inträdande ekonomiska oförmågan hos den enskilde att hålla ett tillräckligt skogskapital kvar å sin mark, är äfven ofta skogsägarens okunnighet angående sättet för skogens rätta skötsel en bidragande orsak till de enskilda skogarnes förminskande och försämring. Särskildt lär det ofta inträffa, att jordbrukaren uttager sitt husbehofsvirke på ett synnerligen skogsförödande sätt, utan att någon ekonomisk fördel därmed är förbunden. Då virkesförbrukningen för husbehof af kommittén beräknats till omkring 45 procent af hela förbrukningen inom landet, framgår, att härutinnan ligger åtminstone i vissa orter främsta orsaken till skogarnas öfverafverkning.

Statsskogarnes ökning.

Kommittén har i förevarande afseende anfört, att man ej borde göra sig allt för stora förhoppningar därom, att spridande af forstliga kun-

skaper eller lättad tillgång till biträde af forstligt bildade män skulle ensamt för sig förmå framkalla en med det allmännas väl öfverensstämmande privat skogshushållning. I besittning hos den enskilde ägaren, som i allmänhet kunde sträcka sina beräkningar öfver en jämförelsevis kort tidrymd, löpte skogen i allt fall fara att anlitas i högre grad, än med uthållig hushållning och markens bibehållande vid full produktionskraft läte sig förenas. Staten åter, hvilken vore afsedd att fortlefva i årtusenden och hade till en af sina viktigaste uppgifter att tillse, att den lefvande generationen så utförde det kulturarbete, som vore den förelagdt, att kommande släktens lifsvillkor ej därigenom försvårades, vore enligt alla länders erfarenhet den yppersta skogsägaren. Om det än af flera skäl vore hvarken nyttigt, nödvändigt eller möjligt, att alla skogar i landet skulle tillhöra staten, måste det dock från synpunkten af en rationell skogshushållnings betydelse såväl för staten som för den enskilde vara önskvärdt, att en viss del af skogsmarken ägdes och vårdades af staten.

Med erinran att endast en jämförelsevis ringa del, omkring 20 procent, af Sveriges skogar befinner sig i statens ägo, har kommittén uttalat såsom sin mening, att fortsatt inköp af skogsmark i så stor utsträckning, som vore förenlig med försiktig statshushållning, vore i främsta rummet hvad från det allmännas sida borde göras för främjande af landets skogshushållning; och har kommittén fördenskull hemställt, att för beredande af medel härtill dels sådana kronans jordbruksfastigheter, för hvilkas bibehållande ej särskilda skäl talade, måtte, oberoende af deras storlek, försäljas, dels att under år, då statsinkomsterna flödade rikligt, betydande belopp af skogsmedlen måtte anvisas till inköp af skogsmark, dels ock att at domänstyrelsen måtte uppdragas att, sedan hushållningsplaner blifvit fastställda för inköpta skogsegendomar, till Kungl. Maj:t göra framställning om försäljning af till dessa egendomar hörande inägojord.

Denna kommitténs framställning har redan ledt till åtgärder i angifna syfte från statsmakternas sida, i det att 1902 års Riksdag på framställning i ämnet af Kungl. Maj:t, medgifvit, bland annat, att *dels* vid inträffande arrendeledighet af sådan under förvaltning af domänstyrelsen ställd och för statsverkets räkning utarrenderad egendom, hvilken i arrende lämnar mer än 500 kronor, men icke utöfver 600 kronor, *dels* i fråga om sådan kronoegendom, som ej varit för statsverkets räkning utarrenderad, men som uppenbarligen är eller vid arrendeuppskattning finnes vara af sådan beskaffenhet, att för densamma icke

kan påräknas högre arrende än 600 kronor, *dels ock* beträffande till inköpt skogsegendom hörande område, som utan olägenhet för skogsskötseln anses kunna afyttras, det må bero af Kungl. Maj:t att, efter omständigheterna i hvarje fall, förordna, huruvida egendomen eller området bör för kronan bibehållas eller till större eller mindre del försäljas.

Kommuners och offentliga korporationers skogar.

Vidare har kommittén i sitt betänkande erinrat, hurusom i likhet med staten *kommuner* och *offentliga korporationer* hafva en tillvaro, som sträcker sig öfver många generationers lifslängd. Därmed vore ock den viktigaste förutsättningen gifven för, att skogen i deras hand skulle blifva föremål för en på uthållighet beräknad hushållning. Men erfarenheten gåfve vid handen, att man hos dessa smärre samfund ej alltid kunde påräkna samma villighet att låta stundens fördel stå tillbaka för framtidens kraf, som under normala förhållanden förefunnes hos statsmaktens målsmän. Från skilda länder vore ock det omdöme enstämmigt, att det tillstånd, hvari kommuners och korporationers skogar befunne sig, vore fullt tillfredsställande endast där, hvarest de stode under förvaltning och vård af statens skogstjänstemän, samt vidare nöjaktigt, i den man dessa tjänstemäns befogenhet att kontrollera och ingripa i de kommunala styrelseorganens förvaltning af skogen vore verksam. Väl skötta, beredde skogar, tillhörande kommunen, dennas medlemmar synnerligen stora fördelar såväl genom tillgång på virke in natura som genom de medel, som inflöte genom försäljning af skogsprodukter. Flerstädes kunde genom dessa medel bördan af kommunala besvär märkbart lättas. Äfven hade man anmärkt, att delaktighet i en allmänningsskog bidroge att stärka bandet emellan befolkningen och dess hembygd.

De skogar, kommittén här afser, äro dels *häradsallmänningar*, dels *allmänna inrättningars skogar*, dels *städernas skogar*, dels ock *besparingsskogarne och sockenallmänningarna* i Kopparbergs och Gätleborgs län.

Häradsallmänningar.

Efter en redogörelse för den äldre lagstiftningen angående häradsallmänningarna, har kommittén beträffande *lands- och häradsallmänningarna*, erinrat, hurusom 1805 års skogsordning innehöll, att de, som i länet eller häradet bygga och bo, skulle äga att nyttja sådana allmänningar. Öfverinseendet öfver dessa skogar skulle tillhöra Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som ägde att bevilja utsyningar samt förordna om deras rätta nyttjande. Det utsynade virket skulle i första rummet anslås till boställen, allmänna broar och byggnader. Först i andra rummet

fick understöd däraf lämnas åt enskilde, dock icke åt den, som hade egen skog eller med sådan illa farit. Dessa stadganden visade tydligt, att ifråga om dessa skogar det allmännas rätt ansågs böra gå före de enskildes, beroende därpå att äganderätten antogs tillhöra kronan.

Under inflytande af den obenägenhet emot det allmännas deltagande i ekonomisk verksamhet, som under början af 1800-talet gjorde sig gällande, undergick denna uppfattning emellertid en fullständig förändring. Genom kammarkollegii cirkulärbref den 14 april 1824 förklarades, att ifrågavarande allmänningar vore *häradets tillhörighet*, och att Kungl. Maj:t ville uppå därom skeende ansökning för hvarje sådan allmänning tillåta, att den till intressenternas egen disposition gemensamt eller delning socknar eller enskilde hemmansägare emellan, som däri anséges äga del, upplätes, enär Kungl. Maj:t funne sådant lämpligt och laga hinder därför ej mötte. Där hvarken delning af allmänningen skedde eller intressenterna emottoge den under gemensam disposition, skulle genom Kungl. Maj:ts befallningshafvandes försorg åtgärder vidtagas till allmänningens skötsel och bevakning. Med stöd af detta stadgande blefvo samtliga då befintliga landsallmänningar och nära hälften af häradsallmänningarna mellan delägarne skiftade. I afseende å de odelade häradsallmänningarna förordnades genom nådiga brefvet till kammarkollegium den 23 mars 1849, att delägarne i allmänningen skulle, därest de önskade, efter anmälan hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande få genom utsedde deputerade deltaga i vården och uppsikten af densamma, dock att de deputerade ej finge inblanda sig i den vetenskapliga skötseln och behandlingen af skogen, hvilken fortfarande skulle handhafvas af den förvaltande personalen af skogsstaten, samt att den af häradsborna för de deputerade utfärdade instruktion alltid borde underställas Kungl. Maj:ts befallningshafvandes granskning och rättelse.

1855 års skogskommitté ansåg åter, att häradsallmänningarna icke kunde vara att betrakta annorlunda än som upplåtelser af kronans skogar till häradenas begagnande, och fann icke någon betänklighet därvid, att staten föreskrefve, huru denna menigheterna medgifna rätt finge utöfvas. Kommittén ansåg vidare, att allmänningarnas delning mellan häradsborna, hvilken redan flerstädes ledt till skogarnes vanvård och förfall, icke vidare borde medgifvas. Skogarnes bevarande samt menigheternas fördel fann kommittén bäst främjas därigenom, att häradsallmänningarna ställdes under allmän vård och förvaltning på alldeles lika sätt som kronoskogarne. Den rätt till åtnjutande af skogens alster in natura, som vore häradsborna medgifven, skulle då komma

att upphöra, och i stället den behållna afkastningen utdelas efter oförmedlade hemmantalet, hvarigenom undvekes icke blott det ämne till stridigheter, som de årliga utsyningarna af allmänningarnas produkter dittills gifvit, utan äfven orättvisan af stadgandet, att den, som hade egen skog, ej vore berättigad till utsyning från allmänningen, ett stadgande, som icke kunde anses verka uppmuntrande till omsorg om den egna skogens vård. Till häradsbornas säkerhet föreslogs, att den årliga redovisningen för allmänningens afkastning skulle dem för granskning delgifvas, samt att de skulle äga följa hushållningen å allmänningen med sin uppmärksamhet samt däremot göra erinringar, hvilkas befogenhet skogsstyrelsen hade att pröfva.

I öfverensstämmelse med detta förslag samt innehållet af en af Kungl. Maj:t i ämnet till rikets ständer aflåten skrifvelse, beslöto desse vid riksdagen 1856—1858, att häradsallmänningarna borde bibehållas oförminskade och oskiftade samt stå under skogsstyrelsens vård och förvaltning, i ändamål af enahanda regelbundna förvaltning som kronoskogarne, men med rättighet för dem, som efter hittills gällande grunder kunde anses såsom delägare i dessa allmänningar, att tillgodonjuta den behållna afkastningen däraf, antingen in natura eller med de därför inflytande penningarne, på sätt delägarne kunde sins emellan öfverenskomma, dock att kostnaden ej mindre för skogarnes indelning, där sådan ej redan skett, än äfven för deras vård och skötsel, skulle i första rummet af afkastningen godtgöras. I underdånig skrifvelse den 27 februari 1858 protesterade emellertid bondeståndet häremot. Under åberopande af den allmänna grundsats, att alla skogsrättigheter, som i laga ordning tillkommit, borde oförändrade bibehållas, samt att i följd däraf delägarne uti de till menigheterna upplåtna häradsallmänningarna borde i afseende å dispositionen däraf bibehållas vid samma rätt, som de dittills åtnjutit, hemställde ståndet, att i detta fall lagen måtte oförändrad förblifva, vid hvad den hittills varit.

Med anledning af denna skrifvelse fann Kungl. Maj:t, enligt bref till chefen för skogsstyrelsen den 29 januari 1859, skäligt medgifva den förändring i omförmälda vid riksdagen 1856—1858 godkända förslag angående hushållningen med häradsallmänningarna, att dessa skogar, där menigheterna sådant önskade, skulle stå under vård och förvaltning af delägarne eller deras ombud men under skogsstyrelsens kontroll och tillsyn, så att de erhölle samma regelbundna behandling som kronoskogarne, samt anbefallde uppsättande af förslag till förordning härom i sådan riktning. I anledning häraf äfvensom i följd af enskilda motioner i olika syften återkom frågan om dessa

skogars förvaltning vid 1862—1863 årens riksdag. Enligt underdånig skrifvelse den 25 november 1863 hade rikets ständer därvid funnit lämpligt att, sedan häradsallmänning, där sådant icke redan skett, blifvit genom skogsstyrelsens försorg till regelbunden hushållning indelad, och öfverenskommelse om dess skötsel blifvit delägarne emellan träffad på sådana villkor, som af skogsstyrelsen pröfvades vara med den antagna hushållningsplanen förenliga, allmänningen finge, såvida delägarne icke åt skogsstyrelsen öfverlåtit densammas vård och förvaltning, genom delägarnes försorg under skogsstyrelsens uppsikt vårdas och förvaltas. Tillika fäste rikets ständer uppmärksamhet vid det med häradsbornas rätt mindre förenliga stadgandet i 1805 års skogsordning, att boställen ägde framför häradsborna rätt till utsyning å häradsallmänning, äfvensom å den mindre lämpliga föreskriften i allmänna lagen, att de, som ej hade egen skog, skulle framför andra njuta allmänningens afkastning. I dessa afseenden uttryckte rikets ständer den underdåniga önskan, att den afkastning, häradsallmänning lämnade, måtte, sedan däraf användts, hvad som erfordrades till betäckande af kostnaden för allmänningens indelning och förvaltning samt till broar och andra för allmänningsdelägarne gemensamma byggnader, mellan dem, som enligt hittills gällande grunder ansetts såsom delägare i allmänningen, antingen in natura eller i penningar, på sätt de därom själfva beslöte, efter oförmedladt hemmantal fördelas.

Efter dessa förhandlingar utfärdades nådiga förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 29 juni 1866, som beträffande häradsallmänningarna innehöll hufvudsakligen enahanda bestämmelser, som den nu gällande förordningen i ämnet af den 26 januari 1894.

I denna förordning lämnas angående häradsallmänningar hufvudsakligen följande bestämmelser:

1:o) De skola bibehållas oförminskade samt behandlas efter sådana på vetenskapliga grunder för särskilda ortförhållanden lämpade hushållningsplaner, som afse skogens framtida bestånd och högsta afkastning. Det tillkommer domänstyrelsen att fastställa hushållningsplaner och meddela andra behöfliga särskilda föreskrifter.

2:o) Delägare i häradsallmänning äro de, som i häradet bygga och bo, efter deras oförmedlade hemmantal. De skola årligen genom sockenombud utse en allmänningsstyrelse, som i alla frågor rörande allmänningen utöfvar delägarnes beslutanderätt. Reglemente för allmänningen skall uppgöras af delägarne och fastställas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

3:o) Delägarne äga, där de vilja, själfve förestå allmänningens bevakning och skötsel, därest hushållningsplan blifvit af domänstyrelsen fastställd och indelning på delägarnes bekostnad verkställd samt vederbörligt reglemente för allmänningen kommit till stånd.

4:o) Skogsstatens tjänstemän skola dock hålla uppsikt öfver, att hushållningsplanen iakttages. Efterföljes den ej, kan allmänningen genom beslut af Kungl. Maj:ts befallningshafvande ställas under skogsstatens vård och förvaltning.

5:o) Hafva ej delägarne öfvertagit allmänningens bevakning och skötsel, skall den stå under skogsstatens vård och förvaltning.

6:o) Allmänningens afkastning användes i första rummet till bestridande af omkostnaderna för dess förvaltning, därefter till för häradet gemensamma byggnader och sist till fördelning mellan delägarne. Desse äga, vare sig de öfvertagit allmänningens skötsel och bevakning eller den står under skogsstatens vård och förvaltning, bestämma, huruvida utdelningen skall ske in natura eller i penningar.

Under denna lagstiftning, vitsordar kommittén, hafva häradsallmänningarna kommit i åtnjutande af en verkligt god skötsel samt af delägarne omfattats med stort intresse. Såsom ett uttryck häraf har kommittén anfört, bland annat, att delägarne alltmera syntes blifva benägna att öfverlämna allmänningarna till skogsstatens vård och förvaltning, samt att, där sådant skett, icke, såvidt veterligt vore, någon gång förekommit, att delägarne sedermera själfve öfvertagit allmänningens skötsel och bevakning. Resultatet häraf vore, att, enligt domänstyrelsens ämbetsberättelse för år 1895, af häradsallmänningarnas till sammanlagdt 104,881 hektar 41 ar uppgående ytvidd, 68,354 hektar 84 ar då stodo under skogsstatens vård och förvaltning, samt 36,526 hektar 57 ar af delägarne voro öfvertagna till bevakning och skötsel. Härvid vore tillika att märka, att åtskilliga af de till den senare gruppen hörande allmänningar i själfva verket, enligt vederbörande allmänningsstyrelses uppdrag, förvaltades af jägmästaren i det revir, inom hvilket de voro belägna. Då dessa förhållanden utmärkte, att fördelen af skogarnes ställande under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning blifvit allt mera insedd, och då, beträffande de af delägarne förvaltade allmänningarna, ehuru i allmänhet äfven de vore väl skötta, ej funnes trygghet att ett lika tillfredsställande förhållande för framtiden skulle fortfara, har kommittén ansett, att tiden vore inne att fullt uttaga det steg, som ifrågasattes redan af 1855 års skogskommitté och beslöts af rikets ständer 1856—1858; och har kommittén förty hemställt, att häradsallmänningarna hädanefter ovillkorligen skola stå under skogsstatens vård och förvaltning.

Allmänna inrättningars skogar.

Beträffande därefter de skogar, hvilka tillhöra *allmänna inrättningar*, innehöll 1866 års förordning, att å sådana skogar skulle, såvidt de ej låge i samfällighet med enskild egendom eller annat hinder mötte, en regelbunden skogshushållning införas, vare sig till trakthuggning eller efter annan grund. Vederbörande styrelse och myndighet borde därför för erhållande af hushållningsplan anmäla sig hos skogsstyrelsen, som förordnade skogstjänsteman att emot särskild ersättning enligt taxa upprätta och till skogsstyrelsen för fastställelse ingifva sådan plan. Sedan hushållningsplanen blifvit fastställd, skulle det åligga vederbörande skogstjänsteman att hålla tillsyn å densammas efterlefnad och att om anmärkta försummelser göra anmälan hos skogsstyrelsen samt, där egendomen vore utarrenderad, äfven hos den styrelse eller myndighet, som hade inseende öfver densamma.

Någon skyldighet för vederbörande myndighet att anställa forstligt bildadt biträde för skogens vård var icke föreskrifven. Till afhjälpande af denna brist stadgades i 1894 års förordning, att Kungl. Maj:t ville, på framställning af domänstyrelsen, förordna, huruvida skog af ifrågavarande slag, hvars förvaltning icke af vederbörande styrelse uppdragits åt en från skogsinstitutet utexaminerad person, skulle ställas under skogsstatens vård och förvaltning.

Kommittén har beträffande skogar af förevarande slag anfört, att kommittén för sin del icke hyste någon betänklighet mot att tillerkänna staten rätt icke allenast att utöfva en fullt verksam kontroll öfver hushållningen med dessa skogar, utan ock att, där sådant funnes lämpligt, taga dem under sin omedelbara vård och förvaltning. I den uppgift, som tillkomme staten såsom högste vårdare af folkets kulturlif, inginge ock att främja de ändamål, ifrågavarande egendomar vore ämnade att tillgodose. Det vore därför statens plikt att tillse, att dessa skogar icke förfores, så att framtida släkten komme i mistning af de dem tillärnade medlen till fyllande af den ena eller den andra samfundsuppgiften.

För att statsmakten måtte sättas i stånd att fullgöra denna plikt, har kommittén ansett nödigt, att lagstiftningen i fråga om dessa skogar fullständigades på det sätt, att vederbörande allmänna inrättnings styrelse förpliktades att till domänstyrelsen inkomma med erforderliga uppgifter om de skogar, som tillhörde inrättningen, samt att åt Kungl. Maj:ts befallningshafvande uppdroges att vaka öfver, att denna skyldighet blefve fullgjord. Då åtskilliga af dessa skogar vore för små att lämpligen kunna förvaltas af statens skogstjänstemän, och andra redan vore

i åtnjutande af tillfredsställande skötsel, syntes det böra bero på Kungl. Maj:t att, efter framställning af domänstyrelsen, för hvarje sådan skog förordna, huruvida den skulle ställas under skogsstatens vård och förvaltning. Där så ej skedde, borde dock skogen förvaltas af forstkunnig person, under kontroll af vederbörande revirförvaltare, samt möjlighet vara gifven att i händelse af skogens vanvård öfverlämna dess förvaltning åt statens skogstjänstemän.

I öfverensstämmelse med de åsikter, som kommittén, enligt hvad nu är nämndt, uttalat angående häradsallmänningarna och de allmänna inrättningarnas skogar, har kommittén utarbetat följande författningsförslag, som jag för öfverskådlighets skull torde få framlägga jämte motsvarande delar af den nu gällande förordningen i ämnet.

Förslag

till

förordning angående ändringar i Kungl. Maj:ts nådiga förordning angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894.

— — — — — — — — — —

Kap. II.

Om häradsallmänningar.

§ 5.

Om häradsallmänningar gäller ock hvad i § 1 om kronoparker stadgadt är.

§ 6.

Delägare i häradsallmänning äro, där ej för särskilda fall blifvit annorlunda bestämdt, de, som i häradet bygga och bo, efter deras oförmedlade hemmantal. Årligen å tid och ort, som af Konungens befallningshafvande utsättes och kungö-

Kungl. Maj:ts nådiga förordning, angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket;

gifven Stockholms slott den 26 januari 1894.

— — — — — — — — — —

Kap. II.

Om häradsallmänningar.

5 §.

Om häradsallmänningar gäller ock hvad i 1 § om kronoparker stadgadt är.

6 §.

Delägare i häradsallmänning äro, där ej för särskilda fall blifvit annorlunda bestämdt, de, som i häradet bygga och bo, efter deras oförmedlade hemmantal. Årligen å tid och ort, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande utsättes och kun-

res, äga dessa att, genom sockenombud medelst omröstning efter nyssnämnda grund, utse en allmänningsstyrelse, som i alla frågor rörande allmänningen utöfvar delägarnes beslutanderätt, där icke i reglemente för allmänningen är annorlunda stadgadt. Sådant reglemente uppgöres af delägarne och fastställes af Konungens befallningshafvande, så vidt det af honom, efter öfverjägmästarens hörande, pröfvas vara med lag och denna förordning samt för allmänningen fastställd hushållningsplan förenligt. Då reglemente för häradsallmänning fastställes, skall Konungens befallningshafvande, sedan beslutet härom vunnit laga kraft, gifva domänstyrelsen del af reglementet.

göres, äga dessa att, genom sockenombud medelst omröstning efter nyssnämnda grund, utse en allmänningsstyrelse, som i alla frågor rörande allmänningen utöfvar delägarnes beslutanderätt, där icke i reglementet för allmänningen är annorlunda stadgadt. Sådant reglemente uppgöres af delägarne och fastställes af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, så vidt det af honom, efter öfverjägmästarens hörande, pröfvas vara med lag och denna förordning samt för allmänningen fastställd hushållningsplan förenligt. Då reglemente för häradsallmänning fastställes, skall Kungl. Maj:ts befallningshafvande, sedan beslutet härom vunnit laga kraft, gifva domänstyrelsen del af reglementet.

7 §.

Vilja delägare häradsallmännings vård och förvaltning själfva öfvertaga, vare därtill berättigade med villkor:

1:o) att hushållningsplan för allmänningen blifvit af domänstyrelsen fastställd och de för indelningen nödiga arbeten på delägarnes bekostnad utförda; samt

2:o) att för allmänningen finnes, på sätt i nästföregående § förmäles, uppgjordt och fastställdt reglemente.

8 §.

Hafva delägare öfvertagit allmännings vård och förvaltning, hvarom Kungl. Maj:ts befallnings-

hafvande bör underrätta domänstyrelsen, skola dock vederbörande skogstjänstemän hålla uppsikt öfver, att de i afseende å skogshushållningen meddelade föreskrifter noggrannt iakttagas. Finnes härutinnan försummelse hafva ägt rum och vidtages ej rättelse inom af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förelagd tid eller sker å allmänning större afverkning än enligt hushållningsplanen tillåtet är, då äger Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordna, att allmänningen skall ställas under skogsstatens vård och förvaltning, hvarefter domänstyrelsen, på anmälan härom, åt vederbörande jägmästare uppdrager att ombesörja allmänningens bevakning och skötsel genom nödig för densamma antagen skogsbetjäning.

§ 7.

Häradsallmänningarna skola, under domänstyrelsens öfverinseende, stå under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning.

§ 8.

Af allmännings afkastning skall i första rummet gäldas kostnaden för skogvaktares aflöning och deras boställens underhåll, skogsodling, upphuggning af skogseffekter, som ej på rot försäljas, äfvensom öfriga af hushållningsplanen eller särskilda föreskrifter föranledda kostnader, däri inbegripet statsverket tillkommande ersättning för skogstjänstemans förvaltningsåtgärder, där så-

9 §.

Hafva delägare ej öfvertagit allmännings vård och förvaltning, skall densamma fortfarande ombesörjas af skogsstaten.

10 §.

Af allmännings afkastning skall i första rummet gäldas kostnaden för skogvaktares aflöning och deras boställens underhåll, skogsodling, upphuggning af skogseffekter, som ej på rot försäljas, äfvensom öfriga af hushållningsplanen eller särskilda föreskrifter föranledda kostnader, däruti inbegripet statsverket tillkommande ersättning för skogstjänstemans förvaltningsåtgärder, där så-

dan ersättning enligt gällande bestämmelser bör utgå.

§ 9.

Därefter skall af allmänningens afkastning först undantagas det virke, som erfordras till sådana broar och allmänna byggnader, som delägare i allmänningen själfva bygga och underhålla; och må den behållna afkastning, som sedermera återstår, årligen mellan samtliga delägarne efter oförmedladt hemmantal fördelas. På delägares beslut ankommer, huruvida utdelningen skall ske in natura eller, efter försäljning, i penningar. I öfverensstämmelse härmed skall behållna afkastningen af vederbörande revirförvaltare tillhandahållas allmänningsstyrelsen, som däröfver förfogar och verkställer fördelningen efter nyssnämnda grunder.

§ 10.

Det åligger revirförvaltaren att årligen å tid, som domänstyrelsen bestämmer, dock ej senare än mars månads utgång, för det nästförflutna året afgifva redovisning ej mindre öfver allmänningens afkastning i skogseffekter, än äfven öfver de medel, som han till bestridande af utgifter för allmänningen samt till godtgörelse åt statsverket för af honom å allmänningen verkställda förrättningar uppburit. Af denna redovisning öfverlämnas ett exemplar jämte de till redovisningen hörande veri-

dan ersättning enligt gällande bestämmelser bör utgå.

11 §.

Därefter skall af allmänningens afkastning först undantagas det virke, som erfordras till sådana broar och allmänna byggnader, som delägarne i allmänningen själfva bygga och underhålla; och må den behållna afkastning, som sedermera återstår, årligen mellan samtliga delägarne efter oförmedladt hemmantal fördelas. På delägarnes beslut ankommer, huruvida utdelningen skall ske in natura eller, efter försäljning, i penningar. Står allmänning under skogsstatens vård och förvaltning, skall dock behållna afkastningen, ehvad den utgår in natura eller i penningar, tillhandahållas allmänningsstyrelsen, som däröfver förfogar och verkställer fördelningen efter nyssnämnda grunder.

12 §.

Står häradsallmänning under skogsstatens vård och förvaltning, åligger det jägmästaren att årligen å tid, som domänstyrelsen bestämmer, dock ej senare än mars månads utgång, för det nästförflutna året afgifva redovisning ej mindre öfver allmänningens afkastning i skogseffekter, än äfven öfver de medel, som han till bestridande af utgifter för allmänningen samt till godtgörelse åt statsverket för af honom å allmänningen verkställda förrättningar uppburit. Af denna redo-

fikationer genom öfverjägmästaren till Konungens befallningshafvande.

§ 11.

Allmänningsstyrelsen åligger att årligen inom augusti månads utgång till Konungens befallningshafvande ingifva redovisning öfver allmänningens behållna afkastning och huru densamma blifvit emellan delägarne fördelad eller till andra ändamål anordnad.

visning öfverlämnas ett exemplar jämte de till redovisningen hörande verifikationer genom öfverjägmästaren till Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

Allmänningsstyrelsen åligger att årligen inom augusti månads utgång till Kungl. Maj:ts befallningshafvande ingifva redovisning öfver allmänningens behållna afkastning och huru densamma blifvit mellan delägarne fördelad eller till andra ändamål anordnad. Står allmänningen under delägarnes egen vård och förvaltning, skall denna redovisning tillika innefatta uppgift å afverkningen äfvensom å de för allmänningen bestridda utgifter under året.

§ 12.

Sedan de redovisningar, hvarom i §§ 10 och 11 sägs, till Konungens befallningshafvande inkommit, skola desamma hållas delägarne tillhanda vid det i § 6 omförmälda sammanträde och under 30 dagar därefter å tid och ort, som af Konungens befallningshafvande bestämmes och kungöres.

13 §.

Sedan de redovisningar, hvarom i nästföregående § sägs, till Kungl. Maj:ts befallningshafvande inkommit, skola desamma hållas delägarne tillhanda vid det i 6 § omförmälda sammanträde och under trettio dagar därefter å tid och ort, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämmes och kungöres. Redovisning, som allmänningsstyrelse afgifvit för allmänning, hvilken står under delägarnes egen vård och förvaltning, skall Kungl. Maj:ts befallningshafvande efter förloppet af nämnda tid till domänstyrelsen insända.

§ 13.

Klander emot allmänningsstyrelses redovisning för allmänningens behållna afkastning och dennas för-

Klander emot allmänningsstyrelses redovisning för allmänningens behållna afkastning och dennas för-

delning emellan delägarne eller anordning till andra ändamål tillhör vederbörlig domstols upptagande och pröfning. Vill delägare i häradsallmänning i öfrigt föra klagan vare sig öfver allmänningsstyrelses åtgärder och beslut eller öfver beslut, som blifvit fattade vid delägarnes allmänna sammanträden, länder till efterrättelse hvad i kungl. förordningen den 21 mars 1862 finnes stadgadt i fråga om besvär, hvilka medlem af kommun vill anföra öfver kommunalstämmas beslut.

§ 14.

Där vederbörligen fastställdt reglemente för häradsallmänning redan finnes, må därvid tillsvidare förblifva, såvida det med de i denna förordning stadgade grunder är förenligt. Erfordras däruti ändring, må sådan kunna ske i den ordning, som i § 6 för nytt reglementes upprättande är stadgadt. Sålunda vidtagen ändring skall af Konungens befallningshafvande delgifvas domänstyrelsen.

Kap. III. — — — — — — — —

Kap. V. *Om skogar å allmänna inrättningars hemman, som icke innehafvas med stadgad åborätt.*

§ 31.

Om införande af regelbunden hushållning å skog till kyrko-, akademie-, hospitals-, krigsmanshus- samt andra allmänna inrättningars hemman och lägenheter, som icke

delning emellan delägarne eller anordning till andra ändamål tillhör vederbörlig domstols upptagande och pröfning. Vill delägare i häradsallmänning i öfrigt föra klagan vare sig öfver allmänningsstyrelses åtgärder och beslut eller öfver beslut, som blifvit fattade vid delägarnes allmänna sammanträden, länder till efterrättelse hvad i kungl. förordningen den 21 mars 1862 finnes stadgadt i fråga om besvär, hvilka medlem af kommun vill anföra öfver kommunalstämmas beslut.

14 §.

Där vederbörligen fastställdt reglemente för häradsallmänning redan finnes, må därvid tillsvidare förblifva, såvida det med de i denna förordning stadgade grunder är förenligt. Erfordras däruti ändring, må sådan kunna ske i den ordning, som i 6 § för nytt reglementes upprättande är stadgadt. Sålunda vidtagen ändring skall af Kungl. Maj:ts befallningshafvande delgifvas domänstyrelsen.

Kap. III. — — — — — — — —

Kap. V. *Om skogar å allmänna inrättningars hemman, som icke innehafvas med stadgad åborätt.*

31 §.

Om införande af regelbunden hushållning å skog till kyrko-, akademie-, hospitals-, krigsmanshus- samt andra allmänna inrättningars hemman och lägenheter, som icke

innehafvas med stadgad åborätt, gäller hvad i första mom. af § 15 sagdt är, och skall, där ej så redan skett, vederbörande styrelse eller myndighet, som öfver dylik egendom har inseende, inom sex månader efter det denna förordning trädt i kraft, inlämna uppgift å dessa skogars ytvidd, beskaffenhet och skötsel till domänstyrelsen, som, där så finnes böra ske, förordnar skogstjänsteman att mot ersättning enligt taxa, hvilken ersättning utbetalas genom den styrelse eller myndighet, hvarunder skogen hörer, upprätta hushållningsplan, som för fastställelse ingifves till domänstyrelsen. Det tillkommer Konungens befallningshafvande att, på anmälan af domänstyrelsen, tillhålla vederbörande styrelser och myndigheter att fullgöra här ofvan föreskrifna anmälan.

§ 32.

På framställning af domänstyrelsen vill Kungl. Maj:t förordna, huruvida skog, som i § 31 omförmäles, må ställas under vård och förvaltning af skogsstaten; skolande i dylikt fall revirförvaltaren för skogens förvaltning redovisa och ett exemplar af redogörelsen med därtill hörande verifikationer tillhandahålla nämnda styrelse eller myndighet.

innehafvas med stadgad åborätt, gäller hvad i första mom. af 15 § sagdt är, och ty bör, där så ej redan skett, vederbörande styrelse eller myndighet, som öfver dylik egendom har inseende, för erhållande af hushållningsplan anmäla sig hos domänstyrelsen, hvilken därefter förordnar skogstjänsteman att mot särskild ersättning enligt taxa sådan plan upprätta och till fastställelse ingifva.

32 §.

På framställning af domänstyrelsen vill Kungl. Maj:t förordna, huruvida skog, som i 31 § omförmäles, må, där förvaltningen af densamma ej förut af den styrelse eller myndighet, hvarunder egendomen lyder, uppdragits åt en från skogsinstitutet utexaminerad person, ställas under vård och förvaltning af skogsstaten, skolande i dylikt fall jägmästaren för skogens förvaltning redovisa och ett exemplar af redogörelsen med därtill hörande verifikationer tillhandahållas sagda styrelse eller myndighet.

§ 33.

Där skogen ej blifvit ställd under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, åligger det vederbörande styrelse eller myndighet att genom en från skogsinstitutets högre eller lägre kurs utexaminerad person utföra skogsskötseln enligt fastställd plan, där sådan finnes, men eljest enligt grunder, som för skogens framtida bestånd äro tryggande. Vederbörande revirförvaltare hålle tillsyn och kontroll öfver skogsskötseln samt äge att, om öfverträdelse af hushållningsplan eller vanvård af skogen förekommer, anmäla detta hos öfverjägmästaren, hvilken efter undersökning gör den framställning till domänstyrelsen, som omständigheterna föranleda, hvarefter domänstyrelsen antingen å förhållandet fäster vederbörande styrelses eller myndighets uppmärksamhet eller ock vidtager i föregående § angifven åtgärd för skogens ställande under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning.

33 §.

Där ej skogen blifvit ställd under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, åligger det dock vederbörande skogstjänsteman att, sedan hushållningsplan blifvit fastställd, hålla tillsyn å densammas efterlefnad samt att, om öfverträdelse eller försummelse förekommer, därom göra anmälan hos öfverjägmästaren, som, därest egendomen, hvartill skogen hörer, brukas af arrendator eller landbo, anmäler förhållandet hos den styrelse eller myndighet, hvilken öfver hemmanet har inseende, men eljest hos domänstyrelsen, som har att, då sådan anmälan därstädes göres, å förhållandet fästa vederbörande styrelses eller myndighets uppmärksamhet.

Kap. VI.

Kap. VI.

Öfver detta förslag hafva utlåtanden afgifvits dels af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i samtliga län dels ock af domänstyrelsen.

Häradsallmänningar. Beträffande häradsallmänningarna hafva af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i de 11 län, där sådana allmänningar finnas, 9

uttalat sig för de ändringar i bestämmelserna angående dessa skogar, hvilka kommittén föreslagit. Till stöd för denna åsikt har hufvudsakligen anförts, att, där häradsallmänningar blifvit ställda under skogsstatens vård och förvaltning, detta visat sig lända såväl allmänningarna till båtnad som i allmänhet delägarne till belåtenhet. I de län, där icke häradsallmänningar finnas, hafva samtliga länsstyrelser med undantag af två understödt kommitténs förslag.

Af de länsstyrelser, som motsatt sig förslaget, har anförts hufvudsakligen, att giltiga skäl för de af kommittén ifrågasatta ändringar icke blifvit anförda, da behofvet af desamma icke ådagalagts, och allmänningarnas skötsel torde blifva dyrare, om desamma ställdes under skogsstatens vård och förvaltning, än om delägarne själfva ombesörjde skogsskötseln.

Domänstyrelsen har i förevarande afseende anfört, att häradsallmänningarna för de talrika orter, där de förekomme, hade en stor betydelse, och detta i all synnerhet som i dessa orter vanligen ej funnes kronoparker af någon betydenhet. Att bereda full trygghet för allmänningarnas framtida vård vore därför en angelägenhet af synnerlig vikt. Ur denna synpunkt funne styrelsen kommitténs ändringsförslag rörande nu gällande skogsförordning, i hvad densamma rörde nämnda allmänningsskogar, vara välgrundadt. Ehuru några af de allmänningar, som förut stått under skogsstatens vård och förvaltning, sedermera öfvertagits af delägarne, hade likväl i många fall jägmästarne i de revir, där allmänningarna vore belägna, efter delägarnes uppdrag skött skogarne. Med hänsyn till detta förhållande hade man all anledning antaga, att såväl fördelen af forstligt bildad persons anställande för skogsskötselns utförande numera vore erkänd, som ock att skogarna därigenom blefve på tillfredsställande sätt skötta. I de fall åter, da allmänningsdelägarne, utan att beakta fördelen af skogsskötselns utförande genom fackman, själfva ombesörjde allmänningens vård och förvaltning, hade erfarenheten gifvit vid handen, att skogsvården blefve mer eller mindre bristfällig och att skogstillståndet härigenom efterhand försämrades, om än detta förhållande ej förr än efter en längre tidrymd på ett mer i ögonen fallande sätt framträdde. I det af en länsstyrelse framhållna exempel på god skogsskötsel å af delägare själfva förvaltad allmänning utmärkte till stöd härför åberopade handlingar visserligen, att allmänningen de senare åren lämnat hög afkastning, men däremot kunde af nämnda handlingar icke bedömas hvarken återväxtens beskaffenhet efter afverkningen eller huru skogsvården i öfrigt

omhänderhafts, hvadan hushållningens uthållighet icke vore ådagalagd. Om än i enstaka fall skogsskötseln nu utfördes väl, ansåge styrelsen dock, att full trygghet för häradsallmänningarnas skötsel och förvaltning med hänsyn jämväl till framtiden och de efterkommandes rätt vunnes, på sätt kommittén framhållit, allenast därigenom, att samtliga dessa skogar ställdes under skogsstatens vård och förvaltning.

Emot anmärkningen, att skogsstatens förvaltning af häradsallmänning måste blifva dyrare än delägarnes, vore att erinra, att utgifterna för bevakningen vore desamma, oberoende af, utaf hvem allmänningen förvaltades; och då skogsodlings- och andra arbeten för skogsvården icke kunde genom att utföras af skogsstaten antagas blifva dyrare i annat fall, än att dessa arbeten för allmänningens och dess afkastnings vidmakthållande måste verkställas i större omfattning eller med större omsorg, än som förut under delägarnes förvaltning skett — i hvilket fall den större utgiften vore fullt berättigad — måste orsaken till den befarade större kostnaden sökas i den ersättning, som för skogsstatens förvaltning nu utginge till statsverket.

Denna ersättning, som beräknas efter resereglementet för jägmästarens förrättningar å allmänningen med iakttagande däraf, att kostnaden fördelas på samtliga skogar, hvilka under samma resa besökas, uppginge i förhållande till arealen till ett ganska ringa belopp för de större allmänningarna, men kunde däremot, hvad de mindre beträffade, i synnerhet om de låge aflägse från andra allmänna skogar, blifva i förhållande till arealen och afkastningen ganska stor. Mången gång torde ock af denna anledning vid tillämpningen icke kunnat upptagas alla de förrättningar, som blifvit verkställda. Men olägenheten af denna ojämnhet i ersättningsbeloppen, betungande för de mindre allmänningarna, skulle afhjälpas därigenom, att ersättningen till statsverket finge utgå med ett visst belopp för hektar, därvid äfven vunnes, att skogspersonalen undginge de med det nuvarande beräkningssättet förenade tidsödande skrifgöromål. För såvidt större skiljaktigheter icke förelåge i skogsbrukssätt och skogsprodukternas tillgodogörande, hvilket icke vore fallet inom de delar af landet, där häradsallmänningar förekomme, vore arealen såsom beräkningsgrund fullt motiverad däraf, att arbetet med skogens skötsel i allmänhet stode i ett direkt förhållande till denna, hälst allmänningsskogarne endast i få fall öfverstege 4,000 hektar och det från statsverkets synpunkt kunde vara likgiltigt, om jägmästarens förvaltningsbestyr med de mindre af dessa skogar blefve i förhållande till arealen något drygare än med de större, blott arbetet ersattes statsverket efter för medeltalet skälig beräkningsgrund. En

sådan ansåge styrelsen kunna erhållas genom att bestämma den årliga afgiften för hektar utmark till 15 öre.

Vidare har styrelsen erinrat, att enligt sista momentet af nu ifrågavarande förordnings § 47 all försäljning af skogsalster från häradsallmänning skulle ske å offentlig auktion, och vore det allmänningsstyrelse obetaget att, såsom nu ock vanligen skedde, själf ombestyra auktionen. Det af kommittén i § 9 gjorda tillägg, att afkastningen skulle af vederbörande revirförvaltare tillhandahållas, syntes därför, i det fall afkastningen försåldes och utdelningen skulle ske i penningar, oegentligt och böra uteslutas.

Allmänna inrättningars skogar.

Beträffande de allmänna inrättningarnas skogar, hvilka, på sätt af kommitténs bilaga litt. D närmare framgår, förekomma i 19 af rikets län, hafva Kungl. Maj:ts befallningshafvande i dessa län på grund af de utaf kommittén anförda skäl tillstyrkt bifall till de ändringar i bestämmelserna rörande dessa skogar, som kommittén föreslagit. Därvid har emellertid anmärkts, bland annat, att den nya bestämmelsen om åliggande för vederbörande styrelse eller myndighet att, där skogen ej blifvit ställd under skogsstatens vård och förvaltning, låta utföra skogsskötseln genom en från skogsinstitutets högre eller lägre kurs utexaminerad person, hvilken bestämmelse skulle för mindre skogar medföra en alltför dryg kostnad, icke borde ovillkorligen göras gällande i afseende å de allmänna inrättningar, hvilka ägde endast smärre skogar, hvarjämte framhållits, att det för dessa mindre skogar syntes vara till fyllest, om hushållningsplan upprättades och revirförvaltaren hölle tillsyn å deras efterlefnad samt hos vederbörande anmälde öfverträdelser för den åtgärd, som i sådant fall stadgades.

Domänstyrelsen har för sin del anfört, att beträffande skogar å allmänna inrättningars hemman, som icke innehafvas med stadgad åborätt, vid 1900 års slut 9,182,03 hektar voro till ordnad hushållning indelade enligt af styrelsen fastställda planer, men att någon allmän inrättnings skog hittills icke blifvit ställd under skogsstatens vård och förvaltning. Detta senare förhållande hade till en del sin förklaring däri, att de större skogarna i allmänhet förvaltades af fackmän. Jämfördes emellertid den skogsareal, för hvilken hushållningsplaner blifvit fastställda, med den af kommittén uppgifna totalarealen, som utgjorde 51,866.71 hektar, framginge, att den förra utgjorde ej fullt en femtedel af den senare. Härvid vore dock att beakta, dels att en del af den utaf kommittén uppgifna arealen utgjordes af smärre skogar, för hvilka hushållningsplaner syntes vara mindre behöfliga, dels att flere allmänna inrättningars, såsom Uppsala akademis och Hvidtfeltska stiftelsens skogar, tillhopa 28,878

hektar, sköttes, åtminstone hvad de största skogarna beträffade, enligt af fackmän uppgjorda, ehuru ej af styrelsen pröfvade hushållningsplaner, dels ock att i förenämnda areal, 51,866,71 hektar, upptagits Göteborgs och Bohus läns hushallningssällskaps skogar med 3,923 hektar, ehuru dessa skogar icke syntes vara hänförliga till allmänna inrättningars skogar. Men då det oaktadt återstode ett antal skogar, hvilka tvifvelsutan hvar för sig vore af den omfattning, att för deras rätta vård och skötsel kräfdes hushållningsplaners upprättande, ansåge styrelsen en skärpning af bestämmelserna i 31 § af nådiga förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894 vara erforderlig; och har styrelsen fördenskull tillstyrkt det af kommittén i sådant syfte framlagda ändringsförslag.

Hvad däremot 32 och 33 §§ i nämnda förordning anginge, vore att bemärka, att, medan nuvarande bestämmelse i den förra om kompetent skogsförvaltares anställande, såsom en substituerande åtgärd för skogens ställande under skogsstaten, åsyftade de större skogarna, skulle, enligt kommitténs förslag, bestämmelsen i den senare om obligatoriskt anställande af fackman för skogsskötselns utförande komma att tillämpas på de mindre skogarna, hvilka utgjorde ett mycket stort antal. Ehuru styrelsen till fullo uppskattade betydelsen af, att skogsskötseln utfördes af fackman, syntes det styrelsen dock kunna ifrågasättas, huruvida det vore lämpligt att i författningen införa ett stadgande, som för innehafvare af mindre, vanligen med hemmansbruk förenade skogar skulle medföra en kostnad, som icke stode i rimligt förhållande till dessa skogars afkastning. Svårligen skulle ock till afhjälpande häraf, såsom af några länsstyrelser blifvit föreslaget, kunna lämnas någon på arealen grundad föreskrift om begränsning af bestämmelsens tillämpning, då ju vid bedömande häraf ej endast arealen utan äfven andra i hvarje fall växlande omständigheter, såsom skogens större eller mindre värde eller beskaffenhet i öfrigt, läge m. m., maste tagas i betraktande. Då härtill komme, att ifrågavarande skogar, hvilka, såsom vanligen förenade med jordbruk, i första rummet hade att tillgodose dettas behof af kreatursbete och husbehofsvirke, måste anses vida mindre ägnade att tagas under skogsstatens vård och förvaltning än häradsallmänningarna, kunde det antagas, att vederbörande styrelser eller myndigheter skulle efterhand utan tvångsbestämmelser anlita fackman för skogsskötselns utförande, där sadant med hänsyn till skogarnas omfattning och värde vore påkalladt, och da det i fråga om kontrollen öfver skogshushållningsplanens tillämpning och skogsvården i allmänhet syntes styrelsen vara genom kommitténs ändringsförslag väl sörjdt, har styrelsen hem-

ställt, dels att 32 § i förenämnda nådiga förordning icke måtte på annat sätt ändras, än att efter orden »utexaminerad person» måtte fogas följande tillägg, »eller om skogens skötsel icke varder nöjaktigt utförd», dels ock att 33 § i samma förordning måtte erhålla följande något ändrade lydelse: »Där ej skogen blifvit ställd under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, åligger det dock vederbörande skogstjänsteman att hålla tillsyn och kontroll öfver skogsskötseln; och äger han att, om öfverträdelse af hushållningsplan eller vanvård af skogen förekommer, anmäla detta hos öfverjägmästaren, hvilken efter undersökning gör den framställning till domänstyrelsen, som omständigheterna föranleda, hvarefter domänstyrelsen antingen å förhållandet fäster vederbörande styrelses eller myndighets uppmärksamhet eller ock gör underdånig framställning om skogens ställande under skogsstatens vård och förvaltning.»

Slutligen har styrelsen fäst uppmärksamheten därpå, att ehuruväl enligt nu gällande bestämmelser ersättning till statsverket icke utginge, när allmän inrättnings skog ställdes under skogsstatens vård och förvaltning, hvilket synbarligen ansetts mindre behöfligt, då väl berörda fall endast undantagsvis antagits komma att inträffa, det dock, i synnerhet om bestämmelsen om skogs ställande under skogsstatens förvaltning skulle tillämpas såsom sista påföljd för försummad skogsvård, syntes vara konsekvent, att sådan ersättning erlades; och syntes det styrelsen att, om ersättning funnes böra föreskrifvas, denna borde utgå enligt samma grund, som styrelsen beträffande häradsallmänningarna föreslagit.

Med instämmande i hvad domänstyrelsen i nu ifrågavarande afseenden anfört, anser jag kommitténs förslag böra med de af styrelsen föreslagna ändringar vinna godkännande.

Städernas skogar.

Ett flertal af rikets städer äger större eller mindre områden skogsmark, enligt den af kommittén uppgjorda öfversikt uppgående till sammanlagdt 40,911 hektar 93 ar. Till största delen lära dessa skogsområden vara af kronan donerade till städernas uppkomst och de i dem bedrifna näringars uppmuntran. Delvis inga i dem äfven städernas gamla odaljord eller annan med oinskränkt äganderätt förvärfvad mark. Dispositionsrätten öfver donationsjorden är i allmänhet mera eller mindre begränsad genom gåfvourkundens bestämmelser. Jämväl öfver annan genom gåfva eller testamente förvärfvad fastighet äga stadens beslutande myndigheter att förfoga allenast med Kungl. Maj:ts begifvande.

Med skogshushållningen å dessa områden har lagstiftningen däremot icke tagit någon befattning.

I fråga om dessa skogar anför kommittén, att enligt kommittén tillhandakomna meddelanden de flesta af dessa skogar vore synnerligen illa skötta. Samma skäl, som i allmänhet talade för statens ingripande i fråga om vården af menigheters skogar, gällde äfven dessa. Minoritetens rätt gent emot ett tillfälligt flertal, framtida generationers rätt gent emot det släkte, som i dag lefver, hade i staten sin naturliga försvarare. Föga följdriktigt vore det ock, att, på samma gång en stads representanter enligt gällande kommunallag icke kunde utan bemyndigande af Kungl. Maj:t upptaga ett lån, ställdt på längre återbetalningstid än två år, de vore oförhindrade att genom sköflande af en staden tillhörig skog göra densamma värdelös för mansåldrar. Kommittén har därför ansett städernas rätt att fritt ordna sin skogshushållning böra inskränkas. Med hänsyn till dessa skogars mycket växlande storlek och beskaffenhet har kommittén ansett, att det beträffande dem likasom i fråga om de allmänna inrättningarnas skogar borde göras beroende på Kungl. Maj:ts pröfning i hvarje särskildt fall, huruvida de skulle ställas under skogsstatens vård och förvaltning eller skötas och bevakas af en af staden tillsatt forstligt bildad skogsförvaltare under vederbörande revirförvaltares uppsikt. I öfverensstämmelse härmed har kommittén utarbetat följande förslag till förordning i ämnet.

Förslag

till

förordning angående förvaltningen af städernas skogar.

§ 1.

Städernas skogar skola, under domänstyrelsens öfverinseende, behandlas enligt vetenskapliga regler, lämpade efter ortförhållandena för hvarje särskild skog.

§ 2.

Det åligger vederbörande stads drätselkammare att inom sex månader, efter det denna förordning trädt i kraft, till domänstyrelsen ingifva uppgift om stadens skogars ytvidd, beskaffenhet och skötsel,

hvarefter nämnda styrelse, där så befinnes böra ske, förordnar skogstjänsteman att för skogarne upprätta hushållningsplan. På Konungens befallningshafvande ankommer att på anmälan af domänstyrelsen tillhålla vederbörande drätselkammare att verkställa här ofvan föreskrifna anmälan.

§ 3.

Domänstyrelsen tillkommer att fastställa hushållningsplaner för dessa skogar att lända till efterrättelse vid skogens förvaltning; ägande domänstyrelsen därjämte meddela de särskilda föreskrifter som i afseende på skogarne kunna finnas nödiga.

§ 4.

Revision af hushållningsplan skall verkställas på det sätt och i den ordning, som för allmänna skogar finnes eller varder stadgadt.

Af fastställd hushållningsplan eller vid revision däraf upprättade handlingar jämte kartor skall genom domänstyrelsens försorg ett exemplar tillställas stadens drätselkammare.

§ 5.

På framställning af domänstyrelsen vill Kungl. Maj:t förordna, huruvida stadsskog må ställas under skogsstatens vård och förvaltning; skolande i dylikt fall revirförvaltaren för skogens förvaltning redovisa och ett exemplar af redogörelsen med därtill hörande verifikationer tillhandahållas drätselkammaren inom af domänstyrelsen bestämd tid.

§ 6.

Då skogen ej blifvit ställd under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, åligger det drätselkammaren att genom en från skogsinstitutets högre eller lägre kurs utexaminerad person utföra skogsskötseln enligt fastställd plan, där sådan finnes, men eljest enligt grunder, som för skogens framtida bestånd äro tryggande. Vederbörande revirförvaltare hålle tillsyn och kontroll öfver skogsskötseln samt äge att, om öfverträdelse af hushållningsplan eller vanvård af skogen förekommer, anmäla detta hos öfverjägmästaren, hvilken efter undersökning gör den framställning till domänstyrelsen, som omständigheterna föran-

leda, hvarefter domänstyrelsen antingen å förhållandet fäster vederbörande drätselkammares uppmärksamhet eller ock jämlikt § 5 vidtager åtgärd för skogens ställande under skogsstatens vård och förvaltning.

§ 7.

Kostnaderna för stadsskogs förvaltning och vård bestridas med stadens medel. I dessa kostnader inbegripas utgifterna för upprättande af hushållningsplan och revision däraf samt för aflöning af skogvaktare äfvensom, då stadsskog är ställd under skogsstatens vård och förvaltning, staten tillkommande ersättning enligt gällande resereglemente för skogstjänstemans förvaltningsåtgärder.

Öfver detta förslag hafva yttranden afgifvits af stadsfullmäktige i de städer och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i de län, där stadsskogar finnas, hvarjämte domänstyrelsen inkommit med infordradt underdånigt utlåtande.

Af de afgifna yttrandena inhämtas, att stadsfullmäktige i 17 af de 72 städer, som äga stadsskogar, motsatt sig inskränkning i städernas nuvarande rätt att fritt ordna sin skogshushållning. Såsom skäl uppgifves, att skogarna utan sådan inskränkning nöjaktigt vårdades, att fastställandet af hushållningsplan vore olämpligt såsom alltför mycket bindande vid tillgodoseendet af städernas växlande behof af skogsprodukter eller inkomst genom försäljning af sådana, att städernas utveckling kräfde, att viss del af skogsmarken finge vid behof användas till tomtplatser, lastageplatser, egna hem för stadens arbetare med flere dylika ändamål, samt att städerna ej borde hafva sämre rätt till sin skog än den enskilde, hvarför det vore tillfyllest, att för enskildes skogar nu gällande eller blifvande lag tillämpades på städernas. Jämväl har framhållits, att dryga kostnader skulle genom författningsförslaget föranledas, i synnerhet då revirförvaltarens ersättning skulle utgå enligt resereglementet. I de städer, hvilkas skogar endast hafva obetydlig areal, hafva stadsfullmäktige framhållit, att kommitténs förslag för deras förhållanden hvarken vore lämpligt eller behöfligt. Därjämte har anmärkts, att åtskilliga stadsskogar icke innehölle den areal, som i kommitténs tabell vore upptagen.

Ett flertal stadsfullmäktige har däremot ansett lagbestämmelser i det af kommittén angifna syfte vara af behofvet påkallade, därvid likväl framhållits, att i författningen borde intagas stadgande om städers rätt

att, utan hinder af fastställd skogshushållningsplan, under den kontroll, Kungl. Maj:t funne nödig, förfoga öfver sin skogsmark, när för stadens utvidgning, bebyggande, parkanläggningar med mera dylikt sådant af behofvet påkallades och detta eljest utan hinder af donationsbestämmelser eller andra föreskrifter lagligen kunde ske, hvarjämte ansetts olämpligt, att, på sätt 5 § innehölle, stads skog kunde utan stadens hörande, äfven om missvård af skog ej förekomme, på domänstyrelsens framställning ställas under skogsstatens vård och förvaltning, hvilket, mot stadens bestridande, icke borde ifrågakomma i annat fall, än då vanvård förelåge. Beträffande skyldigheten att anställa skogsförvaltare har ifrågasatts, huruvida bestämmelse därom vore behöflig, samt framhållits att, äfven om därför funnes giltiga skäl, densamma åtminstone icke borde tillämpas på mindre skogar, hvarjämte ansetts nödigt, att, därest skogsförvaltare redan funnes anställd, sådan finge behållas, åtminstone i det fall att revirförvaltaren funne honom kompetent för uppdraget.

Af de i denna fråga hörda länsstyrelser afstyrker en del kommitténs förslag helt och hållet eller anser detsamma ej utan genomgripande förändringar böra antagas till lag, hvaremot förslaget i hufvudsak vunnit anslutning af öfriga länsstyrelser.

Domänstyrelsen har funnit de skäl, kommittén andragit för lagstiftningens ingripande i fråga om vården af städernas skogar, vara fullt giltiga. Liksom andra menigheters skogar borde äfven städernas underkastas sådana lagbestämmelser, som tryggade deras vidmakthållande för framtiden. En viss olikhet mellan stadskommunernas och landskommunernas skogar syntes dock böra beaktas i det afseendet, att de förra tillkommit icke uteslutande för skogsproduktion, utan därjämte för att tillgodose ett stadssamhälles efter hand inträdande ökade behof af utrymme för tomtplatser, industriella anläggningar, promenadplatser eller parker med mera. Den för landskommuners samfällighetsskogar, det ville säga häradsallmänningar, gällande lagstiftning kunde därför ej i alla delar vara tillämplig på städernas skogar. Kommittén hade ock med afseende å dessa senare i hufvudsak följt samma grunder som för de allmänna inrättningarnas skogar, och styrelsen anslöte sig till denna kommitténs uppfattning. Men samma anmärkningar, styrelsen framställt mot §§ 32 och 33 i kommitténs författningsförslag beträffande nämnda inrättningars skogar, gällde äfven §§ 5 och 6 i nu ifrågavarande författningsförslag. Dessa sistnämnda §§ borde därför enligt styrelsens mening erhålla i hufvudsak enahanda

lydelse, som den, hvilken styrelsen föreslagit för nyssnämnda §§ 32 och 33.

I hvad domänstyrelsen sålunda anfört, finner jag mig kunna i allo instämma.

Med afseende å den ersättning, som enligt författningsförslagets § 7 borde erläggas till statsverket, när stadsskog ställes under skogsstatens vård och förvaltning, anser jag äfven, i likhet med domänstyrelsen, på enahanda skäl, som redan i fråga om häradsallmänningarna anförts, att ersättningen bör utgå icke enligt gällande resereglemente utan medelst en afgift af 15 öre för hvarje hektar utmark.

Beträffande yrkandet från flere stadsfullmäktiges sida om införandet i förordningen af bestämmelser om stads rätt att oberoende af fastställd hushållningsplan få under den kontroll, Kungl. Maj:t funne lämplig, för stadens utvidgning eller liknande ändamål förfoga öfver erforderlig mark af stadens skogsområde, såvidt sådant enligt donationsbref eller andra handlingar lagligen kan ske, anser jag, att något hinder för begagnandet af sådan rätt, därest den är lagligen grundad, icke genom den föreslagna förordningen uppstår, hvadan någon särskild bestämmelses införande i förordningen i angifna syfte ej synes vara af behofvet påkalladt.

Sockenallmänningar och besparingsskogar.

Sockenallmänningarna och besparingsskogarne i Kopparbergs och Gäfleborgs län hafva uppkommit i sammanhang med storskiftet i förstnämnda län och bildats för hvarje socken enligt särskilda nådiga bref, det tidigast utfärdade af den 9 november 1861 och det senaste af den 3 september 1885. De flesta hafva tillkommit på det sätt, att af det socknens hemman tillerkända skogsanslag afsatts en tredjedel för att utgöra en för vederbörande socken samfälld skog. Två allmänningar, nämligen i Svärdsjö och Envikens socknar, hafva dock bildats utan inskränkning i hemmanens skogsanslag. Dessa två sistnämnda skogar förvaltas på samma sätt som häradsallmänningar enligt af domänstyrelsen fastställd hushållningsplan. För de öfrigas skötsel gälla föreskrifter, meddelade i särskildt för en hvar sockens skog utfärdade nådiga bref. Enligt dessa är ifrågavarande skogars skötsel och vård i första hand beroende på en allmänningsstyrelse, tillsatt för en hvar af dem utaf delägarne i skogen. Att vid sådant förhållande omsorgen om skogarnes forstmässiga behandling stundom fått vika för sträfvandet att tillföra de genom försäljning af skogarnes alster bildade fonder betydande inkomster, är så mycket mera att beklaga, som dessa skogar i följd däraf blifvit starkt afverkade.

Allmänningarna i Norrbottens län hafva enligt nådigt bref den 9 november 1877 bildats på det sätt, att af det skogsanslag, som vid afvittringen tilldelats byar, hemman och nybyggen, en fjärdedel afsatts till en för socknens jordägare samfälld skog. För dessa skogar har Kungl. Maj:t efter framställning af Kungl. Maj:ts befallningshafvande meddelat särskilda föreskrifter. Genom dessa har stadgats, bland annat: *att* jordägarne i socknen hafva del i allmänningen efter skattetal, *att* dessa skogar, i allt hvad skogshushållningen angår, stå under skogsstatens vård och förvaltning, *att* afverkning ej får företagas annat än efter utstämpling af vederbörande skogstjänstemän, därför ersättning utgår jämlikt den för utsyningsförrättningar at enskilde stadgade grund, *att* från allmänningarna inflytande medel skola levereras till länsstyrelsen för att bilda en fond, hvilken genom länsstyrelsens försorg göres fruktbärande och förvaltas, dock med biträde af en å kommunalstämma vald styrelse, samt *att* fondens afkastning icke må användas för sådant kommunalt ändamål, för hvilket kommunens medlemmar äro underkastade uttaxering, med mindre hela utskyldsbeloppet för samma ändamål och således jämväl den del däraf, som belöper å icke jordägande medlemmar af kommunen, tages af fondens afkastning.

Beträffande allmänningarna och besparingsskogarna i Kopparbergs län samt besparingsskogarne i Gäfleborgs län har kommittén, efter lämnad redogörelse för deras tillkomst och ytvidd, i fråga om deras betydelse och förvaltning vidare anfört, hurusom det vore onekligt, att dessa samfällda skogar för ortens befolkning vore af stort gagn. Genom de betydande fonder, som bildats af deras afkastning, hade det blifvit möjligt att utföra många allmännyttiga arbeten, som eljest skulle öfverstigit befolkningens krafter. Likaledes vore dessa fonder till stor lättnad i de kommunala bördorna. Ifrågasättas kunde dock, om ej vissa af dem vuxit till en sådan storlek, att den rikliga penningetillgången föranledde kommunala utgifter, som knappast kunde anses nödvändiga. Beträffande de föreskrifter, som gällde för själfva skogarnes förvaltning, vore ej något att anmärka angående Svärdsjö och Envikens socknars allmänningar, ty för dem gällde enahanda lagstiftning som för häradsallmänningarna. Öfriga nu ifrågavarande skogars skötsel vore däremot i allt för hög grad beroende på de af delägarne tillsatta allmänningsstyrelserna. Därigenom hade intresset att öka fonderna kommit att vida mera tillgodoses än skogsvården. Den af allmänningsstyrelsen antagne förvaltaren vore för mycket beroende af denna styrelse för att kunna gent emot nyss angifna intresse göra skogsvårdens kraf gällande. Under sådant förhållande vore knappast att påräkna, att dessa

skogar skulle erhålla sådan skötsel, att de för framtiden blefve oförminskade.

Men det låge utan tvifvel inom omfånget för statens befogenhet och plikt att tillse, att en rationell skogshushållning å dem infördes. Äfven om man i sådant afseende ej fäste synnerlig betydelse vid den omständighet, att det vid storskiftet inom ifrågavarande socknar hemmanen tillerkända skogsanslag syntes hafva tillmätts större, än eljest skulle skett, just med hänsyn därtill, att en del däraf vore afsedd att användas till bildande af en samfällighet, så låge redan däri, att dessa skogar tillhörde menigheter, ett fullgiltigt skäl för statens ingripande i deras skötsel. Särskildt oegentligt förefölle det, att den besparingsskog, som tillhörde Särna socken, vore i så hög grad öfverlämnad till delägarnes fria disposition, då hemmansskogarne i denna socken icke utan utsyning af skogsstatens tjänstemän finge afverkas annat än till husbehof. Kommittén ansåge därför, att samtliga dessa skogar borde, i likhet med hvad kommittén föreslagit angående häradsallmänningarna, ställas under skogsstatens vård och förvaltning. Under denna förutsättning har kommittén utarbetat följande författningsförslag.

Förslag

till

förordning angående förvaltningen af sockneallmänningarna och besparingsskogarna i Kopparbergs och Gäfleborgs län.

§ 1.

Sockneallmänningarna och besparingsskogarna i Kopparbergs och Gäfleborgs län skola, under domänstyrelsens öfverinseende, stå under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning samt behandlas enligt vetenskapliga regler, lämpade efter ortförhållandena för hvarje särskild skog, i den mån i laga ordning redan ingångna aftal ej därför lägga hinder i vägen.

§ 2.

Domänstyrelsen tillkommer att fastställa hushållningsplaner för dessa skogar att lända till efterrättelse vid skogens förvaltning; ägande

domänstyrelsen därjämte meddela de särskilda föreskrifter, som i afseende å skogarnas skötsel kunna finnas nödiga.

§ 3.

Revision af hushållningsplan skall verkställas på det sätt och i den ordning, som för allmänna skogar finnes eller varder stadgadt.

Af fastställd hushållningsplan eller vid revision däraf upprättade handlingar jämte kartor skall genom domänstyrelsens försorg ett exemplar tillställas delägarne i allmänningen eller besparingsskogen.

§ 4.

Delägare i sådan allmänning och besparingsskog äro, där ej för särskilda fall blifvit annorlunda bestämdt, socknens jordägare i förhållande till deras reducerade jordetal. Delägarnes beslutanderätt i frågor rörande besparingsskogen utöfvas af en styrelse, sammansatt på sätt i reglemente för skogen finnes bestämdt. Sådant reglemente uppgöres af delägarne och fastställes af Konungens befallningshafvande, så vidt det af honom, efter öfverjägmästarens hörande, pröfvas vara med lag, särskilda föreskrifter och denna förordning öfverensstämmande samt med för skogen upprättad hushallningsplan förenligt. Då reglemente för sådan skog fastställes, skall Konungens befallningshafvande, sedan beslutet härom vunnit laga kraft, gifva kungl. finansdepartementet och domänstyrelsen del af reglementet.

§ 5.

Kostnaderna för skogens förvaltning och vård bestridas med skogens behållna afkastning eller däraf redan bildade fonder. I dessa kostnader inbegripas utgifterna för upprättande af hushallningsplan och revision däraf samt för aflöning åt skogvaktare äfvensom staten tillkommande ersättning enligt gällande resereglemente för skogstjänstemans förvaltningsåtgärder.

§ 6.

Sådan allmännings eller besparingsskogs afkastning disponeras, på sätt för hvarje skog i reglementet är eller varder bestämdt.

§ 7.

Det åligger revirförvaltaren att årligen å tid, som domänstyrelsen bestämmer, dock ej senare än mars månads utgång, för det nästförflutna året afgifva redovisning ej mindre öfver allmännings och besparingsskogs afkastning i skogseffekter än äfven öfver de medel, som han till bestridande af utgifter för skogen samt för godtgörelse åt statsverket för af honom å skogen verkställda förättningar uppburit. Af denna redovisning öfverlämnas ett exemplar jämte de till redovisningen hörande verifikationer genom öfverjägmästaren till Konungens befallningshafvande.

§ 8.

Styrelsen för skogen åligger att årligen inom augusti månads utgång till Konungens befallningshafvande ingifva redovisning öfver de från skogen influtna medel.

§ 9.

Sedan de redovisningar, hvarom i §§ 7 och 8 sägs, till Konungens befallningshafvande inkommit, skola desamma hållas delägarne tillhanda under 30 dagar, å tid och ort, som af Konungens befallningshafvande bestämmes och kungöres.

§ 10.

Klander emot den redovisning, som af styrelse för allmänning eller besparingsskog lämnats öfver skogens afkastning, tillhör vederbörlig domstols upptagande och pröfning. Vill delägare i skogen i öfrigt föra klagan öfver styrelsens åtgärder och beslut, länder till efterrättelse, hvad i Kungl. förordningen den 21 mars 1862 finnes stadgadt i fråga om besvär, hvilka medlem af kommun vill anföra öfver kommunalstämmas beslut.

§ 11.

Där vederbörligen fastställdt reglemente för allmänning eller besparingsskog redan finnes, må därvid tillsvidare förblifva, såvida det

med de i denna förordning stadgade grunder är förenligt. Erfordras däruti ändring, må sådan kunna ske i den ordning, som i § 4 för nytt reglementes upprättande är stadgad. Sålunda vidtagen ändring skall af Konungens befallningshafvande delgifvas kungl. finansdepartementet och domänstyrelsen.

Öfver detta förslag hafva yttranden afgifvits dels af Orsa, Transtrands, Lima, Särna och Älfdalens socknars samt Hamra kapellags jordägare, dels af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kopparbergs och Gäfleborgs län, dels ock af domänstyrelsen.

Af de infordrade yttrandena inhämtas, att jordägarne själfva motsätta sig kommitténs förslag, därvid hufvudsakligen framhållits, att då allmänningarna kunde på visst sätt sägas stå under revirförvaltarens inseende, det vore så mycket onödigare att i vidsträcktare mån, än nu vore fallet, ställa dem under skogsstatens vård och förvaltning, som skogarne i alla händelser komme att vårdas af fackmän; att kommitténs förslag icke kunde föranleda till något bättre, men sannolikt till ett sämre tillstånd än det nuvarande; att de af länsstyrelsen nu förordnade skogsförvaltares kompetens icke kunde betviflas; att det vore oegentligt, att reglementet skulle pröfvas af olika myndigheter efter olika former; att föreskriften därom, att kostnaden för skogens förvaltning och vård skulle bestridas med skogens behållna afkastning eller däraf redan bildade fonder, vore mindre välbetänkt, då därigenom bereddes möjlighet för fondernas förminskande; att beträffande kommitténs uppgift, att skogsförvaltaren vore alltför mycket beroende af allmänningsstyrelsen, något sådant förhållande icke kunde vara rådande, enär såväl förvaltare som allmänningsstyrelse stode under länsstyrelsens kontroll och, såvidt bekant vore, föreskrifterna, om hvad delägarne hade att af skogarna tillgodogöra för fondernas bildande, icke öfverskridits; att ökade kostnader skulle uppstå för förvaltningen; samt att skogarna komme att till ordnad hushållning indelas. Styrelsen för Hamra kapellags besparingsskog och skogsmedelsfond har, ehuru afstyrkande kommitténs förslag, likväl uttalat den meningen, att det vore välbetänkt, om revirförvaltaren eller statens skogstjänstemän hade till åliggande att kontrollera besparingsskogarnes skötsel och hushållningsplanernas tillämpning för att kunna i fall af behof hos länsstyrelsen göra framställningar om rättelser och ändringar.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kopparbergs län har i allo instämt i, hvad kommittén anfört därom, att skogarnas skötsel i

allmänhet å ifrågavarande allmänningsområden vore i alltför hög grad beroende på de af delägarne tillsatta allmänningsstyrelser, hvarigenom intresset att öka fonderna kommit att tillgodoses vida mer än skogsvården, att särskildt den af allmänningsstyrelsen antagne förvaltaren vore för mycket beroende af denna styrelse för att kunna gent emot nyss angifna intresse göra skogsvårdens kraf gällande samt att under sådana förhållanden knappast vore att påräkna, att allmänningsskogarne komme att erhålla sådan skötsel, att de för framtiden blefva oförminskade. Genom att vidtaga åtgärder, enligt hvilka Kungl. Maj:ts befallningshafvande skulle äga förordna förvaltare och vederbörande öfverjägmästare åläggas inspektionsskyldighet öfver skogsvården, skulle visserligen förhållandena något förbättras, men ingalunda enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes mening ernås, hvad med kommitténs förslag afsåges; och da det af skäl, som kommittén anfört, vore statens både rätt och plikt att tillse, det en fullt rationell skogsskötsel å ifrågavarande skogar infördes, hvilket med hänsyn till deras högst omfattande betydelse vore såväl i kommunernas eget som länets och statens välförstådda intresse, och då vidare detta icke kunde ske på ett fullt betryggande sätt, med mindre dessa skogar ställdes under skogsstatens vård och förvaltning, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande på det lifligaste tillstyrkt kommitténs ifrågavarande, enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes åsikt väl grundade förslag.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Gätleborgs län har, ehuru beträffande Hamra kapellags besparingsskog något missbruk af den genom reglementet at delägarne gifna rättighet att genom sin allmänningsstyrelse hafva närmaste vården och förvaltningen af skogen veterligen ännu icke förekommit, ansett i likhet med kommittén, att skogsvårdsintresset skulle bättre tillgodoses genom besparingsskogens ställande under skogsstyrelsens förvaltning. Länsstyrelsens inseende öfver skogen inskränkte sig nämligen endast till förordnande af dels ordförande i allmänningsstyrelsen, dels en af de tre revisorer, som hade att granska skogsmedelsfondens räkenskaper, dels skogstjänsteman att styrelsen tillhandagå. Af dessa skulle väl den sistnämnde, syntes det, utgöra den bästa trygghet för ändamalsenlig skogsvård, men han intoge, på sätt kommittén anmärkt, en af allmänningsstyrelsen beroende ställning. Kungl. Maj:ts befallningshafvandes bemödande att genom fastställande af instruktion för skogstjänstemannen och skogvaktaren närmare angifva deras förhållande till styrelsen hade af delägarne i skogen mottagits med ogillande och föranledt underdåniga besvär

öfver den resolution, Kungl. Maj:ts befallningshafvande i sådant afseende meddelat. På de anförda skälen och då statens ingripande till betryggande af menighetsskogarnes skötsel vore fullt befogadt, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande biträdt skogskommitténs ifrågavarande förslag.

Domänstyrelsen har anfört, bland annat, att de skogssamfälligheter, hvilka under namn af besparingsskogar eller sockenallmänningar under senare tider bildats i sammanhang med afvittring och storskifte i Kopparbergs och Gäfleborgs län äfvensom i de två nordligaste länen, liksom de från äldre tider härstammande häradsallmänningarna, hade en stor betydelse för de orter, där dessa skogssamfälligheter kommit till stånd; och särskildt för nu nämnda orter, där hemmansskogarna allt mer öfverginge i sagverksbolagens händer, hade samfällighetsskogar betydelse ej endast i forstligt utan äfven i socialt hänseende.

Styrelsen ansåge det vara af synnerlig vikt, att trygghet bereddes för dessa allmänningsskogars skötsel med hänsyn jämväl till framtiden och de efterkommandes rätt; och tillstyrkte styrelsen därför i hufvudsak bifall till kommitténs författningsförslag, mot hvars genomförande så mycket mindre syntes kunna uppstå betänkligheter i anledning af hvad allmänningsstyrelserna anfört, som vissa delar af Venjans sockenallmänning enligt nådigt bref den 8 juni 1894 redan blifvit ställda under allmän vård och förvaltning samt Lima och Transtrands allmänningar, hvad afverkningen beträffade, enligt nådigt bref den 8 april 1870 stode under revirförvaltarens tillsyn.

Emot författningsförslagets detaljbestämmelser hade styrelsen ej annat att anmärka, än att den i 5 § omförmälda, staten tillkommande ersättning för skogstjänstemans förvaltningsåtgärder syntes styrelsen böra utgå icke enligt gällande resereglemente, utan efter viss afgift för hektar. Om till utgångspunkt härvid toges, att statsverket borde beredas skälig ersättning för anställande af en ökad skogspersonal, utan att allmänningsdelägarne däraf allt för mycket betungades, syntes, i betraktande af skogsbrukssättet i de orter, där ifrågavarande skogar vore belägna, och allmänningarnas i allmänhet större areal, en afgift af 10 öre för hektar vara lämplig.

På grund af hvad i detta ärende hörda myndigheterna anfört, anser jag kommitténs framställning i förevarande afseende böra med den af domänstyrelsen föreslagna ändring godkännas.

Äfven i Norrbottens län hafva sockenallmänningar vid afvittring i vissa socknar bildats, och inom Västerbottens län äro enligt nådiga brefvet den 1 mars 1901 sådana allmänningar ofvan odlingsgränsen inom

Stensele socken med Tärna kapellförsamling och inom Sorsele socken under bildning vid därstädes pågående afvittring, hvarjämte i två andra socknar åtgärder i enahanda syfte torde komma att vidtagas. Kommittén har emellertid icke ifrågasatt, att dessa sockenallmänningar skulle hänföras till det för Kopparbergs och Gäfleborgs läns allmänningar afsedda författningsförslaget, såsom det synes, af det skäl att allmänningarna i Norrbottens län redan nu stå under statens vård och förvaltning. Det synes dock vara oegentligt, att sockenallmänningarna i det sist nämnda länet, ehuru, med hänsyn å såväl tillkomst som i andra afseenden och särskildt i fråga om deras omfattning och genomgripande betydelse för kommunernas ekonomi likställda med sockenallmänningarna i de först nämnda länen, icke blifva i allmän författning upptagna. I likhet med domänstyrelsen, anser jag därför, att den nu ifrågasatta författningen bör erhålla tillämpning jämväl på Norrbottens läns allmänningar äfvensom på de allmänningar af samma slag, som nu finnas eller komma att afvittras inom Västerbottens län.

Enskildes skogar.

Då jag nu öfvergår till frågan om, hvilka åtgärder från det allmännas sida må finnas lämpligen böra vidtagas i afseende å den enskilda skogsvården, vill jag till en början framhålla, att staten måste anses vara såväl berättigad som pliktig att tillse, att den skogsmark, som är i enskild besittning, ej så behandlas, att den blir oduglig för skogsbörd och således upphör att fylla sin uppgift i nationens hushållning. Denna grundsats har ock, såsom jag förut omnämnt, upprepade gånger vunnit tillämpning i vår lagstiftning. Nu gällande särskilda skogslagar för Gotlands, Västerbottens och Norrbottens samt vissa delar af Kopparbergs län äro ock tydliga uttryck däraf, att giltigheten af denna princip fortfarande är erkänd. Statens ingripande i den enskilda skogshushållningen bör visserligen äga rum endast i den mån, det allmännas intresse med nödvändighet så kräfver, men enligt min åsikt har detta intresse redan sedan länge fordrat ett sådant ingripande, och ett ytterligare uppskof därmed innebär utan tvifvel en fara för landets skogshushållning i dess helhet.

Beträffande de grundsatser, som i förevarande afseende gjort sig gällande i andra länders skogslagstiftning, har kommittén lämnat en öfversikt, hvaraf framgår, att statens ingripande i skogshushållningen är starkare eller svagare allt efter skogarnes olika natur. Starkast är det i afseende på skyddsskogar. Då det indirekta gagn, dessa medföra för större eller mindre områden, är af den betydenhet, att deras förmåga att producera virke först i andra rummet kommer i betraktande,

är det naturligt, att lagstiftningen sökt skapa garantier för deras fortfarande bestånd, oberoende af den fördel eller olägenhet sådant medför för ägaren. Därvid hafva i skilda länder mycket olika vägar valts för målets vinnande. Än har skogsägaren känts skyldig att vid skötseln af ifrågavarande skog följa de föreskrifter, som funnits nödiga, och att själf vidkännas den minskning i afkastningen, detta kan förorsaka honom, än har omsorgen om dessa skogars bevarande ålagts en i lag påbjuden och af staten i en eller annan form understödd förening af dem, som af skyddsskogen i första hand hafva gagn, än åter har stadgats såsom en skyldighet för staten att genom expropriation eller annorledes förvärfva de skogstrakter, hvilka anses böra behandlas såsom skyddsskogar, eller ock hålla ägaren skadeslös för den minskning i afkastning, han får vidkännas genom skogens behandling för skyddsändamål.

I fråga om hushållningen med de skogar, som ej äro att hänföra till skyddsskogar, visar sig öfverallt en större benägenhet hos statsmakten att ingripa, där skogen tillhör eller är afsedd att bereda inkomst eller fördel för ett flertal medborgare. Kraftigast och med minsta betänklighet sker ett sådant ingripande, där detta flertal utgöres af en kommun eller korporation. Ett godt skäl härtill förefinnes ock i statens rätt och plikt att skydda ej mindre minoritetens än äfven efterkommandes rätt gent emot ett tillfälligt flertals öfvergrepp. Men äfven till skydd för skogar, tillhöriga frivilliga och mera tillfälliga föreningar, såsom bärgverksbolag och träförädlande bolag, äfvensom för oskiftade byaskogar har statsmakten flerstädes ingripit. Minst benägen visar sig lagstiftningen på goda grunder att ingripa i den enskildes skiftade skog.

I fråga åter om det *sätt*, hvarpå lagstiftningen ingriper i hushållningen med skogar, som icke tillhöra staten, kan man urskilja två olika riktningar.

Den ena söker vinna sitt mål genom uppställande af regler, vare sig såsom förbud eller såsom positiva föreskrifter rörande afverkning, föryngring med flera hushållningsåtgärder. Hit höra dimensionslagar — endast Sverige har sådana — återväxtlagar — Frankrike, Österrike m. fl. länder — påbud om visst skogshushållningssätt — Baden — o. s. v. På samma gång en dylik lagstiftning medför en inskränkning i den enskildes ekonomiska frihet, förfelar den ofta sitt mål, en förbättrad skogshushållning, därigenom att den på intet sätt bereder ökad möjlighet eller undanrödjer hindren därför.

Den andra riktningen inom skogslagstiftningen har åter till ögonmärke att tillföra den enskilda skogshushållningen sakkunnig personlig kraft samt att i öfrigt underlätta rationell skogsvård vare sig genom att tillhandahålla biträde till frivilligt antagande eller genom att påbjuda

vissa åtgärder, ägnade att bereda möjlighet för en god skogsvård. I förra afseendet må erinras om den enligt norrbottens- och västerbottenslagen medgifna rättigheten att under vissa villkor erhålla kostnadsfri utsyning af undermaligt virke, som till skogshushållningens fromma bör uttagas, äfvensom om den i utländsk lagstiftning förekommande rättigheten att bilda föreningar för gemensam skogshushållning, då i följd af jordens splittring verklig skogsvård ej kan anordnas af den enskilde ägaren. I senare afseendet kan såsom exempel anföras förbud mot skogsmarks skiftning annat än intill viss minimiareal och med för skogsskötsel lämplig skiftesform samt skyldighet att upprätta och följa hushållningsplan. Sin högsta form når denna riktning, där lagen ålägger skogsägaren att anställa forstligt bildad skogsförvaltare och denne att sköta skogen efter af myndighet godkänd plan. Med en sådan lagstiftning beredes för de enskilda skogarne utsikt till lika god vård som den statsskogarne åtnjuta.

Beträffande den tillsyn å den enskilda skogshushållningen, som enligt olika skogslagstiftningar anordnats, kunna, enligt den af kommittén i sådant afseende lämnade sammanfattning, följande system urskiljas:

1. Kontrollen är öfverlämnad åt kommunala myndigheter, med hvilka en skogsstatstjänsteman äger deltaga. Resultatet häraf anses lämna mycket öfrigt att önska.

2. Kontrollen utöfvas af en särskild nämnd, däri en statens skogstjänsteman är självskrifven ledamot och privatskogsintresset i mindretal företrädt.

3. Kontrollen tillkommer skogsstatstjänstemän, hvilkas hufvudsakliga uppgift likväl samtidigt är att förvalta statens skogar. Detta system medför den fara, att privatskogsskötseln kommer att uppfattas såsom ett underordnadt åliggande.

4. Kontrollen utöfvas af särskilde skogstjänstemän, anställde uteslutande för detta ändamål.

I fråga om de grundsatser, hvilka gjort sig gällande i de förslag till lagstiftning angående den enskilda skogshushållningen, som under de senare åren hos oss framställts, har kommittén uttalat den meningen, att det ej torde kunna bestridas, att de rena återväxtlagarna lida af felet, att statens ingrepp inträder, först då det i allmänhet är för sent, och anser kommittén, att den af domänstyrelsen i dess förut nämnda underdåniga utlåtande af den 18 februari 1895 lämnade kritik af dylika lagar ännu äger full giltighet. Beträffande dimensionslagarnas betydelse för skogshushållningen, anser kommittén det böra erkännas, att de äro ägnade att förekomma vissa svåra former af misshushållning med

skogarna och på grund däraf under mindre utvecklade förhållanden kunna hafva ett visst berättigande, men redan den omständighet, att den princip, hvarpå de äro byggda, icke upptagits i något annat lands lagstiftning än Sveriges, finner kommittén ägnad att väcka misstro i afseende å deras ändamålsenlighet. Denna misstro har kommittén ej funnit undanröjd af den närmare granskning af deras verkningar, som kommittén verkställt, och hvars resultat hufvudsakligen sammanfaller med hvad domänstyrelsen i sitt nyss berörda utlåtande af år 1895 anfört. Hvad slutligen domänstyrelsens sistnämnda år framlagda förslag angår, yttrar kommittén, att vid uppgörandet af detsamma visserligen i vida högre grad än i förut framkomna förslag tagits hänsyn till de nödvändiga förutsättningarna för en god skogshushållning, och att från teoretisk synpunkt föga vore att anmärka emot att lägga skogens ålder till grund för afverkningsrätten, i det att fröbarheten och skogsbeståndens behof af fred under deras lifligaste tillväxt genom en sådan lagstiftning tillgodoses, men vid tillämpningen anser kommittén däremot, att betydande svårigheter skulle yppa sig, då trädens ålder ej med lätthet skulle kunna utrönas, och då afverkning af ungskog för skogsvårdens främjande genom hjälpgallring och hyggesrensning ej rubricerats såsom skötling af ungskog, hvarigenom ett vidt fält blifvit öppnadt för skogsinnehafvares individuella uppfattning. Granskningen af samtliga de nämnda lagförslagen har, säger kommittén, fört till samma resultat, som den af kommittén i dess betänkande gifna framställningen af utländska och inhemska gällande skyddslagar, nämligen till erkännandet af svårigheten att medelst reglementerande föreskrifter framkalla en nöjaktig skogshushållning.

Sin egen uppfattning af de grundsatser, som böra tillämpas vid en lagstiftning på detta område, har kommittén uttalat sålunda, att kommittén ansåge den enskilde skogsägaren böra vara förpliktad såväl att bedrifva afverkning på ett för skogens reproduktion ändamålsenligt sätt, som att därefter vidtaga de åtgärder, hvilka med hänsyn till förhållandena erfordras, för att fullgod återväxt skall inom kortaste tid komma till stånd. I intetdera af dessa afseenden leder det enligt kommitténs åsikt till målet att uppställa en abstrakt regel till skogsägarens efterrättelse, utan anser kommittén, att, om samhällets kraf på skogsmarkens bevarande skall tillgodoses och på samma gång den enskildes frihet att lämpa sin hushållning ej mindre efter skogens beskaffenhet än efter sina egna ekonomiska förhållanden ej oskäligt inskränkas, måste i stället för den döda regeln sättas ett lefvande samfundsorgan, som öfvervakar den enskilda skogshushållningen och på samma gång kan understödjande ingripa däri.

Den ledande grundtanken i en blifvande skogslagsstiftning rörande enskildes skogar bör således enligt kommitténs mening vara den, att den egentliga skogsmarken skall användas till skogsbörd, samt att det i följd däraf bör vara förbjudet såväl att bedrifva skogsafverkning på sådant sätt, att skogens föryngring äfventyras, som att efter skedd afverkning behandla skogsmarken så, att enahanda fara därigenom inträder. Att från detta förbud medgifva undantag för mark, där på grund af växtbetäckningen eller markens beskaffenhet i öfrigt den naturliga återväxten är underkastad särskilda svårigheter, bör, anser kommittén, så mycket mindre komma i fråga, som just beträffande sådan mark den största varsamhet är erforderlig, på det att den ej må blifva för skogsbörd fullständigt oduglig. Däremot skulle lagen icke förhindra att taga skogsmark i anspråk för högre art af odling eller till tomtplats eller annat dylikt ändamål. Likaledes har kommittén ansett, att staten icke kan ålägga den enskilde att skogsodla förut befintliga kalmarker.

I olikhet med hvad som skett i föregående lagförslag, hafva af angifna skäl i kommitténs förslag angående skogens behandling icke uppställts några bestämda regler, genom hvilkas iakttagande skogsägaren skulle anses hafva uppfyllt sina skyldigheter uti ifrågavarande afseende. Den närmaste uppsikten däröfver, att skogsägaren iakttoge de skyldigheter, som honom ålåge, skulle tillkomma en för hvarje län tillsatt skogsvårdsstyrelse, som därjämte skulle få åtskilliga andra uppgifter för skogsvårdens främjande sig anförtrodda. För beredande af nödiga medel åt skogsvårdsstyrelserna att fylla dem åliggande uppgifter skulle en viss afgift påläggas trävaror, som från landet exporterades, hvarjämte det skulle åligga skogsägare att vid upplåtelse af rätt till skogsafverkning nedsätta visst penningbelopp.

I öfverensstämmelse med dessa hufvudgrunder har kommittén uppgjort förut omförmälda förslag till lag om vården af enskildes skogar, till förordning om skogsvårdsstyrelser, till lag om skogsvårdsafgifter och till lag om skyldighet för skogsägare att vid upplåtelse af rätt till skogsafverkning nedsätta visst penningbelopp.

I sina öfver dessa kommitténs författningsförslag afgifna utlåtanden hafva länsstyrelserna, flere under åberopande af sina år 1895 afgifna yttranden angående domänstyrelsens då framlagda förslag, till hvilket kommitténs författningsförslag i vissa delar ansluter sig, gifvit uttryck åt samma uppfattning, som vid nyss nämnda tillfälle mera allmänt uttalades såväl om nödvändigheten af lagstiftningens ingripande, som ock, med undantag för Jämtlands och Västernorrlands län, om lämpligheten af en lagstiftning, som, utan att ingripa i den enskildes för-

foganderätt öfver skogen, endast förpliktade skogsägaren att efter afverkning af skog sörja för dess återväxt.

Angående det sätt, hvarpå kommittén sökt lösa uppgiften att åstadkomma en lagstiftning i berörda syfte, hafva uttalats olika meningar. Å ena sidan anses kommitténs författningsförslag välbetänkta och ägnade att öka effektiviteten af den lagstiftning, som inom vissa län förut sjelfmant påkallats, och att för de flesta af de mera ingripande bestämmelserna funnes giltig anledning i den sorglöshet, hvarmed skogsafverkningen under de sista åren på många orter i landet bedrifvits. I hufvudsakliga delar, yttrar en länsstyrelse, torde ock med tillämpning af dessa författningsförslag hafva vunnits, hvad öfverhufvud kan vinnas i sådant hänseende. Därjämte framhålles, att lagstiftningens snara ingripande är så trängande, att kommitténs förslag, ägnade att lända till båtnad för landets skogsväsende, borde oförändrade godkännas, hellre än att denna lagstiftningsfråga genom skiljaktig uppfattning af en eller annan detaljbestämmelse skulle till skada för det allmänna bästa ytterligare undanskjutas. Å andra sidan har däremot uttalats mycken tveksamhet om affattningen af skogsvårdslagen, och huruvida den af kommittén föreslagna skogsvårdsstyrelsen skulle kunna åstadkomma den verkan, kommittén åsyftat, då den i utöfningen af sin verksamhet endast ägde stöd af en i allmänna ordalag affattad återväxtlag. Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Uppsala har helt och hållet afstyrkt samtliga författningsförslagen. Såsom skäl härför angifves, att desamma i flera viktiga hänseenden icke blifvit tillräckligt tydligt affattade och dessutom saknade erforderlig fullständighet, till följd hvaraf villrådighet och osäkerhet måste yppa sig vid tillämpningen; att några af lagbuden icke affattats med nödig hänsyn till rättvisans och billighetens kraf, utan kunde leda till orimligt stränga påföljder; att den föreslagna skogsvårdsstyrelsens sammansättning icke kunde anses tillfredsställande eller lämplig, samt att de grundsatser, på hvilka lagförslagen om skogsvårdsafgifter och om skyldighet för skogsägare att vid upplåtelse af rätt till skogsafverkning nedsätta visst penningbelopp hvilade, syntes vara föga ägnade att främja en god skogsvård och blefve till skada för en sund trävarurörelse och trämassehandtering, hvilka bägge näringar vore af stor betydelse särskildt för vårt lands ekonomiska ställning i förhållande till utlandet.

Domänstyrelsen har i nu ifrågavarande afseende anfört, att styrelsen, i betraktande af skogsfrågans föregående behandling och dess nuvarande läge, ansåge, att öfver hufvud taget knappast annan utväg varit att tillgå, än den kommittén hufvudsakligen valt för lösandet af uppgiften att åvägabringa en gemensam skogslag för landets ifråga-

varande delar. Visserligen saknade en återväxtlag direkt verkan med afseende å nu befintligt skogsförråds bevarande eller skördande endast i den mån, med tillväxten vore förenligt, och ej heller lämnade en sådan lag direkt skydd för ungskog. Men då lagstiftningens ingripande i den enskildes förfoganderätt till skogen i vidare mån, än att skogens föryngring efter afverkning betryggades, icke inom större delen af landet uppbures af allmänna tänkesättet, saknades ock efter allt att döma utsikt för lagbestämmelser af mera restriktiv art. Det hade med hänsyn härtill blifvit kommitténs uppgift att tillse, att den trygghet för skogarnes föryngring, hvilken en återväxtlag kunde innebära, och som i stort sedt utgjorde grundvillkoret för skogarnes framtida bestånd, måtte genom statens vägledande och understödjande ingripande i den enskilda skogsvården kunna i möjligaste mån till fullo vinnas. Styrelsen hade därför, ehuru ej i alla detaljer biträdande kommitténs författningsförslag, ej kunnat finna annat, än att förslaget till återväxtlag, i förening med förslaget om inrättande af skogsvårdsstyrelser i orterna och om medels anskaffande genom skogsvårdsafgifter för detta skogsvårdsorgans ej allenast kontrollerande utan äfven vägledande och understödjande verksamhet, vore en väl funnen utväg, ägnad att, på sätt från orterna ock uttalats, öka effektiviteten af därifrån påkallade, men ej antagna skogslagsförslag.

Då jag den 1 november 1901 till Kungl. Maj:ts pröfning framlade det af kommittén uppgjorda förslaget till lag angående vården af enskildes skogar, anförde jag, bland annat, att jag i likhet med kommittén ansåge, att i fråga om skogshushallningen lagstiftningens mål måste anses vara att bereda ett sådant skydd för de enskilda skogarne, att ett tämligen jämnt fördeladt afverkande af skogskapitalet i mån af dess naturliga tillväxt däraf blefve en följd. För vinnande af detta mål skulle visserligen den bästa utvägen vara att införa utsyningstvång inom hela landet; men en föreskrift i sådant afseende syntes sakna stöd af det allmänna tänkesättet, hvarför något förslag i nämnda riktning icke syntes hafva utsikt att för närvarande kunna genomföras. Vid sådant förhållande fann jag mig kunna i hufvudsak omfatta den af kommittén angifna utväg att, genom införande af en återväxtlag samt i samband därmed inrättande af skogsvårdsstyrelser och påläggande af skogsvårdsafgifter, åstadkomma en förbättrad skogsvård inom landet.

För mig står det klart, att detta mål i afsevärd mån vinnes genom antagande i hufvudsakliga delar af kommitténs i nu nämnda hänseenden framställda förslag. Otvifvelaktigt innebära dessa ett väsentligt steg framåt från det från så många synpunkter otillfredsställande tillstånd, hvari den enskilda skogshushållningen i vårt land för närvarande be-

finner sig. De skäl, som anförts mot förslagens genomförande, hafva synts mig icke äga den inneboende eller vara så vägande, att man därför skulle öfvergifva det enligt min mening lyckligt funna uppslag till en åtminstone tills vidare nöjaktig lösning af den under alla förhållanden svårlösta skogsfrågan, som kommittén gifvit och som på många håll vunnit liflig anslutning. De föreslagna författningarna synas mig vara af beskaffenhet att kunna tillämpas, oberoende af vårt vidsträckta lands olika naturförhållanden, och icke förhindra genomförandet af speciallagstiftningar, som möjligen för vissa orter framdeles kunna blifva af behofvet påkallade. Äfven om man måste tänka sig, att olägenheter eller svårigheter i ett och annat afseende kunna uppstå vid tilllämpningen af den nu ifrågasatta skogslagsstiftningen, äro dock de fördelar, som därigenom skulle beredas vår skogshushållning, i stort sedt så öfvervägande, att man måste låta dessa betänkligheter falla. Då, enligt hvad allmänt erkännes, behofvet af lagstiftningens snara ingripande på detta område är trängande, synes icke heller böra ifrågasättas att ytterligare undanskjuta afgörandet af denna så länge på dagordningen stående fråga, utan anser jag det vara synnerligen angeläget, att densamma i det så vidt möjligt utredda skick, hvari den nu befinnes, i hela sin vidd bringas under statsmakternas ompröfning.

Den nya skogslagstiftningens tillämplighetsområde.

Såsom jag redan erinrat, har kommittén ansett, att de i nu ifrågavarande författningsförslag upptagna bestämmelser icke skulle äga tillämpning i afseende å skogar, belägna i Gotlands, Västerbottens och Norrbottens län äfvensom inom Särna socken i Dalarne.

Kommittén har nämligen verkställt en undersökning, hvilken ställning en sådan lagstiftning borde intaga gent emot de lokala skogslagar, som nu gälla för vissa delar af landet.

Den skogslag, som för närvarande är gällande för *Gotlands län*, har kommittén ansett böra bibehållas, så länge icke inom orten önskan gjorde sig gällande, att den lagstiftning, som kunde komma till stånd för landet i öfrigt, skulle tillämpas jämväl inom länet.

Hvad vidare angår de trakter af landet, där hemmansägarne ej hafva rätt att afverka skogen till afsalu annat än efter utsyning och stämpling af vederbörande skogstjänsteman, d. v. s. *Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker, Särna socken med Idre kapellag i Kopparbergs län samt dessutom spridda hemman, företrädesvis i de två förstnämnda länens kustland*, har kommittén icke funnit någon ändring härutinnan böra sättas i fråga. Endast där den sakkunnige icke allenast vore rådfrågad angående skogens vård, utan ock hade det afgörande ordet

vid afverkningen, förefunnes trygghet mot de faror för förödelse, som kommittén funnit hota de enskilda skogarne. Där, såsom fallet vore i nu ifrågavarande trakter, skogarne blifvit till hemmanen öfverlämnade under förbehåll af nyss angifna inskränkta disposionsrätt, funnes icke någon anledning att taga hänsyn till det eljest rådande föreställningssättet, att äganderätt till skogen innebure rätt att fritt förfoga öfver densamma. Härtill komme, att skogens fortfarande bestånd i dessa trakter vore särdeles maktpåliggande, dels därför att skogsgränsen emot fjällen delvis fölle inom dem, dels i följd däraf, att jordbrukaren här på grund af karg jordmån och hardt klimat i ännu högre grad än annorstädes vore i behof af att kunna från skogen vinna ett tillskott till sin knappa och ovissa bärgning. En sådan inskränkning i dispositionsrätten till skogen, som den nu ifrågavarande, innebure icke något hinder för att, i den man förbättrade kommunikationer i dessa trakter komme till stånd samt ett rikare industriellt lif där uppblomstrade, öfvergå till de intensivare former af skogsbruk, som däraf kunde blifva betingade. Fastmer syntes hemmansägarne af skogsstatens tjänstemän kunna påräkna den bästa vägledning vid öfvergången till nya hushållningssystem.

Kommittén hade äfven vid sina resor inom lappmarkerna funnit, att befolkningen vore benägen för bibehållandet af ifrågavarande inskränkning i dispositionsrätten öfver skogen. Däremot uttrycktes allmänt önskan, att afgälderna för utsyning måtte försvinna eller åtminstone väsentligt minskas. Med anledning häraf har kommittén uppgjort förut omförmälda förslag till förordning angående afgäld för utsyning af virke inom de sex norra länen, hvarom jag kommer att framdeles närmare yttra mig.

Beträffande åter den *för Västerbottens och Norrbottens läns kusttrakter* gällande skogslag, har kommittén visserligen ansett den föga ägnad att befordra en rationell skogsskötsel. Men då denna lag tillkommit efter upprepade framställningar från de båda länens landsting, samt densamma, enligt hvad kommittén vid sina resor inhämtat, fortfarande omfattades med förtroende af befolkningens flertal, syntes det kommittén icke böra ifragasättas att annat än efter behöriga framställningar från dessa orter utbyta den för dem nu gällande lag emot en på helt andra grunder byggd lagstiftning. Dessutom syntes ännu en tid samfärdsel och industri komma att i dessa landsändar kvarstå vid den mindre utvecklade ståndpunkt, som vållade, att hufvudsakligen blott timmerdugliga träd kunde med fördel uttagas ur skogarne. Så länge detta förhållande fortfore, kunde måhända fördelarne af en dimensionslag anses öfverväga de olägenheter, den medförde. Kommittén hölle

däremot för sannolikt, att vid stigande ekonomisk utveckling i allmänhet, och särskildt då lättade kommunikationer komme att inom de två nordligaste länen möjliggöra uppkomsten af pappersmassetillverkning, kolning och andra industrier, som kunde tillgodogöra de smärre virkessorterna, olägenheterna af dimensionslagen komme att framträda med den styrka, att ortens befolkning funne lämpligt att påkalla densammas utbytande mot andra föreskrifter, bättre lämpade efter de sålunda ändrade förhållandena. För det nuvarande ansåge emellertid kommittén ej någon förändring böra föreslås beträffande ifrågavarande lags grundtanke, förbudet mot utförsel och försäljning af undermaligt virke.

De af kommittén föreslagna författningar angående den enskilda skogshushållningen, om hvilka nu är fråga, skulle alltså gälla för alla delar af landet, med undantag af Gotlands, Västerbottens och Norrbottens län samt Särna socken med Idre kapellag i Kopparbergs län.

Hvad särskildt angår påläggandet af skogsvårdsafgifter vid export af trävaror från nämnda delar af landet, har kommittén anfört, att så länge för dessa landsdelar särskilda restriktiva skogslagar förblefve gällande, syntes icke någon skogsvårdsafgift böra drabba de inom dem afverkade trävaror, helst kommittén icke ifrågasatt, att skogsvårdsstyrelser skulle finnas därstädes. Väl kunde man säga, att särskildt för skogsägarne inom Västerbottens och Norrbottens län skogsvårdsafgiftens tillämpande skulle kunna anses medföra betydande fördelar, i det att en stor del af det virke, som utfördes därifrån, afverkats å kronans skogar, under det att skogsvårdsafgiften skulle användas uteslutande till fromma för den enskilda skogshushållningen, samt det icke vore tvifvelaktigt, att de genom en sådan afgift inflytande medel i dessa län skulle kunna få en synnerligen god användning genom afdikning af vattensjuk skogsmark. Äfvén vore obestridligt, att det i en viss grad innebure en oegentlighet, att trävaruexportören i dessa län undginge att erlägga en afgift, som hans yrkesbröder i angränsande orter skulle hafva att vidkännas. Men kommittén hade så mycket mindre kunnat på grund af dessa omständigheter öfvergifva grundsatsen, att skogsvårdsafgifterna borde utgå allenast i samband med tillämpningen af den af kommittén föreslagna lagstiftning om den enskilda skogshushållningen, som kommittén hyste den föreställning, att den nu för vara nordligaste län gällande dimensionslagen inom en icke allt för långt aflägsen framtid skulle genom förhållandenas egen makt utbytas mot en mera tidsenlig lagstiftning. Mot den af kommittén sålunda gjorda begränsningen i tillämpningen af den föreslagna lagstiftningen om den enskilda skogshushållningen har domänstyrelsen ej haft något att erinra.

Anledningen därtill, att jag det oaktadt hos Kungl. Maj:t gjorde framställning därom, att Kungl. Maj:t matte anbefalla sina befallningshafvande i Gotlands, Västerbottens, Norrbottens och Kopparbergs län att afgifva underdåniga utlåtanden, huruvida icke de i nu förevarande författningsförslag ifragasatta bestämmelser lämpligen skulle kunna, under förutsättning att de komme att i hufvudsak blifva gällande inom öfriga delar af riket, äga tillämpning inom förstämnda tre län och omförmälda socken i Dalarne, var den, att Riksdagen i sin skrifvelse den 13 maj 1896, som föranledde tillsättande af nu ifragavarande kommitté, uttalat bland annat, att ehuru en för alla orter lämplig gemensam lag sannolikt icke kunda erhållas, Riksdagen dock hölle före, att det gafves vissa hufvudgrunder, hvilka kunde vara gemensamma och på hvilka lagen hvilade, under det att därtill komme särskilda bestämmelser olika för de skilda orterna med hänsyn till där befintliga olika förhallanden; att ett stadgande om skyldighet för skogsägare att efter afverkning sörja för skogens återväxt vore af den art, att det lämpade sig för hela landet, med undantag möjligen för de allra nordligaste delarna däraf, ehuru bestämmelserna om sättet för astadkommande af aterväxt borde lämpas efter de olika landsdelarnas olika förhållanden; äfvensom att i en för landet i dess helhet gällande lag kunde gifvas allmänna bestämmelser mot en skadlig öfverafverkning af skog, ehuru detaljstadgandena därom syntes böra vara olika för skilda delar af landet. I öfverensstämmelse med de asikter, Riksdagen sålunda uttalat, ansag jag det böra tagas under närmare ompröfning, huruvida ej de blifvande allmänna lagbestämmelserna angaende varden af enskildes skogar skulle kunna göras gällande för landet i dess helhet, äfven om vid sidan däraf särskilda bestämmelser kunde anses nödiga för vissa delar af landet. Särskildt i fraga om de föreslagna skogsvardsafgifterna ställde jag mig tveksam gentemot den begränsning i afseende å deras utgående, som af kommittén föreslagits.

Emellertid hafva Kungl. Maj:ts befallningshafvande i samtliga nu ifragavarande län motsatt sig utsträckningen af de ifrågsatta allmänna lagbestämmelserna angaende varden af enskildes skogar till nyssnämnda delar af landet, där särskilda skogslagar redan för närvarande äro gällande.

Gotlands län. Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Gotlands län meddelar i sitt utlåtande, att länets landsting till Kungl. Maj:ts befallningshafvande ingifvit en till Kungl. Maj:t ställd framställning, att lagen angående åtgärder till förekommande af skogsförödelse inom Gotlands län den 30 mars 1894 måtte varda upphäfd och i stället ett af landstinget vid dess sammanträde den 1 oktober 1901 godkändt förslag till skogslag

varda till sådan lag för länet i vederbörlig ordning antaget och fastställdt. Detta förslag, som Kungl. Maj:ts befallningshafvande funnit stå i oskiljaktigt samband med frågan om tillämpligen af skogskommitténs nu förevarande förslag jämväl å Gotland, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande vid afgifvande af sitt utlåtande i denna fråga öfverlämnat, tillika med utdrag af landstingets protokoll, exemplar af till trycket befordrade förslag och frågor vid landstingets sammanträden 1900 och 1901 samt likaledes tryckta exemplar af landstingets förhandlingar sagda år, äfvensom ett af kronofogdarne i länet afgifvet yttrande såväl i förstberörda ärende som beträffande landstingets förslag.

Såsom jag redan förut nämnt, är den nuvarande gotlandslagen en kombinerad dimensions- och återväxtlag. De hufvudsakliga bestämmelserna i det senare afseendet äro, att skogsmark ej får skoflas eller förödas, så att den naturliga återväxten omöjliggöres eller äfventyras, att uppsikten häröfver tillkommer vederbörande kommunalnämnd, som om förhållandet gör anmälan till Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande äger vid vite förbjuda, att skogen afverkas annat än till husbehof, om sköfling konstaterats genom syn, samt att sådant förbud återgår, då för återväxten ändamålsenliga atgärder vidtagits. Dessutom finnes en af landsting och hushållningssällskap utsedd skogsvårdskommitté, som har till uppgift att verka för skogsvårdens befrämjande inom länet. Kungl. Maj:ts befallningshafvande anser den af skogskommittén föreslagna skogsvårdslagen innebära mindre skydd för skogarna i länet än nu gällande lag samt finner förenämnda skogsvårdskommitté vara att föredraga framför en skogsvårdsstyrelse, helst den endast kostade en obetydlighet, då däremot en skogsvårdsstyrelse komme att sluka nästan hela det af stat, landsting och hushållningssällskap för närvarande för skogsvårdsändamål utgående anslag. Kungl. Maj:ts befallningshafvande har i samband härmed hemställt, huruvida icke, därest skogsvårdsstyrelser komme att tillsättas inom andra län och statsbidrag dem lämnas, Gotlands län skulle kunna beredas vederlag, hvilket lämpligen syntes kunna ske genom beviljande af statsanslag för anställande af två eller flere skogvaktare, som under skogsvårdskommitténs öfverinseende skulle på rekvisition betjäna allmänheten med skogsplanteringar och dylikt. I denna form anser länsstyrelsen ett anslag komma skogsvården inom länet till mera gagn, än om därmed skulle aflönas en sekreterare hos en skogsvårdsstyrelse i enlighet med skogskommitténs förslag.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande vore ingen vän af undantagslagstiftning, men ville dock erinra, att såväl Riksdagen som domän-

styrelsen framhållit, att separatlagstiftning sannolikt blefve af nöden med hänsyn till landets olika klimatiska förhallanden, jordmån, m. fl. omständigheter. Då Kungl. Maj:ts befallningshafvande vägde de olägenheter, som genom lagförslagens antagande skulle uppstå i form af ökad fara för skogsbeståndet, ökad utgift för skogsvården m. m., mot de fördelar, som genom gemensam lagstiftning kunde vinnas, ansåge Kungl. Maj:ts befallningshafvande olägenheterna större än fördelarna, hvarför Kungl. Maj:ts befallningshafvande för närvarande funne sig böra afstyrka de båda ifrågavarande lagförslagens tillämpning å skogar inom Gotlands län. Däremot ansage Kungl. Maj:ts befallningshafvande lagstiftning angående skogsvårdsafgifter önskvärd för länet, men bestämmelser därom syntes lämpligen böra inryckas i den för länet gällande skogslagstiftning samt därvid, med bibehållande af likställigheten rörande hufvudgrunderna i den allmänna lagstiftningen, såsom beträffande afgifternas storlek och dylikt, dock i andra afseenden afpassas efter ortens säregna förhållanden. Enligt Kungl. Maj:ts befallningshafvandes åsikt borde således ej heller detta förslag för närvarande vinna tillämpning å Gotland.

Förberörda af Gotlands läns landsting framlagda förslag är byggdt på samma principer som den nu gällande lagen och afviker från denna, hvad återväxtlagen angar, hufvudsakligen därutinnan, att vissa bestämmelser affattats i större öfverensstämmelse med skogskommitténs förslag, än motsvarande bestämmelser i den nuvarande lagen, hvarjämte införts bestämmelser om skogsvårdsafgifter i hufvudsaklig öfverensstämmelse med skogskommitténs förslag, att uppsikten öfver den enskilda skogsvården, för att blifva mera effektiv, tillerkänts jämväl allmän åklagare och skogsstatens tjänstemän, samt att ett nytt stadgande upptagits därom, att den, som genom köp eller byte förvärfvade skogsmark eller afverkningsrätt därå, ej skulle äga att utan särskildt tillstånd inom 5 år från förvärfvet afverka något af skogen till afsalu.

Det af landstinget framlagda förslaget förordas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande till antagande med vissa ändringar i angifna afseenden.

Däremot har detta förslag framkallat ett ganska allmänt motstånd hos skogsmarksägarne inom länet. I en till Kungl. Maj:t ingifven petition har ett mycket stort antal hemmansägare anfört, att flere betänkliga punkter i förslaget förefunnes, som skulle göra inskränkningarna mera betungande, än af omständigheterna påkallades, utan att bereda större skydd och säkerhet för skogens vård, hvarför hemställts, att Kungl. Maj:t täcktes förordna, att allmänheten måtte å lagligen utlysta kommunalstämmor lämnas tillfälle att öfver förslaget höras

och afgifva yttranden, men att, om Kungl. Maj:t för närvarande ansage sig icke kunna efterkomma denna begäran, Kungl. Maj:t ville låta den för Gotland nu gällande skogslag få äga bestånd, till dess en för hela riket gemensam skogslag blefve antagen.

Med afseende å hvad sålunda förekommit och då skogslagsfrågan, hvad Gotland beträffar, ännu icke synes hafva vunnit nöjaktig utredning, finner jag mig icke vidare böra ifrågasätta, att skogskommitténs förevarande författningsförslag skulle äga tillämpning jämväl å Gotlands län, samt anser, hvad angår frågan om ändring af den för närvarande för länet gällande skogslag äfvensom Kungl. Maj:ts befallningshafvandes nyssberörda framställning om eventuellt beviljande af anslag för anställande af ökadt antal skogstjänstemän, att domänstyrelsens yttrande i nämnda afseenden bör infordras, innan Kungl. Maj:t fattar vidare beslut i ärendet.

Hvad därefter angår den ifrågasatta nya skogslagstiftningens utsträckning till *Västerbottens län*, har Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet inhämtat yttrande af vederbörande öfverjägmästare, som beträffande de delar af länet, där skogsägarne äro underkastade utsyningstvång, ej funnit någon anledning till ändrad skogslagstiftning, men i fråga åter om kusttrakten, där 1888 års dimensionslag är gällande, anfört bland annat, att denna lag icke hindrat de gamla skogarnes mycket starka uthuggande, jämväl under förhållanden, då allenast timmerträd varit föremål för afverkning, hvarför öfverjägmästaren ansåge samma lag böra ersättas af en kombinerad återväxt- och dimensionslag, hvilken äfven borde tillämpas beträffande ett fåtal hemmansskogar inom länet, för hvilka för närvarande icke några lagbestämmelser vore gällande; och har förslag till en sådan lag af öfverjägmästaren uppgjorts i hufvudsaklig öfverensstämmelse med ett af domänstyrelsen utarbetadt förslag till dylik lag för Västernorrlands och Jämtlands län, för hvilket förslag jag framdeles kommer att närmare redogöra.

För egen del har Kungl. Maj:ts befallningshafvande anfört, att då den enskilde skogsägaren i länet redan genom nu gällande lagstiftning vore ifråga om dispositionsrätten till skogen i väsentlig mån inskränkt, Kungl. Maj:ts befallningshafvande ställde sig tveksam, huruvida ej de ifrågavarande författningsförslagens tillämpning, jämväl hvad anginge Västerbottens län, skulle verka väl mycket betungande vid den enskilde skogsägarens tillgodogörande af hans skog. Därtill komme, att länets landsting näppeligen skulle finnas benäget, att omfatta grunderna för en lagstiftning af den innebörd, författningsförslagen innebure. På grund häraf har Kungl. Maj:ts befallningshafvande

såsom sin mening uttalat, att, huru önskvärd i alla afseenden en likformig lagstiftning i ämnet för hela riket än kunde förefalla, de ifrågavarande författningsförslagen dock ej lämpligen borde bringas till tilllämpning inom Västerbottens län.

Norrbottens län. Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län har i sitt utlatande icke uttalat sig om lämpligheten af genomförande inom detta län af den utaf kommittén föreslagna skogslagstiftning vid sidan af de för länet nu gällande särskilda skogsförfattningar, utan yttrar sig endast om lämpligheten af dessas utbytande mot de i kommitténs förevarande författningsförslag ifrågasatta bestämmelser. I detta afseende har Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvad först angår förslaget till lag angående vården af enskildes skogar, anfört bland annat, att denna lag icke syntes vara afsedd att ersätta de för vissa delar af länet för närvarande gällande bestämmelser om utsyningstvång, hvilka bestämmelsers fortsatta tillämpning Kungl. Maj:ts befallningshafvande ansåge vara af största vikt för skogsvården i de trakter, där den gällde. Vidkommande åter de delar af länet, där 1888 års dimensionslag för närvarande gäller, afstyrker Kungl. Maj:ts befallningshafvande på det lifligaste, att denna lag skulle upphäfvas för att ersättas af den af kommittén föreslagna återväxtlag jämte öfriga ifrågasatta författningar.

Under förutsättning att nämnda dimensionslag upphäfves, anser Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att införandet af skogsvårdsstyrelser skulle för skogsvården blifva behöfligt, men papekar, att med hänsyn till stats- och allmänningsskogarnes stora utsträckning inom länet, det gagn, som skogsvårdsstyrelserna där skulle åstadkomma, blefve mindre, än man kunde antaga skulle blifva fallet inom andra län, där de enskildes skogar hade jämförelsevis större utbredning.

Med framhållande att för uppehallande af skogsvårdsstyrelsens verksamhet gifvetvis skulle erfordras betydliga belopp, anser Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att dessa belopp icke torde kunna uppbringas på annat sätt än genom påläggande af afgifter å det afverkade virke, som vore afsedt att ur riket utföras, men skulle en viss bestämd sådan afgift för hvarje kubikmeter virke komma att hårdare drabba exporten från Norrbotten, då det norrbottniska virket dels på grund af dess beskaffenhet och dels till följd af högre fraktsatser betingade lägre försäljningspriser än trävaror, som exporterades från sydligare delar af landet.

Särna socken i Dalarne. Beträffande slutligen tillämpningen af bestämmelserna i kommitténs förevarande författningsförslag å skogar, belägna inom Särna socken i Dalarne, hafva visserligen uttalanden om önskvärdheten däraf framkommit från nämnda socken, men Kungl. Maj:ts befallningshafvande i

Kopparbergs län har på de af skogskommittén anförda skäl och då några omständigheter, som, beträffande Särna socken, föranledde utbyte af nu gällande bestämmelser, ännu icke förekommit, samt Kungl. Maj:ts befallningshafvande icke försport annat, än att dessa bestämmelser af ortsbefolkningens flertal ansäges fortfarande lämpliga, ansett sig för närvarande sakna anledning att tillstyrka förändring af de för Särna socken nu gällande stadganden angående den enskilda skogshushållningen.

Vid behandlingen inom högsta domstolen af det till domstolens utlåtande öfverlämnade förslaget till lag angående vården af enskildes skogar har högsta domstolen ansett den särskilda skogslagstiftning, som gäller för Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker samt Särna socken med Idre kapellag och dessutom för åtskilliga på andra orter spridda hemman, af flere skäl väsentligen utesluta en tillämpning jämväl af nu ifrågavarande lag, hvarjämte domstolens flertal uttalat den mening, att då enligt författningarna för de delar af Västerbottens och Norrbottens län, som icke höra till lappmark, samt för Gotlands län skogsstatens tjänstemän hafva att i vissa fall utsyna virke å enskildes skogar, den föreslagna lagen, som lämnade uppsikten öfver vården af dessa skogar åt annan myndighet, icke utan olägenhet läte sig förena med dessa författningar.

Hvad nu först beträffar de delar af landet, där utsyningstvang för närvarande gäller, är det tydligt, att den af kommittén förslagna återväxtlagen icke bör träda i stället för eller tillämpas vid sidan af utsyningslagarna, hvilka för de orter, där de gälla, äro i högre grad än återväxtlagen ägnade att motverka skogens förödande och som sålunda göra återväxtlagens föreskrifter öfverflödiga.

Vidkommande därefter de delar af Västerbottens och Norrbottens län, där dimensionslagen nu gäller, lämnar denna, hvars upphäfvande, på de af kommittén anförda skäl, för närvarande icke torde behöfva ifrågasättas, uppenbarligen utrymme för samtidigt tillämpande af den ifrågasatta återväxtlagen. En kombinerad dimensions- och återväxtlag är ju redan gällande i en annan del af landet, Gotland; och oöfvervinnerliga svårigheter torde väl icke möta för tillämpning jämväl i nu ifrågavarande orter af en dylik lag, såsom ock af öfverjägmästaren i Västerbottens län ifrågasatts. Men då onekligt är, att härvid i åtskilliga afseenden skulle uppstå olägenheter, hvilka vore ganska afsevärda, samt, enligt hvad kommittén vitsordat, särskilda föreskrifter för tryggande af en nöjaktig återväxt å de i dessa län belägna skogsmarker för närvarande icke synas vara af oundgängligt behof påkallade, timmer

jag mig, med hänsyn jämväl därtill att de kostnader, som för tillämpningen i dessa trakter af återväxtlagens föreskrifter skulle blifva erforderliga, komme att blifva ganska betydande, icke äga tillräcklig anledning att nu tillstyrka utsträckning af bestämmelserna i kommitténs förslag till återväxtlag till nyssnämnda delar af Västerbottens och Norrbottens län.

Därest sagda bestämmelser icke skulle komma att afse nu ifrågavarande delar af landet, torde äfven frågan om införande af skogsvårdsstyrelser i Västerbottens och Norrbottens län förfalla.

Däraf följer väl icke ovillkorligen, att frågan om påläggande af afgifter vid export af virke, afverkadt inom de orter, där utsyningseller dimensionslagar äro gällande, äfven utan vidare skulle anses vara förfallen. Obestridligen innebär det en oegentlighet, att exportörer af dylikt virke skulle undgå att erlägga en afgift, som måste erläggas vid export af allt annat virke, som inom landet afverkas, likasom uppenbarligen de genom en sådan afgift inflytande medel i dessa orter skulle kunna få en synnerligen god användning. Men då det ansetts alltför betungande för skogsägarne inom de orter, där utsyningstvång gäller, att vidkännas såväl utsynings- som skogsvårdsafgifter, samt — vid det förhållande att den vida öfvervägande delen af det virke, som exporteras från Västerbottens och Norrbottens län, afverkas inom länens lappmarker — genom påläggande af skogsvårdsafgifter allenast å virke, som afverkas inom de delar af sagda län, där dimensionslagen gäller och där skogarna i allmänhet lära vara ganska uthuggna, endast mindre afsevärda belopp torde komma att inflyta, under det att en del kostnader för afgifternas uttagande icke kunde undgås, finner jag mig icke häller böra ifrågasätta meddelande af föreskrifter i nu omförmälda syfte.

Västernorrlands och Jämtlands län.

Jämväl i en annan landsdel har kommitténs förslag till återväxtlag icke vunnit anslutning. Inom Västernorrlands och Jämtlands län hafva såväl länstyrelser som landsting, sågverksbolag och för trävarurörelsen intresserade personer, hvilka inkommit med yttranden i ämnet, afböjt det nämnda lagförslaget, under uttalande af behofvet af en inskränkning i det fria förfogandet öfver ungskogen, till hvars skydd en dimensionslag förordas. I dessa yttranden framhålles i allmänhet otillräckligheten af en återväxtlag, hvilken vore i saknad af bestämmelser, som befordrade ett uthålligt skogsbruk, och hvilken icke uppställde något hinder mot skötling af växtlig ungskog eller mot markens kalhuggning, ehuru en sådan ansåges ogynnsam för framkallandet af den ekonomiskt bästa tallformen. Länsstyrelserna i de ifrågavarande länen fram-

hålla särskildt, att med afverkningsfrihet såsom förutsättning en skogslag blefve utan någon verkan vid tillämpningen, att en för dessa län lämplig lag jämväl borde gå ut på bevarande i nödig mån af den på enskildes marker nu befintliga skogen, samt att något annat medel härtill ej kunde utfinnas eller åtminstone veterligen icke anvisats än att fastställa en viss storlek såsom den minsta, vid hvilken barrträd finge, utan särskildt medgifvande af vederbörande myndighet, afverkas för annat ändamål än till husbehof, dock att därvid borde inrymmas befogenhet för skogsvårdsstyrelsen att i särskilda fall medgifva de afvikelser, som af en ändamålsenlig skogsskötsel funnes påkallade. De olägenheter, som härflöte af dimensionsprincipens tillämpning, kunde undanrödjas, om skogsvårdsstyrelsen sattes i tillfälle att kostnadsfritt lämna fackkunnigt biträde för utsyningar samt för skogsvård i öfrigt.

Sedan efter uppdrag af länens landsting utsedde kommitterade uppgjort särskilda förslag till lag angående vården af enskildes skogar inom Västernorrlands och Jämtlands län, äfvensom till förordning angående skogsvårdsstyrelser inom samma län samt utkast till lag anangående skogsvårdsafgifter för länen, hafva landstingen till Kungl. Maj:t öfverlämnat samma förslag och utkast, med hemställan att i öfverensstämmelse med desamma, dock med vissa af landstingen vidtagna ändringar, särskilda författningar för Västernorrlands och Jämtlands län i nu omförmälda afseenden måtte utfärdas.

Det förslag till lag angående vården af enskildes skogar inom nu ifrågavarande län, som sålunda af länens landsting framställts, går ut på införandet i dessa orter af en dimensionslag i stället för den af kommittén föreslagna allmänna återväxtlagen.

De väsentligaste bestämmelserna i den af landstingen föreslagna lagen äro följande:

Barrträd, som vore att anse såsom undermåligt, skulle icke få afverkas annat än till skogsägarens eget eller annans husbehof samt till flottningsanordningar och allmänt behof, allt inom det län, där skogsmarken vore belägen, så framt icke trädet vore torrt eller vederbörligt tillstånd gifvits till trädets afverkning.

Såsom undermåligt skulle anses träd, som afverkadt ej hölle i någon riktning minst nedannämnda mått i genomskärning på ett afstånd af 1,5 meter från storändan, nämligen tallträd 25 centimeter samt granträd 19 centimeter i Västernorrlands län och 21 centimeter i Jämtlands län.

Afverkning af undermåliga träd med rätt till fritt förfogande öfver virket finge äga rum, om träden borde för skogens ordentliga vård och föryngring borttagas, vore skadade eller undertryckta, stode i för-

sumpad mark o. s v., samt om trädens fällande erfordrades för skogsmarkens uppodling.

Ville skogsägaren afverka undermåliga träd, skulle han ingifva anmälan till skogsvårdsstyrelsen i länet, hvilken, därest något här omförmäldt fall förelåge och laga hinder ej mötte, hade att lämna tillstånd till afverkningen och låta verkställa utsyning af virket.

Ville jordägaren för odling fälla undermålig skog, skulle han göra anmälan till vederbörande tjänsteman hos skogsvårdsstyrelsen, hvilken det ålåge att anställa besiktning. Funne samma styrelse det tillämnade odlingsföretaget böra medgifvas, skulle skogsvårdsstyrelsen därtill meddela tillstånd med utsättande af viss tid, inom hvilken odlingen skulle vara fullgjord; dock finge tillstånd icke medgifvas, förrän jordägaren aflämnat med vederhäftig borgen försedd förbindelse att, där odling icke blefve inom föresatt tid verkställd, till skogsvårdsstyrelsen inbetala ett belopp, motsvarande värdet af de undermåliga träd, öfver hvilka han begärt att få fritt förfoga. Hvad som på grund af sådan förbindelse inflöte, skulle tillfalla skogsvårdskassan.

Beträffande detta förslag har domänstyrelsen anfört, att uttalanden i förevarande syfte upprepade gånger återkommit och detta så att säga med ökad styrka, hvadan desamma syntes vara att betrakta som ett uttryck för allmänna meningen inom dessa orter, liksom den inskränkning i förfoganderätten till skogen, som en dimensionslag innebure, numera kunde anses där äga stöd i det allmänna tänkesättet.

Hvad dimensionslagar beträffade, vore emellertid olägenheterna af sådana af styrelsen redan omförmälda. De kunde i korthet sammanfattas så, att afverkningen inskränktes till de större träden, medan mindre sådana, ehuru undertryckta och ej vidare tillväxande, blefve till hinder för återväxten i allmänhet kvarlämnade, enär de endast efter omgång och kostnad finge användas till annat än husbehof. Vid utplockning af endast större träd uppstode ej så stora öppningar i skogsbeståndet, att därmed bereddes tillräcklig tillgång på ljus, för att lifskraftig återväxt skulle kunna uppkomma. Däremot vore denna utglesning väl ägnad att låta skogsmarken betäckas af en vegetation, som försvårade trädfröets nedträngande till jorden och groning. En dimensionslag verkade sålunda i hög grad ofördelaktigt på skogsföryngringen, i all synnerhet i granskogar och barrblandskogar, hvilka i nu ifrågavarande län hade stor utsträckning. Å andra sidan gåfve den onekligen skydd åt befintlig ungskog. Enda utvägen att undvika olägenheterna syntes vara att bereda möjlighet för skogsägare att utan afsevärd omgång och kostnad erhalla utsyning af de mindre träd, som ur skogsvårdens synpunkt

borde afverkas. Härförinnan hade en sådan utsträckt utsyningsmöjlighet icke kunnat åstadkommas. Genom skogsvårdsafgifters införande kunde emellertid medel vinnas att för detta ändamål anställa ett tillräckligt antal forstligt utbildade personer, hvarigenom olägenheterna af dimensionsbestämmelsers upptagande i lagen delvis kunde anses undanröjda. Men en annan fråga vore, huruvida härmed jämväl föryngringen vore betryggad och en återväxtlag obehöflig. Styrelsen ansåge för sin del, att så ej vore förhållandet, i all synnerhet i fråga om de förut nämnda allmänna skogstyperna, granskogar och barrblandskogar. Särskildt vore härvid att bemärka, att högst ogynnsamma förhållanden för föryngringen måste inträda, när grantorka efter dimensionsafverkning uppstode, hvilket i nu ifrågavarande två län ofta vore fallet. Dimensionslagen kunde därför icke ersätta återväxtlagen, utan måste de båda komplettera hvarandra.

I öfverensstämmelse med denna uppfattning har domänstyrelsen uppgjort ett särskildt förslag till skogsvårdslag för Västernorrlands och Jämtlands län, innefattande dels den af landstingens kommitterade uppgjorda dimensionslagen, med vissa af domänsstyrelsen nödiga ansedda ändringar i densamma, dels ock bestämmelser af hufvudsakligen enahanda innehåll som i det af skogskommittén uppgjorda förslaget till återväxtlag, sådant detsamma blifvit af domänstyrelsen till antagande förordadt.

Då domänstyrelsen således — med upprepande af sina tillförene framställda anmärkningar om olägenheterna af dimensionslagar i allmänhet, om än med erkännande af det skydd de gafve åt befintlig ungskog, och under uttalande, att genom beredande af medel till utsträckt utsyningsmöjlighet dessa olägenheter endast delvis kunde anses undanröjda — förordat införandet i Västernorrlands och Jämtlands län af en dimensionslag vid sidan af en återväxtlag enligt kommitténs förslag, har styrelsen utgått från den förutsättning, att den allmänna meningen i dessa orter vore bestämd för införandet af en dimensionslag, äfvensom att den inskränkning i förfoganderätten till skogen, som en dylik lag innebär, numera skulle kunna anses där äga stöd i det allmänna tänkesättet.

Emellertid är detta så långt ifrån fallet, att det af Västernorrlands läns och Jämtlands läns landsting framlagda förslaget framkallat från skilda håll inom länen synnerligen lifliga protester och allvarliga gensagor, som framburits såväl genom pressen som vid en mängd i orterna för ändamålet hållna möten och sammanträden, och som funnit sitt slutliga uttryck i en till Kungl. Maj:t öfverlämnad, af mer än 6,000 personer undertecknad petition, hvari anförts bland annat, att det

af landstingen antagna förslaget till lag angående vården af enskildes skogar inom länen jämte tillhörande författningar komme att betänkligt inskränka bygdebefolkningens fria dispositionsrätt till ett af dess viktigaste existensmedel, utan att, enligt sakkunnig myndighets utsago, det afsedda ändamålet eller ungskogens bevarande därmed blefve till fyllest vunnet; att förslaget syntes hota gällande aftal och öppna utsikt till nya rättstvister mellan ägare af jord och skog; att en dimensionslag sådan som denna oskäligt gynnade sågverksindustrien på bekostnad af den öfriga träindustriens behof af råvara och därmed afsättningsmöjligheten för hemmanens skogsprodukter; samt att förslaget slutligen erbjöde oöfvervinnerliga svårigheter i sin praktiska tillämpning jämte anledningar till trakasserier från skogsvårdens handhafvares sida, men ändock syntes kräfva oskäliga kostnader i förhållande till det tvifvelaktiga resultatet; och hafva på grund häraf petitionärerna anhållit, att berörda förslag icke måtte föranleda någon proposition till Riksdagen, men att, om Kungl Maj:t skulle finna skäl därtill föreligga, Kungl. Maj:t täcktes, i likhet med hvad före utfärdandet af den s. k. norrbottenslagen var fallet, inhämta yttranden i ärendet från länens kommuner.

Under sådana omständigheter och innan den allmänna meningen i orten vunnit större stadga i fråga om fördelarne af en på dimensionsprincipen grundad skogsvårdslag för länen, finner jag mig icke kunna tillstyrka Kungl. Maj:t att för Riksdagen framlägga proposition om antagande af en sådan lag för nu ifrågavarande län: och anser jag vid sådant förhållande hvarje anledning hafva bortfallit att ifrågasätta undantagande af sagda län från tillämpning af den af skogskommittén föreslagna skogsvårdslagstiftningen, helst som, enligt hvad domänstyrelsen framhållit, bestämmelserna i kommitténs förslag till återväxtlag i allt fall torde, äfven vid sidan af en dimensionslag, blifva behöfliga för åstadkommande af en tillfredsställande skogsvård inom dessa län.

Lagen angående vården af enskildes skogar.

Af de författningsförslag, kommittén framlagt, är förslaget till *lag angående vården af enskildes skogar* otvifvelaktigt det viktigaste. Ehuru jag redan den 1 november 1901, då detta förslag, efter undergången omarbetning inom jordbruksdepartementet, af Kungl. Maj:t öfverlämnades till högsta domstolen för utlåtandes afgifvande, redogjort för detsammas innehåll och för de ändringar, som vid berörda omarbetning däri vidtagits, anhåller jag att nu få åter framlägga förslaget såväl i dess ursprungliga form som med den affattning, detsamma vid sagda omarbetning erhöll. — — — — — — — — — — — — — —
— —

För de anmärkningar, som af de i ärendet hörda myndigheter framställts mot särskilda paragrafer i kommitténs förslag, och som i åtskilliga afseenden tagits i beaktande vid förslagets omarbetning inom jordbruksdepartementet, har jag redan förut haft tillfälle att för Kungl. Maj:t redogöra. Det torde därför icke vara erforderligt att nu anyo genomgå desamma, utan torde jag kunna inskränka mig till att upptaga de af högsta domstolen mot det omarbetade förslaget framställda anmärkningar till närmare skärskådande.

Dock anhåller jag att dessförinnan få, beträffande vissa från skogsvårdssynpunkt mot 1 och 13 §§ i kommitténs förslag gjorda erinringar, lämna en något utförligare redogörelse, da affattningen af dessa §§ är af väsentlig betydelse, för att det med lagen afsedda syftemal ma kunna vinnas.

Emot dessa §§ har anmärkts, bland annat, att desamma ej med tillräcklig tydlighet angafve, hvarken hvad som menades med »egentlig skogsmark» eller beskaffenheten af de förhållanden, under hvilka det borde antagas, att skogens föryngring kunde äfventyras i följd af det sätt, hvarpa afverkningen bedrefves, eller af skogsmarkens behandling, efter det afverkning ägt rum, samt att reglerna för den enskilda skogsvarden därför borde gifvas ett mera bestämdt och mera detaljeradt innehall, eller att åtminstone genom bestämmelse i lagen borde beredas den enskilde skogsägaren utväg att, om han sa önskade, förskaffa sig de skogsvardande myndigheternas yttrande pa förhand, huruvida t. ex. en tillämnad afverkning vore att anse sasom

tillåten, eller upplysning i skogsföryngringen rörande förhållanden. En ledamot af kommittén, med hvilken flera af de myndigheter, som yttrat sig öfver förslaget, instämt, har ansett böra i paragrafen införas en definition å begreppet »egentlig skogsmark», hvarmed skulle förstås »sådan skogsbördig mark, där skogens tillväxt och föryngring icke förhindras af markens beskaffenhet och betäckning».

Domänstyrelsen har i nämnda afseende hufvudsakligen anfört, att kommittén vid affattningen af 1 § torde hafva afsett att angifva de hufvudgrunder, som, på sätt i 1896 års riksdagsskrifvelse omförmäles, kunde vara gemensamma för alla orter och på hvilka lagen hvilade, under det att de särskilda bestämmelser, som erfordrades för tillämpningen, komme att, lämpade efter orternas olika förhållanden, efter vederbörande ortmyndigheters och korporationers hörande meddelas af Eders Kungl. Maj:t i de för skogsvårdsstyrelserna föreslagna reglementen. Vid sådant förhållande kunde styrelsen ej annat än erkänna såsom riktig den af kommittén följda principen att icke i lagen införa detaljerade bestämmelser i syfte att närmare reglementera den enskildes skogshushållning, hvilka föreskrifter, ehuru lämpliga för en ort, kunde finnas olämpliga för en annan, och ansåge styrelsen fördenskull, att något afseende ej i detta sammanhang borde fästas vid de i berörda hänseende gjorda anmärkningar och framställningar, hvilka däremot vid reglementens affattande för skogsvårdsstyrelserna borde komma till den rätt, deras innehåll kunde betinga.

Då lagens hufvudsyfte vore att skogsägaren skulle, när han afverkade skog, såväl bedrifva afverkningen på ett för skogens reproduktion ändamålsenligt sätt, som ock att därefter vidtaga för återväxten efter förhållandena erforderliga åtgärder, skulle nämnda hufvudsyfte i dess viktigaste delar göras om intet, om just sådan mark undantoges från lagens tillämpning, hvarest ej utan särskild åtgärd skogens föryngring kan äga rum. Ty det vore särskildt för sådana områden åtgärder påfordrades. Svårigheter och hinder förekomme mångenstädes för självsådden, beroende af lokala förhållanden. Än hade marken stor benägenhet för gräsväxt, än förekomme annan hindrande markbetäckning, såsom i gran- och barrblandskogar, synnerligast i syrliga lägen. Uppenbart vore, att undantagandet från lagens tillämpning af all mark, där dylika svårigheter och hinder förekomme, vore att afklippa lagens räckvidd just där, hvarest dess ingipande kunde göra mesta gagn. Skulle däremot svårigheterna och hindren för föryngringen vara beroende på en genom mossvegetation af öfvervägande sphagnum (hvitmossa) inträdd

försumpning, då hade man ur synpunkten af markens nuvarande tillstånd all anledning att hänföra denna, liksom mossarna, till impediment, och med denna begränsning komme försumpad mark gifvetvis utom lagens tillämpning.

Mot den af kommittén föreslagna ordalydelsen af 1 § åter ville styrelsen erinra, att, om lagen såsom allmän regel föreskrefve, att å skogsmark afverkning ej finge så bedrifvas eller marken efter afverkning så behandlas, att skogens föryngring äfventyrades, häraf borde följa, att skogsmark med undantag, som i 13 § sägs, i själfva verket skulle till skogsbörd allt framgent användas, hvadan den första satsen af §:s ordalydelse, såsom mindre behöflig, syntes kunna uteslutas. Likaså hölle styrelsen före, att ordet »egentlig», hvilket i samband med »skogsmark» torde åsyfta en motsats till betesmark och sådan mark, som ägnade sig till högre art af kultur, såsom åker, äng, trädgard m. m., skulle kunna undvaras, därest 13 § affattades i enlighet med af styrelsen i sådant afseende framställdt förslag.

I det inom jordbruksdepartementet omarbetade förslaget äro ifrågavarande §§ affattade i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af domänstyrelsen salunda uttalade åsikter; men då det ansågs lämpligt, att i själfva lagen funnes uttryckligen angifvet, att den ej afsåge försumpad mark, intogs i 13 § en bestämmelse i sådant afseende.

Emellertid har den affattning 13 § sålunda erhållit i det omarbetade förslaget, hvaraf domänstyrelsen under hand lämnats tillfälle att taga del, väckt betänkligheter hos styrelsen, och har föredraganden af ärendet hos styrelsen i ämnet afgifvit en promemoria, som torde få såsom bilaga atfölja detta protokoll och hvari ifrågasatts, huruvida det vore möjligt att i lagen så definiera begreppet skogens försumpning, att en hvar skogsägare skulle kunna afgöra, huruvida den mark, han hade för sig, vore försumpad eller ej. I detta afseende erinras, hurusom det ofta förekomme, att hvitmossan uppträdde i enstaka tufvor i för öfrigt växtlig skog, eller att hvit- och björnmossor härskade kring källdrag, i smärre sänkor, i mosskanterna eller a andra liknande ställen, utan att skogen sasom sådan kunde sägas vara försumpad. Orimligt vore ju att, blott därför att vissa fläckar eller mindre omraden lede af försumpning, hela skogen komme utom lagen, men antagligen komme det likväl i själfva verket att sa tillgå. Ty säkert vore, att försumpningsfläckarna af en hel del personer skulle tagas till förevändning för en radikal afverkning å kringliggande skog, om blott träkonjunkturerna vore goda. Att sedan, när afverkningen väl skett och försump-

ningen förvärrats, söka tillämpa lagens påföljd inom de vida och öde norrländska skogslanden, läte sig knappast tänka.

Mången gång inträffade ock, att försumpning af skilda orsaker, såsom uppdämning, förändring af vattendragens lopp, särskildt å flacka marker, inträdde, utan att någon afsevärd eller stark mossbildning förmärktes. I sådant fall vore ej heller den ifrågasatta ordalydelsen lämplig.

Vidare uppträdde försumpning i många stadier eller öfvergångsformer, hvilkas föryngringshindrande eller icke föryngringshindrande egenskaper ej utan fackmäns undersökning kunde bedömas. Missförstånd och förvecklingar kunde härigenom uppstå, om afgörandet lades i skogsägarnes hand.

Under alla dessa skiftande förhållanden och med den ofullständiga kännedom, man dessutom hade om försumpningsprocessen, syntes det öfverhufvudtaget icke vara möjligt att gifva någon fullt tillfredsställande, i det öfvervägande antalet fall användbar, enkel och tydlig definition om saken.

Gifvetvis måste vid tillämpningen af lagen såsom impediment betraktas sådana uppenbara försumpningar eller vattensjuka marker, som karaktäriserades af sin marväxta trädvegetation, och om hvilka ingen kunde råka i tvifvelsmål, att de ej motsvarade hvad i dagligt tal menades med försumpning, såsom mossar, kärr, myrlaggar, källdrag m. m., men detta följe af sig själft och påkallade ej någon särskild bestämmelse i lagtexten, i synnerhet om saken särskildt omnämndes i motiven. Ty då kontrollen öfver lagens tillämpning vore lagd i fackmässigt utbildad personals händer under skogsvårdsstyrelses ledning, kunde skogsägaren ej tänkas blifva utsatt för något godtycke eller någon risk. Vore han ej själf på det klara, huru afverkning skulle bedrifvas, skulle han äga rätt att af vederbörande tjänsteman få på platsen för afverkningen nödiga anvisningar, till hvilka han då kunde trygga sig.

Ehuru jag fortfarande anser det vara önskvärdt, om en bestämmelse i förevarande afseende kunnat i själfva lagen införas, kan jag ej annat än finna de sålunda från forstlig synpunkt däremot framställda anmärkningar vara beaktansvärda; och vill jag således, med hänsyn jämväl därtill, att omfattningen af begreppet försumpad skogsmark nu blifvit i särskilda afseenden närmare utvecklad och begränsad, icke vidare ifrågasätta upptagandet i lagen af en positiv bestämmelse om undantagande af dylik mark från lagens tillämplighetsområde.

I det till högsta domstolen remitterade förslaget hade den grund-

sats blifvit tillämpad, att, om enskild man tillhörig skogsmark vid eller efter afverkning blefve utsatt för vanskötsel, det skulle åligga jordägaren att vidtaga de åtgärder, som för skogsmarkens återställande i skogbärande skick funnes erforderliga. Emot denna grundsats har af samtliga högsta domstolens ledamöter gjorts anmärkning, i ty att det ansetts obilligt att lägga nämnda skyldighet å skogsmarkens ägare, för det fall att denne själf ej gjort sig skyldig till själfva förseelsen. Enligt högsta domstolens mening borde i stället i lagen tillämpas den allmänna grundsatsen, att den, som öfverträdt lagens föreskrifter, äfven borde drabbas af de för öfverträdelsen stadgade påföljder. Då det ej lärer kunna bestridas, att, såsom inom högsta domstolen påpekats, fall kunna förekomma, då den i det remitterade förslaget upptagna regeln skulle lända till obilligt betungande af jordägaren, har vid den nu företagna bearbetningen af förslaget den af högsta domstolen förordade grundsatsen blifvit tillämpad. Hvem som öfverträdt lagens föreskrifter, framgår för de flesta fall tydligt ur stadgandena i första stycket af 1 §. Har skogens föryngring äfventyrats genom en på obehörigt sätt bedrifven afverkning, är öfverträdaren gifvetvis den person, som låtit verkställa afverkningen; ligger orsaken åter däri, att efter afverkning skogsmarken behandlas på ett sätt, som är skadligt för återväxten, faller ansvaret å den person, som vidtagit de hinderliga åtgärderna. På sätt inom högsta domstolen anmärkts, synes det emellertid af ifrågavarande stadgandes affattning i det remitterade förslaget ej med tydlighet framgå, hvad som dock varit åsyftadt, nämligen att å skogsmark, där skogen ej kan föryngras omedelbart genom naturens verksamhet, sådana åtgärder skola vidtagas, som för återväxtens tryggande äro erforderliga. Än mindre kan ur stadgandets nuvarande lydelse inhämtas, hvem det åligger att i dylikt fall vidtaga de behöfliga åtgärderna. I anledning häraf och då det synes bäst öfverensstämma med den af högsta domstolen förordade grundsats att under nyssnämnda förhållanden lägga skyldigheten att vidtaga de för återväxtens tryggande erforderliga åtgärderna å den, som låtit verkställa afverkningen, anser jag en föreskrift af detta innehåll böra i 1 § införas.

Enligt skogskommitténs förslag, hvilket, i fråga om skyldigheten att å vansköttt skogsmark vidtaga de för återväxtens tryggande erforderliga åtgärder, intog samma standpunkt, som af högsta domstolen förordats, skulle det tillkomma Kungl. Maj:ts befallningshafvande att pröfva, ej mindre hvilka åtgärder för sagda ändamål vore erforderliga, än äfven hvem skyldigheten att vidtaga dessa åtgärder ålage. Ehuru det ej kan

nekas, att vissa betänkligheter yppa sig mot att åt Kungl. Maj:ts befallningshafvande öfverlämna sistberörda pröfningsrätt, synes dock denna anordning från praktisk synpunkt vara den lämpligaste. Därför har vid den nu företagna bearbetningen skogskommitténs förslag i denna punkt upptagits. I detta sammanhang må äfven framhållas att, i anledning af hvad inom högsta domstolen anmärkts beträffande Kungl. Maj:ts befallningshafvandes befogenhet att meddela afverkningsförbud, stadgandet härom torde böra jämkas i syfte att däraf tydligt må framgå, att vid afverkningsförbuds tillämpande gentemot den, som öfverträdt lagens föreskrifter, annans rätt ej får förnärmas.

Uppgifves grundsatsen, att omsorgen om återväxtens tryggande å afverkad skogsmark i hvarje fall skall åligga jordägaren, lärer det vara självfallet, att förslagets föreskrifter om förmånsrätt i fastigheten för kostnad, som skogsvårdsstyrelse för skogsmarks återställande i skogbärande skick förskjutit, böra utgå, och har med anledning af högsta domstolens erinringar stadgandet om dylik kostnads omedelbara uttagande genom utmätningsman likaledes ur förslaget utgått.

Jämväl i öfrigt hafva de mot det remitterade förslaget framställda anmärkningar, om hvilka ett flertal af högsta domstolens ledamöter varit ense, i hufvudsak blifvit iakttagna. Härutinnan må särskildt framhållas, att 7 § i förslaget till lag angående vården af enskildes skogar blifvit sålunda omarbetad, att *dels* konkurrensen mellan nämnda lagrum och allmänna strafflagen blifvit undanröjd, *dels ock* rätten att taga virke i beslag blifvit väsentligen begränsad samt bragt i bättre öfverensstämmelse med den svenska rättens grundsatser angående förvärf i god tro af lös egendom. Då emellertid genom nyssnämnda begränsning i beslagsrätten det näppeligen skulle kunna inträffa, att ägare af beslagtaget virke vore okänd, samt de stadganden, hvilka bestämma förfarandet i fall, då ägare af beslagtaget virke ej anträffas, i följd häraf skulle erhålla skäligen ringa praktisk betydelse, hafva dessa stadganden, till hvilka motsvarighet ej finnes i den för Gotlands, Västerbottens och Norrbottens län gällande skogslagstiftning, ur förslaget uteslutits.

Beträffande 2 § i det remitterade förslaget har högsta domstolen yttrat, att då lagen icke lämnade skogsägaren någon ledning för bedömandet, huru han borde förfara med afseende å en tillämnad afverkning, det vore önskligt, att han kunde erhålla anvisningar därom af skogsvårdsstyrelsen med den verkan, att om han ställde sig dessa till efterrättelse, han icke blefve behandlad såsom öfverträdare af lagen.

Den anordning, högsta domstolen här förordat, synes dock icke stå i full öfverensstämmelse med de bestämmelser i förslaget, hvilka öfverlämna pröfningen, huruvida i strid mot lagens föreskrifter vanskötsel af skogsmark ägt rum, åt en annan myndighet, nämligen Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Härtill kommer, att om skogsvårdsstyrelsen skulle vara förbunden att åt en hvar skogsägare, som så önskade, lämna anvisningar af den beskaffenhet och med den verkan, högsta domstolen ifrågasatt, det skulle vara nödvändigt att till skogsvårdsstyrelsens biträde anställa forstligt utbildade personer i vida större antal, än enligt skogskommitténs förslag varit afsedt eller för närvarande torde vara att tillgå. Det har därför ej ansetts möjligt att i denna punkt efterkomma, hvad högsta domstolen tillstyrkt. Emellertid må det erkännas, att 2 § med dess nuvarande innehåll näppeligen har sin rätta plats i civillag, utan snarare bör upptagas i den administrativa förordning, som behandlar skogsvårdsstyrelses sammansättning och uppgifter. I öfverensstämmelse med denna uppfattning har förty 2 § vid den företagna omarbetningen blifvit utesluten.

Skyddsskogar.

Vid uppgörandet af förslaget till lag angående vården af enskildes skogar har, enligt hvad kommittén anfört, kommittén utgått från den allmänna uppfattning, att enligt rådande förställningssätt skogsägaren bör hafva frihet att tillgodogöra sig det befintliga skogskapitalet utan hänsyn till uthållig afkastning, blott med den inskränkning att skogens föryngring icke äfventyras. Där emellertid i följd af särskilda naturförhållanden skogsföryngringen vore förenad med synnerliga svårigheter, som stegrades i den mån de uppväxande plantorna saknade skydd af äldre skog, vore en efter rationella grunder ordnad afverkning det enda medlet att bibehålla skogsmarkens reproduktionsförmåga. Det kunde enligt kommitténs åsikt ej betviflas, att staten ägde rätt och plikt att i sådana fall ingripa för att förhindra, att betydande områden förvandlades till skoglösa ödemarker, utan möjlighet att återvinnas för landets produktion. Sådana förhållanden, yttrar kommittén vidare, råda i vårt land särskildt i närheten af fjällen. Utglesnas där befintliga skogar i någon högre grad, så förstöras de yngre plantorna af fjällvindar, och marken undergår vanligen därjämte en försumpning, som gör den otjänlig till skogsbörd. I följd häraf flyttar sig då barrskogsgränsen allt lägre ned på fjällsidorna. På sätt kommittén omförmält i sammanhang med redogörelsen för skogarnas tillstånd, åtnjuter en stor del af landets fjällområde i gällande lagstiftning och i statens skogsinnehaf ett nöjaktigt skydd mot denna fara. Inom Jämtlands län är den däremot

flerstädes för handen. Kommittén har därför funnit nödigt att för dylika trakter föreslå en undantagslagstiftning, enligt hvilken Kungl. Maj:t skulle äga att, på framställning af vederbörande skogsvårdsstyrelse och efter det erforderliga undersökningar blifvit verkställda, för de skogar, där sådant af nu anförda skäl befunnes erforderligt, stadga, att afverkning annorledes än till husbehof icke finge äga rum annat än efter utsyning af skogsstatens tjänstemän. På det att den sålunda föreslagna inskränkning i dispositionsrätten till skogen ej skall blifva större, än behofvet kräfver, samt skogsägaren kunna utan förlust träffa anordningar för virkets utdrifning och framflottande, har kommittén dock ansett honom böra vara berättigad att på en gång erhålla utstämpling för flere år i så stor utsträckning, som är förenlig med skogens föryngring och framtida bestånd.

I vissa fall kan i en fjälltrakt, vid hafsstrand eller i annat exponeradt läge befintlig skog vara af så stor betydelse såsom skydd för den kringliggande nejden och på samma gång själf vara utsatt för så ogynsamma inflytanden, att en ännu mera konservativ hushållning för densamma måste föreskrifvas. Inskränkningen i ägarens dispositionsrätt blefve i sådana fall af synnerligen genomgripande art och tillkommen hufvudsakligen i allmänt intresse. Det har därför synts kommittén billigt, att staten, där ägaren ej vore villig underkasta sig en sadan inskränkning, i vanlig ordning exproprierar skogen, hälst denna grundsats redan vunnit tillämpning i gällande lagstiftning rörande flygsandsfält.

I öfverensstämmelse med dessa grundsatser har kommittén utarbetat följande förslag till författning i ämnet.

Förslag
till
lag angående fjällskogar och skyddsskogar.

§ 1.

I fjälltrakter, där fara är, att en för långt drifven afverkning å skogen gör marken till framtida skogsbörd oduglig eller medför vådor för skogsföryngringen, må efter föregången syn och undersökning, på framställning af skogsvårdsstyrelsen, Kungl. Maj:t förordna, att afverk-

ning annat än till husbehof endast må äga rum efter utsyning, som på statens bekostnad af skogsstatens tjänsteman verkställes; dock att skogsägaren är berättigad att på en gång erhålla utstämpling i så stor utsträckning, som med hänsyn till skogens föryngring och framtida bestånd är förenligt.

§ 2.

Där för bibehållande af skogar, hvilkas bestånd erfordras till skydd för flygsandsfält, fjällgränsens nedgående, fiske och sjöfart, större inskränkning i skogsägarens rätt att bruka skogen, än i § 1 säges, befinnes vara af nöden, förordne Kungl. Maj:t efter föregången undersökning i hvarje särskildt fall den inskränkning i förfoganderätten, som af omständigheterna påkallas; önskar skogens ägare hellre afstå sin skog till staten, gälle i sådant fall nådiga förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866.

§ 3.

Öfverträder ägare af sådan skog, som i §§ 1 och 2 omförmäles, den honom enligt denna lag tillkommande rätt till skogen, straffes såsom för skogsåverkan enligt 24 kap. strafflagen. Skogsstatens tjänstemän och betjänte äfvensom kronobetjänte äga lika behörighet att sådan öfverträdelse åtala och det olofligen afverkade virket i beslag taga. Undgår sådant virke beslag, vare skogens ägare pliktig ersätta dess värde, hvilket, där det icke på annat sätt kan utrönas, bestämmes på sätt i § 5 i lagen angående vården af enskildes skogar sägs.

Af den behållning, som uppkommer genom försäljning af beslagtaget virke, njute beslagtagaren 20 procent, om han tillika utfört åtalet, men i annat fall allenast 10 procent, medan ett lika belopp tillfaller åklagaren. Af den ersättning, som på sätt ofvan är nämndt, utgår för olofligen afverkadt virke, som undgått beslag, njute åklagaren likaledes 10 procent. Återstoden tillfalle skogsvårdskassan i det län, där afverkningen ägt rum. Finnes i det län ej skogsvårdsstyrelse, öfverlämnas dessa medel till Konungens befallningshafvande att till skogsvårdens främjande i länet användas.

Af de rörande detta lagförslag afgifna utlåtanden inhämtas:

att Hallands länsstyrelse emot lagförslaget, i hvad det rörer flyg-

sandsfält, erinrat, att af förslaget med därtill hörande motiv icke framginge, huru kommittén tänkt sig förhållandet mellan de föreslagna nya stadgandena till skydd för skogsbestånd å flygsandsfält och de rörande detta ämne redan nu gällande bestämmelser, med hänsyn hvartill länsstyrelsen, då föreskrifter i sådant afseende, ifall förslaget upphöjdes till lag, blefve erforderliga, hemställt, att de för de halländska flygsandsfälten nu gällande bestämmelser skulle lända till efterrättelse tills vidare, och intill dess Kungl. Maj:t funne för godt att i den mån, förhållandena därtill gåfve anledning, förordna om tillämpning å dessa flygsandsfält af de för skyddsskogar gällande bestämmelser;

att Malmöhus länsstyrelse funnit anmärkningsvärdt, att förslaget, i hvad det afsage skydd för flygsandsfält, icke medgåfve något den offentliga maktens ingripande, därest tillräckligt skydd mot skogens vanvårdande skulle vinnas genom förordnande, att afverkning annorledes än till husbehof endast finge äga rum efter utsyning, utan inskränkte myndigheternas ingripande till det fall, att än större inskränkning i skogsägarens rätt att bruka skogen funnes vara af nöden;

att Kristianstads länsstyrelse icke haft något att erinra mot ifrågavarande lagförslag;

att Västerbottens och Norrbottens länsstyrelser ej heller haft något att anmärka mot förslaget, utan förordat detsammas antagande såsom lag;

att Jämtlands länsstyrelse funnit föga vara med kommitténs förslag vunnet till fredande af de för hänsynslösa afverkningar nu utsatta fjällskogarna, därest icke en dimensionslag för länet komme till stånd, alldenstund dessa fjällområden voro så vidsträckta, att de undersökningar, som skulle fullgöras, innan förordnanden enligt §§ 1 och 2 kunde meddelas, ej hunne verkställas på många år å alla de ställen, där sådant behöfdes, hvadan skogen innan dess kunde befaras blifva sköflad. Dock ansage länsstyrelsen att då, äfven om en dimensionslag blefve utfärdad, ytterligare inskränkning i enskildes förfogande öfver skogar invid fjällen ofta nog komme att behöfvas, en lag af det innehall, kommittén föreslagit, borde utfärdas, hvarvid emellertid borde föreskrifvas, att angifvare af begångna öfverträdelser skulle erhålla andel i värdet af förverkadt virke.

Domänstyrelsen har i ärendet anfört hufvudsakligen följande. Inom Norrbottens, Västerbottens och Kopparbergs län kunde barrskogsregionens öfre gräns anses skyddad därigenom, att fjällskogsområdet till större delen vid afvittringen bibehållits i kronans ägo samt

därigenom, att de skogstrakter inom detta område, som tillfallit eller vid ännu återstående afvittring komme att tillfalla hemman, vore enligt gällande förordning underkastade utsyning i fråga om all afverkning för afsalu, hvaremot nämnda gräns inom Jämtlands län, där betydande områden inom fjälltrakterna blifvit tilldelade hemman, utan att förfoganderätten till skogen blifvit inskränkt, vore i saknad af skydd. Redan på 1880-talet väcktes, i anledning af att afverkningen bedrefs allt närmare fjällen, fråga om behofvet af skyddsskogar i fjälltrakterna, men man hyste då förhoppning, att sådana skulle genom de markinköp för utvidgning af renbetesfjällen, hvilka befunnits för lapparnes renskötsel otillräckliga, kunna erhållas å de trakter, där fara för skogarnas bestånd genom en för långt drifven afverkning vore för handen. De svårigheter, som för dessa markinköp i allmänhet uppstodo, och isynnerhet den efter hand inträdda stegringen i priset äfven för fjällhemman, hade emellertid väsentligt inskränkt det tillämnade markförvärfvet, hvarigenom, ehuru 200,854 hektar fjällmarker inköpts, de för skogsgränsens skyddande behöfliga fjällskogsområden på långt när ej kunnat i kronans ägo återvinnas.

För bedömande af den omfattning, i hvilken dylika områden ännu vore i enskildes ägo, har öfverjägmästaren i mellersta Norrlands distrikt anmodats verkställa utredning; och har bemälde öfverjägmästare efter verkställd sådan utredning kommit till det resultat, att med beräkning att hela fjällskogsområdet, kala fjäll inräknade, utgjorde omkring 2 millioner hektar och därifrån frandroges 1,000,152 hektar för renbetesfjällen och för deras utvidgning inköpt mark, nära 1 million hektar återstode, som vore i enskildes ägo, och af hvilken senare areal omkring hälften eller 500,000 hektar vore skogbärande. Om än, att döma efter den grund, öfverjägmästaren följt vid beräkningen af fjälltrakternas totalareal, kan dragas i tvifvelsmål, huruvida ej beräkningen utfallit något för hög, synes likväl, äfven om arealen något minskas, densamma vara af den betydenhet, att fullgiltiga skäl föreligga för lagstiftningens ingripande till skydd för skogsgränsen inom dessa fjällområden, när denna gräns genom öfverdrifven afverkning är hotad.

I detta afseende har öfverjägmästaren upplyst, att af förenämnda i bolags och enskildes ägo varande 500,000 hektar fjällskogsmark, skogar å omkring 150,000 hektar, till det mesta inom Kalls, Undersåkers, Åre, Hallens och Ovikens socknar blifvit genom hänsynslös afverkning till minsta användbara dimensioner mycket illa åtgångna, och att det i synnerhet i exponerade lägen vore att befara, att skogen flerstädes till följd af fjällvindarnas genom afverkningen ökade spelrum och trädens ringa

frösättning komme att dö ut, hvilket jämväl för jordbrukets bedrifvande i dessa trakter medförde ett högst menligt inflytande, hälst som på många håll redan visat sig, att frostländigheten efter skedda afverkningar betydligt ökats.

Domänstyrelsen har på grund af egen kännedom om förhållandena vitsordat riktigheten af öfverjägmästarens uppfattning i fråga om den verkan, afverkningen i berörda fjälltrakter måste medföra, och därför på det lifligaste tillstyrkt åvägabringandet af den undantagslagstiftning, kommittén föreslagit. Med afseende å lagförslagets affattning har styrelsen fäst uppmärksamheten därå, att, på sätt Jämtlands länsstyrelse framhållit, det kunde befaras, att, när fråga uppstode om en fjälltrakts ställande under afverkningsförbud, skogen därå hunne uthuggas, innan Kungl. Maj:ts beslut i ärendet kunde utfärdas och bringas i verkställighet, hvadan styrelsen ansåge, att ett tillägg till lagförslaget vore oundgängligt därom, att länsstyrelsen skulle äga befogenhet att på en af skogsvårdsstyrelsen samtidigt med underdånig framställning i ämnet gjord anmälan interimistiskt förordna, att afverkning å visst område annat än till husbehof finge äga rum endast efter utsyning. Samma länsstyrelses hemställan, att andel i värdet af förverkadt virke måtte tillerkännas jämväl angifvaren af begångna öfverträdelser, ansåge styrelsen hafva goda skäl för sig, enär i annat fall sådana öfverträdelser i de aflägsna fjälltrakterna kunde befaras endast sällan komma till vederbörande myndigheters kännedom, hvadan styrelsen hemställde, att föreskrift i berörda afseende måtte intagas i lagen. Vidare har styrelsen framhållit, att som, beträffande öfverträdelse mot den föreslagna lagen, det funnes bestämmelse endast i det fall, att ägaren själf men ej annan person beginge öfverträdelsen, det syntes vara nödigt, att i lagen infördes, att, därest ägaren till skogen icke inom ett år åtalat af annan person mot ifrågavarande lag begången öfverträdelse å hans skog, allmän åklagare ägde, utan hinder af bestämmelsen i 24 kap. 15 § strafflagen beifra öfverträdelsen.

Hvad anginge lagförslagets tillämpning till skydd för flygsandsfält, fiske och sjöfart, har styrelsen erinrat, hurusom i nådiga förordningen angående jords eller lägenhets afstående för allmänt behof den 14 april 1866 vore stadgadt, att, när ägare af flygsandsfält försummat taga föreskrifven vård om detsamma, Kungl. Maj:t ägde förordna, att sådant fält skall afstås. Enligt nådigt bref till kammarkollegium af den 23 juni 1882 ålåge det domänstyrelsen att, där anledning förekomme till farhåga för flygsands spridande å enskild tillhörig mark och särskilda föreskrifter icke redan blifvit gifna, inkomma med förslag till de åt-

gärder för flygsandens dämpande och fältets vidmakthållande, som kunde erfordras. Vidare vore genom särskilda nådiga bref föreskrifter lämnade angående vissa, enskilde tillhöriga flygsandsfält med därå växande skog, såsom genom nådiga brefven den 27 juli 1860 och den 6 mars 1863 angående flygsandsfält i Halland. Öfvervakandet däraf, att de för enskilda flygsandsfält meddelade föreskrifter behörigen iakttoges, ålåge enligt gällande instruktion för skogsstaten af den 29 november 1889 vederbörande revirförvaltare.

Slutligen har styrelsen anmärkt, att kommittén icke anfört något skäl för behöfligheten af lagstiftningens ingripande till skydd för flygsandsfält i vidare mån, än som förut funnes stadgadt, och ej heller antydt, i hvilket afseende sjöfart och fiske genom lagförslaget skulle kunna hafva gagn.

Då, på sätt jag förut erinrat, nu ifrågavarande förslag den 1 november 1901 af mig framlades till Kungl. Maj:ts pröfning, anförde jag, bland annat, att jag i likhet med domänstyrelsen ansåge, att, då kommittén icke antydt, i hvilket afseende sjöfart och fiske skulle kunna skyddas eller befrämjas genom de i förslaget ifrågasatta bestämmelser, dessa ord borde ur förslaget utgå. Däremot syntes förslaget lämpligen böra afse äfven sådana skogar, hvilkas bestånd erfordrades till skydd mot flygsandfält; och höll jag före, att den af kommittén i 1 § föreslagna inskränkning i dispositionsrätten öfver fjällskogar borde, till förhindrande af kalhuggning af skogar i närheten af flygsandsfält, utsträckas till jämväl detta senare slag af skogar, hvarjämte jag, på sätt domänstyrelsen hemställt, ansåg att i 1 § borde införas en föreskrift, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande ägde, innan Kungl. Maj:t i ärendet beslutat, meddela interimistiskt förbud mot afverkning till afsalu utan föregående utsyning. Bestämmelserna i 3 § af kommitténs förslag, hvilka synts mig vara dels otydliga, dels ofullständiga, ansåg jag böra omarbetas till hufvudsaklig öfverensstämmelse med motsvarande stadganden i 7 och 8 §§ i lagen angående vården af enskildes skogar, hvarjämte bestämmelserna i 9—12 §§ i sistnämnda lag syntes böra i tillämpliga delar jämväl här införas.

Med anledning af hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län i sitt utlåtande öfver kommitténs förevarande förslag anfört därom, att de angående flygsandsfälten i nämnda län nu gällande bestämmelser visat sig vara för därvarande skogar fullt tillfredsställande, fann jag det böra medgifvas, att dessa bestämmelser skulle fortfarande gälla, intill dess annorlunda kunde varda förordnadt.

I enlighet härmed var förslaget, då det öfverlämnades till högsta domstolens granskning, omarbetadt.

I anledning af hvad inom högsta domstolen mot förslaget anmärkts, har förslaget blifvit i vissa delar ändradt. Därvid har bland annat i 3 § vidtagits enahanda förändring, som ägt rum med afseende å 7 § i förslaget till lag angående vården af enskildes skogar, i det att *dels* från den i 3 § föreslagna straffbestämmelsens tillämpning undantagits de fall, i hvilka afverkning, som skett i strid mot de i nämnda § omförmälda föreskrifter, tillika innefattar förbrytelse mot allmänna strafflagen, *dels ock* rätten att taga virke i beslag blifvit begränsad. Då i följd af sagda inskränkning i den föreslagna straffbestämmelsens tillämpning denna skulle komma att afse allenast de fall, då afverkning obehörigen företagits af jordägaren själf, synes anledning saknas att bibehålla den jämförelsevis stränga straffskala, som det remitterade förslaget utvisar, och har förty straffmaximum för ifrågavarande öfverträdelse nedsatts till femhundra kronors böter. Begränsningen i rätten att taga virke i beslag har af samma skäl, som till stöd för borttagandet af 10 § i förslaget till lag angående vård af enskildes skogar blifvit anförda, föranledt, att 6 § i nu ifrågavarande förslag blifvit utesluten.

Skogsvårdsstyrelser och skogsvårdsafgifter.

Den skogsvårdsstyrelse, som, enligt hvad förut är nämndt, skulle finnas i hvarje län, där lagen angående vården af enskildes skogar komme att äga tillämpning, skulle enligt kommitténs förslag utgöras af landshöfdingen såsom ordförande samt i regel två ledamöter, valde, den ene af landstinget, den andre af hushållningssällskapet.

I län, som är deladt i olika landstingsområden, eller där det finnes mera än ett hushållningssällskap, skulle denna regel undergå den modifikation, att hvar och en af dessa korporationer blefve representerad i skogsvårdsstyrelsen, med iakttagande däraf att antalet ombud för landsting och antalet ombud från hushållningssällskap alltid blefve lika stort. För att inför skogsvårdsstyrelsen företräda den forstliga sakkunskapen skulle till föredragande och sekreterare hos styrelsen af Kungl. Maj:t förordnas en person, som fullgjort hvad som erfordras för vinnande af anställning såsom tjänsteman i skogsstaten. Aflöning skulle till denne utgå af statsmedel. Såsom representant för det allmänna intresset skulle han tillika, vid förfall för landshöfdingen, inträda såsom tillfällig ledamot i styrelsen.

Uppdraget att, på sätt förut angifvits, hafva tillsyn och kontroll öfver skötseln af de enskilda skogarne skulle, enligt hvad kommittén framhållit, icke vara skogsvårdsstyrelsernas och de af dem antagna

biträdens enda eller ens betydelsefullaste uppgift. Fastmera skulle dessa styrelser söka främja och understödja den enskilda skogshushållningen på alla sätt, som kunde anses lämpliga. I sådant afseende omnämnas af kommittén exempelvis sådana åtgärder, som att utbreda kunskap angående rationell skogsvård; att bevilja bidrag, med eller utan återbetalningsskyldighet, för afdikning af skogsmark, hyggesrensning, skogsodling, bildande eller utvidgning af härads- eller socknealhmänning; att anställa tjänstemän och betjänte med uppgift att lämna enskilde jordägare bistånd och råd vid skogsskötseln; att tillhandahålla skogsfrö och plantor m. m.

Då skogsvårdsstyrelsen alltså skulle blifva det egentliga organet för det kommunala arbetet i skogshushållningens intresse, har kommittén ansett den böra omhänderhafva och förvalta alla medel, som af Kungl. Maj:t, landsting eller hushållningssällskap komma att anslås för detta ändamål.

En blifvande allmän författning angående skogsvårdsstyrelsernas verksamhet borde emellertid reglera blott hufvuddragen af denna verksamhet. Detaljerade föreskrifter borde lämnas i särskilda reglementen, utfärdade af Kungl. Maj:t efter förslag af vederbörande styrelse och sedan landsting samt hushållningssällskap blifvit i ärendet hörda. På sådant sätt skulle behörig hänsyn kunna tagas till de stora skiljaktigheter, som förekomma mellan de olika orternas skogsförhållanden. Genom dessa reglementen kunde jämväl bemyndigande lämnas skogsvårdsstyrelse att, där sådant funnes behöfligt, jämte de tjänstemän och tillsyningsmän, som af styrelsen anställdes, tillika utse erforderligt antal personer att inom de olika socknarna i länet biträda styrelsen vid tillsynen öfver den enskilda skogsskötseln.

För att lämna en ungefärlig föreställning angående de kostnader, den sålunda föreslagna organisationen skulle medföra, har kommittén upprättat följande:

Förslag
till stat för skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän och tillsyningsmän.

Län.	Sekreterare.	Skogstjänstemän.	Tillsyningsmän.		Summa.
	Kronor.	Kronor.		Kronor.	Kronor.
Jämtlands	4,000	2,500	4 st.	4,000	10,500
Västernorrlands	4,000	2,500	4 »	4,000	10,500
Gäfleborgs	4,000	2,500	4 »	4,000	10,500
Kopparbergs	4,000	2,500	3 »	3,000	9,500
Värmlands	4,000	2,500	4 »	4,000	10,500
Örebro	3,500	— —	3 »	2,400	5,900
Västmanlands	3,500	— —	3 »	2,400	5,900
Stockholms	3,500	— —	3 »	2,400	5,900
Jönköpings	3,500	— —	3 »	2,400	5,900
Kronobergs	3,500	2,300	4 »	3,200	9,000
Kalmar	3,500	— —	3 »	2,400	5,900
Hallands	3,500	— —	3 »	2,400	5,900
Göteborgs och Bohus	3,500	2,300	4 »	3,200	9,000
Älfsborgs	3,500	2,300	4 »	3,200	9,000
Skaraborgs	3,500	— —	3 »	2,400	5,900
Östergötlands	3,000	— —	3 »	2,400	5,400
Uppsala	3,000	— —	3 »	2,400	5,400
Södermanlands	3,000	— —	3 »	2,400	5,400
Blekinge	3,000	— —	2 »	1,600	4,600
Kristianstads	3,000	— —	3 »	2,400	5,400
Malmöhus	3,000	— —	2 »	1,600	4,600
Summa	21 st. 73,000	8 st. 19,400	68 st.	58,200	150,600

Kommittén har vidare påpekat, hurusom de olikheter, hvilka i detta statsförslag förekomme mellan länen såväl i fråga om tjänstemäns och betjäntes antal som beträffande sekreterarnes löneförmåner, funne sin naturliga förklaring i de stora skiljaktigheterna i länens ytvidd och skogstillgångar.

Beträffande det ekonomiska underlaget för skogsvårdsstyrelserna och deras verksamhet har kommittén anfört, att, om från statsförslagets

slutsumma, 150,600 kronor, afdroges kostnaden för sekreterarnes aflöning, 73,000 kronor, hvilken kostnad statsverket skulle vidkännas, återstode att fylla ett belopp af 77,600 kronor. Så mycket hellre kunde man emellertid påräkna, att Riksdagen fortfarande skulle anvisa det anslag af 50,000 kronor, som sedan 1896 årligen beviljats för befrämjande af skogsodling å enskild mark, som genom nu ifrågasatta anordningar den utgift å 20,000 kronor, statsverket hade att vidkännas för aflöning åt skogsingenjörer, syntes icke vidare blifva erforderlig. Vidare syntes det ej kunna betviflas, att icke landsting och hushållningssällskap skulle med samma frikostighet som hittills befrämja skogsvården. Under år 1897 anvisade de för detta ändamål tillhopa 87,840 kronor. Under förutsättning att enahanda belopp för framtiden komme att utgå, skulle alltså, utöfver hvad som beräknats skola åtgå till tjänstemäns och tillsyningsmäns aflöning, en summa af 60,240 kronor årligen stå till skogsvårdsstyrelsernas förfogande. Uppenbart syntes emellertid vara, att de stora och maktpåliggande uppgifter, som skulle anförtros åt dessa styrelser, icke kunde fyllas, med mindre de hade att påräkna vida större inkomster.

Den lämpligaste utvägen att bereda sådana har kommittén funnit i förut omförmälda under de senare åren upprepade gånger framställda förslag, att trävaror vid export skulle åläggas en afgift samt de därigenom inflytande medel användas till skogsvårdens främjande.

Enligt hvad kommittén erinrat, var ett dylikt förslag upptaget i domänstyrelsens underdåniga utlåtande den 18 februari 1895. Domänstyrelsen anförde nämligen däri, bland annat, att en lag om förbud mot afverkning af ungskog ej medförde några direkta åtgärder till förbättrande af den nuvarande skötseln af enskildes skogar, om den än hindrade deras obegränsade vanvård. De åtgärder, som från statens, landstingens och hushållningssällskapens sida vidtagits för den enskilda skogsvårdens främjande, hade hittills visat sig i det stora hela föga verksamma annat än i några få län. Blefve det åter möjligt att intressera skogsägare för skogsvården därigenom, att deras utgifter för denna ersattes, och kunde säkerhet vinnas därför, att i sådant afseende vidtagna åtgärder blefve verkställda på ett för ändamålet lämpligt sätt, hvilket torde ske därigenom att arbetena utfördes under ledning och kontroll af i saken förfarne personer, borde mycket kunna åstadkommas, och en utväg vara funnen, som blefve för landet gagnelig. Om några afsevärda resultat skulle vinnas, erfordrades emellertid tillgång å medel till ganska betydliga belopp. Då statsanslag utöfver de nu anvisade ej härtill torde vara att påräkna, fann styrelsen förslaget om exportafgift å trävaror, att användas för skogsvårdsändamål, vara förtjänt af all upp-

märksamhet och böra tagas i allvarligt öfvervägande. Visserligen skulle en sådan afgift i sista hand drabba skogsägaren, som nödgades underkasta sig en mot afgiften svarande minskning i priset å försäljningsvirket; men vid sådant förhållande låge det ej heller något oegentligt däruti, att trävaruexportafgift måste betalas, då denna uteslutande användes till skogsägarens eget bästa. Om därjämte för trävaruexporterande skogsägare förbehölles rätt att, efter anmälan inom viss tid, genom arbeten å egen skog erhålla den erlagda afgiften restituerad, med undantag af så stor del, som erfordrades för administrationskostnadernas betäckande, torde afgiften, ehuru af tvång gifven, på ett säkert sätt befrämja skogsägarens intressen. I själfva verket skulle härigenom komma att tillämpas grundsatsen om skogsägares skyldighet att efter afverkning sörja för återväxt — en grundsats, hvars tillämpning i en återväxtlag ansetts vara synnerligen svår att bringa till efterlefnad, men som i denna form vore väsentligt lättare att genomföra. Styrelsen hemställde därför, att en exportafgift af 10 öre för kubikmetern skulle påläggas oarbetade, sågade eller tillhuggna trävaror. Huruvida åter trämassefabrikationen borde vidkännas en liknande afgift i förhållande till den virkeskvantitet, som densamma konsumerade, ansåg styrelsen tillsvidare böra lämnas oafgjordt, då denna industrigren vore jämförelsevis ny och särskildt inom de norra orterna behöfde vinna stadga och utveckling. De genom exportafgifterna inflytande medel skulle användas uteslutande för sådana ändamål, som afsåge befrämjande af enskild skogsvård. Omtanken och bestyret med förvaltningen och användningen af dessa medel ansåg styrelsen ej kunna uppdragas åt någon redan befintlig länsmyndighet eller korporation, utan borde en särskild skogsvårdsnämnd, bestående af landshöfdingen såsom ordförande samt en skogsstatstjänsteman och två af landstinget valda personer såsom ledamöter, tillsättas i hvarje län. Trävaruexporterande skogsägare skulle under vissa villkor äga att såsom ersättning för de arbeten, han utfört för skogsvården, återbekomma erlagd exportafgift intill 4/5 af beloppet. I öfrigt skulle afgifterna ingå till en allmän skogsvårdsfond, ur hvilken Kungl. Maj:t i mån af tillgång ägde att till de skilda länen anvisa anslag till understöd för smärre skogsägares skogsvård samt för administrationskostnadernas bestridande.

Öfver detta domänstyrelsens förslag infordrades yttranden från Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länen och från landstingen. Förslaget afstyrktes då af 15 landsting och 12 länsstyrelser. Såsom hufvudskäl för afstyrkandet anfördes, dels att exportafgiften skulle medföra omfattande och kostsamma anordningar, och dels att det vore mindre

egentligt, att dessa afgifter, som inflöte hufvudsakligen från vissa län, skulle komma skogsvården i öfriga delar af landet till godo.

Beträffande den första af dessa erinringar har kommittén anfört, att densamma, om än icke saknande befogenhet gent emot domänstyrelsens hemställan, icke torde kunna tillmätas någon synnerlig betydelse, därest, på sätt kommittén föreslagit, förvaltningen af de genom skogsvårdsafgifterna inflytande medel anförtroddes åt skogsvårdsstyrelserna, hvilka man funnit böra inrättas, och åt hvilka viktiga uppgifter blifvit öfverlämnade, äfven utan hänsyn till om dylika afgifter komme att påläggas. Däremot har det synts kommittén bäst öfverensstämma med rättvisans fordringar, att de skogsvårdsafgifter, som erlagts för virke, afverkadt inom en ort, komme samma orts skogshushållning till godo. Om denna grundsats genomfördes, vore det, enligt kommitténs åsikt, ock mindre behöfligt att medgifva restitution af erlagd afgift, i den mån densamma kunde anses motsvaras af utförda skogshushållningsarbeten. Ty under den förutsättningen kunde man tvifvelsutan påräkna, att den med ortens skogsförhållanden förtrogna skogsvårdsstyrelsen vid utlämnande af bidrag till enskilde skogsägare tillsåge, att behörig hänsyn toges, till hvad billigheten härutinnan kräfde. I öfverensstämmelse med hvad kommittén sålunda anfört, har kommittén föreslagit, att de genom skogsvårdsafgifterna inflytande belopp skulle fördelas emellan länen efter den virkesmängd, som för tillverkning af de utförda varorna blifvit inom de skilda länen afverkad. Kommitténs förslag skiljer sig från domänstyrelsens äfven därutinnan, att kommittén ansett afgift böra åsättas äfven trämassa i proportion af virkesåtgången därtill, då vid trämassetillverkningen en betydande myckenhet skog oftast i dess växtligaste ålder förbrukas.

För att få en ungefärlig föreställning om, hvilka belopp genom åsättande af en sådan skogsvårdsafgift skulle inflyta, har kommittén verkställt en beräkning af hvad den, tillämpad på 1896 års export af trävaror och trämassa, skulle hafva inbringat. Beräkningen anger en totalsumma för hela riket af omkring 688,000 kronor. Därvid har dock utförseln från Gotlands, Västerbottens och Norrbottens län medtagits, ehuru för de trävaror, som utfördes från sist omförmälda tre län, skogsvårdsafgift ej skulle erläggas, hvartill komme, att råmaterialet till en del af de trävaror, som utskeppades från Västernorrlands län, otvifvelaktigt härstammade från de två nordligaste länen och delvis äfven från Finland. Likaså torde icke så litet norskt virke flottas i Tryssildsälfven och Klarälfven samt därefter förädlas vid värmländska sågverk. För den försågade eller eljest bearbetade varan komme ifråga-

varande afgift i allt fall att uppbäras; men det syntes böra medgifvas exportören att därför erhålla restitution, därest han på tillfredsställande sätt kunde visa, att virket härrörde från ort inom eller utom riket, för hvilken föreskriften om exportafgift ej gällde.

Med ledning af de tabeller, som bifogats kommitténs betänkande, ansåge kommittén inkomsten af exportafgiften i allt fall kunna skattas till omkring 580,000 kronor. För att finna en pålitlig grund för fördelning af denna afgift kunde man ej begagna sig af de jämförelsevis lätt tillgängliga siffrorna angående trävaruutförselns belopp från de särskilda länen af den redan antydda omständigheten, att det virke, som afverkades inom ett län, mycket ofta hade sin naturliga utskeppningsort inom annat län. Det kunde då sättas i fråga, att, under antagande att trävaruexporten från de olika orterna i allmänhet vore afpassad efter ortens skogsareal, lägga ytvidden af länens i enskild besittning befintliga skogsmark till grund för fördelningen. Då emellertid åtskilliga omständigheter syntes göra nyssnämnda antagande mindre sannolikt, hade kommittén från landets mera betydande trävaruexportörer införskaffat upplysningar angående beloppet af det virke, de utförde och de orter, från hvilka detta virke härstammade. De uppgifter, som sålunda till kommittén inkommit, omfattade icke mindre än 86 procent af rikets hela trävaruexport enligt den officiella statistiken och syntes sålunda kunna anses gifva pålitlig upplysning om den proportion, hvari de olika länen bidroge till rikets utförsel af skogsprodukter. Kommittén hade låtit i tabellarisk form utarbeta dessa uppgifter, ordnade efter de olika exportdistrikten, samt likaledes sammanfatta dem efter de olika länen och därvid fogat beräkning, huru en fördelning af skogsvårdsafgiften, åsatt enligt de af kommittén föreslagna grunder, skulle utfalla, dels efter länens skogsareal, dels efter den exporterade virkesmängden. Häraf framginge, att resultatet blifvit mycket olika, allt efter som den ena eller andra delningsgrunden kommit till användning. Då kommittén icke kunnat vara i tvekan om, att den senare vore principiellt riktigare, hade kommittén ansett sig böra föreslå, att, därest den ifrågaställda skogsvårdsafgiften blefve åsatt, de därigenom inflytande medel skulle fördelas mellan länen enligt den proportion, som framginge af den sålunda verkställda fördelningen efter virkesmängd. Då emellertid det förhållande, hvari de olika länen bidroge till trävaruexporten, i framtiden syntes komma att underga växlingar, har kommittén föreslagit, att detta förhållande måtte af Kungl. Maj:t fastställas att gälla för fem år i sänder. Sistnämnda tidrymd vore vald med hänsyn därtill, att det

för ett sådant fastställande erforderliga statistiska material skulle kunna hämtas ur landshöfdingarnes femårsberättelser.

Med tillämpning af den uppfattning kommittén sålunda uttalat, har kommittén utarbetat följande författningsförslag, nämligen:

Förslag
till
Förordning angående skogsvårdsstyrelser.

§ 1.

I hvarje län skall finnas en skogsvårdsstyrelse, som utgöres af landshöfdingen såsom ordförande samt såsom ledamöter två med skogsförhållandena i orten förtrogne män, utsedde för tre år i sänder, en af landstinget och en af hushållningssällskapet. Är län deladt i olika landstingsområden eller finnes i länet mera än ett hushållningssällskap, utser hvarje landsting och hvarje hushållningssällskap en ledamot.

I län, där mer än ett hushållningssällskap men allenast ett landsting finnes, utser det sistnämnda så många ledamöter, som hushållningssällskapen äro. Enligt samma grunder utses ledamöter af hushållningssällskap i län, där blott ett sådant men mera än ett landsting finnas. Suppleanter till lika antal som ledamöterne utses för samma tid och på enahanda sätt som desse.

Vid första sammanträdet under hvart år skall skogsvårdsstyrelsen utse en af sina ledamöter att, vid förfall för landshöfdingen, föra ordet inom styrelsen.

Till föredragande och sekreterare i skogsvårdsstyrelsen äfvensom att i öfrigt biträda styrelsen förordnar Kungl. Maj:t, på förslag af skogsvårdsstyrelsen, en forstligt bildad man, som fullgjort hvad som erfordras för vinnande af anställning såsom tjänsteman i skogsstaten. Denne inträder, vid förfall för landshöfdingen, såsom tillfällig ledamot i skogsvårdsstyrelsen.

§ 2.

Ledamot i skogsvårdsstyrelsen, som tjänstgjort under tre på hvarandra följande år, kan icke utan eget medgifvande åter i styrelsen inväljas. I öfrigt äger icke någon rätt att utan laga skäl undandraga sig sådant uppdrag.

§ 3.

För besluts fattande fordras, att ordföranden samt minst två ledamöter af styrelsen äro tillstädes. Äro meningarna delade, och falla därvid å hvardera sidan lika antal röster, gäller den mening, ordföranden biträder.

§ 4.

Skogsvårdsstyrelserna hafva till uppgift att, hvar inom sitt län,

a) befrämja den enskilda skogshushållningen genom utbredande af kunskap i skogsskötsel, beviljande af bidrag till och utförande af arbeten för skogskultur och afdikningar, tillhandahållande af skogsfrö och plantor samt vidtagande i öfrigt af åtgärder, ägnade att befordra nämnda ändamål;

b) halla tillsyn öfver skötseln och vården af de enskildes skogar;

c) emottaga, ordna och sammanfatta de uppgifter, som skogsägare äro pliktige att till styrelsen afgifva;

d) förvalta de medel, som genom skogsvårdsafgifter och genom afgifter, som skola erläggas vid upplåtelse af afverkningsrätt, eller eljest enligt gällande föreskrifter inflyta, äfvensom de belopp, Kungl. Maj:t, landsting och hushållningssällskap kunna anslå till den enskilda skogsvårdens främjande;

e) antaga och förordna samt med omhänderhafvande medel aflöna dels för länet i dess helhet erforderligt antal forstligt bildade tjänstemän och dels för hvart och ett af de distrikt, i hvilka länet för skogsvården kan komma att indelas, särskilde tillsyningsmän samt utfärda instruktioner för dessa tjänstemän och tillsyningsmän.

Skogsvårdsstyrelserna hafva att vid fullgörande af sina uppgifter ställa sig till efterrättelse det reglemente, som för enhvar af dem på af styrelsen framställdt förslag blifvit, efter vederbörandes hörande, af Kungl. Maj:t meddeladt. Genom detta reglemente fastställes ock det formulär, enligt hvilket de i § 3 af lagen angående vården af enskildes skogar omförmälda uppgifter skola vara affattade.

På skogsvårdsstyrelsen ankommer att föreskrifva de villkor, under hvilka skogsägare enligt § 4 i förordningen angående vården af enskildes skogar eller eljest må vid skötseln af sin skog erhålla biträde af styrelsens tjänstemän eller betjänte.

§ 5.

De under skogsvardsstyrelsens förvaltning ställda medel få ej an-

vändas för skogar tillhörande staten eller allmänna boställen ej heller för häradsallmänningar, s. k. besparingsskogar eller städers och allmänna inrättningars eller stiftelsers skogar.

§ 6.

Aflöning för sekreteraren i skogsvårdsstyrelsen utgår af statsmedel. Ledamot af skogsvårdsstyrelse och enhvar af de i § 7 här nedan omförmälde revisorer erhålla för hvarje sammanträde ersättning af medel, som styrelsen har under sin förvaltning, och utgår denna ersättning enligt klass 4 i resereglementet.

§ 7.

Skogsvårdsstyrelse åligger att före mars månads utgång hvarje år afgifva redovisning för sin förvaltning under näst föregående kalenderår; skolande i denna redovisning inga jämväl en kortfattad framställning angående de enskilda skogarnes i länet tillstånd och skötsel. Denna redovisning skall granskas af revisorer, utsedde en af Kungl. Maj:t och de öfriga valde till antal och enligt de grunder, som om ledamöter i skogsvårdsstyrelsen är föreskrifvet. Revisionsberättelsen, i hvilken skall intagas ofvannämnda framställning angående de enskilda skogarnes tillstånd och skötsel samt ansvarsfrihet för styrelsen till- eller afstyrkas, skall befordras till tryckning och inom maj månads utgång utdelas i landsting och hushållningssällskap, hvarjämte ett exemplar samtidigt skall insändas till kungl. finansdepartementet. Pa landsting och hushållningssällskap ankommer att bevilja eller vägra ansvarsfrihet för styrelsens förvaltning under det år, revisionsberättelsen omfattar.

Förslag

till

Lag angående skogsvårdsafgifter.

§ 1.

För trävaror och trämassa, som från landet utföras, erlägges såsom skogsvårdsafgift för rundvirke, sågadt, tillhugget eller hyfladt virke, stäfver, lådbräder och splittved samt famn- eller kastved tio öre för

hvarje kubikmeter fast mått, för kemiskt tillverkad torr trämassa femtio öre för hvarje ton, för mekaniskt tillverkad torr trämassa trettio öre för hvarje ton. För våt trämassa beräknas afgiften till hälften af nyss angifna belopp.

§ 2.

De genom dessa afgifter inflytande medel fördelas mellan länen efter den virkesmängd, som för tillverkning af de utförda varorna blifvit inom de skilda länen afverkad.

De närmare grunder, hvarefter länen skola anses deltaga i utförseln af trävaror och sålunda blifva delaktiga i skogsvårdsafgifterna, bestämmas af Kungl. Maj:t för fem år i sänder.

§ 3.

Skogsvårdsafgifterna skola uppbäras af vederbörande tulltjänsteman i den ort, hvarifrån varan till utlandet skeppas, eller, där utförseln sker å järnväg, vid gränsstationen. Afgifterna redovisas å tider, som af kungl. tullstyrelsen bestämmas, till kungl. statskontoret, som har att enligt de af Kungl. Maj:t bestämda grunder verkställa fördelningen af de influtna beloppen mellan länen.

§ 4.

Denna lag gäller icke trävaror och trämassa, som utföres från Gotlands, Västerbottens och Norrbottens län.

§ 5.

För afgift, som vid utförsel från ort inom annat än sistnämnda län erlagts för trävaror eller trämassa, bevisligt härrörande från virke, afverkadt å ort, för hvilken denna lag ej gäller, åtnjuter exportören restitution, på de villkor och enligt de grunder, Kungl. Maj:t föreskrifver.

Skogsvårds-styrelser.

Inrättandet af skogsvårdsstyrelser inom länen tillstyrkes af de flesta länsstyrelser. Afsevärda fördelar anses nämligen vara att vinna däraf, att bestyren med enskildes skogsvård, hvilka nu omhänderhafvas

af de utaf många andra åligganden upptagna landstingen och hushållningssällskapen, varda öfverlämnade till en kommunal förtroendenämnd. utsedd särskildt för detta ändamål. Några länsstyrelser fästa dock vid författningsförslagets tillstyrkande förbehåll, dels att skogsvårdslagen i anmärkta delar förtydligas, dels att nödiga medel beredas. så att skogsvårdsstyrelsen må kunna utöfva sin verksamhet på det af komittén afsedda sätt, i hvilket senare afseende en länsstyrelse ifrågasatt, huruvida ej skogsvårdsstyrelsers inrättande borde lämnas beroende på. hvilka belopp landsting och hushållningssällskap förklarade sig beredda att under visst antal år ställa till en sådan styrelses förfogande.

Författningsförslaget i sin helhet afstyrkes af Uppsala länsstyrelse af skäl, som i hufvudsak redan äro anförda.

I fråga om styrelsens sammansättning uttalas tämligen allmänt olämpligheten af landshöfdingens självskrifvenhet som ordförande. Skälen härför äro hufvudsakligast, att, om ordföranden i skogsvårdsstyrelsen och landshöfdingen vore samma person, det oegentliga förhållandet uppstode, att han i kraft af sitt ämbete hade att behandla framställningar. i hvilka han deltagit såsom ledamot af skogsvårdsstyrelsen; att det ej torde vara möjligt för landshöfdingen, att utan åsidosättande af en del af sina ämbetsplikter utöfva ordförandeskapet i skogsvårdsstyrelsen med dess många och omfattande åligganden; samt att ej alltid kunde påräknas, att han ägde den praktiska insikt, som för uppdraget vore en nödvändig förutsättning. Landshöfdingens självskrifvenhet ansages därför böra bortfalla, och ordföranden utses af Kungl. Maj:t.

Förenämnde af Västernorrlands län och Jämtlands läns landsting utsedde kommitterade hafva i öfver förevarande förslag afgifvet yttrande anfört, bland annat, att det vore lämpligare, att landstinget finge utse båda ledamöterna, än att den ene af dem skulle väljas af hushållningssällskapet, men att, om någon valbefogenhet skulle inrymmas åt hushållningssällskapet, den borde utöfvas af dess förvaltningsutskott, hvarigenom valet komme att ske med större omsikt.

I fråga om ersättning åt skogsvårdsstyrelsens ledamöter anmärkes, att såväl ordförande som ledamöter måste, för att kunna behörigen utöfva sin verksamhet, företaga resor till olika skogstrakter, hvadan föreskrift om ersättning för resor, som ordförande eller någon af ledamöterna efter styrelsens uppdrag gjort för öfvervakande af skogsskötseln, borde i förordningen inrymmas.

Vidare har erinrats, att i förordningen borde lämnas föreskrift, dels på hvad sätt klandertalan finge föras mot skogsvårdsstyrelsens

förvaltning af dess penningemedel, dels huru skall förfaras, om landsting och hushållningssällskap icke bevilja nämnda styrelse ansvarsfrihet.

Domänstyrelsen har för sin del tillstyrkt inrättande af skogsvårdsstyrelser. Dessas uppgift och verksamhet i de län, i hvilka skogsvårdslagen skulle tillämpas, blefve nämligen af den stora betydelse, att ett därför särskildt afsedt organ vore påkalladt.

Styrelsen har vidare erinrat, att kommittén tänkt sig det ekonomiska underlaget för skogsvårdsstyrelserna och deras verksamhet sålunda:

Statsbidrag för aflöning af sekreterare	73,000	kronor.
Landstings och hushållningssällskaps bidrag till den enskilda skogsvårdens främjande, hvilka bidrag för år 1901 uppgått till	105,150	„
Statsanslaget till skogsodlingens främjande å enskild mark, för år 1902 utgörande	70,000	„
Skogsvårdsafgifter	580,000	„
Summa	828,150	kronor,

hvadan och då för sekreterarnes samt öfrige tjänstemäns och biträdens aflöningar enligt kommitténs beräkning erfordrades 150,600 kronor, ett belopp af 677,550 kronor skulle återstå till skogsvårdsstyrelsernas disposition i och för deras ofvan nämnda verksamhetsutöfning.

Med denna tillgång skulle, enligt domänstyrelsens åsikt, tvifvelsutan mycket kunna uträttas till gagn för den enskilda skogsvården inom landet. Men vissa län syntes styrelsen i förhållande till behofvet erhålla alltför ringa del af dessa medel. Skogsvårdsafgifterna komme nämligen att utfalla mycket ojämnt på länen, och då härtill komme, att, enligt de för delaktighet i statsanslaget för skogsodlingens främjande bestämda grunder, andelsbeloppet icke för något län finge öfverstiga 4,000 kronor, ställde sig förslaget relativt mycket ogynnsamt för vissa län, exempelvis Hallands samt Göteborgs och Bohus län, hvilka, ehuru själfva bidragande med respektive 11,000 kronor och 20,000 kronor, skulle åtnjuta af skogsodlingsanslaget endast 4,000 kronor hvartdera och i skogsvårdsafgifter respektive 1,747 kronor och 499 kronor. Det anmärkta förhållandet måste verka dessmer ogynnsamt, som just i nämnda län de i kommitténs betänkande omförmälda, af ålder kala marker uppginge till betydande arealer, nämligen i Hallands län 185,000 hektar och i Göteborgs och Bohus län 100,000 hektar. Någon ökning af och jämkning i fördelningen af de utaf kommittén beräknade tillgångarna har därför synts styrelsen vara erforderlig.

Vidare har domänstyrelsen angående de af kommittén i förslaget intagna särskilda bestämmelser anfört följande.

§ 1.

Beträffande skogsvårdsstyrelsens sammansättning biträdde styrelsen, hvad länsstyrelserna mot landshöfdingens självskrifvenhet såsom ordförande anfört, och ansåge styrelsen, att denne borde af Kungl. Maj:t förordnas, och att förordnandet borde omfatta en tid af 5 år i sänder. Skulle denna ändring godkännas, hvarigenom det kunde förväntas, att ordföranden blefve i tillfälle taga verksam ledning af och del uti skogsvårdsstyrelsens arbeten, syntes det styrelsen vara mindre behöfligt, att föredraganden och sekreteraren förordnades af Kungl. Maj:t, ehuru aflöningen utginge af statsmedel. Ur organisationssynpunkt syntes det ock lämpligt, att skogsvårdsstyrelsen i egenskap af förtroendenämnd själf finge utse sin sekreterare och föredragande, i synnerhet som grunderna för styrelsens verksamhetsutöfning genom reglemente af Kungl. Maj:t närmare bestämdes. För samarbetet inom styrelsen syntes en sådan anordning alltid blifva till fördel. Sekreteraren borde dock förordnas på viss tid, minst två år.

§ 2.

Då det icke synts styrelsen vara lämpigt, att ledamöter i en förtroendenämnd tvingades att däri ingå, borde §:n uteslutas.

§ 4.

Det belopp, 73,000 kronor, som enligt kommitténs utredning för sekreterares och föredragandes aflöningar fordrades, toges för detta ändamål enligt styrelsens mening till fullo i anspråk, i synnerhet då i betraktande toges, att nämnde tjänstemän, därest deras verksamhet skulle blifva af fullt gagn, måste i orterna företaga resor, för hvilka kostnaden borde ersättas. Arbetena inom de särskilda länen komme helt säkert att ställa sig olika till omfattning och beskaffenhet, likasom aflöningen till sekreterare i följd häraf icke lämpligen på förhand syntes kunna fastslås, hvarför det härför afsedda statsmedelsbeloppet borde ställas till Kungl. Maj:ts disposition för fördelning på länens skogsvårdsstyrelser efter dessas större eller mindre behof däraf.

Beträffande det för skogsodlingens främjande beviljade extra an-

slag, som för år 1902 utginge med 70,000 kronor, syntes böra framhållas, att detta anslag måste ökas, helst länens egna bidrag till den enskilda skogsvårdens främjande uppginge under år 1902 till 105,150 kronor. Med hänsyn härtill och i betraktande af den stora betydelse, atgärder till höjande af den enskilda skogsvården måste äga för hela landet, funnes enligt styrelsen uppfattning fullgiltiga skäl för statsanslagets höjande till åtminstone 100,000 kronor, i all synnerhet som den utgift af 20,000 kronor, statsverket nu hade att vidkännas för aflöning af skogsingenjörer till enskilde skogsägares tjänst, ej vidare blefve erforderlig, så framt nämligen kommitténs förslag till lösning af frågan om den enskilda skogsvården i hufvudsak vunne godkännande. Borttoges därjämte det vid statsanslaget nu fästade villkor, att bidrag icke åt något län finge utgå med högre belopp än 4,000 kronor, och erhölle vederbörande län andel af detta statsanslag i förhållande till respektive landstings och hushållningssällskaps bidrag, skulle de af styrelsen framhållna olägenheterna kunna afhjälpas och det ekonomiska underlaget för skogsvardsstyrelsernas verksamhet till fromma för enskildes skogsvard anses betryggadt. Det syntes nämligen ej kunna betviflas, att, hvad landstingen och hushållningssällskapen beträffade, dessa korporationer skulle å sin sida fortfarande med samma frikostighet som hittills befrämja skogsvården atminstone i de län, där skogsvårdsafgifter endast till mindre belopp kunde påräknas.

§ 6.

På sätt en länsstyrelse framhållit, borde ordföranden och ledamöterna, när någon af dem utaf styrelsen förordnades att företaga för styrelsens ämbetsutöfning nödig ansedd resa inom länet, åtnjuta ersättning, hvilken, liksom för hvarje sammanträde, syntes böra utgå enligt klass 3 i gällande resereglemente.

§ 7.

Redovisningstiden syntes böra framtlyttas en månad, hvarjämte till denna § syntes böra fogas föreskrift därom, att en hvar ledamot i skogsvardsstyrelsen ansvarade gemensamt med de öfriga för de medel, styrelsen hade under sin förvaltning, samt att denna ansvarighet fortfore, till dess förvaltningen blifvit antingen af landstinget eller, om klander anställdes, af vederbörlig domstol godkänd, eller ock till dess ett år efter räkenskapernas aflämnande förflutit, utan att klander i laga ordning blifvit anställdt.

Hvad domänstyrelsen sålunda beträffande förevarande förslag anfört, finner jag mig kunna i allo biträda, hvarjämte jag finner omförmälda af Västernorrlands läns och Jämtlands läns landstings kommitterade mot förslaget framställda erinring så till vida vara förtjänt att tagas i beaktande, att utseendet af en af skogsvårdsstyrelsens ledamöter lämpliga synes kunna öfverlämnas åt vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott i stället för åt själfva hushållningssällskapet.

Då af förut anförda skäl 2 § i det till högsta domstolen remitterade, af kommittén uppgjorda förslag till lag angående vården af enskildes skogar ansetts icke böra i samma lag upptagas, synes en däremot svarande bestämmelse lämpligen böra i det nu föreliggande författningsförslaget införas.

Enär bidrag till skogsvårdsstyrelserna torde komma att utgå ej blott från landstingen utan äfven från hushållningssällskapen, hvilka ock skulle, enligt hvad jag nu ifrågasatt, genom sina förvaltningsutskott utse såväl en af skogsvårdsstyrelsernas ledamöter som ock en af de revisorer, hvilka skulle hafva att granska styrelsernas förvaltning, synes det mig vara lämpligt, att revisionsberättelserna jämte de framställningar angående de enskilda skogarnes i länet tillstånd och skötsel, som skulle vidfogas samma berättelser, komme att utdelas ej blott bland landstingets ledamöter utan äfven bland ledamöterne i vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott, samt att det skulle ankomma såväl på hushållningssällskapet som på landstinget att bevilja eller vägra skogsvårdsstyrelse ansvarsfrihet för styrelsens förvaltning under det år, revisionsberättelsen omfattade.

Skogsvårdsafgifter.

Kommitténs förslag angående skogsvårdsafgifter har tillstyrkts af länsstyrelserna i Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Jönköpings, Kronobergs, Blekinge, Göteborgs och Bohus, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gäfleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län; och har därvid uttalats, att de, som afverkade och utförde ett ofta under flera generationer samladt skogskapital, borde i första rummet kännas pliktiga att lämna medel till bestridande af kostnaden för de åtgärder, som funnes erforderliga för skogsåterväxten, samt att den af kommittén föreslagna afgiften icke vore betungande för trävarurörelsen. Af bemälde länsstyrelser hafva dock länsstyrelserna i Värmlands och Östergötlands län ifrågasatt, huruvida ej större träexporterande skogsägare, hvilka uppgafves i allmänhet på tillfredsställande sätt sörja för skogens återväxt, borde efter skogsvårdsstyrelsens pröfning eller bedömande befrias från afgiften; och hafva Göteborgs och Bohus, Västernorrlands och Jämtlands

länsstyrelser, då den af kommittén föreslagna afgiften möjligen kunde blifva väl kännbar för mindre sågverksägare eller idkare af trämassetillverkning i mindre skala, satt i fråga, om ej åtminstone till en början afgiften borde nedsättas till hälften, hvarjämte de två sistnämnda länsstyrelserna ansett, att skogsvårdsafgifterna inom deras län borde användas till aflöning åt den under skogsvårdsstyrelsen ställda personal, hvilken under förutsättning, att en dimensionslag i dessa län infördes, finge till åliggande dels att förrätta nödiga utsyningar och lämna biträde vid skogsskötseln, dels ock att undervisa landets befolkning i rationell och praktisk skogsvård. Västernorrlands länsstyrelse anmärker därjämte, att föreskrift i lagförslaget saknades, huru det skulle förfaras med exportafgifterna för virke, som erhållits ur råvara från de närgränsande länen, eller för sådana sågade trävaror, som hämtats från andra orter, äfvensom huru borde förfaras, då i Västernorrlands län afverkadt virke förädlades i Västerbottens län och därifrån exporterades.

Göteborgs och Bohus länsstyrelse har beträffande afgifternas fördelning uttalat sig för arealen såsom delningsgrund, enär i sådant fall äfven sådana län, från hvilka exporten vore ringa, kunde erhålla ett verksamt bidrag till främjande af sin skogsvård, hvilket vore enligt länsstyrelsens mening desto mera önskvärdt, som behof af bidrag till skogsodlingsarbeten vore större i ett skogfattigt län än i andra, där skogstillgången vore riklig. Länsstyrelsen framhåller tillika, att kommitténs utredning om afgifternas fördelning på länen dessutom ej vore sådan, att den kunde anses som en fullt tillförlitlig grund för denna fördelning.

Utom förenämnda länsstyrelser har äfven Skaraborgs länsstyrelse uttalat sig för skogsvårdsafgiftens utgående, ehuru under en annan form. Det berättigade i grundsatsen, att den, som afverkade skog, borde vidkännas särskild afgift för tillvägabringande af medel, erforderliga för skogsåterväxts främjande, vore ostridigt, men däraf följde ej, enligt länsstyrelsens åsikt, att just trävaruexporten skulle betungas. Skogsafverkningen vore väl en nödig förutsättning för exportrörelsen, men denna vore likväl en självständig verksamhet för sig, som icke ens i det fall, att afverkningar bedrefves af samma rättssubjekt, kunde anses därmed i alla delar sammanfalla. Med hänsyn härtill och under förutsättning att de för berörda särdeles behjärtansvärda ändamål erforderliga medel icke kunde genom direkt statsanslag erhållas, utan måste genom särskild beskattning uttagas, ifrågasätter samma länsstyrelse, huruvida ej den erforderliga afgiften borde utgå för all verklig inkomst af skogsafverkning utöfver husbehof å egen eller annans mark, efter

uppskattning i samma ordning som bevillningstaxeringen och med tillämpning jämväl i öfrigt af gällande bevillningsförordnings föreskrifter. Härigenom blefve ock afgifterna för hvarje län noggrannt bestämda. Stockholms länsstyrelse uttalar tveksamhet rörande kommitténs förslag, och Hallands länsstyrelse framhåller, huruvida ej en ökad pålaga för skogsägaren och därigenom orsakad minskning i skogarnes för närvarande ringa afkastning borde undvikas, såsom ägnad att motverka en förbättrad skogsvård, som ju vore beroende af just afkastningens ökning, med hänsyn hvartill sistnämnda länsstyrelse förklarat sig obenägen tillstyrka förslaget. Hufvudsakligen ur samma synpunkt afstyrka Kristianstads och Malmöhus länsstyrelser förslaget, under erinran att hvarken länsstyrelsernas femårsberättelser eller annan tillgänglig statistik torde innefatta tillfredsställande ledning för bestämmande af grunder för fördelningen, som följaktligen icke enligt nämnda länsstyrelsers åsikt kunde på rättvist sätt utföras. Älfsborgs länsstyrelse anser den nya beskattningsform, förslaget innefattar, vara olämplig och håller före, att då de nu ifrågavarande lagarna hafva sin grund i statens omsorg om det allmännas bästa, kostnaderna för dessa lagars handhafvande och för tillsyn öfver deras efterlefnad böra bestridas af det allmänna, staten och landstingen. Uppsala länsstyrelse afstyrker ock förslaget, ehuru på den grund, att afgiften vore betungande och ojämnt eller orättvist verkande på olika slag af trävaruindustrier, och att de stora sågverksägarne, hvilka i de flesta fall vore ägare af vidsträckta skogar, i allmänhet väl skötte desamma.

Enligt de yttranden, som afgifvits i ämnet af förenämnde kommitterade för landstingen i Västernorrlands och Jämtlands län, hafva dessa kommittérade beträffande skogsvårdsafgifterna tänkt sig, att sådana borde erläggas för virke, som inom dessa län afverkades för annat ändamål än husbehof, samt att afgifterna för virke, som flottades, såsom sågtimmer m. m., skulle utgå efter timrets olika dimensioner och för annat virke efter viss afgift för kubikmeter fast mått. Till skogsvårdsstyrelserna skulle ingifvas uppgift å allt virke, som vid såg eller fabrik användes, men ej i allmän flottled framfördes.

Domänstyrelsen har, under erinran att styrelsen, på sätt förut omförmälts, år 1895 framlagt förslag till exportafgift å trävaror i syfte att därigenom bereda för den enskilda skogsvårdens främjande erforderliga medel, anfört, att i de delar, i hvilka kommitténs förslag skilde sig från styrelsens, styrelsen ej hade något att erinra, hvadan styrelsen, i hufvudsak, på det liftligaste förordade kommitténs förslag, såsom varande den lämpligaste utvägen att bereda skogsvårdsstyrelserna de medel,

som vore ett oeftergifligt villkor för, att detta organ för det kommunala arbetet i den enskilda skogshushållningens intresse skulle blifva i tillfälle att fylla de stora och maktpåliggande uppgifter, hvilka enligt förslaget vore åt detsamma anförtrodda.

Styrelsen ansåge visserligen denna fråga, på sätt Skaraborgs och Älfsborgs länsstyrelser antydt, lättast kunna lösas genom ett direkt statsanslag, men då styrelsen icke vågade antaga, att, utöfver det af kommittén redan föreslagna, utsikt förefunnes för ett ytterligare sådant af den storlek, som för ändamålet erfordrades, ansåge styrelsen nödvändigt, att annan utväg härför bereddes.

Den af Skaraborgs länsstyrelse ifrågasatta, att lägga afgift å all inkomst af skogsafverkning utöfver husbehof efter uppskattning i samma ordning som för bevillningstaxeringen och med tillämpning jämväl i öfrigt af gällande bevillningsförordnings föreskrifter, tedde sig onekligen ur teoretisk synpunkt ganska tilltalande, men saknade enligt styrelsens uppfattning all möjlighet att i praktiken kunna omsättas på sådant sätt, att ändamålet med beskattningen vunnes. Endast obetydliga belopp syntes nämligen härigenom komma att inflyta. Det sätt, kommitterade för Jämtlands och Västernorrlands läns landsting föreslagit för skogsvårdsafgifternas utgående inom sagda län, syntes styrelsen åter vara väl mycket inveckladt och i saknad af den säkra kontroll i det hela, som låge i tullverkets exportuppgifter, hvilka utgjorde grunden för kommitténs förslag. Ehuruväl mahända för de nämnda länen i vissa delar lämpligt, vore landstingskommitterades förslag beträffande de öfriga länen, i synnerhet de icke norrländska, omöjligt att genomföra.

Då numera träförädlingsverkens sträfvanden allt mer ginge ut på att för sina tillverkningar hufvudsakligen hafva egna skogar att tillgå, stode afverkning och export i så nära samband, att det ej, såsom anmärkt blifvit, kunde anses ligga något oegentligt däri, att trävaruexporten pålades en afgift i skogsvårdsändamål. Ej heller kunde beloppet af den föreslagna afgiften, i betraktande af den ringa betydelse den ägde i förhållande till en trävarurörelses ekonomi i det hela, vara betungande, och af samma skäl insåges lätt, att denna afgift icke kunde, såsom ock blifvit anmärkt, komma att utöfva någon som hälst afsevärd verkan på skogsvärdet eller sålunda något ogynnsamt inflytande på intresset för skogsvården inom landet.

Exportafgift å trävaror vore ej häller någon nyhet. I Finland hade sådan redan länge varit använd. Den utginge därstädes nu med 45 penni per kubikmeter för bjälkar, timmer, sparrar, spiror och annat

minst två meter långt, gröfre tall- och granvirke. För sågade trävaror erlades afgiften i allmänhet med 20 penni för kubikmeter. Några olägenheter häraf för trävarurörelsen hade ej försports.

På grund af hvad sålunda anförts, har styrelsen tillstyrkt, att 1 § af lagförslaget måtte vinna godkännande.

Beträffande den i 2 § föreslagna fördelning länen emellan af de genom skogsvårdsafgifter inflytande medel, ansåge styrelsen kommittén hafva anfört giltiga skäl för virkesmängden såsom delningsgrund, då därigenom de skogsvårdsafgifter, som erlagts för virke, afverkadt inom en ort, komme samma orts skogshushållning till godo. Det kunde ju ej bestridas, att det måste vara ett stort intresse för landets invånare, att skogshushållningen å den ort, de bebodde, vidmakthölles.

Väl mötte vid den nämnda delningsgrundens tillämpning vissa svårigheter, men styrelsen kunde ej finna, att de vore oöfvervinnliga. Vid granskning af de båda tabeller, hvilka låge till grund för kommitténs fördelningsförslag, framginge, att de i den ena af dessa tabeller intagna uppgifter icke omfattade Kopparbergs län och de norrländska länen. Med hänsyn härtill syntes det tveksamt, på hvad sätt de för nämnda län beräknade virkesmängder och exportafgifter erhållits. Styrelsen hade därför begärt upplysningar i berörda afseende och därvid inhämtat, att följande förfaringssätt användts. Uppgifter om det virke, som framflottats i allmänna flottleder, hade af kommittén infordrats och för de orter, de afsett, lagts till grund för fördelningen. För Gäfleborgs län hade bekommits uppgifter från trävaruexportörerna. Härigenom hade, då man kände exportens summa från hamnar, hvilka mottagit virket från Gäfleborgs, Kopparbergs och delvis Jämtlands län, virkesbeloppet kunnat beräknas först för Gäfleborgs län och sedan för Kopparbergs län genom tillägg för detta senare län af det virke, som enligt från trävaruexportörerna bekommen uppgift gått söderut. I fråga om den del af Jämtlands läns virke, som gått till hamnar i Gäfleborgs län, hade detta virkesbelopp utrönts, sedan virkeskvantiteten från sistnämnda län frånräknats exportsumman från hamnarna i samma län. Vid angifvandet af virkesmängden för Västernorrlands län hade I. Flodströms statistiska arbete gifvit ledning och till Jämtlands län hade hänförts den öfriga delen af exporten, som gått öfver Västernorrland, med tillägg af det, som gått på järnväg till Trondhjem, hvarom järnvägsstyrelsen lämnat uppgift.

Häraf framginge, att de af kommittén för de ifrågavarande länen angifna siffror visserligen vore approximativa, hvilket ock syntes vara förhållandet med uppgifterna för de öfriga länen, men de syntes likväl

kunna anses lämna en tillräckligt pålitlig upplysning om den proportion, hvari de olika länen bidroge till rikets utförsel af skogsprodukter.

Det anförda ådagalade emellertid, att vissa svårigheter mötte för nämnda fördelning; och då, på sätt kommittén anmärkt, det förhållande, hvari de olika länen bidroge till trävaruexporten, i framtiden antagligen komme att undergå växlingar, och det i anledning häraf varit nödigt införa bestämmelse i lagen därom, att detta förhållande skulle af Kungl. Maj:t fastställas att gälla för fem år i sänder, syntes för denna sistnämnda åtgärds underlättande vara önskvärdt, att trävaruexportörerna för hvart femte år till vederbörande länsstyrelser inkomme med uppgift om beloppet af det virke, de utförde, och de orter, från hvilka detta virke härstammade. Styrelsen ansåge därför, att föreskrift borde i lagen införas om skyldighet för hvarje trävaruexportör i berörda afseende.

Det hade anmärkts, att föreskrift borde meddelas, huru ifråga om skogsvårdsafgifts erläggande borde förfaras i sådant fall, att virke, afverkadt i Västernorrlands län, fördes till Västerbottens län och därifrån skeppades. Anmärkningen afsåge synbarligen det förhållande, att vid ett i Västerbottens län beläget större sågverk sågades och skeppades ej obetydlig mängd virke, hvartill råämnet hämtats från Västernorrlands län, och att detta virke därigenom skulle undgå exportafgift. En dylik oegentlighet, som ju möjligen kunde förekomma äfven å andra orter, syntes emellertid kunna förekommas, om till den föreslagna föreskriften om skyldighet för trävaruexportör att ingifva uppgift i angifvet syfte, gjordes det tillägg, att den, som från län, å hvilket lagen ägde tilllämpning, hämtade virke till export eller till varutillverkning för export från hamn eller järnvägsstation, belägen i län, som icke hörde till lagens tillämpningsområde, skulle vara skyldig ingifva uppgift å virket till länsstyrelsen i det län, hvarifrån virket hämtats.

Vidkommande slutligen bestämmelserna i 4 och 5 §§ af lagförslaget, delade styrelsen kommitténs uppfattning, att skogsvårdsafgift icke borde erläggas för de trävaror, som utfördes från Gotlands, Västerbottens och Norrbottens län, där särskilda skogslagar vore gällande, därvid emellertid vore att erinra, att undantaget äfven borde gälla Särna socken i Kopparbergs län, i hvilket afseende § 4 syntes böra ändras. Likaså biträdde styrelsen kommitténs förslag, att exportören borde erhålla restitution i fråga om de afgifter, som erlagts för skogsprodukter, bevisligen härstammande från ort, för hvilken lagen icke gällde. Bevisningen i detta fall ansåge styrelsen böra anses nöjaktig, då saken genom utdrag ur exportörens räkenskaper eller böcker styrktes.

I öfrigt anslutande mig till hvad domänstyrelsen sålunda anfört, finner jag ej, att tillräckligt talande skäl framdragits för att frångå det af styrelsen år 1895 framställda förslaget därom, att skogsvårdsafgifterna skulle inga till en allmän skogsvårdsfond, ur hvilken Kungl. Maj:t skulle äga att i mån af tillgång efter pröfning af förefintliga behof anvisa medel för den enskilda skogsvårdens främjande inom de skilda länen, såsom för närvarande är förhållandet med anslaget för skogsodlingens främjande. Säkerligen komme vid utdelning af medel från denna fond, hvilken dock skulle vara afsedd för främjande af den enskilda skogshushållningen endast inom de län, från hvilka afgifterna influtit, att städse fästas tillbörlig vikt vid det förhållande, att afgifterna med väsentligen olika belopp influtit från de särskilda länen. Då gifvetvis skogsvårdsstyrelsernas yttranden skulle inhämtas, innan utdelning af medel från fonden skedde, komme tvifvelsutan äfven att tagas behörig hänsyn till hvad billigheten anses kräfva vid utlämnande af bidrag till enskilde skogsägare, hvilka efter verkställd afverkning å sina skogsmarker utfört för skogens återväxt erforderliga åtgärder. Vid sådant förhållande synes det mig ej heller nödigt att meddela särskilda föreskrifter beträffande restitution af erlagda afgifter, i den mån desamma skulle kunna anses motsvaras af utförda skogshushållningsarbeten.

En fördelning mellan länen af inflytande skogsvårdsafgifter efter den virkesmängd, som för tillverkning af de utförda varorna blifvit inom de skilda länen afverkad, skulle, såsom äfven domänstyrelsen framhållit, utfalla mycket ojämnt med hänsyn till det behof af bidrag för skogsvårdsändamål, som inom länen förefinnes. Äfven om detta missförhållande skulle i viss mån afhjälpas genom den af styrelsen föreslagna ökning af och jämkning i fördelningen af de bidrag, staten komme att till den enskilda skogsvårdens främjande lämna, synes det mig dock från synpunkten af tillgodoseendet af skogshushållningen för landet i dess helhet icke vara lämpligt att såsom en oeftergitlig grundsats fastslå, att de skogsvårdsafgifter, som erlagts för virke, afverkadt å en ort, ovillkorligen skulle komma samma orts skogshushållning till godo.

Därest sålunda skogsvårdsafgifternas fördelning ej ovillkorligen skulle bestämmas efter den inom hvarje län för tillverkning af utförda varor afverkade virkesmängd, skulle fastställande för viss tid af de närmare grunderna för fördelningen ej ifrågakomma och särskilda föreskrifter om skyldighet för trävaruexporterna att lämna uppgifter om beloppet af det virke, de utföra, och de orter, från hvilka det härstammar, ej heller blifva erforderliga. Däremot torde väl föreskrifter

blifva nödiga för åstadkommande af tillbörlig kontroll däröfver, att skogsvårdsafgift kommer att erläggas för virke, som å ort, där lagen angående vården af enskildes skogar äger tillämpning, afverkas för export eller för varutillverkning för export från hamn eller järnvägsstation å ort, som icke hör till lagens tillämpningsområde, men synas dessa föreskrifter ej böra intagas i förevarande författning — om än förslagets bestämmelser angående skogsvårdsafgifts erläggande för dylikt virke torde böra något förtydligas — utan lämpligen kunna af Kungl. Maj:t meddelas i sammanhang med de öfriga bestämmelser rörande sättet för skogsvårdsafgifternas uttagande, som i hvarje fall blifva erforderliga.

Med de af mig i nu angifna afseenden förordade ändringar synes mig det af kommittén uppgjorda förslaget till lag angående skogsvårdsafgifter böra vinna godkännande.

Beloppet af den fond, som sålunda årligen skulle mellan skogsvårdsstyrelserna fördelas, skulle enligt förenämnda af kommittén gjorda beräkningar uppgå till sammanlagdt omkring kronor 580,000: —

Under förutsättning att det för närvarande med 70,000 kronor utgående anslaget till skogsodlingens befrämjande höjes till 100,000 kronor, skulle vidare stå till Kungl. Maj:ts disposition för fördelning emellan skogsvårdsstyrelserna i mån af behof:

dels sistnämnda belopp .... kronor 100,000: —

dels ock till aflönande af sekreterare hos skogsvårdsstyrelserna beräknade .. 73,000: — 173,000: —

Sammanlagdt skulle således skogsvårdsstyrelserna för fyllande af de dem åliggande uppgifter årligen få af Kungl. Maj:t sig anvisadt ett belopp af kronor 753,000: —

Vederbörande landstings- och hushållningssällskaps bidrag till den enskilda skogsvårdens främjande, hvilka bidrag upptagits af kommittén till de för år 1897 af bemälda korporationer för ändamålet anvisade belopp, tillhopa 87,840 kronor, och af domänstyrelsen till 105,150 kronor, hvartill länens bidrag för ändamålet år 1901 uppgått, hafva år 1902 utgått med 107,450 kronor och utgöra för innevarande år 108,850 kronor.

Under de senaste åren har sålunda en stadigt fortgående ökning af landstingens och hushållnings-

sällskapens bidrag för ifrågavarande ändamål ägt rum, och då, såsom ock kommittén anfört, det icke lärer kunna betviflas, att icke bemälda korporationer fortfarande skola låta sig angeläget vara att, så vidt på dem ankommer, söka främja den enskilda skogsvården hvar inom sin ort, synas de bidrag, skogsvårdsstyrelserna kunna från landsting och hushållningssällskap påräkna, kunna för framtiden antagas komma att åtminstone icke understiga sistnämnda belopp .... kronor 108,850: —

De medel, som årligen komme att ställas till skogsvårdsstyrelsens förfogande, skulle således kunna beräknas till sammanlagdt .... kronor 861,850 —

Om härifrån dragas

dels sekreterarnes aflöningar tillhopa...... kronor 73,000: —

dels ock af kommittén till aflöning åt skogsvårdsstyrelsernas tjänstemän och tillsyningsmän beräknade .... „ 77,600: — 150,600: —

skulle årligen stå till skogsvårdsstyrelsernas förfogande för fyllande af dem anförtrodda uppgifter ett belopp af .... kronor 711,250: —

eller i rundt tal .... kronor 700,000: —

Visserligen skulle, enligt hvad förut angifvits, af detta belopp en del komma att tagas i anspråk till ersättningar åt skogsvårdsstyrelsernas ledamöter äfvensom åt de revisorer, hvilka årligen skulle granska skogsvårdsstyrelsernas förvaltning, hvarjämte äfven, då sekreterarne skulle själfva vidkännas kostnaden för sina tjänsteresor, det torde å vissa orter blifva nödigt att öka deras aflöningar utöfver det till utgående af statsmedel nu ifrågasatta beloppet, 73,000 kronor, men lärer i allt fall den del af de till skogsvårdsstyrelsernas disposition stående medel, som till dessa administrationskostnader komme att åtgå, icke blifva synnerligen betydande.

Före genomförandet af den skogslagstiftning angående den enskilda skogsvården, som nu i sina hufvuddrag af mig angifvits, blifva åtskilliga administrativa åtgärder erforderliga, hvilka icke kunna under loppet af innevarande år medhinnas. Visserligen kunna under loppet af detta år skogsvårdsstyrelsernas ledamöter utses såväl af Kungl. Maj:t och vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott som äfven af de instundande höst sammanträdande landsting, hvilka skulle hafva att utse sådana ledamöter. Likaledes kunna de sålunda utsedda sty-

relser antaga sekreterare till sitt biträde för uppgörande af de förslag till reglementen, genom hvilka styrelsernas blifvande verksamhet skulle närmare regleras. Men svårligen torde dessa förslag, vid hvilkas upprättande behörig hänsyn skulle tagas till de stora skiljaktigheter, som förekomma mellan de olika orternas skogsförhållanden, kunna hinna uppgöras redan under loppet af detta år. Och då i allt fall, på sätt såväl kommittén som domänstyrelsen ansett nödigt, landstingens och hushållningssällskapens yttranden öfver de af skogsvårdsstyrelserna uppgjorda reglementsförslagen skulle inhämtas, innan desamma af Kungl. Maj:t företoges till pröfning, skulle stadfästelse å samma förslag ej kunna meddelas förrän efter landstingens sammanträden under hösten 1904. Härtill kommer därjämte, att det torde vara tvifvel underkastadt, huruvida de för skogsvårdsafgifternas uppbärande och redovisande nödiga anordningar kunna redan under innevarande år hinna genomföras. Vid sådant förhållande lärer det icke kunna ifrågasättas att söka bringa nu ifrågavarande lagstiftning i tillämpning redan från och med nästkommande år, utan måste därmed anstå till år 1905, huru önskligt det från skogshushållningens synpunkt vore, att samma lagstiftning redan vid 1904 års början kunde träda i kraft. Någon framställning till Riksdagen om beviljande af anslag för ifrågavarande ändamål för år 1904 är således nu icke erforderlig, utan torde de medel, som blifva af nöden till bestridande af skogsvårdsstyrelsernas nyss berörda förberedande åtgärder samt till godtgörelse åt deras sekreterare eller de biträden de eljest därvid kunde behöfva anlita, böra af Kungl. Maj:t förskjutas af under händer varande medel för att framdeles hos Riksdagen anmälas till ersättande.

Förslaget till lag ang. nedsättande af visst belopp vid upplåtelse af skogsafverkningsrätt.

I visst sammanhang med de nu genomgångna författningsförslagen angående den enskilda skogsvården står det af kommittén uppgjorda förslaget till lag angående skyldighet för skogsägare att vid upplåtelse af rätt till skogsafverkning nedsätta visst penningbelopp. Kommittén har nämligen af anförda skäl ansett det böra åläggas skogsägare, som till annan person upplåter afverkningsrätt å sin skog, att, såsom säkerhet för de utgifter, som därigenom kunna tillskyndas länets skogsvårdsväsende, hos skogsvårdsstyrelsen nedsätta ett penningbelopp, motsvarande en tiondedel af den köpeskilling, han betingat sig för upplåtelsen, dock minst 10 kronor för hvarje hektar af det område, som aftalet afser. Om, efter det 15 år förflutit, från det penningarna blefvo nedsatta, den mark upplåtelsen afsåg befunnes försedd med nöjaktig återväxt, utan att skogsvårdsstyrelsen behöft ingripa, skulle jordägaren eller hans rättsinnehafvare vara berättigad att återfå det nedsatta beloppet med upp-

lupen ränta. Där den upplåtna afverkningsrätten omfattade blott viss gröfre dimension, har kommittén ansett dels kostnaderna, som kunde förutses för skogsmarkens efterföljande behandling, vara mindre, dels den återstående virkesmassan utgöra en tillräcklig tillgang, för att någon förlust för skogsvardsstyrelsen icke skulle vara att befara, och för den skull funnit skogsägaren kunna befrias från den föreslagna nedsättningsskyldigheten. I öfverensstämmelse härmed är kommitténs författningsförslag i ämnet uppgjordt.

Detta förslag har af flere länsstyrelser afstyrkts eller mottagits med mycken tveksamhet beträffande dess behöflighet och lämplighet.

Af dessa länsstyrelser har anförts hufvudsakligen, att, om en lag angaende vården af enskildes skogar förefinnes, det ifrågavarande lagförslaget vore öfverflödigt. Den omständigheten, att en skog upplåtes pa afverkningsrätt, kunde naturligtvis icke för afverkningsrättsinnehafvaren medföra större rättigheter, än lag stadgade, och lika litet kunde gällande lagar upphäfvas genom en upplatelse af afverkningsrätt. Dessutom innebure förslaget ett alltför våldsamt ingripande i den enskilde fastighetsägarens rätt att disponera öfver inkomsten af sin fastighet. Sträfvan att undandraga sig den i lagförslaget föreskrifna nedsättningen skulle gifva anledning till en mängd skenaftal och biöfverenskommelser, afsedda att föra tillsyningsmännen bakom ljuset.

Afsåge afverkningsupplåtelsen ett större parti timmerskog och nedsättningen följaktligen komme att uppgå till ett betydande belopp, kunde lagen kringgås därigenom, att hela egendomen försåldes och efter afverkningstidens slut aterköptes af förre ägaren, hvilket förfaringssätt, oaktadt lagfartskostnaderna, blefve billigare än nedsättning af en tiondedel af köpeskillingen. Ofta förekomme dessutom, att betalning för afverkningsrätts upplåtande vore utsatt att erläggas i skilda terminer under afverkningstidens fortgang, hvarför nedsättning, innan afverkning finge äga rum, af $^1/_{10}$ af hvad som för afverkningsrätten betingats, blefve betungande. De belopp, som härigenom kunde komma att nedsättas hos skogsvardsstyrelse för att af denna under längre tid förvaltas och därigenom undandroges skogsrörelsen, kunde blifva ganska betydande, hvarigenom den allmänna rörelsen skulle hämmas och skogsvardsstyrelsen betungas med en vidlyftig penningförvaltning. Vidare saknades bestämmelser om, hvem som ägde atala förbrytelser mot lagen, och huru böter skulle fördelas.

I öfrigt har äfven från flere andra länsstyrelser framhallits, att värdet af skogen pa en hektar vore mycket olika, från helt obetydliga belopp ända till 2,000 kronor, hvarför grunden för nedsättningen icke

vore rättvis. Ett visst belopp, 15 till 20 kronor för hektar, vore visserligen en lämpligare grund, men för tillämpningen af en sådan erfordrades exakt kännedom om skogens areal, hvilken i många fall icke utan särskild uppmätning kunde vinnas.

Domänstyrelsen har beträffande nu ifrågavarande lagförslag anfört, att när jordägare åt annan person uppläte rätt att under längre tid bedrifva afverkning å skogen, detta förfarande visat sig medföra särskilda anledningar till skogens vanskötsel, på sätt kommittén i sitt betänkande närmare utvecklat. Det vanliga vore vid sådana upplåtelser, att hvarken jordägaren eller afverkningsrättsinnehafvaren ägnade någon tanke på skogens eller markens skötsel. Men om ett sådant ogynnsamt förhållande inträdde genom afverkningsupplåtelser under tider, som omfattade femtio eller tjugu år, hvilken sistnämnda tid vid dylika upplåtelser sedan 1889 icke fått öfverskridas, följde ej däraf, att samma olägenheter vore att befara vid afverkningsupplåtelser på kortare tid. Med hänsyn härtill hade ock kommittén framlagt särskildt lagförslag angående begränsning af tiden för dylika upplåtelser till fem år, hvilket förslag enligt styrelsens uppfattning vore grundadt på fullgiltiga skäl. Under förutsättning, att detta lagförslag blefve godkändt, syntes det så mycket mindre vara anledning befara några afsevärda olägenheter i nämnda afseende, som den påföljd för vanskötsel af skog eller mark, hvilken i den föreslagna nya skogsvårdslagen stadgades, gällde lika väl afverkningsrättsinnehafvare som skogsmarksägare.

I betraktande af hvad styrelsen sålunda anfört, hvilket synes mig äga giltighet, äfven om tiden för upplåtelse af rätt till skogsafverkning komme att begränsas endast till tio år, samt med hänsyn till de anmärkningar mot lagförslaget, hvilka i länsstyrelsernas utlåtanden framställts, anser jag, att nu ifrågavarande författningsförslag, under nyssnämnda förutsättning, icke bör såsom lag antagas.

Ändringar i dimensionslagen för Västerbottens och Norrbottens län.

Af skäl, som jag förut omförmält, skulle de af mig till antagande förordade förslagen till lag angående vården af enskilda skogar, till förordning angående skogsvårdsstyrelser samt till lag angående skogsvårdsafgifter icke gälla de delar af landet, där särskilda restriktiva skogsförfattningar för närvarande äga tillämpning. Dessa författningar skulle sålunda fortfarande vara gällande, och kommittén har ej ansett några ändringar i desamma för närvarande vara af nöden, utom hvad angår nådiga förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens

och Norrbottens län den 19 mars 1888. Såsom jag redan omnämnt, har kommittén ansett någon förändring för närvarande ej böra föreslås beträffande ifrågavarande författnings grundtanke, förbudet mot utförsel och försäljning af undermaligt virke. Däremot har kommittén ansett de förändringar, som under de senare åren ägt rum i ortens kommunikationsförhållanden, påkalla ett sådant tillägg till lagen, att utförsel af undermaligt virke icke allenast genom skeppning utan jämväl å järnväg blefve förbjuden. Då det därjämte syntes vara fara, att det med lagen afsedda mål, ungskogens fredande, skulle förfelas, därest en betydande pappersmassetillverkning vunne insteg i dessa trakter, har kommittén ansett, att lagen borde fullständigas genom föreskrifter, som förhindrade, att undermaligt virke annat än efter utsyning för sådant ändamål toges i anspråk. Härjämte har kommittén funnit, att de i nu gällande lag intagna bestämmelser angående de minsta dimensioner, en sparre skulle hålla för att icke anses såsom undermålig, borde jämkas, på den grund att det ofta inträffade, att genomskärningsytan af en trädstam icke bildade en regelbunden cirkel, utan vore mer eller mindre oval.

Med hänsyn till de anledningar till ändring i nu ifrågavarande förordnings föreskrifter, som kommittén sålunda ansett föreligga, har kommittén utarbetat förut omnämnda förslag till *förordning angående atgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län.*

Då detta förslag icke står i omedelbart samband med den lagstiftning angående den enskilda skogshushållningen, som jag här afhandlat, samt förslaget därjämte allenast afser ändringar i vissa speciella afseenden i den nu gällande förordningen, för hvilka det torde blifva alltför vidlyftigt att i detta sammanhang redogöra, anhåller jag att få särskildt för sig framlägga samma förslag till Eders Kungl. Maj:ts pröfning.

Afgälder för virkesutsyning inom de sex norra länen.

Likaledes anser jag mig nu böra endast i korthet redogöra för kommitténs förslag till *förordning angående afgäld för utsyning af virke inom de sex norra länen.*

De utsyningsafgälder, hvarom här är fråga, utgå numera förnämligast för utsyningar å hemmans- och nybyggesskogar i Norrbottens och Västerbottens län lappmarker samt å de därstädes äfvensom i Pajala socken vid afvittringen bildade sockenallmänningar. För utsyning å de delar af enskildes skogar i Särna invid fjällgränsen belägna socken af Kopparbergs län, hvilka äro skiftesfe, erläggas ock afgifter, likasom

dylika afgifter för utsyning å en del andra skogar i de norra länen hittills utgått och till någon, ehuru obetydlig del äfven fortfarande förekomma. Den allra hufvudsakligaste delen af dessa afgälder kommer dock hädanefter att inflyta från de förstnämnda skogarna i lappmarken.

De äldre författningar, som innehålla bestämmelser rörande villkoren för lappmarkernas bebyggande och uppodlande, tillförsäkrade icke dem, som i sådant ändamål nedsatte sig därstädes, något rätt att använda skogen annorledes än till husbehof. Först på senare tid hafva vissa rättigheter i sådant afseende tillkommit. Sålunda stadgades i nådigt bref den 6 maj 1830, att skattehemmansägare och kronohemmans- samt nybyggesabor, som ej bekommit bestämda områden, voro oförhindrade att utan syn och särskild afgift å angränsande kronomark till tjärbränning afhämta stubbar, rötter och vindfällen, och omkring medlet af århundradet, då sågverksrörelsen i de två nordligaste länen synes hafva nått den utveckling, att timmer från inre landet vunnit efterfrågan, förordnades genom särskilda nådiga bref den 14 april 1844 och den 24 november 1857, att vederbörande länsstyrelser skulle äga på ansökning och efter syn medgifva omförmälde skattehemmansägare samt kronohemmans- och nybyggesabor att till afsalu afverka timmer, därför emellertid viss afgift till kronan eller så kallade stubbören skulle erläggas. Sådan stubböresafgift erlades därefter fortfarande, intill dess hemmansägarne och nybyggesaborne genom utsyningsförordningen den 21 december 1865 tillerkändes uteslutande utsyningsrätt inom visst, bostaden omgifvande område af angränsande oafvittrad kronomark och i sammanhang därmed befriades från erläggandet af stubbören eller däremot svarande afgifter till kronan, dock med villkor att själfva gälda utsyningskostnaden enligt grunder, som genom särskildt stadgande bestämdes, men som sedermera undergått flera ändringar. Genom 8 § af afvittringsstadgan för Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker af den 30 maj 1873 blef vidare, efter därom till Riksdagen aflåten nådig proposition, stadgadt, att hemmansägare i denna landsdel, äfven sedan bestämda områden tilldelats dem genom afvittring, endast efter utsyning, därför kostnaden af utsyningssökandena skulle gäldas, ägde använda skogen till afsalu.

I sammanhang med utfärdande af 1865 års utsyningsförordning bestämdes vissa grunder för utsyningskostnadens gäldande, och erlades enligt dessa grunder godtgörelse, beräknad för den tid, förrättningen å stället upptoge, med 5 kronor om dagen samt med 2 kronor för kost och husrum, därest sådant icke lämnades in natura. I enlighet med den norrländska skogskommitténs förslag af år 1870 ändrades genom

nådigt bref den 18 september 1875, samtidigt med utfärdandet af den då förnyade utsyningsförordningen, detta sätt för godtgörelsens utgående till en afgift af 10 öre för hvarje utsynadt timmerträd samt till enahanda belopp för hvart fjärde lass annat utsynadt virke. Sistnämnda ersättning bestämdes genom nådigt bref den 12 maj 1882 skola gälla för fem kubikmeter virke efter yttre mätning. Genom nådigt bref den 26 maj 1882 infördes beträffande öfriga utsyningsafgifter den ändring, att afgäld för utsyning af bjälk- och sågtimmerträd, som vid brösthöjd hölle 30 centimeter i genomskärning, skulle utgöra 10 öre, men för träd af mindre dimension allenast 5 öre, med iakttagande att, därest det utsynade trädantalet öfverstege visst belopp, för hvarje öfversjutande träd finge beräknas endast hälften af berörda ersättning. Dessa föreskrifter ändrades genom nådig skrifvelse till domänstyrelsen den 29 november 1889 på det sätt, att godtgörelse för synekostnad skulle för utsyning af till försågning dugligt virke utgå med 10 öre för hvarje bjälk- och sågtimmerträd, som vid brösthöjd hölle minst 30 centimeter i genomskärning, och med 5 öre för sådant till försågning dugligt utsynadt träd, som vid samma höjd hade mindre genomskärning, under iakttagande likväl, dels att, därest det utsynade trädantalet öfverstege 1,000, för hvarje öfverskjutande träd endast finge, efter dess genomskärning taget, beräknas hälften af nyss berörda ersättning, dels ock att för utsyning å skogar belägna ofvanför den i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker bestämda odlings- och fjällgränsen, ersättningen likaledes skulle utgå med hälften af hvad nyss nämnts. Tillika stadgades, att utsyningsafgifterna skulle från och med år 1890 indragas till statsverket.

I fråga om dessa afgifter anför kommittén, att, så länge desamma utgjorde en ersättning till förrättningsmannen, en proportionell minskning i desamma vid de större utsyningsbeloppen var väl motiverad, i det att förrättningsmannens omkostnader ingalunda stego i samma förhållande som det utsynade virkets belopp. Sedan afgälderna numera tillförts statsverket, syntes däremot utsyningsafgiften för hvarje träd böra vara lika, oberoende af de utsynade trädens antal. De relativt större kostnaderna drabbade nämligen företrädesvis de mindre skogsägarne, hvilket ju måste betraktas såsom en oegentlighet. Härtill komme, att en nedsättning af afgälderna väl kunde medgifvas, enär de belopp, som genom dem inflöte, ganska betydligt öfverstege de sammanlagda utsyningskostnaderna. Däremot syntes ett fullständigt borttagande af utsyningsafgifterna äga så mycket mindre fog för sig, som ifrågavarande skogsområden, utan någon skatteköpeskilling eller annan godt-

görelse till kronan, tilldelats hemmansägarne. Kommitténs förslag, som i enlighet med dessa grunder uppgjorts, innehölle hufvudsakligen, att synekostnad för virke, som enligt 55 § af nådiga förordningen den 26 januari 1894 skulle af utsyningssökande gäldas, skulle utgå för hvarje timmerträd, som 1,5 meter från marken hölle, barken inberäknad, minst 30 centimeter i genomskärning, med 5 öre, för hvarje timmerträd, som ej uppnådde sist nämnda mått, men hölle minst 20 centimeter i genomskärning, med 2,5 öre, samt för annat utsynadt virke med 2,5 öre för en kubikmeter fast mått, dock att, där utsyningen afsåge allmänning, synekostnad skulle utgå med allenast hälften af nu angifna belopp.

Med tillämpning af dessa bestämmelser skulle, enligt kommitténs beräkning, statens inkomst af utsyningsafgifterna minskas med omkring 31,000 kronor, hvilket skulle motsvara vid pass 22 procent af nu utgående belopp.

Öfver detta förslag hafva utlåtanden afgifvits af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i de norrländska länen samt i Kopparbergs län äfvensom af domänstyrelsen.

Samtliga länsstyrelser i Norrland hafva tillstyrkt bifall till kommitténs förslag, länsstyrelsen i Norrbotten med det tillägg, att den lindring, som för närvarande gällde om utsyning ofvan odlingsgränsen, borde framgent bibehållas. Däremot har Kopparbergs länsstyrelse ansett sig icke kunna biträda kommitténs förslag att minska utsyningsafgifterna, hvad timmerträd anginge, men i likhet med kommittén uttalat den mening, att afgiften för hvarje träd borde vara lika, samt för annat virke föreslagit en afgäld af 3 öre för en kubikmeter fast mått.

Domänstyrelsen har ej haft något att erinra däremot, att afgifterna till beloppet nedsättas och hädanefter hufvudsakligen utgå efter de något ändrade grunder, kommittén föreslagit.

Styrelsen har vidare erinrat, bland annat, att vid skogsstatens reglering 1889 jägmästarne i de norra orterna erhöllo förhöjning i den fasta aflöningen, lämpad efter måttet af det arbete, för hvilket till dem förut utgående utsyningsafgifter voro afsedda att utgöra ersättning, under villkor likväl att dessa afgifter icke vidare skulle tillfalla jägmästarne utan indragas till statsverket. Inkomsten af dessa afgifter, hvilka då utgjorde omkring 17,000 kronor, beräknades ungefär motsvara statsverkets utgift för lönereglerinen. Sedermera hade utsyningsafgifternas belopp väsentligt ökats, till betydlig del dock beroende af mera tillfälliga omständigheter, såsom omfattande utsyningar å stockfångstskogarna i sammanhang med deras inlösande till kronan, utstämpling af en mängd skadad och vindfälld skog å nyafvittrade hemmans-

områden med mera. Men utgifterna för utsyningarna och därför erforderliga förarbeten såsom skogsuppskattning med mera hade ock sedan 1889 väsentligt stigit, allt efter som afvittringarna och laga skiften blifvit afslutade i lappmarkssocknarna. Biträdande jägmästare, assistenter och extra kronojägare hade måst anställas och aflönas för utförande af de särdeles omfattande förrättningarna. Hädanefter, då utsyningarna förnämligast förekomme i lappmarkerna och i Särna samt i några revir i Norrbottens och Västerbottens län nedom lappmarkslinjen, syntes statsverkets utgift för utsyningar åt enskilde komma att något minskas, och torde denna utgift, med beräkning att utsyningarna med tillhörande förarbeten taga i anspråk ⅓ af den förvaltande personalens tid inom 28 revir, kunna, inberäknadt de dagarfvoden, som för biträde vid dessa utsyningar utbetalades till kronojägare, omkring 12,000 kronor, uppskattas till i rundt tal årligen 73,000 kronor.

Statens inkomst af utsyningsafgifter utgjorde under år 1898 117,380 kronor, under år 1899 127,473 kronor samt under år 1900 121,738 kronor. Utom den nedsättning af vid pass 22 procent, som kommitténs nu ifrågavarande ändringsförslag skulle föranleda, måste man för framtiden äfven räkna med den minskning i afgiftsbeloppet, som blefve en följd däraf, att de tillfälliga orsakerna till den nuvarande stegringen under de närmaste åren komme att upphöra. Så vidt nu kunde på förhand bedömas, komme statsverkets utgifter och inkomster i fråga om utsyningar åt enskilde att i det närmaste motsvara hvarandra. Emot kommitténs förslag vore alltså ur denna synpunkt från statens sida ej något i hufvudsak att erinra. Dock ansåge sig styrelsen böra anmärka, att den föreslagna nedsättningen i utsyningsafgiften för sockenallmänningarna, för hvilken kommittén icke anfört något särskildt skäl, icke stode väl öfverens med åtgärden att utesluta den för utsyning å hemman ofvan odlingsgränsen nu gällande lindring. Denna senare medgafs 1889 på den grund, att skogen ofvan nämnda gräns såväl till följd af skogens beskaffenhet som flottledernas längd ägde mindre värde än i nedre lappmarkerna, och då dessa skäl ännu kvarstode, syntes det styrelsen billigt, att lindringen bibehölles, hvaremot styrelsen ansåge, att den af kommittén föreslagna afgiftsnedsättningen för sockenallmänningarna af samma skäl icke borde tillämpas i annat fall, än att allmänningsområdet vore beläget ofvan odlingsgränsen. Såväl inom Norrbottens län som i fråga om de under bildning varande och i öfrigt tillämnade allmänningarna inom Västerbottens län förekomme, att allmänningsmark vore belägen eller komme att förläggas ofvan nämnda gräns. För aftorkad, död skog, såsom jämväl af lägre värde, ansåge styrelsen ut-

syningsafgiften böra minskas till hälften. Det kunde ju synas billigt, att denna afgift helt och hållet borttoges. Men då däraf skulle kunna dragas den slutsats, att sådan skog finge utan all kontroll afverkas, hvilket, efter hvad erfarenheten visat, skulle medföra missbruk förutom många svårigheter för kontrollen öfver den öfriga afverkningen inom lappmarkerna, ansåge styrelsen utsyningsafgifternas borttagande för dylikt virke icke kunna tillrådas.

Enligt hvad jag inhämtat, hafva ifrågavarande utsyningsafgälder för år 1901 uppgått till 150,050 kronor, således till afsevärdt högre belopp än under de närmast föregående åren. För år 1902 hafva så fullständiga uppgifter om afgifternas belopp ännu icke inkommit, att någon tillförlitlig beräkning däröfver hunnit uppgöras.

På grund af hvad i ärendet förekommit, anser jag, att kommitténs förevarande förslag bör med de af domänstyrelsen tillstyrkta ändringar vinna Kungl. Maj:ts godkännande, men torde med utfärdande af förordning i ämnet lämpligen kunna anstå, till dess Riksdagen uttalat sig angående de författningsförslag i afseende å den enskilda skogsvården, som Kungl. Maj:t kan komma att vid nu pågående riksmöte för Riksdagen framlägga; och anhåller jag fördenskull att först framdeles, sedan detta skett, få framlägga förslag till förordning i ämnet till Kungl. Maj:ts pröfning.

Samfällda skogar.

Hvad slutligen angår kommitténs förslag till *lag angående ändring af 2, 76 och 78 §§ af Kungl. Maj:ts förnyade nådiga stadgar om skiftesverket den 9 november 1866,* så vidt detta förslag ännu tillhör jordbruksdepartementets handläggning, äfvensom förslaget till *lag angående allmänningsskogars bildande*, har kommittén vid framläggande af dessa förslag framhållit, att lagstiftningen rörande enskildes skogar icke borde vidare ingripa i den enskilde ägarens förvaltning af skogen, än det allmänna tänkesättet kunde anses godkänna, men att dessa betänkligheter icke gällde skog såsom samfälld egendom för flera eller färre delägare, i hvilket fall principiella hinder ej borde möta att medgifva ett flertal af dem att vidtaga ett för framtiden bindande förfogande, hvarigenom samfälligheten förblefve orubbad samt under offentlig kontroll sköttes på ett för alla delägarne betryggande sätt. Att bereda möjlighet härför vore enligt kommitténs mening så mycket önskligare, som erfarenheten ådagalagt, att efter skogarnes skiftande skogssköflingen i många delar af landet blifvit större än förut, och att en ändamålsenlig skogshushållning däraf försvårades. Att på de små och oformliga skogslotter, hvilka till följd af skiften understundom tillfölle hvarje delägare, införa

en regelbunden hushallning vore i de flesta fall omöjligt, och, där det kunde ske, vore det föga sannolikt, att ägaren kunde eller ville underkasta sig därmed förenade utgifter, och har kommittén därför ansett gällande skiftesstadga böra i sadant syfte ändras. Men kommittén ansåge, att hinder icke heller borde möta för ägare af redan skiftade eller till olika byar och hemman hörande skogar att, om de alla därom vore ense, sammanföra sina skogslotter till en dylik gemensamhetsskog. Väl torde till en början de fall ej blifva manga, da flere ägare pa det sättet förenade sig om att för framtiden frivilligt inskränka sin förfoganderätt öfver skogen. Men anledningar kunde dock enligt kommitténs mening tänkas, som gjorde dem därtill benägna. Särskildt syntes det kommittén ej osannolikt, att föreningar af skogsägare, som på detta sätt skulle vilja befästa äganderätten till sina hemman, äfvensom en och annan om skogsvarden nitälskande ägare af flere angränsande fastigheter, i syfte att för framtiden bevara resultaten af hvad han i skogshushallningens tjänst uträttat, skulle vilja begagna sig af denna utväg. Och redan att en form för bildande af samfällda skogar funnes, innebure enligt kommitténs uppfattning afsevärda utvecklingsmöjligheter.

Af nu angifna skäl och på de grunder, kommittén i sitt betänkande anfört rörande rätt att aflösa skogsservituter, har kommittén utarbetat följande förslag till lag angående bildande och förvaltning af samfällda skogar.

Förslag

till

lag angående allmänningsskogars bildande.

1 §.

1. Vilja delägare i oskiftadt skifteslag eller oskiftad by afsätta viss del af skifteslagets eller byns skogsomrade för att sasom samfälld skog för gemensam räkning för framtiden oförminskad bibehallas, vare därtill berättigade, sa framt ej annans rätt förnärmas och därest minst halfva antalet delägare sig därom förena, och dessa tillika äga mer än skifteslagets eller byns halfva skattetal, dock att det salunda afsatta omradet ej ma understiga 500 hektar till skogsbörd duglig mark.

2. På samma villkor må oskiftad skogsmark eller del däraf, som vid laga skifte blifvit undantagen för delägarnes gemensamma begagnande, till allmänning afsättas.

2 §.

Skiftesdelägare, som enligt här ofvan meddelade föreskrifter beslutit bilda allmänning, göre därom framställning hos Konungens befallningshafvande för erhållande af förordnande för landtmätare att vidtaga den ämbetsåtgärd, som af omständigheterna påkallas.

3 §.

Varder allmänning på i § 2 angifna grunder bildad, gäldas hälften af landtmäteriarfvodet, som å allmänningen sig belöper, af staten.

4 §.

Till olika hemman eller lägenheter hörande skogsmark, som undergått laga skifte, må ock, med Kungl. Maj:ts medgifvande och så vidt ej annans rätt däraf förnärmas, ehvad en eller flere äro ägare därtill, afsättas att såsom en med ifrågavarande hemman eller lägenheter oskiljaktigt förenad samfälld skog för framtiden bibehållas oförminskad, under villkor, att, där ägarne äro flere, samtlige äro om sådan åtgärd ense, att därom upprättas skriftlig handling, som tillika skall angifva den grund, efter hvilken den samfällda skogens afkastning skall fördelas å de hemman och lägenheter, som äga del i densamma, samt att den afsatta skogen omfattar minst 500 hektar till skogsbörd duglig mark af sådan form och belägenhet, att ordnad skogshushållning kan införas därå.

Ofvannämnda skriftliga handling skall för att blifva gällande ingifvas till häradsrätten i orten för att i dess sakprotokoll intagas sist å det ting, som infaller näst efter tre månader, sedan Kungl. Maj:t till samfällighetens bildande meddelat tillstånd.

5 §.

Samfällda skogar, som i denna lag omförmälas, må ej emellan delägarne skiftas.

6 §.

Sådan samfälld skog skall förvaltas enligt hushållningsplan, som fastställes af öfverjägmästaren i distriktet, och enligt reglemente, som utfärdas af Konungens befallningshafvande i öfverensstämmelse med af Kungl. Maj:t stadgade grunder.

Vederbörande revirförvaltare halle tillsyn och kontroll öfver skogsskötseln samt äge att, om öfverträdelse af hushållningsplan eller vanvård af skogen förekommer, anmäla detta hos Konungens befallningshafvande, som efter undersökning äger förordna, att skogen skall ställas under skogsstatens vård och förvaltning, hvarefter domänstyrelsen, på anmälan härom, at revirförvaltaren uppdrager att ombesörja skogens bevakning och skötsel genom nödig, för densamma antagen skogsbetjäning.

7 §.

Kostnaderna för förvaltning och vård af sådana samfällda skogar, som i denna lag omförmälas, skola bestridas af delägarne. I dessa kostnader inbegripas utgifterna för upprättande af hushållningsplaner och revisioner däraf samt för aflöning af skogvaktare äfvensom, där skogen är ställd under skogsstatens vård och förvaltning, staten tillkommande ersättning enligt gällande resereglemente för skogstjänstemans förvaltningsåtgärder.

I samband därmed har komittén hemställt, att 2 och 78 §§ i gällande skiftestadga måtte erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Är jord å landet oskiftad, och vill delägare laga skifte däri erhålla, hafve vitsord därtill, *så framt jorden ej är till samfälld skog afsatt, enligt lagen angående bildande och förvaltning af samfällda skogar den* — —

78 §.

All skifteslagets mark skall i skiftet ingå, och må således särskilda delningar å inrösnings- och afrösningsjorden inom ett och samma skiftes-

lag icke verkställas; dock vare från detta allmänna stadgande följande undantag tillåtne:

1:o. — — — — — — — — — — — — — — — — — —

2:o. — — — — — — — — — — — — — — — — — —

3:o. — — — — — — — — — — — — — — — — — —

4:o. — — — — — — — — — — — — — — — — — —

5:o. — — — — — — — — — — — — — — kan väckas.

6:o. Där skogsmark afsättes till en för delägarne samfälld skog enligt lag om bildande och förvaltning af samfällda skogar den

Hvad i denna § — — — — — — — — — om bränntorfmosse.

Öfver förstnämnda förslag hafva Kungl. Maj:ts befallningshafvande i samtliga län äfvensom domänstyrelsen, öfver det senare förslaget landtmäteristyrelsen sig yttrat.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län har af utförligt utvecklade skäl ansett sig icke kunna understödja det framställda förslaget till lag angående allmänningsskogars bildande, grundadt som det vore på rubbning af redan genom lag stadfästade bestämmelser angående fast egendom tillhörande områden, men därmed ville länsstyrelsen icke uttala, att hvarje lagstiftning i förslagets syfte vore omöjlig. Tvärtom ansåge länsstyrelsen det böra göras till föremål för särskild undersökning, huruvida man icke genom att lämna tillfälle till inteckning för skogsägares aftal om gemensam förvaltning af till skilda hemman hörande skogslotter skulle kunna åt dylika aftal bereda en visserligen icke fullständig, men dock för det åsyftade ändamålet tillräcklig trygghet.

Flere af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i de öfriga länen hafva i ett eller annat afseende framställt anmärkningar mot förslaget, som dock af flertalet af Kungl. Maj:ts befallningshafvande vunnit understöd, därvid framhållits, att, om än en lag i enlighet med förslaget sannolikt finge föga användning, detsamma dock erbjöde beaktansvärda utvecklingsmöjligheter.

Domänstyrelsen förklarar sig till fullo uppskatta betydelsen för skogsvården däraf, att, med iakttagande af intecknings- eller nyttjanderättsinnehafvares rätt, möjlighet genom lagbestämmelser bereddes såväl delägare i oskiftade skifteslag att, så framt minst halfva antalet delägare sig därom förenade och dessa tillika ägde mer än skifteslagets halfva skattetal eller innehaf, afsätta viss del af skogsområdet för att såsom skifteslagets samfällda egendom för all framtid under allmän kontroll förvaltas, som ock ägare af redan skiftade eller till olika byar och

hemman hörande skogar att, om de alla därom vore ense, sammanföra sina skogslotter till en dylik gemensamhetsskog. Syftet med kommitténs i detta afseende framlagda förslag vore enligt styrelsens mening särdeles beaktansvärdt. Styrelsen vore dock tveksam, huruvida detta syfte kunde genom förslaget uppnås. Vid detsammas granskning hade styrelsen nämligen icke kommit till den uppfattningen, att de i förslaget lämnade föreskrifter och bestämmelser vore för ändamålet tillräckliga och nog tydligt affattade, utan ansåge sig styrelsen, lika med Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län, böra uttala den meningen att, om man i lagstiftningen önskade bereda rum för bildandet af dylika samfälligheter, afsedda att som sådana bestå i all framtid, skilda från öfriga till vederbörande hemman hörande ägor, detta torde böra ske under fastare former, än förslaget anvisade.

På grund af det nu anförda, och då det ej syntes ligga inom området för styrelsens ämbetsverksamhet att i ett med skiftesväsendet så nära sammanhängande ärende, som det ifrågavarande, verkställa den utredning, som för förslagets omarbetning i antydda syfte erfordrades, har styrelsen hemställt, huruvida ej det af kommittén framlagda förslaget med hänsyn till de af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms och andra län framställda anmärkningar borde undergå omarbetning, innan detsamma till lag antoges.

Mot förslaget till ändrad lydelse af 2 och 78 §§ i skiftesstadgan har landtmäteristyrelsen äfven i åtskilliga hänseenden framställt erinringar.

För min del finner jag i likhet med domänstyrelsen det vara för skogsvården i vårt land önskvärdt och betydelsefullt, att genom lagstiftningen beredes möjlighet för bildande af sådana samfällighetsskogar, som kommittén med sina föreliggande förslag velat söka bringa till stånd; men då denna fråga otvifvelaktigt ännu icke blifvit fullständigt utredd, och, såvidt i ärendets nuvarande skick kan bedömas, de lagstiftningåtgärder, som för ändamålet må finnas erforderliga, i hufvudsakliga delar icke tillhöra jordbruksdepartementets handläggning, anser jag, att den vidare behandlingen af förevarande författningsförslag lämpligen bör öfverlämnas till chefen för justitiedepartementet, som torde erhålla uppdrag att, därest den nu ifrågasatta lagstiftningen angående den enskilda skogsvården af Riksdagen i hufvudsak antages, låta verkställa en sakkunnig och allsidig utredning af frågan och därefter framlägga de förslag i ämnet, hvartill den verkställda utredningen må föranleda.»

Under framhållande att särskild proposition syntes böra till Riksdagen aflåtas beträffande de af förenämnda författningsförslag, hvilka skulle af Kungl. Maj:t och Riksdagen pröfvas i den ordning, § 87 regeringsformen stadgade, uppläste departementschefen härefter i enlighet med det afgifna yttrandet affattade förslag till lag angående vård af enskildes skogar och till lag angående skyddsskogar samt hemställde, att samma förslag måtte, jämlikt nämnda § i regeringsformen, Riksdagen till antagande föreläggas.

På tillstyrkan af statsrådets öfrige närvarande ledamöter behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt; och skulle i öfverenstämmelse härmed till Riksdagen aflåtas nådig proposition af den lydelse bil. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
G. Zethelius.

Bil. 1.

P. M.

I ett skogskommitténs betänkande bifogadt särskildt yttrande angående ordalydelsen af 1 § af kommitténs förslag till lag om vården af enskildas skogar framhålles, att all sådan mark — *så kallad degenererad, försumpad mark* — hvarest föryngring ej utan särskild åtgärd kan äga rum, bör från lagens tillämpning undantagas af det skäl, att återförandet af sådan mark till skogsbördig vore att betrakta som ett onus, hvilket näppeligen kunde genom lagen åläggas skogsägare. På grund häraf yrkas ändring i nämnda § på det sätt, att lagen blefve tillämplig endast å sådan mark, där skogens tillväxt och föryngring icke förhindras af markens beskaffenhet och betäckning.

I sitt öfver kommitténs betänkande afgifna underdåniga utlåtande afstyrkte domänstyrelsen reservationen af skäl, som finnas anförda å sid. 77 af styrelsens utlåtande. Då det emellertid blifvit ifrågasatt, huruvida ej bestämmelse kunde i lagen intagas därom, att densamma ej gäller *försumpad mark, där genom stark mossbildning skogsföryngringen förhindras*, framställer sig den frågan: *är det möjligt att i lagen så definiera begreppet skogens försumpning, att en hvar skogsägare skulle kunna afgöra, huruvida den mark han har för sig vore försumpad eller ej?*

Väl är det allmänt kändt, att åtminstone i Norrland och Dalarne finnas stora områden af vattensjuk mark, om hvilka ingen kan råka i tvifvelsmål, att de icke motsvara, hvad i dagligt tal afses med ordet »försumpad», men det är ej dessa och deras värdelösa marskog frågan här gäller. Yrkandet på afverkningsfrihet och frihet från all skyldighet att vidtaga åtgärd för skogens reproduktion å degenererad och försumpad mark har ett vida längre gående syfte. Det åsyftar uppenbarligen de i nämnda orter förekommande områden af mer eller mindre utvuxen skog, å hvilka under tidernas lopp en sådan bottenvegetation inträngt, att tillväxt och föryngring försvagats eller å vissa platser alls icke försiggår.

Denna skogstyp har ock på senaste tiden tillvunnit sig mycken uppmärksamhet. Lundström, Tolf och Nilsson hafva visat, att det företrädesvis är hvitmossa och i öfrigt björnmossor och andra mossor, som här mer eller mindre förekomma eller äro utmärkande för typen. Men på grund af att, såsom Nilsson säger, »knappast några bevisande detaljundersökningar angående försumpningen hittills blifvit offentliggjorda i vårt land», vet man i själfva verket ytterst litet om, i hvad mån själfva orsaken till försumpningen ligger hos mossarna, eller om ej deras uppträdande till väsentlig del är följden af de förändringar, som under vissa förhållanden försiggår särskildt i marken.

Under sådana förhållanden erfordras det naturligtvis, att fenomenet skall vara ytterst enkelt och markeradt i sitt framträdande, om det skall kunna säkert och praktiskt definieras. Men så är ej förhållandet. Ofta förekommer nämligen, att hvitmossan uppträder i enstaka tufvor i för öfrigt växtlig skog, eller att hvit- och björnmossor härska kring källdrag, i smärre sänkor, i mosskanterna eller å andra liknande ställen, utan att skogen såsom sådan kan sägas vara försumpad. Orimligt vore ju att, blott därför att vissa fläckar eller mindre områden lida af försumpning, hela skogen komme utom lagen, men så kommer det nog ändå i själfva verket att tillgå. Ty säkert är, att försumpningsfläckarna af en hel del personer tagas till förevändning för radikal afverkning å kringliggande skog, om blott träkonjunkturen är god. Att sedan, när afverkningen väl skett och försumpningen förvärrats, söka tillämpa lagens påföljd inom de vida och öde norrländska skogslanden, det låter sig knappast tänka.

Mången gång inträffar ock, att försumpning af skilda orsaker, såsom uppdämning, förändring af vattendragens lopp, särskildt å flacka marker inträder, utan att någon afsevärd eller stark mossbildning förmärkes. I sådant fall är ej heller den ifrågasatta ordalydelsen lämplig.

Vidare uppträder försumpning i många stadier eller öfvergångsformer, hvilkas föryngringshindrande eller icke föryngringshindrande egenskaper ej utan fackmäns undersökning torde kunna bedömas. Missförstånd och förvecklingar kunna härigenom uppstå, om afgörandet lägges i skogsägarens hand.

Under alla dessa skiftande förhållanden och med den ofullständiga kännedom vi dessutom ha om försumpningsprocessen, torde det öfverhufvudtaget icke vara möjligt att gifva någon fullt tillfredsställande, i det öfvervägande antalet fall användbar, enkel och tydlig definition om saken.

Det kan ju invändas, att, då en del af nu befintliga mossar eller

myrar enligt sakkunnigas uppgift uppstått genom försumpning af skog, man ej bör låta det gå så långt med de början de försumpningssymptomen, att nya mossar bildas. Man bör tvärtom, säges det, för att i tid förekomma detta, släppa lös afverkningen.

Häremot är dock att anmärka *för det första*, att försumpningen i stort sedt ingalunda går med den iltågsfart, som man af en eller annan spridd iakttagelse velat sluta. Kännedomen om våra torfmossar och deras utvecklingsskeden gifver vid handen, att det ej är med decennier utan med årtusenden, man här har att räkna. (Gunnar Andersson). *För det andra* är man ingalunda på det klara med, att det är någon riktig och rationell metod att utan vidare borttaga skogen å degenererad eller försumpad mark och öfverlämna åt naturen att ombesörja resten. Tvärtom kan man på goda grunder göra gällande, att så ej är fallet.

Genom Nilssons undersökningar i Norrbotten är nämligen utrönt:

att försumpning kan uppkomma direkt från »brännor» (afbrända skogar = trädlösa marker), hvilken iakttagelse är grundad på de talrika förekomster af kol, som påträffats omedelbart under hvitmossetäcket,

att, hvad särskildt beträffar brännor inom grantrakter, en del af dem, ymnigt beväxta som de ofta äro af hvit- och björnmossor, alldeles sakna skogsplantor eller endast hafva enstaka sådana och med all tydlighet komma direkt att utveckla sig till försumpad, impedimentartad mark,

att brännorna i bättre lägen utveckla sig till björkskogar, samt att granskogen där i vanliga fall först efter 200 à 300 år kan återtaga herraväldet. Nilsson har därjämte genom iakttagelser äfven på Hallands rymarker visat, att försumpningen icke är bunden vid skog. På dessa rymarker förekommer å vissa ställen försumpning och där har iakttagits, att hvitmossetäcket befunnits växa på ett af ljungrötter m. m. bildadt torflager af samma beskaffenhet, som är utmärkande för vanlig, icke försumpad skoglös rymark. Af tyska och holländska författare (Grisebach och Borgman) anses de i nordvästra Tyskland och i Holland befintliga, vidsträckta mossarna till större delen hafva uppkommit genom försumpning af skoglösa ljungmarker. Nilsson antager, att så äfven är fallet, åtminstone delvis, med mossorna på våra rymarker.

Dessa iakttagelser ådagalägga, dels att träden i och för sig ej äro orsaken till försumpning, dels ock att degenererad eller försumpad mark ingalunda allenast genom skogsträdens undanrödjande kan omföras till

växtlig skogsmark. Tvärtom är påvisadt, att försumpning inträdt direkt efter trädvegetationens upphörande, om genom eld eller afverkning torde här vara likgiltigt.

Försök i mindre skala att efter olika metoder behandla försumpad skog hafva satts i gång i vissa norrländska revir, men, utförda af olika personer och under ej fullt jämförliga förhållanden, hafva dessa försök ej kunnat fullständigt genomföras, och ej heller har tiden varit tillräcklig att visa något resultat. Hela försumpningsfrågan står emellertid på den nybildade forstliga försöksanstaltens program, och kan resultatet af denna anstalts forskningar och experimentala undersökningar först framdeles erhållas.

Af hittills gjorda iakttagelser och rön kan likväl hämtas tillräckligt stöd för den uppfattningen, att afverkning å degenererad och försumpad skog måste i vissa efter förhållandena afpassade hyggen begränsas och markberedningsåtgärder, såsom dikning för vattnets aflopp m. m., omedelbart därefter vidtagas, om någon vidare barrträdsvegetation skall kunna påräknas. Lagens tillämpning å dessa marker är alltså högeligen önskvärd.

Gifvetvis måste vid tillämpningen såsom impediment betraktas sådana uppenbara försumpningar eller vattensjuka marker, som här ofvan i början af promemorian omnämndes och som karaktäriseras af sin marväxta trädvegetation, och om hvilka ingen kan råka i tvifvelsmål, att de ej motsvara, hvad i dagligt tal menas med försumpning, såsom mossar, kärr, myrlaggar, källdrag m. m., men detta torde falla af sig självt, och påkallar ej någon särskild bestämmelse i lagtexten, i synnerhet om saken särskildt omnämnes i motiverna. Ty då kontrollen öfver lagens tillämpning är lagd i fackmessigt utbildad personals händer under skogsvårdsstyrelses ledning, kan skogsägaren ej tänkas blifva utsatt för något godtycke eller någon risk. Är han ej själf på det klara, huru afverkning skall bedrifvas, har han ju enligt § 4 i lagen, sådan domänstyrelsen föreslagit dess lydelse, rätt att af vederbörande tjänsteman få på platsen för afverkningen nödiga anvisningar, till hvilka han då kan trygga sig.

I den kommittébetänkandet bifogade, ofvannämnda reservationen framhålles, att skyldigheten att skaffa återväxt på degenererad mark, där föryngring ej utan särskild åtgärd kan äga rum, vore ett onus, som knappast kan genom lagen åläggas en skogsägare. Men samma invändning kan göras emot skyldigheten att skaffa återväxt efter af-

verkning på all annan skogsmark, där ock särskild åtgärd för föryngringen erfordras. (Se domänstyrelsens underdåniga utlåtande sid 77). Skulle den omständigheten, huruvida nämnda skyldighet är ett onus eller ej tagas till utgångspunkt för bestämmande af lagens räckvidd, komme man in i svårigheten att bestämma eller definiera, hvad med onus egentligen menas i detta sammanhang. Knappast låter det väl sig göra att till exempel bestämma, att det skall betraktas såsom onus, när kostnaden för skyldighetens fullgörande öfverstiger någon viss procent af skördens (det afverkade virkets) värde. Stockholm januari 1903.

Edward Kinberg.

N:o 47.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till ändring af vissa i kap. II och kap. V i kungl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894 meddelade bestämmelser, till förordning angående förvaltningen af städernas skogar, till förordning angående förvaltningen af sockenallmänningar och besparingsskogar i Kopparbergs, Gäfleborgs, Västerbottens och Norrbottens län, till förordning angående skogsvårdsstyrelser och till förordning angående skogsvårdsafgifter; gifven Kristiania slott den 16 februari 1903.

Under åberopande af bilagda i statsrådet denna dag förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) ändring af vissa i kap. II och kap. V i kungl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894 meddelade bestämmelser,

2) förordning angående förvaltningen af städernas skogar,

3) förordning angående förvaltningen af sockenallmänningar och besparingsskogar i Kopparbergs, Gäfleborgs, Västerbottens och Norrbottens län,

4) förordning angående skogsvårdsstyrelser och

5) förordning angående skogsvårdsafgifter.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahallas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Theodor Odelberg.

Bil. 1.

Förslag

till

ändring af vissa i kap. II och kap. V i kungl. förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarne i riket den 26 januari 1894 meddelade bestämmelser.

Kap. II.

Om häradsallmänningar.

5 §.

Om häradsallmänningar gäller ock hvad i 1 § om kronoparker stadgadt är.

6 §.

Delägare i häradsallmänning äro, där ej för särskilda fall blifvit annorlunda bestämdt, de, som i häradet bygga och bo, efter deras oförmedlade hemmantal. Årligen å tid och ort, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande utsättes och kungöres, äga dessa att, genom sockenombud medelst omröstning efter nyssnämnda grund, utse en allmänningsstyrelse, som i alla frågor rörande allmänningen utöfvar delägarnes beslutanderätt, där icke i reglemente för allmänningen är annorlunda stadgadt. Sådant reglemente uppgöres af delägarne och fastställes, efter öfverjägmästarens hörande, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, så vidt det pröfvas vara med lag och denna förordning samt för allmänningen fastställd hushallningsplan förenligt. Då reglemente för häradsallmänning fastställes, skall Kungl. Maj:ts befallningshafvande, sedan beslutet härom vunnit laga kraft, gifva domänstyrelsen del af reglementet.

7 §.

Häradsallmänningarna skola, under domänstyrelsens öfverinseende, stå under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning.

8 §.

Af allmännings afkastning skall i första rummet gäldas kostnaden för skogvaktares aflöning och deras boställens underhall, skogsodling, upphuggning af skogseffekter, som ej på rot försäljas, äfvensom öfriga af hushållningsplanen eller särskilda föreskrifter föranledda kostnader, däri inbegripet statsverket tillkommande ersättning för skogstjänstemans förvaltningsåtgärder, hvilken ersättning utgår med 15 öre för hvarje hektar utmark.

9 §.

Därefter skall af allmänningens afkastning först undantagas det virke, som erfordras till sådana broar och allmänna byggnader, som delägare i allmänningen själfva bygga och underhålla; och må den behållna afkastning, som sedermera återstår, årligen mellan samtliga delägarne efter oförmedladt hemmantal fördelas. På delägarnes beslut ankommer, huruvida utdelningen skall ske in natura eller, efter försäljning, i penningar. I öfverensstämmelse härmed skall behållna afkastningen tillhandahållas allmänningsstyrelsen, som däröfver förfogar och verkställer fördelningen efter nyssnämnda grunder.

10 §.

Det åligger revirförvaltaren att årligen å tid, som domänstyrelsen bestämmer, dock ej senare än mars månads utgång, för det näst förflutna året afgifva redovisning ej mindre öfver allmänningens afkastning i skogseffekter, än äfven öfver de medel, som han till bestridande af utgifter för allmänningen samt till godtgörelse åt statsverket för af honom å allmänningen verkställda förrättningar uppburit. Af denna redovisning öfverlämnas ett exemplar jämte de till redovisningen hörande verifikationer genom öfverjägmästaren till Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

11 §.

Allmänningsstyrelsen åligger att årligen inom augusti månads utgång till Kungl. Maj:ts befallningshafvande ingifva redovisning öfver allmänningens behållna afkastning och huru densamma blifvit emellan delägarne fördelad eller till andra ändamål anordnad.

12 §.

Sedan de redovisningar, hvarom i 10 och 11 §§ sägs, till Kungl. Maj:ts befallningshafvande inkommit, skola desamma hållas delägarne tillhanda vid det i 6 § omförmälda sammanträde och under 30 dagar därefter å tid och ort, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämmes och kungöres.

13 §.

Klander emot allmänningsstyrelses redovisning för allmänningens behållna afkastning och dennas fördelning emellan delägarne eller anordning till andra ändamål tillhör vederbörlig domstols upptagande och pröfning. Vill delägare i häradsallmänning i öfrigt föra klagan vare sig öfver allmänningsstyrelses åtgärder och beslut eller öfver beslut, som blifvit fattade vid delägarnes allmänna sammanträden, länder till efterrättelse hvad i kungl. förordningen den 21 mars 1862 finnes stadgadt i fråga om besvär, hvilka medlem af kommun vill anföra öfver kommunalstämmas beslut.

14 §.

Där vederbörligen fastställdt reglemente för häradsallmänning redan finnes, må därvid tillsvidare förblifva, såvida det med de i denna förordning stadgade grunder är förenligt. Erfordras däruti ändring, må sådan kunna ske i den ordning, som i 6 § för nytt reglementes upprättande är stadgad. Sålunda vidtagen ändring skall af Kungl. Maj:ts befallningshafvande delgifvas domänstyrelsen.

Kap. V.

Om skogar å allmänna inrättningars hemman, som icke innehafvas med stadgad åborätt.

31 §.

Om införande af regelbunden hushållning å skog till kyrko-, akademi-, hospitals-, krigsmanshus- samt andra allmänna inrättningars hemman och lägenheter, som icke innehafvas med stadgad åborätt, gäller hvad i första mom. af 15 § sagdt är, och skall, där ej så redan skett, vederbörande styrelse eller myndighet, som öfver dylik egendom har inseende, inom sex månader efter det denna förordning trädt i kraft, inlämna uppgift å dessa skogars ytvidd, beskaffenhet och skötsel till

domänstyrelsen, som, där så finnes böra ske, förordnar skogstjänsteman att mot ersättning enligt taxa, hvilken ersättning utbetalas genom den styrelse eller myndighet, hvarunder skogen hörer, upprätta hushållningsplan, som för fastställelse ingifves till domänstyrelsen. Det tillkommer Kungl. Maj:ts befallningshafvande att, på anmälan af domänstyrelsen, tillhålla vederbörande styrelser och myndigheter att fullgöra här ofvan föreskrifna anmälan.

32 §.

På framställning af domänstyrelsen vill Kungl. Maj:t förordna huruvida skog, som i 31 § omförmäles, må, där förvaltningen af densamma ej förut af den styrelse eller myndighet, hvarunder egendomen lyder, uppdragits åt en från skogsinstitutet utexaminerad person eller om skogens skötsel icke varder nöjaktigt utförd, ställas under vård och förvaltning af skogsstaten; skolande i dylikt fall jägmästaren för skogens förvaltning redovisa och ett exemplar af redogörelsen med därtill hörande verifikationer tillhandahållas sagda styrelse eller myndighet.

33 §.

Där skogen ej blifvit ställd under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, åligger det dock vederbörande skogstjänsteman att hålla tillsyn och kontroll öfver skogsskötseln; och äger han att, om öfverträdelse af hushållningsplan eller vanvård af skogen förekommer, anmäla detta hos öfverjägmästaren, hvilken efter undersökning gör den framställning till domänstyrelsen, som omständigheterna föranleda, hvarefter domänstyrelsen antingen å förhållandet fäster vederbörande styrelses eller myndighets uppmärksamhet eller ock gör underdånig framställning om skogens ställande under skogsstatens vård och förvaltning.

Har skog af nu ifrågavarande slag ställts under skogsstatens vård och förvaltning, utgår ersättning till statsverket för vederbörande skogstjänstemans förvaltningsåtgärder efter enahanda grund, som i 8 § sägs.

Bil. 2.

Förslag

till

förordning angående förvaltningen af städernas skogar.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Städernas skogar skola, under domänstyrelsens öfverinseende, behandlas enligt vetenskapliga regler, lämpade efter ortförhållandena för hvarje särskild skog.

2 §.

Det åligger vederbörande stads drätselkammare att inom sex månader, efter det denna förordning trädt i kraft, till domänstyrelsen ingifva uppgift om stadens skogars ytvidd, beskaffenhet och skötsel, hvarefter nämnda styrelse, där så befinnes böra ske, förordnar skogstjänsteman att för skogarne upprätta hushållningsplan. På Kungl. Maj:ts befallningshafvande ankommer att på anmälan af domänstyrelsen tillhålla vederbörande drätselkammare att verkställa här ofvan föreskrifna anmälan.

3 §.

Domänstyrelsen tillkommer att fastställa hushållningsplaner för dessa skogar att lända till efterrättelse vid skogens förvaltning; ägande domänstyrelsen därjämte meddela de särskilda föreskrifter, som i afseende på skogarna kunna finnas nödiga.

4 §.

Revision af hushållningsplan skall verkställas på det sätt och i den ordning, som för allmänna skogar finnes eller varder stadgad.

Af fastställd hushållningsplan eller vid revision däraf upprättade handlingar jämte kartor skall genom domänstyrelsens försorg ett exemplar tillställas stadens drätselkammare.

5 §.

På framställning af domänstyrelsen vill Kungl. Maj:t förordna, huruvida stadsskog må, där förvaltningen af densamma ej förut af drätselkammaren uppdragits åt en från skogsinstitutet utexaminerad person, eller om skogens skötsel icke varder nöjaktigt utförd, ställas under vård och förvaltning af skogsstaten; skolande i dylikt fall revirförvaltaren för skogens förvaltning redovisa och ett exemplar af redogörelsen med därtill hörande verifikationer tillhandahållas drätselkammaren inom af domänstyrelsen bestämd tid.

6 §.

Där skogen ej blifvit ställd under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning, åligger det dock vederbörande skogstjänsteman att hålla tillsyn och kontroll öfver skogsskötseln; och äger han att, om öfverträdelse af hushållningsplan eller vanvård af skogen förekommer, anmäla detta hos öfverjägmästaren, hvilken efter undersökning gör den framställning till domänstyrelsen, som omständigheterna föranleda, hvarefter domänstyrelsen antingen å förhållandet fäster vederbörande drätselkammares uppmärksamhet eller ock jämlikt 5 § vidtager åtgärd för skogens ställande under skogsstatens vård och förvaltning.

7 §.

Kostnaderna för stadsskogs vård och förvaltning bestridas med stadens medel. I dessa kostnader inbegripas utgifterna för upprättande af hushållningsplan och revision däraf samt för aflöning af skogvaktare äfvensom, då stadsskog är ställd under skogsstatens vård och förvaltning, staten tillkommande ersättning efter 15 öre för hvarje hektar utmark.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari 1905.

Bil. 3.

Förslag

till

förordning angående förvaltningen af sockenallmänningar och besparingsskogar i Kopparbergs, Gäfleborgs, Västerbottens och Norrbottens län.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Sockenallmänningar och besparingsskogar i Kopparbergs, Gäfleborgs, Västerbottens och Norrbottens län skola, under domänstyrelsens öfverinseende, stå under skogsstatens omedelbara vård och förvaltning samt behandlas enligt vetenskapliga regler, lämpade efter ortförhållanden för hvarje särskild skog, i den mån i laga ordning redan ingångna aftal ej därför lägga hinder i vägen.

2 §.

Domänstyrelsen tillkommer att fastställa hushållningsplaner för dessa skogar att lända till efterrättelse vid skogens förvaltning; ägande domänstyrelsen därjämte meddela de särskilda föreskrifter, som i afseende å skogarnes skötsel kunna finnas nödiga.

3 §.

Revision af hushållningsplan skall verkställas på det sätt och i den ordning, som för allmänna skogar finnes eller varder stadgad.

Af fastställd hushållningsplan eller vid revision däraf upprättade handlingar jämte kartor skall genom domänstyrelsens försorg ett exemplar tillställas delägarne i allmänningen eller besparingsskogen.

4 §.

Delägare i sådan allmänning och besparingsskog äro, där ej för särskilda fall blifvit annorlunda bestämdt, socknens jordägare i för-

hållande till deras reducerade jordetal eller deras skattetal. Delägarnes beslutanderätt i frågor rörande besparingsskogen utöfvas af en styrelse, sammansatt på sätt i reglemente för skogen finnes bestämdt. Sådant reglemente uppgöres af delägarne och fastställes, efter öfverjägmästarens hörande, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, så vidt det pröfvas vara med lag, särskilda föreskrifter och denna förordning öfverensstämmande samt med för skogen upprättad hushållningsplan förenligt. Då reglemente för sådan skog fastställes, skall Kungl. Maj:ts befallningshafvande, sedan beslutet härom vunnit laga kraft, insända tryckt exemplar däraf till Kongl. Maj:t äfvensom till domänstyrelsen.

5 §.

Kostnaderna för skogens förvaltning och vård bestridas med skogens behållna afkastning eller däraf redan bildade fonder. I dessa kostnader inbegripas utgifterna för upprättande af hushållningsplan och revision däraf samt för aflöning åt skogvaktare, äfvensom staten tillkommande ersättning för skogstjänstemans förvaltningsåtgärder, hvilken ersättning för allmänningar i Kopparbergs och Gäfleborgs län utgår med 10 öre för hektar utmark samt för allmänningar i Västerbottens och Norrbottens län enligt grunder, som för utsyning åt enskilde i de norra länen äro särskildt stadgade.

6 §.

Sådan allmännings eller besparingsskogs afkastning disponeras, på sätt för hvarje skog i reglementet är eller varder bestämdt.

7 §.

Det åligger revirförvaltaren att årligen å tid, som domänstyrelsen bestämmer, dock ej senare än mars månads utgång, för det nästförflutna året afgifva redovisning ej mindre öfver allmännings och besparingsskogs afkastning i skogseffekter än äfven öfver de medel, som han till bestridande af utgifter för skogen samt för godtgörelse åt statsverket för af honom å skogen verkställda förrättningar uppburit. Af denna redovisning öfverlämnas ett exemplar jämte de till redovisningen hörande verifikationer genom öfverjägmästaren till Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

8 §.

Styrelsen för skogen åligger att årligen inom augusti månads utgång till Kungl. Maj:ts befallningshafvande ingifva redovisning öfver de från skogen influtna medel.

9 §.

Sedan de redovisningar, hvarom i 7 och 8 §§ sägs, till Kungl. Maj:ts befallningshafvande inkommit, skola desamma hållas delägarne tillhanda under 30 dagar, å tid och ort som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande bestämmes och kungöres.

10 §.

Klander emot den redovisning, som af styrelse för allmänning eller besparingsskog lämnats öfver skogens afkastning, tillhör vederbörlig domstols upptagande och pröfning. Vill delägare i skogen i öfrigt föra klagan öfver styrelsens åtgärder och beslut, länder till efterrättelse hvad i kungl. förordningen den 21 mars 1862 finnes stadgadt i fråga om besvär, hvilka medlem af kommun vill anföra öfver kommunalstämmas beslut.

11 §.

Där vederbörligen fastställdt reglemente för allmänning eller besparingsskog redan finnes, må därvid tills vidare förblifva, såvida det med de i denna förordning stadgade grunder är förenligt. Erfordras däruti ändring, må sådan kunna ske i den ordning, som i 4 § för nytt reglementes upprättande är stadgad. Sålunda vidtagen ändring skall af Kungl. Maj:ts befallningshafvande delgifvas Kungl. Maj:t äfvensom domänstyrelsen.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari 1905.

Bil. 4.

Förslag

till

förordning angående skogsvårdsstyrelser.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Skogsvårdsstyrelse skall inom hvarje län, där jämlikt lagen angående vård af enskildes skogar sådan styrelse skall finnas, bestå af tre med skogsförhållandena i orten förtrogne män, utsedde för tre år i sänder, en såsom ordförande af Kungl. Maj:t, en af landstinget och en af hushållningssällskapets förvaltningsutskott. Är län deladt i olika landstingsområden eller finnas i länet mera än ett hushållningssällskap, utser hvarje landsting och hvarje hushållningssällskap en ledamot.

I län, där mer än ett hushållningssällskap, men allenast ett landsting finnes, utser det sistnämnda så många ledamöter, som hushållningssällskapen äro. Enligt samma grunder utses ledamöter af hushållningssällskap i län, där blott ett sådant, men mera än ett landsting finnas. Suppleanter till lika antal som ledamöterne utses för samma tid och på enahanda sätt som desse.

2 §.

Hos skogsvårdsstyrelse skall såsom föredragande och sekreterare vara anställd en forstligt bildad man, hvilken fullgjort hvad som erfordras för vinnande af anställning såsom tjänsteman i skogsstaten.

3 §.

För besluts fattande inom skogsvårdsstyrelse fordras, att densamma skall vara fulltalig. Äro meningarna delade, blifver den me-

ning gällande, hvarom de fleste sig förenat; äro rösterna för olika meningar lika delade, gäller den mening, som biträdes af ordföranden.

4 §.

Skogsvårdsstyrelse har till uppgift att

a) hålla tillsyn öfver skötseln och vården af enskildes skogar, i hvilket afseende styrelse åligger, att, i fall å skogsmark afverkning så bedrifves eller skogsmark efter afverkning så behandlas, att skogens föryngring äfventyras, hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande om förhållandet göra anmälan för de vidare åtgärder, som jämlikt 2 och 3 §§ i lagen angående vård af enskildes skogar på Kungl. Maj:ts befallningshafvande bero;

b) befrämja den enskilda skogshushållningen genom utbredande af kunskap i skogsskötsel, beviljande af bidrag till och utförande af arbeten för skogskultur, tillhandahållande af skogsfrö och plantor samt vidtagande i öfrigt af åtgärder, ägnade att befordra en förbättrad skogshushållning;

c) förvalta de medel, som genom skogsvårdsafgifter eller eljest inflyta till länets skogsvårdskassa;

d antaga och med omhänderhafvande medel aflöna dels sekreteraren, dels ock forstligt bildade tjänstemän äfvensom tillsyningsmän samt att utfärda instruktioner för dessa.

Önskar ägare eller innehafvare af skogsmark sakkunnigt biträde vid skogens skötsel och vård eller anvisning, huru en tillämnad afverkning må bedrifvas för att anses såsom tillåten, eller hvilka åtgärder i afseende å afverkad skogsmarks behandling böra vidtagas, må skriftlig anmälan därom göras hos skogsvårdsstyrelsen i länet, som förordnar lämplig person att lämna sökanden det biträde eller de upplysningar han begärt.

På skogsvårdsstyrelse ankommer att föreskrifva de villkor, under hvilka skogsägare må erhålla biträde af styrelsens tjänstemän eller tillsyningsmän; ägande styrelse därvid att i fall af behof lämna dylikt biträde afgiftsfritt.

I öfrigt har skogsvårdsstyrelse att ställa sig till efterrättelse det reglemente, som varder af Kungl. Maj:t för styrelsen fastställdt.

5 §.

De under skogsvårdsstyrelsens förvaltning ställda medel få ej användas för skogar tillhörande stat, kommun eller allmänna inrättningar och stiftelser och ej heller för häradsallmänningar.

6 §.

Ordförande och ledamöter i skogsvårdsstyrelse samt de i 7 § af denna förordning omförmälde revisorer skola för hvarje sammanträde äfvensom för de resor, som af deras berörda uppdrag föranledas och äro att såsom nödiga anse, ur skogsvårdskassan erhålla ersättning enligt tredje klassen i gällande resereglemente.

7 §.

Skogsvårdsstyrelse åligger att före april månads utgång hvarje år till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet afgifva redovisning för sin förvaltning under näst föregående kalenderår, skolande vid denna redovisning vara fogad en kortfattad framställning angående de enskilda skogarnes i länet tillstånd och skötsel. Denna redovisning skall granskas af revisorer, utsedde för ett år i sänder, en af Kungl. Maj:t och de öfrige till antal och enligt de grunder, som om ledamöter i skogsvårdsstyrelse är föreskrifvet. Revisionsberättelsen, i hvilken ansvarsfrihet för styrelsen skall till- eller afstyrkas, skall tillika med nämnda framställning angående de enskilda skogarnes tillstånd och skötsel till trycket befordras och utdelas bland ledamöterne i landstinget och vederbörande hushållningssällskaps förvaltningsutskott minst en månad före landstingets nästa lagtima sammanträde, hvarjämte ett exemplar samtidigt till Kungl. Maj:t insändes.

På landstinget och hushållningssällskapet ankommer att bevilja eller vägra skogsvårdsstyrelse ansvarsfrihet för styrelsens förvaltning under det år, revisionsberättelsen omfattar.

8 §.

Ledamot i skogsvårdsstyrelse ansvarar gemensamt med styrelsens öfrige ledamöter för de medel, styrelsen haft under sin förvaltning. Denna ansvarighet fortfar, till dess förvaltningen blifvit af landstinget eller, om klander anställes, af vederbörlig domstol godkänd, eller ock till dess natt och år efter räkenskapens aflämnande förflutit, utan att klander i laga ordning blifvit anställdt.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari 1905.

Bil. 5.

Förslag

till

förordning angående skogsvårdsafgifter.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

För trävaror och trämassa, som från landet utföras, erlägges såsom skogsvårdsafgift, för rundvirke, sågadt, tillhugget eller hyfladt virke, stäfver, lådbräder och splittved samt famn- eller kastved tio öre för hvarje kubikmeter fast mått, för kemiskt tillverkad torr trämassa femtio öre för hvarje ton, för mekaniskt tillverkad trämassa trettio öre för hvarje ton. För våt trämassa beräknas afgiften till hälften af nyss angifna belopp.

2 §.

De genom dessa afgifter inflytande medel fördelas årligen af Kungl. Maj:t mellan de särskilda län, från hvilka afgifterna influtit.

3 §.

Skogsvårdsafgifterna skola uppbäras af vederbörande tulltjänsteman i den ort, hvarifrån varan till utlandet skeppas, eller, där utförseln sker å järnväg, vid gränsstationen samt redovisas å tider, som af tullstyrelsen bestämmas, till statskontoret.

4 §.

Denna förordning gäller icke trävaror af virke, som afverkats inom Gotlands, Västerbottens eller Norrbottens län eller inom Särna socken i Kopparbergs län, och ej heller trämassa, tillverkad af virke, härrörande från nämnda orter.

5 §.

För afgift, som vid utförsel från ort, för hvilken denna förordning gäller, erlagts för trävaror eller trämassa, bevisligt härrörande från virke, afverkadt å ort, för hvilken denna förordning ej gäller, åtnjuter exportören restitution, på de villkor och enligt de grunder, Kungl. Maj:t föreskrifver.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 januari 1905.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Kristiania slott den 16 februari 1903.

Närvarande:

Statsråden: Odelberg,
Husberg,
Palander,
Westring,
Berger.

Departementschefen, statsrådet Odelberg anförde:

»Under åberopande af hvad jag förut denna dag anfört i samband med frågan om aflåtande till Riksdagen af nådig proposition med förslag till lag angående vård af enskildes skogar och till lag angående skyddsskogar, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte

dels till Riksdagens antagande framlägga i enlighet med hvad jag sålunda anfört affattade förslag till

1) ändring af vissa i kap. II och kap. V i nådiga förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894 meddelade bestämmelser,

2) förordning angående förvaltningen af städernas skogar,

3) förordning angående förvaltningen af sockenallmänningar och besparingsskogar i Kopparbergs, Gäfleborgs, Västerbottens och Norrbottens län,

4) förordning angående skogsvårdsstyrelser och

5) förordning angående skogsvårdsafgifter,

dels ock öfverlämna de af mig i nyssberörda ärende omförmälda förslagen till lag angående allmänningsskogars bildande samt till lag angående ändring af 2, 76 och 78 §§ af Kungl. Maj:ts förnyade nådiga stadga om skiftesverket i riket den 9 november 1866, sistnämnda förslag i de delar detsamma fortfarande tillhör jordbruksdepartementets handläggning, till chefen för justitiedepartementet samt at honom uppdraga att, därest den nu ifrågasatta lagstiftningen angående den enskilda skogsvården i riket af Riksdagen i hufvudsak antages, låta verkställa en sakkunnig och allsidig utredning af frågan samt att därefter framlägga de förslag i ämnet, hvartill den verkställda utredningen må föranleda.

På tillstyrkan af statsrådets öfrige närvarande ledamöter behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna sitt nådiga bifall till hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt; och skulle i öfverensstämmelse härmed till Riksdagen aflåtas nådig proposition af den lydelse bilaga — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
G. Zethelius.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1903.

N:o 48.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående ändring af gällande bestämmelser till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län; gifven Kristiania slott den 16 februari 1903.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att, till efterrättelse inom de delar af Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, räknadt från den dag, Kungl. Maj:t bestämmer, för sin del antaga följande

Förordning

angående atgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län.

1 §.

Barrträd, som, efter hvad här nedan i 2 § sägs, är att anse såsom undermåligt, må icke, i form af rundt, biladt eller sågadt virke, till in- eller utländsk ort skeppas eller till ort, belägen utom Västerbottens och Norrbottens län, å järnväg forslas eller å fartyg lastas eller vid lastageplats uppläggas och ej heller till sågad vara eller för pappersmassefabrikation användas eller intagas vare sig inom sågínrättning eller pappersmassefabrik, i till dylika anläggningar hörande rännor eller för-

varingsbommar eller inom område, som begagnas till sågplats eller sågbacke vid såginrättning eller upplagsplats vid pappersmassefabrik, allt vid påföljd att virket tages i beslag och dömes förbrutet, så framt icke, på sätt i 3 § stadgas, vederbörligt tillstånd är gifvet till trädets afverkning till fritt förfogande. Dock vare hemmansägare eller åbo ej förment att, äfven utan sådant tillstånd, af hemmanets skog, till oundgängligt husbehof, låta vid gården eller inom samma by såga och använda undermåligt virke.

2 §.

1 mom. Såsom undermåligt anses träd, som afverkadt ej håller i genomskärning minst 21 centimeter på ett afstånd af 4,75 meter från storändan. Vid sagda mått får ej barken inberäknas.

2 mom. Virke af träds öfre del må ej hänföras till undermåligt virke och såsom sådant tagas i beslag, där det tydligen visar sig eller ådagalägges, att det virke är taget af träd, som ej är undermåligt, eller af träd, som är med vederbörligt tillstånd afverkadt.

3 mom. Sparre, som är bilad så, att ursprungliga tjockleken vid 4,75 meters längd ej kan utrönas, skall, för att icke anses undermålig, hålla i omkrets, vid sagda längd från storändan, minst 57 centimeter, ifall sparren är bilad till skarp kant, men eljest minst 60 centimeter, samt i förhållande därefter, om längden är mindre.

4 mom. I afseende på virke, som redan är sågadt, då det anträffas, skall hvad ofvan är stadgadt äga tillämpning, endast ifall lagligen styrkas kan, att varan tillkommit af träd, som är undermåligt och till hvars afverkande till fritt förfogande ej meddelats vederbörligt tillstånd.

3 §.

1 mom. Är skog af beskaffenhet, att för dess ordentliga skötsel och vård fordras afverkning af undermåligt virke, må ägare, som vill låta det virke skeppas, transporteras å järnväg till ort utom Västerbottens och Norrbottens län, sågas eller till pappersmassefabrikation användas, anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare; och åligger det honom eller den skogstjänsteman, som i hans ställe förordnas, att verkställa den undersökning af skogen, som af omständigheterna påkallas. Finnes därvid slik afverkning vara med grunderna för en god skogshushållning öfverensstämmande, då må, där ej laga hinder eljest möter, tillstånd af

förrättningsmannen gifvas till afverkning till fritt förfogande; dock att träd, som vid storändan håller 15 centimeter eller mera i genomskärning, ej må afföras, innan det genom förrättningsmannens försorg blifvit med kronomärke stämpladt. Vill ägaren sig till säkerhet hafva virke jämväl af mindre dimensioner stämpladt, vare därtill berättigad.

2 mom. Varder sådan förrättning begärd före den 1 juni, skall undersökningen och utstämplingen företagas och afslutas före den 1 november samma år. Uppstår under tiden efter den 1 juni skada å skog genom storm, eld eller eljest, och begär skogsägaren i anledning häraf före den 1 september sådan förrättning, som i 1 mom. omförmäles, skall förrättningen före nästföljande 1 december verkställas.

Innan förrättningsmannen från stället afreser, skall han mot bevis, men utan lösen, tillställa sökanden eller hans ombud skriftligt syneinstrument, i hvilket kostnaden för förrättningen skall utsättas. Är sökanden missnöjd med förrättningsmannens utlåtande vid förrättningen, må klagan däröfver föras hos vederbörande öfverjägmästare sist innan klockan tolf å trettionde dagen efter det sökanden eller hans ombud af syneinstrumentet erhållit del.

Ändring i öfverjägmästarens beslut må sökas genom besvär hos domänstyrelsen innan klockan tolf å trettionde dagen efter det klaganden af beslutet erhållit del.

3 mom. Angående rätt att utan hinder af inskränkningarna i denna lag fritt förfoga öfver undermåligt virke, som till följd af föreläggande vid laga skifte varder afverkadt, skall i tillämpliga delar gälla hvad här ofvan är stadgadt.

4 mom. Vill jordägare för skogsmarks uppodling till åker eller äng fälla skog med rätt till fritt förfogande öfver virket annorledes än för husbehof, göre därom anmälan hos vederbörande revirförvaltare, hvilken det åligger att, så snart sådant i sammanhang med de årliga utsyningsförrättningarna å kronans skogar lämpligen kan ske, å den uppgifna odlingsmarken anställa besiktning till utrönande af dess läge, storlek, beskaffenhet och tjänlighet till odling samt därefter till Konungens befallningshafvande i länet insända besiktningsinstrumentet med uppgift å den tid, som anses för odlingens fullbordande erforderlig, jämte det yttrande i öfrigt, hvartill besiktningen kan föranleda. Önskar jordägare att, utan afbidande af dylik utsyningsförrättning, vinna handläggning af ärendet, äge han antingen för besiktning af marken påkalla skyndsam åtgärd af vederbörande revirförvaltare eller kronobetjänt, hvarefter denne med ärendet vidare förfar i den ordning ofvan stadgas, eller ock låta odlingsmarken besiktigas af två trovärdige män samt

insända deras öfver besiktningen afgifna intyg jämte ansökning i ärendet till endera af nämnde tjänstemän, som har att med eget yttrande befordra ansökningen till Konungens befallningshafvandes pröfning. Finner Konungens befallningshafvande det tillämnade odlingsföretaget vara af beskaffenhet, att afverkning af undermåligt virke till fritt förfogande bör medgifvas, meddele Konungens befallningshafvande därtill tillstånd med utsättande af viss tid, inom hvilken vid vite, som Konungens befallningshafvande äger bestämma, odlingen skall vara fullbordad; skolande underrättelse om Konungens befallningshafvandes beslut i ärendet meddelas revirförvaltaren för jordägarens förständigande. Beträffande stämpling af virke, till hvars afverkning tillstånd sålunda erhållits, förhålles på sätt i 1 och 2 mom. i denna § stadgas.

4 §.

Skogsägare vare ej pliktig att för utsyning eller stämpling, hvarom i 3 § eller 4 § sägs, vidkännas annan kostnad än godtgörelse till förrättningsmannen för den tid, förrättningen å stället upptager, i hvilket afseende skogsägaren skall erlägga såsom arfvode för hvarje dag 5 kronor äfvensom förse förrättningsmannen med kost och husrum eller gifva ersättning därför.

Dylik utsyning eller stämpling å skog, indelad till ordnad hushållning enligt plan, som blifvit af domänstyrelsen godkänd, verkställes utan kostnad för jordägaren, där tjänsteåtgärden afser virke, som enligt planen är bestämdt att afverkas.

För sådan af skogstjänsteman eller kronobetjänt verkställd besiktning, hvarom i 3 § 4 mom. förmäles, åligger det jordägaren att till förrättningsmannen utgifva godtgörelse, som utgår till skogstjänsteman, när han verkställt förrättningen i samband med årsutsyningen å kronans skogar, med dagtraktamente enligt gällande resereglemente under den tid förrättningen varar, men eljest med reseersättning och dagtraktamente enligt samma reglemente.

5 §.

Rätt att i beslag taga virke, som bör anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare, tjänstemän och betjänte vid skogsstaten äfvensom inom hamn och lastageplats tullstatens tjänstemän och, då dylikt virke är lastadt på järnvägsvagn för transport till ort utom Västerbottens och Norrbottens län, stationsföreståndare, men rättighet att utföra åtal

i sådana mål äge endast allmän åklagare samt tjänstemän och betjänte vid skogsstaten, på sätt gällande författningar stadga; skolande förty tulltjänsteman eller stationsföreståndare, som gjort beslag, därom göra anmälan hos allmän åklagare eller skogstjänsteman.

6 §.

Medel, som inflyta genom försäljning af virke, som enligt denna författning är beslag underkastadt, fördelas sålunda, att en tredjedel tillfaller kronan och två tredjedelar åklagaren; dock att, därest annan behörig person verkställt beslaget, denne skall af åklagareandelen undfå hälften.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Theodor Odelberg.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Kristiania slott den 16 februari 1903.

Närvarande:

Statsråden: Odelberg,
Husberg,
Palander,
Westring,
Berger.

Departementschefen, statsrådet Odelberg anförde:

Enligt nådiga förordningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län den 19 mars 1888 är för de delar af nämnda län, som ej höra till lappmarken, förbud stadgadt att för utskeppning eller försågning använda undermåligt virke af barrträd. Såsom undermåligt anses enligt 1888 års förordning träd, som afverkadt ej håller i genomskärning minst 21 centimeter på ett afstånd af 4,75 meter från storändan, vid hvilket mått barken ej inberäknas. Beträffande sparre, som är bilad så, att ursprungliga tjockleken vid 4,75 meters längd ej kan utrönas, skall densamma, för att icke anses undermålig, hålla i omkrets, vid

sagda längd från storändan, minst 59 centimeter, i fall sparren är bilad till skarp kant, men eljest minst 62 centimeter, samt i förhallande därefter, om längden är mindre. Påföljden af öfverträdelse af nämnda förbud är, att virket tages i beslag och dömes förbrutet. Ifrågavarande förbud gäller dock ej sagning och användning af undermaligt virke till husbehof. Enligt förordningen äger nämligen hemmansägare eller abo fri rätt att af hemmanets skog, till oundgängligt husbehof, låta vid gården såga och använda undermaligt virke. Därjämte äro fran berörda förbud medgifna tva undantag, då undermaligt virke må, efter därtill i vederbörlig ordning erhallet tillstand, afverkas för skeppning eller sagning. Dessa undantag afse de fall, att skog finnes vara af beskaffenhet, att för dess ordentliga skötsel och vård fordras afverkning af sadant virke, eller ock att dylik afverkning är nödvändig för skogsmarks uppodling till åker och äng. I förra fallet har skogsägaren att anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare, hvilken efter undersökning af skogen äger meddela det sökta tillståndet. Begäres sadan förrättning före den 1 juni, skall, där så ske kan och skogsägaren det äskar, undersökningen och utstämplingen företagas i sammanhang med de utsyningsförrättningar a kronans skogar, som under året förekomma.

I fråga om rätt att i beslag taga virke, som bör anses förbrutet, är i förordningen stadgadt, att sadan rätt tillkommer allmän aklagare, tjänstemän och betjänte vid skogsstaten samt tullstatens tjänstemän, desse sistnämnde inom hamn- och lastageplats.

Den af Kungl. Maj:t år 1896 tillsatta skogskommitté har beträffande nu ifrågavarande förordning anfört följande.

Kommittén ansage visserligen denna förordning föga ägnad att befordra en rationell skogsskötsel. Men då förordningen tillkommit efter upprepade framställningar från de bada länens landsting, samt densamma, enligt hvad kommittén vid sina resor inhämtat, fortfarande omfattades med förtroende af befolkningens flertal, syntes det kommittén icke böra ifragasättas att annat än efter behöriga framställningar fran dessa orter utbyta den för dem nu gällande lag emot en på helt andra grunder byggd lagstiftning. Dessutom syntes ännu en tid samfärdsel och industri komma att i dessa landsändar kvarstå vid den mindre utvecklade ståndpunkt, som vållade, att hufvudsakligen blott timmerdugliga träd kunde med fördel uttagas ur skogarne. Så länge detta förhållande fortfore, kunde mahända fördelarne af en dimensionslag anses öfverväga de olägenheter, den medförde. Kommittén höll däremot för sannolikt, att vid stigande ekonomisk utveckling i allmänhet och särskildt da lättade kommunikationer komme att inom de två nordligaste länen

möjliggöra uppkomsten af pappersmassetillverkning, kolning och andra industrier, som tillgodogjorde de smärre virkessorterna, olägenheterna af dimensionslagen komme att framträda med den styrka, att ortens befolkning funne lämpligt att påkalla densammas utbytande mot andra föreskrifter, bättre lämpade efter de sålunda ändrade förhållandena.

För det nuvarande ansåge emellertid kommittén ej någon förändring böra föreslås beträffande ifrågavarande lags grundtanke, förbudet mot utförsel och försäljning af undermåligt virke. Däremot syntes de förändringar, som under de senare åren ägt rum i ortens kommunikationsförhållanden, påkalla ett sådant tillägg till lagen, att utförsel af undermåligt virke icke allenast genom skeppning utan jämväl å järnväg blefve förbjuden. Då det därjämte syntes vara fara, att det med lagen afsedda mål, ungskogens fredande, skulle förfelas, därest en betydande pappersmassetillverkning vunne insteg i dessa trakter, ansåge kommittén att lagen borde fullständigas genom föreskrifter, som förhindrade, att undermåligt virke annat än efter utsyning för sådant ändamål toges i anspråk. Härjämte funne kommittén, att de i nu gällande lag intagna bestämmelser angående de minsta dimensioner, en sparre skulle hålla för att icke anses såsom undermålig, borde något jämkas på den grund att det ofta inträffade, att genomskärningsytan af en trädstam icke bildade en regelbunden cirkel utan vore mer eller mindre oval.

Med hänsyn till de anledningar till ändring i nu ifrågavarande förordnings föreskrifter, som sålunda förelåge, har kommittén utarbetat nedanstående

Förslag

till

förordning angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län.

För de delar af Västerbottens och Norrbottens län, som ej höra till lappmarken, stadgas:

§ 1.

Barrträd, som, efter hvad här nedan i § 2 sägs, är att anse såsom undermåligt, må icke i form af rundt, biladt eller sågadt virke, till in-

eller utländsk ort skeppas eller *å järnväg forslas* eller å fartyg *eller järnvägsvagn* lastas eller vid lastageplats *eller invid järnväg* till lastning uppläggas och ej heller till *sågad vara eller för pappersmassefabrikation användas* eller intagas inom sågirättning *och pappersmassefabrik, i till dylika anläggningar hörande rännor eller förvaringsbommar* eller inom område, som begagnas till sågplats eller sågbacke vid sågirättning *eller upplagsplats vid pappersmassefabrik*, allt vid påföljd att virket tages i beslag och dömes förbrutet, så framt icke, på sätt i § 3 stadgas, vederbörligt tillstånd är gifvet till trädets afverkning *till fritt förfogande*. Dock vare hemmansägare eller åbo ej förment att, äfven utan sådant tillstånd, af hemmanets skog, till *eget* husbehof, låta såga och använda undermåligt virke.

§ 2.

Mom. 1. Såsom undermåligt anses träd, som afverkadt ej håller i genomskärning minst 21 centimeter på ett afstånd af 4,75 meter från storändan. Vid sagda mått får ej barken inberäknas.

Mom. 2. *Virke af träds öfre del* må ej häntöras till undermåligt och såsom sådant tagas i beslag, där det tydligen visar sig eller ådagalägges, att det virke är taget af träd, som ej är undermåligt, eller af träd, som är med vederbörligt tillstånd afverkadt.

Mom. 3. Sparre, som är bilad så, att ursprungliga tjockleken vid 4,75 meters längd ej kan utrönas, skall, för att icke anses undermålig, hålla i omkrets, vid sagde längd från storändan, minst *57* centimeter, ifall sparren är bilad till skarp kant, men eljest minst *60* centimeter, samt i förhållande därefter, om längden är mindre.

Mom. 4. I afseende på virke, som redan är sågadt, då det anträffas, skall hvad ofvan är stadgadt äga tillämpning, endast ifall lagligen styrkas kan, att varan tillkommit af träd, som är undermåligt och till hvars afverkande för sågning eller skeppning ej meddelats vederbörligt tillstånd.

§ 3.

Mom. 1. Är skog af beskaffenhet, att för dess ordentliga skötsel och vård fordras afverkning af undermåligt virke, må ägare, som vill låta det virke skeppas, transporteras å järnväg, sågas eller till pappersmassefabrikation användas, anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare, hvilken det åligger verkställa den undersökning af skogen, som af om-

ständigheterna påkallas. Finnes därvid slik afverkning vara med grunderna för en god skogshushållning öfverensstämmande, då må, där ej laga hinder eljest möter, tillstånd af förrättningsmannen gifvas till afverkning *till fritt förfogande;* dock att träd, som vid storändan håller 15 centimeter eller mera i genomskärning, ej må afföras, innan det genom förrättningsmannens försorg blifvit med kronomärke stämpladt. Vill ägaren sig till säkerhet hafva virke jämväl af mindre dimensioner stämpladt, vare därtill berättigad.

Mom. 2. Varder sådan förrättning begärd före den 1 juni, skall, där så ske kan och skogsägaren det äskar, undersökningen och utstämplingen företagas i sammanhang med öfriga utsyningsförrättningar, som inom reviret under året förekomma. Verkställes förrättningen i sådan ordning, åligger det förrättningsmannen att om möjligt vid förrättningens slut eller i annat fall genast, efter det alla utsyningsförrättningar under året inom socknen böra vara afslutade, tillställa sökanden eller dess ombud mot bevis, men utan lösen, skriftligt instrument öfver utsyningen. Företages förrättningen särskildt, bör syneinstrumentet aflämnas, innan förrättningsmannen från stället reser. Underrättelse om tiden, inom hvilken besvär böra vara hos domänstyrelsen ingifna för att kunna till pröfning upptagas, skall i syneinstrumentet meddelas.

Mom. 3. Angående *rätt att utan hinder af inskränkningarna i denna lag fritt förfoga* öfver undermåligt virke, som till följd af föreläggande vid laga skifte varder afverkadt, skall i tillämpliga delar gälla hvad här ofvan är stadgadt.

Mom. 4. Vill jordägare för skogsmarks uppodling till åker eller äng fälla skog *med rätt till fritt förfogande öfver virket* annorledes än för husbehof, göre därom anmälan hos vederbörande revirförvaltare, hvilken det åligger att, så snart sådant i sammanhang med de årliga utsyningsförrättningarna å kronans skogar lämpligen kan ske, å den uppgifna odlingsmarken anställa besiktning till utrönande af dess läge, storlek, beskaffenhet och tjänlighet till odling samt därefter till Konungens befallningshafvande i länet insända besiktningsinstrumentet med uppgift å den tid, som anses för odlingens fullbordande erforderlig, jämte det yttrande i öfrigt, hvartill besiktningen kan föranleda. Önskar jordägare att, utan afbidande af dylik utsyningsförrättning, vinna handläggning af ärendet, äge han antingen för besiktning af marken påkalla skyndsam åtgärd af vederbörande revirförvaltare eller kronobetjänt, hvarefter denne med ärendet vidare förfar i den ordning ofvan stadgas, eller ock låta odlingsmarken besiktigas af två trovärdiga män samt in-

sända deras öfver besiktningen afgifna intyg jämte ansökning i ärendet till endera af nämnde tjänstemän, som har att med eget yttrande befordra ansökningen till Konungens befallningshafvandes pröfning. Finner Konungens befallningshafvande det tillämnade odlingsföretaget vara af beskaffenhet, att afverkning af undermåligt virke för *fritt förfogande* bör medgifvas, meddele Konungens befallningshafvande därtill tillstånd med utsättande af viss tid, inom hvilken vid vite, som Konungens befallningshafvande äger bestämma, odlingen skall vara fullbordad; skolande underrättelse om Konungens befallningshafvandes beslut i ärendet meddelas revirförvaltaren för jordägarens förständigande. Beträffande stämpling af virke, till hvars afverkning tillstånd sålunda erhållits, förhålles på sätt i mom. 1 och 2 i denna § stadgas.

§ 4.

Undermåligt ostämpladt virke är ej underkastadt beslag, såvida tydligen visar sig eller styrkes, att afverkningen skett, innan förbud för skeppning, sagning, *uppläggning till lastning vid och transport å järnväg samt användning för pappersmassefabrikation* af sådant virke varit för orten stadgadt; och skall sådant virke i den ordning, här ofvan sägs, med kronomärke förses, där ägaren till sin säkerhet det äskar.

§ 5.

Jordägaren vare ej pliktig att för utsyning eller stämpling, hvarom i § 3 eller 4 sägs, vidkännas annan kostnad än godtgörelse till förrättningsmannen för den tid, förrättningen å stället upptager, i hvilket afseende jordägaren skall erlägga såsom arfvode för hvarje dag 5 kronor äfvensom förse förrättningsmannen med kost och husrum eller gifva ersättning därför.

Dylik utsyning eller stämpling å skog, indelad till ordnad hushållning enligt plan, som blifvit af domänstyrelsen eller förra skogsstyrelsen godkänd, verkställes utan kostnad för jordägaren, där tjänsteåtgärden afser virke, som enligt planen är bestämdt att afverkas.

För sådan af skogstjänsteman eller kronobetjänt verkställd besiktning, hvarom i § 3 mom. 4 förmäles, åligger det jordägaren att till förrättningsmannen utgifva godtgörelse, som utgår till skogstjänsteman, när han verkställt förrättningen i samband med årsutsyningen å kronans skogar, med dagtraktamente enligt gällande resereglemente under den tid förrättningen varar, men eljest med reseersättning och dagtraktamente enligt samma reglemente.

§ 6.

Rätt att i beslag taga virke, som bör anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare, tjänstemän och betjänte vid skogsstaten *äfvensom inom hamn och lastageplats* tullstatens tjänstemän *och på järnvägsvagn eller inom lastplats vid järnväg stationsföreståndare;* men rättighet att utföra åtal i sådana mål äge endast allmän åklagare och jägeribetjäning, på sätt gällande författningar stadga; skolande förty tulltjänsteman *eller stationsföreståndare,* som gjort beslag, därom göra anmälan hos allmän åklagare eller jägeritjänsteman.

§ 7.

Medel, som inflyta genom försäljning af virke, som enligt denna författning är beslag underkastadt, fördelas sålunda, att en tredjedel tillfaller kronan och två tredjedelar åklagaren; dock att, därest annan behörig person verkställt beslaget, denne skall af åklagareandelen undfå hälften.

Denna förordning träder i gällande kraft den etc.

Sedan domänstyrelsen anbefallts att, efter Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i Västerbottens och Norrbottens län samt landstingens i dessa län hörande, inkomma med underdånigt yttrande öfver kommitténs berörda förslag, har bemälda styrelse med underdånig skrifvelse den 21 januari 1902 öfverlämnat särskilda af landstingen i omförmälda län vid landstingens sammanträden åren 1900 och 1901 afgifna yttranden i ärendet äfvensom af Kungl. Maj:ts bemälde befallningshafvande däri meddelade utlåtanden.

Landstinget i Västerbottens län har i sitt yttrande vid 1900 års sammanträde förklarat sig till fullo gilla de grunder, på hvilka ifrågavarande lagförslag vore byggdt, men framhållit, att såväl förordningen i sin nuvarande affattning som ock berörda, af kommittén framställda förslag lede af åtskilliga brister i detaljbestämmelser, hvilka brister verkade hämmande för en god skogshushållning samt vållade svårigheter vid lagens praktiska tillämpning. Bland sådana brister har landstinget särskildt påpekat, att lagen hindrade det enskilda utbytet af skogseffekter, som vore nödvändiga för byggnadsverksamheten inom länet, att en del bestämmelser i § 3 dels satte den enskilde skogs-

ägaren i alltför stort beroende af skogstjänstemännens individuella åsikter om grunderna för en god skogshushållning, dels ej lämnade tillräcklig garanti för att ingifna ansökningar om utsyningar inom lämplig tid blefve föremål för handläggning, att lagens effektivitet vid gränstrakterna vore problematisk, att tilläggsbestämmelser i och för kontrollen erfordrades äfven annorstädes, synnerligast vid de under senaste tid i rätt stort antal tillkomna smärre sågarna, samt att den föreslagna lagen skulle väsentligen hämma uppkomsten i länet af pappersmasseindustrien.

Sedan landstinget vid nyssnämnda sammanträde utsett särskilde kommitterade för afgifvande till 1901 års sammanträde af fullständigt yttrande i frågan, har landstinget i sitt vid sistnämnda sammanträde afgifna utlåtande anfört följande.

Med den affattning, som lagförslagets § 1 erhållit, syntes ej kunna förnekas, att lagens bestämmelser kunde så tolkas, att ett förbud satts för all försäljning af undermåligt virke, som under sin transport från skogen till förbrukningsorten komme i beröring med någon af de uti ifrågavarande lagrum omförmälda transportleder eller industriella inrättningar. Ett sådant förbud mot försäljning af undermåligt virke drabbade helt naturligt äfven förbrukningen inom orten, hvilket för den ej skogsägande delen af länets befolkning måste innebära ett svårt onus.

Men ej endast den enskilde individen skulle, om ett sådant försäljningsförbud fastsloges, blifva oskäligt betungad. Äfven det allmänna skulle få vidkännas de menliga följderna af detsamma. Sålunda skulle anskaffande af virke för kyrkor, skolor, sjukhus eller andra dylika offentliga byggnader omöjliggöras eller högst väsentligt försvåras. Äfven för statens behof afsedt virke, såsom telegrafstolpar, stängselslanor och dylikt, som mången gång, för att ej säga i de flesta fall, för närvarande upphandlades af enskilda personer, skulle ej alltid utan extra kostnader kunna anskaffas. Att en sådan, af lagens ordalydelse dock betingad, tolkning skulle verka hämmande på länets utveckling, låge för öppen dag, om det å andra sidan ej heller kunde förnekas, att den afverkning, som för fyllande af den ej skogsägande allmänhetens inom länet husbehof verkställdes, i enskilda fall utfördes på ett sätt, som ingalunda kunde sägas motsvara fordringarna på en god skogshushållning. Särskildt syntes detta vara fallet vid afverkning af barrved för afsalu. Men dessa enskilda fall, då en misshushållning kunde sägas äga rum, blefve med hänsyn till hela den skogsareal, för hvilken lagen vore afsedd att gälla, utan betydelse. Då nu dessutom fallet syntes vara, att snart sagdt hvarje ägare af en mindre såg, med de bestämmelser, som lagen nu innehölle,

blefve lagbrytare, då väl ingen sågägare kunde fritaga sig från att till närmare eller fjärmare boende hafva förytrat ett eller annat lass bräder, sågade af undermåligt virke, så låge äfven uti denna omständighet ett särdeles talande bevis för, att lagens föreskrifter ej motsvarade de fordringar, som på desamma måste ställas, för att de skulle blifva möjliga att efterlefva.

Synnerligast vid gränstrakterna mot Norrbotten vore det ingalunda ovanligt och för öfrigt på grund af läget en helt naturlig sak, att en försäljning af trävaror mellan de båda länens invånare ägde rum. Äfven i detta fall syntes det ej kunna undgås, att då och då undermåligt virke vore föremål för affär. Men om det blefve en öfverträdelse af lagen att förytra dylikt virke inom länet, så måste detta blifva i ännu högre grad fallet, om försäljningen skedde till utom länet boende personer och sålunda en export från länet blefve affärstransaktionens omedelbara följd. Då för Västerbottens och Norrbottens län samma skogslag vore gällande, ville det emellertid synas, som om de lämpligen skulle kunna sammanslås till ett område i afseende på förbrukningen till husbehof af undermåligt virke och sålunda ett utbyte länen emellan af dylikt virke i lagen tillstädjas.

Genom landstingets förslag skulle en väsentlig utvidning af skogsägarens rätt att utan jägmästares utstämpling tillgodogöra sig undermåligt virke från sin skog astadkommas. Detta vore mycket viktigt, isynnerhet därför att de undertryckta träden, som genom dimensionslagen blefve besparade och som otvifvelaktigt vore till stort men för skogstillväxten, förefunnes i så riklig mängd, att de i vanliga fall icke på långt när kunde till husbehof å hvarje hemman för sig tillgodogöras. Då landstinget önskade, att detta förslag måtte vinna Kungl. Maj:ts och Riksdagens godkännande, funne landstinget det vara angeläget att tillse, att också den kontroll, som föresloges till förhindrande af missbruk af den utvidgade rätten, måtte blifva så effektiv som möjligt. En bestämmelse, så beskaffad, att vederbörande, som hade att verkställa beslag, i hvarje fall när han anträffade ett parti undermåligt virke å plats, där det kunde beslagtagas, först måste, innan han gjorde beslaget, skaffa sig underrättelse om det ändamål, för hvilket virket blifvit afverkadt, syntes landstinget snarare locka till missbruk än förhindra sådant. Virkesägaren kunde ju alltid försöka sig på en export på olaga väg, ty om hans vara blefve beslagtagen, kunde han alltid föregifva, att den vore afsedd till försäljning inom orten. Risken med ett försök vore så godt som ingen. I och för sig vida verksammare och dessutom för vederbörande revirförvaltare vida lättare att utöfva blefve

kontrollen, om det bestämdes, att skogsägaren, så snart han ville å plats, där beslag kunde ske, upplägga undermaligt virke, på förhand skulle göra anmälan därom hos revirförvaltaren. Följden häraf blefve nämligen den, att å beslagsplatserna allt undermaligt virke, om hvilket sådan anmälan icke blifvit gjord, utan vidare kunde tagas i beslag. En dylik bestämmelse förorsakade skogsägaren endast ett mycket ringa besvär, men underlättade i hög grad revirförvaltarens arbete.

De platser, där enligt lagförslagets bestämmelser en kontroll öfver lagens tillämpning skulle kunna verkställas, utgjordes af hamnar och lastageplatser, järnvägslinjer samt vissa uppgifna områden, hörande till såginrättningar och pappersmassefabriker. Om antalet af sådana platser kunde ökas med andra, till hvilka virke plägade i större kvantiteter sammanföras, vore det gifvet, att kontrollen skulle blifva både lättare och mera effektiv. Sådana platser funnes äfven vid våra förnämsta transportleder för befordrande af virke, nämligen flottlederna. Ej blott för kontrollen öfver de afverkningar, som skulle exporteras från hamnar inom länet, vore en dylik utsträckning af betydelse. Den vore det i ännu högre grad för kontrollen öfver virke, som fördes till flottled, hvars slutpunkt låge inom Västernorrlands län, för hvilket län för närvarande ingen som hälst skogslagstiftning vore gällande, och ej heller någon liknande den för Västerbottens län från något håll föreslagen. Undermaligt virke, som framfördes till sådana vattendrag, undandroges för närvarande all kontroll. Då emellertid strandägare enligt 10 § i gällande flottningsstadga ägde rätt till fri flottning för husbehofsvirke, om detsamma kunde utan sammanblandning med det öfriga flottgodset framföras, och då dylik flottning af husbehofsvirke rätt ofta förekomme, men då verkställdes antingen före eller sedan den allmänna flottningen framgått, borde de bestämmelser, som utfärdades om en till vattendragen utsträckt kontroll öfver lagförslagets tillämpning, undantaga dylikt för husbehof afsedt flottgods och endast gälla sådant, som vore försedt med af flottningsstyrelse godkändt märke.

Lagförslagets § 1 omfattade för närvarande allt virke, som enligt § 2 vore att anse såsom undermaligt, sålunda äfven torra träd. Detta syntes landstinget vara en väl långt gående utsträckning af lagens bestämmelser. Om en skogsägare ville tillvaratagа och kunde föryttra några å hans skog befintliga torra träd, måste han för detta ändamål enligt § 3 anlita revirförvaltaren och vidkännas de kostnader för utsyning eller stämpling, som § 5 stadgade. Här förelåge dock intet arbete, hvars rätta utförande kräfde någon som hälst forstlig sakkunskap. Kost-

naderna för utsyningen, som utginge efter på förrättningen använd tid, komme dessutom att för skogsägaren blifva större än virkets värde och detta i desto större mån, ju färre och sålunda på skogsområdet mera spridda de torra träden vore. Af dessa skäl ansåge landstinget, att torra träd ej borde falla under lagens föreskrifter.

Beträffande sättet för bestämmande af den dimension, som borde sättas såsom gräns mellan undermåligt och fullmåligt virke, hade olika åsikter ofta yppat sig. Några förmenade nämligen, att denna dimension borde bestämmas till en viss så kallad brösthöjdsdiameter, ett mått, taget 1,5 meter från trädets rot, hvarigenom lagens tillämpning skulle betydligt underlättas och äfven forstligt sedt stora fördelar vara att vinna. Andra åter hölle före, att, i likhet med hvad föreliggande lagförslag stadgade, måttet borde tagas på en höjd från roten, som motsvarade en ordinär stocklängd. Äfven inom landstinget hade denna fråga behandlats, men hade landstingets flertal ej funnit skäl att föreslå ändrade bestämmelser rörande dimensionen, utan tillstyrkte, att de bestämmelser, som vore intagna i § 2 mom. 1 af lagförslaget, måtte oförändrade bibehållas. Som motiv härför ville landstinget anföra, att många träd, som hölle 26 centimeter 1,5 meter från storändan — den dimension, som framhållits såsom en mot lagförslagets, 21 centimeter 4,75 meter från storändan, svarande brösthöjdsdiameter — ej uppnådde mer än 19 centimeter på 4,75 meters höjd, att sådana träd ofta vore mycket växtkraftiga, att kontrollen skulle försvåras synnerligast för furuvirke, som måste barkas, och att en förändring af måttbestämmelsen skulle utöfva inflytande på redan ingångna aftal om afverkningsrätt, af hvilka många innehölle det stadgande, att »all fullmålig skog» försålts.

Därest det framställda förslaget om sådant tillägg till § 1, att kontrollen öfver lagen utsträcktes till flottlederna, vunne afseende, måste följden af en sådan bestämmelse blifva den, att i lagförslagets § 3 tillägg skulle göras af innehåll, att ägare af skog, som ville med allmän flottning framföra undermåligt virke, för sådant ändamål borde anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare för erhållande af den utsyning, hvartill skogens beskaffenhet kunde gifva anledning.

Enligt § 3 mom. 1 hade skogsägare, som önskade utsyning af undermåligt virke, att anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare, hvilken det ålåge att verkställa den undersökning af skogen, som af omständigheterna påkallades. Här vore sålunda fastslaget, att det vore revirförvaltaren och ingen annan tjänsteman, som ägde att handlägga dylika förrättningar. På sådant sätt handhades emellertid ej lagen i praktiken. I stället för att den enskilde skogsägaren enligt lagens be-

stämmelser finge komma i åtnjutande af den större praktiska erfarenhet, hvaraf revirförvaltarne framför yngre tjänstemän måste antagas vara i besittning, förordnades för närvarande af domänstyrelsen extra jägmästare eller på visst revir anställde assistenter »att biträda vid kontrollen öfver tillämpningen af kungl. förordningen den 19 mars 1888 angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog samt vid verkställande utaf de af denna förordning föranledda undersöknings-, utsynings- och stämplingsförrättningar», såsom ordalagen i dylika förordnanden ofta varit affattade. Dessa förordnanden hade tillkommit på grund af Kungl. Maj:ts nådiga bref den 29 september 1874, utfärdadt till dåvarande skogsstyrelsen i sammanhang med Norrbottenslagens antagande. Genom detta nådiga bref bemyndigades skogsstyrelsen att, på det för verkställande af de skogsundersökningar och stämplingsförrättningar åt enskilde, hvartill den nya författningen kunde gifva anledning, erforderlig tjänstepersonal skulle vara att tillgå, utan att de bestyr med de allmänna skogarne, som ålåge de ordinarie revirförvaltarne, blefve eftersatta, tillsätta extra jägmästare. I mån som intresset för en god skogshushållning stigit och värdet af äfven smärre virke ökats, hade antalet sådana anmälningar, om hvilka § 3 mom. 1 handlade, väsentligen tilltagit, så att förrättningarna på grund af sådana anmälningar, som år 1887 utgjorde inom Västerbottens län 490 med en utsyning af 111,123 träd, år 1899 uppgingo till 1,128 med en utsyning af 1,297,319 träd. Förhållandena hade äfven ådagalagt, att den nuvarande skogspersonalen vore alldeles otillräcklig för att på ett fullt noggrannt sätt och inom en för sökanden lämplig tid verkställa de arbeten, som af författningen föranleddes.

Såsom förut nämnts, förordnades för närvarande yngre tjänstemän att handlägga ifrågavarande utsyningsförrättningar. Dessa besutte ej alltid — och detta kunde näppeligen fordras af dem — den praktiska erfarenhet, som vore ett oundgängligt villkor för ett fullgodt arbetes utförande. Då de därjämte ofta förflyttades till andra tjänstgöringsområden, inträffade ej sällan, att samma skog år efter annat behandlades af särskilde tjänstemän med olika individuell uppfattning om de för skogens vård lämpliga åtgärderna. Härigenom upphäfdes all homogenitet i den skogsvård, som lagen borde hafva afsett att införa och på hvilken skogsägarne äfven syntes hafva berättigade kraf, då staten genom lagens införande iklädt sig vissa förpliktelser i detta afseende. Den ej minst framträdande olägenheten under det nuvarande systemet vore dock den, att ansökningar, som till revirexpedi-

tionen ingifvits före den 1 juni, ofta ej behandlades förr än under påföljande år och till mycket stor del så sent under ansökningsåret, att det måste anses omöjligt att på grund af snö med tillbörlig noggrannhet verkställa förrättningen. Härtill komme, att svårigheterna för skogsägaren att upplåta rätt till afverkning och utdrifning i högst väsentlig grad ökades, då förrättningarna så sent verkställdes, samt att kostnaden för själfva förrättningen, på samma gång denna blefve sämre utförd och medförde antydda ökade drifningskostnader, blefve, då arfvodet utginge efter antalet förrättningsdagar, större under den mörka årstiden med dess korta arbetsdagar.

Om lämpligaste sättet att råda bot för de allt mera framträdande och ofta olidliga missförhållanden, som med det nuvarande systemet vore förenade, hade meningarna varit delade.

Bland annat hade föreslagits, att skogsägare skulle hafva rätt att hos domänstyrelsen begära förordnande för viss kompetent person att under uppgifven tid och på sökandens bekostnad verkställa i ansökningen omnämnda förrättningar. Mot detta förslag hade invändts, att det företrädesvis blefve de större skogsägande bolagen, som kunde begagna sig af denna utväg, men ej de smärre skogsägarne, mot hvilken invändning åter papekats, dels att det ej syntes möta hinder för smärre skogsägare att förena sig med ett bolag i ansökan om dylikt biträde, dels att, om de större bolagens ansökningar ej behöfde handläggas af den redan befintliga skogspersonalen, denna personal finge så mycket mera tid att ägna at behandlingen af de utaf enskilde gjorda framställningar om utsyningar.

Vidare hade föreslagits, att bolag eller enskilde, som i sin tjänst hade anställde kompetente fackmän, skulle äga rätt att åt desse uppdraga utförandet af utsyningsförrättningar å egna skogar, dock att de af sådana personer utförda arbeten skulle vara underkastade vederbörande revirförvaltares kontroll. Stöd för ett förslag i dylik riktning kunde man finna uti § 2 af skogskommitténs förslag till lag angående vården af enskildes skogar, hvari hemställdes om *skyldighet* för ägare af viss uppgifven areal att anställa egen skogsförvaltare. Inom länet funnes för närvarande ett stort antal skogstjänstemän anställdt hos enskilde. Genom medgifvande, att desse finge utföra utsyningsförrättningar på grund af lagen, kunde de anmärkta missförhållandena till väsentlig grad afhjälpas utan någon som hälst kostnad för staten. Och om revirförvaltaren hade kontroll öfver de af sådana enskilde tjänstemän utförda arbeten, syntes ingen fara föreligga, att ett dylikt medgifvande skulle missbrukas. Härjämte hade anförts, att äfven i detta

fall direkt fördel uppstode för andra skogsägare, som finge disponera en större del af statstjänstemännens tid. Emot detta förslag hade hufvudsakligen invändts, att dess antagande skulle innebära ett otillbörligt gynnande af bolagen, hvarjämte förslagets motståndare velat hålla före, att den föreslagna kontrollen af revirförvaltaren komme att taga lika lång tid i anspråk, som om förrättningarna af honom direkt utfördes. Det borde dessutom, ansåge motståndarne till ett dylikt förslag, tillkomma staten att direkt sörja för, att erforderligt antal kompetente tjänstemän funnes att tillgå för lagens tillämpning.

Ett tredje förslag, som framställts för afhjälpande af nu ifrågavarande missförhållande, ginge därpå ut, att alla förrättningar enligt denna lag skulle verkställas på revirförvaltarens ansvar, men att, då han ej kunde personligen handlägga samtliga förrättningar, det fortfarande erfordrades, att till hans disposition stode ett tillräckligt antal tjänstebiträden, hvilka under hans ledning och kontroll utförde de förekommande utsyningarna. Desse tjänstemän måste anställas och aflönas af staten samt finnas till det antal, att berättigade kraf kunde tillfredsställas inom rimlig tid. Detta förslag hade vunnit landstingets godkännande.

Enligt föreskrift i § 3 mom. 1 skulle revirförvaltaren verkställa den undersökning af skogen, som af omständigheterna påkallades. På grund af denna bestämmelse lämnades det helt och hållet i förrättningsmannens skön att reglera undersökningens omfång, och för skogsägaren funnes föga utsigt till framgång i händelse af besvär öfver en enligt hans förmenande knapphändig syneförättning. Då skogsägaren dock vore den, som finge betala undersökningen i förhållande till den tid, som för densamma åtginge, syntes det äfven vara billigt, att han finge bestämma, hvilka kostnader han önskade nedlägga på undersökningen, d. v. s. på vården om sin skog, och sålunda äfven bestämma undersökningens omfång.

Förut hade anmärkts, att ansökningar, som till vederbörande revirförvaltare ingifvits före den 1 juni, ofta ej behandlats förr än under påföljande år eller så sent under året, att olägenheter däraf försports. Denna tid — före den 1 juni — funnes visserligen angifven för ansökningars aflämnande, men ej såsom en fastslagen ansökningstid. Det hette nämligen i skogskommitténs förslag: »Varder sådan förrättning begärd före den 1 juni, skall, *där så ske kan och skogsägaren det äskar*, undersökningen och utstämplingen företagas *i sammanhang med* öfriga utsyningsförrättningar, som inom reviret under året förekomma». Uti nu gällande förordning af den 19 mars 1888 användes

i stället för orden »öfriga utsyningsförrättningar» uttrycket »de utsyningsförrättningar å kronans skogar». Gifvetvis hade ej genom den gjorda förändringen, hvilken i olikhet med andra omredigeringar eller tillägg ej vore i skogskommitténs betänkande med särskildt tryck angifven, något bättre införts, ty då utsyningsförrättningarna å kronans skogar afslutades tämligen tidigt under året, kunde »öfriga» sådana pågå till sent på vintern. Ehuru, såsom häraf framginge, tydliga bestämmelser om en ansökningstid saknades, hade det likväl, och detta ej blott såsom enstaka fall, inträffat, att en särskild afgift, ofta mångdubbelt öfverstigande den, som enligt § 5 mom. 1 borde gäldas, affordrats sökande, som till revirförvaltaren anmält sig efter den 1 juni. Det otillbörliga härutinnan syntes ej närmare behöfva påpekas. I alla händelser gåfve erfarenheten vid handen, att mera noggranna föreskrifter än både de nuvarande och de föreslagna erfordrades. Vid bestämmandet af ansökningstiden måste man emellertid erinra sig, att anledningar till utsyning af undermåligt virke, såsom grantorka och skogseld, oftast inträffade under sommarmånaderna. Då alltså å ena sidan ett fastslående af tiden till den 1 juni skulle föra med sig, att virke, som på grund af dylika anledningar borde utsynas, ej blefve föremål för sådan åtgärd förrän påföljande år, och å andra sidan ansökningstidens framskjutande till exempelvis den 1 augusti komme att orsaka ett sådant hopande af skogsstatens göromål till höstmånaderna, att arbetets noggranna utförande däraf syntes kunna komma att lida, ville landstinget föreslå dubbla ansökningstider med för en hvar af dem fastslagen termin för utsyningsarbetets fullbordande — detta senare på det att en gräns för nuvarande oefterrättlighetstillstånd i detta afseende måtte sättas. Såsom lämpliga bestämmelser angående ansökningstider och tider för utsyningarnas fullbordande ansåge landstinget följande: ansökning, ingifven före den 1 juni, skulle vara behandlad före den 1 november samma år och ansökning, som ingifvits före den 1 augusti, före årets slut.

Angående utsyningarnas verkställande hade, bland annat, framhållits önskvärdheten däraf, att vid utsyningarna tillsåges, att hemmanen ej blefve i saknad af nödigt husbehofsvirke, utan att den växtliga skogen behöfde anlitas. En utvidgning af lagen i sådant hänseende skulle emellertid blifva ett uppgifvande af lagens grundprincip och ansåges därför ej böra äga rum.

Det praktiserades flerestädes, att innehafvare af afverkningsrätt affordrades en högre betalning för verkställd utsyning, än hvad § 5 mom. 1 föreskrefve. Detta motiverades af vederbörande förrättningsmän där-

med, att författningen endast hade bestämmelser om, hvilket arfvode *jordägare* hade att erlägga. Att detta tolkande af författningen måste anses vara en mot dess anda stridande förvrängning af densamma. syntes ej kunna motsägas. Författningen nämnde nämligen ingenstädes, att afverkningsrättsinnehafvare hade annan rättsställning än jordägare. Det ostridiga förhållandet, att författningens ordalag gifvit anledning till en dylik klassificering af skogsägarne med olika afgifter för de olika klasserna, vore emellertid af natur att påkalla uppmärksamhet. För att ett dylikt otillbörligt beskattande af afverkningsrättsinnehafvare för framtiden skulle upphöra, tarfvades ingen mera genomgripande förändring i redigeringen af § 5 mom. 1, än att ordet »jordägare» utbyttes mot »skogsägare».

Stadgandet i § 6, att beslagsrätt tillkomme tulltjänsteman, hade ofta visat sig vara till stort hinder och men för exportörerna på den grund, att tillräcklig personal för uppdragets fullgörande ofta ej funnes att tillgå. Äfven om endast fullmåligt virke funnes, vore det exportörens skyldighet att betala tullbevakning under lastning eller flottläggning af virke för dess bogsering från ort till annan inom länet och detta, ehuru bevakning på destinationsorten, dit förpassning måste lösas, med mindre omgång för virkesägaren kunde anordnas. Ehuru endast fullmåligt virke varit föremål för dylik transport, hade det inträffat, att exportör under hela sommaren måst aflöna bevakare från tullstaten. Bristande tillgång på personal hade äfven vållat, att, ehuru tullbevakning begärts och förpassning lösts, bevakning i rätt tid ej erhållits, hvilket föranledt, att virkesägare, som måst begagna sig af till hans disposition stående arbetskrafter och därför flottlagt virket, tvungits att åter upprifva flottarna och å nyo omlägga desamma. Gifvetvis måste en bevakning från tullstatens sida vara af gagn, men den måste också alltså gifvet anordnas så, att den ej blefve mera betungande, än förhållandena påfordrade.

Då nu äfven järnvägstransport komme att förbjudas, om skogskommitténs förslag blefve lag, låge det vikt uppå att tillse, att den kontroll, som äfven här komme att anordnas, ej blefve för trafikanterna betungande. Det hade föreslagits af skogskommittén, att stationsförestandarne skulle utöfva kontrollen öfver järnvägstransporten. Enligt sitt tjänstgöringsreglemente ägde likväl dessa funktionärer ej rätt att lämna stationsområdet utan särskildt tillstånd. Större delen af inlastningen af virke på järnvägsvagn ägde dock rum ute på järnvägslinjerna, hvarför kontrollens uteslutande handhafvande af stationsföre-

ständarne syntes kunna leda till ett oskäligt betungande af trafikanterna. För att undgå detta, syntes den vid järnvägarna föreslagna kontrollen böra handhafvas äfven af banmästarne, i hvilkas tjänstgöringsskyldighet det inginge att dagligen passera banlinjen.

På grund af hvad landstinget sålunda anfört, har landstinget hemställt om följande ändringar i och tillägg till skogskommitténs ifrågavarande förslag beträffande:

§ 1.

att virke, som vore afsedt till eget eller annans husbehof eller för allmänt ändamål inom Västerbottens och Norrbottens län eller för statens behof, ej skulle vara underkastadt lagens föreskrifter;

att, när skogsägare ville upplägga undermåligt virke å plats, där det kunde beslagtagas, skulle han på förhand till revirförvaltaren ingifva anmälan därom med uppgift ej blott på den kvantitet, han ämnade upplägga, utan ock pa det ändamål, hvartill virket skulle användas; där sådan anmälan ej skett, finge klagomål öfver beslag ej föras under förevändning, att virket skulle till husbehof brukas;

att kontrollen öfver lagens tillämpning måtte utsträckas till flottlederna och omfatta äfven sadant virke, som upplades vid eller å vattendrag och vore försedt med af flottningsstyrelse godkändt märke;

att lagen ej borde gälla torra träd.

§ 3.

att ägare af skog, som ville i allmän flottled framföra undermaligt virke, för sådant ändamål borde anmäla sig hos vederbörande revirförvaltare för erhållande af den utsyning, hvartill skogens beskaffenhet kunde gifva anledning;

att utsyningsförrättningar enligt § 3 mom. 1 skulle verkställas på revirförvaltarens ansvar samt under hans ledning och kontroll;

att sökande finge i sin ansökning bestämma, huru stor del af skogen, förrättningen skulle omfatta;

att bestämmelserna om ansökningstid och förrättningens utförande måtte affattas sålunda, att ansökning om utsyning, ingifven före den 1 juni, skulle vara behandlad före den 1 november samma år, och ansökning, ingifven före den 1 augusti, före årets slut.

§ 5.

att ordet *»jordägare»* utbyttes mot *»skogsägare»*.

§ 6.

att rätt att i beslag taga virke, som borde anses förbrutet, skulle tillkomma — på järnvägsvagn eller inom lastplats vid järnväg — stationsföreståndare och banmästare.

Härjämte har landstinget framhållit, att ett oeftergifligt villkor för att ifrågavarande förordning fortfarande skulle blifva till gagn för länet, vore en ökning af tjänstemannapersonalen inom skogsstaten äfvensom en ökad bevakningspersonal inom tullstaten.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Västerbottens län har för sin del tillstyrkt bifall till skogskommitténs förslag med de ändringar och tillägg, landstinget förordat.

Norrbottens läns landsting, som vid sitt sammanträde år 1900 tillsatt en kommitté med uppdrag att till nästföljande års sammanträde inkomma med förslag till landstingets yttrande i ärendet, har såsom eget utlåtande i frågan åberopat af nämnda kommitté till landstingets sammanträde år 1901 afgifvet förslag till yttrande, som af landstinget enhälligt godkänts. Enligt detta förslag, som i hufvudsak ansluter sig till skogskommitténs förslag i ämnet, skulle §§ 1, 3, mom. 1 och 2, samt § 6 af förordningen erhålla följande lydelse:

§ 1.

Barrträd, som ej är torrt och som, efter hvad här nedan i § 2 sägs, är att anse som undermåligt, får icke i form af rundt, biladt eller sågadt virke till ort utom Västerbottens och Norrbottens län föras eller vid lastageplats läggas och ej heller till plank, bräder, pappersmassa eller dylikt förarbetas, ej heller intagas inom såginrättning, i sågränna, timmerbom vid såg eller lastageplats eller inom område, som begagnas till upplagsplats för pappersmassefabrik, sågplats, sågbacke eller vid såginrättning af hvad slag som helst, såframt icke, på sätt i § 3 stadgas, vederbörligt tillstånd är gifvet till trädets afverkning till fritt förfogande. Dock vare hemmansägare eller åbo ej förment att äfven utan sådant tillstånd af hemmanets skog till *eget* husbehof låta såga och använda undermåligt virke.

§ 3.

Mom. 1. Är skog af beskaffenhet, att för dess ordentliga skötsel och vård fordras afverkning af undermåligt virke, må ägare, som vill låta det virke skeppas, transporteras å järnväg utom Västerbottens och Norrbottens län eller sågas eller till pappersmassefabrikation användas, anmäla sig hos vederbörande revirförvaltning, hvilken det åligger verkställa den undersökning af skogen, som af omständigheterna påkallas. Finnes därvid slik afverkning vara med grunderna för en god skogshushållning öfverensstämmande, då må, där ej laga hinder eljest möter, tillstånd af förrättningsmannen gifvas till afverkning till fritt förfogande; dock att träd, som vid storändan håller 15 centimeter eller mera i genomskärning, ej må afföras, innan det genom förrättningsmannens försorg blifvit med kronomärke stämpladt. Vill ägaren sig till säkerhet hafva virke jämväl af mindre dimensioner stämpladt, vare därtill berättigad.

Mom. 2. Varder sådan förrättning begärd före den 1 september, skall, där så ske kan och skogsägaren det äskar, undersökningen och utstämplingen företagas i sammanhang med öfriga utsyningsförrättningar, som inom reviret under året förekomma, och skall, så vidt sig göra låter, vara afslutad före den 1 december. Verkställes förrättningen i sådan ordning, åligger det förrättningsmannen att om möjligt vid förrättningens slut, eller i annat fall genast efter det alla utsyningsförrättningar under året inom socknen böra vara afslutade, tillställa sökanden eller dess ombud mot bevis, men utan lösen, skriftligt instrument öfver utsyningen. Företages förrättningen särskildt, bör utsyningsinstrumentet aflämnas, innan förrättningsmannen från stället reser. Underrättelse om tiden, inom hvilken besvär böra vara hos domänstyrelsen ingifna för att kunna till pröfning upptagas, skall i syneinstrumentet meddelas.

§ 6.

Rätt att i beslag taga virke, som bör anses förbrutet, tillkomme allmän åklagare, tjänstemän och betjänte vid skogssstaten äfvensom inom hamn och lastageplats tullstatens tjänstemän och på järnvägsvagn eller inom lastplats å järnväg stationsföreståndare och banmästare, men rättighet att utföra åtal i sådana mål äge endast allmän åklagare och jägeribetjäning, på sätt gällande författningar stadga; skolande förty

tulltjänsteman, stationsföreståndare eller banmästare, som gjort beslag, därom göra anmälan hos allmän åklagare eller jägeritjänsteman.

Såsom motiv för de i nyssnämnda paragrafer föreslagna förändringar har anförts, att skogskommitténs förslag lade alltför stort hinder för jordägaren att tillgodogöra sig det undermaliga virke, som af en eller annan anledning behöfde afverkas från hans skog; att förbudet mot handel med och transport af undermaligt virke icke syntes böra afse orterna inom det område, lagförslaget afsåge, enär, förutom det alltför stora ingrepp i den enskilda äganderätten, som härigenom komme att ske, den förbrukning af undermaligt virke, som kunde äga rum inom länen, ej i afsevärd man kunde inverka på skogens framtida bestånd och återväxt, men däremot ett transportförbud inom länen mången gång kunde hindra en skogsägare att förmånligt afyttra sitt virke eller tvinga honom att aptera det till en form, som betingade vida lägre pris; att ett sådant förbud till och med kunde hindra en skogsägare att på ett billigt sätt transportera virke från ett aflägset skogsskifte hem till gården; att lagförslaget därjämte i sin nuvarande form lade hinder i vägen för byggnadsverksamheten vid de stora grufsamhällena, som uppstode i den skoglösa fjällbygden, samt att detsamma skulle i många hänseenden verka hämmande på den så behjärtansvärda egnahemsfrågans realiserande inom länen.

Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län har förmält sig icke hafva något att erinra mot skogskommitténs förslag, i hvad det innefattade bestämmelser till skydd mot export utom länet af undermaligt virke på järnväg eller dess användande för pappersmassefabrikation. Däremot har Kungl. Maj:ts befallningshafvande anmärkt, att den af kommittén vidtagna ändringen i sista punkten af § 1 genom att dels insätta ordet »eget» i stället för »oundgängligt» framför ordet »husbehof», dels utesluta orden »vid gården» skulle kunna gifva anledning därtill att, medan hittills gällande bestämmelser icke ansetts lägga hinder i vägen för en skogsägare att utan tillstånd från sin skog försälja byggnadstimmer och virke, afsedt till bränsle för ortens husbehof, en motsatt tolkning gjorde sig gällande, hvilken skulle hafva till följd, att de icke skogsägande invånarne i Västerbottens och Norrbottens län skulle nödgas från sydligare delar af landet fylla sitt behof af byggnadstimmer äfvensom till väsentlig del af bränsle.

För egen del har domänstyrelsen anfört följande.

Under den ganska långa tid, 1888 års förordning tillämpats, hade ej försports något missnöje i orten eller uttalats något allmänt önskemål om ändringar i densamma.

Vissa förhållanden hade dock på sista tiden inträdt, hvilka det oaktadt syntes påkalla smärre ändringar af förordningen. Norra stambanans framdragande under åren 1891 och 1894 till Vännäs och Boden samt tvärbanans öppnande mellan Luleå och Gellivare och dess vidare utsträckning till riksgränsen beredde nämligen möjlighet för utförsel af undermåligt virke äfven å järnväg, hvarjämte förekomme, att en, såsom det kunde antagas, efter hand inträdande pappersmassetillverkning tvifvelsutan kunde, om den ej genom lagbestämmelser begränsades, lända till ungskogens sköfling. Med hänsyn härtill hade skogskommittén föreslagit vissa tilläggsbestämmelser till nu gällande förordning.

Emot kommitténs förslag rörande begränsning i undermåligt virkes användning för pappersmassetillverkning genom förbud att annorledes än efter utsyning begagna detsamma för nämnda ändamål hade styrelsen intet att erinra. Beträffande åter det af kommittén föreslagna förbudet för forsling å järnväg af undermåligt virke, såframt det ej blifvit i vederbörlig ordning utsynadt, torde det kunna ifrågasättas, huruvida ej, på sätt Norrbottens läns landsting hemställt, forslingen *inom* länen skulle kunna lämnas fri, utan att kontrollen äfventyrades. Det syntes emellertid ligga utom området för styrelsens ämbetsverksamhet att ingå i närmare granskning af detta på järnvägarnas trafikerande och sättet för denna trafiks ordnande beroende förhållande, hvarför denna del af frågan syntes böra för utredning öfverlämnas till järnvägsstyrelsen såsom fackmyndighet. Skulle denna utredning lämna det resultat, att sistnämnda landstings förslag ej mötte från kontrollens synpunkt svårare hinder, ansåge styrelsen sig böra förorda landstingets förslag framför kommitténs.

Förutom nu nämnda ändringsförslag beträffande § 1 hade kommittén äfven ifrågasatt ändrad lydelse af samma paragrafs slutstycke. Ändringen bestode dels i utbyte af ordet »oundgängligt» mot »eget», dels i uteslutande af orden »vid gården».

Styrelsen delade visserligen ej till fullo den mening, som Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län rörande det först nämnda ändringsförslaget uttalat, då det sammanhang, hvari bestämmelsen i nu ifrågavarande del af paragrafen förekomme, tydligen visade, att den icke afsåge annat än ett undantag från det i paragrafen stadgade sågningsförbudet. Men å andra sidan ville styrelsen ej förneka, att orden »och använda» kunde gifvas en något vidsträcktare betydelse och, om de ställdes i samband med de af kommittén insatta orden »eget husbehof» i stället för »oundgängligt husbehof», lämna tillfälle till en annan tolkning af

paragrafens innebörd, än som hittills gjort sig gällande. Att undermåligt virke inom länen finge fritt afyttras för ortens behof, d. v. s. för såväl eget som andras husbehof, hade ansetts vara öfverensstämmande med förordningens mening. Också hade landstingen med styrka framhållit betydelsen häraf för länens såväl skogsägande som icke skogsägande invånare. Från orten i öfrigt hade ej heller uttalats önskan om ändring i nu berörda eller andra hänseenden. Styrelsen ansage därför, att det i förordningen nu förekommande uttrycket »oundgängligt husbehof» borde bibehållas oförändradt, liksom att af sist anförda skäl förordningens ordalydelse i öfrigt, i synnerhet i hvad den afsage de väsentligare bestämmelserna, så litet som möjligt borde förändras.

Att kommittén ej med ändringsförslaget åsyftat en sådan verkan, som nyss nämnts, utan afsett endast lättnad i kontrollen, hade styrelsen desto större anledning antaga, som denna kontroll visat sig vara förenad med ganska stora svårigheter såväl med afseende å husbehofssågningen som vid lastageplatser. Ehuru styrelsen, på sätt redan utvecklats, ansåge de nuvarande bestämmelserna rörande sågning och användning af undermåligt virke för husbehof icke böra skärpas, vore styrelsen mycket tveksam, huruvida å andra sidan eftergifter i dessa bestämmelser kunde medgifvas utan att medföra olägenheter för kontrollen. Genom kommitténs förslag att utesluta orden »vid gården» skulle sågning för husbehof medgifvas äfven vid annan såg än vid gården och alltså vid hvilken såg som helst inom länen. Under de senare åren, då priset å mindre virkesdimensioner stigit, hade ett ganska stort antal smärre sågar tillkommit här och hvar i byarna inom skogsbygden. Exempelvis funnes inom ett revir i Västerbotten, nämligen Jörns revir, 51 dylika sågar, hufvudsakligen grundade på sågning af undermåliga träd. Den sågade varan uppköptes i många fall för att föras till kusten och skeppas. Under förevändning af husbehofsågning skulle utan hinder af förordningen, om den komme att affattas i enlighet med kommitténs förslag, kunna föras till dessa sågar en mängd undermåligt timmer, hvilket sedan i sågad form forslades till kusten för skeppning och undginge all kontroll, enär sågad vara ej kunde tagas i beslag. Då kommittén ej anfört något skäl för ändringen, genom hvilken kontrollen likväl skulle försvåras, kunde styrelsen icke tillstyrka, att orden »vid gården» uteslötes, men enär husbehofssåg, där sådan funnes, vanligen vore gemensam för byalaget, syntes däremot, för husbehofssågningens underlättande, orden »eller inom samma by» böra tilläggas efter förenämnda uttryck »vid gården».

Vid lastageplatser upplades i många fall ganska stora partier af

undermåligt virke, under föregifvande att detsamma icke vore afsedt till lastning och skeppning utan för husbehof. I anseende till det i förordningen förekommande uttrycket »vid lastageplats till inlastning uppläggas» kunde gent emot virkesägarens bestridande svårligen åstadkommas bevisning, att timret vore för lastning upplagdt, förr än denna tagit sin början, i hvilket fall det vanligen vore för sent att verkställa beslag å det med annat virke merendels då hopblandade timret. Långa uppskof, innan virket kunde dömas förbrutet, vore ock en följd af nämnda svårighet vid bevisföringen; och då det under tiden ställde sig allt för dyrt att anordna en oaflåtlig bevakning, kunde virket undanskaffas på ett eller annat sätt, så att tullbetjäningens uppmärksamhet afleddes, hvarefter det slutligen skeppades. Med hänsyn till detta förhållande hade Norrbottens läns landsting uteslutit orden »till inlastning», och ville styrelsen på grund af det anförda för sin del tillstyrka bifall till hvad landstinget härutinnan hemställt.

Med afseende å torra träd hade båda landstingen ansett, att förordningens föreskrifter icke borde gälla. Då emellertid förbrukningen inom orten af undermåligt virke vore fri och denna frihet liksom hittills i första rummet begagnades för att tillgodogöra skadade eller torra träd, syntes dessa senare hufvudsakligen tagas i anspråk för fyllande af bränsle och byggnadsvirke i orten. Att däremot för sågning eller export afverka i skogarne merendels glest förekommande torra träd af så små dimensioner, hvarom här vore fråga, syntes under vanliga förhållanden ej äga rum. Däremot kunde en dylik användning framkallas, när skog å större trakter skadades af eld eller af annan anledning. Men under sådana förhållanden vore det af betydelse, att den del af den yngre skogen, som kunde fortväxa, icke afverkades utan kvarlämnades till fröträd och skydd för uppväxande plantor, hvilket väl ej kunde påräknas komma att ske utan genom utsyning. Många öfvergångsformer funnes mellan hvad i dagligt tal kallades »friskt träd» och »torrt träd», hvilkas hänförande till det ena eller andra begreppet blefve beroende af afverkarens subjektiva uppfattning, hvarigenom förvecklingar vid lagens tillämpning kunde uppstå. Det skulle ock mången gång kunna befaras, att eld blefve anlagd i ungskogar i syfte att därigenom bereda fri tillgång till undermåliga träd. Med hänsyn till det anförda ansåge styrelsen landstingens förslag härutinnan icke böra vinna afseende.

Ej heller syntes det styrelsen vara behöfligt, att, på sätt Västerbottens läns landsting ifrågasatt, särskild bestämmelse i förordningen infördes därom, att dess föreskrifter ej gällde virke, afsedt för eget eller annans husbehof. På sätt förut vore nämndt, vore nämligen enligt för-

ordningens nuvarande lydelse undermåligt virkes afyttring till husbehof inom orten fri, och de förändringar, som styrelsen nu föresloge i samma förordning, verkade icke rubbning i detta förhållande. Emot samma landstings förslag angående skyldighet för skogsägare att hos revirförvaltaren göra anmälan om virkes uppläggning för husbehof å plats, där det enligt förordningens föreskrift kunde tagas i beslag, vore att anmärka, att det vid tillämpningen icke skulle kunna hindras, att de anmälda virkespartierna komme att tilltagas så stora, att de tillika innefattade virke för export eller sågning. Snarare vore det sannolikt, att detta blefve regel och att därigenom skulle främjas och underlättas just det, som förordningen afsåge att förhindra.

Förslaget att utsträcka kontrollen till flottlederna och där upplagdt samt med af flottningsstyrelse godkändt märke försedt undermåligt virke syntes styrelsen ej vara välgrundadt. Det virke, som i flottleder nedfördes till hamnar eller lastageplatser inom länet för export, kontrollerades å dessa platser verksammast af tullbetjäningen. Om än denna kontroll under vissa förhållanden, på sätt förut vore nämndt, vore förenad med svårigheter, syntes dessa ej genom kontroll vid flottled kunna minskas. Däremot kunde de i väsentlig mån afhjälpas, på sätt redan vore omförmäldt, genom att utesluta orden »till lastning» i nu gällande förordning. Vidkommande åter kontrollen öfver virke, som fördes till sådana flottleder, hvilkas slutpunkt låge inom Västernorrlands län och med hänsyn till hvilka enligt landstingets i Västerbottens län mening denna kontrollfråga ägde sin största betydelse, förhölle det sig så, att af de nämnda flottlederna, nämligen Ångermanälfven och Gideå älf, hvilka båda upprunne inom lappmarken, den förra därifrån direkt inginge i Västernorrlands län och således ej alls berörde området för nu ifrågavarande skogsförordning, samt den senare eller Gideå älf visserligen under en kortare sträcka nedom lappmarksgränsen framginge som gränsflod mellan Västerbottens och Västernorrlands län och alltså å sin ena sida (Bjurholms socken) kunde upptaga flottgods från det område, hvarest förordningen ägde tillämpning. Men då detta område vid Gideå älf inom Bjurholms socken vore af ringa ytvidd, kunde därifrån ej några afsevärda kvantiteter undermåligt virke nedföras i Gideå älf, isynnerhet som kronan ägde ej oväsentlig del af området, och denna fråga syntes därför helt och hållet sakna praktisk betydelse. I hvarje fall syntes den omständigheten, att Gideå älf under en kortare sträcka utgjorde gräns mellan Västerbottens och Västernorrlands län, icke utgöra giltig anledning att införa en kontroll vid samtliga andra flottleder inom det område af omkring 455 kvadratnymil, där förord-

ningen ägde tillämpning, helst som handhafvandet af en sådan kontroll måste kräfva en betydligt ökad personal.

På grund af det anförda har styrelsen beträffande ordalydelsen af § 1 hemställt:

att kommitténs förslag, att undermåliga träd icke finge för pappersmassefabrikation användas eller intagas inom pappersmassefabrik eller i till dylik anläggning hörande rännor eller förvaringsbommar eller inom område, som begagnades till upplagsplats vid sådan fabrik, såframt icke vederbörligt tillstånd vore gifvet till trädens afverkning till fritt förfogande, måtte godkännas;

att orden »till lastning» i kommitténs förslag måtte uteslutas; samt

att sista stycket af paragrafen måtte bibehållas oförändradt enligt lydelsen i nu gällande förordning, dock att orden »eller inom samma by» måtte insättas efter »gården».

Emot de ändringar, kommittén föreslagit rörande § 2, hade styrelsen intet att erinra.

Beträffande § 3 mom. 1 har styrelsen anfört följande.

För den händelse Norrbottens läns landstings förslag till formulering af § 1 rörande järnvägstransport af undermåligt virke skulle efter närmare utredning vinna godkännande, borde efter orden »transporteras på järnväg» i kommitténs förslag tilläggas orden »utom Västerbottens och Norrbottens län».

I anledning af hvad Västerbottens läns landsting i fråga om samma moment föreslagit, funne styrelsen, hvad först beträffade förslaget därom, att undermåligt virke skulle vara underkastadt utsyning för att i allmän flottled få framföras, på grund af hvad styrelsen angående kontrollen vid flottlederna anfört, sig böra afstyrka detta förslag. Beträffande därefter förslaget, att undersöknings- och utsyningsförrättningarna skulle verkställas på revirförvaltarens ansvar samt under hans ledning och kontroll, samt att sökanden skulle i ansökningen bestämma, huru stor del af skogen förrättningen skulle omfatta, ville styrelsen upplysa, att de förrättningar, hvarom nu vore fråga, efter hand högst väsentligt ökats. De omfattade

år 1885	å	384	hemman	en utsyning	af	166,887	träd,
» 1890	å	764	»	»	»	321,478	»
» 1895	å	907	»	»	»	572,707	»
» 1900	å	1,708	»	»	»	1,357,752	».

Men ehuru för förordningens tillämpningsområde i dess helhet utvisande en jämnt tilltagande ökning, hade förrättningarna ej visat sig

regelbundna i frekvensen inom de särkilda reviren, där de till antalet mycket växlade och detta därjämte olika för olika år. Salunda uppginge antalet i ett eller annat revir till flera hundra, till och med öfver 600, i andra revir till endast några tiotal eller inga alls. I de revir, där de talrikast förekomme, vore växlingarna år från ar stora, så att antalet stundom fördubblats. Under sådant förhållande vore det endast i fa revir möjligt för revirförvaltaren att jämte förvaltning af kronoparker och öfrig tjänsteutöfning medhinna nu omnämnda förrättningar eller att, på sätt landstinget ifrågasatt, utöfva nagon verksam ledning öfver samma förrättningar, när dessa verkställdes af andra. Förrättningarna utfördes fördenskull vanligen af på reviren anställde, aflönade assistenter under öfverjägmästarens öfverinseende, men på eget tjänsteansvar. Att lägga detta ansvar på revirförvaltaren kunde på grund af nu lämnade utredning ej af styrelsen tillstyrkas. Att under denna förrättningarnas starka ökning med åtföljande lokala växlingar ej alltid kunnat beredas tillgång på tillräcklig och lämplig personal, hade berott därpa, att sadan ej varit att tillgå. Men detta missförhållande hade i manga fall redan afhjälpts och syntes inom kort kunna fullständigt häfvas.

I fråga om sättet för förrättningarnas utförande föreskrefves i förordningen, att förrättningsmannen skulle verkställa den undersökning af skogen, som af omständigheterna påkallades. Om sökanden särskildt tillkännagåfve sin önskan, att viss trakt skulle undersökas, vore detta en omständighet, som ej kunde af förrättningsmannen förbises. Särskild föreskrift i sådant hänseende syntes därför obehöflig. Skulle förrättningsmannen ej fullgöra hvad honom åläge, ägde sökanden begära rättelse genom besvär. För att härutinnan bereda lättnad och tidsvinst syntes, på sätt i fråga om utsyning å kronohemman och vissa skatte- och frälsehemman vore stadgadt i § 56 af nådiga förordningen angående hushallningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894, besvären böra ingifvas till öfverjägmästaren, hvarigenom denne äfven skulle sättas i närmare beröring med dessa förrättningar och mera verksamt kunna leda och öfvervaka desamma.

I ordalydelsen af nu behandlade moment 1 och 2 syntes, i följd af förrättningarnas ökade omfattning och däraf föranledd nödvändighet att öfverlämna större delen af dem till assistenter, nagra smärre redaktionsändringar vara erforderliga.

Beträffande mom. 3 och 4 af ifrågavarande § hade styrelsen intet att erinra.

På grund af det anförda har styrelsen hemställt, att följande ändringar i mom. 1 och 2 af § 3 i kommitténs förslag måtte vidtagas, nämligen:

1 mom.

att, för den händelse Norrbottens läns landstings förslag till formulering af § 1 rörande järnvägstransport af undermåligt virke vunne godkännande, efter orden »transporteras på järnväg» i kommitténs förslag tillades »utom Västerbottens och Norrbottens län»;

att efter orden »vederbörande revirförvaltare» tillades följande: »och åligger det honom eller den skogstjänsteman, som i hans ställe förordnas, att verkställa» — — — — — — — — — — — — — —
— —

2 mom.

att detta moment måtta erhålla följande lydelse:

»Varder sådan förrättning begärd före den 1 juni, skall undersökningen och utstämplingen företagas och afslutas före den 1 november samma år. Uppstår under tiden efter den 1 juni skada å skog genom storm, eld eller eljest, och begär skogsägaren i anledning häraf före den 1 september sådan förrättning, som i 1 mom. omförmäles, skall förrättningen före nästföljande 1 december verkställas.

Innan förrättningsmannen från stället reser, skall han mot bevis, men utan lösen gifva sökanden eller hans ombud skriftligt syneinstrument, i hvilket kostnaden för förrättningen skall utsättas. Är sökanden missnöjd med förrättningsmannens utlåtande vid förrättningen, må han föra klagan däröfver hos vederbörande öfverjägmästare sist innan klockan tolf å trettionde dagen efter det han eller ombudet af syneinstrumentet erhållit del.

Ändring i öfverjägmästarens beslut må sökas genom besvär hos domänstyrelsen innan klockan tolf å trettionde dagen efter det klaganden af beslutet erhållit del.»

§ 4.

Beträffande ordalydelsen af denna § enligt kommitténs förslag ville styrelsen anmärka, att, alldenstund efter förordningens första tillämpande i Norrbottens län omkring 27 år och efter dess införande i Västerbottens län omkring 19 år gått till ända, det syntes vara obehöfligt, att, därest förordningen komme att förnyas, i densamma infördes bestämmelse, huru förfaras borde, om afverkning af undermåligt virke skett, innan förbud för skeppning och sågning af sådant virke varit för orten stadgadt.

§ 5.

Emot landstingens förslag att utbyta ordet »jordägare» mot »skogsägare» hade styrelsen intet att erinra.

§ 6.

Emot landstingens förslag att jämväl banmästare borde vara berättigad att i beslag taga virke, som borde anses förbrutet, med samma befogenhet som kommittén föreslagit för stationsförestandare, hade styrelsen intet att erinra.

§ 7.

I denna paragraf vore ingen ändring ifrågasatt, och hade ej häller styrelsen för sin del något att anmärka emot den nuvarande ordalydelsen.

Till följd af nådig remiss har därefter järnvägsstyrelsen i detta ärende afgifvit underdånigt utlåtande af den 14 juni 1902 och däruti anfört följande.

Vid det af skogskommittén afgifna förslaget vore från järnvägsstyrelsens sida icke något annat att erinra, än att den enligt § 6 stationsföreståndare tillagda rätt att på järnvägsvagn eller inom lastplats vid järnväg taga i beslag virke, som borde anses förbrutet, skulle på grund af sin omfattning medföra en för järnvägens personal alltför betungande och ansvarsfull granskningsskyldighet. Därest detta förslag skulle, i öfrigt oförändradt, af Kungl. Maj:t godkännas, hemställde därför järnvägsstyrelsen, att ur nämnda paragraf måtte utgå dels orden »och på järnvägsvagn eller inom lastplats vid järnväg stationsföreståndare» och dels orden »eller stationsföreståndare.»

Emellertid hade såväl landstingen som domänstyrelsen tillstyrkt, bland andra, de ändringar af skogskommitténs förslag, att dels hinderfri forsling af undermåligt virke skulle medgifvas inom Västerbottens och Norrbottens län, och dels skyldighet att beslagtaga förbrutet virke skulle tillkomma äfven banmästare.

I anledning häraf ville järnvägsstyrelsen till en början fästa uppmärksamheten därpå, att i sådant fall det icke skulle kunna undvikas, att undermåligt virke lastades å järnvägsvagn eller upplades invid järnväg vare sig till lastning eller för annat ändamål. Vidare ville styrelsen, under erinran att vid försändning af gods järnvägspersonalen

i hvarje fall hade tillfälle att af fraktsedeln inhämta, till hvilken station godset vore adresseradt, framhålla, att ett för nödig kontroll öfver, att virke af här omhandlade slag icke järnvägsledes utfördes från de två ifrågavarande länen, i detta fall erforderligt bemyndigande för stationsföreståndare att beslagtaga å järnvägsvagn lastadt undermåligt virke, som å tillhörande fraktsedel angåfves skola försändas från station inom till station utom Västerbottens och Norrbottens län, icke skulle vara för järnvägspersonalen så betungande, att styrelsen ansåge sig böra motsätta sig införandet af bestämmelse härom. Något liknande bemyndigande till banmästare syntes under sådana förhållanden icke vara behöfligt, då till dennes åligganden icke hörde att taga kännedom om, hvart gods, lastadt för afsändning, vore adresseradt.

Därest sålunda förenämnda, af landstingen och domänstyrelsen förordade medgifvande till hinderfri forsling inom Västerbottens och Norrbottens län skulle vinna Kungl. Maj:ts nådiga bifall, ville järnvägsstyrelsen i underdånighet hemställa, att i det af skogskommittén afgifna förslaget till förordning måtte företagas följande ändringar, nämligen i:

§ 1.

Orden »å järnväg forslas» borde utbytas mot orden »till ort belägen utom Västerbottens och Norrbottens län å järnväg forslas». Orden »eller järnvägsvagn» äfvensom »eller invid järnväg» borde utgå.

§ 4.

Orden »uppläggning till lastning vid och transport å järnväg» borde utbytas mot orden »transport å järnväg till ort utom Västerbottens och Norrbottens län».

§ 6.

Orden »och på järnvägsvagn eller inom lastplats vid järnväg stationsföreståndare» borde utbytas mot orden »och, då dylikt virke är lastadt på järnvägsvagn för transport till ort utom Västerbottens och Norrbottens län, stationsföreståndare».

Beträffande de ändringar uti ifrågavarande förordning, hvilka nu blifvit ifrågasatta, finner jag icke skäl att tillstyrka det af skogs-

kommittén i sista punkten af § 1 föreslagna utbyte af ordet »oundgängligt» mot »eget» framför ordet »husbehof». Den nuvarande affattningen af förordningens stadgande, att förbudet mot sågning af undermåligt virke icke gäller sågning och användning af sådant virke till husbehof, har alltjämt tolkats så, att föryttring af undermåligt virke, sågadt vid husbehofssåg, vore inom Västerbottens och Norrbottens län tillåten, och det synes ur synpunkten af ortens behof af bränsle, byggnadsvirke m. m. vara af stor vikt, att åt nämnda stadgande icke gifves en formulering, som kunde anses innebära en begränsning af denna föryttringsrätt.

Af skäl, som domänstyrelsen anfört, anser jag därjämte lämpligt, att orden »vid gården» i samma punkt bibehållas samt att därtill fogas orden »eller inom samma by.»

Otvifvelaktigt synes mig vara att, sedan norra stambanan framdragits genom Västerbottens och Norrbottens län samt jämväl tvärbanor från nämnda bana kommit till stånd, det med förordningen afsedda ändamål skulle kunna i väsentlig mån förfelas, därest forsling å järnväg af undermåligt virke framgent blefve såsom hittills medgifven. Det af kommittén framställda förslaget om förbud mot sådant virkes transport å järnväg finner jag därför vara välbetänkt. Då emellertid hänsyn till ortens berättigade intressen synes kräfva, att forsling af undermåligt virke varder inom ifrågavarande båda län tillåten, samt, på sätt järnvägsstyrelsen meddelat, hinder från kontrollens synpunkt härför icke möter, anser jag, att i § 1 af förordningen bör göras det tillägg rörande undermåligt virkes forsling å järnväg, som af nämnda styrelse förordats. I sammanhang härmed torde äfven i § 6 af den nu gällande förordningen böra inskjutas af järnvägsstyrelsen föreslagen föreskrift rörande rätt för stationsföreståndare att taga i beslag undermåligt virke, afsedt att transporteras till ort utom Västerbottens och Norrbottens län.

Beträffande det af kommittén framställda förslaget därom, att undermåligt virke, som icke vore efter behörig utsyning afverkadt, icke finge användas för pappersmassetillverkning, finner jag visserligen, att ett sådant förbud kan verka hämmande för uppkomsten inom ifrågavarande län af denna industri. Jag tvekar emellertid icke att biträda detta förslag, då upprätthållandet af det skydd, som genom berörda förordning afsetts att bereda ungskogen inom dessa läns kusttrakter, tvifvelsutan kräfver ett förbud mot fri användning af undermåligt virke för en tillverkning, hvilken, därest densamma komme att i större omfång inom ifrågavarande ort bedrifvas, skulle kunna för skogens inom dessa landsdelar framtida bestånd medföra menliga verkningar.

Slutligen torde, i enlighet med hvad Norrbottens läns landsting och domänstyrelsen föreslagit, i den nuvarande lydelsen af § 1 böra göras den förändring, att orden »till inlastning» uteslutas till förekommande däraf, att undermåligt virke, upplagdt vid lastageplats, undandrages beslag till följd däraf att falsk uppgift lämnas därom, att virket icke vore afsedt för export.

De ändringar i öfrigt i § 1, hvilka af landstingen ifrågasatts, anser jag däremot på af domänstyrelsen åberopade grunder icke böra vinna afseende.

Mot den af kommittén föreslagna omredigering i § 2, mom. 2 samt den i samma paragrafs mom. 3 förordade ändring i bestämmelsen om det mått, som sparre skall, för att icke anses undermålig, hålla i omkrets, har jag icke något att erinra.

Med hänsyn därtill, att förrättningar för utstämpling af undermåligt virke i regel utföras af assistenter under öfverjägmästarens inseende, men på eget ansvar, samt att, enligt hvad domänstyrelsen framhållit, det skulle för revirförvaltarne blifva alltför betungande, om detta ansvar, såsom af Västerbottens läns landsting föreslagits, öfverflyttades på dem, anser jag mig böra förorda allenast den af nämnda styrelse föreslagna ändring i § 3, mom. 1.

Den af domänstyrelsen föreslagna ändring i § 3, mom. 2 i afseende å tiden för de i momentet omförmälda utsyningsförrättningarnas utförande synes mig tillfredsställa berättigade anspråk på snabbhet i utsyningsförfarandet, likasom ock samma styrelses förslag rörande sättet för fullföljande af talan mot nämnda förrättningar synes bereda skogsägaren nödig trygghet mot möjligen förekommande felaktigheter vid utsyningsförrättningarna.

§ 4 i förordningen torde, i enlighet med hvad domänstyrelsen hemställt kunna utgå.

Ordet »jordägare» i § 5 af den nu gällande förordningen synes mig af anledning, som af Västerbottens läns landsting anförts, böra utbytas mot »skogsägare.»

Sedan chefen för jordbruksdepartementet slutligen anmält, att han, under förutsättning att hvad af honom blifvit anfördt vunne nådigt godkännande, uppsatt förslag till proposition angående ändring af gällande bestämmelser till förekommande af öfverdrifven afverkning å ungskog inom Västerbottens och Norrbottens län, samt nämnda förslag blifvit af departementschefen uppläst, hemställde departementschefen om förslagets gillande.

Hvad departementschefen sålunda hemställt, däruti statsrådets öfrige närvarande ledamöter instämde, behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder bifalla samt befallde, att nådig proposition i enlighet härmed skulle till Riksdagen aflåtas af lydelse, bilaga — till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
G. Zethelius.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1903.

N:o 49.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag, innefattande tillägg till § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet, och till lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd; gifven Kristiania slott den 16 februari 1903.

Under åberopande af bilagda i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

lag, innefattande tillägg till § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet; och

lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Ossian Berger.

Förslag

till

Lag,

innefattande tillägg till § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet.

Härigenom förordnas såsom tillägg till § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet:

Styrkes hos Konungens befallningshafvande, att ohägnad skogsmark är föremål för skogsodling, och att området för odlingen är på lämpligt sätt å marken utmärkt, skall Konungens befallningshafvande utfärda kungörelse om skogsodlingens omfattning och dennas utmärkande å marken. Sedan en månad förflutit, efter det kungörelsen blifvit i församlingens och angränsande kyrkor uppläst, vare enhvar pliktig att om sina hemdjur hålla sådan vård, att de icke inkomma å det område.

Sedan skogsplantorna å marken undanvuxit kreaturens bett, må på framställning af betesberättigade sådan fredhållning genom kungörande, som nyss är nämndt, aflysas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1905.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd skall erhålla följande ändrade lydelse:

Aftal, hvarigenom nyttjanderätt till fast egendom å landet på viss tid upplåtes, må ej gälla öfver femtio år. Afser aftalet allenast eller hufvudsakligen upplåtelse af rätt till afverkning af skog annorledes än till husbehof, vare det ej gällande öfver tio år.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1905.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 22 november 1901

i närvaro af:

Hans excellens herr statsministern friherre von Otter,
Statsråden: Annerstedt,
herr von Krusenstjerna,
grefve Wachtmeister,
Claëson,
Crusebjörn,
Odelberg,
Husberg,
Palander,
Hammarskjöld.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Annerstedt anförde i underdånighet:

»På föredragning af chefen för jordbruksdepartementet har Eders Kungl. Maj:t den 1 innevarande november beslutit, att till justitiedepartementet skulle öfverlämnas för den vidare behandling, som på sistnämnda departement ankomme, de inom jordbruksdepartementet upprättade förslag till lag angående ändrad lydelse af § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet, till lag angående ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd samt till lag angående ändrad lydelse af 76 § i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866. Då sistnämnda förslag torde böra undergå ytterligare granskning, anhåller jag att framdeles

få anmäla det inför Eders Kungl. Maj:t. Hvad däremot vidkommer de båda öfriga förslagen hemställer jag i underdanighet, att högsta domstolens utlåtande öfver desamma, af den lydelse bilagorna litt. A och B utvisa, måtte, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, genom note ur detta protokoll inhämtas.»

Till denna af statsrådets öfrige ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall.

Ex protocollo
Erik Ölander.

Bil. A.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse af § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet.

Härigenom förordnas, att § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet skall erhålla följande ändrade lydelse:

Utgöras ägor — — — — — — — — — — — — — — — — — — — stadgadt är.

Finnes emellan — — — — — — — — — — — — — — — — — — — aftaladt är.

Styrkes hos Konungens befallningshafvande, att ohägnad skogsmark är föremål för skogsodling och att området för odlingen är på lämpligt sätt å marken utmärkt, skall Konungens befallningshafvande utfärda kungörelse om skogsodlingens omfattning och dennas utmärkande å marken. Sedan en månad förflutit, efter det kungörelsen blifvit i församlingens och angränsande kyrkor uppläst, vare en hvar pliktig att om sina hemdjur hålla sådan vård, att de icke inkomma å det område.

Sedan skogsplantorna å marken undanvuxit kreaturens bett, må på framställning af betesberättigade sådan fredhållning genom kungörande, som nyss är nämndt, aflysas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1904.

Bil. B.

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd.

Härigenom förordnas, att 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd skall erhålla följande ändrade lydelse:

Aftal, hvarigenom nyttjanderätt till fast egendom å landet på viss tid upplåtes, må ej gälla öfver femtio år. Afser aftalet allenast eller hufvudsakligen upplåtelse af rätt till afverkning af skog annorledes än till husbehof, vare det ej gällande öfver tio år.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1904.

Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kungl. Maj:ts högsta domstol torsdagen den 1 maj 1902.

Andra rummet.

Närvarande:

Justitieråden: Skarin,
Norberg,
Carlson,
Billing,
Ramstedt,
Quensel.

Sedan jämlikt högsta domstolens beslut den 3 februari innevarande år handlingarna rörande de till högsta domstolen för afgifvande af utlåtande öfverlämnade förslag till lag angående vården af enskildes skogar, till lag angående skyddsskogar och fjällskogar, till lag angående ändrad lydelse af § 5 i förordningen den 21 december 1857 om egors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet och till lag angående ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd mellan högsta domstolens ofvanbemälde ledamöter cirkulerat, företogs nu detta ärende till slutlig behandling; varande förslagen bilagda detta protokoll.

— —

— —

C. *Förslag till lag angående ändrad lydelse af § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet.*

Justitierådet *Quensel*, med hvilken justitieråden *Skarin*, *Norberg*, *Billing* och *Ramstedt* instämde, yttrade:

»Andra stycket af ifrågavarande 5 § har undergått viss ändring genom Kungl. kungörelserna den 28 januari 1876 och den 20 november 1885 angående betande af getter och får. Därest nu, på sätt förslaget angifver, paragrafen i dess ursprungliga lydelse oförändrad upptages i den nya lagen, vill det synas, som hade nämnda kungörelser därmed blifvit åter upphäfda. Då sådant ej torde vara afsedt, hemställes, att den i förslaget upptagna nya bestämmelse betecknas, icke såsom en ändring i 5 §, utan såsom ett tillägg till densamma, och att rubriken i öfverensstämmelse härmed jämkas.»

Justitierådet *Carlson* anförde: »Å vissa trakter i de norra länen lära hemmansägarne hafva förbehållit sig betesrätt å skogsmark, som de försålt till sagverksbolagen. Det vore obilligt, om bolagen skulle kunna för hemmansägarne omöjliggöra ett begagnande af denna rätt genom att på spridda smärre områden af skogen verkställa skogsodling. Äfven bortsedt från dessa förhållanden är det föreslagna nya stadgandet ägnadt att ingifva en viss betänklighet. Om odling sker endast på ett mindre område, kan odlaren för en jämförelsevis ringa kostnad provisoriskt inhägna detsamma, men för grannarne, som icke torde kunna afhålla sina kreatur från området genom vallgång och äro hänvisade att uppföra stängsel i ägoskillnaden, kan kostnaden blifva betydlig, äfven om de äga begagna sig af stängselvitsord. En ökad förbrukning af skog för stängsel emellan skogslotter torde för öfrigt icke vara önsklig.

I öfrigt instämmer jag med justitierådet Quensel.»

Med anledning af justitierådet Carlsons yttrande i fråga om betesrätt, hvarom förbehåll gjorts vid upplåtelse af skog till afverkning, ansåg justitierådet *Norberg* sig böra hemställa, att det föreslagna tilläggsstadgandet måtte erhålla sådan förändrad affattning, att det ej kunde leda till omintetgörande af eller oskälig inskränkning i dylik på förbehåll grundad rätt.

D. *Förslag till lag angående ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd.*

Högsta Domstolen lämnade förslaget utan anmärkning.

Ex protocollo:
Erik Ölander.

Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Kristiania slott måndagen den 16 februari 1903.

i närvaro af:

Statsråden: Odelberg,
Husberg,
Palander,
Westring,
Berger,
Justitieråden: Lindbäck,
Claëson.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Berger anmälde i underdånighet:

Högsta domstolens genom note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden för den 22 november 1901 inhämtade utlåtande öfver de vid samma protokoll fogade förslag till lag angående ändrad lydelse af § 5 i förordningen den 21 december 1857 om ägors fredande emot skada af annans hemdjur samt om stängselskyldighet, och till lag angående ändrad lydelse af 1 § i lagen den 25 april 1889 angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd.

Efter att hafva redogjort för utlåtandets innehåll yttrade departementschefen:

Flertalet af högsta domstolens ledamöter hafva mot det förra af dessa förslag ej haft annat att erinra än att den nya bestämmelsen borde betecknas icke såsom en ändring i 5 § af 1857 års förordning utan såsom ett tillägg till densamma. Jag hemställer därför, att ifrågavarande förslag med berörda, af högsta domstolen förordade jämkning, äfvensom det senare af de remitterade förslagen, hvilket af högsta domstolen lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, Riksdagen till antagande föreläggas.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i nåder lämna bifall; och skulle nådig proposition i ämnet, af den lydelse bilagan litt. vid detta protokoll utvisar, till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
G. Zethelius.

STOCKHOLM, ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG, 1903.

Skogsvårdsföreningens Tidskrift.
Supplement III.

FÖRTECKNING

ÖFVER

FÖRENINGENS FÖR SKOGSVÅRD

LEDAMÖTER

UNDER DESS FÖRSTA VERKSAMHETSÅR.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM, 1903.

Hedersledamöter:

ANKARCRONA, VICTOR, Öfverhofjägmästare, Stockholm.
BJÖRKMAN, C. A. T., f. d. Landshöfding, Stockholm.
BOHMAN, J. E., f. d. Jägmästare, Stockholm.
BOSTRÖM, ER. GUST., Statsminister, Stockholm.
ESSEN, VON, FR., Frih., Riksmarskalk, Stockholm.
EVERS, OSCAR, f. d. Generaldirektör, Stockholm.
DE LA GARDIE, M. G., Grefve, Landshöfding, Kristianstad.
ODELBERG, A. TH., Statsråd, Stockholm.
SJÖGREEN, C. M., f. d. Jägmästare, Tomta, Svanhals.
TAMM, HUGO, Godsägare, Fånöö, Stockholm.

Föreningens styrelse:

WACHTMEISTER, F. CL:SON, Grefve, Generaldirektör, *Ordförande.*
ZELLÉN, AF, J. O., Byråchef, *v. Ordförande.*
HULTIN, J. H., Intendent vid Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag.
HOLLGREN, C. A., Jägmästare.
GYLLENKROK, C. A. F., Öfverjägmästare.

Suppleanter:

WALLMO, UNO, Jägmästare.
BAER, FR., Öfverjägmästare.
EDELSTAM, FR., Hofjägmästare.

Redaktionskommitté för tidskriften:

ÖRTENBLAD, TH., Öfverjägmästare.
FREDENBERG, KARL, Öfverjägmästare, kommitténs ordförande.
KINMAN, J. E., Jägmästare.
WALLMO, UNO, Jägmästare.

Sekreterare och skattmästare:

SCHOTTE, GUNNAR, e. Jägmästare, redaktör och ansvarig utgifvare för tidskriften.

Ständiga ledamöter.

(Inbetald afgift 100 kr. en gång för alla.)

Aspelin, Chr., Bruksägare, Fagersta.
Bellander, Br., Direktör, e. Jägmästare, Lenninge, Bollnäs.
Bergendahl, C. G., Ryttmästare, Ryholm, Moholm.
Bonde, Carl Carlson, Frih., Öfverstekammarjunk., Eriksberg, Katrineh.
Boström, F. A., Landshöfd., Nyköping.
Bure Aktiebolag, Bureå.
Burén, af, C. P., Godsäg., Stockholm.
Bünzow, Robert, Konsul, Stockholm.
Bäcklin, Emil, Doktor, Göteborg.
Danielsson, Carl, Disponent, Risberg, Uddeholm.
Dickson, Robert, Lund.
Edelstam, Fr., Hofjägm., Stockholm.
Evers, Oscar, f. d. Generaldir., Sthlm.
Folin, V., Disponent, Storvik.
Frænckel, Moritz, Grosshandl., Gtbrg.
De la Gardie, M. G., Grefve, Landshöfding, Kristianstad.
Geijer, R., Disponent, Uddeholm.
Giöbel, Adr., f. d. Jägmästare, Norsebäck, Jerle.
Giöbel, Fredrik, t. f. Jägmästare, Norsebäck, Jerle.
Gripenstedt, J., Frih., f. d. Ryttmästare, Bysta, Kilsmo.
Gysinge Aktiebolag, Gysinge.
Hamilton, R. G., Grefve, Godsägare, Ovesholm.
Hermelin, Richard, Frih., Domänintendent, Fröllinge, Getinge.
Holtermann, O., Kammarherre, Ryttmästare, Stockholm.
Hummel, Axel F., Dir., Stockholm.
Jansson, Arvid, Grosshandl., Kristinehamn.
Jansson, Knut, Karaby, Kristinehamn.
Jensen, N. Chr., Grosshandl., Karlstad.
Katrinefors Aktiebolag, Mariestad.
Kempe, Seth M., Grosshandl., Sthlm.
Kennedy, J. T., Kammarherre, Råbelöf, Kristianstad.
Klingspor, Carl, Frih., Godsäg., Råbäck.
Larsson, Eric, Bruksäg., Freluga, Bollnäs.
Liberg, L. L., Grosshandl., Sthlm.
Lindman, Arvid, Kapten, Iggesund.
Lovén, Fr., Fil. D:r, Skogschef, Uddeholm.
Molander, Axel, Direktör, Stockholm.
Norström, Claes G., Ingeniör, Sthlm.
Olsson, William, Grosshandl., Sthlm.
Palmér, J. E., Grosshandl., Göteborg.
Rosen, von, Fredrik, Grefve, Öfverceremonimästare, Hedenlunda, Vadsbro.
Rosen, von, Eugène, Grefve, Godsäg., Örbyhus.
Santesson, Harder, Godsägare, Forsby, Vingåker.
Stierncrona, D. A., Frih., Hofjägmästare, Stjärnarp, Eldsberga.
Ström, af, I., Förste Hofjägm., Sthlm.
Svedberg, Sven, Disponent, Hellefors,
Sörensen, N. G., Grosshandl., Sthlm
Tamm, Gösta, Hofstallmästare, Malstanäs, Vadsbro.
Tham, Vollrath, Bruksäg., Stockholm.
Wachtmeister, F. Cl:son, Grefve, Generaldir., Fören. Ordf., Stockholm.
†Wrangel v. Brehmer, T., Frih., Godsägare, Häckeberga, Genarp.
Wrangel v. Brehmer, W., Frih., Öfverstekammarjunkare, Hyby, Klågerup.
Åkerhielm, Gustaf, Frih., Godsägare, Dylta bruk.

Årligen betalande ledamöter.

Svenska:

Aae, T., e. Jägmästare, Uppsala.
Abelin, Axel, f. d. Kapten, Norsholm.
Abelin, R., Ingeniör, Håkanbol.
Adelswärd, C. A., Frih., Ryfors, Elmhult.
Adelswärd, Theodor, Frih., Kammarherre, Åtvidaberg.
Adelsköld, Karl Fr., Reservunderlöjtn., Öijared, Floda station.
Ahlbom, Walfrid, Landtbrukare, Igelsäter, Arboga.
Ahlefeld, von, D., Godsägare, Skeldinge, Engelholm.
Ahlgren, Joh., e. Jägmästare, Falun.
Ahlin, Albert, Ingeniör, Billingsfors.
Alexandersson, Gerhard, e. o. Hofrättsnotarie, Karlstad.
Almgren, Hjalmar, Amanuens, Sthlm.
Almgren, Robert, Bruksägare, Forssa bruk, Katrineholm.
Almlöf, Nils, Skogselev, Stockholm.
Almqvist, L., Godsäg., Algö, Ö.-Selö.
Almqvist, G. L., Landssekr., Mariestad.
Almqvist, Knut, Godsäg., Janslunda, Öfver Selö.
Alströmer, Jonas, Frih., Mjörnsjö.
Aminoff, Feodor, utex. Skogselev, Sthlm.
Andersson, Alfr., Skogsförvaltare, Billingsfors.
Andersson, Ax. G., Rådman, Sundsvall.
Andersson, B. A., Landtbrukare, Bråborg, Norrköping.
Andersson, Carl, Bruksförv., Forshaga.
Andersson, Clas, Jägmäst., Linköping.
Andersson, C. P., Skogvaktare, Gottnehult, Österbymo.
Andersson, David, D:r, Töcksfors.
Andersson, Emil, Förvaltare, Laxsjö.
Andersson, Ernst, e. Jägmästare, Lervik, Persberg.
Andersson, Gunnar, Fil. D:r, Sthlm.
Andersson, Gustaf, Godsägare, Kolstad, Norrköping.
Andersson, G. T., v. Kommissionslandtmätare, Falun.
Andersson, Herman, Jägm., Skellefteå.
Andersson, J. A., Godsägare, Sämsholm, Ljung.
Andersson, L. J., Godsägare, Sjöberg, Lugnås.
Andersson, P. Aug, Bergsingeniör, Hjuljern, Grängen.
Angeldorff, E. V. E., e. Jägm., Skellefteå.
Ankarcrona, Victor, Ofverhofjägmästare, Stockholm.
Apelstam, A. L., Gosshandl., Halmstad.
Appelberg, Fr., Häradsh., Nederkalix.
Appelquist, Ernst, Landtbrukare, Jensjö, Östra Husby.
Arbin, von, A., Kammarh. Linköping.
Arfwedson, Edw., Bruksägare, Österby gård, Hedensö.
Arfwedson, Nils, Löjtnant, Hedensö.
Arfwedson, W., Kapt., Torp, Hedensö.
Armfelt, C. J. W., Frih., Godsägare, Hunnestad, Höreda.
Arnell, Knut, Fil. D:r, Handelskemist, Gefle.
Arnold, von, Otto, Godsäg., Svärta gård.
Arrhenius, Karl, Häradsh., Karlstad.
Aschan, Birger, utex. Skogselev, Sthlm.
Aschan, Wilhelm, Major, Växiö.
Asker, J. L., e. Jägm., Arvidsjaur.
Asklund, H., Intendent, Falun.
Aspengrén, Adolf, Jägmästare, Örnsköldsvik.
Asplind, Carl, Skogsinspektor, Högserum, Bohult.
Austrin, A., Banktjänsteman, Karlstad.
Axelson, von, H., Löjtnant, Mässvik, Värmlandsbro.

Backlund, H., Handl., Franshammar.
Bæckström, Fr., Direktör, Örebro.
Baer, Fredr., Öfverjägm., Linköping.
Bagge, Rob., Inspektor, Backe.
Bahr, von, Johan, Akademisekr., Upsala.
Bakken, Nils, Agronom, Elfdalen.
Barnekow, A., Grefve, Godsäg., Torp, Vinslöf.
Barth, J. Chr., Konsul, Svartvik.
Barthelson, C. G., Jägmästare, Halna.
Barthelson, Erik H., bitr. Jägmästare, Mariestad.
Beck-Friis, C. C., Grefve, Godsägare, Börringekloster, Börringe.
Beck-Friis, C. J., Frih., Disp., Harg.
Beckman, C. H., Godsägare, Säbylund, Sköfde.
Beer, Oskar Ad., Skogselev, Sthlm.
Beerman, Martin, Ramsele.
Behm, Herman, Godsägare, Sickelsjö, Arboga.
Bellander, Bengt, Skogselev, Bollnäs.
Bellander, Nils, utex. Skogselev, Bollnäs.
Bellander, Paul, e. Jägmästare, Gefle.
Bennet, Wilh., Frih., Öfverstelöjtnant, Osaby, Växiö.
Bennich, Gustaf, Direktör, Jösseforsen, Arvika.
Berg, C. J., Skogsförvaltare, Föskefors, Ekshärad.
Berg, C. T., e. Jägm., Risäter, Råda.
Berg, Gustaf, Godsägare, Bruntorp, Korsberga.
Berg, Ivar, Godsäg., Rödjenäs, Nässjö.
Berg, I. A., Rådman, Växiö.
Berg, J., Kronojägare, Idre.
Berg, Victor, Kassör, Mora.
Berg, Volrath, Ingeniör, Nääs fabrik, Floda station.
Berg, Åke, Skogselev, Stockholm.
Berg von Linde, J. H., Ryttmästare, Tjörnarp.
Berg von Linde, S., Godsägare, Axelvold, Kågeröd.
Bergen, von, J. A., Landtbrukare, Elleholms hofgård, Mörrum.
Bergendal, Filip, Disponent, Horndal.
Bergendal, Tom, Disponent, Vikmanshyttan.
Bergenstjerna, G., Revisor, Stockholm.
Bergenstråhle, Rudman, Skogsförvaltare, Svartå.
Berger, Hugo, Disponent, Krontorp, Värml. Björneborg.
Berggren, Henrik, Jägmästare, Åsele.
Berggren, Mauritz, Jägm., Mariestad.
Berggren, M., Ingeniör, Falun.
Berggren, N. H., Jägm., Linköping.
Bergholm, Johan, Godsägare, Qvicksta, Mariefred.
Berglund, I., Ingeniör, Ohs bruk, Bohr.
Bergman, C. O., e. Kronojägare, Elfdalen.
Bergman, John, Förvaltare, Kungsgård.
Bergman, Otto, Disponent, Lundsberg, Nässundet.
Bergman, Per, e. Jägm., Arvidsjaur.
Bergmark, Wilhelm, Inspektor, Burträsk.
Bergström, Alb., Bruksägare, Bosjön, Finshyttan.
Bergström, Birger, e. Jägm., Lycksele.
Bergström, Hilding, Civiling., Sthlm.
Bergström, L. W., Disp., Finshyttan.
Bergström, O., Kommissionslandtmätare, Falun.
Bergström, Rudolf, Sågverksdisponent, Alne, Örnsköldsvik.
Bergvall, J. A., e. Jägmästare, Gimo.
Berlin, Nils Kr., Jägm., Jockmock.
Berndes, G. F., Bruksäg., Jakobsberg.
Berndes, R., Ing., Rullshyttan, Avesta.
Berndtson, F. M., Konsul, Gefle.
Bernström, John, Direktör, Stockholm.
Beronius, Gunnar, e. Jägm., Umeå.
Berzelius, Jacob, Domänintendent, Börstad, Vadstena.
Bèsche, de, L. W., Lögdö bruk, Vifstavarf.
Beyer, Edvard, Godsägare, Schweizerhuset, Karlshamn.
Biel, Gunnar, Inspektor, Östanå.
Biesèrt, Elof, Ingeniör, Lennartsfors.
Biesèrt, J. V., Bruksägare, Töcksfors.
Billmark, H. C., Förvaltare, Bollsta bruk.
Bjurstedt, J. H., Landskamrerare, Falun.
Björk, Emil, Bokhållare, Gefle.
Björkbom, Carl, bitr. Jägm., Östersund.

Björklund, Erh. R., Jägmästare, Vänersborg.
Björklund, Ernst, Landtbrukare, Perstorp, Karlsborg.
Björklund, G., Skogselev, Sthlm.
Björklund, O., Godsäg., Rörön, Månsåsen.
Björkman, C. A. T., f. d. Landshöfding, Stockholm.
Björkman, K., Sågverksdisponent, Ryd, Byholma.
Björkman, M., Skogselev, Stockholm,
Bladin, Oscar, Kommissionslandtmätare, Risätra.
Blakstad, J., Bruksägare, Arvika.
Blixen-Finecke, von, F., Frih., Hofjägmästare, Näsbyholm.
Blixt, C. A., Skogvaktare, Örnsgänge, Tidesrum.
Blixt, C. B., Skogvaktare, Fällorna, Boxholm.
Blomberg, Axel, Skogselev, Sthlm.
Blombergsson, J. H., Jägm., Upsala.
Blomgren, R., Skogsinspektor, Vinsjö, Kårböle.
Blomquist, S., e. Jägmästare, Nordmaling.
Boberg, Viktor, Ladufogde, Grangärde.
Bohlin, O., e. Jägm., Stensele.
Bohm, H., t. f. Kronofogde, Falun.
Boman, Oscar, Godsägare, Dingelvik.
Bonde, Christer, Grefve, Kjesäter, Vingåker.
Bonde, Gustaf, Grefve, Godsäg., Hesselby, Spånga.
Bonde, Trolle-, Carl, Grefve, Godsäg., Trolleholm.
Bondesson, P., Godsägare, Svalöf.
Boréll, Gust., Bruksägare, Tofverum.
Borg, Axel, Landtbrukare, Löddesborg, Löddeköpinge.
Borg, Gustaf, Jägm., Arvidsjaur.
Borg, H., Skogsinspektor, Tevansjö, Ramsjö.
Borglind, A. D., Jägm., Gellivare.
Borglind, J. H., Jägm., Piteå.
Borin, Viktor, Skogsinspektor, Stensele.
Bosæus, Elis, Disponent, Lessebo.
Boström, Erik, Kassör, Gellivare.
Botvidsson, Gust., Godsäg., Wittinge, Åsvittinge.
Braathen, A., Disponent, Göteborg.
Braathen, Erling, Göteborg.
Brahe, Magnus, Grefve, Kammarherre, Rydboholm, Rydbo.
Bratt, Hjalmar, Skogselev, Sthlm.
Brattström, Erik, Tjänstem., Karlstad.
Braun, von, Rolf, Godsäg., Mostorp, Getinge.
Breitholtz, C. S., Grufförv., Bispberg.
Brock, L. K., Borgmäst., Mariestad.
Broen, de, G., Jägm., Nyköping.
Brolén, Harald, Disponent, Nyhammar, Grangärde.
Brolin, G., Sågverksdisp., Stugsund.
Brolinson, P. Alf., Godsägare, Utål, Roslagsbro.
Broman, J. F., Dir., Ope, Östersund.
Bronikowsky, de, Fr., Räntmästare, Halmstad.
Brorström, Walfrid, Jägm., Helsingborg.
Broström, Alfr., Landtbr., Hagestad, Wäring.
Broström, Reinhold, Disp., Näfveqvarn.
Broström, Ture, Landskamrer, Karlstad.
Bruhn, S. B., Godsäg., Wallda, Kungsbacka.
Brunnström, Sture, Löjtnant, Bjerbolund, Rögle.
Brynolf, Oscar, Grosshandl., Norrköping.
Burchardt, Paul B., Robertsfors, Sikeå.
Burén, Ad., Bruksäg., Grytgöl, Skönnarbo.
Burén, Carl, Bruksägare, Flemminge, Boxholm.
Burén, Pontus, Godsägare, Falkenå, Kräklinge.
Burén, Sven, Disponent, Lagerfors, Moholm.
Burman, Aug., Jägm., Gellivare.
Bylund, Gust., Skogselev, Sthlm.
Bäcklund, E., Backe.
Bäckman, Olof, Fanjunk., Östersund.
Bäckström, Arthur, Löjtnant, Julita gård, Ås.
Bäckström, Rich., Löjtnant, Steninge, Märsta.

Böklin, D., Godsägare, Täckhammar, Nyköping.
Böttiger, K. G., Godsägare, Arvika.

Calissendorff, H., Disp., Hudiksvall.
Callerström, E., Handl., Påskallavik.
Carbonnier, Henr., e. Jägm. Jönköping.
Carell, A., Landtbrukare, Vitellsberg, G:la Uppsala.
Carlander, Olof, Godsägare, Blombacka, Kålltorp.
Carlberg, A., e. Jägmästare, Hellefors.
Carlberg, P. M., Bruksägare, Stjernfors, Kopparberg.
Carlborg, Aug., Bruksägare, Sthlm.
Carlén, Abbe, Orsa.
Carleson, Conrad, Ombudsm. i Domänstyrelsen, Stockholm.
Carlgren, Vald., Grufförvaltare, Rullshyttan, Avesta.
Carling, Claes, Godsägare, Borås.
Carling, C. L., Förvaltare, Fredshammar, Mässbacken.
Carlqvist, O., Häradshöding, Wäreboda, Ryssby.
Carlson, Axel, Landtbruksdir., Nordvik, Veda.
Carlson, Oscar, Landtbr., Gölingstorp.
Carlson, Rob., Bruksförv., Domnarfvet.
Carlsson, Axel, Förvaltare, Ockelbo.
Carlsson, Axel, Kamrer, Carlsro, Öxnered.
Carlsson, B. G., Häradsdomare, Bäck.
Carlsson, C. J., Landstingsman, Rappestad, Bankeberg.
Carlsson, Edvard, Bruksägare, Stadra, Rockesholm.
Carlsson, John, bitr. Jägmäst., Kosta.
Carlsson, Lars H., Stud., Stockholm.
Carlsson, Oscar L., Godsarrendator, Lifvered säteri, Gräfsnäs.
Carlsson, Theodor, Ordf. i Dahls härads allm. styrelse, Yxstad gård, Rogslösa.
Cassel, Edvard, Bergsingeniör, Kloten.
Cassel, Gustaf, Jägm., Vilhelmina.
Cederbaum, C. G. H., Jägm., Mullsjö.
Cederberg, Sven J., Jägm., Arvidsjaur.
Cedercrantz, C., Landshöfd., Kalmar.
Cedergren, A. N., e. Jägm., Stockholm.
Cederström, C. G. R., Frih., Kabinettskammarh., Fredrikslund, Uppsala.
Cederström, Em., Frih., Godsägare, Krusenberg, Uppsala.
Celsing, v., Elof, Löjtn., Biby, Eskilstuna.
Celsing, v., Herman, Agronom, Tandla, Hållsta.
Christiansson, Carl, e. o. Hofrättsnotarie, Stockholm.
Christiernsson, Ernst, Bruksinspektor, Hasselfors.
Christoffersson, C. B., Jägm., Ryssby.
Christophersen, I., Disponent, Fryksta ångsåg, Fryksta.
Clausén, Axel, Inspektor, Brännfors.
Colding, H., Måsheda, Braås.
Colleen, H., Disponent, Marieholms bruk, Klefshult.
Coos, O., e. Jägmästare, Lycksele.
Cornelius, Carl, Disponent, Garpenberg, Avesta.
Cornelius, H., Grosshandl., Gamleby.
Cornell, J. F., Major, Sundsvall.
Coyet, Gillis, Godsäg., Wrana, Sköllersta.
Coyet, Gustaf, Kammarh, Torup, Bara.
Crafoord, Eugène Georgsson, Disponent, Moholm.
Cramér, Wilhelm, Kronofogde, Visby.
Cronstedt, Cl., Grefve, Godsägare, Lindö, Runtuna.
Cöster, Arthur, Direktör, Uddevalla.

Dahl, Wilh., e. Jägmästare, Sunnemo,
Dahlberg, Anders, Förv., Ala, Ljusne.
Dahlberg, B. H., Professor, Uppsala.
Dahlberg, Folke, Skogselev, Grönsinka, Horndal.
Dahlberg, Hans, e. Jägm., Stockholm.
Dahlberg, Joh. P., Bruksägare, Bollsta bruk.
Dahlberg, W. F., Kronojäg., Åsträsk.
Dahlgren, Edv., Bruksägare, Ransäter.
Dahlgren, Emil, Skogsförvaltare, Åtvidaberg.
Dahlgren, Johan, e. Jägmästare, Omberg, Alvastra.
Dahllöf, T., e. Jägmästare, Sandviken.
Dalén, Harald, Skogsförv., Junsele.

Danielson, Uno, Skogselev, Stockholm.
Danielsson, Erik, e. Jägm., Arvika.
Deijenberg, J. O., Grossh., Göteborg.
Delin, Nils, e. Jägmästare, Gefle.
Dickson, Axel, Godsägare, Ellensdal, Alingsås.
Dickson, D., Godsägare, Säby, Jakobsberg.
Dickson, Emil, Godsäg., Sparreholm.
Dieden, Th., Godsägare, Karlslund, Örebro.
Domeij, Jonas Olof, Kronofodge, Örnsköldsvik.
Drake, Arvid, Godsäg., Skalltorp, Katrineholm.
Dusén, K. F., Lektor, Kalmar.
Dybeck, Fredric, Inspektor, Gefle.
Dybeck, Wilhelm, utex, Skogsel., Gefle.
Dyberg, E. E., Förvaltare, Rundvik, Nordmaling.
Dyberg, Leopold, Sågverksinspektor, Dal, Veda.
Dyrssen, Gerh., Landshöfd., Karlstad.

Eckermann, von, Erik, Hofjägmästare, Edeby gård, Sparreholm.
Eckermann, von, Wilhelm, Kammarherre, Södertuna, Gnesta.
Edlund, E., Flottningschef, Leksand.
Edström, Olof, e. Jägm., Sundsvall.
Egerström, Axel, Jägmästare, Lycksele.
Egerström, Fredrik, Led. i Landtbruksstyrelsen, Stockholm.
Ehlers, Peter Johann, Förster, Oretorp, Wittsjö.
Ehnbom, Fr., Jägmästare, Nyteboda,
Ehrenborg, Helge, Trävaruhandlare, Norrköping.
Eisen, Gustaf, Skogsförvaltare, Strömsbergs bruk, Tierp.
Ekberg, Lars, Godsägare, Dagsnäs, Stora Bjurum.
Ekelund, Axel, Godsägare, Ysunda, Finspång.
Ekelund, Gunnar, Bruksägare, Hults bruk, Aby.
Ekelund, Hugo, Godsägare, Stockholm.
Ekenstam, af, Th., Häradsh, Visby.
Ekenstedt, E., v. Kommissionslandtmätare, Falun.
Ekman, A., Jägmästare, Fredrika.
Ekman, Carl, e. Jägmästare, Andersfors, Bergsjö.
Ekman, Gustaf, Ingeniör, Göteborg.
Ekman, J., Bruksp, Hennikehammar.
Ekman, Oscar C., Godsägare, Bjärka-Säby, Bjärka.
Ekman, Ragnar, e. Jägm., Sorsele.
Ekman, Wilh., e. Jägm., Stockholm.
Ekström, Gustaf, Trävaruhandlare, Östersund.
Ekströmer, J. M., f. d. Kapten, Fogelfors bruk, Fogelfors.
Ekwall, Rich., v. Konsul, Halmstad.
Elfstrand, Peter Fred., Jägm., Karlstad.
Elfvik, Ernst, Skogselev, Stockholm.
Enberg, B., bitr. Jägmästare, Ljusnedal, Funäsdalen.
Enderlein, G. F., Ingeniör, Godsägare, Akerö, Bettna.
Engberg, Gustaf, Rådman, Alingsås.
Engelmark, O. F., Inspektor, Murjek.
Engeström, von, J., v. Häradshöfding, Stockholm.
Englund, Gösta, t. f. Jägm., Rämen.
Englund, Konrad, Distriktsveterinär, Leksand.
Engström, P., Bankdirektör, Gefle.
Engzelius, M., Handlande, Särna.
Erickson, Oskar, Domänint., Bjersby, Hult.
Ericson, Aaby, Kapten, Gåfvetorp.
Ericsson, E., Disponent, Kalhyttan, Filipstad.
Ericsson, Eric, Bruksäg., Granbergsdal.
Ericsson, Gösta, Statens Skogsingeniör, Vernamo.
Ericsson, John, Skogselev, Stockholm.
Ericsson, O. Hj., Inspektor, Arvidsjaur.
Erikson, Joh., Fabriksidkare, Rydboholm.
Erikson, J. A., Inspektor, Alfta.
Erikson, Oscar, Landtbrukare, Odenstad, Heljebol.
Eriksson, Aug., Hemmansägare, Granhed, Helleforsnäs.
Eriksson, E., e. Jägm., Ösfora, Åland.

Eriksson, Erik, Landtbrukare, Bjurfors, Avesta.
Eriksson, E. Aug., Godsägare, Brattberga, Västerås.
†Eriksson, David, e. Jägm., Elfsbyn.
Eriksson, P., Disponent, Hofors.
Ernberg, V. Fr., e. Jägmästare, Norra Degerfors.
Erstad, Gust., Trävaruhandl., Långsele.
Esseen, G., Kronofogde, Falun.
Essen, von, Alfred, Frih., Kammarherre, Tidaholm.
Essen, von, Fr., Frih., Riksmarskalk, Stockholm.
Essen, von, Fr., Frih., Wattholma.
Essen, von, Fr. J., Frih., Kammarherre, Stockholm.
Estberg, Mathias, utex. Skogselev, Stockholm.
Evers, Albert, Disponent, Borås.
Evers, Karl, Godsägare, Sund, Svartå.

Fagerholm, Axel, Godsägare, Wallnäs.
Fagerlin, A. T., Jägmästare, Edebäck.
Fahlander, F. F., Bankdirektör, Örnsköldsvik.
Fahlander, U., Ljusdal.
Fahlbeck, K. N:son, Bruksägare, Kopparberg.
Fahlcrantz, E. G., e. Jägm., Stockholm.
Falck, Const., Grosshandlare, Hammar, Nyland.
Falk, Knut Bruksägare, Gravendal.
Falkenberg, Conrad, Frih., Kammarherre, Lagmansö, Vadsbro.
Falkenberg, H., Frih., Kapten, Värmlands-Säby.
Falkenberg, M., Grefve, Kammarherre, Brokind.
Feilitzen, von, M., Öfverdir., Sthlm.
Fellenius, Wille, utex. Skogselev, Sthlm.
Ferlin, Axel, Godsägare, Gullarp, Solberga.
Filén, Claes, Bankdirektör, Löjtnant, Tranås.
Filipsson, L. J., Kommissionslandtmätare, Östersund.
Finberg, B., Handlande, Röstånga.
Fischer, Gunnar, Skogselev, Stockholm.
Fjästad, J., Direktör, Bergvik.
Flach, S. Sixtensson, Kammarherre, Svensksund, Åsvittinge.
Fleetwood, Edv., Frih., Ryttmästare, Odensviholm.
Flygt, Helmer, Disponent, Bollstabruk.
Fock, I., Frih., Verkst. Dir., Klippan.
Fogelberg, C. Gottw., Bruksägare, Alsterfors, Måleräs.
Fogelberg, Henrik, e. Jägm., Umeå.
Fornell, Bror, utex. Skogselev, Sthlm.
Forsberg, C. O., Bruksförvaltare, Deijefors, Deje.
Forsberg, Ernst, Förvaltare, Hagfors.
Forsgren, M., Skogsförvaltare, Åsele.
Forshaga Sulfit Aktiebolag, Forshaga.
Forssbeck, Ivar, e. Jägmästare, Umeå.
Forssén, Georg, Skogsinsp., Lycksele.
Fosser, N., Godsägare, Halleby.
Fougberg, Curt, e. Jägmästare, Råneå.
Francke, Rob., Grosshandlare, Sthlm.
Franzén, Hugo, Disponent, Säm, Ljung.
Fredenberg, Karl, Öfverjägmästare, Mariestad.
Fredholm, Aug., Grosshandlare, Carlshof, Klockrike.
Fredholm, Karl Th., e. Jägmästare, Pajala.
Frese, de, Thor G., Jägm., Fristad.
Fredriksson, G., Handlande, Hagfors.
Fredriksson, Osk., Landtbrukare, Jettingstad, Ödeshög.
Friberg, G , Ingeniör, Seffle.
Friberger, Carl, Bruksförv., Sikfors.
Frick, Jarl, e. Jägmästare, Arvidsjaur.
Friedemann, C., Forstmeist., Löfed, Kil.
Frisell, Axel, Godsägare, Löjtnant, Kasenberg, Åmål.
Friström, Gustaf, Skogselev, Sthlm.
Frykholm, G., Skogsinspektor, Backe.
Fryklöf, Einar, Skogselev, Stockholm.
Frykman, Daniel, e. Jägm., Örträsk.
Fröberg, F., Godsägare, Sjösa, Nyköping.
Frölich, Helge, Skogselev, Stockholm.
Funkquist, Karl, Landtbruksskoleföreståndare, Tomta, Ransta.
Fåhræus, I., Jägmästare, Västerås.
Fägerskiöld, Sixten, Frih., Ryttm., Eksjö.

Gahn, Jacob, Bruksdisponent, Forsvik.
Gaunitz, V., Jägmästare, Sorsele.
Gavelius, O., Disp., Sandviken, Dynäs.
Geer, De, Fabian, Frih., Disponent, Bålby, Hasselfors.
Geer, De, Gerard, Frih., Professor, Stockholm.
Geer, De, L., Frih., Godsägare, Hanaskog, Qviinge.
Geer, De, Louis, Frih, Frötuna, Uppsala.
Geete, Erik, Skogselev, Stockholm.
Geijer, Chr., Bruksägare, Brattfors, Filipstad.
Geijer, Chr. Aug., Ingeniör, Stjernfors, Uddeholm.
Geijer, von, S. G., Kabinettskammarherre, Nydala kloster, Vrigstad.
Geijerstam, af, A., Ingeniör, Vestanfors.
Geijerstam, af, Carl, Bruksägare, Rockhammar, Sällinge.
Gewert, Gustaf Alfred, Bruksförvaltare, Hellefors.
Gezelius, L. E., v. Häradshöfd., Falun.
Gille, Carl, Bruksförv., Leufsta bruk.
Gimo Bruks Aktiebolag, Gimo.
Goldkuhl, Algot, Bergsing., Vestanfors.
Gram, Karl, Jägm., Norra Degerfors.
Gran, Einar, e. Jägmästare, Östersund.
Granhult, Hjalmar, Grossh., Göteborg.
Granström, E., Sågverksdisp., Bergvik.
Grenander, Tell, e. Jägm., Burträsk.
Grewesmühl, O., Godsägare, Herrestad, Mariefred.
Grill, B., Löjtnant, Abbotnäs, Valla.
Grill, Th., Disponent, Godegård.
Grindal, Th., Förvaltare, Orsa.
Grinndal, Thorvald, e. Jägmästare, Hedemora.
Gripenstedt, C., vice Häradshöfding, Godsägare, Nynäs, Mosstena.
Groth, E. F., Öfverjägm., Östersund.
Groth, Gustaf, Disponent, Vånafjärden.
Groth, Sixten, Disponent, Mariestad.
Grufman, D., e. Jägm., Linköping.
Gräslund, Carl, Bruksförvaltare, Alkvettern, Bofors.
Grönberg, G., Fil. Doktor, Stockholm.
Grönblad, Hj. e. o. Hofrättsnotarie, Falun.
Grönvall, Tore, Stockholm.
Grötting, Chr., Förvaltare, Sörsjön.
Grötting, Ol., Förvaltare, Stömne.
Gudmundsson, A. M., Landtbrukare, Wastad, Slöinge.
Gunnarson, P., Skolföreståndare, Pastor, Svalöf.
Gunterberg, Folke, Skogselev, Sthlm.
Gustafson, A. F., v. Kommissionslandtmätare, Ljusdal.
Guttormssen, Otto, Förvaltare, Mora.
Gyllenhammar, Edv., Jägm., Hedemora.
Gyllenhammar, Gust., Jägm., Bollnäs.
Gyllenkrok, Axel, Frih., Kammarherre, Björnstorp.
Gyllenkrok, C. A. F., Öfverjägmästare, Jönköping.
Gyllensköld, A. Th., Kammarjunkare, Wallen, Wallberga.
Gyllensköld, Carlheim-, Hugo, Förvaltare, Surte.
Gyllenstierna, Johan, Frih., Ryttmästare, Bjersgård, Klippan.
Gyllensvärd, E., Akademiräntmästare, Uppsala.
Göthe, Albert, Skogselev, Stockholm.
Göthe, C. G., f. d. Öfverjägm, Växiö.
Göthe, Ernst, Grosshandlare, Falun.
Göthe, G. Albert, e. Jägm., Växiö.
Göthe, Vilh., Jägmästare, Elfsbyn.

Hærner, E. Ludv., Bruksförv., Storfors.
Hagelqvist, E. E., Fabriksidkare, Borås.
Hagström, Fr., Godsägare, Stockholm.
Hahr, Alfr., Skogsförvaltare vid Uppsala Universitet, Uppsala.
Hahr, Th., Öfverjägmästare, Västerås.
Hallberg, Gustaf, Grufingeniör, Falun.
Hallberg, J. A., Kammarskrifvare, Göteborg.
Hallberg, P. G., Godsägare, Nya Skottorp, Skottorp.
Halldin, Gustaf, e. Jägmästare, Umeå.
Hallenborg, J. F., Direktör, Bjärka-Säby, Bjärka.
Haller, Ernst C:son, e. Jägm., Elfdalen.
Hallgren, Gösta, utex. Skogselev, Rånnum.
Hallgren, L. J., Jägmästare, Rånnum.

Halliertz, Anders, Med. Doktor, Sorsele.
Hallström, Allan, Godsägare, Låstad, Strängnäs.
Hallwyl, von, W., Grefve, Godsägare, Stockholm.
Hamberg, Conrad, Direktör, Göteborg.
Hamilton, A., Grefve, Kammarjunkare, Stockholm.
Hamilton, Alexander, Grefve, Hedensberg.
Hamilton, Gilbert, Grefve, Godsägare, Hjelmsäter, Blomberg.
Hamilton, James, Grefve, Godsägare, Lyckås gård.
Hammar, Fredr., Ingeniör, Töcksfors.
Hammarberg, E. I., Jägm., Gellivare.
Hammarberg, H. E., Disponent, Sund, Sundsvall.
Hammarskjöld, Hugo, Arkitekt, Godsägare, Tuna.
Hammarstrand, Victor, Jägmästare, Göteborg.
Hamrin, Joh., v. Kommissionslandtmätare, Luleå.
Hansson, J. M., Disp., Mölneby, Hid.
Hansson, O., Förv., Näsby, Taxinge-Näsby.
Hanström, A. G., Godsägare, Broby, Arneberga.
Hanström, K., Notarie, e. Jägmästare, Stockholm.
Hartelius, Emma, Professorska, Grimstorps Gård, Sandhem.
Hartman, Ernst L., Bryggeriägare, Jönköping.
Hasselblad, C. F., Disp., Sprängsviken.
Hasselström, John Edvin, t. f. Domänintendent, Vänersborg.
Hay, Berndt, Löjtnant, Jönköping.
Hay, Bernhard, Disponent, Jönköping.
Hedberg, Gustaf, Disponent, Forss, Bjästa.
Hedeman-Gade, Erik, Stud., Lund.
Hedenstierna, A. O. E., Kammarherre, Mariestad.
Hedenstierna, Hugo, Häradshöfding, Stjernebo, Kisa.
Hederström, L. E., e. Jägm., Söderfors.
Hederström, K., Kapten, Arvika.
Hedqvist, C. A., Bruksägare, Piteå.
Hedqvist, J., Inspektor, Jockmock.
Hedström, A. G., f. d. Öfverjägmästare, Göteborg.
Hegardt, Henrik, Löjtnant, Irvingsholm, Gräfveby.
Heijkensköld, E., Bruksägare, Skinnskatteberg.
Helleberg, Th., Distriktschef, Karlstad.
Hellerström, S., Godsägare, Marielund, Nettraby.
Hellman, C. A., Inspektor, Bergvik, Bergsjö.
Hellström, Axel, e. Jägm., Bureå.
Hemberg, Eugèn, Statens skogsingeniör, Ystad.
Henning, Ernst, Lektor, Ultuna, Uppsala.
Henrikson, Chr., Godsägare, Bredene, Värmlandsbro.
Henschen, C., v. Häradsh., Uppsala.
Herlenius, Aug., Kapten, Storfors.
Herlitz, J., Disponent, Norums bruk, Molkom.
Hermansson, v., C. F., Grefve, Sthlm.
Hermelin, Knut, Friherre, Godsägare, Vestermalma, Gnesta.
Hermelin, Max, Friherre, Godsägare, Österby, Folkesta.
Hermelin, Th., Frih., Jägm., Sollefteå.
Hessel, Emil, Jägmästare, Nedansjö.
Hesselman, Henrik, Fil. Lic., Sthlm.
Hesslin, Vilh., Disponent, Bengtsfors.
Heyman, Carl, Godsägare, Vårvik, Vårgårda.
Hjersing, C. M., Disponent, Borkhult, Björsäter.
Hjort, Edvard, Skogselev, Stockholm.
Hjort, Erik G:son, f. d. Jägmästare, Råstorp, Kisa.
Hjort af Ornäs, Ernst, Bruksförvaltare, Finnbo, Smedjebacken.
Hollender, Ernst, Bruksdisp., Edsvalla.
Hollgren, Carl Axel, Jägm., Halmstad.
Holm, O. E., e. Jägmästare, Gellivare.
Holmberg, Henrik, Grossh., Hernösand.
Holmberg, Nils, Skogsinsp., Stensele.
Holmerz, C. G., Direktör, Stockholm.
Holmgren, And., e. Jägm., Elfsbyn.

Holmquist, F., Landshöfding, Falun.
Holst, J., Flottningschef, Östavik.
Horn, von, Erik, Amanuens i Domänstyrelsen, Stocksund.
Horn, von, Hans, Godsägare, Follnäs, Ösmo.
Hullström, C. R., Jägmästare, Marma.
Hultberg, L. J., Landtbruk., Hasslerör.
Hultin, J. H., Intendent, Falun.
Humble, O. Hj., e. Jägmästare, Lagmansholm.
Huss, Erik, Sågverksdisp., Jerfed, Örnsköldsvik.
Hyckert, And., utexam. Skogselev, Hofverberg.
Håkansson, Pontus, Bruksägare, Mariedams bruk, Mariedam.
Hård, L., Kronojägare, Elfdalen.
Hård af Segerstad, J. A., Bruksförv., Stöllet, Edebäck.
Hårleman, Lars, e. Jägmästare, Nyteboda.
Häger, Sten, Tandläkare, Stockholm.
Hägg, Hjalmar, utexam. Skogselev, Stockholm.
Högfors och Persbo Aktiebolag, Högfors.
Höglind, Melker, Bruksförvaltare, Lennartsfors.
Hök, Ernst, Kommissionslandtmätare, Näfveqvarn.
Höök, J. H., Kapten, Halmstad.

Indebetou, Ernst, Kommissionslandtmätare, Åsen, Vingåker.
Indebetou, Govert, Stockholm.
Indebetou, Gustaf, Kommissionslandtmätare, Västervik.
Isberg, Paul, Landshöfding, Stockholm.
Isoz, Ernst, Godsägare, Ada, Vagnhärad.

Janse, Erik, Jägmäst., Ollestad, Ljung.
Jansson, Axel R., Bruksäg., Upperud.
Jansson, J. E., Bruksägare, Saxån, Persberg.
Jansson, J. Edv., Godsägare, Ellenö.
Jansson, J. P., Riksdagsm., Grangärde.
Jensen, C., Fabriksidkare, Arvika.
Jentzen, Carl Herman, Godsägare, Tvärdala, Västra Husby.
Jernberg, G., utex. Skogselev, Stockholm.
Johanson, Alfr., Handlande, Halmstad.
Johanson, And., Direktör, Halmstad.
Johanson, Gustaf, Disp., Sundsvall.
Johansson, A. M., Inspektor, Oslättfors.
Johansson, C., Flottchef, Jockmock.
Johansson, J. F., Skogvaktare, Svensbo, Ramfall.
Johnsson, Alb., Bollnäs.
Johnsson, Jonas, Handlande, Bollnäs.
Jonson, Tor, utex. Skogsel., Stockholm.
Jonsson, Carl F., Godsförvaltare, Koberg, Upphärad.
Jonsson, H., Ingeniör, Borlänge.
Julius, Henr., e. Jägmästare, Kloten.
Jödahl, O., Inspektor, Franshammar.
Jönsson, A., Godsäg., Stora Bjurum.
Jönsson, Alfr., Godsäg., Toarp, Gällstad.

Kalén, Öjar, Disponent, Elfvestorp.
Kalling, Mårten Ulfsson, Grefve, Ribbingsfors, Gullspång.
Kantzow, A., Frih., f. d. Major, Hjulsta, Enköping.
Karlsson, Alfred, Bruksägare, Storbron, Filipstad.
Karlsson, K. K., Bruksförvaltare, Björsjö, Smedjebacken.
Karsberg, Joh., Skogschef, Finspong.
Keiller, H., Ingeniör, Falun.
Kellberg, Emil, Jägmästare, Stensele.
Kilman, Gustaf, Godsägare, Göteborg.
Kinberg, E. G., Byråchef, Stockholm.
Kinch, Aug., Godsägare, Bälteberga, Vallåkra.
Kindstrand, Axel, Skogsskoleföreståndare, Skogshall, Eskilstuna.
Kinman, J. E., Jägmästare, Eksjö.
Kjellberg, Carl, Disponent, Backe.
Kjellberg, Jonas C:son, Bankdirektör, Stockholm.
Kjellberg, Jonas F., Godsägare, Sjövik, Borensberg.
Kjellén, Lars, Landtbruksdir., Yller-Tofle, Umeå.

Kjellerstedt, Axel Fr., f. d. Öfverjägmästare, Söråker, Fjäl.
Kjellgren, Bror, Bruksägare, Reijmyre.
Kjellman, A. G., Skogsinsp., Backe.
Kleen, N. R:son, Civilingeniör, Valinge, Stigtomta.
Klein, Nils, e. Jägmästare, Stockholm.
Klemming, Otto, Jägmästare, Hudiksvall.
Kling, Gustaf, Godsägare, Hinsekind, Vernamo.
Klingberg, E. Th., Löjtn., Mackmyra.
Klingspor, Philip, Grefve, Hofmarskalk, Ekenäs, Ringstorp.
Klockhoff, Mauritz, Skogsförvaltare, Burträsk.
Koch, von, Nils P. V., Kammarjunk., Vintersbo, Rönö.
Kockum, Ludv., Godsägare, Bulltofta, Malmö.
Kollberg, Oscar, e. Jägmästare, Gefle.
Kolmodin, Gustaf, Studerande, Stockholm.
Kolthoff, Gustaf, Konservator, Upsala.
Kopp, Anders, Jägmästare, Gislaved.
Kopp, Oscar, Statens Skogsingeniör, Stockholm.
Koskull, A. F., Frih., Godsäg., Engaholm, Alfvesta.
Krantz, J. A., Sågverksägare, Upsala.
Kronberg, Erik, Grosshandlare, Gefle.
Kruckenberg, J. M., Bruksägare, Jönköping.
Kruse, L. M., Godsägare, Göholm, Listerby.
Kruse, Nils, Kronofogde, Lycksele.
Krusenstjerna, von, Bertil, Skogselev, Stockholm.
Krusenstjerna, von, Hj., Skogsförvalt., Sollefteå.
Kruuse, A. Fr., Frih., Jägmästare, Västervik.
Krüger, A., Godsägare, Benestad, Alfvesta.
Kugelberg, V., e. Jägmästare, Eneboga, Sparreholm.
Kugelberg, Vilh., Lycksele.
Kullberg, Aug., Grosshandlare, Katrineholm.
Kumlin, V., Godsägare, Stora Sundby, Läggesta.
Kuylenstjerna, Fr., Major, Fridhäll, Bredaryd.
Kuylenstjerna, G., e. Jägmästare, Haddebo, Hjortqvarn.
Källander, C. F., Landtbrukare, Hofmantorp, Lyrestad.
Källström, Knut, Bruksägare, Källsby, Dala Husby.

Læstadius, H. F., Skogsel, Stockholm.
Lagerbjelke, Gustaf, Grefve, v. Häradshöfding, Elfsjö.
Lagerquist, Herman, Jägmästare, Skellefteå.
Lallerstedt, C. E., Direktör, e. Jägmästare, Luleå.
Lallerstedt, J. H., Godsägare, Kägleholm, Glanshammar.
Landberg, C. M., Förvaltare, Rättvik.
Landberg, H. F., Statens Skogsingeniör, Upsala.
Landelius, C. W., Landtbrukare, Jakobslund, Ljungsbro.
Landgraff, Aug., Skogsförvaltare, Orsa.
Landgraff, Kurt, Studerande, Gellivare.
Landgraff, S., Förvaltare, Orsa.
Larson, Alarik, Grufingeniör, Striberg.
Larson, Emil, e. Jägmäst., Disponent, Värmlands-Rämen.
Larson, Ernst, Grufförvaltare, Hjuljern, Grängen.
Larson, Thor, Skogsinspektor, Backe.
Larsson, Adolf, Jägmästare, Särna.
Larsson, E., Postexpeditör, Mariestad.
Larsson, Emil, Disponent, Glafva.
Larsson, Frans, Bokhållare, Dalfors.
Larsson, Harald, Skogselev, Båstad.
Larsson, J., Kronolänsman, Arvika.
Larsson, J. E., Sågverksdirektör, Söderhamn.
Larsson, Lars, Bruksägare, Bredsjö.
Larsson, O. L., Disponent, Adolfsfors.
Larsson, P., Landthandlare, Saxtorp.
Larsson, Torsten, Skogsel., Stockholm.
Leesen, von, James, Godsägare, Krusenhof, Åby.
Leffler, Johan, Fil. Doktor, Stockholm.

Leijonhufvud, Erik G. E., Frih., Godsägare, Nissafors.
Leman, Henrik, Landtbrukare, Salaholm, Sörby station.
Lennartson, C. E. L., Godsägare, Rotnäs, Alström.
Leufvén, G., Sekreterare i Malmöhus läns hushållningssällskap, Malmö.
Levan, Aug., Landtbrukare, Hid.
Lewenhaupt, Carl Gustaf, Grefve, Godsägare, Aske, Bro.
Lewenhaupt, Charlotte, Fröken, Sjöholm, Katrineholm.
Lewenhaupt, Claes, Grefve, Kammarherre, Claestorp, Katrineholm.
Lewenhaupt, Eugéne, Grefve, Godsäg., Säbylund, Kumla.
Lewenhaupt, Mauritz, Grefve, Godsäg., Beckershof, Katrineholm.
Lidman, G., e. Jägmästare, Loos.
Liedholm, Arvid, e. Jägmästare, Särna.
Liljeberg, F., Skogselev, Stockholm.
Liljedahl, Arthur, Sågverksäg., Arbrå.
Liljenstolpe, Erik, Godsägare, Ogestad, Odensviholm.
Liljewalch, C. F., Grosshandl., Saltskog.
Liljewalch, Edvard, Officersaspirant, Stockholm.
Lilliecrantz, Ad., Frih., Bruksägare, Åminne bruk, Kärda.
Lilliecreutz, Axel, Frih., Källunda, Kärda.
Lilliecreutz, C. A., Frih., Godsägare, Lundboholm, Vernamo.
Lilliecreutz, H., Frih., Öfverstelöjtnant, Växiö.
Lilliecrona, Casper, e. Jägmästare, Langstorp, Ousbyholm.
Lilliehöök, Gustaf, f. d. Major, Hofors.
Lilliesköld, Arvid, Häradsh., Vernamo.
Lilliesköld, W. W:son, Löjtnant, Stockholm.
Lilliestråle, J. W. R., Umeå.
Lind, G. E., f. d. Jägmäst., Stockholm.
Lindahl, P. E., Godsägare, Norrby, Bogsta.
Lindahl, Ragnar, utexam. Skogselev, Umeå.
Lindberg, Fredr., e. Jägmäst., Ljusdal.
Lindberg, W., Backe.
Lindblad, Ernst., Domänintend., Närlunda, Björnlunda.
Lindbohm, Gustaf, Umeå.
Lindbom, Ellen, Fröken, Katrineberg, Deje.
Lindén, Oscar, Disp., Mons, Sundsvall.
Linder, Teodor, Umeå.
Lindewall, O. Domänintendent, Brunna, Bärby.
Lindgren, Emil, Bruksägare, Gefle.
Lindh, A. E., Skogvaktare, Regna.
Lindhe, Al., Skogselev, Stockholm.
Lindholm, A. V., Disponent, Seffle.
Lindholm, K. J., Magistratssekreterare, Karlstad.
Lindner, J. S., e. Jägmäst., Göteborg.
Lindroth, G., Kronojägare, Hörningsnäs, Tumba.
Lindstedt, Erik, Inspektor, Bollnäs.
Lindstedt, Gustaf, Ingeniör, Seffle.
Lindstedt, G. T., Disponent, Seffle.
Lindstedt, Oscar, Ingeniör, Slottsbron.
Lindstedt, Wilhelm, Bruksförvaltare, Säfsjön, Hellefors.
Lindström, C. F., Trävaruhandlare, Falun.
Lindström, Erik, Disponent, Ljusne.
Lindström, E. A., Inspektor, Orträsk.
Lindström, Ivar, Godsägare, Norrtorp, Kumla.
Lindvall, Otto, Bokhållare, Murjek.
Lindevall, A. A., Jägmästare, Boden.
Linner, Henrik, Jägmästare, Arvika.
Lithander, P. Em., Grosshandlare, Göteborg.
Ljungberg, E. J., Disponent, Falun.
Ljungberg, Hj., Disponent, Gefle.
Ljungberg, Nils, Disponent, Finsjö, Bohult.
Loenbom, A. G., Notarie, e. Jägmäst., Stockholm.
Lorichs, L. L., Bruksäg., Bernshammar.
Lothigius, Wilh., utex. Skogselev, Norrköping.
Lund, Axel, Godsägare, Magda, As.
Lundberg, Fredrik, Godsägare, Buskåker, Stora Tuna.
Lundberg, G., Skogselev, Stockholm.

Lundberg, S., Skogselev, Stockholm.
Lundeberg, A., Kapten, Falun.
Lundgren, N., Skogselev, Sjögränd, Uddeholm.
Lundholm, Karl G:son, e. Jägmästare, Nyteboda.
Lundin, Eug., Ingeniör, Stockholm.
Lundin, K. F., Mejerikonsulent, Hamra gård, Tumba.
Lundman, E., e. Jägmästare, Åsele.
Lundquist, C. F., Bruksdisponent, Ströms bruk, Via.
Lundqvist, Gustaf, Förvaltare, Mo ångsåg, Nordmaling.
Lundqvist, Oskar, Bruksägare, Lindenäs, Motala.
Lundström, Karl, Jägmäst., Gellivare.
Luthander, A. P., Skogsförvaltare, Köhla, Torrskog.
Luthander, Albert T., Ingeniör, Köhla, Torrskog.
Lybeck, Carl, Godsägare, Vindö, Eds bruk.
Lybeck, Thore, Löjtnant, Åsviken, Skeppsgården.
Lyberg, E., e. o. Hofrättsnot., Falun.
Lyckholm, Melcher, Godsäg., Göteborg.
Lyman, G., Skogselev, Stockholm.
Lyon, Frank, Skogsförvaltare, Björna.
Lyttkens, Aug., Landtbruksinspektör, Stockholm.
Löf, Axel, Skogsel., Strömsberg, Tierp.
Löfstrand, A., Hennan.
Löfström, P. J., Godsäg., Såtenäs, Tun.
Löthner, Carl Aug., Bruksägare, Hitorp, Nora.
Löwen, Fritz, Grefve, Godsägare, Gerstaberg, Jerna.
Löwen, Trolle-, Aug., Frih., Godsäg., Häringe, Tungelsta.
Löwenadler, A. L., Kapten, Forsby, Eds bruk.
Löwenhielm, Carl Fr., Skogsförvaltare, Robertsfors, Sikeå.

Maass, Alex., Jägmästare, Stockholm.
Magnevill, A., Kyrkoherde, Grangärde.
Magnuson, Tord, Bergsingeniör, Sandviken.
Magnusson, A. G., Trävaruhandlare, Jönköping.
Malling, Arnold, e. Jägmäst., Gislaved.
Malmborg, A., Jägmästare, Visby.
Malmgren, Knut, Jägmäst., Östersund.
Malmqvist, P., Bokhållare i K. Domänstyrelsen, Stockholm.
Malmström, B., Skogsförvaltare, Geijersholm.
Malmström, C., e. Jägmästare, Leufsta bruk.
Malmström, Ernst, Disponent, Svanö, Fånö.
Malmström, Fritz, Disponent, Östanå, Glimminge.
Malmström, G. A., Skogsförvaltare, Likenäs, Edebäck.
Mannerskantz, Fr., Kapten, Värnanäs.
Mark, Sigfrid, Gogsäg., Lagmansholm.
Marklund, E. F., Inspektor, Arvidsjaur.
Markman, G. E., Skogsskoleföreståndare, Bjurfors, Avesta.
Martin, Knut, Skogselev, Stockholm.
Mathiesen, Halfd., Disponent, Matfors.
Mattsson, Hugo, e. Jägmästare, Finsjö, Bohult.
Maunsbach, Kassör, Gefle.
Maunsbach, Otto, Skogsinsp., Rödjebro, Tärnsjö.
Mecklenburg, von, A., Baron, Hofmarskalk, Högsjö.
Melin, Oscar, Landskamrer, Visby.
Melin, Ragnar, Skogselev, Stockholm.
Mentzer, von, Carl, Kronofogde, Lilla Segerstad, Refteled.
Meves, J., Byråchef, Stockholm.
Michaelson, K., Bruksägare, Sthlm.
Moberg, C., Borgmästare, Karlstad.
Modigh, Hj., Revisor, e. Jägmästare, Stockholm.
Modin, Arvid, utex. Skogselev, Stockholm.
Modin, Helge, Skogsförvaltare, Hofverberg.
Mohn, F. M., Godsägare, Remmene, Värmlandsbro.
Molander, A. O., Skogsförvaltare, Ledingså, Helgum.
Molander, L. F., Jägmäst., Hofverberg.

Montell, Arvid, Jägmästare, Pajala.
Montgomery, H. E., Bruksäg., Rottneros.
Munktell, Hans, Skogsförv., Grycksbo.
Munktell, H. A., Ingeniör, Grycksbo.
Müller, Alex, Professor, Prestnäs.
Münchmeyer, Fr., Godsägare, Stora Ettarp, Åled.
Myrberg, Charles, Godsägare, Aspetorp, Moholm.
Måge, C., Godsägare, Malmö.
Månsson, Ivar, Domänintendent, Kristianstad.
Månsson, S., Intend., Tänger, Enviken.
Möller, von, A., Godsägare, Skottorp.
Mörch, Sören W., Dispon., Sundsvall.
Mörner, Axel, Grefve, Amanuens, Stockholm.
Mörner, A. N. C., Grefve, Godsägare, Herborum, Börrum.
Mörtsell, H., Gästgifvare, Jockmock.

Nauckhoff, Fr., Jägmästare, Kalmar.
Nettelbladt, T., Skogselev, Stockholm.
Nicander, Per, Skogselev, Stockholm
Nicklasson, C., Godsägare, Hallsnäs, Ramqvilla.
Nilson, Elis, Skogsskoleföreståndare, Ljungbyhed.
Nilson, V. Em., Disponent, Carlsvik, Sundsvall.
Nilsson, Alb., Lektor, Stockholm.
Nilsson, Arvid, e. Jägmästare, Kloten.
Nilsson, C. J., Disponent, Högåsen, Lindfors.
Nilsson, Emil A., Köpman, Göteborg.
Nilsson, Erik, Gästgifv., Franshammar.
Nilsson, J. E., Jägmästare, Ljusdal.
Nilsson, Mauritz, Industriidk., Borås.
Nilsson, Nils, Hemmansägare, Sahlberga, Adolfsfors.
Nilsson, O., Godsägare, Ranseröd, Hessleholm.
Nilsson, Olof, Landtbrukare, Ask, Sonnarp.
Nilsson, Otto, e. Jägmästare, Ljusdal.
Nisser, Carl W., Forstkandidat, Stjernsund.
Nisser, Martin J:r, Bruksägare, Stjernsund.

Norberg, P. Henr., Bruksäg., Björkå bruk.
Norborg, P., Skogsförvaltare, Tingvalla, Bäckefors.
Norbäck, Gustaf, Disponent, Utsjö, Malung.
Norbäck, O. G., e. Jägmästare, Strand, Arvika.
Nordenadler, H., Statens Skogsingeniör, Jerfva.
Nordenfalk C., f. d. Landshöfding, Löfsta, Okna.
Nordenfelt, Carl H., Borgmästare, Kristinehamn.
Nordenfelt, N. J., Major, Anneborg, Åmot.
Nordenfelt, Yngve, Kamrer, Ljusne.
Nordenskjöld, H., Godsägare, Fårebo, Oskarshamn.
Nordlöf, Axel, Bruksförvalt., Gysinge.
Nordström, C. E., Disponent, Bureå.
Nordström, Ernst, Kontorist, Stockholm.
Nordström, Henric, Godsägare, Åhlhult, Gullringen.
Nordström, Joh., Förste Stadsläkare, Halmstad.
Noreen, Erik G., e. Jägmästare, Forsbacka, Åmål.
Norén, H. L., Förvaltare, Stockholm.
Noréus, Georg, t. f. Jägmästare, Nyköping.
Norling, J., Underlöjtnant, Elfdalen.
Norman, Uno, Disponent, Byske.
Normellie, Per, Skogselev, Stockholm.
Norrbohm, Jacob, Bruksägare, Ramshyttan, Nora.
Norstedt, Carl, Bruksägare, Stafhälla, Vingåker.
Norström, Anders, Skogvaktare, Danielshammar.
Norström, Erik, Umeå.
Nyberg, O., Inspektor, Näsviken.
Nygren, Oscar, Handlande, Karlstad.
Nylén, August, Kronofogde, Lindesberg.
Nyman, Erik, Åmots bruk.
Nyman, Herman, e. Jägmästare, Kommissionslandtmätare, Visby.

Nystedt, A., Förvalt., Länna, Byringe.
Nyström, Richard, Kamrer, Karlstad.
Näs, Per, Grosshandl., Östersund.

Ouchterlony, Emil, Jägm., Östersund.
Ouchterlony, Herbert, t. f. Jägm., Jockmock.
Odéen, G. E., Ingeniör, Jönköping.
Odelberg, Hugo, Förvaltare, Forssjö, Katrineholm.
Odelberg, Oscar Wilhelm, Bruksägare, Gustafsberg.
Odencrantz, C. E., Häradsh., Kristinehamn.
Oelreich, von, Ch. E., Landsh., Växiö.
Ohde, Oscar, Kassör, Mariestad.
Ohlson, Anton, Bruksäg., Gisslarbo.
Ohlsson, N., Förvaltare, Krageholm.
Olausson, Olof, G., Godsäg., Grangärde.
Olén, Leander, Godsäg., Hensbacka, Uddevalla.
Olofsson, Viktor, Jägmästare, Backe.
Olrog, Claes, utex. Skogselev, Sthlm.
Olrog, Thv., Grosshandl., Sthlm.
Olsén, Gottfr., Fabriksidk., Arvika.
Olson, Olof, Bruksförv., Korsån.
Olson, Per, Hemmansäg., Applakärr, Trensum.
Olsson, A., Disponent, Rydö Bruk.
Olsson, Aug., Förvaltare, Husum.
Olsson, Aug. j:or, Sågverksförvaltare, Alne, Örnsköldsvik.
Olsson, Fr. Otto, Landtbr., Hogstad.
Olsson, G. E., Kronojägare, Idre.
Olsson, Grund Lars, Kronojägare, Elfdalsåsen.
Olsson, Gustaf, Agronom, Karlstad.
Olsson, Gustaf, Sågverksäg., Heby.
Olsson, Olof, Hemmansäg., Lässeryd, Adolfsfors.
Olsson, P. M., Landtbrukare, Blädinge, Alfvesta.
Orre, Per, Häradshöfding, Linköping.
Ostwald, J. A., Godsäg., Edshult.
d'Otrante, G. A., Hertig, Förste Hofstallmästare, Stockholm.

Palmstierna, Hj., Frih., Landshöfding, Jönköping.
Palmstierna, Magnus, Frih., Löjtnant, Skenäs, Vingåker.
Pauli, J. M., Jägm., Kloten.
Paykull, von, J. G., Frih., Löjtnant, Valloxsäby, Knifsta.
Pehrson, A. H., Ingeniör, Lesjöfors.
Persson, A., Domänintendent, Mörarp.
Persson, E., Gefle.
Persson, Olof, Kontraktprost, Köla, Adolfsfors.
Persson, S., Landtbrukare, Lagersberg, Eskilstuna.
Petersens, af, F., e. Jägm., Västerås.
Petersens, af, G., utex. Skogselev, Säfsjöström.
Petersens, af, G. N., v. Häradshöfding, Bruksäg., Säfsjöström.
Petersens, af, H., e. Jägm., Lycksele.
Petersson, Aug., Kronoarrendator, Tuna, Linköping.
Petersson, A. F., f. d. Riksdagsman, Ugglehult, Urshult.
Petersson, Carl, Disponent, Gunnebo, Verkebäck.
Petersson, Olof, Jägmästare, Filipstad.
Petterson, C. F., Ingeniör, Uddeholm.
Petterson, C. H., e. Jägm., Sthlm.
Petterson, Carl Th., Godsäg., Kårby, Motala.
Pettersson, Adolf, Landtbrukare, Klacksberg.
Pettersson, Fredrik, f. d. Kapt., Emaus, Uddevalla.
Pettersson, Gustaf, Grosshandl., Falun.
Pettersson, Gustaf, Skogvakt,. Skyttebo, Boxholm.
Pettersson, Herman, Kamrer, Striberg.
Pettersson, Hj., Skogsinspektor, Särna.
Pettersson, Oscar, Skogsinspektor, Gefle.
Pettersson, Petrus, Komminister, Grangärde.
Pettersson, W., e. Jägm., Kommissionslandtmätare, Orsa.
Petre, Ernst, Häradsh., Qvill, Hjeltevad.
Petri, Axel, Rådman, Eksjö.
Petri, Ivar, e. Jägm., Västervik.
Pfeiff, Gustaf, Frih., Skogselev, Sthlm.
Piper, Alfred, Grefve, Öfverhofstallmästare, Söfdeborg.

Platen, von, Wilhelm, Kammarherre, Slättåkra, Jordberga.
Poppius, Gabriel, Skogselev, Sthlm.
Porat, von, Ernst, e. Jägm., Halmstad.
Posse, K. A., Grefve, Växiö.
Posse, Nils, Grefve, Godsäg., Vreten.
Post, von, Adolf, Förvaltare, Åsgård, Ås.
Post, von, G., Umeå.
Prinzencreutz, Wilh., Major, Distriktschef, Gefle.

Qvistgaard, A., f. d. Kapten, Godsäg., Hulevik, Ulfö.

Raab, C. A., Frih., Godsäg., Fylleskog, Ryssby.
Rahmberg, Edvard, Disponent, Skogaholm, Svennevad.
Ramel, Charlotte, Friherrinna, Hviderup, Örtofta.
Ramel, Hans, Frih., Godsäg., Lillås, Sjöbo.
Ramel, Hans Otto, Frih., Hofjägm., Övedskloster.
Ramel, Malte, Frih., Godsäg., Hviderup, Örtofta.
Ramstedt, C. G., e. Jägm., Stafsjö.
Ramstedt, Vilhelm, Fil. Doktor, Tranbygge, Kungsängen.
Rappe, Ad., Ad:son, Frih., Godsäg., Drettinge, Braås.
Rappe, Carl, Frih., Skogselev, Sthlm.
Rappe, Chr., Frih., Godsäg., Strömserum, Alem.
Redlund, Otto, Landtbruksskoleföreståndare, Husby, Ekerö.
Rehnström, Allan, Agronom, Gefle.
Rettig, Gustaf, Direktör, Söderhamn.
Rettig, John, Konsul, Gefle.
†Reutercrona, G., Bruksäg., Skattmansö, Vittinge.
Reuterskiöld, A., Bruksdisp., Gimo.
Reuterskiöld, C. A. F., Bruksägare, Norrgarn, Knutby.
Reuterskiöld, L., Ryttmästare, Sturehof, Stockholm.
Reuterswärd, Carl, Godsäg., Klämestorp, Jönköping.
Rhedin, M. W., Bruksäg., Ellesbo, Surte.
Rhodin, Carl, Bruksäg., Elgå.
Ribbing, Lennart, Ryttmästare, Eksjö.
Ridderborg, C., Kammarherre, Ribbingshof, Norra Vi.
Ringborg, Johannes, Ingeniör, Klinga, Norrköping.
Ringstrand, N. G., e. Jägm., Umeå.
Robson, Rutger, Bruksäg., Karmansbo.
Rodhe, M. F., Domänintendent, Mariestad.
Roos, Adolf, Landtbruksing., Växiö.
Roos, Waldemar, Byråchef, Stockholm.
Ros, A., Bruksäg., Långbanshyttan.
Ros, Carl, Förvaltare, Lesjöfors.
Ros, G., Godsäg., Leksand.
Rosen, von, A. G., Grefve, Generalmajor, Sandbro, Vattholma.
Rosen, von, Erik, Grefve, Godsägare, Rockelstad, Sparreholm.
Rosen, von, Reinhold, Grefve, Ryttmästare, Stockholm.
Rosén, P., Inspektor, Franshammar.
Rosenberg, H. V., Öfverjägm., Skellefteå.
Rosenberg, Otto, Docent, Stockholm.
Rosenblad, Victor, e. Jägm., Ekshärad.
Rosendahl, V., Kassör, Uddeholm.
Rosenlund, Gerh., e. Jägmästare, Nederkalix.
Rothman, Carl, e. Jägm., Gellivare.
Rudbeck, Reinh. Hj., Frih., Kammarjunkare, Edsberg, Tureberg.
Rudenschöld, C. A., Grefve, Sthlm.
Runqvist, Joh. W., Skogselev, Sthlm.
Rydberg, H., Kamrer, Falun.
Rylander, Joh., Landtbruksskoleförest., Önnarp, Ulricehamn.
Rålamb, Eric Axel, Frih., Godsägare, Granhammar, Kungsängen.

Sack, Carl, Frih., Godsäg., Bergshammar, Strängnäs.
Sager, Edvard, Hofstallmästare, Sthlm.
Sager, Robert, Kammarherre, Sthlm.
Sahlberg, Esse, utex. Skogsel., Sthlm.
Sahlberg, T., Skogselev, Stockholm.
Salin, M., Professor, Stockholm.
Salin, Y., e. Provinsialläk., Uddeholm.
Sandberg, B., Ljusdal.

Sandberg, G., e. Jägm., Piteå.
Sandqvist, Gösta, Stationsinsp., Bergsjö.
Sandström, C. V., Kronolänsman, Godsägare, Byvärna, Pjetteryd.
Sandström, Rob., Inspektor, Jockmock.
Santesson, B., Ingeniör, Janneberg, Karlshamn.
†Santesson, B. E., Godsäg., Mälby, Gnesta.
Schantz, von, M., Jägm., Lunnaby, Växiö.
Schéle, Otto Aug., Direktör, Halmstad.
Schéle, Th., v. Konsul, Halmstad.
Schelin, Gustaf, Sågverksförv., Framnäs, Örnsköldsvik.
Scherman, Nicanor, Disponent, Ulfvik, Alandsbro.
Schiller, K. A., Lasarettsläkare, Falköping.
Schmidt, A. W., e. Jägm., Göteborg.
Schmidt, J., Skogsförvaltare, Bjurholm.
Schmidt, Peter, e. Jägm., Eksjö.
Schollin, Oscar, Förvaltare, Mora.
Schotte, Axel, Landssekr., Karlstad.
Schotte, Gunnar, e. Jägm., Sthlm.
Schröder, Karl, Skogvaktare, Simeå.
Schulzenheim, von, C., Kansliråd, Stockholm.
Schvartz, V., Disponent, Billesholms grufva.
Schwerin, von, W., Frih., Godsägare, Skarhult, Kristineberg.
Schönberg, von, C., Jägm., Snogeröd.
Seaton, A. E., Godsäg., Göteborg.
Segebaden, von, G., Godsäg., Fjälldalen, Harplinge.
Sernander, K., Ingeniör, Falun.
Seth, Gustaf, Kronolänsman, Smålandsstenar.
Seth, von, J. G., Grefve, Godsägare, Bratteborg.
Silfverschiöld, O., Frih., Koberg, Upphärad.
Sjunesson, K. E., Sågverksförvaltare, Boxholm.
Sjöberg, Bror, Ingeniör, Tidaholm.
Sjöberg, F. Karl, Gillesordf., Bjärkaryd.
Sjöberg, H., Akademinotarie, Uppsala.
Sjöberg, Harald, Skogselev, Sthlm.
Sjöberg, Nils, Öfverjägm., Luleå.
Sjöcrona, C. A., Landshöfd., Mariestad.
Sjödin, Bror, Löjtnant, Jockmock.
Sjögren, C. M., f. d. Jägm., Tomta, Svanhals.
Sjögren, Arvid, Disponent, Avesta.
Sjögren, N., Förvaltare, Elfdalen.
Skarin, R., Justitieråd, Stockholm.
Skytte, C. G., Öfverstelöjtn., Östersund.
Sköldberg, Karl, Förvaltare, Backa, Korsnäs.
Slettengren, Ivar, utex. Skogselev, Mariestad.
Sparre, Claes, Grefve, Godsäg., Finnekumla.
Sparre, E. T., Grefve, Godsäg., Torpa, Dannike.
Sparre, Johan, Grefve, Godsäg., Bro gård, Bro.
Spens, H. M., Grefve, Länsbokhållare, Falun.
Spånberg, C. E. B. f. d. Löjtnant, Bruksägare, Norrahammar.
†Spånberg, J. W., Bruksägare, Norrahammar.
Staël von Holstein, G. B., Godsäg., Vapnö, Halmstad.
Stahre, Arvid, utex. Skogselev, Sthlm.
Stahre, Hakon, Skogselev, Sthlm.
Steffen, Hugo, Flottningschef, Korsnäs.
Stenberg, M., Jägm., Östersund.
Stenborg, Carl, utex. Skogselev, Sthlm.
Stenfelt, A., v. Häradsh., Godsägare, Bräkentorp, Tutaryd.
Stenström, J., Kronofogde, Karlstad.
Stephens, J. F., Bruksäg., Huseby, Vislanda.
Stjernblad, E., Frih., Godsäg., Markiehage, Börringe.
Stjernblad, F., Frih., Uddevalla.
Stjernspetz, Conrad, Jägm., Grönbo, Kåfalla.
Stjernspetz, Edvin, Förvalt., Gellivare.
Stockholms Superfosfat Fabriks Aktieb. Filial, Månsbo, Avesta.
Storjohann, Chr. Disponent, Hillringsberg, Glafva.
Strandberg, Vilh., utexam. Skogselev, Stockholm.

Stridsberg, Ernst, Bruksäg., Trollhättan.
Strokirch, von, Carl, e. Jägm., Liden, Korsberga.
Strokirk, Göran, Bruksägare, Degernäs, Degerfors.
Strömberg, C., e. o. Hofrättsnotarie, Stockholm.
Strömnäs Aktiebolag, Frånö.
Stuart, H., e. Jägm., Vrethammar, Ramsberg.
Sucksdorff, Aug., e. Jägm., Skellefteå.
Sundberg, Axel, Godsäg., Barksäter, Katrineholm.
†Sundberg, E. G., Notarie, f. d. Sekr. i Skogsstyrelsen Stockholm.
Sundblad, K., Bruksförv., Skutskär.
Sundblad, P. G., Umeå.
Sundell, Ernst, Kassör, Värmlands-Rämen.
Sundeman, Ivar, Förvaltare, Östersund.
Sundin, Clas, Bruksägare, Torp, Hjertum.
Sundlöf, Alfr., Skogsinspektor, Särna.
Sundström, Karl, Kyrkoherde, Godegård.
Sundström, Ruben, Disponent, Munksund, Piteå.
Sunnerholm, N., Landssekr., Falun.
Svanström, Olof, Disponent, Diö.
Svedelius, Ax. G., Landshöfd., Örebro.
Svedmark, E., Fil. D:r, Statsgeolog, Stockholm.
Svensson, E. G., Disponent, Delary, Strömsnäs bruk.
Svensson, Erik, Kyrkoherde, Sorsele.
Svensson, G. E., bitr. Jägm., Östersund.
Svensson, Ivan, Bruksägare, Skyllbergs bruk.
Svensson, Magnus, Förvaltare, Stora Sundby.
Svinhufvud, Gösta, Gefle.
Sydow, von, Eric, e. Jägmästare, Vuollerim, Jockmock.
Sydow, von, Fritiof, t. f. Jägmästare, Burträsk.
Sylvan, C. A, Statens Landtbruksingeniör, Linköping.
Sylvan, J. O., f. d. Jägmästare, Visby.
Sylvén, A., e. Jägmästare, Vuollerim, Jockmock.
Sylvén, H., e. Jägmästare, Vuollerim, Jockmock.
Södergren, Gustaf, Bokhållare, Gefle.
Söderhjelm, Theodor, Bruksägare, Tollfors, Gefle.
Söderhjelm, Wilh. Aug., Bruksägare, Långvind, Enånger.
Söderlund, M., Förvaltare, Mora.
Söderlund, Nils, e. o. Hofrättsnotarie, Falun.
Söderlund, P., Kronojägare, Idre.
Söderquist, Ernst, v. Häradshöfding, Norrköping.
Söderquist, S. V., Lektor, Sthlm.
Sönsteby, M., Förvaltare, Hudiksvall.
Sörbom, J. W., Öfverskogvaktare, Sembla, Fagersta.
Sörensen, Olof, Skogsförvaltare, Eslöf.

Tamm, C. Aug., f.d. Ryttm., Fogelsta, Ås.
Tamm, Gustaf, e. Jägmästare, Haddebo, Hjortkvarn.
Tamm, H. S., Revisor, Stockholm.
Tamm, Hugo, Godsägare, Fånöö, Sthlm.
Tamm, P. G., Bruksägare, Söderfors.
Taube, Otto, Agron., Broxvik, Kättinge.
Teden, Wilh., Jägmästare, Leksand.
Tegnér, H. F. H., e. Jägm., Huddinge.
Telin, Petter, Skogvaktare, Lesjöfors.
Tengbom, C. A., Landskamrerare, Mariestad.
Tenger, John G., Förv., Snöån, Nås.
Tham, Carl, e. Jägmästare, Aspa, Askersund.
Tham, Seb., Godsägare, Susegården, Getinge.
Tham, V. j:or, Sågverksdir., Söderhamn.
Tham, Wilhelm, Bruksäg., Huskvarna.
Thott, Tage, Grefve, Förste Hofjägmästare, Skabersjö.
Thörn, Otto F:son, Godsägare, Årås, Kylingared.
Thörn, W. L., Köpman, Säletorp, Karlskrona.
Tiberg, H. V., Disponent, Långbanshyttan.
Tidén, Fridolf, Umeå.

Tidholm, Gust., Förvaltare, Ribbingsfors, Gullspång.
Tigerhielm, Fr., Öfverjägmästare, Gefle.
Tigerschiöld, Hugo, Kanslisekreterare, Godsägare, Stockholm.
Tigerström, E., Förvaltare, Hedemora.
Tillander, Bertil, Studerande, Björkliden, Ystad.
Tillberg, Axel, f. d. Ryttmäst., Storebro.
Tilly, Uno, e. Jägmästare, Skellefteå.
Timberg, C. G., Skogsskoleföreståndare, Horndal.
Timberg, Gust., Lektor, Ultuna.
Timm, Clas Gabr., Bruksäg., Engelsberg.
Tisell, S., Skogselev, Stockholm.
Tjulin, Gustaf, Disponent, Öhrviken, Skellefteå.
Tjäder, Gustaf, Jägmästare, Arvidsjaur.
Tolf, Rob., Direktör, Jönköping.
Toll, Aug., Löjtnant, Strö, Köping.
Toll, G., Generalmajor, Stockholm.
Torsell, Bengt, Landtbruksskoleföreståndare, Vassbo, Ornäs.
Trahn, W., e. Jägm., Skogschef, Luleå.
Troilius, Sam, Skogselev, Gefle.
Trolle, Carl-Axel, v. Häradshöfding, Godsägare, Fulltofta.
Trolle, Nils, Frih., Hofjägm., Trollenäs.
Tägtström, B., Hoting.
Törnblom, Paul, Skogselev, Stockholm.
Törnbom, V., Skogvaktare, Bomhus.
Törngren, E., Skogselev, Stockholm.

Ugglas, af, Ludv., Frih., Kabinettskammarherre, Forsmark.
Ugglas, af, S., Grefve, Kammarherre, Stockholm.
Unger, Adolf, Bruksägare, Henriksholm, Ånimskog.

Wachtmeister, A., Grefve, Landshöfd., Karlskrona.
Wachtmeister, Arvid, Grefve, Bönsta, Nyköping.
Wachtmeister, Carl, Grefve, Kammarherre, Vanås.
Wachtmeister, Claes, Grefve, Godsäg., Knutstorp, Axelvold.
Wachtmeister, F., Grefve, Kammarh., Kulla-Gunnarstorp, Helsingborg.
Wachtmeister, Gösta, Grefve, f. d. Ryttmästare, Knutstorp, Axelvold.
Wachtmeister, G. Wilh, Grefve, Godsägare, Husbygård, Bettna.
Wachtmeister, H., Grefve, Disponent, Strömsbergs bruk, Tierp.
Wachtmeister, H., Grefve, f. d. Landshöfding, Stockholm.
Wachtmeister, H. G., Grefve, Kabinettskammarherre, Årup, Bromölla.
Wachtmeister, H. H:son, Grefve, Generaldirektör, Stockholm.
Wachtmeister, Trolle-, A., Grefve, f. d. Landshöfding, Trolle-Ljungby, Gualöf.
Wærn, G. Ivar, Vahlaholm, Hofva.
Wærn, Waldemar, Godsägare, Vahlaholm, Hofva.
Wahlberg, Robert, Skellefteå.
Wahlberg, Vict., Fiskeriassistent, Norrnäs, Vermdö.
Wahlgren, A. N. H., Jägmäst., Uppsala.
Wahlqvist, Ivar, Kamrer, Falun.
Wallberg, Alfred, Fabrikör, Ekebo, Halmstad.
Walldegk, Hj., Förvaltare, Högsjö.
Wallenborg, G. Em., Skogsinspektor, Hofors.
Wallenius, K. G., Ingeniör, Åsen, Lugnås.
Wallér, R., Bankdirektör, Visby.
Wallerstedt, L., Förvaltare, Österström, Anundgård.
Wallmark, J., e. Jägmästare, Norra Degerfors.
Wallmo, Uno, Jägmästare, Örebro.
Warfvinge, Oscar, Förste Landtmätare, Visby.
Wedblad, Daniel, Statens Landtbruksingeniör, Stockholm.
Weidenhayn, P., Förvaltare, Vansbro.
Weinberg, Erik, Agronom, Kappsta.
Welander, Adolf, e. Jägmästare, Luleå.
Welander, P. O., e. Jägmästare, Boden.
Welin, Nils, Disponent, Skönvik.
Wellenius, J. C., Landtbruksingeniör, Visby.

Wendel, Arthur, Disponent, Mölnlycke.
Wendt, V., e. Jägmästare, Vilhelmina.
Wennberg, C., Disponent, Jönköping.
Verdier, de, B. A., Kapten, Mölnbacka.
Wermelin, J. H., Öfverjägmäst., Malmö.
Werner, C. J., Skogshandl., Lyrestad.
Wersäll, Claes, Landshöfding, Västerås.
Westberg, E., Disponent, Tyllinge.
Westberg, H., Jägmästare, Omberg, Alvastra.
Westblad, Israel, Bruksförvaltare, Igelfors bruk, Regna.
Westerberg, K. A., Jägmästare, Pajala.
Westerberg, Theodor, e. Jägmästare, Kilsmo.
Vestergren, Joh., Grosshandlare, Gefle.
Vesterlund, Otto, Jägmästare, Jockmock.
Westin, Erik H., e. Jägmästare, Stockholm.
Westman, A. G., Konsul, Jönköping.
Westman, N. Th. D., Landssekreterare, Visby.
Westrin, Arvid, Skogsförvalt., Tallsjö.
Wettergren, Wilhelm, Bruksdisponent, Boxholm.
Wibeck, E., Skogselev, Stockholm.
Wickman, J. E. J., Jägmäst., Strängnäs.
Wickström, A. L., Inspektor, Falun.
Widebeck, S., Skogselev, Stockholm.
Widegren, Carl, Skogsinspektor, Ljusne.
Widell, A., Direkt., Vannsäter, Bergvik.
Widmark, I. H., Flottningschef, Råda.
Wiesler, O., e. Jägmästare, Österby bruk, Dannemora.
Wigelius, Alfr., Studerande, Eskilstuna.
Wijk, Carl, Grosshandlare, Göteborg,
Wijk, I., Godsägare, Domö, Hjärpås.
Wijkander, B., Disponent, Bofors.
Wik, K. G., Länsnotarie, Falun.
Wikander, Uno, utexam. Skogselev, Östersund.
Wikner, Axel, Inspektor, Tänger, Enviken.
Wikner, H., Förvaltare, Dådrans bruk, Enviken.
Wikström, C. E., Disponent, Torpshammar.
Vikström, H., Skogsinspekt., Dorotea.
Wikström, P. M., Grosshandl. Stockholm.
Vikström, S., Skogsinsp., Brattbäcken.
Wilke, W., f. d. Jägmäst., Undenäs.
Willner, Olof, Jägmästare, Köping.
Windahl, B. A., Godsägare, Ruda.
Winge, Knut, Bergsskoleföreståndare, Filipstad.
Winlöf, H., Förvaltare, Särna.
Vistelius, V., f. d. Jägmäst., Sölvesborg.
Witt, Fredr., Jägmästare, Jönköping.
Wittrock, Veit, Professor, Bergiilund, Albano.
Wohlfahrt, Sixten, Bruksdisponent, Karlsdal.
Wolff, Hugo, bitr. Jägmästare, Presterud, Kristinehamn.
Wolff, J. A., Handelsgartner, Mölndal.
Wollert, Svante, Förvaltare, Sätra bruk, Sätra fabriker.
Wrang, C. A., Disp., Åkers Styckebruk.
Wrangel, Fredrik, Frih., Kabinettskammarherre, Ellinge, Eslöf.
Wrangel, H., Frih., Godsägare, Säby.
Wrangel von Brehmer, H., Frih., Hofjägmästare, Toppeladugård.
Wrede, G., Frih., Godsägare, Djupadal, Ronneby.
Vylder, de, Ludv., Folkshögskoleföreståndare, Öfver-Torneå.
Wåhlberg, af, Denis, e. Jägmästare, Särna.
Vångenberg, Nils, Leufsta bruk.
Wästfelt, R., Inspektor, Jockmock.

Yngström, C. J., Bruksägare, Valåsen.
Yngström, Lars, Bergsingeniör, Falun
Yngström, Per, Juris Kandidat, Stockholm.

Zellén, af, J. O., Byråchef, Föreningens vice ordf., Stockholm.
Zellén, af, N., e. Jägmäst., Stockholm.
Zetterberg, Harald, Godsägare, Stockholm.
Zetterberg, Hilmer, Skogselev, Stockholm.
Zettervall, J., Förvaltare, Korsnäs.

Zethelius, E. G., Kanslisekreterare, Stockholm.
Zethelius, H., Löjtnant, Strängnäs.
Zimmerman, Gerdt, Skogschef, Korsnäs.

Åhlström, Gust., f. d. Landtbrukare, Halmstad.
Åhlund, C. M., Kapten, Domänintendent, Göteborg.
Åhman, Carl, e. Jägmästare, Friggesund, Bjuråker.
†Åkerhielm, C. G., Frih., Kammarherre, Ökna, Valla station.
Åkerman, Rich., Generaldir., Stockholm.
Ålund, Vilhelm, e. Jägmästare, Skogschef, Umeå.
Åslund, P. H., Skogsförvalt., Strömsund.
Åström, A., Disp., Norra Degerfors.
Öberg, Edvard, Förvaltare, Nyhammar.
Ödman, Einar, e. Jägmäst., Malmö.
Ödman, Per, e. o. Hofrättsnotarie, Stockholm.
Öfverholm, A. F., e. Jägmäst., Hennan.
Öhman, Erik, Ingeniör, Ludvika.
Öhman, G., Bruksäg., Sörvik, Ludvika.
Öhman, Gust., Ingeniör, Ludvika.
Öhrström, C. Ad., e. Jägmästare, Stockholm.
Öhrström, Hj., f. d. Jägmäst., Stockholm.
Öjermark, C., Jägmästare, Haparanda.
Öman, E. E. D., Kapten, Apertin, Kil.
Örtenblad, V. Th., Öfverjägmästare, Umeå.
Östberg, Axel. Fred., Skogsförvaltare, Byvalla.
Östberg, G. F., Direktör, Stockholm.
Övergaard, Louis G., Disponent, Skåre.

Norska:

Barth, Agnar, K. Skogforv., Stenkjær.
Fearnley, N., Forstmester, Aas, Hakedalen.
Giertsen, Börre R., Ordf. i Bergens Skogselskab, Bergen.
Heidenreich, Albert, Skogforvalter, Hamar.
Jelstrup, Henrik, Skogkonsulent, Kristiania.
Krag, Forstmester, Bergen Brüg, Dal st.
Saxlund, M., Skogdirektör, Kristiania.
Ofverland, Erling, Skogtaxator, Stenkjœr.

Finska:

Helander, A. B., Forstmästare, Kronoborg.
Nylander, Ernst, Forstmästare, Pieslisjärvi.
Sohlman, A., Löjtnant, Evois.

Tysk:

Metzger, C., Forstattaché, Charlottenlund.

Föreningens medlemmar utgjorde den 6 Okt. 1903, ett år efter dess stiftande:

Hedersledamöter 10
Ständiga ledamöter, som en gång för alla inbetalt 100 kr. 53
Årliga ledamöter, som under föreningens första verksamhetsår inbetalt 5 kr.. 1,284

UTDRAG UR STADGARNE FÖR

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD.

§ 1.

Föreningens syfte är att söka främja en god skogshushållning i landet och att i sammanhang därmed ägna jaktvården sin uppmärksamhet.

§ 2.

På föreningsmedlems anmälan äger styrelsen till ledamöter i föreningen intaga för skogs- och jaktvård intresserade personer.

Hedersledamöter väljas af föreningen till ett antal af tolf (12) stycken uppå förslag af styrelsen och genom sluten omröstning. Hedersledamöter erlägga ej någon afgift, men öfriga ledamöter betala sådan, antingen med fem (5) kronor årligen eller ock en gång för alla med etthundra (100) kronor såsom ständig ledamot.

§ 7.

Föreningens årsmöte hålles i Stockholm under Mars eller April månader, å dag som af föreningens styrelse utsättes.

Förslag till diskussionsämnen eller frågor angående föreningens angelägenheter att förekomma vid nyss nämnda årsmöte äger ledamot att före utgången af Januari månad till styrelsen ingifva.

Ärade medlemmar uppmanas att till styrelsen anmäla personer, som äro villiga att ingå i föreningen, äfvensom att meddela uppgift på adressförändringar.

Skrifvelser till Styrelsen för Föreningen för Skogsvård torde sändas till sekreterarens adress, Sturegatan 56, Stockholm 5.

Hvarje medlem af föreningen erhåller sig tillsänd portofritt föreningens tidskrift, som utkommer årligen med 10 häften om olika antal ark, dock så att årgången kommer att innehålla minst 20 ark text.

Tidskriften distribueras genom bokhandeln af A.-B. Nordiska Bokhandeln, Stockholm.

FÖRFATTARE-HONORAR.

För tidskriften antagna uppsatser honoreras:

För originaluppsatser o. dyl.: Uppsatsens första halfark (8 trycksidor)	kr.	60 —
» andra »	»	50 —
» 3 och 4 »	»	37.50
» följande »	»	25 —
För öfversättningar och [illegible] per halfark (16 trycksidor)	»	75 —
För smärre [illegible]	»	50 —

Dessutom: hvarje författare erhåller [illegible] separat af de respektive uppsatserna. Författare, som önska flera separat, må låta detta [illegible] mot kostnaden för tryck och papper.

Tryckning och korrekturläsning [illegible] genom att [illegible] författare [illegible] i [illegible] svenska [illegible] ordlista [illegible].

Ärade medlemmar och andra för skogsvård intresserade personer uppmanas att till tidskriften insända uppsatser samt smärre notiser om skogsvårdsförhållanden i hvars och ens hemtrakt (äfven om tjänsteombyten m. m. i privat skogstjänst).

Skogsvårdsföreningens Tidskrift

utgifves af

FÖRENINGEN FÖR SKOGSVÅRD

Redaktionskommitté: Öfverjägmästarne *Th. Ortenblad* och *Karl Fredenberg* samt Jägmästarne *J. E. Kinman* och *Uno Wallmo.*

Redaktör och **ansvarig utgifvare:** e. Jägmästaren *Gunnar Schotte,* adress *Sturegatan 50,* Stockholm 5. *Rikstelefon* 72 06.

NIONDE OCH TIONDE HÄFTETS INNEHÅLL.

ANNONSPRIS.

Som tidskriften utkommer relativt ofta och vänder sig till en större läsekrets bör den ett lämpligt annonsorgan, dels för alla tjänster eller erbjudande af tillfälligt arbete i skogsvårdssynpunkt, dels för försäljning och köp af virke, frö och plantor samt för skogs- och kulturredskap, instrument vid skogstaxeringar och mätningar, litteratur rörande skogsbruk, jakt och naturvetenskap, kontorsartiklar, jaktredskap m. m. Annonspriset är **20** kr. för hel sida, **12** kr. för half samt **7** kr. för en kvarts sida. Minsta annonspriset är **3** kr. För stående annonser lämnas rabatt efter öfverenskommelse. Annonser böra insändas till redaktionen före den 5 i månaden för att infyta i närmaste månadshäfte.

CENTRALTRYCKERIET, STOCKHOLM, 1903.

New York Botanical Garden Library
3 5185 00280 2559